

BORKA
DŽONOVA
JERMAN
BLAŽIČ

Digitally signed by
BORKA DŽONOVA
JERMAN BLAŽIČ
Date: 2021.12.01
09:12:49 +01'00'

Institut "Jožef Stefan", Ljubljana, Slovenija

Jamova cesta 39, 1001 Ljubljana, p. p. 3000 / Tel.: (01) 477 3900 / Faks: (01) 251 93 85 / www.ijs.si

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D1.1

Pregled kritičnih točk prenosa intelektualne lastnine iz raziskovalne sfere v gospodarstvo

Avtorji:

Levin Pal, Špela Stres (kvantitativna analiza) in Duško Odić (kvalitativna analiza); Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Pregledala:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič; Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan"

Podpis vodje projekta:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič, Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan", Jamova cesta 39, 1000 Ljubljana, Slovenija

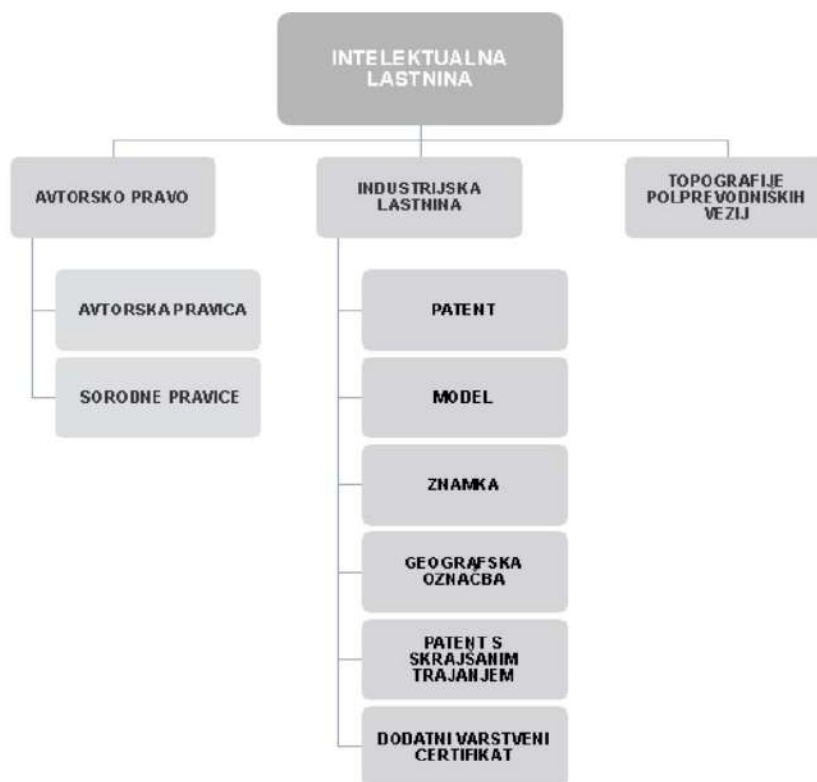
KAZALO:

KVANTITATIVNA ANALIZA KRITIČNIH TOČK PRENOSA PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE	3
1. Intelektualna lastnina v kontekstu postopkov na raziskovalnih organizacijah in v podjetjih	3
1.1. Specializirani oddelki za rokovanje z intelektualno lastnino na javnih raziskovalnih organizacijah in v podjetjih	4
1.2. Pravne podlage v zvezi s pojmom "izum"	8
1.3. Priprava intelektualne lastnine oz. postopek interne registracije intelektualne lastnine	9
1.3.1. Razkritje izuma v podjetju/organizaciji:	10
1.3.2. Imetništvo izuma	10
1.3.3. Pregled stanja tehnike, pregled stanja trga, pregled "freedom to operate"	11
1.3.6. Registracija neopredmetenega sredstva (NoS)	12
1.4. Zaščita intelektualne lastnine	13
1.4.3. Nadaljevanje zaščite intelektualne lastnine	15
1.5. Trženje intelektualne lastnine	15
1.6. Vrednotenje intelektualne lastnine	15
2. Intelektualna lastnina v kontekstu sodelovalnih projektov	17
2.1. Intelektualna lastnina v kontekstu priprave pogodb sodelovalnih projektov	18
2.2. Intelektualna lastnina v kontekstu izvajanja pogodb sodelovalnih projektov	19
2.3. Prenos intelektualne lastnine med in po zaključenih projektih	19
3. Intelektualna lastnina in podporno okolje	19
4. Seznam kritičnih točk	22
5. Seznam bistvenih določb pogodb o deljenem imetništvu IL, pogodb o ne-razkrivanju zaupnih informacij in raziskovalno razvojnih pogodb za sodelovalne projekte	25
KVALITATIVNA ANALIZA KRITIČNIH TOČK PRENOSA PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE	27

KVANTITATIVNA ANALIZA KRITIČNIH TOČK PRENOSA PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE

1. Intelektualna lastnina v kontekstu postopkov na raziskovalnih organizacijah in v podjetjih

Intelektualna lastnina (IL) kot definirano v Konvenciji o ustanovitvi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino, se nanaša na tri kategorije pravic: na industrijsko lastnino, avtorsko in sorodne pravice ter ostale pravice, med katere spadajo specifična tehnična področja, ki zaradi posebnosti potrebujejo posebne oblike varstva, kot sta na primer topografija polprevodniških vezij in varstvo novih rastlinskih sort [1].

Slika 1: Kategorije pravic intelektualne lastnine [1]

Kritična točka: intelektualna lastnina ni samo industrijska lastnina (patenti, modeli, znamke), ampak tudi druge kategorije pravic intelektualne lastnine (najpogosteje avtorska pravica). Vse te kategorije pravic intelektualne lastnine se izmenjujejo v sodelovanju z gospodarskimi subjekti (podjetij) in Raziskovalnih Organizacij (RO) (npr. prek vsebinskih poročil in rezultatov, v okviru svetovanj, tehničnega sodelovanja, uporabe osebja, laboratorijev in opreme ipd.) tudi če v okviru sodelovanja ni nastala industrijska lastnina oz. slednja ni bila registrirana pri uradih za zaščito intelektualne lastnine.

1.1. Specializirani oddelki za rokovanje z intelektualno lastnino na javnih raziskovalnih organizacijah in v podjetjih

Javni visokošolski in javni raziskovalni zavodi lahko, kot to navaja 21. Člen Zakona o izumih iz delovnega razmerja (ZPILDR) [2], vzpostavijo: (i) organizacijske infrastrukture, potrebne za obravnavanje izumov; (ii) pravilnik, ki ureja postopek prevzema službenih izumov na način, ki je prilagojen potrebam znanstvenega raziskovalnega dela in objave znanstvenih dosežkov; (iii) s pravilnikom določene deleže, ki pri izkoriščanju izuma pripadajo zavodu, enoti zavoda, v katerem je izumitelj zaposlen, in izumitelju(em), pri čemer delež nagrade izumiteljem ne sme znašati manj kot 20 odstotkov bruto licenčnine, ki jo dobi zavod od izkoriščanja izuma. Skladno z 21. členom »Zakona o izumih iz delovnega razmerja je država ob izpolnitvi zgornjih pogojev (i, ii, iii) posebej obvezana zagotavljati sredstva za organizacijsko infrastrukturo, potrebno za obravnavanje izumov po določbah tega zakona in za njihovo učinkovito izkoriščanje.

Organizacijsko infrastrukturo z 21. Člena ZPILDR predstavljajo **pisarne za prenos tehnologij (TTO)**, definirane skladno s cilji Resolucije o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 (RISS; [9]), ki kot svoj prvi cilj navaja, da se bo boljši prenos znanja doseglo z ureditvijo systemskega financiranja pisarn za prenos tehnologij in vzpostavitev metrike za vrednotenje njegove učinkovitosti, z namenom, da se prenos znanja opredeli kot eden ključnih strateških poslanstev JRO do družbe, v sistemu, ki bo spodbujal sodelovanje, zaupanje in dobro vpetost v raziskovalno sfero.

Pisarne za prenos tehnologij z osmih različnih slovenskih JRO so financirane iz projekta javnega razpisa MIZŠ "»Spodbujanje dejavnosti prenosa znanja preko delovanja pisarn za prenos tehnologij« (**KTT – Konzorcij za prenos tehnologij iz JRO v gospodarstvo**) [11].

Z novim Zakonom o Znanstveno Raziskovalni in Inovacijski dejavnosti (ZZRID) [16] bo del financiranja prešel v Institucionalni (ISF) oz. Razvojni (RSF) steber financiranja (18., 20. in 79. člen ZZRID). Vzpostavljanje novih vsebin (razvojni del pisarn za prenos tehnologij) bo glede na predlog ZZRID (20. člen) prešlo v okvir financiranja iz RSF. Že razvite, vzpostavljene in utečene aktivnosti (podporni del pisarn za prenos tehnologij) sodijo v okvir podporne dejavnosti, v ISF, kot jo opredeljuje 18. člen ZZRID.

Kritična točka: ZZRID ne predvideva systemske podpore za obstoječe aktivnosti na nivoju konzorcija KTT - med katere poleg upravljanja in skupne digitalne platforme spada še dvig kompetenc, zavesti oziroma ozaveščanje ter promocija in mreženje - pomembne za nadaljnji razvoj in umeščanje TTOjev v inovacijskem ekosistemu. ZZRID predvideva systemsko podporo za aktivnosti na nivoju posameznih TTO (upravljanje TTO in postopki ščitenja in trženja intelektualne lastnine), ki trenutno potekajo v okviru obstoječega konzorcija KTT.

Kritična točka: Študenti v podjetjih in raziskovalnih organizacijah pogosto niso v delovnem razmerju, kar predstavlja težavo pri implementaciji določb ZPILDR.

Kritična točka: Financiranje ne-javnih organizacij ali izumov, ki jih ustvarijo študenti (fizične osebe), ki na primer sodelujejo kot praktikanti v okviru obveznih praks, ki jih zahtevajo izobraževalne institucije, po ZPILDR ni obvezno. Ni v nasprotju z zakonom, je pa v nasprotju z zakonodajno logiko, da naj država financira izključno prenos znanja, ki je nastalo ob podpori javnih sredstev.

ZPILDR za **podjetja** ne predvideva organizacijske infrastrukture in financiranja le te, namenjene pripravi, zaščiti in trženju intelektualne lastnine.

Velika podjetja imajo pogosto lastne oddelke s strokovnjaki za upravljanje z intelektualno lastnino, medtem ko majhna podjetja večinoma za pravno in finančno-računovodsko podporo v zvezi z intelektualno lastnino najemajo zunanje izvajalce. Majhna in srednje velika podjetja, ki se zavedajo problematike zaščite intelektualne lastnine, se pogosto po pomoč obrnejo na patentne zastopnike, ki jim pomagajo pri pripravi in zaščiti intelektualne lastnine (vir: izkušnje CTT v okviru projekta [EEN](#); [10]). Za izpeljavo postopkov zaščite intelektualne lastnine pred uradi za zaščito intelektualne lastnine tako podjetja kot JRO najemajo zunanje patentne zastopnike (vir: izkušnje CTT v okviru projekta [EEN](#) in projekta [KTI](#)), kar potrjuje tudi evidenca Urada Republike Slovenije za Zaščito Intelektualne Lastnine [3]: v letu 2020 je bilo na primer pri URSIL objavljenih 20 patentnih prijav, od katerih so 11 patentnih prijav vložila podjetja, 5 patentnih prijav so vložile Javne Raziskovalne Organizacije in 4 patentne prijave fizične osebe - le 4 patentne prijave podjetij in 4 patentne prijave fizičnih oseb v letu 2020 so bile vložene samostojno, ostale pa vse s pomočjo pooblaščenega patentnega zastopnika [3].

Kritična točka: V majhnih in srednje velikih podjetjih večinoma ni vzpostavljene organizacijske infrastrukture, ki bi se ciljno ukvarjala s pripravo, zaščito in trženjem intelektualne lastnine tako kot je to vzpostavljeno s pisarnami za prenos tehnologij na precej večjih javnih raziskovalnih organizacijah. Taka podjetja imajo za pravno in finančno-računovodsko podporo zunanje izvajalce.

Kot je razvidno iz Preglednice 1 [vir 12], se izredno majhen delež slovenskih malih do srednje velikih podjetij (MSP) upravlja s pravicami intelektualne lastnine: prijava patentov (max. 3% MSP), znamk (max. 1% MSP), modelov (max. 4% MSP), registracija modelov in znamk (max. 1% MSP), registracija znamk jo modele in znamke (max. 4% MSP), avtorske pravice (max. 1% MSP), poslovne skrivnosti (max. 6% MSP), licenciranje in prodaja pravic IL tretjim osebam (max. 1% MSP), navzkrižno licenciranje (max. 1% MSP), odkup licenc od tretjih oseb (max. 2% MSP). V primerjavi z majhnimi do srednje velikimi podjetji so deleži upravljanja s pravicami IL v velikih podjetjih v povprečju tri do štirikrat višji.

Podjetja so od vseh kategorij intelektualne lastnine v največjih deležih uporabila poslovno skrivnost (4%, 6% in 15% vseh malih, srednjih in velikih podjetij). Vsebina poslovnih skrivnosti ni znana, saj je zaradi svoje narave ta oblika intelektualne lastnine registrirana interno v podjetjih, ni prijavljena na uradih za intelektualno lastnino in ni javno objavljena.

Odkup pravic ali pridobitev licence za patente ali druge pravice intelektualne lastnine od javnih raziskovalnih organizacij, univerz ali visokošolskih ustanov je bil v letih 2016-2018 s strani

podjetij izveden v najmanjšem deležu (manj kot 1% v majhnih do srednje velikih podjetij in 1% v velikih podjetij).

Bruto domači izdatki za RRD (BIRR), ki jih namenita državnih (136.638.000 EUR) in visokošolski sektor (116.736.000 EUR) ter bruto domači izdatki za RRD (BIRR) poslovnega sektorja v višini 731.256.000 EUR (v letu 2019 od skupaj 990.699.000 EUR [17], se ne odražajo niti v številu podjetij, ki so prijaviili patent, niti v številu prijavljenih licenciranih patentabilnih oblik intelektualne lastnine, ko so jih JRO prenese na podjetja.

Glede na nizke deleže prenosa patentabilnih izumov z JRO v podjetja bi bilo zanimivo vedeti, če so bruto domači izdatki za RRD omogočili razvoj poslovnih skrivnosti v podjetjih, oziroma ali je v poslovnih skrivnostih podjetij vsebovana tudi intelektualna lastnina, ki je bila prenesena na podjetja v okviru raziskovalno razvojnih projektov, financiranih s strani države.

Iz podatkov v računovodskih poročilih gospodarskih družb lahko sklepamo le o finančni sposobnosti gospodarstva za prenos oziroma pridobitev IL, ne pa o dejanskem prenosu [18].

Iz letnih poslovnih in računovodskih poročil večjih podjetij lahko individualno za vsako podjetje posebej identificiramo prisotnost lastnih patentov in njihovo vzdrževanje, prenos intelektualne lastnine in davčne olajšave podjetij za vlaganje v raziskave in razvoj – če le-te podatke javno razkrivajo [19]. Menimo, da je problem v tem, da v večini gospodarskih subjektov, ki so razvili intelektualno lastnino, le-te ne ovrednotijo in ne prikažejo kot neopredmeteno sredstvo v javno objavljeni bilanci stanja. Iz podatkov o vrednosti neopredmetenih sredstev in dolgoročnih aktivnih časovnih razmejitev bi sicer lahko sklepali o knjigovodski vrednosti intelektualne lastnine, ki je bila pridobljena, ne pa o izvoru, oziroma kje je ta nastala.

Zanimivo bi bilo vedeti, za kakšen konkretni namen so podjetja namenila izdatke za RRD – ali so izdatki za RRD dejansko omogočili nastanek intelektualne lastnine v podjetjih in/ ali za prenos intelektualne lastnine iz JRO in v kolikšni vrednosti, oziroma koliko so podjetja namenila za nakup ali pridobitev licence za patente ali druge pravice intelektualne lastnine od raziskovalnih organizacij, zasebnih podjetij ali posameznikov v Sloveniji in tujini.

Lahko bi sklepali, da podjetja za namene statistične obdelave podatkov na nacionalnem nivoju poročajo o izdatkih za RRD, čeprav so bili le-ti lahko namenjeni na primer tehnološki posodobitvi proizvodnje ali pripravi tehnološko-proizvodnih postopkov za podjetje novega, sicer za industrijo standardnega izdelka, ki jim ga je posredoval naročnik, podjetje pa je takšne izdatke opredelilo kot razvojne.

To predvidevanje bi lahko pojasnili z vsebino in višino zmanjšanja davčne osnove za uveljavljanje davčnih olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj, ki omogoča davčnemu zavezancu, da lahko v davčnem obračunu uveljavlja zmanjšanje davčne osnove za znesek vlaganj v raziskave in razvoj, vendar največ do višine, ki jo določa zadnja sprememba Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2; [20] brez navajanja točnih podatkov o naravi te dejavnosti.

Davčne olajšave ali olajšave za RRD ali druge inovacijske dejavnosti je v obdobju 2016 – 2018 uveljavilo 506 podjetij v Sloveniji[21].

Lahko bi sklepali, da so podjetja, ki so uveljavila davčne olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj, dejansko namenila izdatke za RRD za nastanek intelektualne lastnine. Namreč,

zahtevno a dokazno breme za dokazovanje upravičenosti do uveljavljanja olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj je na strani zavezanca za davek, ki mora za svoje trditve predložiti dokaze.

Gospodarske družbe lažje pridobijo in uveljavijo davčne olajšave za investiranje v opremo, zaposlovanje invalidov, donacije, itd. kot pa za RRD. Zato podjetja, če že uveljavljajo olajšavo za vlaganje v RRD, le-to arbitrarno uporabljajo za davčno optimizacijo v posameznih poslovnih letih oziroma davčnih obdobjih.

Na drugi strani je bilo za financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz proračuna Republike Slovenije prek Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije v letu 2020 zagotovljeno iz proračuna 206,7 milijona EUR [22].

Iz teh podatkov lahko posredno sklepamo, koliko intelektualne lastnine na nižjih TRLjih bi lahko hipotetično nastalo v znanstvenoraziskovalni dejavnosti, ki bi bila kasneje prenesena v gospodarstvo in širše v družbo. Dejansko v podatkih ARRS ne vidimo, ali je kjerkoli nastala intelektualna lastnina, ki bi jo lahko ovrednotili, oziroma ne vidimo rezultatov iz financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki bi prispevala nastanku intelektualne lastnine za podjetja.

Preglednica 1: Število podjetij po aktivnostih, povezanih s patentiranjem, avtorskimi pravicami in intelektualno lastnino v obdobju 2016-2018 iz vseh dejavnosti po standardni klasifikaciji (SKD), razvrščeno glede na velikost podjetja v obdobju 2016-2018 in podatek o številu vseh majhnih, srednjih in velikih podjetij v letu 2018 (vir: [SiStat](#)). Deleži podjetij v oklepajih so izračunani kot število podjetij znotraj posamezne kategorije intelektualne lastnine glede na število vseh podjetij znotraj posamezne kategorije (majhnih, srednjih in velikih) podjetij ter izraženi v procentih [%].

Rezultat upravljanja z intelektualno lastnino (obdobje 2016-2018)	Majhna podjetja (10 - 49 zaposlenih)	Srednja podjetja (50 - 249 zaposlenih)	Velika podjetja (več kot 249 zaposlenih)	SKUPAJ
Število podjetij v 2018	7653	2.163	363	10179
Podjetje, ki je prijavilo patent	74 (1%)	65 (3%)	35 (10%)	174 (2%)
Podjetje, ki je registriralo pravico industrijskega oblikovanja	23 (0%)	14 (1%)	7 (2%)	44 (0%)
Podjetje, ki je registriralo blagovno znamko	211 (3%)	83 (4%)	49 (13%)	343 (3%)
Podjetje, ki je zahtevalo avtorske pravice	48 (1%)	18 (1%)	16 (4%)	82 (1%)
Podjetje, ki je uporabilo poslovne skrivnosti	337 (4%)	129 (6%)	55 (15%)	521 (1%)
Podjetje, ki je licenciralo lastne pravice intelektualne lastnine drugim	66 (1%)	26 (1%)	14 (4%)	106 (1%)
Podjetje, ki je prodalo lastne pravice intelektualne lastnine (ali dodelilo pravice	82 (1%)	24 (1%)	13 (4%)	119 (1%)

intelektualne lastnine) drugim				
Podjetje, ki je izmenjalo pravice intelektualne lastnine (združevanje (angl. pooling), navzkrižne licence (angl. cross-licensing)...))	40 (1%)	9 (0%)	9 (2%)	58 (1%)
Podjetje, ki je kupilo ali pridobilo licence za patente ali druge pravice intelektualne lastnine	139 (2%)	74 (2%)	35 (10%)	248 (2%)
Podjetje, ki je kupilo ali pridobilo licence za patente ali druge pravice intelektualne lastnine od zasebnih podjetij ali posameznikov	126 (2%)	73 (2%)	35 (10%)	234 (2%)
Podjetje, ki je kupilo ali pridobilo licence za patente ali druge pravice intelektualne lastnine od javnih raziskovalnih organizacij, univerz ali visokošolskih ustanov	16 (0%)	6 (0%)	5 (1%)	27 (0%)

Kritična točka: Zelo majhen delež (manj kot 6%) majhnih in srednjih podjetij se dejansko ukvarja z upravljanjem pravic intelektualne lastnine.

Kritična točka: Podjetja izmed vseh kategorij intelektualne lastnine v največji meri uporabljajo poslovne skrivnosti.

Kritična točka: Zelo majhen delež (manj kot 1%) podjetij odkupi pravice ali pridobi licence za patente ali druge pravice intelektualne lastnine od javnih raziskovalnih organizacij, univerz ali visokošolskih ustanov.

Kritična točka: V poslovnih skrivnostih podjetij je morda vsebovana tudi intelektualna lastnina, ki je bila prenesena v okviru raziskovalno razvojnih sodelovanj? Vendar zanesljivih podatkov o tem ni.

Kritična točka: Na javnih raziskovalnih organizacijah je delež poslovnih skrivnosti (registriranega skritega znanja) bistveno nižji v primerjavi s podjetji - interni podatek IJS: 51 patentnih prijav : 12 registracij skritega znanja; Podjetja (Preglednica 1): 174 patentnih prijav : 521 poslovnih skrivnosti.

1.2. Pravne podlage v zvezi s pojmom "izum"

Za potrebe razumevanja uporabe pojma "izum" v nadaljevanju izum postavljamo v kontekst "patentov", "avtorskih pravic" in "poslovnih skrivnosti" skladno z zakonodajo:

Zakon o izumih iz delovnega razmerja (ZPILDR) v 2. členu opredeli izum kot "***izum*** po tem zakonu je izum, ki po predpisih, ki urejajo industrijsko lastnino, izpolnjuje pogoje za patentno varstvo ali za varstvo s patentom s skrajšanim trajanjem."

Zakon o industrijski lastnini (ZIL) v 86. členu definira sestavine patentne prijave, in sicer "(1) Patentna prijava mora imeti naslednje sestavine: a) zahtevo za podelitev patenta; b) opis izuma; c) enega ali več patentnih zahtevkov; d) kratko vsebino izuma (povzetek); e) skico ali skice izuma, če je to potrebno." ter v 87. členu vsebino sestavin patentne prijave "Opis izuma mora vsebovati prikaz problema, podatke o stanju tehnike oziroma dosedanjih rešitvah in njihovih pomanjkljivostih, ki so prijavitelju znane, ter opis nove rešitve. Izum mora biti v opisu predstavljen dovolj jasno in popolno, da ga lahko uporabi strokovnjak s področja, na katerega se predmet izuma nanaša." Pomembno: Trajanje patenta s skrajšanim trajanjem je omejeno do deset let (23. člen ZIL), imetniku pa za čas trajanja patenta s skrajšanim trajanjem ni treba predložiti dokazila o novosti, inventivnosti in industrijski uporabljivosti izuma (88. in drugi členi člen ZIL in vir [4]).

Avtorsko delo je izum, če vsebuje sestavine patentne prijave iz 86. In 87. člena ZIL, saj skladno z 88. Členom ZIL izpolnjuje pogoje za varstvo s patentom s skrajšanim trajanjem

Zakon o poslovni skrivnosti (ZPosS) [13] v 2. Členu opredeli: "**Poslovna skrivnost** zajema nerazkrito strokovno znanje, izkušnje in poslovne informacije, ki izpolnjuje naslednje zahteve:

- je skrivnost, ki ni splošno znana ali lahko dosegljiva osebam v krogih, ki se običajno ukvarjajo s to vrsto informacij;
- ima tržno vrednost;
- imetnik poslovne skrivnosti je v danih okoliščinah razumno ukrepal, da jo ohrani kot skrivnost."

Poslovna skrivnost je lahko izum, za katerega je imetnik razumno ukrepal in ga ohranil tajnega.

Slovenski Računovodski standard (SRS) [5] opredeli pojem "**Patent**" kot "**Patent je pravica na podlagi izuma; praviloma ga izrablja lastnik sam in hkrati drugim prepove njegovo izrabljanje, daje v promet proizvode, pridobljene po zavarovanem izumu, in prejema nadomestila, če kdo drug po pogodbi izrablja njegov s patentom zavarovani izum. Računovodsko se obravnavajo nabavna vrednost patenta in stroški v zvezi z njegovim nastajanjem.**", pojem "**Licenca**" kot "**Licenca je pravica do uporabe patenta. Računovodsko se obravnava nabavna vrednost licence, če je plačana vnaprej za daljše obdobje.**"

1.3. Priprava intelektualne lastnine oz. postopek interne registracije intelektualne lastnine

Priprava intelektualne lastnine se v tem poročilu nanaša na postopek razvijanja intelektualne lastnine za uporabo ali prodajo (skladno s SRS 2 ne gre za razvoj, ampak razvijanje), ki nastopi:

- pred vložitvijo prijave za zaščito intelektualne lastnine pri uradih za zaščito intelektualne lastnine in se zaključi z interno registracijo izuma kot neopredmetenega sredstva (NoS);
- z namenom interne registracije poslovne skrivnosti v podjetju / organizaciji in se prav tako zaključi z interno registracijo izuma kot neopredmetenega sredstva (NoS).

1.3.1. Razkritje izuma v podjetju/organizaciji:

Skladno s 5. členom Zakona o izumih iz delovnega razmerja (ZPILDR) mora delavec, ki je ustvaril izum, o izumu brez odlašanja pisno obvestiti delodajalca in pri tem jasno označiti, da gre za obvestilo o izumu. Če je pri ustvaritvi izuma sodelovalo več delavcev, lahko obvestilo o izumu oddajo skupaj. Delodajalec mora skladno s 6. členom ZPILDR najkasneje v treh mesecih od prejema obvestila o izumu obvestiti delavca, katero pravico do izuma uveljavlja, ter ga hkrati obvestiti, ali se z opredelitvijo izuma strinja.

Kritična točka: Delavci ne obvestijo delodajalca o nastalem izumu, ker:

- Se ne zavedajo, kaj izum sploh je
- Se ne zavedajo, da je potrebno delodajalca o nastalih izumih obveščati

Kritična točka: Delodajalci morajo v treh mesecih izum prevzeti, sicer se razume, da gre za prost izum in posledično pravice intelektualne lastnine preidejo na izumitelje.

1.3.2. Imetništvo izuma

Imetništvo izuma.

Imetništvo izuma, kadar je ta nastal v sodelovanju dveh ali več podjetij / organizacij, mora biti ustrezno dogovorjeno s pogodbo o deljenem imetništvu intelektualne lastnine, v kateri so najpomembnejše naslednje določbe:

- Deleži imetništva intelektualne lastnine pri posameznih strankah;;
- Katera(e) izmed strank je zadolžena za proces zaščite intelektualne lastnine;
- Kako se bodo med strankami razdelili stroški zaščite intelektualne lastnine;
- Katera(e) izmed strank bodo izvajale komercializacijo intelektualne lastnine;
- Kako se bodo med strankami razdelili prihodki z naslova komercializacije intelektualne lastnine, pri čemer naj bi se upoštevalo, da so stranka(e), ki vodi(jo) zaščito in komercializacijo intelektualne lastnine upravičene do višjega deleža prihodkov;
- Standardne pogodbene določbe v zvezi s trajanjem pogodbe, višjo silo, morebitnih spremembah pogodbe (aneksih), pristojnim sodiščem za reševanje sporov ipd.

Kritična točka: Če imetništvo intelektualne lastnine ni urejeno, je oteženo izkoriščanje in komercializacija intelektualne lastnine. Neurejeno imetništvo je lahko poznejši vir sporov.

1.3.3. Pregled stanja tehnike, pregled stanja trga, pregled "freedom to operate"

Pregled stanja tehnike (TA - Technology Assessment) je potrebno opraviti zaradi ugotavljanja novosti in inventivne ravni izumov. Na podlagi pregleda stanja tehnike se je mogoče odločiti o najprimernejšem načinu zaščite intelektualne zaščite.

Pregled stanja trga (MA - Market Assessment) se naredi z namenom priprave ocene tržnega potenciala izumov. Na podlagi ocene stanja trga se je mogoče odločati o smiselnosti zaščite intelektualne lastnine.

Analiza "Freedom to operate" (FTO) je analiza možnosti uporabe izumov ne da bi pri tem kršili veljavne pravice intelektualne lastnine tretjih oseb. Tudi če TA in MA govorita v prid zaščiti intelektualne lastnine, je mogoče, da se po opravljeni analizi FTO izkaže, da zaščita intelektualne lastnine ni smiselna.

1.3.4. Predlog najprimernejše oblike zaščite intelektualne lastnine

Mnenje o zaščiti intelektualne lastnine (MZIL): Na podlagi TA, MA in FTO se oblikuje predlog najprimernejše poti zaščite intelektualne lastnine:

(i) Patentna prijava: če gre za nov, inventiven in industrijsko uporabljiv izum z visokim tržnim potencialom;

(ii) Poslovna skrivnost (Skrito znanje) po 2. členu Zakona o poslovni skrivnosti (ZposS) zajema nerazkrito strokovno znanje, izkušnje in poslovne informacije, ki izpolnjuje naslednje zahteve: (i) je skrivnost, ki ni splošno znana ali lahko dosegljiva osebam v krogih, ki se običajno ukvarjajo s to vrsto informacij; (ii) ima tržno vrednost; (iii) imetnik poslovne skrivnosti je v danih okoliščinah razumno ukrepal, da jo ohrani kot skrivnost, npr.

- nov, inventiven in industrijsko uporabljiv izum z visokim tržnim potencialom, katerega patentiranje ni smiselno (najpogosteje je razlog, da bi bilo težko pravno dokazovati potencialne kršitve take intelektualne lastnine);
- izum z nizkim tehnološkim, vendar visokim tržnim potencialom;
- nepatentabilna znanja, ki imajo tržni potencial (npr. tehnične izboljšave, optimizacije metod ipd.)
- avtorska pravica s tržnim potencialom (npr. Programska koda ali specifična znanja, uporabljiva za svetovanje v smeri izboljšanja tržne aktivnosti tržnih subjektov)

(iii) Druge kategorije glede na naravo izuma (model, znamka, topologija polprevodniškega vezja ipd.) - le te se redko prenašajo v okviru raziskovalno razvojnih sodelovanj med JRO in podjetji.

1.3.5. Načrt komercializacije (NK)

Načrt komercializacije izuma, pripravljen na podlagi informacij ST, MA, FTO in MZIL je za patentne prijave smiselno zastavljen, če vsebuje:

- Podatke, potrebne za knjigovodski razvid in obračunavanje neopredmetenega sredstva (NoS) - na podlagi ST, MA in FTO;

- v primeru načrtovanega patentnega ali drugega varstva intelektualne lastnine:
 - Predlog najprimernejšega urada za prvo vložitev patentne prijave - na podlagi MZIL;
 - Predlog najprimernejšega patentnega zastopnika za izpeljavo patentne zaščite
- mejnike za odločanje o nadaljevanju zaščite in trženja intelektualne lastnine (npr. poročila patentnega preizkuševalca o patentabilnosti izuma, prilivi z naslova komercializacije izuma ipd.). Poslovne skrivnosti za razliko od patentnih prijav, patentov, modelov, znamk, ne povzročajo zunanjih stroškov upravljanja s strani zastopnikov in uradov, zato odločanje o prenehanju zaščite ni nujno potrebno
- fleksibilnost: načrt komercializacije (NK), vključno z dokumenti ST, MA, FTO in MZIL mora biti fleksibilen, kar pomeni, da se strategija zaščite IL in trženja IL na podlagi pridobljenih novih informacij, ki odražajo dejansko stanje tehnologije in trga, vsebinsko prilagaja in spreminja skozi obdobje zaščite in trženja intelektualne lastnine.

Kritična točka: Organizacije in podjetja ne morejo izvajati ustreznih strategij zaščite intelektualne lastnine, če nimajo ustrezno usposobljenega osebja oziroma organizacijskih enot za urejanje imetništva izumov, izvedb pregledov stanja trga, tehnike, analiz možnosti uporabe izumov "freedom to operate", predlogov o nadaljevanju zaščite intelektualne lastnine in načrtov komercializacije.

Kritična točka: Vlaganje patentnih prijav za tehnologije z nizkim tehnološkim in/ali tržnim potencialom in / ali patentnih prijav, za katere organizacija / podjetje ne pripravi in ne izvaja plana komercializacije. Tak pristop povzroča nepotrebne stroške za zaščito intelektualne lastnine.

1.3.6. Registracija neopredmetenega sredstva (NoS)

Načrt komercializacije (NK), pripravljen na podlagi ST, MA, FTO in MZIL je vir podatkov za knjigovodski razvid in obračunavanje NoS pri dokazovanju:

- a) izvedljivosti strokovnega dokončanja projekta, tako da bo na voljo za uporabo ali prodajo;
- b) namena dokončati projekt in ga uporabljati ali prodati;
- c) zmožnosti uporabljati ali prodati projekt;
- č) verjetnosti gospodarskih koristi projekta, med drugim obstoj trga za učinke projekta ali za sam projekt, ali če se bo projekt uporabljal v organizaciji, njegova koristnost;
- d) razpoložljivosti tehničnih, finančnih in drugih dejavnikov za dokončanje razvijanja in za uporabo ali prodajo projekta;
- e) sposobnosti zanesljivo izmeriti stroške, ki se pripisujejo neopredmetenemu sredstvu med njegovim razvijanjem (vir: SRS 2.12).

V praksi se izumi zavedejo kot NoS z začetno knjigovodsko vrednostjo enako stroškom zaščite intelektualne lastnine (ne smejo biti stroški razvoja, ampak razvijanja - stroški priprave IL, npr.

stroški dela strokovnjakov za prenos tehnologij in zunanji stroški patentnih zastopnikov in pristojbin patentnih uradov).

Primer vpisa izuma med neopredmetena sredstva:

Organizacija / podjetje odpre štiri računovodske projekte:

- Interni projekt, ki opredeljuje neopredmeteno sredstvo (NoS);
- Projekt za knjiženje stroškov priprave in zaščite IL - določa začetno vrednost NoS;
- Projekt za knjiženje prihodkov z naslova komercializacije IL;
- Glavni projekt, ki povezuje gornje tri projekte za potrebe izkazovanja bilance stanja prilivov nad odlivi za NoS.

Kritična točka: Registracija izumov kot neopredmetenih sredstev v podjetjih / organizacijah sicer poteka, vendar mora biti razumevanje in izpeljava knjigovodskih procesov skladno s Slovenskim Računovodskim Standardom bolj poglobljeno.

1.4. Zaščita intelektualne lastnine

Zaščita intelektualne lastnine lahko poteka kot:

(i) registracija izuma kot skritega znanja (varovanje poslovne skrivnosti)

- patentabilno znanje, za katerega je strateško odločeno, da se ne patentira;
- nepatentabilno znanje v obliki tehničnih izboljšav, optimizacij metod, postopkov, procesov, storitev ipd.

(ii) vlaganje prijav pri uradih za intelektualno lastnino:

- patentne prijave in prijave znamk in modelov (pogosto)
- topologija polprevodniškega vezja, nove rastlinske sorte in druge kategorije intelektualne lastnine (redkeje).

Interna registracija neopredmetenega sredstva (NoS) skladno s Slovenskim računovodskim standardom [5] nastopi ne glede na to, po kateri izmed poti (i) in (ii) poteka zaščita intelektualne lastnine.

Kritična točka: Registracija skritega znanja (poslovne skrivnosti) na javnih raziskovalnih organizacijah poteka v bistveno manjšem obsegu kot patentiranje intelektualne lastnine.

1.4.1. Varovanje poslovne skrivnosti (skritega znanja)

Za interno registracijo izuma, ki se nanaša na Poslovno skrivnost (skrito znanje) s tržnim potencialom je smiselno izum registrirati kot neopredmeteno sredstvo. Varovanje poslovne skrivnosti samo po sebi ne zahteva nadaljnjih korakov pri uradih za zaščito intelektualne lastnine, ampak le smiselno sledenje določbam Zakona o poslovni skrivnosti (ZPosS).

Pri izmenjevanju informacij o poslovnih skrivnostih za potrebe vzpostavljanja sodelovanja s tretjimi osebami je sklepanje pogodb o ne-razkrivanju zaupnih informacij (NDA) ključnega pomena. Pogodbe NDA vsebujejo naslednje bistvene določbe:

- Namen sklepanja NDA;
- Definicija informacij, ki veljajo za zaupne podatke in se bodo izmenjevale skladno z namenom iz prejšnjega odstavka;
- Zaveza strank, da bosta za zaupne podatke uporabljali izključno za potrebe za izvedbo sodelovanja skladno z namenom;
- Definicija informacij, ki kljub podpisu pogodbe ne veljajo za zaupne (npr. Informacije javnega značaja skladno z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ; Uradni list RS, št. 24/03, s spremembami)
- Lastništvo posredovanih podatkov
- Obveznost / neobveznost nadaljnega sodelovanja na podlagi sklenjene NDA
- Pogodbena kazen v primeru kršitve NDA katere izmed strank (opcijsko)
- Standardne pogodbene določbe v zvezi s trajanjem pogodbe, višjo silo, morebitnih spremembah pogodbe (aneksih), pristojnim sodiščem za reševanje sporov ipd.

Kritična točka: Če izmenjava podatkov o skitem znanju / poslovnih skrivnostih ne poteka v okviru predhodno sklenjene pogodbe o ne-razkrivanju zaupnih informacij, lahko to povzroči poslovno škodo stranki, ki je skrito znanje razvila.

1.4.2. Vlaganje prijav pri uradih za zaščito intelektualne lastnine

Pri vlaganju patentnih prijav je predvsem pomembno, da se na podlagi Načrta komercializacije izuma ustrezno izvede izbira urada za intelektualno lastnino in patentnega zastopnika oz. zastopnika za znamke in modele.

1.4.2.1. Izbira urada, pri katerem bo vložena prioriteta patentna prijava

Za patentne prijave je priporočljivo, da izbran urad v postopku podelitve patentne prijave izvaja popolni preizkus patentne prijave - ta pristop omogoča kontrolo kvalitete internega procesa priprave pregleda stanja tehnike (ST) v organizaciji / podjetju. Poročilo o patentabilnosti izuma s strani uradnega mednarodnega patentnega preizkuševalca je obenem mejnik, ki vpliva na nadaljnje odločanje o zaščiti intelektualne lastnine skladno z Načrtom komercializacije (NK).

1.4.2.2. Izbira patentnega zastopnika

Priporočljivo je, da podjetje / organizacija za vsak izum posebej naredi pregled trga patentnih zastopnikov in na podlagi vsebine izuma izbere patentnega zastopnika strokovnjaka s področja tehnike. Poleg strokovnosti na področju tehnike pomembno vlogo igrajo tudi reference izbranega zastopnika (kvaliteta njegovega preteklega dela).

Kritična točka: Izbira urada za zaščito intelektualne lastnine, ki opravi popolni preizkus prijave izuma, ter izbira primerno usposobljenega patentnega zastopnika, strokovnjaka s področja tehnike, je ključnega pomena za kvalitetno izvedbo zaščite intelektualne lastnine.

1.4.3. Nadaljevanje zaščite intelektualne lastnine

Na podlagi novih informacij v obdobju zaščite (npr. poročilo o patentabilnosti) in trženja (dejanski interes trga po uporabi tehnologije izuma in geografska pozicija interesentov), se Mnenje o Zaščiti Intelektualne Lastnine (MZIL) nadgradi s predlogom geografskih širitev patentne zaščite oz. predlogom o opustitvi zaščite intelektualne lastnine.

1.5. Trženje intelektualne lastnine

Trženje intelektualne lastnine lahko poteka na pasiven način ali aktiven način:

Pasivno trženje: pripravi se tehnološka ponudba, ki se pasivno trži preko komercialnih mrež (npr. Enterprise Europe Network, vir: <https://een.ec.europa.eu/>).

Aktivno trženje: aktivno iskanje potencialnih partnerjev, vzpostavljanje kontaktov z direktnim kontaktiranjem podjetij, osebnim obiskovanjem podjetij, udeležbo na partnerskih dogodkih, v okviru sektorskih skupin EC (npr. BioChemTech, Materials, ICT idr.).

V proces aktivnega trženja intelektualne lastnine ali načrtov za razvoj spadajo še naslednje aktivnosti:

- **Obveščanje o razpisih** za prijave nacionalnih in evropskih projektov;
- **Iskanje partnerjev** in pomoč pri izgradnji nastajajočega konzorcija;
- **Iskanje in povezovanje s partnerji** / koordinatorji drugih nastajajočih konzorcijev;

Kritična točka: Aktivno trženje intelektualne lastnine mora potekati skozi celotno obdobje zaščite intelektualne lastnine (vsaj prvih 30 mesecev, ko so stroški mednarodne zaščite IL relativno nizki), sicer investicija v zaščito intelektualne lastnine predstavlja nepotreben strošek.

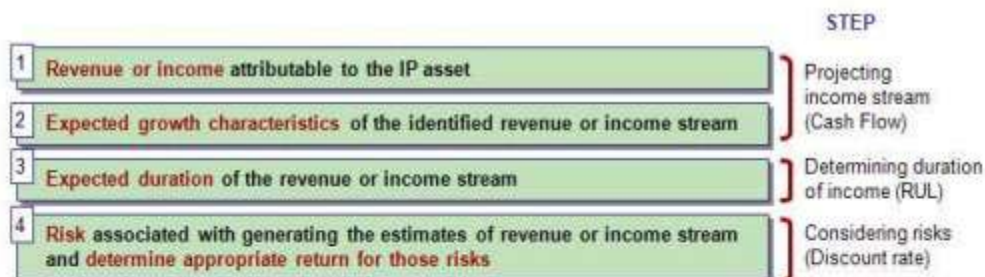
1.6. Vrednotenje intelektualne lastnine

Kvalitativno vrednotenje intelektualne lastnine služi predvsem kot podlaga za odločanje o smiselnosti pričetka / nadaljevanja aktivnosti priprave, zaščite in trženja intelektualne lastnine. Kvalitativno vrednotenje poteka z ocenjevanjem in točkovanjem na podlagi jasnih kriterijev in sistema točkovanja, lestvic in pravil za odločanje. Primer kvalitativnega vrednotenja intelektualne lastnine je ocenjevanje tehnološkega (ST) in tržnega (MA) potenciala po vnaprej dogovorjenih kriterijih in sistemu točkovanja za primerjalno ocenjevanje različnih primerov intelektualne lastnine.

Kvantitativno vrednotenje intelektualne lastnine za namen ocene tržne vrednosti intelektualne lastnine in poteka na podlagi ene ali kombinacije večjih metod vrednotenja intelektualne lastnine:

- **Stroškovni model (Cost method):** ocenjena vrednost IL je enakovredna stroškom nastanka IL. Bistvena prednost je v tem, da so podatki za oceno lahko dosegljivi, bistvena slabost pa, da precenijo ali podcenijo dejanski tržni potencial intelektualne lastnine;

- **Tržni pristop (Market Approach):** Predstavlja vrednost intelektualne lastnine kot znesek, za katerega je bila enaka intelektualna lastnina prodana ali ponujena za prodajo na prostem trgu. Bistvena slabost je, da je težko najti podatke o prodaji primerljive tehnologije na trgu;

Necessary information for IP valuation

$$PV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t}$$

PV = present value
 CF = (expected) cash flow
 t = time representing years of IP asset economic life
 n = time that economic life is expected to end
 r = annual rate of discount (representing the risk factor or time value of money and assumed)

Example

Company X is negotiating to license the use of its trademark whose current market value is estimated to be US \$ 2 million. Company X estimates that the royalty rate would lead to an annual stream of US \$ 10,000 in five years (the economic life of the trademark). The risk-adjusted discount rate has been estimated to be 8%.

Therefore, other things being equal, the net present value of the Trademark will be

$$PV = 10,000/(1+0.08)^1 + 10,000/(1+0.08)^2 + 10,000/(1+0.08)^3 + 10,000/(1+0.08)^4 + 10,000/(1+0.08)^5$$

$$= 9259.26 + 8573.38 + 7938.39 + 7350.23 + 6805.96 = 39,927.22$$

i.e. Company X would expect to receive, at present, least US \$ 39927.22 if it is to license its Trademark for five years.

Slika 2: Shema vrednotenja intelektualne lastnine po metodi DCF (Discounted Cash Flow). [6]

2. Intelektualna lastnina v kontekstu sodelovalnih projektov

Intelektualno lastnino v kontekstu sodelovalnih projektov bomo v nadaljevanju opisali skozi prizmo urejanja intelektualne lastnine v okviru konzorcijskih pogodb med partnerji v sodelovalnih projektih skladno s poglavjem 2.2.2 Okvira za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije. Uradni list EU. 2014|C 198|01 (R&R&I) [14]. S podčrtanim tekstom so označeni deli, ki se nanašajo na kritične točke upravljanja z IL v sodelovalnih projektih.

27. Za projekt šteje, da se izvaja prek učinkovitega sodelovanja, če imata vsaj dve neodvisni pogodbenici skupni cilj, ki temelji na delitvi dela, ter skupaj opredelita njegov obseg, sodelujeta pri njegovi zasnovi, prispevata k izvajanju ter delita finančna, tehnološka, znanstvena in druga tveganja kot tudi rezultate. O pogojih sodelovalnega projekta, zlasti kar zadeva prispevke za stroške, delitev tveganj in rezultatov, razširjanje rezultatov, dostop do pravic intelektualne lastnine in pravila za njihovo dodelitev, se je treba dogovoriti pred začetkom projekta (To ne vključuje dokončnih sporazumov o tržni vrednosti iz projekta izhajajočih pravic IL in vrednosti prispevkov za projekt). Pogodbene raziskave in zagotavljanje raziskovalnih storitev se ne obravnavajo kot oblike sodelovanja.

28. Če sodelovalne projekte skupaj izvajajo podjetja in raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, Komisija ugotavlja, da udeleženi podjetjem ni bila dodeljena nobena posredna državna pomoč prek navedenih subjektov zaradi ugodnih pogojev sodelovanja, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:

- (a) udeležena podjetja nosijo celotne stroške projekta; ali
- (b) rezultati sodelovanja, iz katerih ne izhajajo pravice intelektualne lastnine, se lahko splošno razširjajo in katere koli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz dejavnosti raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, se lahko v celoti dodelijo zadevnim subjektom; ali
- (c) katere koli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz projekta, ter s tem povezane pravice dostopa, se sodelujočim partnerjem dodelijo tako, da ustrezno odražajo njihove delovne sklope, prispevke in interese; ali
- (d) raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture prejmejo nadomestilo v višini tržne cene za pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz njihovih dejavnosti in so dodeljene udeleženi podjetjem ali za katere se udeleženi podjetjem dodelijo pravice dostopa. Absolutni znesek vrednosti vseh prispevkov, tj. finančnih in nefinančnih, udeleženih podjetij k stroškom dejavnosti raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, iz katerih izhajajo zadevne pravice intelektualne lastnine, se lahko odšteje od navedenega nadomestila.

29. Za namen točke 28 (d) Komisija meni, da prejeto nadomestilo ustreza tržni ceni, če omogoča zadevnim raziskovalnim organizacijam ali raziskovalnim infrastrukturnam, da uživajo polno gospodarsko korist teh pravic, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:

- (a) znesek nadomestila je bil določen na podlagi odprtega, preglednega in nediskriminatornega konkurenčnega prodajnega postopka; ali

- (b) neodvisne strokovne cenitve potrjujejo, da je znesek nadomestila najmanj enak tržni ceni; ali
- (c) raziskovalna organizacija ali raziskovalna infrastruktura lahko kot prodajalec dokaže, da se je o nadomestilu učinkovito pogajala na podlagi strogo poslovnih pogojev, da bi pridobila največjo možno gospodarsko korist v času, ko je pogodba sklenjena, pri tem pa je upoštevala svoje zakonsko določene cilje; ali
- (d) v primerih, ko sporazum o sodelovanju udeležnemu podjetju daje pravico prve zavrnitve, kar zadeva pravice intelektualne lastnine, ki so jih ustvarile udeležene raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, če ti subjekti uveljavljajo vzajemno pravico za pridobitev več ekonomsko ugodnih ponudb od tretjih oseb, tako da mora udeleženo podjetje svojo ponudbo v tem smislu uskladiti.

30. Če ni izpolnjen noben od pogojev iz točke 28, se celotna vrednost prispevka raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture k projektu obravnava kot prednost za udeležena podjetja, za katero se uporabljajo pravila o državnih pomočeh.

2.1. Intelektualna lastnina v kontekstu priprave pogodb sodelovalnih projektov

Skladno s točko 27 R&R&I je potrebno pred začetkom projekta urediti dostop do pravic intelektualne lastnine, kar pomeni, da mora konzorcijska raziskovalno razvojna pogodba za sodelovalni projekt vsebovati naslednje določbe:

- V zvezi z obstoječo intelektualno lastnino (II):

- Identifikacija obstoječe IL;
- Strukturiranje, ali se bo in kako se bo obstoječa intelektualna lastnina izkoriščala, licencirala ali odprodala pred, med ali po zaključenem projektu;
- Ovrednotenje obstoječe intelektualne lastnine;
- Uvedba ločene računovodske postavke za izkoriščanje / licenciranje / prodajo obstoječe intelektualne lastnine kot neopredmetenega sredstva

- V zvezi z novonastalo intelektualno lastnino (IL):

- Opredelitev možnosti nastanka nove intelektualne lastnine;
- Opredelitev načina vrednotenja novonastale intelektualne lastnine;
- Opredelitev imetništva in načina zaščite intelektualne lastnine (npr. IL v času trajanja projekta registrirana kot "poslovna skrivnost", po končanem projektu pa se po potrebi ustrezno zaščiti);
- Opredelitev, pod kakšnimi pogoji se bo novonastala intelektualna lastnina izkoriščala / licencirala / odprodala po zaključenem projektu;
 - Skladno z 28 (a) R&R&I opredelitev, ali podjetje nosi celotne stroške;
 - Skladno z 28 (b) R&R&I opredelitev, ali bodo rezultati projekta vključno z novonastalo IL javno dostopni;
 - Skladno z 28 (c) R&R&I opredelitev, ali bodo projektni partnerji po zaključenem projektu ostali lastniki vsak svojega dela novonastale IL skladno z lastnimi prispevki k nastanku nove IL;

- Skladno z 28 (d) R&R&I opredelitev, ali bodo raziskovalne organizacije ob prenosu IL prejele nadomestilo v višini tržne cene za pravice IL;
- V primeru 28 (d) opredeliti pod kakšnimi pogoji bo zagotovljena ustrezna tržna cena;
- V primeru 29 (d) v pogodbo vnesti "pravico prve zavrnitve za podjetje"

2.2. Intelektualna lastnina v kontekstu izvajanja pogodb sodelovalnih projektov

Kritična točka: Med in po izvedbi sodelovalnih projektov je potrebno novonastalo intelektualno lastnino identificirati, ovrednotiti, registrirati in zaščititi, kot je opisano v predhodnih poglavjih.

2.3. Prenos intelektualne lastnine med in po zaključenih projektih

V zvezi z vrednotenjem novonastale IL ob prenosu z JRO k projektnim partnerjem (28 d)

Kritične točke: Ugotoviti, kaj v praksi pomeni in kako se pravilno izpeljejo postopki prodaje pravic intelektualne lastnine (IL) po tržni ceni ter kateri izmed spodaj navedenih postopkov so bolj in kateri manj smiselni za sistematično vpeljavo:

- "odprt, pregleden in ne-diskriminatoren konkurenčni prodajni postopek" skladno z 29 (a) R&R&I;
- "neodvisne strokovne cenitve IL" skladno z 29 (b) R&R&I;
- "učinkovita pogajanja na podlagi strogo poslovnih pogojev z namenom pridobitve največje možne gospodarske koristi ter pri tem je primerno upoštevati zakonsko določene cilje" skladno z 29 (c) R&R&I;
- "v primerih, ko sporazum o sodelovanju udeležnemu podjetju daje pravico prve zavrnitve, kar zadeva pravice intelektualne lastnine, ki so jo ustvarile udeležene raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, v primerih ko ostali sodelujoči subjekti uveljavljajo vzajemno pravico za pridobitev več ekonomsko ugodnih ponudb od tretjih oseb, takrat mora udeleženo podjetje svojo ponudbo v tem smislu uskladiti" skladno s členom 29 (d) R&R&I.

3. Intelektualna lastnina in podporno okolje

Pisarne za prenos tehnologij izvajajo interno pomoč v postopkih priprave, zaščite in trženja intelektualne lastnine kot opisano v prvem poglavju 1 tega poročila. Pisarne za prenos tehnologij z osmih različnih slovenskih JRO so financirane iz projekta javnega razpisa MIZŠ "»Spodbujanje dejavnosti prenosa znanja preko delovanja pisarn za prenos tehnologij« (KTT – Konzorcij za prenos tehnologij iz JRO v gospodarstvo). Ostali programi, ki financirajo njihovo delovanje navajamo:

Subjekti inovativnega okolja (SIO) [7] je program, koordiniran s strani SPIRIT Slovenija, javna agencija, in izvaja vrsto aktivnosti za podporo novim in inovativnim podjetjem ter hitrorastočim podjetjem v obliki:

- **Promocijsko motivacijskih dogodkov** - predstavitev splošnih informacij ali posameznih tematik širšemu krogu zainteresirane javnosti in mreženja ter predstavitev dobrih praks;
- **Informiranje in svetovanje** pri preverbi poslovne ideje in svetovanje podjetjem za kvalitetnejše poslovno odločanje, posredovanje informacij o ukrepih in spodbudah države za ciljno skupino ter krajša individualna svetovanja povezana s poslovno idejo in delovanjem start up podjetij.
- **Tematske dogodke** - delavnice, prilagojena izobraževanja, podjetniške šole, tekmovalne dogodke ipd.
- **Mentoriranje** v obliki poglobljenega individualnega dela s predstavniki ciljnih skupin, v trajanju 20 -70 ur. Mentor zagotavlja potrebna znanja in usmerja podjetnika/podjetniško skupino z namenom oblikovanja učinkovitega poslovnega modela in izboljšanja poslovanja.
- **Svetovanje ekspertov** - vabljenih ustrezno usposobljenih domačih in tujih strokovnjakov:
- **Širitev portfelja** z identifikacijo, animacijo in presojo novih poslovnih idej;
- **Upravljanje portfelja** z evalvacijo in poročanje o napredku podjetij, interna diagnostika v okviru ciljnih skupin posamezne faze, ki je namenjena ugotavljanju potreb ciljne skupine po specifičnih storitvah, kar služi oblikovanju ustreznih programov za odpravo diagnosticiranih ovir.
- **Dvig kompetenc SIO in sodelovanje** zaposlenih pri upravičencih v obliki prenosa znanj med zaposlenimi, udeležbe na izobraževanjih, ogledov dobrih praks, prenos znanja med SIO, ipd. [7].

Slovenski Podjetniški Sklad (SPS) [15] nudi podjetjem različne spodbude in vsebinsko podporo:

- **Produkti sklada:** Zagonske spodbude, Semenski kapital, Tvegan kapital, Mikrokrediti, Garancije, Posebne spodbude za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu in za digitalno transformacijo.
- **Vsebinska podpora:**
 - Spodbude malih vrednosti preko vavčerjev, med katerimi so npr. tudi vavčerji za zaščito intelektualne lastnine, vavčerji za tržne raziskave tujih trgov, vavčerji za prototipiranje in drugi vavčerji;
 - Vsebinska podpora za inovativna mlada podjetja
 - Usposabljanja v tujini za high-tech podjetja
 - Projekte v povezavi s perspektivnimi podjetniškimi idejami v šolah in fakultetah
- **Svetovanja in informiranja** v zvezi z Vavčerji SPS izvaja Slovenska POslovna točka (SPOT) [8]

Slovenska POslovna Točka (SPOT) je nacionalni sistem, ki ponuja celovit sistem podpornih storitev države za poslovne subjekte. Pod enotno znamko SPOT združuje institucije MJU, MGRT, SPIRIT Slovenija, javna agencija, AJ PES, zbornice in razvojne agencije, ki omogočajo enostavno in hitro poslovanje z državo, ter pomoč podjetnikom na podjetniški poti. Projekt SPOT izvajajo MGRT, MJU in SPIRIT Slovenija, javna agencija.

SPOT izvaja:

- **Informiranje** - v smislu rednega in ažurnega obveščanja strank o aktivnostih, razpisih in dogodkih na področju spodbujanja podjetništva;
- **Izvajanje usposabljanja in delavnic** z namenom krepiti znanje, veščine in kompetence sodelujočih na področjih povezanih s spodbujanjem podjetniške kulture;
- **Osnovno svetovanje** strankam na področjih od priprave poslovnih načrtov, marketinga in vodenja podjetij, do internacionalizacije podjetij ter državnih spodbud;
- **Animiranje, ozaveščanje in povezovanje regionalnega okolja** z namenom ustvarjanja tesnejšega sodelovanja med vsemi akterji v regiji, vključno s podjetniki.
- **Izmenjava dobrih praks in odpiranje novih poslovnih priložnosti** znotraj Slovenije in čezmejno za potencialne podjetnike in majhna in srednje-velika podjetja;
- **Sooblikovanje podpornega okolja za poslovne subjekte**, kar vključuje poročanje o zaznanih administrativnih ovirah s strani svetovancev, srečanje podpornega okolja v regiji ter predstavitev produktov regijskih podjetij na enem razstavnem mestu v regiji.
- **Izvajanje postopkov registracij podjetij**, statusnih sprememb, izbrisov podjetij [8].

Kritična točka: Subjekti inovativnega okolja (SIO) in svetovalci Slovenske POslovne Točke (SPOT) predvidevamo, da morda niso ustrezno usposobljeni za svetovanje in mentoriranje podjetij na področju intelektualne lastnine.

4. Seznam kritičnih točk

Plan dela v okviru projekta CRP za naprej: Seznam kritičnih točk bo vhodni podatek za pripravo izročka D1.2.1 "Smernice za upravljanje s pravicami intelektualne lastnine"

<p>1 Kritične točke v zvezi z Intelektualno lastnino v kontekstu postopkov na raziskovalnih organizacijah in v podjetjih</p> <p>Kritična točka 1.1: intelektualna lastnina ni samo industrijska lastnina (patenti, modeli, znamke), ampak tudi druge kategorije pravic intelektualne lastnine (najpogosteje avtorska pravica). Vse te kategorije pravic intelektualne lastnine se izmenjujejo v sodelovanju z gospodarskimi subjekti (podjetij) in Raziskovalnih Organizacij (RO) (npr. prek vsebinskih poročil in rezultatov, v okviru svetovanj, tehničnega sodelovanja, uporabe osebja, laboratorijev in opreme ipd.) tudi če v okviru sodelovanja ni nastala industrijska lastnina oz. slednja ni bila registrirana pri uradih za zaščito intelektualne lastnine.</p>
<p>1.1 Kritične točke v zvezi z Specializiranimi oddelki za rokovanje z intelektualno lastnino na javnih raziskovalnih organizacijah in v podjetjih</p> <p>Kritična točka 1.1.1: ZZRID ne predvideva systemske podpore za obstoječe aktivnosti na nivoju konzorcija KTT, med katere poleg upravljanja in skupne digitalne platforme spada še dvig kompetenc, zavesti oziroma ozaveščanje ter promocija in mreženje - pomembne za nadaljnji razvoj in umeščanje TTOjev v inovacijskem ekosistemu. ZZRID predvideva systemsko podporo za aktivnosti na nivoju posameznih TTO (upravljanje TTO in postopki ščitenja in trženja intelektualne lastnine), ki trenutno potekajo v okviru obstoječega konzorcija KTT.</p> <p>Kritična točka 1.1.2: Študenti v podjetjih in raziskovalnih organizacijah pogosto niso v delovnem razmerju, kar predstavlja težavo pri implementaciji določb ZPILDR..</p> <p>Kritična točka 1.1.3: Financiranje ne-javnih organizacij ali izumov, ki jih ustvarijo študenti (fizične osebe), ki na primer sodelujejo kot praktikanti v okviru obveznih praks, ki jih zahtevajo izobraževalne institucije, po ZPILDR ni obvezno. Ni v nasprotju z zakonom, je pa v nasprotju z zakonodajno logiko, da naj država financira izključno prenos znanja, ki je nastalo ob podpori javnih sredstev.</p> <p>Kritična točka 1.1.4: V majhnih in srednje velikih podjetjih večinoma ni vzpostavljene organizacijske infrastrukture, ki bi se ciljno ukvarjala s pripravo, zaščito in trženjem intelektualne lastnine tako kot je to vzpostavljeno s pisarnami za prenos tehnologij na precej večjih javnih raziskovalnih organizacijah. Taka podjetja imajo za pravno in finančno-računovodsko podporo zunanje izvajalce.</p> <p>Kritična točka 1.1.5: Zelo majhen delež (manj kot 6%) majhnih in srednjih podjetij se dejansko ukvarja z upravljanjem pravic intelektualne lastnine.</p> <p>Kritična točka 1.1.6: Podjetja izmed vseh kategorij intelektualne lastnine v največji meri uporabljajo poslovne skrivnosti.</p> <p>Kritična točka 1.1.7: Zelo majhen delež (manj kot 1%) podjetij odkupi pravice ali pridobi licence za patente ali druge pravice intelektualne lastnine od javnih raziskovalnih organizacij, univerz ali visokošolskih ustanov.</p> <p>Kritična točka 1.1.8: V poslovnih skrivnostih podjetij je morda vsebovana tudi intelektualna lastnina, ki je bila prenesena v okviru raziskovalno razvojnih sodelovanj? Vendar zanesljivih podatkov o tem ni.</p> <p>Kritična točka 1.1.9: Na javnih raziskovalnih organizacijah je delež poslovnih skrivnosti (registriranega skritega znanja) bistveno nižji v primerjavi s podjetji - interni podatek IJS: 51</p>

patentnih prijav : 12 registracij skritega znanja; Podjetja (Preglednica 1): 174 patentnih prijav : 521 poslovnih skrivnosti.
1.3.1 Kritične točke v zvezi z Razkritjem izuma v podjetju/organizaciji
Kritična točka 1.3.1.1: Delavci ne obvestijo delodajalca o nastalem izumu, ker: - Se ne zavedajo, kaj izum sploh je - Se ne zavedajo, da je potrebno delodajalca o nastalih izumih obveščati
Kritična točka 1.3.1.2: Delodajalci morajo v treh mesecih izum prevzeti, sicer se razume, da gre za prost izum in posledično pravice intelektualne lastnine preidejo na izumitelje.
1.3.2 Kritične točke v zvezi z Imetništvom izuma
Kritična točka 1.3.2.1: Če imetništvo intelektualne lastnine ni urejeno, je oteženo izkoriščanje in komercializacija intelektualne lastnine. Neurejeno imetništvo je lahko pozneje vir sporov.
1.3.5 Kritične točke v zvezi z načrtom komercializacije
Kritična točka 1.3.5.1: Organizacije in podjetja ne morejo izvajati ustrezne strategije zaščite intelektualne lastnine, če nimajo ustrezno usposobljenega osebja oziroma organizacijskih enot za urejanje imetništva izumov, izvedb pregledov stanja trga, tehnike, analiz možnosti uporabe izumov "freedom to operate", predlogov o nadaljevanju zaščite intelektualne lastnine in načrtov komercializacije.
Kritična točka 1.3.5.2: Vlaganje patentnih prijav za tehnologije z nizkim tehnološkim in/ali tržnim potencialom in / ali patentnih prijav, za katere organizacija / podjetje ne pripravi in ne izvaja plana komercializacije. Tak pristop povzroča nepotrebne stroške za zaščito intelektualne lastnine.
1.3.6 Kritične točke v zvezi z registracijo neopredmetenega sredstva (NoS)
Kritična točka 1.3.6.1: Registracija izumov kot neopredmetenih sredstev v podjetjih / organizacijah sicer poteka, vendar mora biti razumevanje in izpeljava knjigovodskih procesov skladno s Slovenskim Računovodskim Standardom bolj poglobljeno.
1.4 Kritične točke v zvezi z zaščito intelektualne lastnine
Kritična točka 1.4.1: Registracija skritega znanja (poslovne skrivnosti) na javnih raziskovalnih organizacijah poteka v bistveno manjšem obsegu kot patentiranje intelektualne lastnine.
1.4.1 Kritične točke v zvezi z varovanjem poslovne skrivnosti (skritega znanja)
Kritična točka 1.4.1.1: Če izmenjava podatkov o skitem znanju / poslovnih skrivnostih ne poteka v okviru predhodno sklenjene pogodbe o ne-razkrivanju zaupnih informacij, lahko to povzroči poslovno škodo stranki, ki je skrito znanje razvila.
1.4.2.2 Kritične točke v zvezi z izbiro patentnega zastopnika
Kritična točka 1.4.2.2.1: Izbira urada za zaščito intelektualne lastnine, ki opravi popolni preizkus prijave izuma, ter izbira primerno usposobljenega patentnega zastopnika, strokovnjaka s področja tehnike, je ključnega pomena za kvalitetno izvedbo zaščite intelektualne lastnine.
1.5 Kritične točke v zvezi s trženjem intelektualne lastnine
Kritična točka 1.5.1: Aktivno trženje intelektualne lastnine mora potekati skozi celotno obdobje zaščite intelektualne lastnine (vsaj prvih 30 mesecev, ko so stroški mednarodne zaščite IL relativno nizki), sicer investicija v zaščito intelektualne lastnine predstavlja nepotreben

strošek.
2.2 Kritične točke v zvezi z intelektualno lastnino v kontekstu izvajanja pogodb sodelovalnih projektov
Kritična točka 2.2.1: Med in po izvedbi sodelovalnih projektov je potrebno novonastalo intelektualno lastnino identificirati, ovrednotiti, registrirati in zaščititi, kot je opisano v predhodnih poglavjih.
2.3 Kritične točke v zvezi s prenosom intelektualne lastnine med in po zaključenih projektih
Kritične točke 2.3.1: Ugotoviti, kaj v praksi pomeni in kako se pravilno izpeljejo postopki prodaje pravic intelektualne lastnine (IL) po tržni ceni ter kateri izmed spodaj navedenih postopkov so bolj in kateri manj smiselni za sistematično vpeljavo: - "odprt, pregleden in ne-diskriminatoren konkurenčni prodajni postopek" skladno z 29 (a) R&R&I; - "neodvisne strokovne cenoitve IL" skladno z 29 (b) R&R&I; - "učinkovita pogajanja na podlagi strogo poslovnih pogojev z namenom pridobitve največje možne gospodarske koristi ter pri tem je primerno upoštevati zakonsko določene cilje" skladno z 29 (c) R&R&I; - "v primerih, ko sporazum o sodelovanju udeležnemu podjetju daje pravico prve zavrnitve, kar zadeva pravice intelektualne lastnine, ki so jo ustvarile udeležene raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, v primerih ko ostali sodelujoči subjekti uveljavljajo vzajemno pravico za pridobitev več ekonomsko ugodnih ponudb od tretjih oseb, takrat mora udeleženo podjetje svojo ponudbo v tem smislu uskladiti" skladno s členom 29 (d) R&R&I.
3 Kritične točke v zvezi z intelektualno lastnino in podpornim okoljem
Kritična točka 3.1: Subjekti inovativnega okolja (SIO) in svetovalci Slovenske POslovne Točke (SPOT) predvidevamo, da morda niso ustrezno usposobljeni za svetovanje in mentoriranje podjetij na področju intelektualne lastnine.

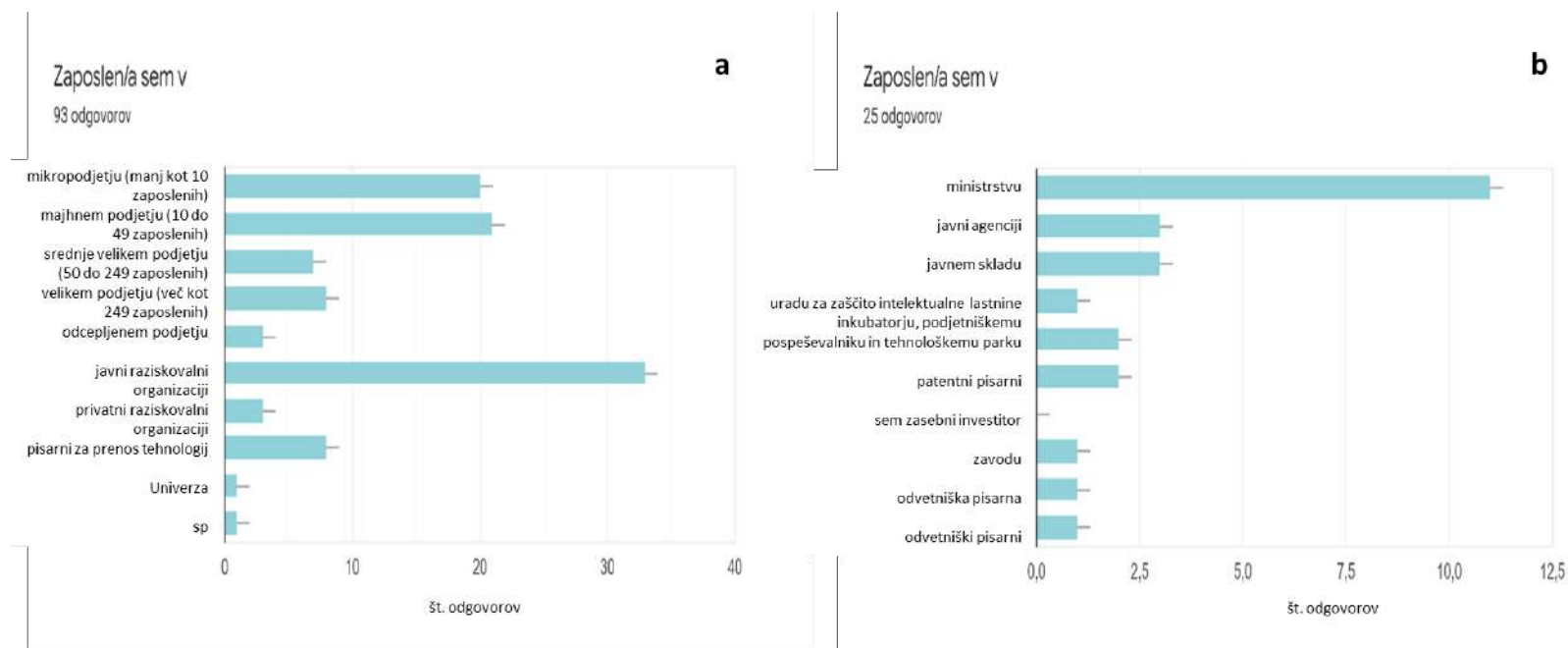
5. Seznam bistvenih določb pogodb o deljenem imetništvu IL, pogodb o ne-razkrivanju zaupnih informacij in raziskovalno razvojnih pogodb za sodelovalne projekte

Plan dela v okviru projekta CRP za naprej: Seznam določb pogodb o deljenem imetništvu IL, pogodb o ne-razkrivanju IL in raziskovalno razvojnih pogodb bo vhodni podatek za pripravo izročka D1.2.2 "Vzorci pogodb za posamezne vrste sodelovanj med partnerji z ustreznimi členu za opredelitev obstoječe, novonastale IL ter ravnanja z obema ob začetku, med potekom in ob zaključku projekta"

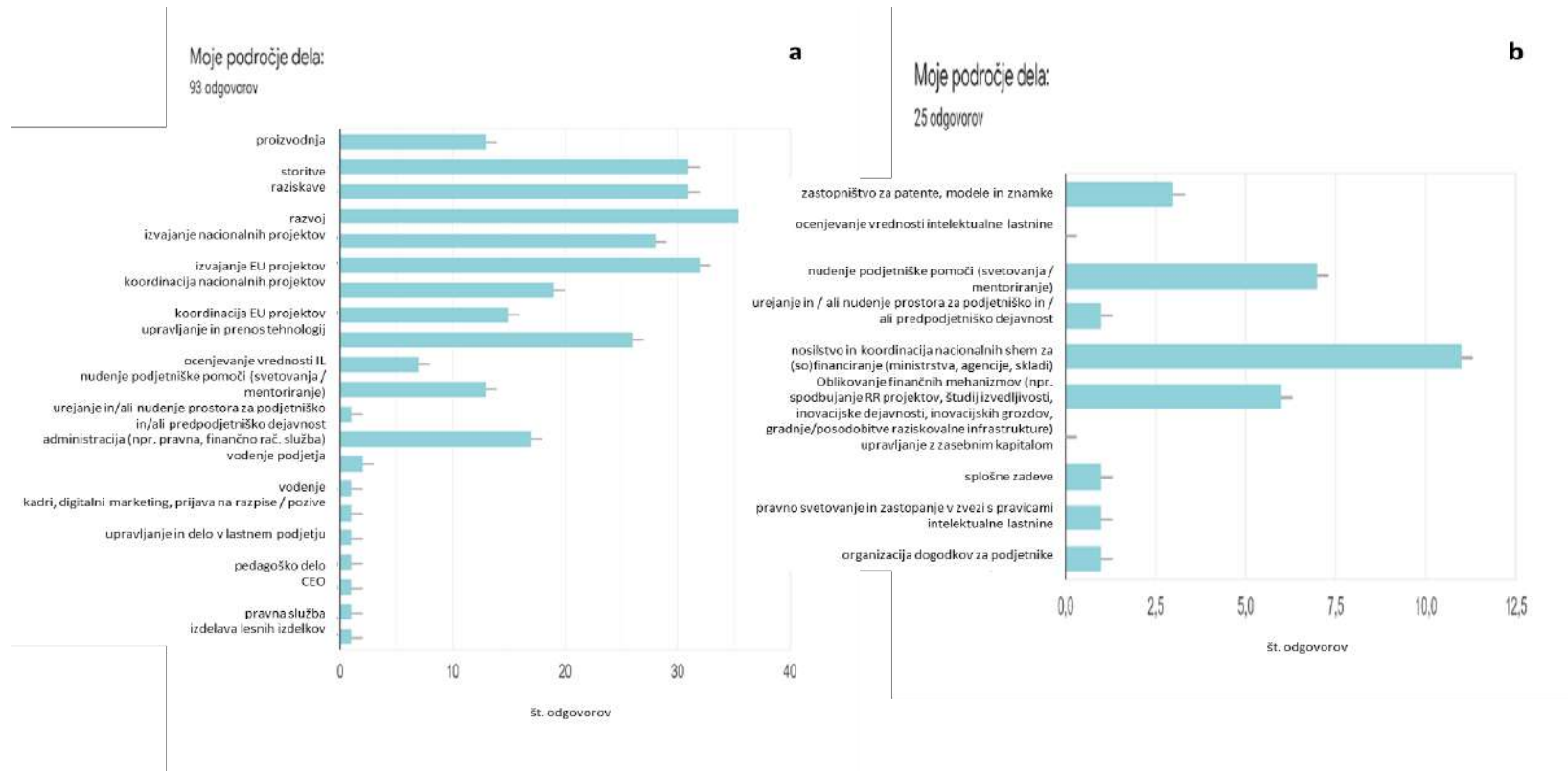
<p>Določbe v pogodbah o deljenem imetništvu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deleži imetništva intelektualne lastnine pri posameznih strankah; - Katera(e) izmed strank je zadolžena za proces zaščite intelektualne lastnine; - Kako se bodo med strankami razdelili stroški zaščite intelektualne lastnine; - Katera(e) izmed strank bodo izvajale komercializacijo intelektualne lastnine; - Kako se bodo med strankami razdelili prihodki z naslova komercializacije intelektualne lastnine, pri čemer naj bi se upoštevalo, da so stranka(e), ki vodi(jo) zaščito in komercializacijo intelektualne lastnine upravičene do višjega deleža prihodkov; - Standardne pogodbene določbe v zvezi s trajanjem pogodbe, višjo silo, morebitnih spremembah pogodbe (aneksih), pristojnim sodiščem za reševanje sporov ipd.
<p>Določbe v pogodbah o nerazkrivanju zaupnih informacij</p> <ul style="list-style-type: none"> - Namen sklepanja NDA; - Definicija informacij, ki veljajo za zaupne podatke in se bodo izmenjevale skladno z namenom iz prejšnjega odstavka; - Zaveza strank, da bosta za zaupne podatke uporabljali izključno za potrebe za izvedbo sodelovanja skladno z namenom; - Definicija informacij, ki kljub podpisu pogodbe ne veljajo za zaupne (npr. Informacije javnega značaja skladno z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ; Uradni list RS, št. 24/03, s spremembami) - Lastništvo posredovanih podatkov - Obveznost / neobveznost nadaljnjega sodelovanja na podlagi sklenjene NDA - Pogodbena kazen v primeru kršitve NDA katere izmed strank (opcijsko) - Standardne pogodbene določbe v zvezi s trajanjem pogodbe, višjo silo, morebitnih spremembah pogodbe (aneksih), pristojnim sodiščem za reševanje sporov ipd.
<p>Določbe v konzorcijskih raziskovalno razvojnih pogodbah</p> <ul style="list-style-type: none"> - V zvezi z obstoječo intelektualno lastnino (IL): - Identifikacija obstoječe IL; - Strukturiranje, ali se bo in kako se bo obstoječa intelektualna lastnina izkoriščala, licencirala ali odprodala pred, med ali po zaključenem projektu; - Ovrednotenje obstoječe intelektualne lastnine; - Uvedba ločene računovodske postavke za izkoriščanje / licenciranje / prodajo obstoječe intelektualne lastnine kot neopredmetenega sredstva - V zvezi z novonastalo intelektualno lastnino (IL): - Opredelitev možnosti nastanka nove intelektualne lastnine; - Opredelitev načina vrednotenja novonastale intelektualne lastnine; - Opredelitev imetništva in načina zaščite intelektualne lastnine (npr. IL v času trajanja

- projekta registrirana kot "poslovna skrivnost", po končanem projektu pa se po potrebi ustrezno zaščiti);
- Opredelitev, pod kakšnimi pogoji se bo novonastala intelektualna lastnina izkoriščala / licencirala / odprodala po zaključenem projektu;
 - Skladno z 28 (a) R&R&I opredelitev, ali podjetje nosi celotne stroške;
 - Skladno z 28 (b) R&R&I opredelitev, ali bodo rezultati projekta vključno z novonastalo IL javno dostopni;
 - Skladno z 28 (c) R&R&I opredelitev, ali bodo projektni partnerji po zaključenem projektu ostali lastniki vsak svojega dela novonastale IL skladno z lastnimi prispevki k nastanku nove IL;
 - Skladno z 28 (d) R&R&I opredelitev, ali bodo raziskovalne organizacije ob prenosu IL prejele nadomestilo v višini tržne cene za pravice IL;
 - V primeru 28 (d) opredeliti pod kakšnimi pogoji bo zagotovljena ustrezna tržna cena;
 - V primeru 29 (d) v pogodbo vnesti "pravico prve zavrnitve za podjetje"

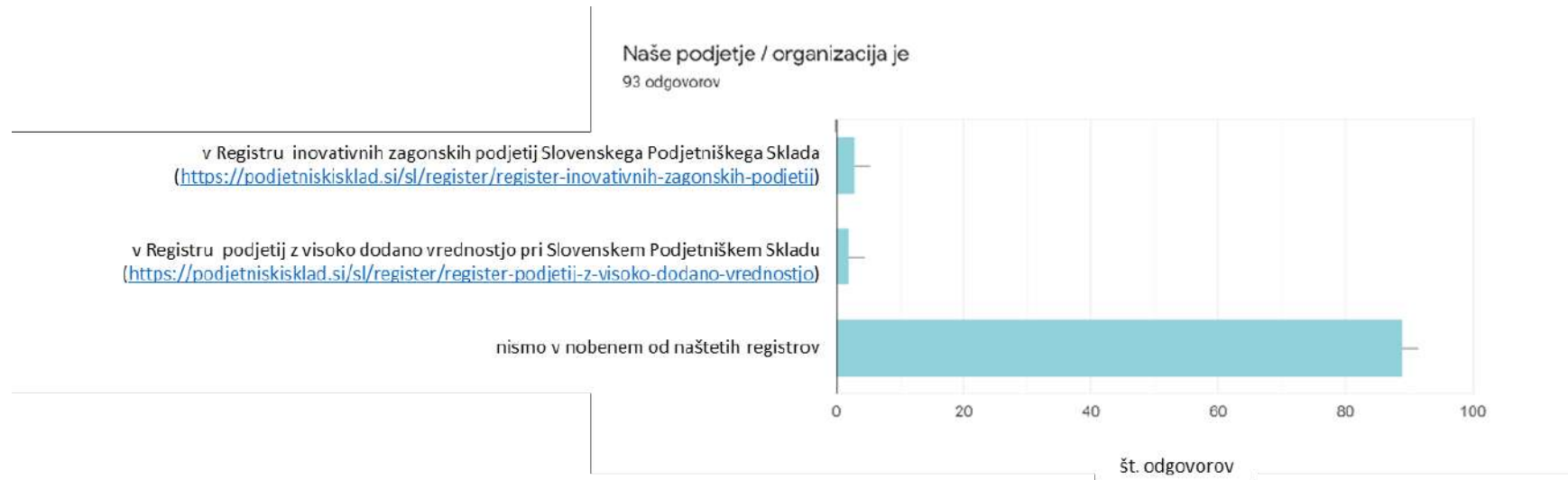
KVALITATIVNA ANALIZA KRITIČNIH TOČK PRENOSA PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE

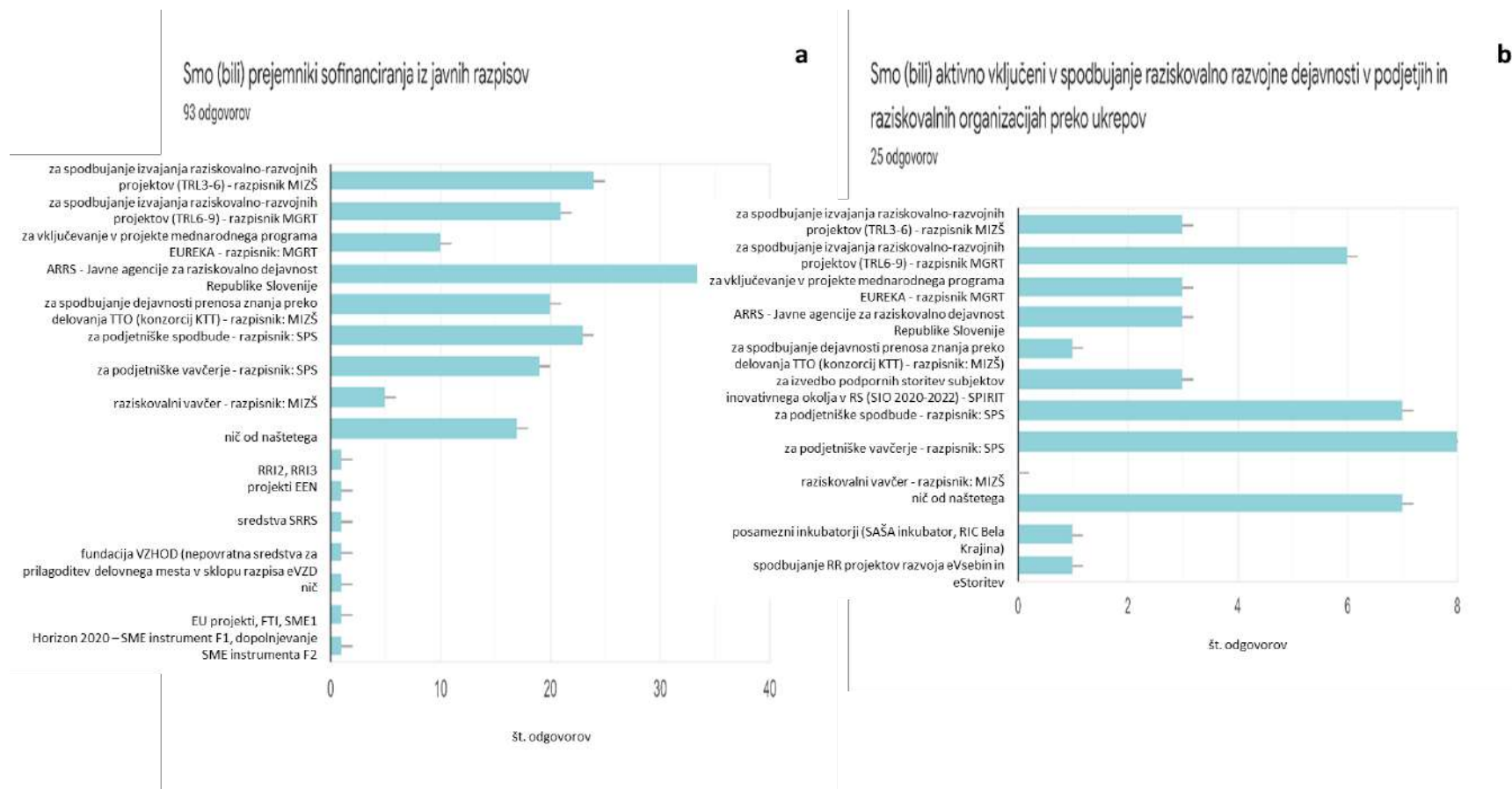
Slika 1. Struktura anketirancev glede na tip inštitucije. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. Analiza, ki sledi, je torej zajela odgovore povečini s strani mikro- in malih podjetij, javnih raziskovalnih organizacij, in ministrstev.

Slika 2. Struktura anketirancev glede na področje dela. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V analizi, ki sledi, smo na strani JRO in podjetij zajeli večinoma operativne izvajalce in manj vodstvenega kadra, na strani podpornih organizacij pa predvsem podjetniške in finančne svetovalce ter patentne zastopnike, opazno pa je pomanjkanje ocenjevalcev vrednosti intelektualne lastnine ter upravljanja z lastnim kapitalom.

Slika 3. Registriranost anketirancev (JRO in podjetij) v registrih Slovenskega podjetniškega sklada kaže na izjemno nizko stopnjo registriranosti in posledično na potencialno potrebo po osveščanju o prednostih, ki jih takšna registracija predstavlja.

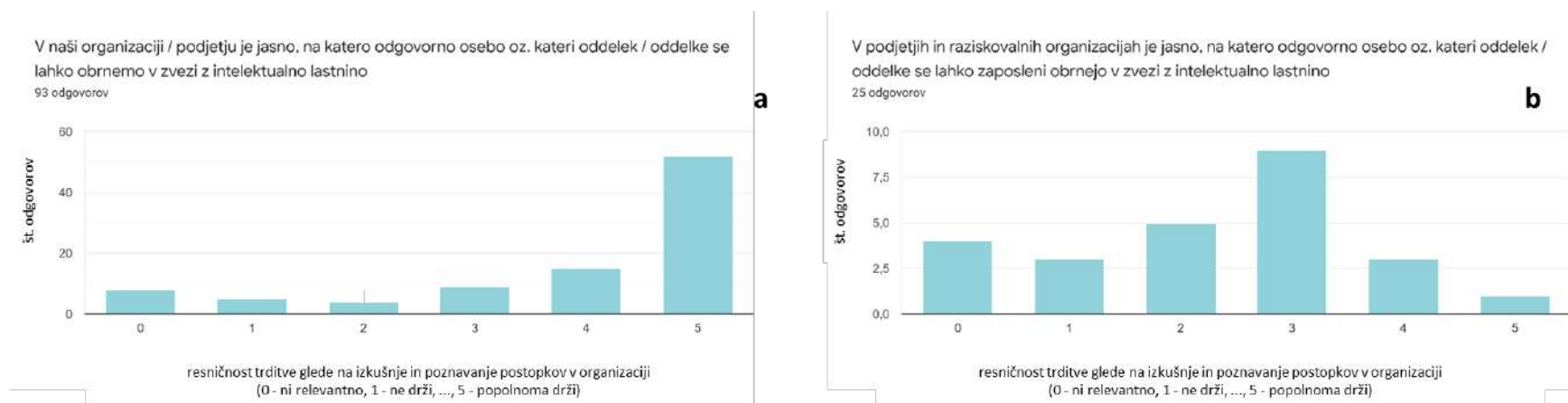

Slika 4. Finančne spodbude v javnih razpisih in vključenost v podperne programe. (a) JRO in podjetja, (b) podperne organizacije. Najpomembnejši vir financiranja za JRO in MSP predstavlja ARRS, sledijo programi MGRT, MIZŠ in SPS, tj. prevladujejo nacionalni programi. Opazna je potreba po večjem osveščanju oz. izkoriščanju sredstev iz evropskih projektov (programi Obzorje Evropa ipd.) in podpornih programov (npr. SME Instrument, ipd.). Podperne organizacije v veliki meri nudijo podporo v okviru razpisov SPS ter MGRT, je pa videti, da približno četrtina organizacij bodisi upravlja druge mehanizme za podporo bodisi ni vključena v nobenega.

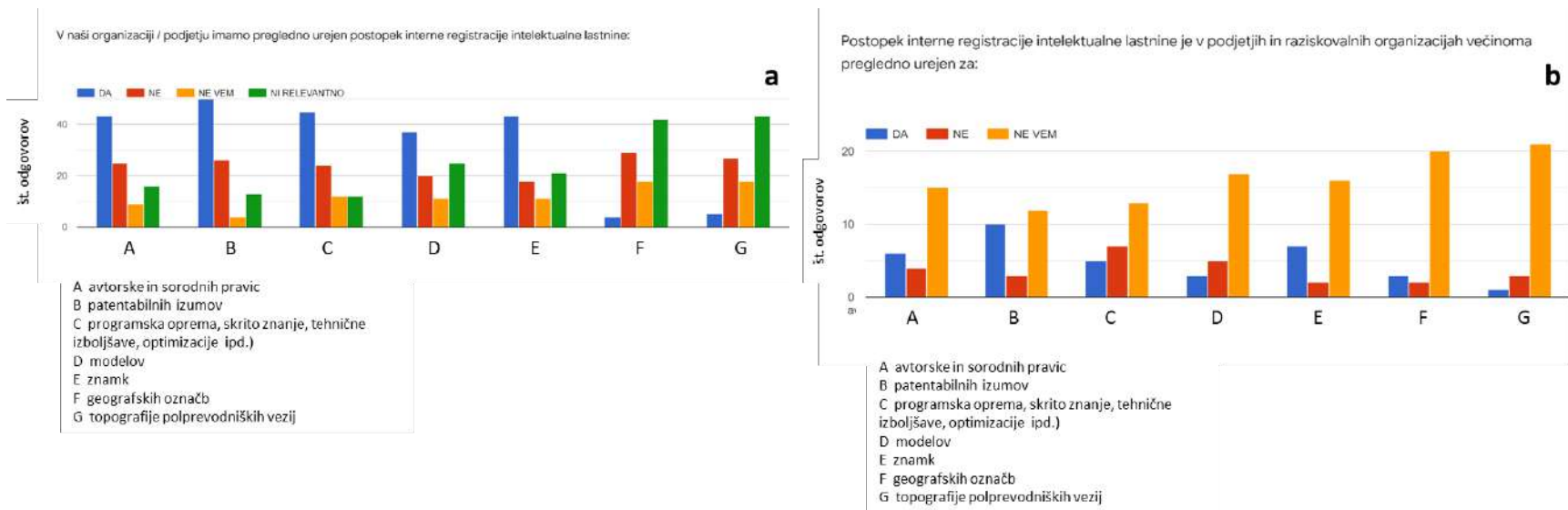
Iz komentarjev v zvezi z izkušnjami s (so)financiranjem in podpornimi programi lahko sklepamo, da administrativni postopki tako po količini kot po kompleksnosti predstavljajo veliko breme raziskovalcem in podjetjem pri prijavljanju na razpise, sami po sebi pa ne

doprinesejo h kakovosti ali učinkoviti kontroli izvajanja, razvojni projekti pa so nadzorovani predvsem po administrativnih zahtevah in manj po namenu, rezultatu oziroma učinku (tudi zaradi pomanjkanja strokovnjakov s posameznih področij). Pojavlja se težnja po drastični poenostavitvi in pospešitvi administrativnih postopkov (vključno s poročanjem na projektih), ki odjemajo čas, namenjen razvoju, ne prinašajo pa dodane vrednosti, zlasti glede na nizko stopnjo sofinanciranja. Zlasti je podpora dobrodošla pri drobnem gospodarstvu in malih podjetjih, ki ne (z)morejo kandidirati na razpisih, npr. tudi zaradi lokacije ali števila zaposlenih – četudi se ukvarjajo z visokotehnološkimi izdelki – neuspela prijava na razpis pa podjetniško dejavnost zaradi vsega vloženega časa ogrozi, namesto da bi jo spodbujala. Kaže se težnja po večji vključenosti podjetniških pospeševalcev, ki bi evidentirali potrebe in vloge pripeljali do realizacije, in težnja po mehanizmih, s katerimi bi prišli do sredstev za financiranje dviga stopnje pripravljenosti proizvoda za trg (npr. s stopnje koncepta do produkta) in komercializacijo. Na strani podpornih organizacij se pojavlja težnja po večjem številu razpisov, v katerih bi svoje vloge smiselno našli tudi patentni zastopniki, in štipendijskih shem, ki bi povezovale srednje šole in univerze z industrijo.

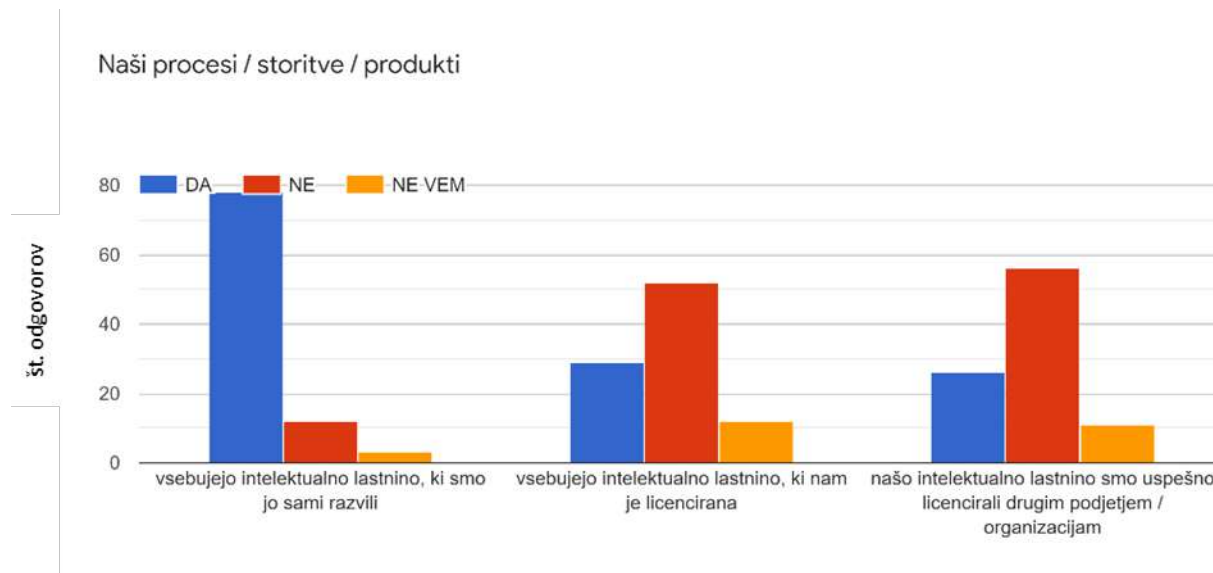
Intelektualna lastnina (IL) v kontekstu postopkov na organizaciji / v podjetju

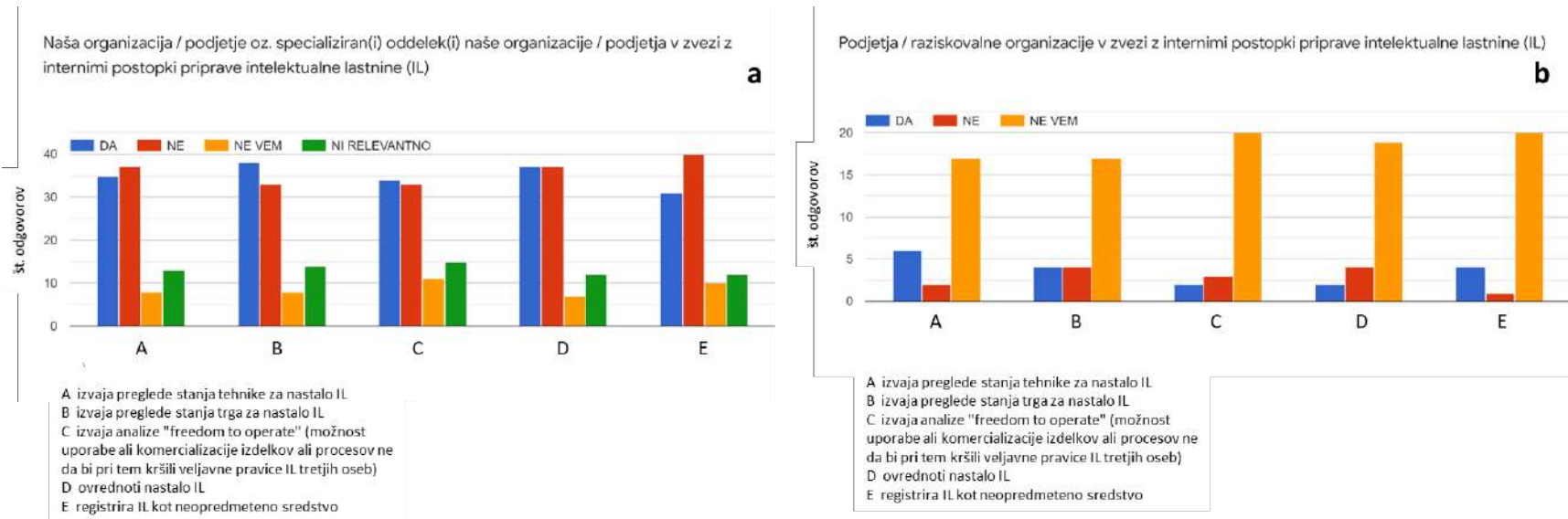
Slika 5. Kontaktne osebe oz. službe za intelektualno lastnino: (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih so pisarne za obravnavo intelektualne lastnine povečini vzpostavljene, pri približno tretjini pa bi bilo zaželeno vlogo pisarn, ki se z intelektualno lastnino ukvarjajo, še bolj(e) izpostaviti. Podporne organizacije niso direktno vključene v interne procese podjetij in RO. Okoli 80 %, jih meni, da kontaktne osebe / oddelki v podjetjih in RO sicer obstajajo, vendar pa ni nujno, da se zaposleni tega zavedajo..

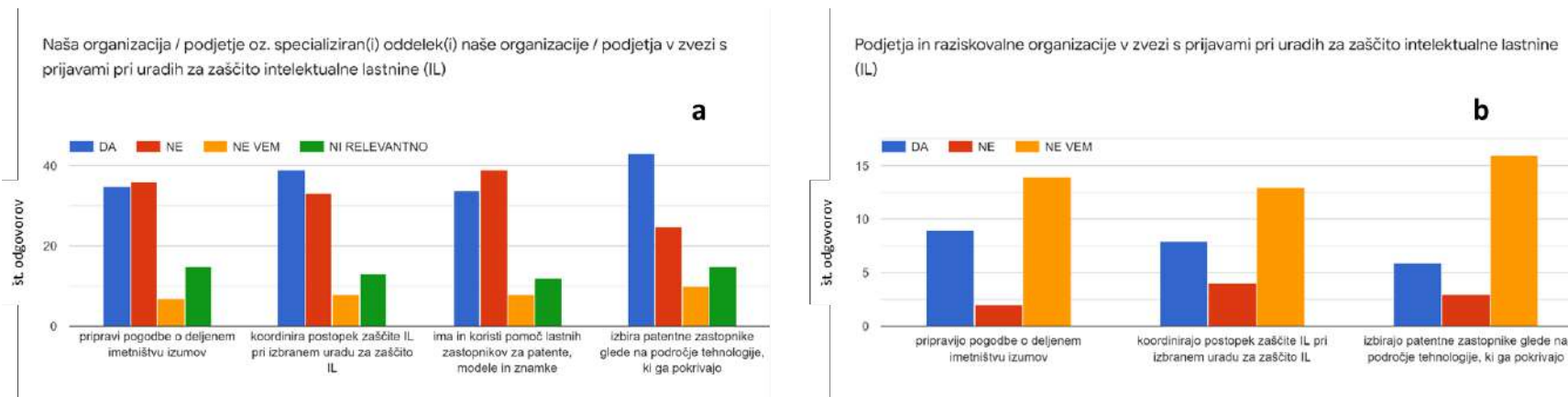
Slika 6. Interna registracija intelektualne lastnine. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih so v večji meri postopki registracije pregledno urejeni, marsikje pa tudi niso, in sami postopkovniki v zvezi z zaščito intelektualne lastnine očitno tudi predstavljajo točko, pri kateri je veliko prostora za izboljšave. Videti je tudi, da so določene oblike intelektualne lastnine, kakršne so npr. geografske označbe in topografije polprevodniških vezij, zelo malo zastopane, in predstavljajo potencialni vir doslej nezaščitene intelektualne lastnine. V podpornih organizacijah je poznavanje postopkov registracije IL na bistveno nižji ravni, kar, skladno z naravo njihovega dela, zopet kaže na nizko zastopnost IL v dimenzijah dela podpornih organizacij (Slika 5).

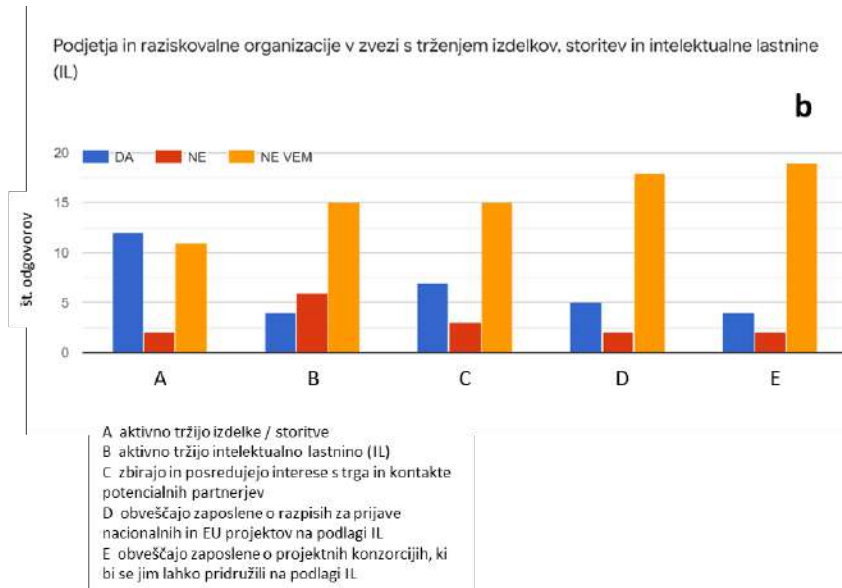
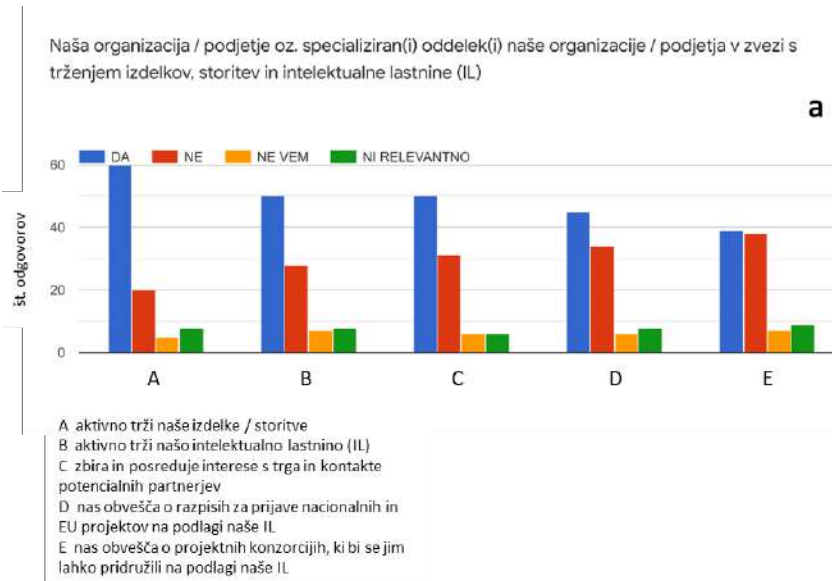
Slika 7. Intelektualna lastnina v JRO in podjetjih. V večinskem deležu JRO in podjetij je prisotna IL, ki so jo razvili sami, bistveno manj pa je uveljavljene prakse licenciranja v organizacijo oziroma drugim organizacijam. Rezultati kažejo, da se JRO in podjetja zavedajo pomena IL, potrebujejo pa bistveno več spodbude v licenciranju, npr. skozi sodelovanje s svojimi pisarnami za prenos tehnologije.

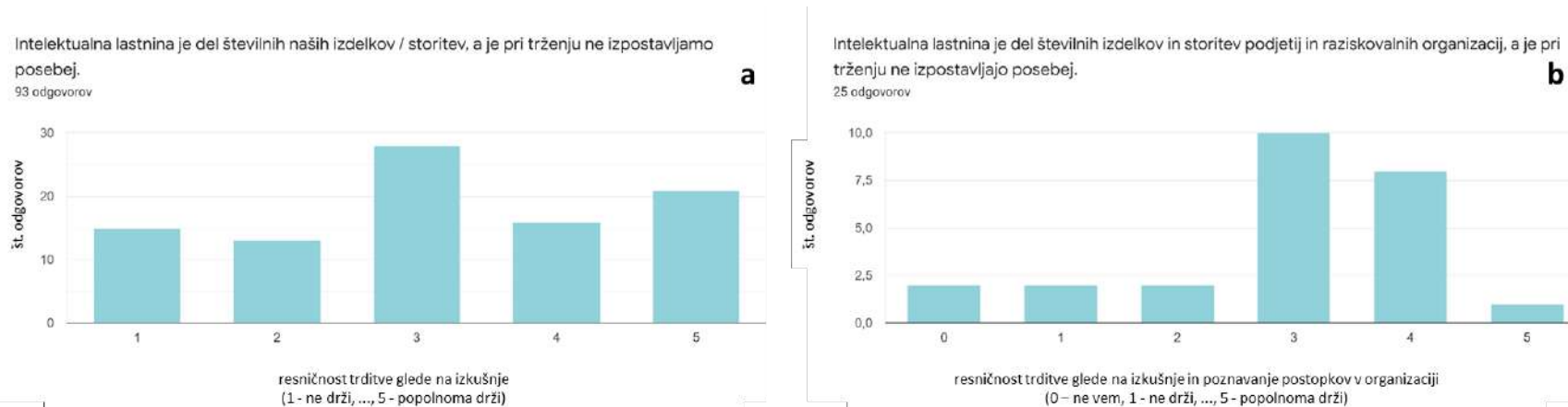
Slika 8. Interni postopki priprave IL. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih so koraki pri pripravi IL dobro poznani v približno polovici organizacij. Glede na pogosto pojavnost IL v teh organizacijah (Slika 7) je videti visok potencial za razčlenjeno analizo IL, s čimer se izboljša tudi njena kakovost. V podpornih organizacijah je teh razčlenjenih aktivnosti zelo malo, kar je skladno z nizko stopnjo obravnavanja IL (Sliki 5 in 6).

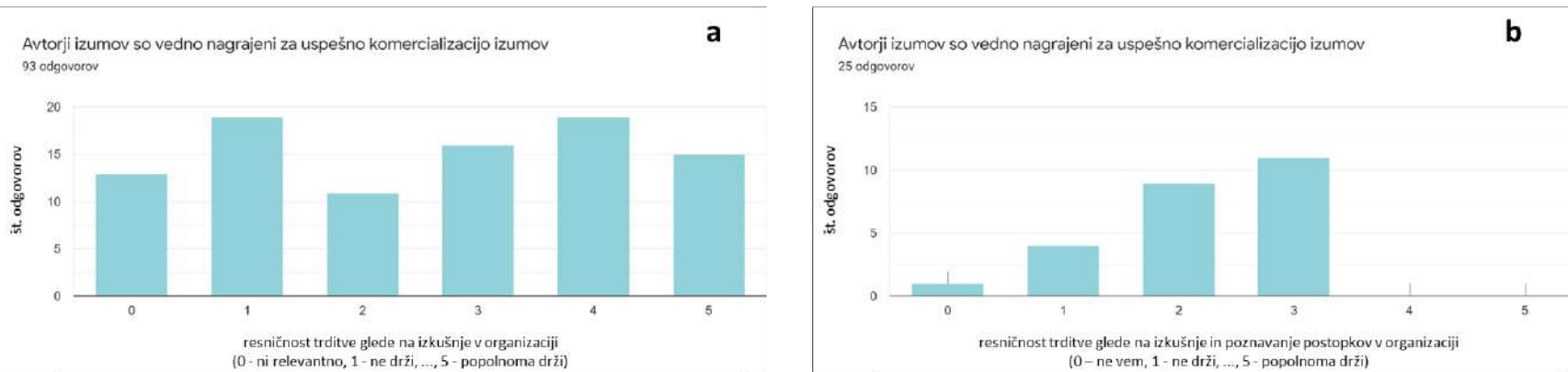
Slika 9. Prijave pri uradih za zaščito intelektualne lastnine. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih le slaba polovica organizacij sistematično izvaja sklepanje pogodb o imetništvu in koordinirajo zaščito IL, ima lastne patentne zastopnike oz. jih izbira po namenskem ključu. V podpornih organizacijah ta vidik (skladno z že ugotovljeno nizko stopnjo obravnave IL) povečini ni poznan. V obeh primerih je torej še veliko prostora za osveščanje o pomenu kakovostno pripravljene patentne prijave, s predhodno dogovorjenim morebitnim deljenim imetništvom izuma.

Slika 10. Trženje izdelkov, storitev in intelektualne lastnine. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih je največji delež trženja posvečen storitvam in proizvodom, od iskanja tržnih povezav skozi spremljanje trga in skupne projektne prijave, proti spodbujanju pridruževanja konzorcijem, pa se ta delež opazno zmanjša. V JRO in podjetjih se tovrstnih aktivnosti ne izvaja, medtem ko v podpornih organizacijah prevladuje nepoznavanje teh procesov, ki se odvijajo v podjetjih in JRO.

Slika 11. Intelektualna lastnina kot element trženja izdelkov / storitev. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. Tako v JRO in podjetjih kot tudi v podpornih organizacijah predstavlja IL element, ki je sicer prepoznan kot del izdelka oz. storitve, v povprečju pa ne predstavlja najbolj izpostavljenega elementa trženja.

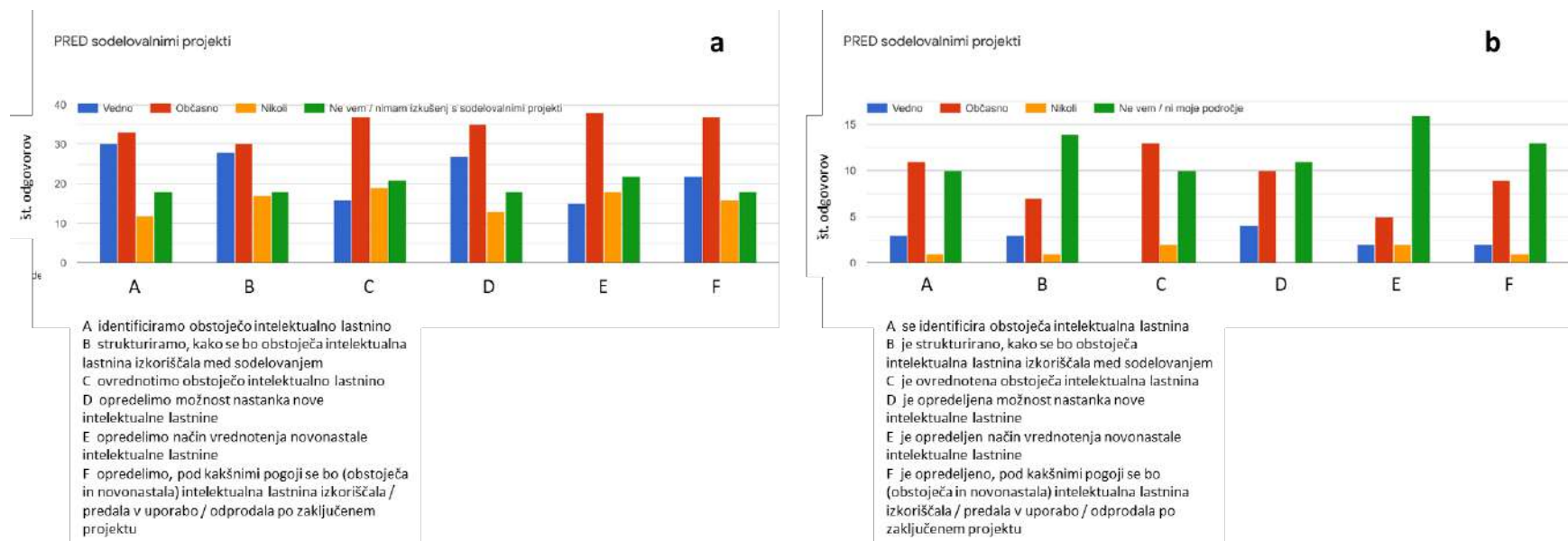

Slika 12. Nagrade za uspešno komercializacijo izumov. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih je videti, da nagrajevanje za uspešno komercializacijo ni sistematično vključeno v obravnavo intelektualne lastnine (zaščita in uspešno trženje), saj so odzivi enakomerno razporejeni po spektru pomembnosti nagrade. V podpornih organizacijah trend sicer narašča proti temu, da se komercializacijo nagradi, vendar pa se ustavi pri srednji oceni, kar kaže, da je pri mehanizmih za nagrajevanje in spodbujanje inoviranja še prostor za izboljšave.

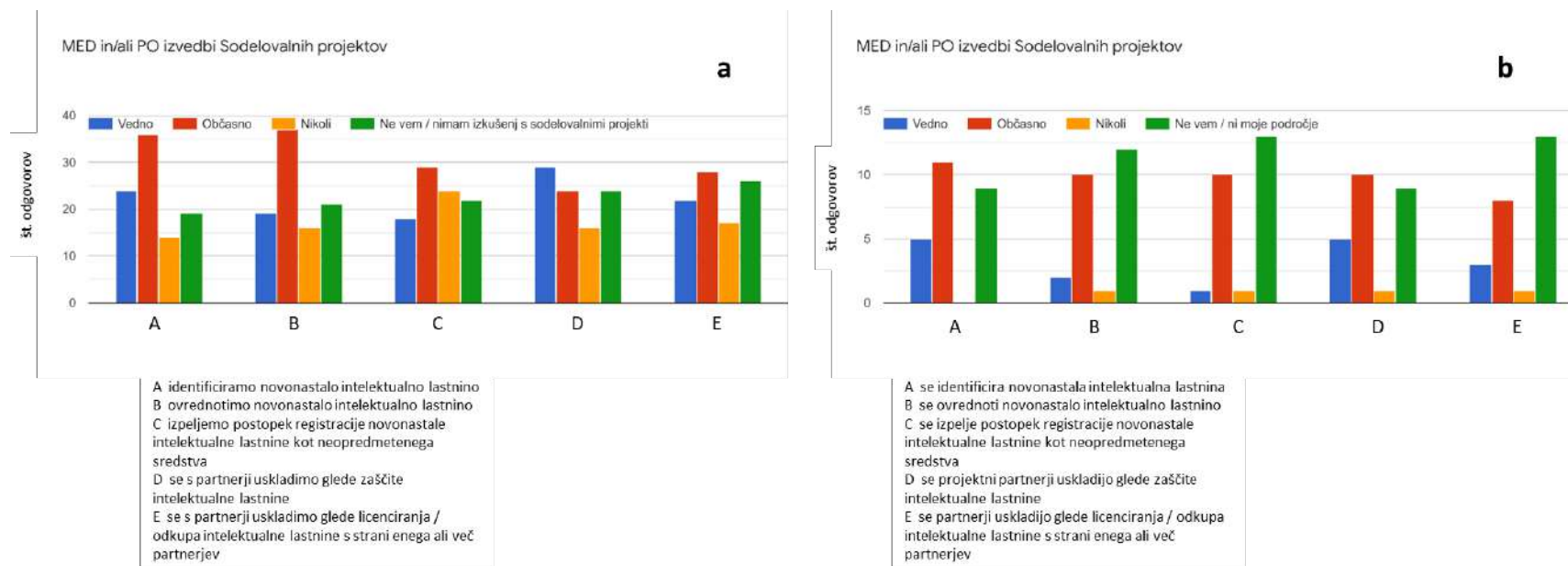
Iz komentarjev v zvezi s postopki priprave, zaščite in trženja intelektualne lastnine s strani JRO in podjetij lahko sklepamo, da obstaja potreba po sistemski podpori postopkom zaščite iz naslova poslovne skrivnosti za mala podjetja, večja stopnja izobraževanja na tem področju (mladi raziskovalci si želijo bolj znanstvenih objav kot pa intelektualne lastnine), skrajšanje birokratskih poti, v pomanjkanju jasnih prednosti pa se pojavljajo tudi težnje po celotni ukinitvi vseh procedur, saj so postopki zahtevni in dragi; dobrodošla bi bila država pomoč pri zaščiti IL.

Na strani podpornih organizacij je videnje, da nekatera podjetja / raziskovalne skupine postopke poznajo dobro, znajo tudi poiskati stanje tehnike, imajo pa lahko težave z interpretacijo stanja tehnike in pisanjem patentnih prijav. Tukaj je dobrodošla vključitev patentnih zastopnikov. Spodbuda sodelovanja je zaželena, saj se z ekipnim delom zagotovo doseže boljši rezultat. Niso pa vsa bolj razvojno usmerjena podjetja in raziskovalne skupine enako izobražene o IL, kar bi bilo potrebno izboljšati.

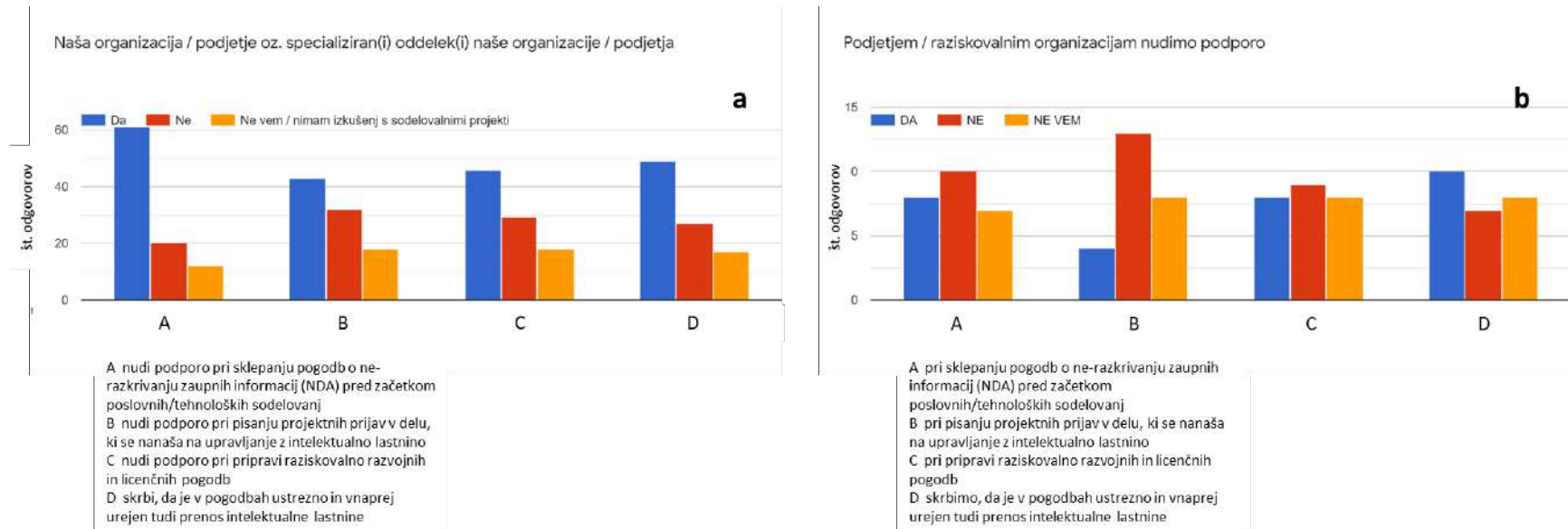
Intelektualna lastnina v kontekstu sodelovalnih projektov

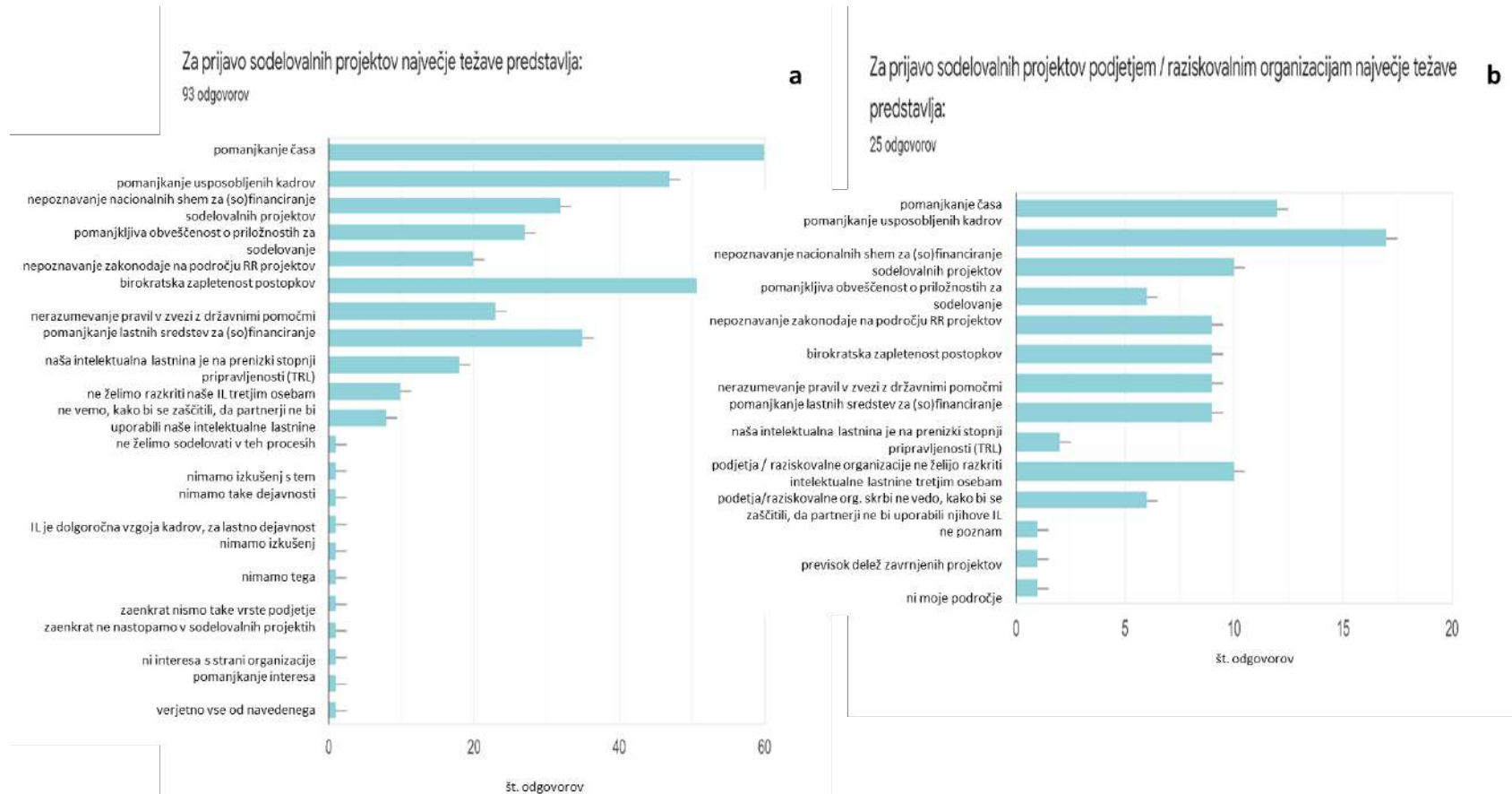
Slika 13. Obravnavanje intelektualne lastnine pred sodelovanjem v projektu. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih se kaže višja stopnja zavedanja IL v smislu identifikacije in načrta izkoriščanja, manj pa v smeri vrednotenja in izkoriščanja po zaključenem projektu. Obravnava IL pred projekti ni sistematično vključena v postopke, pri znatnem deležu organizacij celo nikoli. Pri podpornih organizacijah je znatno višji delež mnenj o nerelevantnosti teh obravnav, saj se podporne organizacije pogosto ne ukvarjajo z obravnavo IL pred pričetkom projektov.

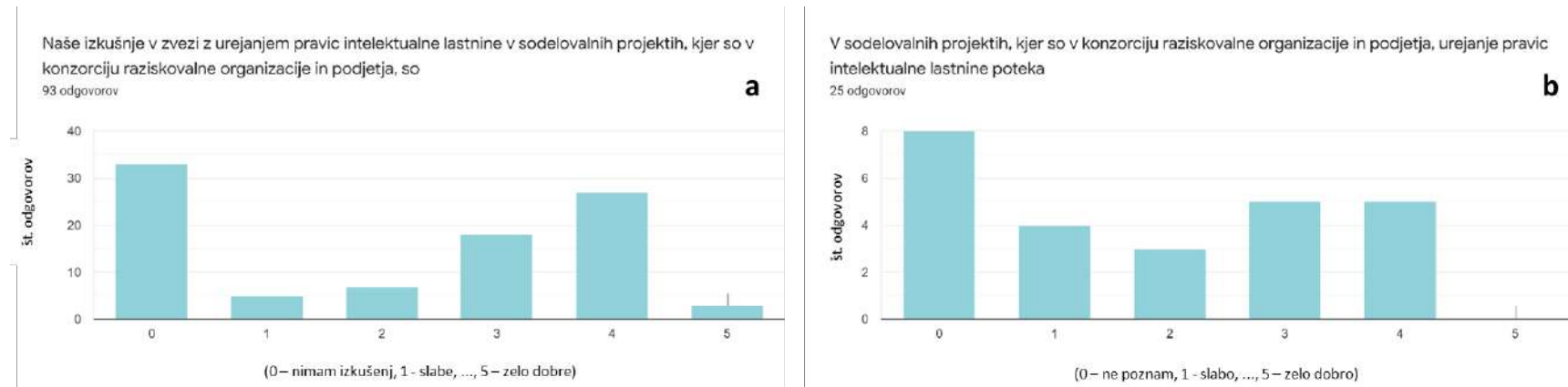
Slika 14. Obravnavanje intelektualne lastnine med sodelovanjem v projektu ali po njem. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih se kaže višja stopnja obravnave IL v primerjavi s stanjem pred pričetkom projekta (Slika 13), vrednotenje, registracija, zaščita ali licenciranje pa niso sistematično vključeni v postopke, pri znatnem deležu organizacij celo nikoli. Pri podpornih organizacijah je znatno višji delež mnenj o nerelevantnosti teh obravn, saj se podporne organizacije pogosto ne ukvarjajo z obravnavo IL med izvajanjem projekta oz. po njem.

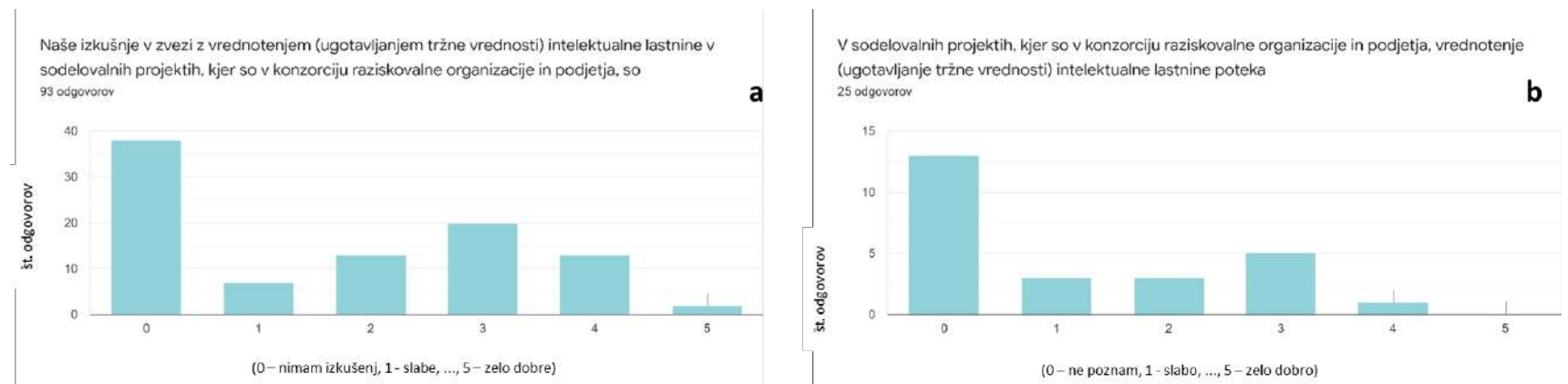
Slika 15. Pomoč pri pogodbah in projektnih prijavah. (a) JRO in podjetja, (b) podpirne organizacije. V JRO in podjetjih matična organizacija v dobri polovici primerov pomaga pri pripravi pogodb (zlasti pogodb o nerazkrivanju poslovnih skrivnosti), je pa videti, da se zaposleni v organizacijah v znatni meri priprave lotijo sami ali poslužujejo zunanje pomoči. Podpirne organizacije v približno polovici primerov nudijo podporo podjetjem in JRO, razen pri projektnih prijavah, kjer je videti izrazito pomanjkanje v pripravi poglavij, ki zadevajo intelektualno lastnino.

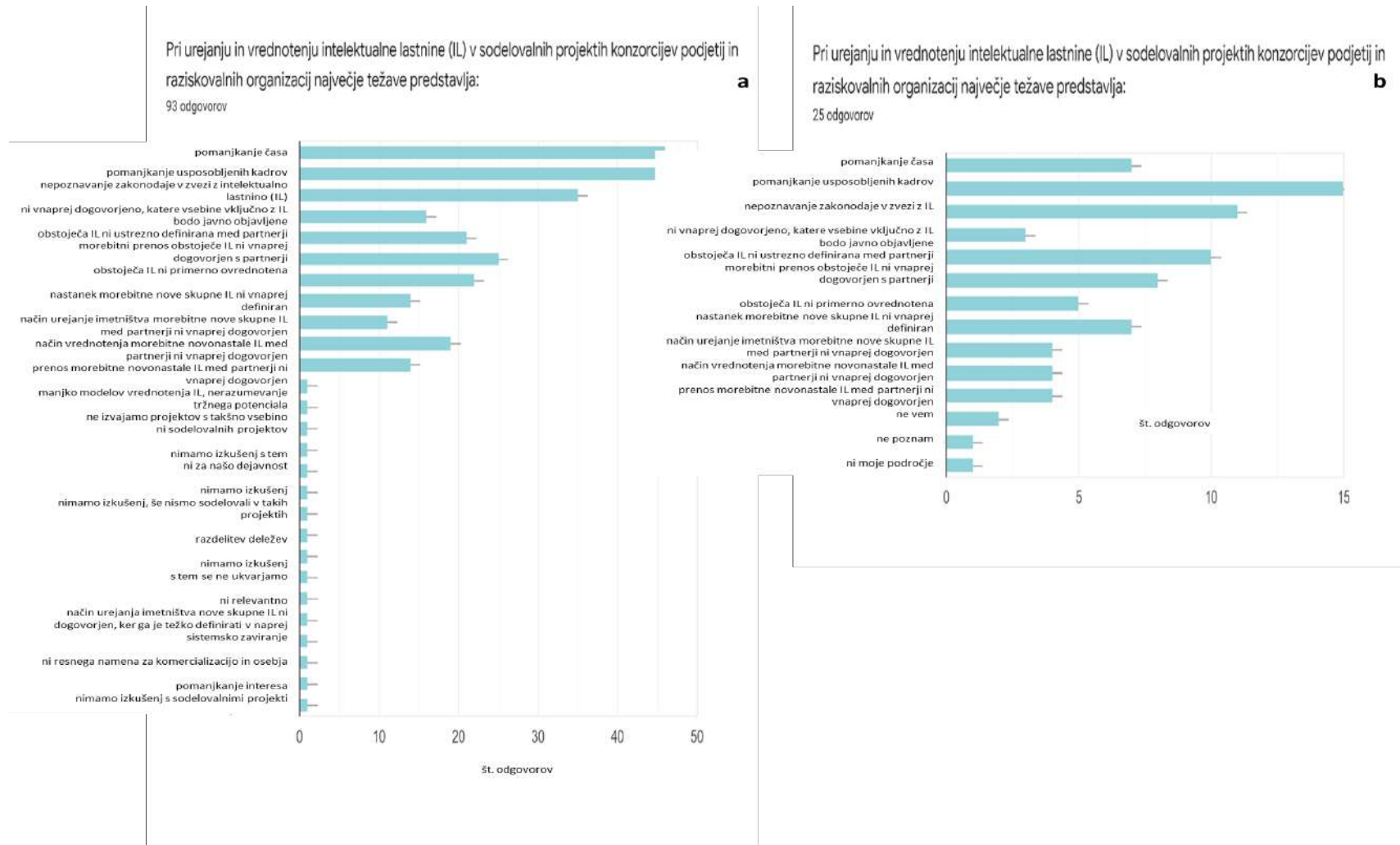
Slika 16. Ovire pri prijavi sodelovalnih projektov. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih sta daleč največji oviri pomanjkanje časa in kadra ter že omenjena birokratska zapletenost, v veliki meri pa tudi pomanjkanje lastnih sredstev in nepoznavanje nacionalnih shem za (so)financiranje. Podporne organizacije menijo, da največjo oviro predstavlja pomanjkanje ustrezno usposobljenih kadrov.

Slika 17. Urejanje pravic IL v projektih s konzorciji, sestavljenimi iz JRO in podjetij. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih urejanje pravic IL povečini bodisi poteka zadovoljivo, ali pa ni dobro poznano. Mnenje podpornih organizacij obsega širši spekter mnenj o (ne)kvaliteti urejenosti postopkov, tudi tu pa je velik delež organizacij, ki teh postopkov ne pozna oziroma nima izkušenj z njimi..

Slika 18. Vrednotenje IL v projektih s konzorciji, sestavljenimi iz JRO in podjetij. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih, podobno kot v podpornih organizacijah, vrednotenje IL v konzorcijskih sodelovanjih povečini ni dobro poznano, kar je lahko pokazatelj na nizek delež projektov, v katerih bi bil celoten konzorcij usmerjen v ustvarjanje intelektualne lastnine, in v katerih bi bilo vrednotenje te IL izpostavljeno kot pomemben vidik.

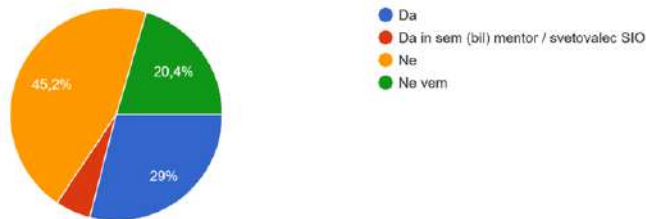
Slika 19. Ovire pri urejanju in vrednotenju IL v konzorcijskih sodelovanjih. (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. V JRO in podjetjih sta daleč največji oviri pomanjkanje časa in kadra, v veliki meri pa tudi nepoznavanje zakonodaje v zvezi z intelektualno lastnino. Mnenje podpornih organizacij je podobno, le da te vidijo pomanjkanje časa kot nekoliko manjšo oviro, pomankljivo definicijo obstoječe in novonastale intelektualne lastnine pa kot večjo oviro.

Iz komentarjev v zvezi s sodelovalnimi projekti, urejanjem in vrednotenjem intelektualne lastnine lahko sklepamo, da izziv predstavlja postavitve enotnega modela definicije IL pred pričetkom projekta, saj ima vsak projekt specifične rezultate in je zato tudi izvedba prenosa ali delitve IL za projekt specifična; kvečjemu bi bilo treba razvijati tipe modelov prenosa IL. Pri velikih sistemih (npr. na ravni regionalne ali nacionalne infrastrukture) bi bili zaželjeni razpisi za idejno zasnovo novih rešitev, kjer ne bi bilo težav z nekompatibilnostjo, ker bi rešitev bila postavljena za celotno državo. V pomanjkanju jasnih prednosti pa se pojavljajo tudi težnje po celotni ukinitvi vseh procedur oziroma odvečnih administrativnih korakov.

Podpora Subjekti Inovativnega Okolja (SIO)

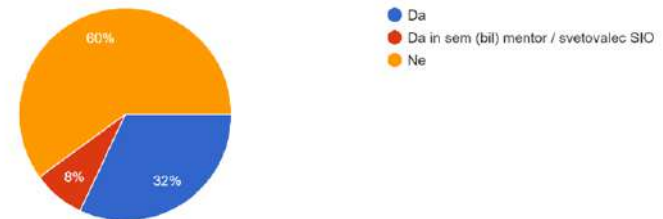
V naši organizaciji / podjetju smo že sodelovali s Subjekti Inovativnega Okolja (SIO)
93 odgovorov

a

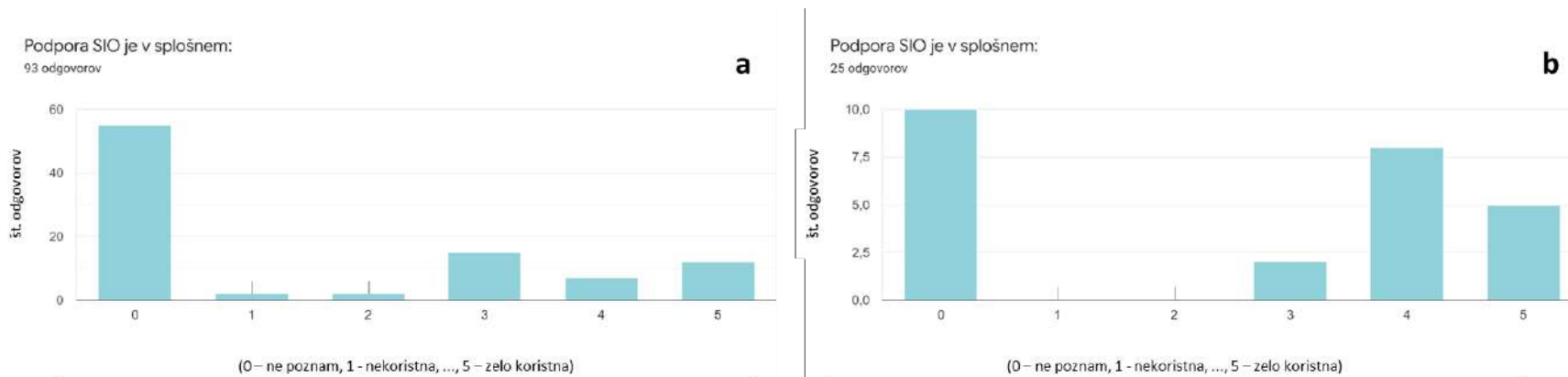

Z aktivnostmi Subjektov Inovativnega Okolja (SIO) sem seznanjen(a)
25 odgovorov

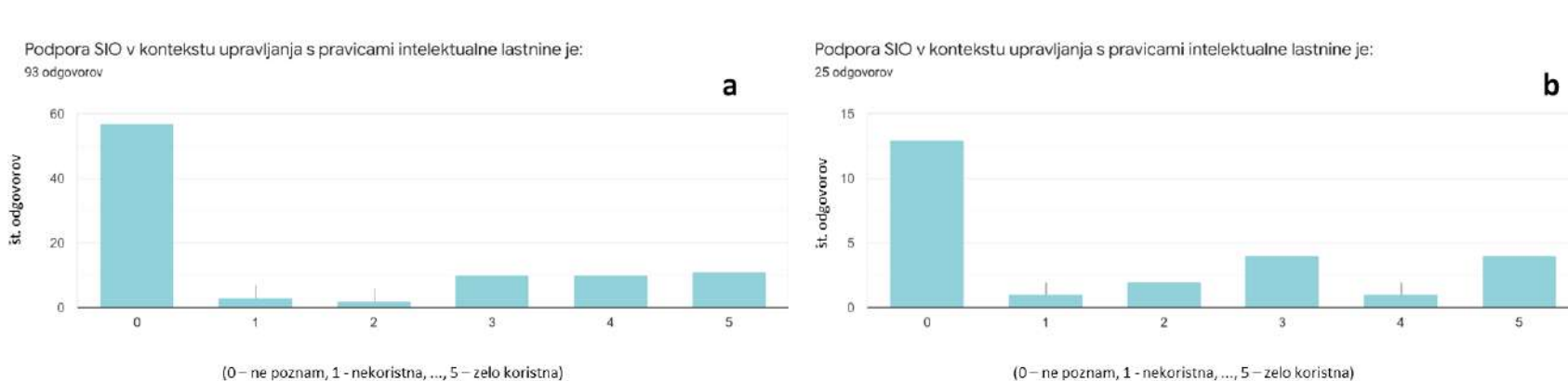
b

Slika 20. Sodelovanje s Subjekti inovativnega okolja (SIO). (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. Približno tretjina JRO in podjetij je že imela izkušnje s podporo SIO, kar je možen pokazatelj na močno orientiranost programa SIO v smeri podjetij in manj v smeri JRO, in da je podpora v okviru projekta SIO bila omogočena le preko omejenega števila organizacij, ki so bile uspešne na razpisih. Poznavanje projekta SIO je pri podpornih organizacijah (nekoliko presentljivo) razmeroma nizko.

Slika 21. Kakovost podpore v programih SIO. (a) JRO in podjetja, (b) podpirne organizacije. Med JRO in podjetji, ki so bili deležni podpore SIO, je večina vtisov pozitivnih do nevtralnih; nekoliko bolj pozitivni so vtisi pri podpornih organizacijah, je pa v obeh primerih velik delež nepoznavanja programa, kar bi izboljšali z nadaljevanjem razpisov tudi v prihodnje, in z izboljšano promocijo in izvedbo samega programa.

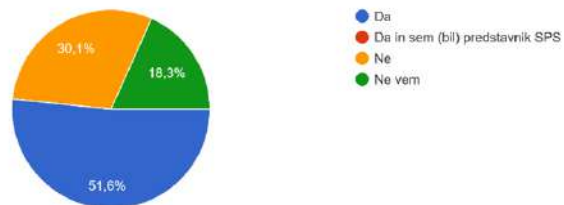

Slika 22. Podpora programa SIO v kontekstu upravljanja s pravicami intelektualne lastnine. (a) JRO in podjetja, (b) podpirne organizacije. V primerjavi s splošno izkušnjo iz programa (Slika 21) je v tem primeru tako pri JRO in podjetjih kot tudi pri podpornih organizacijah delež nepoznavanja oz. nerelevantnosti podpore še večji, kar bi izboljšali z izboljšano izvedbo samega programa, v katerem je v okviru posameznih sklopov možno tako izobraževati kot tudi svetovati glede upravljanja s pravicami intelektualne lastnine.

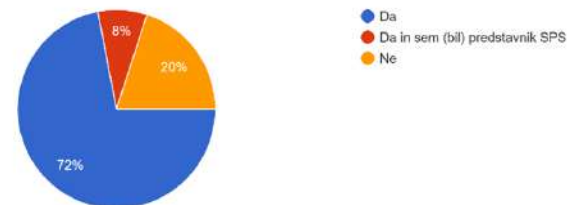
Iz komentarjev v zvezi s programi SIO lahko sklepamo, da v odsotnosti jasnih prednosti in tudi pomanjkanju nastajanja in vrednotenja IL, predstavlja zgolj stroške in podpira zapleten birokratski sistem. Kot v predhodnih segmentih se tudi v tem primeru poudarja breme izpolnjevanja dolgih in vsakokrat malenkost drugačnih obrazcev, za kar mentoriranci in svetovanci nimajo časa. Novi razpisi bi bili dobrodošli, če bi postregli s poenostavljeno shemo poročanja, kar bi omogočilo tudi več osredotočenosti na vsebinski del podpore.

Podpora Slovenskega Podjetniškega Sklada (SPS) in Slovenskih POslovnih Točk (SPOT)

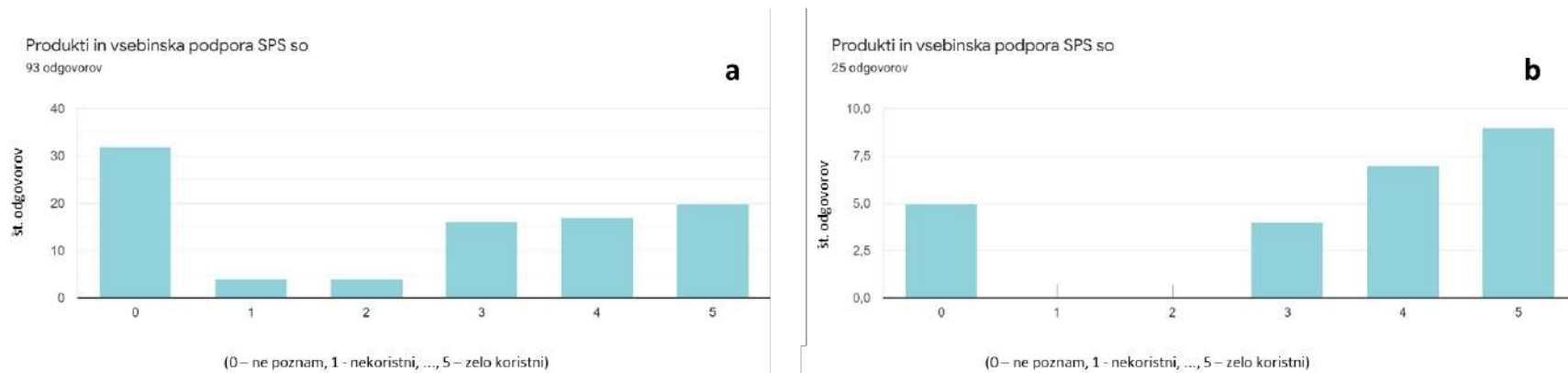
V naši organizaciji / podjetju smo že sodelovali s Slovenskim Podjetniškim Skladom (SPS)
93 odgovorov

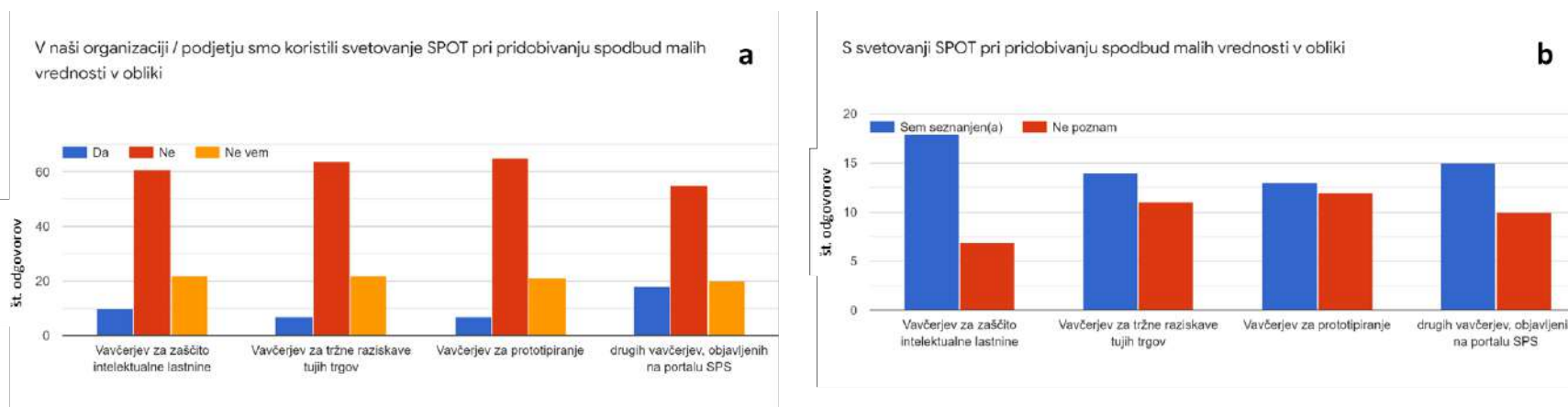
Z aktivnostmi Slovenskega Podjetniškega Sklada (SPS) sem seznanjen(a)
25 odgovorov

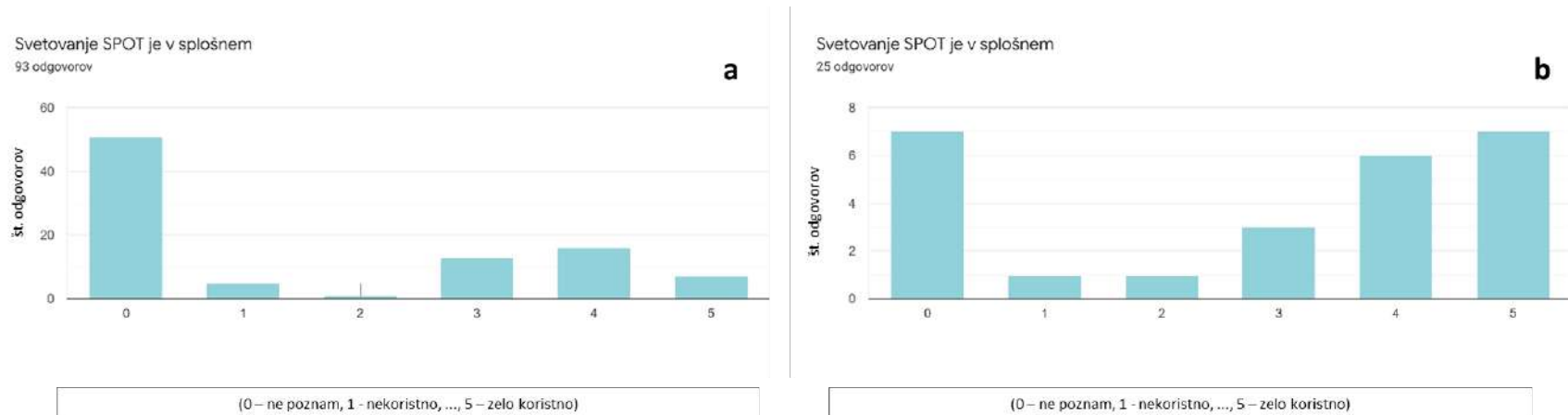
Slika 23. Sodelovanje s Slovenskim podjetniškim skladom (SPS). (a) JRO in podjetja, (b) podporne organizacije. Približno polovica JRO in podjetij je že imela izkušnje s podporo SPS, kar je pokazatelj na orientiranost SPS v smeri podjetij in manj v smeri JRO, in da je podpora v okviru SPS omogočena le preko omejenega števila organizacij, ki so bile uspešne na razpisih. Poznavanje projektov SPS je pri podpornih organizacijah pričakovano visoko. Visoka vključenost podpornih organizacij in polovična vključenost JRO / podjetij v programe SPS kaže na to, da je potrebno razpise SPS bolj približati tudi raziskovalnim organizacijam, ki lahko gostijo tudi številna podjetja (potencialni podjetniki, odcepljena podjetja) in so torej ravno tako relevantne.

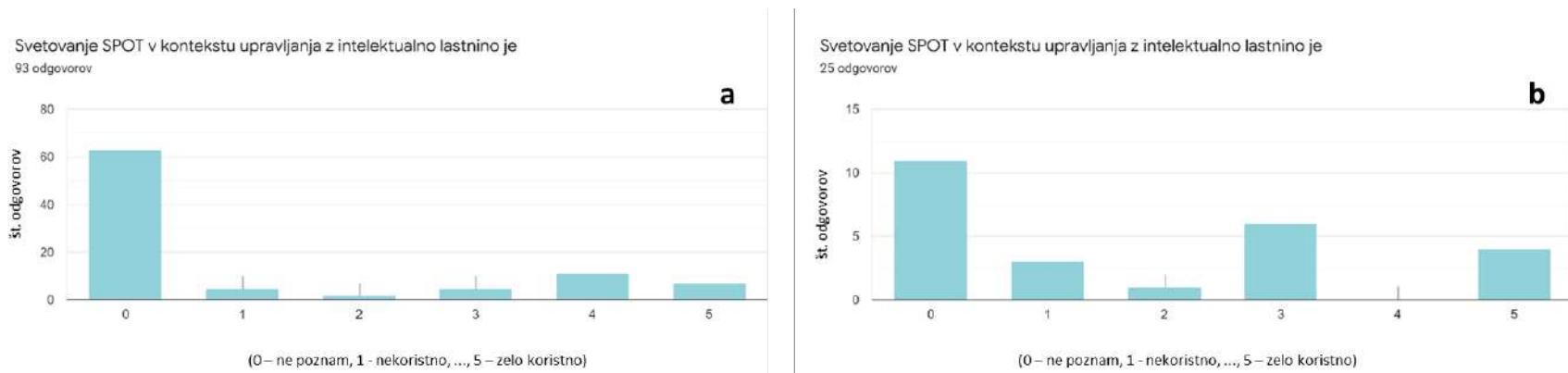
Slika 24. Kakovost podpore v programih SPS. (a) JRO in podjetja, (b) podpirne organizacije. Med JRO in podjetji, ki so bili deležni podpore SPS, je večina vtisov pozitivnih do nevtralnih; nekoliko bolj pozitivni so vtisi pri podpornih organizacijah, je pa v obeh primerih znaten delež nepoznavanja programa, kar bi izboljšali z nadaljevanjem razpisov tudi v prihodnje, in z izboljšano promocijo in izvedbo samega programa.

Slika 25. Sodelovanje s Slovensko poslovno točko (SPOT). (a) JRO in podjetja, (b) podpirne organizacije. Med JRO in podjetji velika večina ni koristila svetovanja pri pridobivanju spodbud malih vrednosti v obliki vavčerjev, med podpornimi organizacijami pa je z omenjenimi vavčerskimi programi seznanjena le dobra polovica. Nizka vključenost v svetovanja SPOT kaže na to, da je potrebno razpise SPOT bolj približati tako JRO kot podjetjem, da v njih najdejo več prednosti in se posledično v večji meri odločajo za vključitev v programe.

Slika 26. Kakovost podpore v programih SPOT. (a) JRO in podjetja, (b) podpirne organizacije. Med JRO in podjetji, ki so bili deležni podpore SPOT, je večina vtisov pozitivnih do nevtralnih; bolj pozitivni so vtisi pri podpornih organizacijah, je pa v obeh primerih velik delež nepoznavanja programa, kar bi izboljšali z izboljšano promocijo in izvedbo samega programa.

Slika 27. Podpora programa SPOT v kontekstu upravljanja s pravicami intelektualne lastnine. (a) JRO in podjetja, (b) podpirne organizacije. V primerjavi s splošno izkušnjo iz programa (Slika 30) je tako pri JRO in podjetjih kot tudi pri podpornih organizacijah delež nepoznavanja oz. nerelevantnosti podpore v kontekstu upravljanja z IL pričakovan, kar bi izboljšali z izboljšano izvedbo samega programa, z večjim poudarkom na upravljanju z intelektualno lastnino.

Iz komentarjev v zvezi s programi SPS in SPOT lahko sklepamo, da v odsotnosti jasnih prednosti predstavlja breme birokratiziranega pristopa (zlasti SPOT), medtem ko je SPS deležen nekaj več naklonjenosti kot učinkovit podpornik razvojnih projektov; izražena je težnja po uvajanju še večih različnih spodbud, glede na stopnjo razvoja podjetja. V splošnem je zaželjena večja podpora potencialom v realnem sektorju drobnega gospodarstva, da EU sredstva za razvoj dejansko pomagajo organskemu razvoju in se ne vlagajo v projekte, ki dejanskemu razvoju drobnega gospodarstva ne prispevajo ničesar.

Reference:

1. Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino: http://www.uil-sipo.si/uploads/media/uil_o-intelektualni-lastnini.pdf
2. Zakon o izumih iz delovnega razmerja (ZPILDR). Uradni list RS, št. 15/07. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO361> (nazadnje dosegljivo 1.11.2021)
3. Podatkovne baze Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino: <http://www2.uil-sipo.si/>
4. Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino: Patentno varstvo v Sloveniji: <http://www.uil-sipo.si/uil/dejavnosti/patenti/patentno-varstvo-v-sloveniji/>
5. Pravno-informacijski sistem: Slovenski računovodski standardi (2016): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG4192#>
6. World Intellectual Property Organization (WIPO) – Module 11: IP Valuation: https://www.wipo.int/export/sites/www/sme/en/documents/pdf/ip_panorama_11_learning_points.pdf
7. SPIRIT Podjetniški portal: SIO, subjekti inovativnega okolja: <https://www.podjetniski-portal.si/programi/sio-subjekti-inovativnega-okolja-sio>
8. Slovenska poslovna točka SPOT: <https://spot.gov.si/sl/portal-in-tocke-spot/tocke-spot-in-notarji/seznam-tock-spot-svetovanje/>; SPIRIT Podjetniški portal: Brazplačne storitve SPOT svetovanje: <https://www.podjetniski-portal.si/programi/spot-poslovna-tocka/brezplacne-storitve-spot-svetovanje>
9. Pravno-informacijski sistem: Resolucija o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 (ReRIS11-20): <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO68#>
10. Enterprise Europe Network – EEN: <https://een.ec.europa.eu/>
11. Konzorcij za prenos tehnologij iz JRO v gospodarstvo – KTT: <http://jro-ktt.si/>
12. Republika Slovenija: Statistični urad – SiStat: <https://pxweb.stat.si/SiStat/sl>
13. Pravno informacijski sistem - Zakon o poslovnih skrivnostih: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7758>
14. Sporočilo komisije: Okvir za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije. 2014. Uradni list Evropske unije. C 198/1: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C.2014.198.01.0001.01.SLV&toc=OJ%3AC%3A2014%3A198%3AFULL>
15. Slovenski podjetniški sklad - SPS: <https://podjetniskisklad.si/sl/>
16. Vlada Republike Slovenije - Predlog Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZRID): <https://imis.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/9e43ae16eb775508b276a824e688db81bb04a6db27cf5d8bddbb2a0b39345c73>
17. Republika Slovenija: Statistični urad – SiStat: Bruto domači izdatki za RRD (1000 EUR) po sektorju izvedbe, Slovenija, letno: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/H126S.px>
18. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – AJPES: Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2020: https://www.ajpes.si/doc/LP/Informacije/Informacija_LP_GD_zadruga_2020.pdf

19. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – AJPES: Javna objava letnih poročil – JOLP: <https://www.ajpes.si/jolp/>
20. Pravno-informacijski sistem – Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2): <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4687>
21. Republika Slovenija: Statistični urad – SiStat: Število podjetij, ki so uveljavila davčne olajšave, olajšave za inovacijske ali za druge vrste dejavnosti, po SKD dejavnosti, po velikosti in vrsti podjetja, Slovenija, obdobje: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/2357968S.px>
22. Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije – ARRS: Letno poročilo 2020: <https://www.arrs.si/sl/finan/letpor/20/inc/Revidirano-letno-porocilo-ARRS-2020.pdf>

DODATNO BRANJE

- Stres Š. (ur.). 2021. Modrosti iz inovacijskega podpornega okolja v javnih raziskovalnih organizacijah za upravljavce inovacijskega sistema - COBISS.SI-ID 49212163: <http://tehnologije.ijs.si/wp-content/uploads/2021/07/Modrosti-iz-inovacijskega-podpornega-okolja.pdf>
- STRES, Špela (ur.), TROBEC, Marjeta (ur.), PREMK, Robert (ur.). Zaščita in trženje tehnologij za raziskovalce in podjetja : zbornik prispevkov partnerjev Konzorcija za prenos tehnologij iz JRO v gospodarstvo (KTT). v Novem mestu: Fakulteta za informacijske študije (FIŠ); Ljubljana: Institut "Jožef Stefan": Kemijski inštitut (KI); Kmetijski inštitut Slovenije (KIS); Nacionalni inštitut za biologijo (NIB); Univerza (UL); Koper: Univerza na Primorskem (UP); v Mariboru: Univerza (UM). 2021, str. 33-50, ilustr. [COBISS.SI-ID 52541443]: http://tehnologije.ijs.si/wp-content/uploads/2021/02/Brosura_KTT_29.01.2021_splet_23.2.pdf
- STRES, Špela, PAL, Levin. Priročnik o prenosu tehnologij : za slovensko gospodarstvo in slovensko znanost. Ponatis. Ljubljana: Center za prenos tehnologij in inovacij na Institutu Jožef Stefan, 2020. 92 str., ilustr. ISBN 978-961-264-132-0. [COBISS.SI-ID 17898243]: <http://tehnologije.ijs.si/wp-content/uploads/2021/01/Priroc%CC%8Cnik-o-prenosu-tehnologij-web.pdf>
- STRES, Špela (urednik, avtor dodatnega besedila), PAL, Levin (urednik), TROBEC, Marjeta (urednik). Development opportunities 4 : an overview of the latest technologies developed at the Jožef Stefan Institute. Ljubljana: Center for Technology Transfer and Innovation at the Jožef Stefan Institute, 2021. 121 str., ilustr. ISBN 978-961-264-210-5. [COBISS.SI-ID 48111363]: <http://tehnologije.ijs.si/wp-content/uploads/2021/04/Development-opportunities-4.pdf>
- STRES, Špela (urednik, avtor dodatnega besedila), PAL, Levin (urednik), TROBEC, Marjeta (urednik). Patents from the Jožef Stefan Institute : 1999-2018. Ljubljana: Center for Technology Transfer and Innovation at the Jožef Stefan Institute, 2020. 551 str., ilustr. ISBN 978-961-264-189-4. [COBISS.SI-ID 26664451]: <http://tehnologije.ijs.si/wp-content/uploads/2021/09/Patenti-2020.pdf>
- STRES, Špela (urednik), JUVANČIČ, Gašper (urednik). Priložnosti za sodelovanje z Institutom "Jožef Stefan". Ponatis. Ljubljana: Center za prenos tehnologij in inovacij

- na Institutu Jožef Stefan, 2020. 71 str., ilustr. ISBN 978-961-264-111-5. [COBISS.SI-ID 17894915]: <http://tehnologije.ijs.si/wp-content/uploads/2020/09/Priloznosti-za-sodelovanje2.pdf>
- STRES, Špela (urednik), BLATNIK, Robert (urednik), BERCKO, B. (urednik). Investment opportunities at the Jožef Stefan Institute. Ljubljana: Center for Technology Transfer and Innovation at the Jožef Stefan Institute, 2018. 31 str., ilustr. ISBN 978-961-264-121-4. [COBISS.SI-ID 292882688]: <http://tehnologije.ijs.si/wp-content/uploads/2020/09/Investment-Opportunities2.pdf>
 - European Commission. 2008. Commission Recommendation on the management of intellectual property in knowledge transfer activities and Code of Practice for universities and other public research organisations. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities: https://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/ip_recommendation.pdf, obiskano 3.8.2021
 - Defense Advanced Research Projects Agency – DARPA: The Heilmeyer Catechism: <https://www.darpa.mil/work-with-us/heilmeyer-catechism> obiskano 3.8.2021
 - Finne H, A Day, A Piccaluga, A Spithoven, P Walter, D Wellen. 2011. A Composite Indicator for Knowledge Transfer: Report from the European Commission's Expert Group on Knowledge Transfer Indicators. Oct 2011, pg.10: https://meri.belspo.be/site/docs/papers/ERAC%20Report_2011_A%20Composite%20Indicator%20for%20Knowledge%20Transfer.pdf - obiskano: 3.8.2021
 - European Commission. 2007. Communication from the Commission: Improving knowledge transfer between research institutions and industry across Europe. Annex: Voluntary guidelines for universities and other research institutions to improve their links with industry across Europe: https://www.academia.edu/10939413/Voluntary_guidelines_for_universities_and_other_research_institutions_to_improve_their_links_with_industry_across_Europe ANNEX COMMUNICATION FROM THE COMMISSION Improving knowledge transfer between research institutions and industry across Europe
 - Campbell A in sod. 2020. Gradiva s konference Knowledge Economy and its Impact, Bruselj, Belgija, januar 2020, https://knowledge4policy.ec.europa.eu/event/knowledge-economy-its-impact-0_en, obiskano: 3.8.2021
 - Stres Š, L Pal. 2020. A decade of knowledge transfer in Slovenia. Proceedings of the 23rd international multiconference. Ljubljana: Institut "Jožef Stefan", 2020. Str. 15-23. [COBISS.SI-ID 32538627]: http://library.ijs.si/Stacks/Proceedings/InformationSociety/2020/IS2020_Volume_E%20-%20ITTC.pdf
 - Stres Š. 2021. European Guiding principles for knowledge valorisation: An assessment of essential topics to be addressed. Proceedings of the 24th international multiconference. Ljubljana: Institut "Jožef Stefan" – v tisku.

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D1.2.1

Smernice za upravljanje s pravicami IL v okviru sodelovalnih RR projektov

Avtorji:

dr. Levin Pal, Tomaž Justin, dr. Špela Stres; Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Pregledala:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič; Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan"

BORKA DŽONOVA
JERMAN BLAŽIČ

Digitally signed by BORKA
DŽONOVA JERMAN BLAŽIČ
Date: 2022.03.22 12:22:43
+01'00'

Podpis vodje projekta:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič, Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan", Jamova cesta 39, 1000 Ljubljana, Slovenija

KAZALO:

1	UVOD.....	3
2	SLOVARČEK:.....	4
3	Dojemanje kritičnih točk upravljanja z intelektualno lastnino s strani podjetij in s strani raziskovalnih organizacij.....	5
3.1	Velikost podjetja in konkurenčnost industrijske panoge v dojemanju IL.....	5
3.2	Pojmovanje področja raziskav in razvoja ter posledično IL v podjetjih.....	5
3.3	Način financiranja nastanka IL, obvladovanje in prevzem tveganj IL.....	7
3.4	Izkušnje s podjetij glede dojemanja konceptov IL pri vzpostavljanju RR sodelovanj.....	9
4	Povzetek kritičnih točk prenosa IL iz raziskovalne sfere v gospodarstvo (izroček D1.1).....	11
5	Smernice za podporno okolje inovacijskega ekosistema.....	14
5.1	Smernica: Infrastruktura za prenos tehnologij za podjetja.....	15
5.2	Smernica: Vsebinska podpora s področja IL za podjetja.....	15
5.3	Smernica: Usposabljanje za svetovanja podjetjem.....	15
5.4	Smernica: Širjenje zavedanja in izobraževanje SPOT, SI, DIH in SRIP (predlog).....	15
5.5	Smernica: Financiranje novih aktivnosti v okviru KTT od ZZRID dalje (predlog).....	15
6	Smernice za pravice IL študentov / zunanjih (honorarnih) sodelavcev / tretjih oseb.....	16
6.1	Smernica: Obveznost obveščanja o nastanku izumov.....	16
6.2	Smernica: Omogočanje enakih pravic IL.....	16
7	Smernice v zvezi z vključitvijo in prenosom poslovnih skrivnosti.....	16
7.1	Smernica: Avtorsko delo kot Poslovna skrivnost.....	16
7.2	Smernica: Opredelitev možnosti prenosa poslovne skrivnosti v pogodbah.....	17
7.3	Smernica: Registracija poslovnih skrivnosti kot neopredmetenega sredstva.....	17
7.4	Smernica: Vzpostavitev postopka registracije poslovnih skrivnosti.....	17
7.5	Smernica: Zaščita poslovnih skrivnosti s Pogodbo o ne-razkrivanju zaupnih informacij.....	17
8	Smernice v zvezi z intelektualno lastnino v sodelovalnih projektih.....	18
8.1	Smernica Imetništvo IL.....	18
8.2	Smernica Neopredmeteno sredstvo.....	18
8.3	Smernica Zaščita IL.....	18
8.4	Smernica: Izhodiščno stanje po zaključenem sodelovalnem projektu.....	18
8.5	Smernica: Možnost prenosa IL z raziskovalne organizacije na podjetja.....	18
8.6	Smernica: Vrednotenje IL z namenom ugotovitve tržne cene IL.....	19
9	Smernice za določbe krovnih pogodb s financerjem in konzorcijskih pogodb med partnerji v sodelovalnih projektih.....	21
10	REFERENCE:.....	23

1 UVOD

Pregled nad opravljenim delom in kratkoročni plan dela prve faze projekta (stanje na dan 31.1.2022, posodobljeno 15.2.2022 in 18.3.2022):

V okviru projekta CRP2021 V7-2145 smo do 30.11.2021 pripravili izroček D1.1.1 »Pregled kritičnih točk prenosa intelektualne lastnine (IL) iz raziskovalne sfere v gospodarstvo«.

Konkretni izroček D1.2.1 z dne 31.1.2021 smo do dne 15.2.2022 dopolnili z namenom, da se ga lahko uporabi kot samostojni dokument brez potrebe po pregledu predhodnega izročka D1.1. S tem namenom prilagamo seznam kritičnih točk izročka D1.1., dopolnjen z oznakami poglavij tega izročka, v katerih so omenjene kritične točke naslovljene. Sledijo poglavja smernic, ki se nanašajo na podporno okolje inovacijskega ekosistema (Slika 1), pravice IL zunanjih sodelavcev in študentov, vključitev in prenos poslovnih skrivnosti ter smernice v zvezi z IL v sodelovalnih projektih. Dne 18.3.2022 je bil omenjeni izroček še dodatno dopolnjen s poglavjem o različnem dojemanju kritičnih točk upravljanja z IL v podjetjih in raziskovalnih organizacijah (RO).

V izročku ostaja vsa predhodna vsebina, pripravljena na dan 31.1.2022: Shematični prikaz najpomembnejših kritičnih točk prenosa IL v okviru sodelovalnih projektov (Slika 2) ter smernice za osnutke obveznih pogodbenih določb, narejene na podlagi pregleda mednarodne literature in zakonodaje, citirane na koncu tega dokumenta ter analize veljavnih pogodb EU programa Obzorje, sklenjenih v 2021 na Institutu »Jožef Stefan«.

Izroček D1.2.1 je torej osredotočen predvsem na upravljanje s pravicami IL pred pričetkom sodelovalnega projekta – v času, ko je možno pri konzorcijskih partnerjih definirati obstoječo IL in predvideti nastanek (ne pa tudi konkretno vsebinsko definirati) nove IL.

Predlogi obveznih določb iz dokumenta D1.2.1 bodo uporabljeni za izdelavo konkretnih členov krovnih in konzorcijskih pogodb v izročku D1.2.2 z naslovom »Vzorci pogodb za posamezne vrste sodelovanj med partnerji z ustreznimi členi za opredelitev obstoječe, novonastale IL ter ravnanja z obema ob začetku, med potekom in ob zaključku projekta«, katerega rok za oddajo je do 28.2.2022.

Vrednotenje IL časovno nastopi med in po sodelovalnem projektu in poteka po metodah, ki jih bomo podrobneje opisali v izročkih D1.3.1 »Mednarodno primerjalni pregled sistemov vrednotenja tržne vrednosti pravic IL v sodelovalnih projektih« in D1.3.2 »Postopek za vrednotenje IL po posameznih metodah«, katerih rok za oddajo je do 31.3.2022.

2 SLOVARČEK:

KRATICA	POMEN
ARRS	Javna Agencija za Raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (http://www.arrs.si/sl/)
CTT	Center za prenos tehnologij in inovacij na IJS (http://tehnologije.ijs.si/)
DIH	Digitalno inovacijsko središče (angl. Digital Innovation Hub - https://dihslovenia.si/)
EEN	Enterprise Europe Network (https://een.ec.europa.eu/)
FTO	Analiza možnosti uporabe tehnologije (angl. Freedom To Operate)
IJS	Institut »Jožef Stefan« (https://www.ijs.si/)
IL	Intelektualna Lastnina
JRO	Javna Raziskovalna Organizacija
KT	Kritična Točka
KTT	Konzorcij za prenos tehnologij in JRO v gospodarstvo (http://jro-ktt.si/)
KTT PMT1	Projekt KTT/Delovna skupina »Upravljanje«
KTT PMT2	Projekt KTT/Delovna skupina »Dvig kompetenc in zavesti«
KTT PMT3	Projekt KTT/Delovna skupina »Intelektualni kapital«
KTT PMT4	Projekt KTT/Delovna skupina »Trženje in prodaja IL«
MA	Analiza trga (angl. Market Assessment)
MSP	Majhna in Srednje velika Podjetja
MZIL	Mnenje o Zaščiti Intelektualne Lastnine
NCP	Nacionalna kontaktna točka (angl. National Contact Point)
NDA	Pogodba o ne-razkrivanju zaupnih podatkov (angl. Non-Disclosure Agreement)
NK	Načrt Komercializacije
NoS	Neopredmeteno sredstvo
PMT	(angl. Project Management Team) – delovna skupina za neko konkretno področje
R&R&I	Okvir za državno pomoč za Raziskave in Razvoj ter Inovacije
RISS	Raziskovalna in Inovacijska Strategija Slovenije
RO	Raziskovalna Organizacija
RR	Raziskave in Razvoj
SICRIS	Informacijski sistem o raziskovalni dejavnosti v Sloveniji (https://www.sicris.si/)
SIO	Subjekti Inovativnega Okolja
SiSTAT	Podatkovna baza Statističnega Urada RS (https://pxweb.stat.si/SiStat/sl)
SPOT	Slovenska POSlovna Točka
SPS	Slovenski Podjetniški Sklad
SRIP	Strateško Razvojno-Inovacijsko Partnerstvo
SRS	Slovenski Računovodski Standard
ST	Pregled Stanja Tehnike
TA	Analiza tehnologije (angl. Technology Assessment)
TTO	Pisarna za prenos tehnologij (angl. Technology Transfer Office)
ZDIJZ	Zakon o Dostopu Informacij Javnega Značaja
ZIL	Zakon o Industrijski Lastnini
ZPILDR	Zakon o izumih iz delovnega razmerja
ZPosS	Zakon o Poslovni Skrivnosti
ZZRID	Zakon o Znanstveno-Raziskovalni in Inovacijski Dejavnosti

3 Dojemanje kritičnih točk upravljanja z intelektualno lastnino s strani podjetij in s strani raziskovalnih organizacij

Na različno dojemanje IL v okviru sodelovalnih RR projektov s strani podjetij in JRO vplivajo različni faktorji, ki jih pojasnjujemo z internimi empiričnimi podatki in opisi primerov ter obravnavamo v nadaljevanju.

3.1 Velikost podjetja in konkurenčnost industrijske panoge v dojemanju IL

Večina majhnih in srednje velikih podjetij (MSP) v svojem poslovanju ne prepozna in posledično ne upravlja pravic IL. Zato ima zelo majhen delež (manj kot 6%; vir: [Podatkovna baza SiStat](#)) MSP vzpostavljeno organizacijsko infrastrukturo, ki bi se ciljno ukvarjala s pripravo, zaščito in trženjem IL.

Če MSP delujejo v mednarodno izredno konkurenčnih industrijskih panogah in pridobivajo nova naročila globalnih proizvodnih verig, predvidevajo, da so uspešna zaradi uporabe pridobljenega skritega znanja, ki jih razlikuje od podobnih podjetij. Zato takšna podjetja nezavedno izmed vseh kategorij IL v največji meri uporabljajo poslovne skrivnosti, ki jih določijo v NDA.

Iz praktičnih primerov sodelovanja IJS s podjetji smo kot skrito znanje, ki ga zaznavajo in pojmujejo v podjetjih, identificirali:

- ekspertno znanje zaposlenih, ki ni nikjer zabeleženo, urejeno in varovano ter se lahko izgubi ob odhodu ali upokojitvi ključne osebe,
- zgodovinsko bazo podatkov, ki jih zajemajo strojno neposredno v proizvodnji ali ročno vpisujejo v ad-hoc preglednice,
- nastavitve parametrov strojne opreme,
- logistično ureditev za transport vhodnih materialov neposredno v proizvodnjo,
- simultano recikliranje kakovostno neustreznih izdelkov in takojšnje vračanje materialov v proizvodnjo,
- konstrukcijo in izdelavo orodij (npr. za brizganje plastike) »in house«.

3.2 Pojmovanje področja raziskav in razvoja ter posledično IL v podjetjih

Različne kategorije pravic intelektualne lastnine se izmenjujejo v sodelovanju z gospodarskimi subjekti (podjetji) in raziskovalnimi organizacijami (RO), npr. prek vsebinskih poročil in rezultatov, v okviru svetovanj, tehničnega sodelovanja, uporabe osebja, laboratorijev in opreme ipd. - tudi če v okviru sodelovanja ni nastala industrijska lastnina oz. slednja ni bila registrirana pri uradih za zaščito intelektualne lastnine. Zaščita IL je bodisi v obliki prijave patenta, modela, znamke ali ostalih oblik IL pri uradih za IL, bodisi v obliki Poslovne skrivnosti, v okviru katere lahko ščitimo tudi avtorsko pravico, ki zaradi komercialnega potenciala ali drugih objektivnih razlogov ni bila javno objavljena.

V javno objavljenih letnih poročilih podjetij v Sloveniji zaznavamo, da pojmujejo razvojno-raziskovalno dejavnost predvsem kot tehnološko posodobitev proizvodnje ali pripravo tehnološko-proizvodnih postopkov za podjetje novega, sicer za industrijo standardnega izdelka, ki jim ga je posredoval naročnik, podjetje pa takšno dejavnost in izdatke zanjo opredeli kot razvojne.

Osnovno merilo za razločevanje raziskav in razvoja od z njima povezanih dejavnosti je, da mora biti v raziskovalno-razvojni dejavnosti prisoten element novosti in razreševanja znanstvene oziroma tehnološke

nejasnosti. V praksi smo večkrat zaznali nepravilno dojetje podjetij, kaj je razlika med IL in razvojno-raziskovalno dejavnostjo. Na primer, projekt, katerega končni cilj je modernizacija proizvodnje, z nakupom (in ne z razvojem) modernejših naprav, ni raziskovalno-razvojna dejavnost. Projekt, katerega končni cilj je proizvodnja produktov na način, ki je nov za podjetje, ni pa nov na tehnološkem področju, na katerem deluje, za doseg tega cilja ne zahteva raziskovalno-razvojne dejavnosti v podjetju. Prav tako se med vlaganja v dejavnost raziskav in razvoja ne vključujejo redne ali občasne spremembe proizvoda, proizvodnih procesov, obstoječih storitev in drugih tekočih dejavnosti, četudi takšne spremembe predstavljajo izboljšanje [11].

Majhna, srednja in velika podjetja v Sloveniji, ki so del globalnih verig vrednosti (ne glede na lastništvo kapitala v teh podjetjih), pretežno nastopajo kot velikoserijski industrijski proizvajalci delov ali manjših sklopov za originalne proizvajalce opreme/ izdelkov. Iz teh empiričnih podatkov bi lahko sklepali, da kljub deklarirani raziskovalno-razvojni dejavnosti in izdatkom zanjo, mogoče intelektualna lastnina v podjetjih sploh ne nastane pri npr. pripravi tehnološko-proizvodnega procesa za podjetje novega, vendar za industrijo standardnega izdelka – tudi, če pri reševanju tehnoloških izzivov sodelujejo z RO.

824 gospodarskih družb/ podjetij ima v SICRISu - informacijski sistem o raziskovalni dejavnosti v Sloveniji – sicer registrirano eno ali več raziskovalnih skupin ter precej od njih prav tako navedene ARRS in mednarodne projekte, v katerih je večja stopnja verjetnosti nastanka IL, ki pa je mogoče ostala v imetništvu raziskovalnih organizacij (če je nastala) in ni bila prenesena v gospodarstvo.

Na drugi strani smo na IJS ugotovili, da so bile najpogostejše oblike sodelovanja podjetij z raziskovalci Instituta "Jožef Stefan" **meritve, svetovanja, izobraževanja, priprava in/ali oddaja projektov, izmenjava osebja, skupne publikacije, najemi opreme** in podobno, s katerimi raziskovalne organizacije rešujejo probleme, na katere naletijo industrijski partnerji. **Pogodbno raziskovanje (contract research)** so raziskave manjših vrednosti, krajšega trajanja, za katere interes prihaja iz industrije, problemi, ki jih rešujejo raziskovalci, pa tipično zahtevajo specifična znanja in opremo, ki jo imajo raziskovalne institucije in raziskovalci. **Rezultati** so za industrijskega partnerja zelo pomembni, tipično pa niso samostojno objavljivi ali patentabilni. V primeru patentabilnih rezultatov industrijski partnerji navadno zahtevajo, da jim vsa intelektualna lastnina pripada, pri čemer se zdi, da ne ločijo najbolje konteksta imetništva IL in pravice do uporabe IL (tudi če JRO ostane imetnik (deleža) IL, lahko da pravico podjetju do uporabe te IL).

Pogodbno raziskovanje na IJS urejamo s Pogodbami o urejanju medsebojnih odnosov Podjetja in IJS pri skupnih raziskavah in razvoju, v okviru katerih bo IJS za Podjetje izvedlo razvojno-raziskovalne storitve na področju npr. priprave in karakterizacije plasti na podlagi.

Pri raziskavah v sodelovanju z industrijo gre tipično za projekte, pri katerih je uporabnost rezultata še nejasna, vendar zanj obstaja močan interes na strani industrije. Pogodbe so večjih vrednosti in trajanje raziskav je časovno zahtevnejše. Cilji sodelovalnih RR projektov so, da se omogoči financiranje in razmere pri približevanju tehnologije zahtevam trga ter iskanje partnerjev in financerjev za nadaljnji razvoj tehnologije. **Rezultati** so navadno objavljivi / novonastala intelektualna lastnina je primerna za postopke zavarovanja. Tipično je imetništvo intelektualne lastnine deljeno, saj pri reševanju problemov sodelujejo tako akademski raziskovalci kot industrija.

Za izvedbo razvojno-raziskovalnih storitev raziskovalci na RO velikokrat uporabijo skrito znanje, pri čemer se poslovnih skrivnosti pogosto ne obravnava enakovredno kot ostale oblike IL. S pogodbo IJS podjetju

podeljuje pravice do uporabe rezultatov, ki bodo razviti na IJS v okviru sodelovalnih RR projektov, in sicer za razvoj, izdelavo, proizvodnjo, reprodukcijo, trženje in prodajo lastnih izdelkov in storitev.

Ocenjujemo, da se raziskovalne organizacije premalo poslužujejo zaščite IL v obliki poslovnih skrivnosti. Na RO poslovnih skrivnosti (skritega znanja, tudi avtorskega dela, ki ni bilo javno objavljeno in/ali vloženo pri ustreznem Uradu za IL) pred in v času sodelovalnih RR projektov, pogosto ne dojemajo kot oblike IL, ampak kot delovno orodje za nudenje RR storitev podjetjem.

Sicer je prenos poslovnih skrivnosti v raziskovalno razvojnih pogodbah ustrezno predviden – podobno kot je to v pogodbah navadno predvideno za patente, modele in znamke. Tako v licenčnih kot v raziskovalno razvojnih pogodbah se kot ločeno finančno postavko vključi možnost izkoriščanja / licenciranja / prodaje obstoječe in/ali novonastale IL, pri čemer naj se poslovne skrivnosti enakovredno obravnava kot ostale oblike IL (patent, model, znamka).

S sklepanjem o različnem dojetanju IL v podjetjih in RO bi lahko pojasnili nekatere kritične točke prenosa intelektualne lastnine iz raziskovalne sfere v gospodarstvo kot npr.:

- Kritična točka 1.1.5: Zelo majhen delež (manj kot 6%) majhnih in srednjih podjetij se dejansko ukvarja z upravljanjem pravic intelektualne lastnine.
 - Kritična točka 1.1.6: Podjetja izmed vseh kategorij intelektualne lastnine v največji meri uporabljajo poslovne skrivnosti.
 - Kritična točka 1.1.7: Zelo majhen delež (manj kot 1%) podjetij odkupi pravice ali pridobi licence za patente ali druge pravice intelektualne lastnine od javnih raziskovalnih organizacij, univerz ali visokošolskih ustanov.
- Kritična točka 1.1.8: V poslovnih skrivnostih podjetij je morda vsebovana tudi intelektualna lastnina, ki je bila prenesena v okviru raziskovalno razvojnih sodelovanj. Vendar zanesljivih podatkov o tem ni.

3.3 Način financiranja nastanka IL, obvladovanje in prevzem tveganj IL

Majhna do srednje velika podjetja (MSP):

Pri nekaterih podjetjih, predvsem majhnih do srednje velikih podjetjih (MSP), prevladuje prepričanje, da si ekspertno in finančno ne morejo privoščiti sodelovanja z vrhunskimi raziskovalnimi organizacijami. Posledično pogosto na trgu iščejo delujoče komercialne rešitve, ki pa samo generično in na splošno rešujejo njihove tehnološke izzive.

Omenjeno prepričanje ne izhaja iz izkušenj na podlagi sodelovanja z javnimi raziskovalnimi organizacijami (JRO), ampak dvomov in skrbi, ki nastopijo že pred samim sodelovanjem. Nekatera podjetja imajo zadržke iz neke vrste »strahospoštovanja« do uglednih JRO in znanstvenikov – dvoma v lastne kompetence in znanja v primerjavi z znanstveno odličnimi raziskovalci. Nekatera druga podjetja pa dvomijo v kompetence in znanja JRO in njenih znanstvenikov: Ali bo JRO pravilno razumela in opredelila tehnološki ali razvojni izziv podjetja?; Ali bo pripravila zavezujočo ponudbo?; Ali bo dejansko izvedla in dokončala aplikativni projekt v industrijskem okolju skladno s pogodbenimi določili v dogovorjenem roku in z vnaprej znanim proračunom?; Ali bo sodelovanje vodilo v razvoj prototipa predvidene in v industrijskem okolju še ne delujoče rešitve, ki je podjetje ne bo moglo samostojno uporabljati v dnevnem poslovanju brez podpore raziskovalcev?; ipd.

Zelo učinkovita spodbuda za dvig zaupanja v aplikativno sposobnost raziskovalnih organizacij v industrijskem okolju za tehnološko napredna in razvojno intenzivna podjetja je pridobitev nepovratnih sredstev iz različnih projektov, ki podpirajo sodelovanje malih in srednje velikih podjetij z raziskovalnimi organizacijami (tudi čezmejno povezovanje) pri prenosu ključnih omogočiteljskih tehnologij v gospodarstvo. Nepovratna sredstva za podjetja in JRO pogosto predstavljajo osnovo za vzpostavitev prvega sodelovanja, skozi katerega pridobivajo medsebojno zaupanje, obenem pa jim zunanje nepovratno financiranje pomaga obvladovati tveganja. Mala in srednja podjetja s pridobljenimi nepovratnimi sredstvi večinoma financirajo študije izvedljivosti, ker za njih ocenjeno tveganje, ali RO dejansko izvede in dokonča aplikativni projekt v industrijskem okolju v dogovorjenem roku in z vnaprej znanim proračunom, (zelo) visoko. Iz empiričnih podatkov o sodelovanju z industrijo v okviru nepovratno financiranih sodelovalnih projektov opažamo, da je majhnim podjetjem pomemben predvsem razvoj delujočih tehnoloških rešitev, medtem ko so jim vprašanja glede IL manj pomembna.

Zgoraj omenjeno je verjeten razlog za zelo nizek delež (manj kot 1%) podjetij, ki odkupijo pravice ali pridobijo licence za patente ali druge pravice intelektualne lastnine od javnih raziskovalnih organizacij, univerz ali visokošolskih ustanov, še posebej, če so zaščitene tehnološke rešitve na nižji ravni tehnološke pripravljenosti (npr. validacija rešitve v laboratorijskem in ne v industrijskem okolju)

V sodelovanju z nekaterimi **srednje velikimi podjetji**, ki so lastniško in kapitalsko samostojna ter delujejo v globalnih verigah vrednosti, smo zaznali, da se bolj zavedajo in dojemajo pomen IL ter so bolj odprta za tveganja, ki so povezana z IL v sodelovalnih RR projektih. Tveganja in stroške, ki so povezani z IL, vračunajo v ponudbo velikim naročnikom, ki vseskozi ocenjujejo in nominirajo možne dobavitelje. Takšna podjetja pričakujejo, da bodo v primeru, če bodo izbrana za dolgoročnejšega dobavitelja posameznih izdelkov, stroške v povezavi z IL dobila povrnjene v poslu.

Velika podjetja:

V izvedenih sodelovalnih projektih med IJS in velikimi podjetji zaznamo izjemno stroškovno naravnost podjetij pri optimizaciji proizvodnje. Velika podjetja bi želela pridobiti neko obliko IL, da bi znižala proizvodne stroške na enoto izdelka – npr. zamenjava enostavnega čipa z algoritmom, dražjega materiala s cenejšim, itd.. Če velika podjetja nameravajo v sodelovanju z raziskovalnimi organizacijami razviti tehnološko rešitev, ki bi jo odražala nadgradnja obstoječe IL (še posebej, če ta pripada izključno podjetju), podjetja zahtevajo, da pridobijo (ali si zagotovijo predkupno pravico) za vse tiste pravice IL iz skupnih projektov z JRO, ki so za podjetje strateško nujne.

Pogosto smo v RR sodelovanju z velikimi podjetji opazili, da le-ta prevzemajo manjša tveganja z IL, ker običajno že imajo v hiši razvito neko osnovno delujočo rešitev, ki lahko predstavlja skrito znanje in jo želijo v sodelovanju z RO le še optimizirati, da bi izboljšali svojo konkurenčnost za pridobivanje novih naročil. V takih primerih velika podjetja vidijo tveganje v sodelovalnih RR projektih na način, da ne bi RO patentirala nove tehnološke rešitve na podatkih podjetja in nadgradnji njihove osnovne tehnološke rešitve – kar bi pozneje lahko RO tržila tudi njihovim neposrednim konkurentom oziroma zaračunala podjetju visoko licenčnino, ki bi zmanjšala njihovo cenovno konkurenčnost na globalnem trgu.

3.4 Izkušnje s podjetij glede dojetanja konceptov IL pri vzpostavljanju RR sodelovanj

Velika podjetja so po naših izkušnjah precej dobro seznanjena z osnovnimi koncepti intelektualne lastnine (IL). Imajo lastne pravne službe. Velika podjetja, enako kot IJS, že takoj oz. preden se začnejo pogovori in pogajanja o sodelovanju vztrajajo pri sklenitvi pogodbe o ne-razkrivanju zaupnih informacij (NDA – non disclosure agreement). Vse to z namenom zaščite lastnih interesov in IL. Še več, pravne službe velikih podjetij pogosto posredujejo lastne osnutke NDA v dopolnitev – to je še posebej značilno za podjetja, ki imajo upravo v tujini – le ta nam pogosto pošljejo osnutke NDA v angleškem jeziku. Da je velikim podjetjem zaščita obstoječe IL pomembna prioriteta, je razvidno iz višine pogodbenih kaznih, ki jih vnesejo v NDA. Zavedajo se, da bi razkritje njihovih zaupnih informacij lahko povzročilo nepopravljivo poslovno škodo, ki jo želijo kompenzirati tako s pogodbeno kaznijo kot s procesom pred pristojnim sodiščem.

Pri pogajanjih o sodelovanju se nekatera velika podjetja zelo konstruktivno pogajajo glede IL (skušajo razumejo potrebe in interese obeh strani), druga velika podjetja pa se obnašajo zaščitniško in ne pristanejo na drugačno možnost od prenosa vse novonastale IL v imetništvo podjetju. Postopek vzpostavljanja RR sodelovanja z velikimi podjetji je časovno precej zamuden, saj je v velikih podjetjih več odločevalcev, raziskave in razvoj pa morajo nekako potekati skladno z nekim dolgoročnim razvojnim načrtom podjetja.

Bistvena prednost sodelovanja z velikimi podjetji je v tem, da so ta navadno sposobna in zainteresirana samostojno financirati RR. Posledično se je z njimi mogoče pogoditi glede prenosa imetništva IL proti ustrezno visokem znesku licenčnine. **Pozor:** Četudi podjetje v celoti plača RR, mora biti prenos ali licenciranje obstoječe IL izvedeno po tržni ceni. IL mora biti uvedena kot ločena računovodska postavka v pogodbi, njena tržna prodajna cena ali licenčnina pa določena na podlagi vrednotenja IL. V praksi je tak prenos IL vnaprej mogoče storiti z obstoječo IL v imetništvu JRO in načeloma tudi z IL, ki jo bo JRO razvila samostojno brez sodelovanja ostalih pogodbenih strank. Bolj kompleksno pa je prenos IL k eni od strank vnaprej določiti, če bo tekom sodelovanja k nastanku nove IL prispevalo več različnih strank. V takem primeru, če je vnaprej izražen interes podjetja po uporabi / prevzemu novonastale IL se navadno pri pogajanjih vztraja, da se bo IL ustrezno ovrednotila in prenesla z ločeno pogodbo po končanem sodelovanju.

Majhna do srednje velika podjetja (MSP) v splošnem slabše poznajo koncepte priprave, zaščite in komercializacije IL. Pred začetkom konkretnih pogovorov o sodelovanju navadno na IJS pripravimo osnutek pogodbe o ne-razkrivanju zaupnih podatkov (NDA). Podjetjem je pogosto potrebno tudi razložiti namen NDA in obveznosti ene in druge strani v zvezi z NDA. Pri usklajevanju RR pogodb je podjetjem ravno tako potrebno razložiti osnovne koncepte imetništva obstoječe in novonastale IL.

Bistvena razlika v sodelovanju z MSP in velikimi podjetji je, da MSP navadno niso finančno tako sposobna kot velika podjetja, zato so bolj naklonjena iskanju financiranja raziskovalno-razvojnih (RR) aktivnosti v sodelovanju z JRO. Pogosto so to financiranja v okviru vavčerjev nižjih vrednosti (*de minimis*). Za državno financirane sodelovalne projekte pa je razumevanje omenjenih konceptov intelektualne lastnine pomembno ne le z vidika zaščite interesov podjetja, ampak tudi z vidika razumevanja, da mora biti intelektualna lastnina podjetju predana v uporabo / prenesena po tržni ceni (skladno z 28d R&R&I), sicer se prenos IL lahko smatra za neupravičeno državno pomoč.

Pri pogajanjih z MSP se je potrebno aktivno izogibati vzpostavitvi občutka ogroženosti malega MSP (brez lastne pravne in finančne podpore) v relaciji do velike JRO (z lastno pravno in finančno podporo). Tak občutek se pri MSP najbolj izrazi pri reševanju vprašanj v zvezi z novonastalo IL, saj JRO nehote igra dvojno

vlogo: vlogo svetovalca glede IL in vlogo pogodbenega partnerja. Podjetja lahko to razumejo kot da jim želijo JRO vsiljevati svoje lastne interese. Posledično podjetja v izogib nadaljnjim birokratskim oviram in v strahu pred izgubo pravic do IL vidijo rešitev v popolnem prenosu imetništva vse novonastale IL na podjetje (kar lahko pomeni nedovoljeno državno pomoč) oz. se podjetja (in tudi JRO) reševanju relacij na področju IL izognejo (prikrievanje prenosa IL rezultira v nizkem številu licenciranih tehnologij z JRO v podjetja – kot razvidno v D1.1, Tabela 1).

Skladno z namenom tega CRP projekta se zdi za vzpostavitev obojestranskega zaupanja med JRO in podjetji pomembno, da podjetja o konceptih glede IL in državnih pomoči izvedo transparentno od nevtralnega telesa (ministrstva, agencije), kjer je jasno izpostavljeno tudi, da mora biti IL ustrezno ovrednotena in prodana/licencirana po tržni ceni ter na kakšen način in s kakšnimi osnutki pogodbenih členov je možno prenos IL ustrezno urediti. V praksi to pomeni, da JRO v primeru nejasnosti glede IL podjetje preusmeri na neko nevtralno referenco, prek katere podjetje izve več o postopkih rokovanja z IL. Tako se bo mogoče izogniti situaciji, ko JRO igra dvojno vlogo (informatorja glede IL in pogodbenega partnerja), kar bo pripomoglo k boljši sistematizaciji načina prenosa IL z JRO v podjetja v okviru sodelovalnih projektov. Prav tako je smiselno vpeljati neodvisen (nevtralen) postopek vrednotenja IL, s katerim bo lažje doseči soglasje vseh so-pogodbenc o ocenjeni tržni vrednosti IL. To velja tako za obstoječo IL (IL, s katero stranke v projekt vstopajo) kot za novonastalo IL (IL, ki bo šele nastala v okviru sodelovalnega projekta). Obstoječa IL, ki je na JRO nastala z javnimi sredstvi (npr. v okviru financiranja projektov programov ARRS), je nastala z državnimi sredstvi. Tudi ob prodaji ali licenciranju obstoječe IL z JRO gospodarskim subjektom je torej potrebno slediti logiki člena 28d R&I&I – prodati ali licencirati obstoječo IL po vnaprej ovrednoteni tržni ceni. Način vrednotenja IL bo podrobneje opisan v izročkih D1.3.1 »Mednarodno primerjalni pregled sistemov vrednotenja tržne vrednosti pravic IL v sodelovalnih projektih« in D1.3.2 »Postopek za vrednotenje IL po posameznih metodah«.

4 Povzetek kritičnih točk prenosa IL iz raziskovalne sfere v gospodarstvo (izroček D1.1)

V nadaljevanju je priložen seznam kritičnih točk predhodnega izročka D1.1., dopolnjen z oznakami poglavij tega izročka, v katerih so omenjene kritične točke naslovljene.

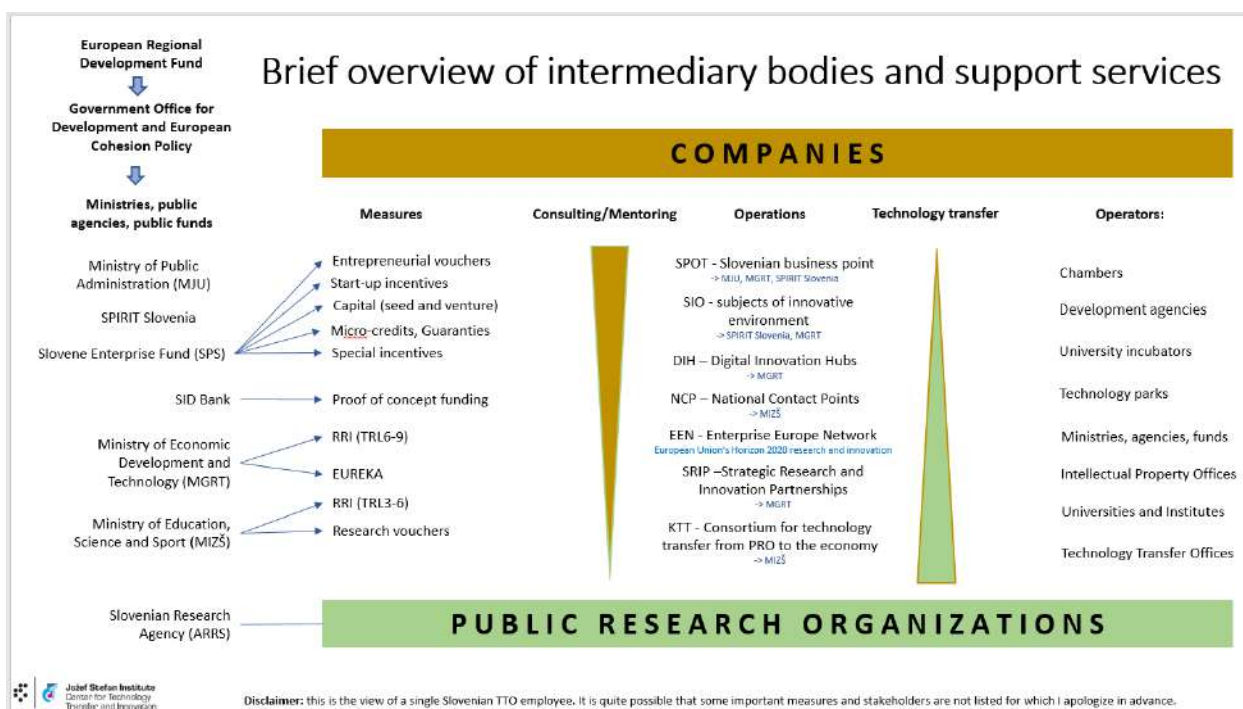
<p>1 Kritične točke v zvezi z intelektualno lastnino v kontekstu postopkov na raziskovalnih organizacijah in v podjetjih</p> <p>Kritična točka 1.1: intelektualna lastnina ni samo industrijska lastnina (patenti, modeli, znamke), ampak tudi druge kategorije pravic intelektualne lastnine (najpogosteje avtorska pravica). Vse te kategorije pravic intelektualne lastnine se izmenjujejo v sodelovanju z gospodarskimi subjekti (podjetij) in Raziskovalnih Organizacij (RO) (npr. prek vsebinskih poročil in rezultatov, v okviru svetovanj, tehničnega sodelovanja, uporabe osebja, laboratorijev in opreme ipd.) tudi če v okviru sodelovanja ni nastala industrijska lastnina oz. slednja ni bila registrirana pri uradih za zaščito intelektualne lastnine. Glej 5.Smernice v zvezi z vključitvijo in prenosom poslovnih skrivnosti</p>
<p>1.1 Kritične točke v zvezi z Specializiranimi oddelki za rokovanje z intelektualno lastnino na javnih raziskovalnih organizacijah in v podjetjih</p> <p>Kritična točka 1.1.1: ZZRID ne predvideva sistemске podpore za obstoječe aktivnosti na nivoju konzorcija KTT, med katere poleg upravljanja in skupne digitalne platforme spada še dvig kompetenc, zavesti oziroma ozaveščanje ter promocija in mreženje - pomembne za nadaljnji razvoj in umeščanje TTOjev v inovacijskem ekosistemu. ZZRID predvideva sistemsko podporo za aktivnosti na nivoju posameznih TTO (upravljanje TTO in postopki ščitenja in trženja intelektualne lastnine), ki trenutno potekajo v okviru obstoječega konzorcija KTT. Glej 3. Smernice za podporno okolje inovacijskega ekosistema</p> <p>Kritična točka 1.1.2: Študenti v podjetjih in raziskovalnih organizacijah pogosto niso v delovnem razmerju, kar predstavlja težavo pri implementaciji določb ZPILDR.. Glej 4. Smernice za pravice intelektualne lastnine študentov / zunanjih (honorarnih) sodelavcev / tretjih oseb</p> <p>Kritična točka 1.1.3: Financiranje ne-javnih organizacij ali izumov, ki jih ustvarijo študenti (fizične osebe), ki na primer sodelujejo kot praktikanti v okviru obveznih praks, ki jih zahtevajo izobraževalne institucije, po ZPILDR ni obvezno. Ni v nasprotju z zakonom, je pa v nasprotju z zakonodajno logiko, da naj država financira izključno prenos znanja, ki je nastalo ob podpori javnih sredstev. Glej 4. Smernice za pravice intelektualne lastnine študentov / zunanjih (honorarnih) sodelavcev / tretjih oseb</p> <p>Kritična točka 1.1.4: V majhnih in srednje velikih podjetjih večinoma ni vzpostavljene organizacijske infrastrukture, ki bi se ciljno ukvarjala s pripravo, zaščito in trženjem intelektualne lastnine tako kot je to vzpostavljeno s pisarnami za prenos tehnologij na precej večjih javnih raziskovalnih organizacijah. Taka podjetja imajo za pravno in finančno-računovodsko podporo zunanje izvajalce. Glej 3. Smernice za podporno okolje inovacijskega ekosistema</p> <p>Kritična točka 1.1.5: Zelo majhen delež (manj kot 6%) majhnih in srednjih podjetij se dejansko ukvarja z upravljanjem pravic intelektualne lastnine. Glej 3. Smernice za podporno okolje inovacijskega ekosistema</p> <p>Kritična točka 1.1.6: Podjetja izmed vseh kategorij intelektualne lastnine v največji meri uporabljajo poslovne skrivnosti. Glej 5.Smernice v zvezi z vključitvijo in prenosom poslovnih skrivnosti</p> <p>Kritična točka 1.1.7: Zelo majhen delež (manj kot 1%) podjetij odkupi pravice ali pridobi licence za patente ali druge pravice intelektualne lastnine od javnih raziskovalnih organizacij, univerz ali visokošolskih ustanov. Glej 5.Smernice v zvezi z vključitvijo in prenosom poslovnih skrivnosti</p> <p>Kritična točka 1.1.8: V poslovnih skrivnostih podjetij je morda vsebovana tudi intelektualna lastnina, ki je bila prenesena v okviru raziskovalno razvojnih sodelovanj? Vendar zanesljivih podatkov o tem ni. Glej 5.Smernice v zvezi z vključitvijo in prenosom poslovnih skrivnosti</p>

<p>Kritična točka 1.1.9: Na javnih raziskovalnih organizacijah je delež poslovnih skrivnosti (registriranega skritega znanja) bistveno nižji v primerjavi s podjetji - interni podatek IJS: 51 patentnih prijav : 12 registracij skritega znanja; Podjetja (Preglednica 1): 174 patentnih prijav : 521 poslovnih skrivnosti.</p> <p>Glej 5.Smernice v zvezi z vključitvijo in prenosom poslovnih skrivnosti</p>
<p>1.3.1 Kritične točke v zvezi z Razkritjem izuma v podjetju/organizaciji</p> <p>Kritična točka 1.3.1.1: Delavci ne obvestijo delodajalca o nastalem izumu, ker:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Se ne zavedajo, kaj izum sploh je - Se ne zavedajo, da je potrebno delodajalca o nastalih izumih obveščati <p>Glej 3. Smernice za podporno okolje inovacijskega ekosistema</p> <p>Kritična točka 1.3.1.2: Delodajalci morajo v treh mesecih izum prevzeti, sicer se razume, da gre za prost izum in posledično pravice intelektualne lastnine preidejo na izumitelje.</p> <p>Glej 3. Smernice za podporno okolje inovacijskega ekosistema</p>
<p>1.3.2 Kritične točke v zvezi z Imetništvom izuma</p> <p>Kritična točka 1.3.2.1: Če imetništvo intelektualne lastnine ni urejeno, je oteženo izkoriščanje in komercializacija intelektualne lastnine. Neurejeno imetništvo je lahko pozneje vir sporov.</p> <p>Glej 6. Smernice v zvezi z intelektualno lastnino v sodelovalnih projektih</p>
<p>1.3.5 Kritične točke v zvezi z načrtom komercializacije</p> <p>Kritična točka 1.3.5.1: Organizacije in podjetja ne morejo izvajati ustrezne strategije zaščite intelektualne lastnine, če nimajo ustrezno usposobljenega osebja oziroma organizacijskih enot za urejanje imetništva izumov, izvedb pregledov stanja trga, tehnike, analiz možnosti uporabe izumov "freedom to operate", predlogov o nadaljevanju zaščite intelektualne lastnine in načrtov komercializacije.</p> <p>Kritična točka 1.3.5.2: Vlaganje patentnih prijav za tehnologije z nizkim tehnološkim in/ali tržnim potencialom in / ali patentnih prijav, za katere organizacija / podjetje ne pripravi in ne izvaja plana komercializacije. Tak pristop povzroča nepotrebne stroške za zaščito intelektualne lastnine.</p>
<p>1.3.6 Kritične točke v zvezi z registracijo neopredmetenega sredstva (NoS)</p> <p>Kritična točka 1.3.6.1: Registracija izumov kot neopredmetenih sredstev v podjetjih / organizacijah sicer poteka, vendar mora biti razumevanje in izpeljava knjigovodskih procesov skladno s Slovenskim Računovodskim Standardom bolj poglobljeno.</p> <p>Glej 6. Smernice v zvezi z intelektualno lastnino v sodelovalnih projektih</p>
<p>1.4 Kritične točke v zvezi z zaščito intelektualne lastnine</p> <p>Kritična točka 1.4.1: Registracija skritega znanja (poslovne skrivnosti) na javnih raziskovalnih organizacijah poteka v bistveno manjšem obsegu kot patentiranje intelektualne lastnine.</p> <p>Glej 5.Smernice v zvezi z vključitvijo in prenosom poslovnih skrivnosti</p>
<p>1.4.1 Kritične točke v zvezi z varovanjem poslovne skrivnosti (skritega znanja)</p> <p>Kritična točka 1.4.1.1: Če izmenjava podatkov o skitem znanju / poslovnih skrivnostih ne poteka v okviru predhodno sklenjene pogodbe o ne-razkrivanju zaupnih informacij, lahko to povzroči poslovno škodo stranki, ki je skrito znanje razvila.</p> <p>Glej 5.Smernice v zvezi z vključitvijo in prenosom poslovnih skrivnosti</p>
<p>1.4.2.2 Kritične točke v zvezi z izbiro patentnega zastopnika</p> <p>Kritična točka 1.4.2.2.1: Izbira urada za zaščito intelektualne lastnine, ki opravi popolni preizkus prijave izuma, ter izbira primerno usposobljenega patentnega zastopnika, strokovnjaka s področja tehnike, je ključnega pomena za kvalitetno izvedbo zaščite intelektualne lastnine.</p> <p>Glej 3. Smernice za podporno okolje inovacijskega ekosistema</p>

1.5 Kritične točke v zvezi s trženjem intelektualne lastnine
Kritična točka 1.5.1: Aktivno trženje intelektualne lastnine mora potekati skozi celotno obdobje zaščite intelektualne lastnine (vsaj prvih 30 mesecev, ko so stroški mednarodne zaščite IL relativno nizki), sicer investicija v zaščito intelektualne lastnine predstavlja nepotreben strošek. Glej 3. Smernice za podporno okolje inovacijskega ekosistema
2.2 Kritične točke v zvezi z intelektualno lastnino v kontekstu izvajanja pogodb sodelovalnih projektov
Kritična točka 2.2.1: Med in po izvedbi sodelovalnih projektov je potrebno novonastalo intelektualno lastnino identificirati, ovrednotiti, registrirati in zaščititi, kot je opisano v predhodnih poglavjih. Glej 6. Smernice v zvezi z intelektualno lastnino v sodelovalnih projektih
2.3 Kritične točke v zvezi s prenosom intelektualne lastnine med in po zaključenih projektih
Kritične točke 2.3.1: Ugotoviti, kaj v praksi pomeni in kako se pravilno izpeljejo postopki prodaje pravic intelektualne lastnine (IL) po tržni ceni ter kateri izmed spodaj navedenih postopkov so bolj in kateri manj smiselni za sistematično vpeljavo: - "odprt, pregleden in ne-diskriminatoren konkurenčni prodajni postopek" skladno z 29 (a) R&R&I; - "neodvisne strokovne cenitve IL" skladno z 29 (b) R&R&I; - "učinkovita pogajanja na podlagi strogo poslovnih pogojev z namenom pridobitve največje možne gospodarske koristi ter pri tem je primerno upoštevati zakonsko določene cilje" skladno z 29 (c) R&R&I; - "v primerih, ko sporazum o sodelovanju udeležnemu podjetju daje pravico prve zavrnitve, kar zadeva pravice intelektualne lastnine, ki so jo ustvarile udeležene raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, v primerih ko ostali sodelujoči subjekti uveljavljajo vzajemno pravico za pridobitev več ekonomsko ugodnih ponudb od tretjih oseb, takrat mora udeleženo podjetje svojo ponudbo v tem smislu uskladiti" skladno s členom 29 (d) R&R&I. Glej 6. Smernice v zvezi z intelektualno lastnino v sodelovalnih projektih
3 Kritične točke v zvezi z intelektualno lastnino in podpornim okoljem
Kritična točka 3.1: Subjekti inovativnega okolja (SIO) in svetovalci Slovenske Poslovne Točke (SPOT) predvidevamo, da morda niso ustrezno usposobljeni za svetovanje in mentoriranje podjetij na področju intelektualne lastnine. Glej 3. Smernice za podporno okolje inovacijskega ekosistema

5 Smernice za podporno okolje inovacijskega ekosistema

V slovenskem inovacijskem ekosistemu različni operaterji izvajajo različne operacije, katerih nosilci so ministrstva, javne agencije in javni skladi (Slika 1). V grobem je operacije možno razdeliti na tiste, ki se pretežno ukvarjajo s svetovalno dejavnostjo za podjetja, to so predvsem Slovenske Podjetniške Točke (SPOT), Subjekti inovativnega okolja (SIO) in Digitalna Inovacijska središča (DIH), in tiste, ki se pretežno ukvarjajo s prenosom tehnologij z Javnih Raziskovalnih Organizacij (JRO) v podjetja, to so Konzorcij za prenos tehnologij z JRO v podjetja (KTT) in Strateška Raziskovalna in Inovacijska Partnerstva (SRIP). Mreža Evropske Komisije Enterprise Europe Network (EEN) se ukvarja tako s svetovanjem kot s posredovanjem pri prenosu tehnologij na mednarodnem nivoju, vendar so aktivnosti bolj povezovalne kot operativne narave, podobno kot pri Nacionalnih kontaktnih osebah (NCP, ki nudijo predvsem informacije v zvezi s projekti Obzorje 2020.

Slika 1: Shematski pregled slovenskega inovacijskega ekosistema.

Projekt KTT (2017-2022) v grobem pokriva dve vrsti dejavnosti: dejavnosti na nivoju konzorcija in dejavnosti na nivoju posameznih pisarn za prenos tehnologij (TTOjev). Podpora na nivoju konzorcija je dragocena, saj TTOjem omogoča povezano delovanje, izmenjavo znanj in skupni nastop ter posledično večjo prepoznavnost v slovenskem inovacijskem ekosistemu. To je bilo doseženo v okviru delovnih paketov PMT1 in PMT2, ki obsegajo skupno digitalno platformo, dvigovanje kompetenc, zavesti, ozaveščanje ter promocijo in mreženje.

Kot navajamo v kritični točki 1.1.1. izročka D1.1 (KT 1.1.1) z uveljavitvijo novega Zakona o znanstveno raziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZRID) načeloma ni potrebe po financiranju operativne dejavnosti TTOjev, ki se nanašajo na pripravo, zaščito, trženje, obiskovanje podjetij, priprava pogodb (PMT3 in PMT4), ostaja pa še vedno potreba po povezovanju in skupnem nastopu TTOjev (PMT1 in PMT2). Kot navajamo v KT 1.1.4 v majhnih in srednje velikih podjetjih (MSP) večinoma ni vzpostavljene organizacijske

infrastrukture, ki bi se ciljno ukvarjala s pripravo, zaščito in trženjem intelektualne lastnine (IL), zato je v podjetjih zavedanje o pravicah in postopkih upravljanja z IL nizko - samo 6% MSP se dejansko ukvarja z upravljanjem pravic IL (KT 1.1.5). Kontaktne točke, namenjene podpori podjetjem (SIO in SPOT) pa niso ustrezno usposobljene za izvajanje svetovanja o pravicah IL (KT 3.1), obenem pa jih podjetja in javne raziskovalne organizacije v večini primerov ne poznajo (58,9% anketirancev ne pozna podpore SIO in 54,7 % ne pozna svetovanja SPOT). Prepoznavnost in usposobljenost SIO in SPOT bi bilo možno izboljšati s podobnimi ukrepi kot KTT oz. s pomočjo KTT, če bi za to obstajal obojestranski interes.

5.1 Smernica: Infrastruktura za prenos tehnologij za podjetja

Mikro in MSP večinoma nimajo vzpostavljene infrastrukture za prenos tehnologij (KT1.1.4) in se večinoma z upravljanjem pravic IL ne ukvarjajo (KT 1.1.5). Za mikro in MSP naj se vzpostavi učinkovite mehanizme podpore pri širjenju zavedanja in svetovanja:

- o vseh oblikah pravic IL - vključno z avtorsko pravico (KT1);
- o obveznosti obveščanja delodajalcev o nastalih izumih (KT 1.3.1.1);
- o zakonsko določenih rokih za prevzem službenih izumov (1.3.1.2);
- o pomembnosti izvedbe pregledov stanja tehnike in trga ter analiz možnosti uporabe (FTO) ter načrtov zaščite in komercializacije IL (KT 1.3.5.1 in KT 1.3.5.2);
- o izbiri urada za zaščito IL in izbiri patentnega zastopnika (KT 1.4.2.2.1);
- o postopkih in strategijah trženja IL (KT1.5.1).

5.2 Smernica: Vsebinska podpora s področja IL za podjetja

Poleg zgoraj naštetih tem naj svetovalci vzpostavijo bazo kompetentnih zunanjih izvajalcev, strokovnjakov s področja tehnike, pri katerih lahko podjetja naročajo neodvisne analize stanja tehnike in trga, možnosti uporabe (FTO), pripravo načrtov zaščite in komercializacije IL (taka dela po naročilu opravijo nekateri patentni zastopniki in nekateri TTOji – npr. CTT na IJS).

5.3 Smernica: Usposabljanje za svetovanja podjetjem

Obstoječe podporno okolje (SIO in SPOT pa tudi DIH in SRIP) za naloge iz smernic 3.1 in 3.2 ni ustrezno usposobljeno (KT3.1), medtem ko so TTOji v slovenskem inovacijskem ekosistemu najboljše usposobljeni za operativno delo pri identifikaciji, pripravi, zaščiti in trženju IL. Za izboljšanje stanja sta dve možnosti:

- a) Za SIO, SPOT, DIH in SRIP naj se organizirajo izobraževanja s področja IL z namenom vsebinskega izboljšanja izvedbe svetovanj podjetjem;
- b) Predstavnike KTT naj se vključi med SIO in SPOT, da širijo zavedanje in izvajajo svetovanja na področju IL za podjetja.

5.4 Smernica: Širjenje zavedanja in izobraževanje SPOT, SI, DIH in SRIP (predlog)

KTT naj v okviru razširjenih aktivnosti PMT1 in PMT2 kdaj v prihodnosti poleg združevanja in vzdrževanja povezanosti ter enotnega nastopa TTOjev (kar se je izkazalo kot zelo dragoceno) povezuje, izobražuje in širi zavedanje na področju upravljanja z IL med ostale akterje inovacijskega ekosistema, kot so SPOT, SIO, DIH in SRIPi.

5.5 Smernica: Financiranje novih aktivnosti v okviru KTT od ZZRID dalje (predlog)

Za aktivnosti, opisane pod smernicami 5.1 do 5.4 naj se nameni del financiranja KTT, ki je bil prej namenjen TTOjem za izvedbo zaščite IL (PMT3 – »Intelektualni kapital«) in trženja IL (PMT4 – »Trženje in prodaja IL«), saj od uveljavitve ZZRID za JRO ta del financiranja za TTOje ni več nujno potreben.

6 Smernice za pravice IL študentov / zunanjih (honorarnih) sodelavcev / tretjih oseb

Študenti v podjetjih in raziskovalnih organizacijah niso v delovnem razmerju (KT1.1.2, KT 1.1.3), morali pa bi imeti enake dolžnosti in obenem uživati enake pravice glede IL kot zaposleni.

6.1 Smernica: Obveznost obveščanja o nastanku izumov

V podjetjih in JRO naj se študenti in/ali zunanji sodelavci in/ali tretje osebe, ki izvajajo raziskave po naročilu ali v okviru diplomskega, podiplomskega, podoktorskega študija s posebnim pisnim dogovorom zavežejo, da bodo organizacijo/podjetje obvestili o vseh izumih, ki jih bodo na organizaciji/podjetju ustvarili samostojno ali v sodelovanju z zaposlenimi v organizaciji/podjetju ter skladno z Zakonom o izumih iz delovnega razmerja počakali na odločitev organizacije/podjetja o morebitnem (ne)prevzemu izuma.

6.2 Smernica: Omogočanje enakih pravic IL

V pisnem dogovoru iz prejšnjega odstavka naj se tudi raziskovalne organizacije in podjetja zavežejo, da bodo za študente in/ali zunanje sodelavce in/ali tretje osebe v primeru prevzema službenega izuma zagotavljala enake pravice IL kot za svoje zaposlene – financiranje zaščite IL in nagrajevanje izumiteljev.

7 Smernice v zvezi z vključitvijo in prenosom poslovnih skrivnosti

Raziskovalne organizacije se premalo poslužujejo zaščite IL v obliki poslovnih skrivnosti (**KT 1.1.8, KT 1.1.9**). V sodelovanju s podjetji pogosto pride do neformalnega prenosa IL, ki na JRO ni ustrezno registrirana kot poslovna skrivnost (**KT1.4.1**), npr.:

IL iz kategorije avtorskih pravic - npr. grobi rezultati, računalniški programi, programska koda, baze podatkov, načrti, tehnične risbe ipd.;

IL iz kategorije procesov/produktov - nepatentabilni in patentabilni izumi, ki (še) niso bili prijavljeni pri uradu za IL.

Poleg slabega poznavanja poslovnih skrivnosti kot legitimne komercialne oblike IL je eden izmed razlogov za nizko število registracij lahko tudi rigidnost internih postopkov na organizacijah (poslovne skrivnosti v primerjavi s patenti bistveno hitreje nastajajo in se nadgrajujejo in so lahko vsebinsko manj kompleksne od patentov. Postopki za registracijo poslovnih skrivnosti na JRO še niso utečeni in v večini primerov potekajo analogno dolgotrajnim postopkom interne registracije patenta. Nekatere oblike poslovnih skrivnosti (npr. programska koda kot avtorska pravica) niti niso dobro definirane in zajete v internih pravilnikih na JRO.

7.1 Smernica: Avtorsko delo kot Poslovna skrivnost

Katerokoli avtorsko delo, ki zaradi svojega komercialnega potenciala ali drugih objektivnih razlogov ni bilo javno objavljeno in/ali vloženo pri ustreznem Uradu za IL, naj se interno zaščititi kot Poslovna skrivnost. Primeri takih del v raziskavah: npr. grobi rezultati, računalniški programi, programska koda, baze podatkov, načrti, tehnične risbe ipd.; lahko gre tudi za ne-objavljene opise tehničnih izboljšav in izumov.

7.2 Smernica: Opredelitev možnosti prenosa poslovne skrivnosti v pogodbah

Prenos poslovnih skrivnosti naj je v raziskovalno razvojnih pogodbah ustrezno predviden – podobno kot je to v pogodbah navadno predvideno za patente, modele in znamke. Tako v licenčnih kot v raziskovalno razvojnih pogodbah naj se kot ločeno finančno postavko vključi možnost izkoriščanja / licenciranja / prodaje obstoječe in/ali novonastale IL, pri čemer naj se poslovne skrivnosti enakovredno obravnava kot ostale oblike IL (patent, model, znamka) (KT 1.1.8).

7.3 Smernica: Registracija poslovnih skrivnosti kot neopredmetenega sredstva

Poslovne skrivnosti naj so ob nastanku ustrezno registrirane kot neopredmetena sredstva pri razvijalcu (JRO) in po prenosu ustrezno zavedene kot neopredmetena sredstva pri prejemniku (podjetje) (KT 1.4.1).

7.4 Smernica: Vzpostavitev postopka registracije poslovnih skrivnosti

Interna registracija poslovne skrivnosti naj poteka transparentno in v doglednem času. Javne raziskovalne organizacije naj v zvezi s tem nadgradijo obstoječe pravilnike za prevzem službenih izumov ali uvedejo nove interne pravilnike za registracijo poslovnih skrivnosti, da bodo postopki potekali tekoče, v doglednih rokih in pravilno.

7.5 Smernica: Zaščita poslovnih skrivnosti s Pogodbo o ne-razkrivanju zaupnih informacij

Sklepanje pogodb o ne-razkrivanju zaupnih informacij (NDA) s tretjimi osebami je edini način zaščite poslovnih skrivnosti navzven (npr. za potrebe trženja in pogajanj s tretjimi osebami) (KT 1.4.1.1).

Sklepanje NDA s tretjimi osebami naj se za večjo pravno varnost priporoča tudi pri trženju patentiranega znanja, saj lahko med pogovori pride do razkritja zaupnih podatkov, ki niso eksplicitno zapisani v opisih izumov in mejijo na poslovno skrivnost.

8 Smernice v zvezi z intelektualno lastnino v sodelovalnih projektih

Kot že zapisano v predhodnih poglavjih je potrebno med in po izvedbi sodelovalnih projektov novonastalo IL identificirati, ovrednotiti, registrirati in zaščititi (KT 2.2.1). Poleg tega pa v sodelovalne projekte partnerji vstopijo vsak s svojo obstoječo IL (Slika 1).

Obstoječa IL je tista IL, ki je nastala pred prijavo na konkretni sodelovalni projekt in jo je vsak posamezni partner razvil bodisi samostojno, bodisi v sodelovanju s tretjimi osebami.

Partnerji v okviru sodelovalnega projekta izvajajo naloge za doseganje projektnega cilja, ki so ga skupaj zasnovali. Naloge si medsebojno razdelijo, prav tako si vnaprej razdelijo finančna, tehnološka, znanstvena in druga tveganja [6].

Izvajanje sodelovalnega projekta vodi v Rezultate projekta – novonastalo IL. Slednja je razvita v sodelovanju partnerjev projektnega konzorcija, k nastanku le-te pa so različni partnerji različno prispevali.

Pred sodelovalnim projektom je priporočljivo, da je obstoječa IL ustrezno registrirana in zaščitena. Vsak partner naj bi imel pri sebi vzpostavljen administrativni postopek prevzema [1], registracije [2] in zaščite [3], [4], [5] IL skladno z zakonodajo [1], [2], [3], [4], [5], ki obsega naslednje korake, praviloma v naslednjem vrstnem redu: Nastanek, urejanje imetništva, registracija neopredmetenega sredstva, ustrezna zaščita in vrednotenje IL (slika 1).

8.1 Smernica Imetništvo IL

Podjetja in JRO naj imetništvo in morebitni prenos in dostop do obstoječe IL uredijo pred začetkom sodelovalnega projekta (KT 2.2.1) v izogib kasnejšim težavam (KT 1.3.2.1). Imetništvo IL se ureja, če je več imetnikov. Imetništvo naj določi na osnovi prispevkov posameznih izumiteljev k nastanku IL. Iz prispevkov posameznih izumiteljev k nastanku IL naj se izpelje prispevke posameznih organizacij, v katerih so izumitelji zaposleni, ter končno deleže imetništva posameznih organizacij.

8.2 Smernica Neopredmeteno sredstvo

Neopredmeteno sredstvo naj se registrira z začetno knjigovodsko vrednostjo, ki je enaka stroškom razvijanja skladno s Slovenskim Računovodskim Standardom (KT 1.3.6.1). Stroški razvijanja (npr. patentne pristojbine, stroški dela patentnih zastopnikov, interni stroški priprave tehnološke ponudbe ipd.) niso stroški raziskovanja [2].

8.3 Smernica Zaščita IL

Zaščita IL naj je bodisi v obliki prijave patenta, modela, znamke ali ostalih oblik IL pri uradih za IL [5], bodisi v obliki Poslovne skrivnosti [3], v okviru katere lahko ščitimo tudi avtorsko pravico, ki zaradi komercialnega potenciala ali drugih objektivnih razlogov ni bila javno objavljena [4].

8.4 Smernica: Izhodiščno stanje po zaključenem sodelovalnem projektu

Idealno izhodiščno stanje je, da partnerji ostanejo lastniki vsak svojega dela novonastale IL skladno z lastnimi prispevki k nastanku nove IL (28c R&R&I) – na ta način so doseženi pogoji, pod katerimi se razume, da udeleženi podjetjem ni bila dodeljena državna pomoč. Partnerji naj se na podlagi prispevkov k nastanku IL, dogovorijo o deležih imetništva IL ter tako dosežejo, da razdelitev pravic IL odraža njihove delovne sklope, prispevke in interese – zagotovijo stanje iz točke 28c R&R&I [6].

8.5 Smernica: Možnost prenosa IL z raziskovalne organizacije na podjetja

V primeru, da bi podjetja imela interes po komercialni uporabi nastale IL naj skladno s točko 28d R&R&I [6] raziskovalnim organizacijam ali raziskovalnim infrastrukturam plačajo nadomestilo v

višini tržne cene za pravice IL (glej naslednjo smernico). V tem primeru se tudi razume, da podjetjem ni bila podeljena državna pomoč.

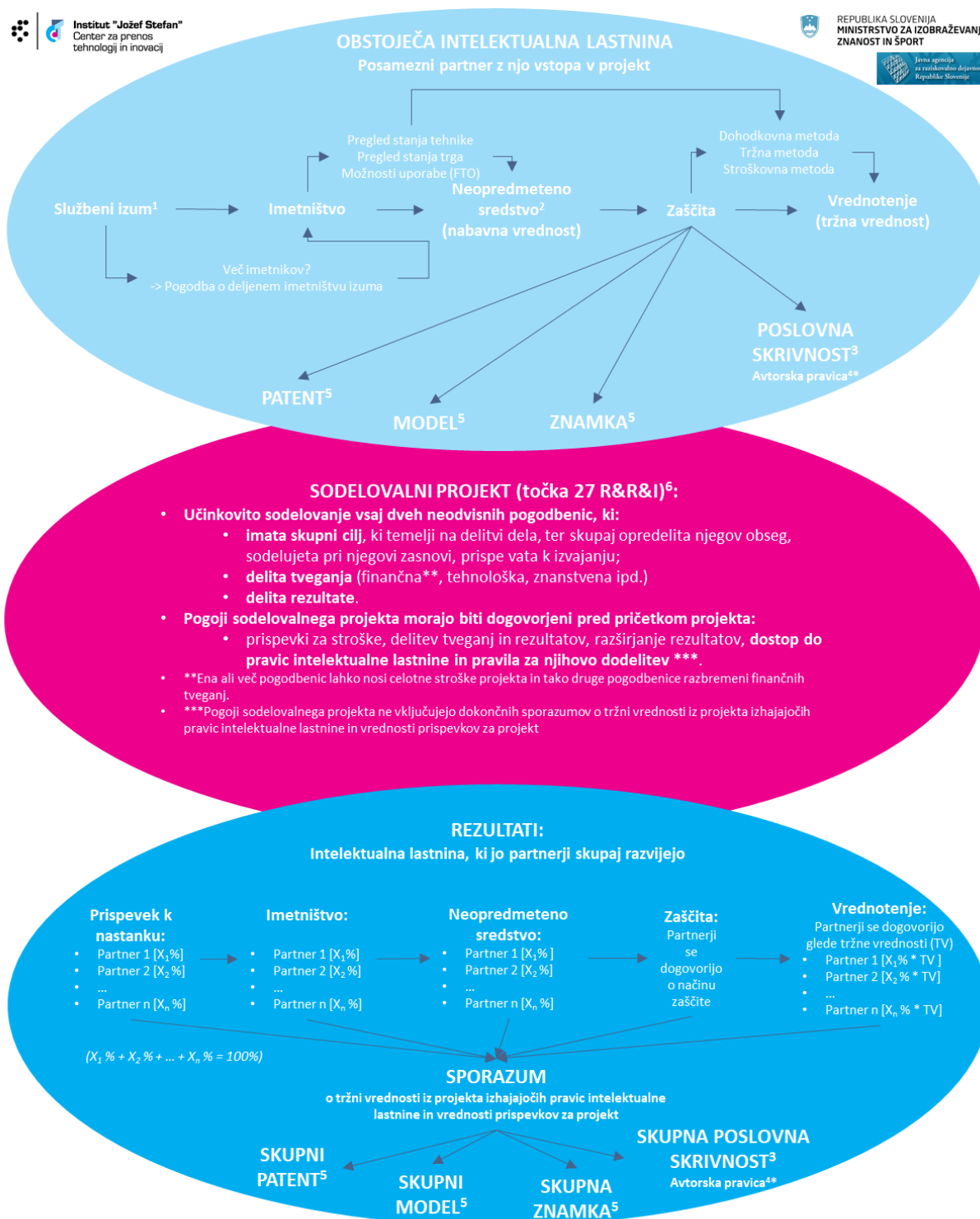
8.6 Smernica: Vrednotenje IL z namenom ugotovitve tržne cene IL

Tržna cena IL je podatek, ki je potreben za:

- ugotovitev izklicne cene za odprt, pregleden in nediskriminatoren konkurenčni prodajni postopek skladno z R&R&I [6] 29 (a);
- izvedbo neodvisne strokovne cenoitve IL skladno z R&R&I 29 (b);
- za pripravo na učinkovita pogajanja skladno z R&R&I 29 (c);
- za kontrolo upravičenosti ekonomsko ugodnih ponudb v primeru R&R&I 29 (d)

Vrednotenje IL naj je izvedeno z uporabo ene oz. kombinacije ene ali več izmed naslednjih treh metod: Dohodkovna metoda (v praksi najpogosteje uporabljena), tržna metoda in stroškovna metoda. Način vrednotenja IL bo podrobneje opisan v izročkih D1.3.1 »Mednarodno primerjalni pregled sistemov vrednotenja tržne vrednosti pravic IL v sodelovalnih projektih« in D1.3.2 »Postopek za vrednotenje IL po posameznih metodah«. Za vrednotenje izuma naj se zbere čim več relevantnih vhodnih podatkov o stanju tehnike in stanju trga (KT 1.3.5), da je ocena tržne vrednosti z uporabo omenjenih metod kar se da natančna in verodostojna.

Za lažje doseganje soglasja (sporazuma) o končni vrednosti IL med različnimi partnerji (da bodo vsi so-pogodbeniki priznavali isto vrednost IL) naj se za podjetja in JRO vzpostavi neodvisen (nevtralen) postopek vrednotenja IL (npr. objavljen na spletnih straneh ministrstev/agencij). Po istem postopku naj se vrednoti tako obstoječa IL (IL, s katero stranke v projekt vstopajo) kot novonastala IL (IL, ki bo šele nastala v okviru sodelovalnega projekta). Obstoječa IL, ki je na JRO nastala v okviru nacionalnih projektov (npr. v okviru financiranja projektov programov ARRS), je nastala z državnimi sredstvi, zato je potrebno slediti logiki točke 28d R&I&I tudi ob prodaji ali licenciranju obstoječe IL – obstoječo IL prodati ali licencirati po vnaprej ovrednoteni tržni ceni.

1. Zakon o izumih z delovnega razmerja (ZPILDR), Uradni List RS, št. 15/07; 2. Slovenski računovodski standardi – SRS, Uradni List RS, št. 95/15; 3. Zakon o poslovni skrivnosti (ZPosS), Uradni List, št. 22/19; 4. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP), Uradni List, št. 16/07; 5. Zakon o industrijski lastnini (ZIL-1), Uradni List RS, št. 51/06; 6. R&R&I: Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije – R&R&I, Uradni list EU. 2014|C 198|01

* Poslovna skrivnost je lahko izum ali katerokoli drugo avtorsko delo, ki zaradi svojega komercialnega potenciala ali drugih objektivnih razlogov ni razkrita javnosti (npr. rezultati raziskav, računalniški program, baza podatkov, reklame, načrti, tehnične risbe ipd.)

Slika 1: Shematski pregled upravljanja z intelektualno lastnino v okviru sodelovalnih projektov.

9 Smernice za določbe krovnih pogodb s financerjem in konzorcijskih pogodb med partnerji v sodelovalnih projektih

Povzetek predlogov pogodbenih določb je bil pripravljen na podlagi pregleda mednarodne literature in zakonodaje, citirane na koncu tega dokumenta ter predvsem vsebinske analize veljavnih pogodb EU programa Obzorje, sklenjenih v 2021 na Institutu »Jožef Stefan«.

NEKAJ DEFINICIJ za potrebe vsebinske jasnosti nadaljnjega teksta:

Operacija (angl. »action«) je z drugimi besedami projekt / ukrep, ki ga v dogovoru s financerjem izvaja konzorcij projektnih partnerjev.

Upravičenci (angl. »Beneficiaries«) so z drugimi besedami projektni partnerji.

Agencija (angl. »Agency«): predstavnik financerja projekta – nosilec programa: v primeru EU projektov Obzorje gre za EISMEA - European Innovation Council and SMEs Executive Agency. Določbe, ki se nanašajo na Agencijo se smiselno prenesejo na državno Ministrstvo/Agencijo.

Obstoječa intelektualna lastnina (v angl. pogodbah navadno »Background«): pomeni katerekoli podatke, znanja, informacije – v kakršnikoli obliki ali stanju (opredmeteno ali neopredmeteno), kar vključuje tudi pravice intelektualne lastnine – ki: so pripadale določenemu upravičencu pred začetkom operacije in so potrebne za izvedbo operacije ali izkoriščanje rezultatov operacije.

Novonastala intelektualna lastnina (v angl. Pogodbah navadno »Results«, včasih »Foreground«) = Rezultati: pomeni katerikoli (opredmetene ali neopredmetene) rezultate operacije, kot so podatki, znanje ali informacije – v kakršnikoli obliki in stanju, ne glede na to, ali so zaščiteni ali ne –, ki so nastali med izvedbo operacije, vključno s katerimikoli pravicami, ki se nanašajo na njih, vključno s pravicami intelektualne lastnine.

Pravica do dostopa (angl. »Access rights«): pomeni pravico do uporabe intelektualne lastnine (obstoječe ali novonastale).

Pošteni in razumni pogoji (angl. »Fair and reasonable conditions«): pomenijo ustrezne pogoje, ki vključujejo možne finančne zahteve ali brezplačno dajanje licence, pri čemer se upošteva posebne okoliščine posamezne zahteve za dostop, na primer dejansko ali pa potencialno vrednost rezultatov ali obstoječe intelektualne lastnine, do katere je zahtevan dostop, in/ali namen, obseg, trajanje ali druge značilnosti predvidenega izkoriščanja intelektualne lastnine.

Povezane entitete (angl. »Affiliated entities«) so pravne osebe, ki (i) so pod direktnim ali indirektnim nadzorom določenega upravičenca; (ii) so pod istim direktnim ali indirektnim nadzorom kot upravičenec; (iii) direktno kontrolirajo upravičenca.

Dodatno: Javne Raziskovalne Organizacije morajo upoštevati ukrepe za izvajanje priporočil Komisije o upravljanju intelektualne lastnine v dejavnostih prenosa znanja - točki 1 in 2 iz aneksa I⁷

SMERNICE – OSNOVNA STRUKTURA OBVEZNIH ČLENOV V POGODBAH SODELOVALNIH PROJEKTOV:

V ZVEZI Z OBSTOJEČO INTELKTUALNO LASTNINO

- **DOGOVOR V ZVEZI Z OBSTOJEČO INTELKTUALNO LASTNINO:**
 - Dogovor glede obstoječe intelektualne lastnine:
- **PRAVICA DOSTOPA DO OBSTOJEČE INTELKTUALNE LASTNINE**
 - Uveljavljanje pravic dostopa — Odpoved pravicam dostopa — Ni sub-licenciranja:
 - Pravica do dostopa upravičencem za potrebe implementacije lastnih nalog v okviru operacije
 - Pravica do dostopa upravičencem za izkoriščanje lastnih rezultatov
 - Pravica do dostopa »povezanim« entitetam

V ZVEZI Z REZULTATI = NOVONASTALA INTELKTUALNA LASTNINA

- **IMETNIŠTVO REZULTATOV:**
 - Rezultati v imetništvu enega upravičenca: Rezultati so v imetništvu upravičenca, ki jih je ustvaril
 - Rezultati v skupnem imetništvu več upravičencev: Dogovor o deljenem imetništvu
 - Pravice tretjih oseb (vključno z njihovim osebjem)
 - Rezultati v imetništvu Agencije z namenom zaščite
- **ZAŠČITA REZULTATOV – PREPOZNAVNOST EU FINANCIRANJA**
 - Obveznost zaščite rezultatov
 - Rezultati v imetništvu Agencije z namenom zaščite
 - Informacije o financiranju EU
- **IZKORIŠČANJE REZULTATOV**
 - Obveznost izkoriščanja rezultatov
 - Rezultati, ki bi lahko prispevali k evropskim ali mednarodnim standardom — Informacije o financiranju EU

RAZŠIRJANJE (DISEMINACIJA) REZULTATOV – ODPRT DOSTOP – PREPOZNAVNOST FINANCIRANJA EU

- Obveznost razširjanja rezultatov
- Odprt dostop do znanstvenih publikacij
- Informacije o financiranju EU – Obveznost in pravica do uporabe znaka EU
- Izjava o omejitvi odgovornosti brez odgovornosti agencije
- **PRENOS IN LICENCIRANJE REZULTATOV**
 - Prenos imetništva
 - Podeljevanje licenc
- **PRAVICE DOSTOPA DO REZULTATOV:**
 - Uveljavljanje pravic dostopa do rezultatov — Odpoved pravicam dostopa — Brez podlicenciranja
 - Pravice dostopa za druge upravičence za izvajanje lastnih nalog v okviru operacije
 - Pravice dostopa za druge upravičence za izkoriščanje njihovih lastnih rezultatov
 - Pravice dostopa za povezane osebe
 - Pravice dostopa za institucije, organe, urade ali agencije EU in države članice EU

10 REFERENCE:

1. Zakon o izumih z delovnega razmerja (ZPILDR), Uradni List RS, št. 15/07;
2. Slovenski računovodski standardi – SRS, Uradni List RS, šr. 95/15;
3. Zakon o poslovni skrivnosti (ZPosS), Uradni List, št. 22/19;
4. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP), Uradni List, št. 16/07;
5. Zakon o industrijski lastnini (ZIL-1), Uradni List RS, št. 51/06;
6. Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije – R&R&I, Uradni list EU. 2014|C 198|01
7. Commission Recommendation C(2008) 1329 of 10.4.2008 on the management of intellectual property in knowledge transfer activities and the Code of Practice for universities and other public research institutions attached to this recommendation). Internetni vir: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/743a513c-e1ab-455e-a2f2-20ef43c3060e> (31.1.2022)
8. UKRI Future Leaders Fellowships - State Aid guidance. Internetni vir: https://www.ukri.org/wp-content/uploads/2020/10/UKRI-28102020-State-Aid-Guidance_FLF-Round-6.pdf (31.1.2022)
9. State Aid on R&D&I – The Right Way. EARTO. Internetni vir: <https://www.earto.eu/wp-content/uploads/EARTO-Report-on-State-Aid-on-RDI-The-Right-Way-Final.pdf> (31.1.2022)
10. Podatkovna baza SiStat. 2021. Statistični Urad Republike Slovenije. Internetni vir: <https://pxweb.stat.si/sistat/sl> (8.3.2022)
11. Davčne olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj. 2021. Finančna uprava Republike Slovenije, Ministrstvo za Finance. Internetni vir: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.fu.gov.si%2Ffileadmin%2FInternet%2FDavki%20in%20druge%20dajatve%2FPodrocja%2FDavek%20od%20dohodkov%20pravnih%20oseb%2FOpis%2FSmernice%20za%20veljavljanje%20davcnih%20olajsav%20za%20vlaganja%20v%20raziskave%20in%20razvoj.doc&wdOrigin=BROWSELINK> (8.3.2022)

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D1.2.2

Priprava vzorcev pogodb: KONZORCIJSKA POGODBA

(predlogi pogodbenih členov v povezavi z intelektualno lastnino v sodelovalnih projektih)

Avtorji:

Tomaž Lutman, dr. Levin Pal, dr. Špela Stres; Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Podpis vodje projekta:

BORKA DŽONOVA Digitally signed by BORKA
JERMAN BLAŽIČ DŽONOVA JERMAN BLAŽIČ
Date: 2022.03.01 09:55:00 +01'00'

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič, Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan", Jamova cesta 39, 1000 Ljubljana, Slovenija

KONZORCIJSKA POGODBA

1 UVODNE DOLOČBE

1.1 Izvajanje projekta prek učinkovitega sodelovanja

Stranke se strinjajo in razumejo, da vstopajo v projekt, ki se izvaja prek učinkovitega sodelovanja, s skupnim ciljem, ki temelji na medsebojni delitvi dela, skupni opredelitvi njegovega obsega, sodelovanju pri njegovi zasnovi, prispevkih k izvajanju ter delitvi finančnih, tehnoloških, znanstvenih in drugih tveganj kot tudi rezultatov.

1.2 Pogoji sodelovalnega projekta

O pogojih sodelovalnega projekta, zlasti kar zadeva prispevke za stroške, delitev tveganj in rezultatov, razširjanje rezultatov, dostop do pravic intelektualne lastnine in pravila za njihovo dodelitev se Stranke dogovorijo s to pogodbo pred začetkom projekta in potrjujejo vsebino učinkovitega sodelovanja ter prispevke v smislu denarnih in stvarnih obveznosti in stroškov.

1.3 Sporazum o tržni vrednosti pravic intelektualne lastnine

Stranke se zavezujejo, da se bodo o tržni vrednosti iz projekta izhajajočih pravic intelektualne lastnine in vrednosti prispevkov za projekt sporazumele v ločeni pogodbi.

2 PRISPEVKI, STROŠKI, DELITEV TVEGANJ IN REZULTATOV

Raziskovalni projekt vključuje XY (vnesi število) neodvisnih strank, in sicer Stranka 1, Stranka 2, Stranka 3 ... Stranka n, ki zasledujejo naslednje skupne cilje: »Prosimo opišite skupne cilje projekta in prispevke posameznih strank k skupnim ciljem – cca. 300 besed)«

Projekt je osnovan na delitvi dela na način, da so stranke skupaj opredelile obseg skupnega cilja, sodelovale pri njegovi zasnovi in bodo prispevale k izvajanju projekta, in sicer »Prosimo opišite, kako bo projekt osnovan na delitvi dela na način, da bosta stranki / bodo stranke skupaj opredelili njegov obseg, sodelovali pri njegovi zasnovi in prispevali k izvajanju projekta (max. 300 besed).«

Projekt vključuje delitev delitev finančnih, tehnoloških, znanstvenih in drugih tveganj ter rezultatov, in sicer: »Prosimo opišite, kako bo projekt vključeval delitev finančnih, tehnoloških, znanstvenih in drugih tveganj ter rezultatov (max. 300 besed). – v finančnem delu pogodbe navedite prispevke partnerjev v obliki denarnih, stvarnih obveznosti in Stroškov – kot npr. prikazano v tabeli 1 spodaj «

Stranke razumejo in se strinjajo, da projekt ne bo vključeval pogodbenih raziskav in raziskovalnih storitev kot opisano v sekciji 2.1.1 Okvira za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (2014/C 198/01).

Tabela 1 Prispevki industrijskih partnerjev¹ (podobna tabela je lahko del finančnega plana – bistveno je, da je razvidno, da si partnerji delijo tveganja).

Prispevki industrijskih partnerjev	Leto 1	Leto 2	Leto 3	Leto 4	Leto 5	Skupaj
Denarne obveznosti (cash)	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi
Stvarne obveznosti (in kind)	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi
Stroški 1	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi
Stroški 2	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi
Skupaj	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi

3 DELITEV REZULTATOV

Stranke razumejo in se strinjajo, da bodo pravice intelektualne lastnine obravnavane v skladu z enim od pogojev iz odstavka 28 in, če primerno, odstavka 29 Okvira za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (2014/C 198/01) in bodo v primeru zahteve po reviziji predložile tudi druga dokazila (licenčne / prodajne pogodbe ipd.) o skladnosti z omenjenima odstavkoma 28 in 29 okvira.

3.1 Lastništvo Rezultatov

Rezultati so last tiste Stranke, ki jih je ustvarila.

'Rezultati' pomenijo katerikoli opredmetena ali neopredmetena sredstva ustvarjena v tem projektu, kot so podatki, znanje ali informacije v katerikoli obliki, neodvisno od tega, če jih je mogoče zaščititi in če so z njimi povezane katerikoli pravice, vključno s pravicami intelektualne lastnine.

3.2 Skupno lastništvo

Dve ali več Strank si lasti Rezultate skupno, če:

- (a) so jih ustvarile skupno in
- (b) ni mogoče:
 - i. določiti prispevka posamezne Stranke, ali
 - ii. ločiti Rezultatov za namen pridobivanja in vzdrževanja njihove zaščite.

Če ni drugače dogovorjeno:

- vsak od skupnih lastnikov ima pravico uporabljati svoje Rezultate v skupni lasti za nekomercialne raziskovalne in pedagoške dejavnosti brez licenčin in predhodnega soglasja drugega(-ih) skupnega(-ih) lastnika.
- vsak od skupnih lastnikov ima pravico drugače izkoriščati Rezultate v skupni lasti in podeljevati neizključne licence tretjim strankam (brez pravice podeljevanja podlicenc),

¹ Če industrijski partnerji nosijo celotne stroške skupnega raziskovalnega projekta, to pomeni, da nosijo vsa finančna tveganja v skladu z Okvirom R&R&I (kot je določeno v točki 28(a)). Metodologija za izračun celotnih stroškov raziskovalnega projekta mora temeljiti na robustni metodologiji in je lahko predmet revizije.

če prejmejo drugi skupni lastniki: (a) predhodno obvestilo najmanj 45 koledarskih dni vnaprej; in (b) pošteno in razumno nadomestilo, pri čemer se upošteva točka 5.1 (c).

Solastniki ob nastanku Rezultatov v skupnem lastništvu sklenejo pisni dogovor o vseh zaščitnih ukrepih in delitvi s tem povezanih stroškov ter izkoriščanju Rezultatov v skupnem lastništvu.

3.3 Prenos Rezultatov

3.3.1 Vsaka Stranka lahko prenese lastništvo nad lastnimi Rezultati, vključno s svojim deležem Rezultatov v skupni lasti, pri čemer se upošteva predpise v dogovoru o financiranju projekta.

3.3.2 Vsaka Stranka lahko v prilogi (Priloga 2) te Konzorcijske pogodbe navede posebne tretje osebe, na katere namerava prenesti lastništvo svojih Rezultatov. Druge Stranke se s tem odpovedujejo svoji pravici do predhodnega obvestila in pravici ugovora takemu prenosu tretjim osebam na seznamu.

3.3.3 Stranka, ki naredi prenos, v času prenosa obvesti druge Stranke o takem prenosu in zagotovi, da tak prenos ne bo vplival na pravice drugih Strank v skladu s Konzorcijsko pogodbo in pogodbo o dodelitvi sredstev. Vsak dodatek k prilogi (Priloga 2) po podpisu te Konzorcijske pogodbe zahteva soglasje vseh Strank.

3.3.4 Stranke ugotavljajo, da v okviru združitve ali pridobitve pomembnega dela svojega premoženja v skladu z veljavno zakonodajo EU in nacionalnimi zakoni o združitvah in prevzemih morda ne bo mogoče, da bi Stranka omogočila vsaj 45 koledarskih dni vnaprejšnje obvestilo o prenosu, kot je predvideno v sporazumu o dodelitvi sredstev.

3.3.5 Zgornje obveznosti veljajo samo toliko časa, dokler imajo druge Stranke še – ali lahko še vedno zahtevajo – pravice dostopa do Rezultatov.

3.4 Razširjanje

3.4.1 V izogib dvomu se obveznosti glede zaupnosti iz poglavja 6 uporabljajo za vse dejavnosti razširjanja, opisane v tem razdelku 3.4, v kolikor gre za zaupne informacije.

3.4.2 Razširjanje lastnih Rezultatov (vključno s tistimi v skupnem lastništvu)

3.4.2.1 Med projektom in v obdobju 1 leta po koncu projekta razširjanje lastnih Rezultatov s strani ene ali več Strank, vključno z objavami in predstavitvami, vendar ne omejeno nanje, ureja postopek sporazum o dodelitvi ob upoštevanju naslednjih določb.

O vsaki načrtovani objavi se Stranke obvestijo najmanj 45 koledarskih dni pred objavo. Vsak ugovor glede načrtovane objave se v skladu s sporazumom o dodelitvi sredstev poda s pisnim obvestilom koordinatorju in Stranki oz. Strankam, ki predlagajo razširjanje, v 30 koledarskih dneh po prejemu obvestila. Če v zgoraj navedenem roku ni ugovora, je objava dovoljena.

3.4.2.2 Ugovor je utemeljen, če:

(a) bi to negativno vplivalo na zaščito Rezultatov ali Obstoječe intelektualne lastnine Stranke, ki ugovarja, ali

(b) bi bili interesi Stranke, ki ugovarja, v zvezi z njenimi Rezultati ali Obstoječo intelektualno lastnino znatno oškodovani, ali

(c) predlagana objava vključuje zaupne informacije Stranke, ki ugovarja.

Ugovor mora vsebovati natančen zahtevek za potrebne spremembe.

3.4.2.3 Če je bil vložen ugovor, se morajo vpletene Stranke pogovoriti o tem, kako pravočasno odpraviti utemeljene razloge za ugovor (na primer s spremembo načrtovane objave in/ali z varovanjem informacij pred objavo), Stranka, ki ugovarja, pa ne sme neupravičeno nadaljevati z ugovorom, če bodo po razpravi sprejeti ustrezni ukrepi.

3.4.2.4 Stranka, ki ugovarja, lahko zahteva odlog objave največ 90 koledarskih dni od trenutka, ko poda tak ugovor. Po 90 koledarskih dneh je objava dovoljena, če so bili obravnavani ugovori Stranke, ki ugovarja.

3.4.3 Razširjanje neobjavljenih Rezultatov ali Obstoječe intelektualne lastnine druge Stranke

Stranka v nobeno dejavnost razširjanja ne vključi Rezultatov ali Obstoječe intelektualne lastnine druge Stranke, ne da bi pridobila predhodno pisno odobritev Stranke lastnice, razen če so že objavljeni.

3.4.4 Obveznosti sodelovanja

Stranke se zavezujejo, da bodo sodelovale, da bodo omogočile pravočasno predložitev, pregled, objavo in zagovor katere koli disertacije ali teze za diplomu, ki vključuje njihove Rezultate ali Obstoječo intelektualno lastnino, ob upoštevanju določb o zaupnosti in objavi, dogovorjenih v tej Konzorcijski pogodbi.

3.4.5 Uporaba imen, logotipov ali blagovnih znamk

Nič v tej konzorcijski pogodbi se ne razlaga kot podeljevanje pravic do uporabe imena, logotipov ali blagovnih znamk Strank v oglaševanju, obveščanju javnosti ipd. brez njihove predhodne pisne odobritve.

4 PRAVICE DOSTOPA

4.1 Vključitev Obstoječe intelektualne lastnine

4.1.1 V prilogi (Priloga 1) so Stranke opredelile in se dogovorile o Obstoječi intelektualni lastnini ter so se, kjer je potrebno, tudi obvestile, da je za dostop do določene Obstoječe intelektualne lastnine veljajo pravne omejitve.

Vse, kar ni opredeljeno v prilogi (Priloga 1), ni predmet obveznosti pravice dostopa v zvezi z Obstoječo intelektualno lastnino.

'Obstoječa intelektualna lastnina' pomeni vse podatke, znanje in izkušnje ali informacije – ne glede na njihovo obliko ali naravo (opredmetena ali neopredmetena), vključno s pravicami, kot so pravice intelektualne lastnine – ki:

(a) je v lasti Strank pred pristopom k sporazumu in

(b) je potrebna za izvajanje projekta ali izkoriščanja Rezultatov.

4.1.2 Vsaka Stranka lahko med projektom doda dodatno Obstoječo intelektualno lastnino v prilogo (Priloga 1), če o tem pisno obvesti druge Stranke. Vendar pa je potrebna odobritev vseh Strank, če želi Stranka spremeniti ali odstraniti svojo Obstoječo intelektualno lastnino iz priloge (Priloga 1).

4.2 Splošna načela

4.2.1 Vsaka Stranka izvaja svoje naloge v skladu s projektnim načrtom in nosi izključno odgovornost za zagotovitev, da njena dejanja v okviru projekta zavestno ne kršijo lastninskih pravic tretjih oseb.

4.2.2 Vse podeljene pravice dostopa izključujejo vse pravice do podlicenciranja, razen če je izrecno navedeno drugače.

4.2.3 Pravice dostopa so brez kakršnih koli administrativnih stroškov prenosa.

4.2.4 Pravice dostopa so podeljene na neizključni podlagi.

4.2.5 Rezultati in Obstoječa intelektualna lastnina se uporablja samo za namene, za katere so bile podeljene pravice dostopa do njih.

4.2.6 Vse zahteve za pravice dostopa se podajo pisno. Podelitev pravic dostopa je lahko pogojena s sprejetjem posebnih pogojev, katerih namen je zagotoviti, da se te pravice uporabljajo samo za predvideni namen in da so vzpostavljene ustrezne obveznosti glede zaupnosti.

4.2.7 Stranka prosilka mora pokazati, da so pravice dostopa potrebne.

4.3 Pravice dostopa za izvajanje projekta

Pravice dostopa do Rezultatov in Obstoječe intelektualne lastnine, ki so potrebni za opravljanje lastnega dela Stranke v okviru projekta, se podelijo brezplačno, razen če je za Obstoječo intelektualno lastnino v prilogi (Priloga 1) dogovorjeno drugače.

4.4 Pravice dostopa za izkoriščanje

4.4.1 Pravice dostopa do Rezultatov

'Izkoriščanje' — uporaba Rezultatov v nadaljnjih raziskovalnih in inovacijskih dejavnostih, razen tistih, ki jih zajema zadevni ukrep, med drugim tudi komercialno izkoriščanje, kot je razvoj, ustvarjanje, proizvodnja in trženje izdelka ali postopka, ustvarjanje in zagotavljanje storitve ali v standardizacijskih dejavnostih.

Pravice dostopa do Rezultatov, če so potrebne za Izkoriščanje Strankinih lastnih Rezultatov, se podelijo pod poštenimi in razumnimi pogoji, pri čemer se upošteva točka 5.1 (c).

Pravice dostopa do Rezultatov za interne raziskave in za pedagoške dejavnosti se podelijo brezplačno.

4.4.2 Pravice dostopa do Obstoječe intelektualne lastnine, če so potrebne za Izkoriščanje Strankinih lastnih Rezultatov, se podelijo pod poštenimi in razumnimi pogoji, pri čemer se upošteva točka 5.1 (c).

4.4.3 Zahtevo za pravice dostopa je mogoče vložiti do **dvanajst** mesecev po koncu projekta oz. v primeru člena 2.7.2.1.2 po prenehanju sodelovanja Stranke prosilke v projektu.

4.5 Pravice dostopa za subjekte pod istim nadzorom

Dostop do Rezultatov se omogoči pod poštenimi in razumnimi pogoji ter v skladu s točko 5.1 (c) tudi subjektom, ki:

- imajo sedež v državi članici EU ali pridruženi državi Horizon Europe
- so pod neposrednim ali posrednim nadzorom drugega Stranke ali pod enakim neposrednim ali posrednim nadzorom kot ta Stranka ali neposredno ali posredno nadzorujejo to Stranko in
- potrebujejo dostop za izkoriščanje Rezultatov te Stranke.

Take zahteve za dostop mora subjekt vložiti neposredno pri zadevni Stranki, ki ima Obstoječo intelektualno lastnino ali Rezultate. Druga možnost je, da se Stranka, ki podeli pravice dostopa, posamično dogovori s Stranko, ki zahteva pravice dostopa, da pravice dostopa vključujejo pravico do podlicenciranja subjektu pod istim nadzorom slednje Stranke **[in navedenega v prilogi Opcija Priloga 3]**. Pravice dostopa subjekta pod istim nadzorom se podelijo pod poštenimi in razumnimi pogoji ter na podlagi pisne dvostranske pogodbe in upoštevajoč točko točka 5.1 (c).

Zahteve za dostop je treba vložiti do enega leta po koncu projekta.

Subjekti pod enakim nadzorom, ki v zameno pridobijo pravice dostopa, izpolnjujejo vse obveznosti glede zaupnosti, ki so jih Stranke sprejele v skladu s pogodbo o dodelitvi sredstev ali to Konzorcijsko pogodbo, kot da bi ti subjekti bili Stranke.

Pravice dostopa se lahko zavrnejo subjektom pod istim nadzorom, če je taka podelitev v nasprotju z zakonitimi interesi Stranke, ki je lastnica Obstoječe intelektualne lastnine ali Rezultatov.

Pravice dostopa, podeljene kateremu koli subjektu pod istim nadzorom, so predmet nadaljevanja pravic dostopa Stranke, s katero je pod istim nadzorom, in se samodejno prenehajo po prenehanju pravic dostopa, podeljenih tej Stranki.

Po prenehanju statusa subjekta pod istim nadzorom prenehajo veljati vse pravice dostopa, podeljene takemu nekdanjemu subjektu pod istim nadzorom.

Nadaljnji dogovori s subjekti pod istim nadzorom se lahko pogajajo v ločenih sporazumih.

4.6 Dodatne pravice dostopa

Vsaka podelitev pravic dostopa, ki ni zajeta v pogodbi o dodelitvi sredstev ali v tej Konzorcijski pogodbi, je v absolutni presoji Stranke lastnice in pod pogoji, o katerih se lahko dogovorita Stranka lastnica in Stranka prejemnica.

4.7 Pravice dostopa za Stranke, ki vstopajo ali izstopajo iz konzorcija

4.7.1 Nove Stranke, ki vstopajo v konzorcij

Rezultati, razvitimi pred pristopom nove Stranke, bodo novi Stranki podeljene pravice dostopa pod pogoji, ki veljajo za pravice dostopa do Obstoječe intelektualne lastnine.

4.7.2 Stranke, ki zapustijo konzorcij

4.7.2.1 Pravice dostopa, podeljene izstopajoči Stranki

4.7.2.1.1 Stranka, ki ne izpolni obveznosti

Pravice dostopa, ki so bile podeljene Stranki, ki ni izpolnila obveznosti, in pravica te Stranke, da zahteva pravice dostopa, prenehajo takoj, ko ta Stranka prejme uradno obvestilo koordinatorja, da preneha njeno sodelovanje v konzorciju.

4.7.2.1.2 Stranka, ki izpolni obveznosti

Stranka, ki je izpolnila obveznosti in konzorcij zapustila prostovoljno ter s soglasjem drugih Strank, ima pravice dostopa do Rezultatov razvitih do dneva prenehanja njene udeležbe.

Lahko zahteva pravice dostopa v roku, določenem v členu 4.4.3.

4.7.2.2 Pravice dostopa, ki jih podeli izstopajoča Stranke

Stranka, ki zapusti projekt, bo še naprej podeljevala pravice dostopa v skladu s pogodbo o dodelitvi sredstev in to Konzorcijsko pogodbo, kot da bi ostala Stranka ves čas trajanja projekta.

4.8 Posebne določbe za pravice dostopa do programske opreme

Splošne določbe o pravicah dostopa, predvidene v tem poglavju 4, se uporabljajo tudi za programsko opremo.

Pravice dostopa Strank do programske opreme ne vključujejo nobene pravice do prejema izvorne kode ali predmetne kode, prenesene na določeno strojno opremo, ali pravice do prejema ustrezne dokumentacije programske opreme v kakršni koli določeni obliki ali podrobnosti, ampak le, kot je na voljo od Stranke, ki podeli pravice dostopa.

5 PRAVILA DRŽAVNE POMOČI

Spodnja člena sta povzeta po Sporočilu Komisije EU, Okvir za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (2014/C 198/01).

5.1 Če sodelovalne projekte skupaj izvajajo podjetja in raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, se ugotovi, da udeleženi podjetjem ni bila dodeljena nobena posredna državna pomoč prek navedenih subjektov zaradi ugodnih pogojev sodelovanja, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:

- (a) rezultati sodelovanja, iz katerih ne izhajajo pravice intelektualne lastnine, se lahko splošno razširjajo in katere koli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz dejavnosti

raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, se lahko v celoti dodelijo zadevnim subjektom; ali

- (b) katere koli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz projekta, ter s tem povezane pravice dostopa, se sodelujočim partnerjem dodelijo tako, da ustrezno odražajo njihove delovne sklope, prispevke in interese; ali
- (c) raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture prejmejo nadomestilo v višini tržne cene za pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz njihovih dejavnosti in so dodeljene udeležnim podjetjem ali za katere se udeležnim podjetjem dodelijo pravice dostopa. Absolutni znesek vrednosti vseh prispevkov, tj. finančnih in nefinančnih, udeleženih podjetij k stroškom dejavnosti raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, iz katerih izhajajo zadevne pravice intelektualne lastnine, se lahko odšteje od navedenega nadomestila.

5.2 Za namen točke 5.1 (c) se ugotovi, da prejeta nadomestilo ustreza tržni ceni, če omogoča zadevnim raziskovalnim organizacijam ali raziskovalnim infrastrukturam, da uživajo polno gospodarsko korist teh pravic, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:

- (a) znesek nadomestila je bil določen na podlagi odprtega, preglednega in nediskriminatornega konkurenčnega prodajnega postopka; ali
- (b) neodvisne strokovne cenitve potrjujejo, da je znesek nadomestila najmanj enak tržni ceni; ali
- (c) raziskovalna organizacija ali raziskovalna infrastruktura lahko kot prodajalec dokaže, da se je o nadomestilu učinkovito pogajala na podlagi strogo poslovnih pogojev, da bi pridobila največjo možno gospodarsko korist v času, ko je pogodba sklenjena, pri tem pa je upoštevala svoje zakonsko določene cilje; ali

6 NERAZKRIVANJE PODATKOV

6.1 Vse informacije v kakršni koli obliki ali načinu komunikacije, ki jih Stranka (»Stranka, ki razkriva«) razkrije kateri koli drugi Stranki (»Prejemnik«) v zvezi s Projektom med njegovim izvajanjem in ki so bile izrecno označene kot »zaupne« v času razkritja ali ko je bilo ustno razkritje v času razkritja opredeljeno kot zaupno in je bilo potrjeno in pisno določeno v 15 koledarskih dneh od ustnega razkritja najkasneje kot zaupne informacije s strani Stranke, ki razkriva, so „Zaupne informacije“.

6.2 Prejemniki se brez poseganja v kakršno koli zavezo o nerazkritju v skladu s sporazumom o dodelitvi sredstev zavezujejo za obdobje 5 let po koncu projekta zavezujejo:

- da Zaupnih informacij ne bodo uporabljali drugače kot za namen, za katerega so bili razkriti;
- da Zaupnih informacij ne bodo razkrili brez predhodnega pisnega soglasja Stranke, ki razkriva;
- zagotoviti, da bo interna distribucija Zaupnih informacij s strani Prejemnika potekala na podlagi stroge potrebe po seznanitvi; in
- vrniti Stranki, ki razkriva, ali na zahtevo uničiti vse Zaupne informacije, ki so bile razkrite Prejemnikom, vključno z vsemi njihovimi kopijami, in izbrisati vse informacije,

shranjene v strojno berljivi obliki, kolikor je to praktično mogoče. Prejemniki lahko hranijo kopijo v obsegu, v katerem je potrebno hraniti, arhivirati ali shraniti takšne Zaupne informacije zaradi skladnosti z veljavnimi zakoni in predpisi ali za dokaz o tekočih obveznostih, pod pogojem, da Prejemnik izpolnjuje obveznosti glede zaupnosti, ki so vezane na tako kopijo.

- 6.3 Prejemniki so odgovorni za izpolnjevanje zgoraj navedenih obveznosti s strani svojih zaposlenih ali tretjih oseb, vključenih v projekt, in zagotovijo, da slednji ostanejo tako zavezani, kolikor je zakonsko mogoče, med in po koncu projekta in/ali po prenehanju pogodbenega razmerja z zaposlenim ali tretjo osebo.
- 6.4 Zgoraj navedeno ne velja za razkritje ali uporabo Zaupnih informacij, če in v kolikor lahko Prejemnik dokaže, da:
- so Zaupne informacije postale ali postanejo javno dostopne z drugimi sredstvi kot s kršitvijo Prejemnikovih obveznosti glede zaupnosti;
 - Stranka, ki razkriva, naknadno obvesti Prejemnika, da Zaupne informacije niso več zaupne;
 - Zaupne informacije Prejemniku brez kakršne koli obveznosti glede zaupnosti posreduje tretja oseba, ki jih po najboljših informacijah Prejemnika zakonito poseduje in brez obveznosti zaupnosti do Stranke, ki razkriva;
 - je razkritje ali posredovanje zaupnih informacij predvideno z določbami pogodbe o dodelitvi sredstev;
 - je Zaupne informacije Prejemnik kadar koli razvil popolnoma neodvisno od kakršnega koli takega razkritja s strani Stranke, ki razkriva;
 - so bile Zaupne informacije prejemniku znane že pred razkritjem, ali
 - se od prejemnika zahteva, da razkrije Zaupne informacije, da bi ravnal v skladu z veljavnimi zakoni ali predpisi ali s sodno ali upravno odredbo, v skladu z določbo člena 6.7 v nadaljevanju.
- 6.5 Prejemnik bo glede Zaupnih informacij, razkritih v okviru projekta, ravnal enako skrbno kot s svojimi zaupnimi in/ali lastniškimi informacijami, vendar v nobenem primeru manj od razumne skrbi.
- 6.6 Vsak Prejemnik nemudoma obvesti ustrezno Stranko, ki razkriva, s pisnim obvestilom o vsakem nepooblaščenem razkritju, zlorabi ali zlorabi zaupnih informacij, potem ko izve za takšno nepooblaščenno razkritje, prilastitev ali zlorabo.
- 6.7 Če kateri koli Prejemnik izve, da bo moral ali bo verjetno od njega zahtevano, da razkrije Zaupne informacije, da bo ravnal v skladu z veljavnimi zakoni ali predpisi ali s sodno ali upravno odredbo, bo, kolikor je zakonito sposoben, pred kakršnim koli takšnim razkritjem
- obvestil Stranko, ki razkriva podatke, in
 - ravnal v skladu z razumnimi navodili Stranke, ki razkriva, da se zaupnost informacij zaščiti.

Priloga 1. Vključena Obstoječa intelektualna lastnina

Obstoječa intelektualna lastnina zajema 'katerikoli podatke, znanje ali informacijo (...) ki so (...) potrebni za izvedbo projekta ali izkoriščanja Rezultatov.' Zaradi te potrebe morajo biti pravice dostopa načeloma podeljene, vendar se morajo Stranke opredeliti in se med seboj dogovoriti o Obstoječi intelektualni lastnini. To je namen te priloge.

STRANKA 1

[1. možnost:]

Kar zadeva [IME STRANKE], je med Strankami dogovorjeno, da je po njihovem poznavanju opredeljena in dogovorjena naslednja Obstoječa intelektualna lastnina za izvedbo projekta. Posebne omejitve in/ali pogoji so, kot je navedeno v nadaljevanju:

Opis intelektualne lastnine	Obstoječe	Posebne omejitve in/ali pogoji za izvajanje ([referenca na pogodbo o financiranju, v kolikor relevantno])	Posebne omejitve in/ali pogoji za izkoriščanje ([referenca na pogodbo o financiranju, v kolikor relevantno])

[konec možnosti 1]

[2. možnost:]

Nobena druga Stranka od [IME STRANKE] ne potrebuje nobenih podatkov, znanja ali informacij za izvajanje projekta ([referenca na pogodbo o financiranju, v kolikor relevantno]) ali za izkoriščanje Rezultatov ([referenca na pogodbo o financiranju, v kolikor relevantno]).

[Konec 2. možnosti]

To predstavlja status v času podpisa te konzorcijske pogodbe.

[Enako za STRANKO 2, STRANKO 3 itd.]

Priloga 2. Seznam tretjih strank za poenostavljen prenos v skladu z razdelkom 3.3.1.

Opcija Priloga 3. Identificirani subjekti pod enakim nadzorom v skladu s členom 2.5

Povzeto po:

- DESCA – Model Consortium Agreement for Horizon Europe, verzija 1, december 2021
https://www.desca-agreement.eu/fileadmin/user_upload/03_ueber_uns/organisation/Internationale_Bueros/Bruessel/DESCA/DESCA_HorizonEurope_v.1.0.docx
- Horizon Europe (HORIZON), Euratom Research and Training Programme (EURATOM). General Model Grant Agreement. 15.12.2021.
https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/agr-contr/general-mga_horizon-euratom_en.pdf

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D1.2.2

Priprava vzorcev pogodb: POGODBA O FINANCIRANJU

(predlogi pogodbenih členov v povezavi z intelektualno lastnino v sodelovalnih projektih)

Avtorji:

Tomaž Lutman, dr. Levin Pal, dr. Špela Stres; Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Podpis vodje projekta:

**BORKA
DŽONOVA**

JERMAN BLAŽIČ

Digitally signed by
BORKA DŽONOVA
JERMAN BLAŽIČ

Date: 2022.03.01

08:19:20 +01'00'

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič, Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan", Jamova cesta 39, 1000 Ljubljana, Slovenija

POGODBA O FINANCIRANJU

1 ZAUPNOST IN VARNOST

1.1 Občutljive informacije

Stranke morajo hraniti zaupne vse podatke, dokumente ali drugo gradivo (v kakršni koli obliki), ki so v pisni obliki opredeljeni kot občutljivi ('občutljive informacije') — med izvajanjem projekta in najmanj 5 let po koncu projekta.

Če upravičenec zahteva, se lahko [ministrstvo] strinja, da bo te informacije ohranil zaupne za daljše obdobje.

Če se Stranke ne dogovorijo drugače, lahko občutljive podatke uporabljajo le za izvajanje te Pogodbe.

Upravičenci lahko razkrijejo občutljive informacije svojemu osebju ali drugim udeležencem v projektu le, če:

- (a) jih morajo poznati, da lahko izvajajo to Pogodbo in
- (b) jih zavezuje obveznost zaupnosti.

[Ministrstvo] lahko razkrije občutljive informacije svojemu osebju ter drugim institucijam in organom Republike Slovenije in EU.

Poleg tega lahko tretjim osebam razkrije občutljive podatke, če:

- (a) je to potrebno za izvajanje sporazuma ali zaščito finančnih interesov Republike Slovenije ali EU in
- (b) prejemnike informacij zavezuje obveznost zaupnosti.

Obveznosti o zaupnosti ne veljajo več, če:

- (a) Stranka, ki razkriva, soglaša, da bo razrešila drugo Stranko
- (b) informacije postanejo javno dostopne brez kršitve kakršne koli obveznosti zaupnosti
- (c) razkritje občutljivih informacij zahteva zakonodaja EU, mednarodna ali nacionalna zakonodaja.

1.2 Tajni podatki

Stranke morajo ravnati s tajnimi podatki v skladu z veljavno zakonodajo Republike Slovenije in EU ter mednarodno zakonodajo o tajnih podatkih (zlasti Sklep Komisije (EU, Euratom) 2015/444 z dne 13. marca 2015 o varnostnih predpisih za varovanje tajnih podatkov EU in njegova izvedbena pravila).

Izročke, ki vsebujejo tajne podatke, je treba predložiti v skladu s posebnimi postopki, dogovorjenimi z [ministrstvom].

Delovne naloge, ki vključujejo zaupne podatke, se lahko oddajo podizvajalcem le po izrecnem (pisnem) soglasju [ministrstva].

Tajnih podatkov ni dovoljeno razkriti tretjim strankam (vključno z udeleženci, ki sodelujejo pri izvajanju projekta) brez predhodnega izrecnega pisnega soglasja [ministrstva].

1.3 Posledice neskladnosti

Če upravičenec krši katero od svojih obveznosti iz tega člena, se lahko donacija zmanjša.

2 PRAVICE INTELEKTUALNE LASTNINE (IL) – OBSTOJEČA IL IN REZULTATI – PRAVICE DO DOSTOPA IN PRAVICE DO UPORABE

2.1 Obstoječa IL in pravica dostopa do obstoječe IL

Upravičenci morajo drug drugemu dati pravico dostopa do obstoječe IL, ki je potrebna za izvajanje projekta.

'Obstoječa IL' pomeni katerikoli podatke, znanje ali informacijo – v katerikoli obliki (opredmetena ali neopredmetena sredstva), vključno s katerimikoli pravicami, kot so pravice IL - , ki so:

- (a) v lasti upravičencev pred pristopom k tej Pogodbi in
- (b) potrebni za izvedbo projekta ali izkoriščanja rezultatov.

Če je obstoječa IL podvržena pravicam tretje stranke, mora zadevni upravičenec zagotoviti, da se lahko sklada z dolžnostmi iz te Pogodbe.

2.2 Lastništvo rezultatov

[Ministrstvo] ne pridobi lastništva nad rezultati, ustvarjenimi v tem projektu.

'Rezultati' pomenijo katerikoli opredmetena ali neopredmetena sredstva, kot so podatki, znanje ali informacije v katerikoli obliki, neodvisno od tega, če jih je mogoče zaščititi in če so z njimi povezane katerikoli pravice, vključno s pravicami IL.

2.3 Pravica [ministrstva] do uporabe materialov, dokumentov in informacij pridobljenih za oblikovanje politike, informiranje, razširjanje in komuniciranja z javnostjo

[Ministrstvo] ima pravico do uporabe neobčutljivih informacij povezanih s projektom in materialov, ki jih prejeme od upravičencev (predvsem povzetki za objavo, izročki in drugi materiali, kot so slike in avdio-vizualni material v papirni ali elektronski obliki) za oblikovanje politike, informiranje, razširjanje in komuniciranja z javnostjo – med projektom in po njem.

Pravica do uporabe upravičenčevih materialov, dokumentov in informacij je podeljena v obliki brezplačne, neizključujoče in nepreklicne licence, ki vključuje naslednje pravice:

- (a) **za lastno uporabo** (predvsem za omogočanje dostopa zaposlenim na [ministrstvu] ali drugih organih Republike Slovenije in EU; kopiranje ali razmnoževanje v celoti ali po delih v neomejeni količini)
- (b) **deljenje z javnostjo** (predvsem objavljane kopij v elektronskem ali digitalnem formatu, objavljane na internetu z ali brez možnosti prenosa, predvajanje po kateremkoli kanalu, javni objavi ali predstavitvi, komuniciranje preko ponudnikov medijskih vsebin ali vključevanje v široko-dostopne podatkovne baze ali indekse)
- (c) **urejanje ali spreminjanje** (vključno s krajšanjem, povzemanjem, vključevanjem drugih elementov, izrezovanjem delov, ločevanjem v dele)
- (d) prevajanje

- (e) **shranjevanje** v papirni, elektronski ali drugi obliki
- (f) **arhiviranje** v skladu z relevantnimi pravili za upravljanje z dokumenti
- (g) pravica do avtorizacije **tretjih strank** za urejanje v njegovem imenu ali podlicenciranje tretjim strankam uporabo po točkah (b), (c), (d) in (f) za potrebe informiranja, komuniciranja in objavljanja [ministrstva]; in
- (h) **obdelava**, analiziranje, združevanje materialov, dokumentov in informacij in **priprava izpeljanih del**.

Pravice do uporabe so podeljene za celotno trajanje pravic industrijske in druge intelektualne lastnine.

Če so materiali ali dokumenti podvrženim moralnim pravicam ali pravicam tretjih strank (vključno s pravicami IL ali pravicami slike in glasu fizičnih oseb), morajo upravičenci zagotoviti, da se skladajo z dolžnostmi iz te Pogodbe (natančneje, da pridobijo potrebne licence in avtorizacijo z zadevnimi lastniki pravic).

2.4 Posebna pravila o pravicah IL, rezultatih in obstoječi IL

Posebna pravila glede pravic intelektualne lastnine, rezultatov in obstoječe IL (če obstaja) so določena v prilogi (Priloga 1).

2.5 Posledice neskladnosti

Če upravičenec krši katero od svojih obveznosti iz tega člena, se lahko donacija zmanjša.

3 KOMUNICIRANJE, RAZŠIRJANJE IN VIDNOST

3.1 Komuniciranje – razširjanje – promoviranje projekta

V kolikor ni drugače dogovorjeno z [ministrstvom], morajo upravičenci promovirati projekt in njegove rezultate z zagotavljanjem tarčnih informacij širšemu občinstvu (vključno z mediji in javnostjo) v skladu s projektnim načrtom, kar mora biti strateško, razumljivo in učinkovito.

Pred začetkom komunikacije ali razširjanja, za katero se pričakuje velik medijski vpliv, morajo upravičenci predhodno obvestiti [ministrstvo].

3.2 Vidnost – Znak financerja

V kolikor ni drugače dogovorjeno z [ministrstvom], morajo komunikacijske aktivnosti upravičencev, vezane na projekt (vključno z odnosi z mediji, konference, seminarji, informacijski material, kot so brošure, letaki, posterji, predstavitve, v elektronski obliki, posredovan preko klasičnih in socialnih medijih), aktivnosti razširjanja in katerakoli infrastruktura, oprema, prevozna sredstva, zaloge ali večji rezultati, ki so financirani s to Pogodbo, priznavati podporo [EU oz. Republiko Slovenijo] in dodati znak [Evropske zastave] (emblem) in izjave o financiranju:

Emblem mora ostati razločen in ločen in ga ni mogoče spreminjati z dodajanjem drugih vizualnih oznak, blagovnih znamk ali besedila.

Poleg emblema se za poudarjanje podpore [EU] ne sme uporabljati nobena druga vizualna identiteta ali logotip.

Ko je emblem prikazan v povezavi z drugimi logotipi (npr. upravičencev ali sponzorjev), mora biti emblem prikazan vsaj tako vidno kot drugi logotipi.

Za namene svojih obveznosti po tem členu lahko upravičenci uporabljajo emblem, ne da bi prej pridobili dovoljenje [ministrstva]. To pa jim ne daje pravice do izključne uporabe. Poleg tega si ne smejo prisvojiti emblema ali katere koli podobne blagovne znamke ali logotipa, bodisi z registracijo ali na kakršen koli drug način.

3.3 Kakovost informacij — Izjava o omejitvi odgovornosti

Vsaka dejavnost komuniciranja ali razširjanja, povezana s projektom, mora uporabljati točne informacije, ki temeljijo na dejstvih.

Poleg tega jim mora biti navedena naslednja izjava o omejitvi odgovornosti:

»Financira [EU oz. Republika Slovenija]. Izražena stališča in mnenja pa so avtorja(-jev) samih in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali [ime ministrstva]. Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti organ, ki dodeli pomoč.

3.4 Posebna pravila komunikacije, razširjanja in prepoznavnosti

Posebna pravila komuniciranja, razširjanja in prepoznavnosti (če obstajajo) so določena v prilogi (Priloga 1).

3.5 Posledice neskladnosti

Če upravičenec krši katero od svojih obveznosti iz tega člena, se lahko donacija zmanjša.

Priloga 1 Posebna pravila

ZAUPNOST IN VARNOST (– ČLEN 0)

Občutljivi podatki z varnostnim priporočilom

Občutljive informacije z varnostnim priporočilom morajo izpolnjevati dodatne zahteve, ki jih naloži [ministrstvo].

Pred začetkom zadevnih delovnih nalog morajo Upravičenci pridobiti vsa dovoljenja ali druge obvezne dokumente, potrebne za izvajanje naloge. Dokumente je treba hraniti v evidenci in jih na zahtevo koordinatorja predložiti organu, ki dodeli pomoč. Če niso v slovenščini ali angleščini, jih je treba predložiti skupaj s slovenskim in angleškim povzetkom.

Za zahteve, ki omejujejo razkritje ali razširjanje, je treba z informacijami ravnati v skladu s priporočilom in se lahko razkrijejo ali razširjajo le po pisni odobritvi [ministrstva].

Tajni podatki EU

Če se zaupni podatki EU uporabljajo ali ustvarijo v projektu, jih je treba obravnavati v skladu s vodnikom o tajnosti (Security Classification Guide) in dopisom o varnostnem vidiku (Security Aspect Letter), določenim v Sklepu Komisije (EU, Euratom) 2015/444 z dne 13. marca 2015 o varnostnih predpisih za varovanje tajnih podatkov EU ter njegovih izvedbenih pravilih – dokler so podatki zaupni.

Izročke, ki vsebujejo tajne podatke EU, je treba predložiti v skladu s posebnimi postopki, dogovorjenimi z [ministrstvom].

Delovne naloge, ki vključujejo tajne podatke EU, se lahko oddajo podizvajalcem le s predhodnim izrecnim pisnim dovoljenjem organa, ki je dodelil pomoč, in samo subjektom s sedežem v državi članici EU ali v državi nečlanici s sporazumom o varnosti informacij z EU (ali upravnim dogovorom s Komisijo).

Tajnih podatkov EU ni dovoljeno razkriti tretjim osebam (vključno z udeleženci, ki sodelujejo pri izvajanju akcije) brez predhodnega izrecnega pisnega dovoljenja [ministrstva].

PRAVICE INTELEKTUALNE LASTNINE (IL) – OBSTOJEČA IL IN REZULTATI – PRAVICE DO DOSTOPA IN PRAVICE DO UPORABE (– ČLEN 2)

Definicije

Pravice dostopa – pravice do uporabe rezultatov ali ozadja.

Razširjanje – javno razkritje rezultatov z ustreznimi sredstvi, ki niso posledica zaščite ali izkoriščanja rezultatov, vključno z znanstvenimi objavami v katerem koli mediju.

Izkoriščanje – uporaba rezultatov v nadaljnjih raziskovalnih in inovacijskih dejavnostih, razen tistih, ki jih zajema zadevni projekt, med drugim tudi komercialno izkoriščanje, kot je razvoj, ustvarjanje, proizvodnja in trženje izdelka ali postopka, ustvarjanje in zagotavljanje storitve, ali v standardizacijskih dejavnostih.

Pravični in razumni pogoji — Ustrezni pogoji, vključno z možnimi finančnimi pogoji ali pogoji brez licenčnih, ob upoštevanju posebnih okoliščin zahteve za dostop, na primer dejanske ali potencialne vrednosti rezultatov ali obstoječe intelektualne lastnine, do katerih se zahteva dostop in/ali obseg, trajanje ali druge značilnosti predvidenega izkoriščanja.

Načela FAIR — 'najdljivost', 'dostopnost', 'interoperabilnost' in 'ponovna uporabnost'.

Odprt dostop — spletni dostop do rezultatov raziskav, ki je končnemu uporabniku na voljo brezplačno.

Odprta znanost — pristop k znanstvenemu procesu, ki temelji na odprtem sodelovanju, orodjih in razpršenem znanju.

Upravljanje raziskovalnih podatkov — proces v življenjskem ciklu raziskav, ki vključuje organizacijo, shranjevanje, ohranjanje, varnost, zagotavljanje kakovosti, dodeljevanje trajnih identifikatorjev (PID) in pravila ter postopke za izmenjavo podatkov, vključno z licenciranjem.

Rezultati raziskav — rezultati, do katerih je mogoče omogočiti dostop v obliki znanstvenih publikacij, podatkov ali drugih inženirskih rezultatov in procesov, kot so programska oprema, algoritmi, protokoli, modeli, potek dela in elektronski dnevniki.

Obseg obveznosti

V tem razdelku sklicevanja na 'upravičenca' ali 'upravičence' ne vključujejo povezanih subjektov (če obstajajo).

Dogovor o obstoječi IL — Obstoječa IL brez omejitev

Upravičenci morajo v pisnem sporazumu opredeliti obstoječo IL, ki je potrebna za izvajanje projekta ali za izkoriščanje njegovih rezultatov.

Kadar pogoji razpisa omejujejo nadzor zaradi razlogov strateških interesov, obstoječa IL, ki je predmet nadzora ali druge omejitve s strani države (ali subjekta iz države), ki ni ena od ciljnih držav, določenih v pogojih razpisa, in da vpliva na izkoriščanje rezultatov (tj. bi izkoriščanje rezultatov podvrženo nadzoru ali omejitvam) se ne sme uporabljati in mora biti izrecno izključena v sporazumu o ozadju – razen če je drugače dogovorjeno z [ministrstvom].

Rezultati brez omejitev

Kadar pogoji razpisa omejujejo nadzor zaradi razlogov strateških interesov, morajo upravičenci zagotoviti, da rezultati ukrepa niso predmet nadzora ali drugih omejitev s strani države (ali subjekta iz države), ki ni ena od tarčnih držav, določenih v razpisnih pogojih — razen če ni drugače dogovorjeno z [ministrstvom].

Lastništvo rezultatov

Rezultati so v lasti upravičencev, ki jih ustvarijo.

Dva ali več upravičencev imajo skupne rezultate, če:

- so jih skupaj ustvarili in

- ni mogoče:
 - določiti ustrezn prispevek vsakega upravičenca, oz
 - jih ločiti za namen zaprosanja, pridobivanja ali vzdrževanja njihove zaščite.

Skupni lastniki se morajo pisno dogovoriti o dodelitvi in pogojih izvajanja skupnega lastništva ('pogodba o skupnem lastništvu'), da zagotovijo izpolnjevanje svojih obveznosti po tej Pogodbi.

Če v pogodbi o skupnem lastništvu ali konzorcijski pogodbi ni drugače dogovorjeno, lahko vsak skupni lastnik podeli neizključne licence tretjim osebam za izkoriščanje rezultatov v skupni lasti (brez kakršne koli pravice do podlicence), če so drugim skupnim lastniki dani:

- obvestilo najmanj 45 dni vnaprej in
- pravično in razumno nadomestilo.

Skupni lastniki se lahko pisno dogovorijo za uporabo drugega režima od skupnega lastništva.

Če lahko tretje stranke (vključno z zaposlenimi in drugim osebjem) zahtevajo pravice do rezultatov, mora zadevni upravičenec zagotoviti, da se te pravice lahko uveljavljajo na način, ki je združljiv z obveznostmi iz te Pogodbe.

Upravičenci morajo v končnem periodičnem poročilu navesti lastnika(-e) rezultatov (seznam lastništva rezultatov).

Zaščita rezultatov

Upravičenci, ki so prejeli finančna sredstva v okviru nepovratnih sredstev, morajo ustrezno zaščititi svoje rezultate – za ustrezno obdobje in z ustrezno ozemeljsko pokritostjo –, če je zaščita mogoča in upravičena, ob upoštevanju vseh pomembnih vidikov, vključno z možnostmi za komercialno izkoriščanje, zakonitimi interesi drugih upravičencev in vseh drugih zakonitih interesov.

Izkoriščanje rezultatov

Upravičenci, ki so prejeli financiranje v okviru nepovratnih sredstev, morajo – do štiri leta po koncu ukrepa– po svojih najboljših močeh uporabiti svoje rezultate neposredno ali omogočiti, da jih posredno izkorišča drug subjekt, zlasti s prenosom ali licenciranjem.

Če kljub najboljšim prizadevanjem upravičenca rezultati niso izkoriščeni v enem letu po koncu ukrepa, morajo upravičenci upoštevati smernice [ministrstva], da poiščejo zainteresirane strani, ki bodo izkoristile rezultate.

Če so rezultati vključeni v standard, morajo upravičenci (razen če ni drugače dogovorjeno z [ministrstvom] ali če to ni mogoče) zaprositi organ za standardizacijo, da vključi izjavo o financiranju (glej člen 3) v standard oz z njim povezane informacije.

Dodatne obveznosti izkoriščanja

Kadar pogoji razpisa nalagajo dodatne obveznosti izkoriščanja (vključno z obveznostmi, povezanimi z omejevanjem sodelovanja ali nadzora zaradi strateških sredstev, interesov, avtonomije ali varnostnih razlogov), jih morajo upravičenci upoštevati – do štiri leta po koncu projekta.

Kadar pogoji razpisa nalagajo dodatne obveznosti izkoriščanja v primeru izrednih razmer, morajo upravičenci (če to zahteva [ministrstvo]) za omejeno obdobje, določeno v zahtevi, podeliti neizključne licence – pod poštenimi in razumnimi pogoji – za svoje rezultate pravnim osebam, ki potrebujejo rezultate za reševanje izrednih razmer in se zavežejo, da bodo hitro in široko izkoriščali nastale izdelke in storitve pod poštenimi in razumnimi pogoji. Ta določba velja do štiri leta po koncu projekta.

Dodatne obveznosti obveščanja v zvezi s standardi

Kadar pogoji razpisa nalagajo dodatne obveznosti obveščanja v zvezi z morebitno standardizacijo, morajo upravičenci – do štiri leta po koncu projekta – obvestiti [ministrstvo], če je mogoče razumno pričakovati, da bodo rezultati prispevali k evropskim ali mednarodnim standardom.

Prenos in licenciranje rezultatov

Prenos lastništva

Upravičenci lahko prenesejo lastništvo svojih rezultatov, če to ne vpliva na izpolnjevanje njihovih obveznosti po tej Pogodbi.

Upravičenci morajo zagotoviti, da se njihove obveznosti po tej Pogodbi v zvezi z njihovimi rezultati prenesejo na novega lastnika in da jih je ta novi lastnik dolžan prenesti pri vsakem nadaljnjem prenosu.

Poleg tega morajo druge upravičence s pravicami dostopa obvestiti o prenosu najmanj 45 dni vnaprej (ali manj, če je pisno dogovorjeno), razen če je pisno dogovorjeno drugače za posebej določene tretje stranke, vključno s povezanimi subjekti, ali če to ni mogoče po veljavni zakonodaji. To obvestilo mora vsebovati dovolj informacij o novem lastniku, da se zadevnim upravičencem omogoči, da ocenijo učinke na njihove pravice dostopa. Upravičenci lahko ugovarjajo v 30 dneh od prejema obvestila (ali manj, če je dogovorjeno pisno), če lahko dokažejo, da bi prenos negativno vplival na njihove pravice dostopa. V tem primeru se prenos ne sme izvesti, dokler ni dosežen dogovor med zadevnimi upravičenci.

Podeljevanje licenc

Upravičenci lahko za svoje rezultate podelijo licence (ali drugače dajo pravico do njihovega izkoriščanja), tudi na izključni podlagi, če to ne vpliva na izpolnjevanje njihovih obveznosti.

Izključne licence za rezultate se lahko podelijo le, če so se vsi drugi zadevni upravičenci odpovedali svojim pravicam dostopa.

Pravica [ministrstva] do ugovora proti prenosom ali licenciranju

Če razpisni pogoji predvidevajo pravico do ugovora proti prenosom ali licenciranju, lahko organ, ki dodeli dovoljenje, do štiri leta po koncu projekta ugovarja prenosu lastništva oz. izključnemu licenciranju rezultatov, če:

- so upravičenci, ki so ustvarili rezultate, prejeli sredstva v okviru nepovratnih sredstev
- gre za pravno osebo s sedežem v državi zunaj EU, in

- [ministrstvo], ki dodeli dovoljenje, meni, da prenos ali licenca ni v skladu z interesi Republike Slovenije in EU.

Upravičenci, ki nameravajo prenesti lastništvo ali podeliti izključno licenco, morajo uradno obvestiti [ministrstvo] preden se izvede nameravani prenos ali licenciranje in:

- opredeliti zadevne rezultate
- podrobno opisati novega lastnika oziroma pridobitelja licence ter načrtovano ali potencialno izkoriščanje rezultatov, in
- vključiti utemeljeno oceno verjetnega vpliva prenosa ali licence na interese Republike Slovenije in EU, zlasti v zvezi s konkurenčnostjo, pa tudi skladnostjo z etičnimi načeli in varnostnimi premisleki.

[Ministrstvo] lahko zahteva dodatne informacije.

Če se [ministrstvo] odloči ugovarjati prenosu ali izključni licenci, mora uradno obvestiti zadevnega upravičenca v 60 dneh po prejemu obvestila (ali kakršne koli dodatne informacije, ki jih je zahteval).

Prenos ali licenciranje ni dovoljeno v naslednjih primerih:

- do odločitve [ministrstva] v zgoraj navedenem roku
- če [ministrstvo] temu nasprotuje
- dokler niso izpolnjeni pogoji, ki so del ugovora [ministrstva].

Upravičenec lahko uradno priglasí zahtevo za odpoved pravici do ugovora v zvezi z nameravanimi prenosi ali nepovratnimi sredstvi posebej določeni tretji osebi, če so vzpostavljeni ukrepi za zaščito interesov Republike Slovenije in EU. Če se [ministrstvo] strinja, bo uradno obvestil zadevnega upravičenca v 60 dneh po prejemu obvestila (ali kakršnih koli zahtevanih dodatnih informacij).

Pravice dostopa do rezultatov in obstoječe IL

Uveljavljanje pravic dostopa — odpoved pravicam dostopa — Brez podlicenciranja

Zahteve za uveljavljanje pravic dostopa in odpoved pravicam dostopa morajo biti v pisni obliki.

Pravice dostopa ne vključujejo pravice do podlicence, razen če je pisno dogovorjeno z upravičencem, ki omogoča dostop.

Če upravičenec ni več vključen v ukrep, to ne vpliva na njegove obveznosti odobritve dostopa.

Če upravičenec ne izpolni svojih obveznosti, se lahko upravičenci dogovorijo, da ta upravičenec nima več pravic dostopa.

Pravice dostopa za izvedbo projekta

Upravičenci morajo drug drugemu brezplačno podeliti dostop do obstoječe IL, potrebne za izvajanje njihovih nalog v okviru projekta, razen če ima upravičenec, ki je lastnik obstoječe IL pred pristopom k sporazumu:

- obvestil druge upravičence, da je dostop do njegove obstoječe IL omejen, oz.
- se je z drugimi upravičenci dogovoril, da dostop ne bo brezplačen.

Upravičenci morajo drug drugemu omogočiti brezplačen dostop do rezultatov, potrebnih za izvajanje njihovih nalog v okviru projekta.

Pravice dostopa za izkoriščanje rezultatov

Upravičenci morajo drug drugemu pod poštenimi in razumnimi pogoji omogočiti dostop do rezultatov, potrebnih za izkoriščanje svojih rezultatov.

Upravičenca morata drug drugemu omogočiti – pod poštenimi in razumnimi pogoji – dostop do znanja, potrebnega za izkoriščanje njihovih rezultatov, razen če je upravičenec, ki ima obstoječo IL, – pred pristopom k sporazumu – druge upravičence obvestil, da je dostop do njegove obstoječe IL omejen.

Zahteve za dostop je treba vložiti – razen če je pisno dogovorjeno drugače – do enega leta po koncu projekta.

Pravice dostopa za subjekte pod istim nadzorom

Razen če se upravičenci pisno ne dogovorijo drugače, je treba dostop do rezultatov in ob upoštevanju zgoraj navedenih omejitev (če obstajajo) omogočiti – pod poštenimi in razumnimi pogoji – tudi subjektom, ki:

- imajo sedež v državi članici EU
- so pod neposrednim ali posrednim nadzorom drugega upravičenca ali pod enakim neposrednim ali posrednim nadzorom kot ta upravičenec ali neposredno ali posredno nadzorujejo tega upravičenca in
- potrebujejo dostop za izkoriščanje rezultatov tega upravičenca.

Če ni pisno dogovorjeno drugače, mora subjekt take zahteve za dostop vložiti neposredno pri zadevnem upravičencu.

Zahteve za dostop je treba vložiti – razen če je pisno dogovorjeno drugače – do enega leta po koncu akcije

Pravice dostopa [ministrstva], institucij, organov, uradov ali agencij Republike Slovenije, EU in nacionalnih organov do rezultatov za namene upravljanja

Upravičenci, ki so prejeli nepovratna sredstva, morajo brezplačno omogočiti dostop do svojih rezultatov [ministrstvu], institucijam, organom, uradom ali agencijam za razvoj, izvajanje in spremljanje politik Republike Slovenije in EU. Takšne pravice dostopa ne veljajo za obstoječo IL upravičencev.

Takšne pravice dostopa so omejene na nekomercialno in nekonkurenčno uporabo.

Dodatne pravice dostopa

Če pogoji razpisa nalagajo dodatne pravice dostopa, jih morajo upravičenci upoštevati.

KOMUNICIRANJE, RAZŠIRJANJE, ODPRTA ZNANOST IN VIDNOST (– ČLEN 3)

Razširjanje

Razširjanje rezultatov

Upravičenci morajo svoje rezultate razširjati takoj, ko je to izvedljivo, v javno dostopni obliki, ob upoštevanju kakršnih koli omejitev zaradi zaščite intelektualne lastnine, varnostnih pravil ali zakonitih interesov.

Upravičenec, ki namerava razširjati svoje rezultate, mora obvestiti druge upravičence najmanj 15 dni vnaprej (če ni dogovorjeno drugače), skupaj z zadostnimi informacijami o rezultatih, ki jih bo posredoval.

Vsak drug upravičenec lahko ugovarja v (če ni drugače dogovorjeno) 15 dni po prejemu obvestila, če lahko dokaže, da bi bili njegovi zakoniti interesi v zvezi z rezultati ali ozadjem bistveno oškodovani. V takih primerih se rezultati ne smejo razširjati, razen če se sprejmejo ustrezni ukrepi za zaščito teh interesov.

Dodatne obveznosti razširjanja

Če pogoji razpisa nalagajo dodatne obveznosti razširjanja, jih morajo upravičenci upoštevati.

Odperta znanost

Odperta znanost: odprt dostop do znanstvenih publikacij

Upravičenci morajo zagotoviti odprt dostop do recenziranih znanstvenih publikacij v zvezi z njihovimi rezultati. Zlasti morajo zagotoviti, da:

- najkasneje v času objave se strojno berljiva elektronska kopija objavljene različice ali končnega strokovno recenziranega rokopisa, sprejetega za objavo, deponira v zaupanja vreden repozitorij za znanstvene objave
- je omogočen takojšen odprt dostop do deponirane publikacije prek repozitorija pod najnovejšo razpoložljivo različico mednarodne licence Creative Commons Attribution International Public Licence (CC BY) ali licence z enakovrednimi pravicami; za monografije in druge formate dolgega besedila lahko licenca izključuje komercialno uporabo in izpeljana dela (npr. CC BY-NC, CC BY-ND) in
- preko repozitorija so podane informacije o kakršnih koli rezultatih raziskav ali drugih orodjih in instrumentih, potrebnih za potrditev zaključkov znanstvene publikacije.

Upravičenci (ali avtorji) morajo obdržati dovolj pravic intelektualne lastnine, da izpolnjujejo zahteve glede odprtega dostopa.

Metapodatki deponiranih publikacij morajo biti odprti pod Creative Common Public Domain Dedication (CC 0) ali enakovrednim v skladu z načeli FAIR (zlasti strojno delujočimi) in vsebovati informacije vsaj o naslednjem: objava (avtor(i), naslov, datum objave, kraj objave); financiranje [ministrstva]; ime, akronim in številka projekta donacije; licenčni pogoji; trajne identifikatorje za objavo, avtorjev, vključene v projekt in, če je mogoče, za njihove organizacije in donacijo. Kjer je primerno, morajo metapodatki vključevati trajne identifikatorje za vse

rezultate raziskave ali katera koli druga orodja in instrumente, ki so potrebni za potrditev zaključkov objave.

Do povračila so upravičene samo pristojbine za objave na mestih s polnim odprtim dostopom za recenzirane znanstvene publikacije.

Odprta znanost: upravljanje raziskovalnih podatkov

Upravičenci morajo z digitalnimi raziskovalnimi podatki, ustvarjenimi v projektu ('podatki'), upravljati odgovorno, v skladu z načeli FAIR in z vsemi naslednjimi ukrepi:

- vzpostaviti načrt upravljanja s podatki ('NUP') (in ga redno posodablјati)
- v najkrajšem možnem času in v rokih, določenih v NUP, deponirati podatke v zaupanja vreden repozitorij;
- čim prej in v rokih, določenih v NUP, zagotoviti odprt dostop — prek repozitorija — do deponiranih podatkov v skladu z zadnjo razpoložljivo različico Creative Commons Attribution International Public License (CC BY) ali Creative Commons Public Domain Posvetitev (CC 0) ali licenco z enakovrednimi pravicami po načelu 'čim bolj odprto, kolikor je potrebno', razen če bi zagotavljanje odprtega dostopa bilo zlasti:
 - v nasprotju z zakonitimi interesi upravičenca, vključno s komercialnim izkoriščanjem, oz
 - v nasprotju s kakršnimi koli drugimi omejitvami, zlasti s konkurenčnimi interesi Republike Slovenije in EU ali z obveznostmi upravičenca po tem sporazumu; če ni zagotovljen odprt dostop (do nekaterih ali vseh podatkov), mora biti to utemeljeno v NUP
- preko repozitorija zagotoviti informacije o kakršnih koli rezultatih raziskav ali kakršnih koli drugih orodjih in instrumentih, potrebnih za ponovno uporabo ali potrditev podatkov.

Metapodatki deponiranih podatkov morajo biti odprti pod Creative Common Public Domain Dedication (CC 0) ali enakovrednim (do mere, kolikor so zaščiteni zakoniti interesi ali omejitve), v skladu z načeli FAIR (zlasti strojno delujoči) in zagotavljati informacije o vsaj naslednjem: nizi podatkov (opis, datum deponiranja, avtor(i), kraj in embargo); financiranje [ministrstva]; ime projekta donacije, akronim in številka; licenčni pogoji; trajni identifikatorji za nabor podatkov, avtorje, vključene v zadevo, in, če je mogoče, za njihove organizacije in donacijo. Kjer je primerno, morajo metapodatki vključevati trajne identifikatorje za sorodne publikacije in druge rezultate raziskav.

Odprta znanost: dodatne prakse

Kadar razpisni pogoji nalagajo dodatne obveznosti v zvezi z odprtimi znanstvenimi praksami, jih morajo upravičenci dodatno upoštevati.

Kadar pogoji razpisa nalagajo dodatne obveznosti glede potrjevanja znanstvenih objav, morajo upravičenci zagotoviti (digitalni ali fizični) dostop do podatkov ali drugih rezultatov, potrebnih za validacijo zaključkov znanstvenih objav, v obsegu, v katerem so njihovi zakoniti interesi ali omejitve zaščiteni (in razen če jim je že zagotovljen (odprt) dostop ob objavi).

Kadar pogoji razpisa nalagajo dodatne obveznosti odprte znanosti v primeru izrednih razmer javnega značaja, morajo upravičenci (če tako zahteva organ, ki dodeli dodelitev) vse rezultate raziskav nemudoma deponirati v repozitorij in omogočiti odprt dostop do njih pod licenco CC BY, domeno CC 0 ali enakovredno. Izjemoma, če bi bil dostop v nasprotju z zakonitimi interesi

upravičencev, morajo upravičenci podeliti neizključne licence – pod poštenimi in razumnimi pogoji – pravnim osebam, ki potrebujejo rezultate raziskav za reševanje izrednih razmer v javnosti in se zavežejo, da bodo hitro in široko izkoriščali nastale izdelke in storitve pod poštenimi in razumnimi pogoji. Ta določba se uporablja do štiri leta po koncu projekta.

Načrt izkoriščanja in razširjanja rezultatov, vključno s komunikacijskimi dejavnostmi

Upravičenci morajo zagotoviti in redno posodabljati načrt za izkoriščanje in razširjanje rezultatov, vključno z dejavnostmi obveščanja, razen če je drugače predvideno v razpisnih pogojih.

CRP2021 / V7-2145 / Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva / **D1.2.2 Priprava vzorcev pogodb: POGODBA O FINANCIRANJU** / Tomaž Lutman, Levin Pal, Špela Stres, Institut "Jožef Stefan", Ljubljana

Povzeto po: Horizon Europe (HORIZON), Euratom Research and Training Programme (EURATOM). General Model Grant Agreement. 15.12.2021. https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/agr-contr/general-mga_horizon-auratom_en.pdf

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D1.3.1

Mednarodno primerjalni pregled sistemov vrednotenja tržne vrednosti pravic IL v sodelovalnih projektih

Avtor:

mag. Robert Blatnik, Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Pregledala:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič; Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan"

Podpis vodje projekta:

BORKA
DŽONOVA
JERMAN
BLAŽIČ

Digitally signed by
BORKA DŽONOVA
JERMAN BLAŽIČ
Date: 2022.06.17
13:37:02 +02'00'

KAZALO:

1	UVOD.....	1
2	SLOVARČEK	1
3	ZAKONI IN STANDARDI.....	2
4	NAČELA VREDNOTENJA INTELEKTUALNE LASTNINE.....	2
4.1	Temeljna raven vrednotenja IL	4
4.2	Druga raven piramide vrednotenja (profil) - pravne, poslovne in finančne značilnosti vrednotenja.....	6
4.3	Tretja raven piramide vrednotenja - metodologije vrednotenja.....	9
4.4	Četrta raven piramide vrednotenja - rezultati in poročilo vrednotenja	10
5	POSTOPEK VREDNOTENJA IL.....	10
5.1	Metode in orodja za izvajanje kvalitativnih pristopov za ocenjevanje sredstev IL	12
5.2	Metode in orodja za izvajanje kvantitativnih pristopov za ocenjevanje sredstev IL	12
5.2.1	Način tržnih primerjav.....	13
5.2.2	Nabavno vrednostni način	13
5.2.3	Na donosu zasnovan način.....	13
5.2.4	Druge metode, ki temeljijo na prihodnjih pogojnih dogodkih.....	14
5.2.5	Izbira ustrezne metode kvantitativnega vrednotenja	14
5.3	Metode in orodja za izvajanje kvalitativnih in kvantitativnih pristopov	14
6	VIRI	15

1 UVOD

"When you measure what you are speaking about and express it in numbers, you know something about it, but when you cannot (or do not) measure it, when you cannot (or do not) express it in numbers, then your knowledge is of a meager and unsatisfactory kind." Sir William Thompson, Lord Kelvin (1824-1907).

Intelektualna lastnina (IL) se nanaša na stvaritve uma in kot taka predstavlja dobrino, ki lahko imetniku pravic IL omogoči ustvarjanje ekonomske vrednosti [2]. Ekonomska vrednost pa je vrednost, ki jo pripisujemo gospodarski dobrini na podlagi koristi, ki jo pridobimo iz te dobrine [1]. Vrednost IL izhaja iz izključne narave oz. pravice lastnika, da konkurentom onemogoči njeno uporabo. Da bi imela IL merljivo vrednost, mora ustvariti merljivo količino gospodarskih koristi za svojega lastnika/uporabnika; in povečati vrednost drugih sredstev, s katerimi je povezana [3]. Zaradi izključne narave in dokazane ekonomske vrednosti so pravice IL izredno pomemben rezultat sodelovalnih projektov in kot take zahtevajo tudi ustrezno upravljanje z njimi. Pomembno področje upravljanja z IL je njeno vrednotenje [4]. V tem poročilu povzemamo mednarodno primerjalni pregled sistemov vrednotenja tržne vrednosti pravic IL v sodelovalnih projektih. Sistem vrednotenja tržne vrednosti pravic IL opredeljujemo s pregledom osnovnih načel vrednotenja IL in mednarodno uveljavljenih pristopov z najpogosteje uporabljenimi metodami, ki so lahko primerne za vrednotenje IL v sodelovalnih projektih. V poglavju 3 navajamo relevantno zakonodajo, priporočila Evropske komisije, mednarodne standarde, ki predstavljajo okvir primerjalnega pregleda načinov vrednotenja IL. V poglavju 4 povzemamo splošna načela in gradnike vrednotenja, ki so pomembna za izbiro in izvedbo ustreznih načinov in metod vrednotenja, kot so opisani v poglavju 5.

Institut Jožef Stefan je kot vodilna javna raziskovalna organizacija (JRO) široko vpet v evropsko mrežo raziskav in ustvarjanja inovacij v sodelovalnih projektih. V svojem delovanju smo na IJS in v sodelovalnih projektih s partnerji zaznali množico vrzeli v znanju in ozaveščenosti o posebnostih IL in z njo povezanim zagotavljanjem in uveljavljanjem pravic IL ter prenosa pravic na zunanje zainteresirane organizacije. Da bi bolje razumeli, kako je mogoče odpraviti takšne vrzeli v znanju in ozaveščenosti, je Center za prenos tehnologij in inovacij na Institutu Jožef Stefan od leta 2010 sodeloval v več projektih na področju upravljanja z IL [5]. To poročilo temelji na izsledkih preteklih raziskav, nujenja podpornih storitev upravljanja z IL v sodelovalnih projektih in prenosa tehnologij na JRO, vključno z vrednotenjem IL za namene licenciranja in prodaje IL ter izvajanja drugih podpornih aktivnosti za podjetja. To poročilo predstavlja nadgradnjo dosedanjih raziskav in povzetek praks z raziskavo in analizo literature, strokovnih priporočil in standardov ter zakonodaje na tem področju.

2 SLOVARČEK

KRATICA	POMEN
IL	Intelektualna lastnina
JRO	Javna raziskovalna organizacija
MSOV	Mednarodni standardi ocenjevanja vrednosti

NoS Neopredmeteno sredstvo

3 ZAKONI IN STANDARDI

V nekaterih pravnih redih potrebuje ocenjevalec vrednosti licenco za opravljanje dela. Mednarodni standard za ocenjevanje vrednosti (MSOV) določa, da je ocenjevalec vrednosti posameznik, skupina posameznikov ali podjetje s potrebnim strokovnim znanjem, zmožnostjo in izkušnjami za objektivno, nepristransko, strokovno izvedbo ocenjevanja vrednosti. [6], [7]. Poleg MSOV je potrebno omeniti še avstrijski standard ÖNORM A 6801, ki določa postopek za kvalitativno evalvacijo in oceno vrednosti patentov, modelov in patentabilnega znanja in izkušenj [8].

MSOV predstavljajo osnovno vodilo za ocenjevalca vrednosti. Dodatno Slovenski poslovno finančni standard 4 določa pravila uporabe naziva pooblaščen ocenjevalec vrednosti (<https://si-revizija.si/datoteke/ocenjevalci/1166/sps4.pdf>). Gradiva z opisi metod in pravil stroke ocenjevalcev vrednosti so dostopna članom Slovenskega inštituta za revizijo: <https://www.si-revizija.si/ocenjevalci/pravila-stroke>.

Ministrstvo za pravosodje v RS v imeniku sodnih cenilcev navaja podatke o enem sodnem cenilcu za področje IL: <https://spvt.mp.gov.si/cenilci/intelektualna-lastnina.html>. Sodni cenilci so osebe, skladno z Zakonom o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih (ZSICT), imenovane za neomejen čas za pravico in dolžnostjo, da sodišču na njegovo zahtevo podajo izvid o gospodarskih lastnostih stvari ali pravice ter cenitev njene vrednosti oziroma vrednosti na njej povzročene škode.

Zakon o računovodstvu (<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/1999-01-1032?sop=1999-01-1032>) določa, da morajo pravne osebe voditi poslovne knjige ter izdelati letna poročila v skladu z določbami tega zakona in drugimi predpisi, kodeksom računovodskih načel ter slovenskimi računovodskimi standardi. Računovodske standarde izdaja Slovenski inštitut za revizijo, ustanovljen na podlagi zakona o revidiranju (Uradni list RS, št. 32/93 in 65/93). Slovenski računovodski standardi <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG4192&d-16544-s=3&d-16544-o=2&d-16544-p=1>.

Zakon o revidiranju <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5273> ureja revidiranje, strokovna področja, povezana z revidiranjem, nadzor nad revidiranjem in ocenjevanjem vrednosti ter delovanje Slovenskega inštituta za revizijo in Agencije za javni nadzor nad revidiranjem.

4 NAČELA VREDNOTENJA INTELEKTUALNE LASTNINE

Vrednotenje IL je postopek določanja denarne vrednosti za konkretno opredeljeno sredstvo s katerim uveljavljamo pravico izkoriščanja IL [3]. Sredstvo, ki je predmet vrednotenja IL, mora ustrezati naslednjim pogojem:

- a) mora biti določeno s prepoznavnim opisom;
- b) obstoj sredstva mora biti oprijemljivo dokazan (npr. pogodba, licenca, registracijski dokument, evidenca v računovodskih izkazih ipd.);
- c) mora biti ustvarjeno v določljivem trenutku;

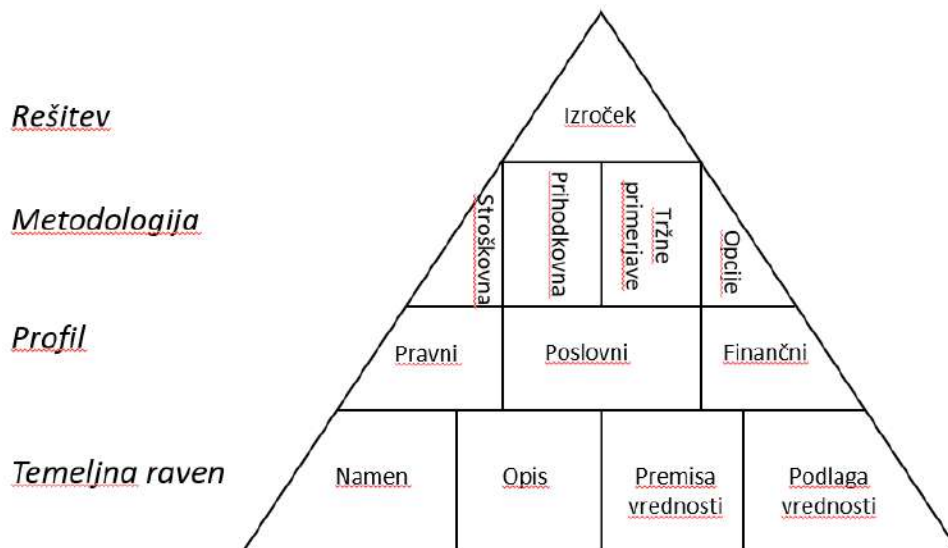
- d) mora biti prenosljivo in ga je mogoče pravno uveljavljati;
- e) prihodek, ki ga sredstvo omogoča, mora biti ločeno prepoznaven od drugih poslovnih sredstev;
- f) ga je mogoče prodati neodvisno od drugih poslovnih sredstev;
- g) mora biti predmet uničenja ali prenehanja ob določenem času.

Vrednotenje IL poteka s kvalitativno in kvantitativno analizo. Izračuni konkretnih, objektivno izračunanih številčnih vrednosti (npr. vrednost v denarju) temeljijo na poznavanju predmeta ocenjevanja. Poznavanje značilnosti predmeta ocenjevanja, ki vpliva na oceno vrednosti zagotovimo s kvalitativnim analiziranjem (evalvacijo), ki pa v veliki meri temelji na pretežno subjektivnemu dojemanju okoliščin.

Vsako vrednotenje lahko obravnavamo kot »piramido« gradnikov, kjer gornje ravni temeljijo na spodnjih [9]. Na sliki 1 so predstavljene naslednje ravni vrednotenja:

- **temeljna raven** piramide opredeljuje temeljne okoliščine, v katerih opravljamo vrednotenje;
- **profil** je druga raven, na kateri so opredeljeni poslovni, pravni in ekonomski vidiki vrednotene IL;
- tretja raven je **metodologija**, kjer se izvaja izračunavanje vrednosti in finančna analiza;
- **rešitev**, na četrti, najvišji ravni, pa vsebuje izročke, kot je poročilo vrednotenja in priporočila rešitev za določeni poslovni izziv.

Piramida gradnikov vrednotenja

Slika 1: Štiri ravni vrednotenja intelektualne lastnine [9]

Prvi dve ravni, temeljno raven in profil obravnavamo z metodami kvalitativnega vrednotenja. Drugi dve vršni ravni, metodologija in rešitev pa sta predmet kvantitativne analize. Gradnike za vse štiri ravni vrednotenja opisujemo v nadaljevanju.

4.1 Temeljna raven vrednotenja IL

Temeljno raven analize vrednotenja IL sestavljajo naslednji štirje okviri okoliščin: (1) **namen** vrednotenja sredstva, (2) **opis** sredstva, (3) **premisa vrednosti** določa okoliščine oz. na kakšen način sredstvo lahko uporabimo, in (4) **podlaga vrednosti**¹, ki je določena z naravo transakcije in ustreza pogojem oz. namenu vrednotenja. S temi temeljnimi vprašanji opredelimo okoliščine, v katerih izvajamo vrednotenje in določimo fokus, globino, popolnost in splošne delovne parametre analize. Na primer, pravdna zadeva zahteva popolno in temeljito dokumentacijo, medtem ko bo za vrednotenje prenosa tehnologije lahko zadostovala nižja raven dokumentacije. Poleg tega bo razumevanje teh temeljnih vprašanj zagotovilo, da se vrednotenje izvede v okviru sprejemljivih praks ali zakonsko in drugače opredeljenih standardov problemskega področja, in da bo vrednotenje obravnavalo vse pomembne vidike. V nadaljevanju opisujemo vse štiri okvire okoliščin.

Namen vrednotenja (1) se nanaša na primarno uporabo izsledkov analize in določa pravne ali regulativne ureditve, vrednotenje za namen določanja vrednosti sredstva, pristojna sodišča, metodologije vrednotenja, skupaj z uveljavljenim „pravilom palca“ (ang. rule of thumb), ki se razvijajo in uveljavljajo na specifičnem področju. Vrednotenje IL izvajamo za različne namene, kot so poročanje v računovodskih izkazih, sodni spori, dostopanje do financiranja, listinjenje², stečaji, davčno načrtovanje, izvajanje transakcij, kot so nakup, prodaja ali prenos sredstva v okviru licenčnega dogovora ali druge pridobitve pravic IL. Pri ocenjevanju vrednosti za namene računovodskega poročanja morajo pooblaščenec ocenjevalci vrednosti upoštevati Mednarodne standarde ocenjevanja vrednosti [6], [7].

Namen, kot ga opredeljujemo v tem dokumentu se v nadaljevanju nanaša na vrednotenje IL v sodelovalnih projektih, konkretno za:

- ugotovitev izklicne cene za odprt, pregleden in nediskriminatoren konkurenčni prodajni postopek skladno z R&R&I 29 (a) [10];
- izvedbo neodvisne strokovne cenitve IL skladno z R&R&I 29 (b);
- za pripravo na učinkovita pogajanja skladno z R&R&I 29 (c);
- za kontrolo upravičenosti ekonomsko ugodnih ponudb v primeru R&R&I 29 (d)

Opis vrednotenega sredstva (2) opredeljuje splošne značilnosti neopredmetenega sredstva. IL, kot podmnožico skupine neopredmetenih sredstev, opredeljujemo že v izročku D1.1. Skladno s Konvencijo o ustanovitvi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino se IL nanaša na tri kategorije pravic: na industrijsko lastnino, avtorsko in sorodne pravice ter ostale pravice, kot sta na primer topografija polprevodniških vezij in varstvo novih rastlinskih sort [3]. Dodatno v kategorijo IL spada tudi poslovna skrivnost (ali skrito znanje), ki je v 2. členu Zakona o poslovni skrivnosti (ZposS) zajema nerazkrita

¹ Podlaga vrednosti opisujejo temeljne premise, na katerih temelji ocena vrednosti. Podlage vrednosti so določene v Mednarodnih standardih ocenjevanja vrednosti, poglavje MSOV 104 - Podlage vrednosti (slovenski prevod iz leta 2017) [6] in ISV 104 - Bases of Value (izdaja iz leta 2022) [7].

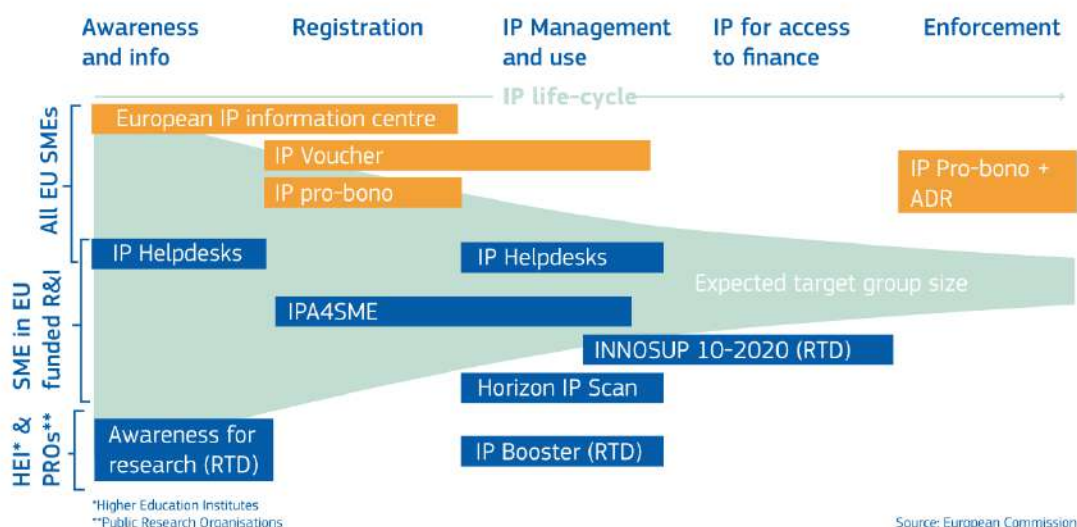
² Listinjenje je posel ali shema, pri katerem se kreditno tveganje, povezano s posamezno izpostavljenostjo ali skupino izpostavljenosti, razdeli na segmente kreditnega tveganja. Vir: <https://zakonodaja.com/zakon/zban-1/120-clen-listinjenje-in-povezani-pojmi>

strokovno znanje, izkušnje in poslovne informacije. IL je mogoče opisati šele po njenem nastanku oz. identifikaciji, ki je sestavni del upravljanja s pravicami IL. Zakon določa vrsto in vsebino pravic IL, njihov obseg in način pridobitve, način uveljavljanja pravic v primeru njihove kršitve, vrste in dovoljene oblike gospodarskega izkoriščanja ipd. Postopki in metodologije za identifikacijo IL v organizacijah so različni, odvisni od stopnje zavedanja o pomenu pravic IL za doseganje poslovnih učinkov, stopnje razpoložljivih znanj, izkušenj in načina organiziranosti področja upravljanja z IL ipd., kar je opisano v D1.1 in D1.2.1 [4].

Metodologije in podporne storitve za učinkovito identifikacijo IL so tudi predmet raziskav in razvoja na tem področju. V projektu EVLIA je bil razvit vprašalnik za identifikacijo neopredmetenih sredstev v organizacijah, ki služi predvsem za kvalitativne analize IL v organizacijah za različne namene [5]. Na Sliki 2 so predstavljene storitve za pomoč MSP in JRO pri upravljanju z IL. Evropski svet za inovacije (EIC) in Evropske agencije za mala in srednje velika podjetja (EISMEA) je marca 2021 ustanovila posebno storitev (Horizon IP Scan Service) za pomoč evropskim zagonskim podjetjem in drugim MSP, ki se povezujejo v skupne raziskovalne projekte, ki jih financira EU, za učinkovito upravljanje in izkoriščanje pravic IL [12]. Storitve zagotavlja tri ključne korake, ki so: a) pripravljalna faza, vključno s predhodnim razgovorom; b) glavni intervju, ki se opravi na osebem ali spletnem srečanju; in c) izdelava poročila in priporočil.

IPA4SME je projekt, v okviru katerega projektni konzorcij zagotavlja finančno in strokovno podporo s storitvami vrednotenja in zaščite intelektualne lastnine MSP [14].

IP Booster je storitev za javne raziskovalne organizacije, ki želijo ustvariti vrednost iz rezultatov njihovih raziskav. Strokovnjaki za intelektualno lastnino v prvi fazi preučujejo in opravijo sistematičen pregled neopredmetenih sredstev, ki zagotavlja posnetek trenutnega stanja IL, obsega in vrste zaščite in s tem povezanih pravic IL [14].

Slika 2 : Pregled storitev za pomoč MSP in JRO pri upravljanju z IL [12]

Osnovna predpostavka vrednotenja je, **kako bomo intelektualno lastnino izkoriščali v prihodnje (3)**. Predpostavljeno uporabo oz. premiso vrednosti določa Mednarodni standard za ocenjevanje vrednosti MSOV 104 (odstavek 130) [6] in [7]. Prva možnost je, da bomo IL uporabljali enako, kot do sedaj. Druga možnost je, da IL ovrednotimo glede na predvideno drugačno uporabo od do sedanje, npr. preko prodaje ali nakupa oz. pridobitve pravic za uporabo. Ena od običajnih premis vrednosti je najgospodarnejša uporaba, ki da sredstvu najvišjo vrednost v predvidljivih okoliščinah, ne glede na način, kako se IL trenutno uporablja. Najgospodarnejša uporaba je lahko enaka sedanji uporabi, ni pa nujno. Najgospodarnejša uporaba mora biti fizično mogoča, zakonsko dovoljena in mora prinesiti največjo vrednost.

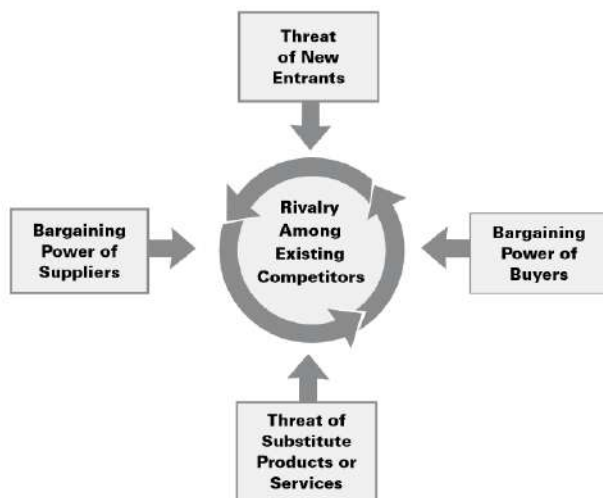
Četrta temeljna predpostavka vrednotenja je **podlaga vrednosti**, ki je povezana z vprašanjem **kdo so stranke v poslu oz. kdo je domnevni kupec sredstva in kakšne so okoliščine izvedbe posla**. MSOV 104 [6] opredeljuje več vrst podlage vrednosti, kot so tržna vrednost, pravična vrednost, sinergijska vrednost, poštena tržna vrednost, poštena vrednost in druge podlage vrednosti, ki morajo biti določene skladno z namenom vrednotenja. Za namen vrednotenja IL v sodelovalnih projektih so najbolj relevantne naslednje podlage vrednosti [6].

- **Tržna vrednost** je cena po kateri bi voljan kupec in voljan prodajalec preudarno in brez prisile zamenjala sredstvo, pri čemer ima vsaka stranka dostop do vseh pomembnih informacij.
- **Poštena vrednost** je cena, ki je bila prejeta ob prodaji ali plačana za prenos obveznosti v urejenem poslu med tržnimi udeleženci. Poštena vrednost se pogosto uporablja v sodnih zadevah za določanje odškodnin.
- **Poštena tržna vrednost** je cena, ki bi jo voljan kupec plačal voljnemu prodajalcu v poslu na prostem trgu. Poštena tržna vrednost se po navodilih OECD uporablja za mednarodne davčne namene in kot podlago vrednosti v nacionalnem, regijskem in lokalnem pravnem okolju.

4.2 Druga raven piramide vrednotenja (profil) - pravne, poslovne in finančne značilnosti vrednotenja

Druga raven vrednotenja (profil) se nanaša na pravne, poslovne in finančne značilnosti vrednotenega sredstva. Na tej ravni opredelimo poslovne in pravne vidike, ki narekujejo priložnosti in omejitve izkoriščanja sredstva za ustvarjanje dohodka in vrednosti. Vrednost IL je potrjena z neposrednim komercialnim izkoriščanjem ali posredno preko uveljavljenih odškodnin zaradi kršitev. Na sposobnost sredstva za komercialno izkoriščanje IL vplivajo mnogi poslovni vidiki, kot so ovire za izkoriščanje, tržni življenjski cikel, povezane storitve ali druga sredstva, konkurenčni izdelki in storitve, dinamika strank in dobaviteljev, vladno regulacijo, nove tehnologije. Za analizo poslovnega profila IL obstaja vrsta orodij, s katerimi lahko opravimo kvantificiranje poslovne strategije. Na JRO v kvalitativnih analizah ocenjevanja tehnologije in trga uporabljamo metodologije, ki nam omogočijo odločanje o nadaljnjih postopkih, kot so postopki zaščite IL, vlaganje internih sredstev JRO v nadaljnji razvoj tehnologije, kot so projekti preverjanja koncepta (ang. Proof-of-Concept) [15] ali ustanavljanje odcepljenih podjetij [16].

»Analiza petih silnic« Michaela Porterja (Slika 3) je dobro izhodišče za preučevanje poslovne dinamike sredstva [15].

Slika 3: Porterjeva analiza petih silnic [15]

Pri analizi poslovnega profila je nujno upoštevati celotno verigo vrednosti v izkoriščanju IL oz. neopredmetenega sredstva. Večino IL izkoriščamo v povezavi z drugimi pravicami IL, kot so blagovne znamke, poslovne skrivnosti in druge. Ključna je skrbna preučitev medsebojnih odnosov med vso IL, ki nastopa v verigi vrednosti. Na sposobnost izkoriščanja pomembno vpliva tržni življenjski cikel. Za patente informacija o dobi veljavnosti zaščite bistveno vpliva na ekonomsko življenjsko dobo. Doba koristnosti (ali gospodarska doba) sredstva predstavlja časovno obdobje, v katerem bo sredstvo ustvarilo prihodke ali omogočilo prihranke pri stroških.

Pomemben element poslovnega profila je ekonomska karakterizacija neopredmetenega sredstva. Ekonomska karakterizacija se nanaša na zmožnost funkcije ali sredstva, da poganja ustvarjanje dohodka v nadaljevanju verige vrednosti. Verige vrednosti so sestavljene iz funkcij in sredstev, ki jih lahko opredelimo v dveh skupinah, rutinske in »nerutinske« oz. podjetniške. Rutinsko funkcijo ali sredstvo je načeloma mogoče pridobiti od alternativnega ponudnika v neodvisni transakciji. Zato lahko pogodbeni stranka zadrži vsak presežni dobiček (nad „rutinskim“ zneskom) in ta torej ne pripada lastniku ali izvajalcu sredstva ali funkcije. Nasprotno pa je podjetniška funkcija ali sredstvo tisto, ki je ključnega pomena za vrednostno verigo in ni na voljo pri alternativnih dobaviteljih. Zato so podjetniške funkcije in sredstva v veliko močnejšem pogajalskem položaju kot drugi člani vrednostne verige in zahtevajo večji delež celotnega dobička.

Pravno zaščitena IL, katere imetnik pravic ima izključni monopol nad izkoriščanjem določenega sredstva, je lahko rutinska ali podjetniška. Rutinska IL je tista, za katero je mogoče pridobiti nadomestno IL, pri čemer za nadomestno IL ne kršimo pravic imetnikov te alternativne IL. V farmacevtski industriji so patentirane učinkovine ponavadi podjetniška IL, saj je taka patentirana učinkovina edinstven in kritičen dejavnik za uspeh zdravila, medtem ko je druge elemente v verigi vrednosti, kot so proizvodnja, prodaja in distribucija, mogoče zagotoviti iz več virov. Nasprotno pa je v manj tehnološko zahtevnih in na IL manj temelječih proizvodnih industrijah proizvodna IL običajno rutinska, v kolikor so prednosti tehnologije na voljo iz drugih virov in lahko zagotovijo „zgornjo mejo“ vrednosti sredstva. V kompleksnih panogah, kot

je avtomobilska industrija, pa je lahko več podjetniških sredstev IL, kot so tehnologije platforme in blagovne znamke.

Mednarodni standardi za ocenjevanje vrednosti MSOV 210, 90.3.d. , opredeljujejo pojem "rutinskosti" tudi v kontekstu ocenjevanja tveganj za doseganje vrednosti, ki vpliva na določanje diskontnih mer oz. mer donosa. Neopredmeteno sredstvo, ki je uporabljeno v tveganih (nerutinskih) funkcijah (na primer pri raziskavah in razvoju) je lahko bolj tvegano od sredstev, uporabljenih v dejavnostih z nižjim tveganjem ali bolj vsakdanjih (rutinskih) dejavnostih (npr. dobava obstoječih izdelkov ali storitev).

Patents Legal Attribute	Valuation Impact
Scope - Number of Claim Elements ⁷	More elements means it's easier to substitute pieces of the puzzle and "design around" the invention
Time left before 20 year rights expire	Patents lose value as time elapses
Patent grants owner the right to Make, Use, or Sell (& Import if a process)	Allows carving out different parts of value chains in one market
Continuation Strategy	Presence of a continuation strategy can extend the scope and time of the parent patent ("evergreening")
Accused infringer has been sent a cease and desist letter	Willful (treble) damages may accrue when notice is received
Value chain position of accused infringer	More downstream may mean greater damages (value added of offering is greater)
Patenting of multiple patent forms (machines, processes, compounds, products)	Multiple forms increases licensing opportunity and defensive position

Trade Secrets Legal Attribute	Valuation Impact
Last as long as it remains secret	Value may change over time (e.g. Coca-Cola formula)
Reasonable efforts to maintain secrecy	Necessary for protection
Protection contracts	Presence secures trade secret status
Reverse engineering & Independent derivation	Allowed; What are probabilities of occurring?
Complexity	Limits probability of independent derivation

Copyrights Legal Attribute	Valuation Impact
Life of author + 70 years duration	Value may increase or stay constant over a long period (e.g. Disney animations).
Right to copy, perform, distribute, publish	Allows different value chains to be segmented ⁸
Downstream control	No derivatives owned by others, increases value of copyright
Complexity	Limits independent creation risk
Can be reverse engineered	In the case of software. What is the probability?

Trademarks Legal Attribute	Valuation Impact
Infinite life as long as used in commerce	Value may change over time
Anything that identifies the offering's source can be trademarked	Cognitive touchpoints of the user experience can be trademarked (e.g. robin's egg color blue as Tiffany's trademark, or unique design of the Hershey's Kiss)
Downstream control	Control of all derivatives, increases value
Protection limited to discrete fields of use where commerce is being conducted	How valuable is the market of the offering?
Used as a vehicle for goodwill	Often leveraged to enter new markets or attract partners

Tabela 1: Vpliv lastnosti različnih oblik IL na vrednotenje [9]

Pomemben element poslovnega profila je **možnost nadomestila sredstva** v verigi vrednosti z neodvisno pridobitvijo pri alternativnem ponudniku. Zato lahko pogodbeni stranka zadrži vsak presežni dobiček (nad „rutinskim“ zneskom) in ne pripada lastniku oz. izvajalcu sredstva ali funkcije. Nasprotno pa je podjetniška funkcija ali sredstvo tisto, ki je ključnega pomena za vrednostno verigo in ni na voljo pri alternativnih dobaviteljih. Zato so podjetniške funkcije in sredstva v veliko močnejšem pogajalskem položaju kot drugi člani vrednostne verige in zahtevajo večji delež celotnega dobička.

Finančne značilnosti določajo vpliv sredstva na vrednostno verigo izdelka ali storitve. Finančne značilnosti opredeljujejo tipični računovodski podatki, kot so prihodki, stroški, kapitalske naložbe, lahko pa tudi strateške informacije, kot so premije cen, prihranki pri stroških, presežki kapitala ali kateri koli drug finančni rezultat, ki temelji na uporabi sredstva, in neposredno ali posredno ustvarja vrednost. Pogosta vprašanja, ki so povezana s finančnim profilom so:

- a. Predvideni prihodki, stroški in kapitalske zahteve, povezane s komercializacijo neopredmetenega sredstva.
- b. Ocenjen čas za komercializacijo sredstva.
- c. Ocenjeni stroški alternativ, ki ne kršijo pravic drugih.
- d. Časovna vrednost denarja (stroška kapitala), povezana z neopredmetenim sredstvom.
- e. Vpliv komercializacije na obratna sredstva (terjatve in obveznosti do kupcev).

Finančni profil naj običajno zajema celotno dobo koristnosti sredstva. Doba koristnosti sredstva (ali doba gospodarne uporabe predstavlja časovno obdobje, v katerem bo sredstvo ustvarilo prihodke ali omogočilo prihranke pri stroških (MSOV 210, poglavje 100). Doba koristnosti sredstva je lahko daljša ali krajša od zakonite dobe sredstva, odvisno od konkurenčnih dejavnikov, ki so ugotovljeni v analizi poslovnega profila.

4.3 Tretja raven piramide vrednotenja - metodologije vrednotenja

Razumevanje temeljnih vprašanj, kot so: "Zakaj je potrebno vrednotenje? Kdo je domnevni kupec? Kakšni so pogoji transakcije? Kaj ocenjujemo?", nam v povezavi z razumevanjem pravnih, poslovnih in finančnih lastnosti sredstva na drugi ravni pomaga izbrati ustrezno metodologijo vrednotenja, ki jih opredeljuje tretja raven piramide vidikov vrednotenja.

Čeprav ima vsaka metodologija več imen in nešteto permutacij, se vse metodologije vrednotenja osredotočajo na tri najbolj splošno uporabljene in v literaturi opisane metode vrednotenja:

- Tržni pristop, ki zahteva primerljive tržne transakcije;
- Stroškovni pristop, ki predpostavlja stroške zamenjave ali reprodukcije subjekta in amortizacijo;
- Dohodkovni pristop, ki poskuša določiti dohodek sredstev, upoštevajoč tako odhodke za uporabo sredstev kot ustvarjene prihodke. (reference)

Pri prodajnih in licenčnih transakcijah je končno vrednotenje določeno s končnim rezultatom pogajanj med kupcem in prodajalcem, pri čemer nam metode vrednotenja dajejo neko indikativno vrednost, ki jo s transakcijo potrdimo in posledično transakcija predstavlja povratno informacijo v analizi vrednotenja. Vsi uveljavljeni mehanizmi monetizacije IL so ustvarili trg, ki zagotavlja dejanske podatke o cenah, ki so

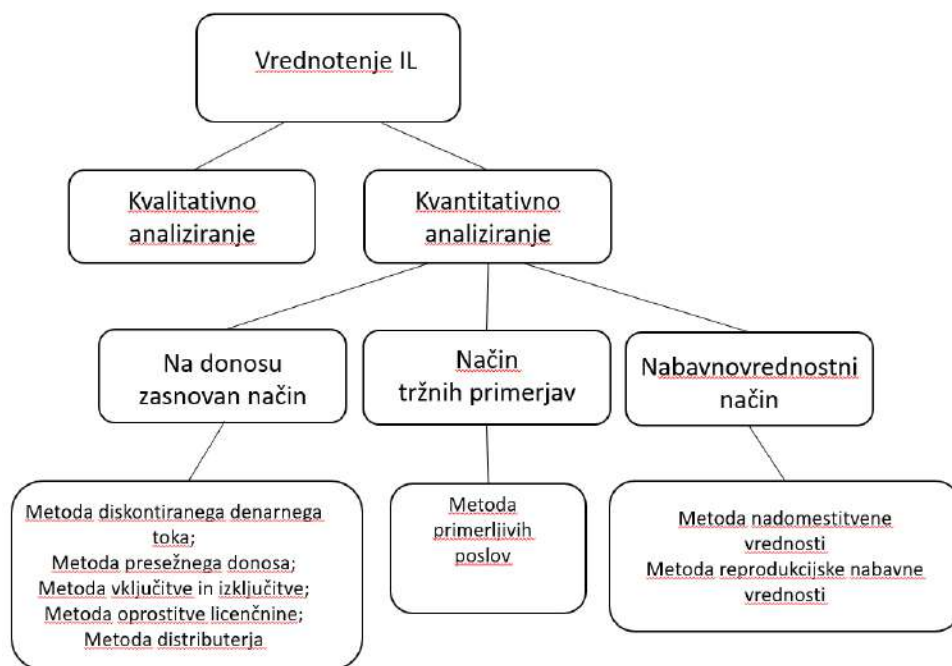
ključnega pomena za vrednotenje. Ne glede na edinstvenost vsakega sredstva IL pa so primerljive transakcije pomemben vir podatkov o tržnih cenah za izvajalce vrednotenja.

4.4 Četrta raven piramide vrednotenja - rezultati in poročilo vrednotenja

Zadnji korak postopka vrednotenja je priprava poročila, ki naj bo skladno z namenom vrednotenja, ki je v splošnem lahko za pripravo priporočil za načrtovanje nove uporabe sredstva (npr. za odločanje o prodaji IL ali podelitvi licence), dokazovanje skladnosti rabe sredstva (npr. s pravili dodeljevanja državne pomoči) ali za namen reševanja sporov (npr. v primeru kršitev pravic IL).

5 POSTOPEK VREDNOTENJA IL

Kot smo že ugotovili, gre v postopku vrednotenja intelektualne lastnine za določanje **denarne vrednosti** za **konkretno opredeljeno sredstvo** s katerim uveljavljamo pravico **izkoriščanja IL**. Postopek vrednotenja IL je sestavljen iz gradnikov na štirih ravneh. Prvi dve ravni, temeljno raven in profil obravnavamo z metodami kvalitativnega vrednotenja. Drugi dve vršni ravni, metodologija in rešitev, pa sta predmet kvantitativne analize. Na sliki 4 je predstavljena shema pristopov k vrednotenju IL, ki torej poteka s kvalitativno in kvantitativno analizo. Kvantitativno analiziranje lahko razdelimo na tri splošno najbolj razširjene načine, ki so: na donosu zasnovan način, način tržnih primerjav in nabavnovrednostni način. Vsakega od teh načinov je možno izvajati z različnimi metodami, ki so primerne zgolj za specifične okoliščine vrednotenja.

Slika 4: Načini vrednotenja IL [18]

Izračuni konkretnih, objektivno izračunanih številčnih (kvantitativnih) vrednosti (npr. vrednost v denarju) vedno temeljijo na (kvalitativnem) poznavanju predmeta ocenjevanja. Poznavanje značilnosti predmeta ocenjevanja, ki vpliva na oceno vrednosti torej zagotovimo s kvalitativnim analiziranjem (evalvacijo), ki pa v veliki meri temelji na pretežno subjektivnemu dojemanju okoliščin. Postopek vrednotenja IL torej sestavljajo gradniki piramide vrednotenja, ki na prvi in drugi ravni opredelijo sredstvo in okoliščne vrednotenja s kvalitativno analizo, čemur sledi izvedba kvantitativne analize, ki je sestavljena iz gradnikov (izbrane metodologije) na tretji ravni, čemur sledi zagotovitev rezultata (izročkov s poročili vrednotenja), kar predstavlja najvišjo, četrto, raven.

Konkretno opredeljeno sredstvo IL mora torej biti opisano na način, da lahko najprej ugotovimo, ali sploh ustreza pogojem vrednotenja. Sredstvo mora biti pri ocenjevanju vrednosti jasno opredeljeno.

Opredeljevanje sredstev IL na JRO poteka s postopki na več nivojih oz. v več fazah ustvarjanja vrednosti IL:

- v postopkih identifikacije novonastale IL,
- v postopkih analize stanja tehnike in trga,
- v postopkih razkritja službenih izumov,
- v postopkih zaščite IL,
- v postopkih načrtovanja izkoriščanja IL (načrtovanje trženja, določanje poslovnih modelov),
- v marketingu IL, predstavitvi vrednosti in pridobivanju interesa (priprava, objava in promocija tehnoloških ponudb, aktivno trženje),
- v postopkih izkoriščanja IL (interna uporaba za lastno dejavnost, prodaja in licenciranje, ustanavljanje odcepljenih podjetij, skupna vlaganja in druge oblike pogodbenega sodelovanja in skupnih raziskav),
- v postopkih določanja obstoječe IL v pogodbah sodelovalnih projektov "background IP".

*Za namen vrednotenja IL v sodelovalnih projektih na JRO postopke opredeljevanja sredstev IL izvajamo s **kvalitativnim vrednotenjem IL**. Za izvedbo kvalitativnega vrednotenja IL obstaja množica metod, ki so prilagojene namenu in zahtevam postopkov v različnih fazah ustvarjanja vrednosti IL. Na primer, v postopku identifikacije novonastale IL se lahko izvede prvi sestanek strokovnjaka za upravljanje s tehnologijami na JRO z raziskovalcem, ki ocenjuje, da je ustvaril novo IL, ki ima potencialno vrednost na trgu. Namen postopka je zbiranje in analiza vseh relevantnih informacij ter priprava opisa novonastale IL do obsegu informacij, ki omogočajo sprejem odločitve o smiselnosti izvedbe vseh naslednjih postopkov, kot je izvedba analize stanja tehnike in trga ter vseh nadaljnjih postopkov, ki so potrebni za zagotovitev pravic IL in zagotavljanje pogojev za ustvarjanje vrednosti iz izkoriščanja teh pravic. V postopkih načrtovanja izkoriščanja IL, kot so patentirani izumi, so relevantne metode analiziranja prostosti delovanja na določenem interesnem področju izkoriščanja te IL (ang. Freedom to Operate).*

Opredelitev sredstva torej v postopku ustvarjanja vrednosti poteka inkrementalno, s postopnim dodajanjem novih informacij in **kvalitativnih ocen**, ki sredstvo v vsakem trenutku opredeljujejo do stopnje, ki je potrebna za izvedbo konkretnega postopka. Na primer, ocenjevanje vrednosti IL najpogosteje še ni potrebno v fazi, ko določamo "background", za katerega JRO dodeljuje pravice dostopa v okviru izvedbe sodelovalnega projekta. Lahko pa tekom zasnove ali izvajanja projekta partnerji sodelovalnega projekta zaznajo interes po konkretno opredeljenem izkoriščanju IL, ki predstavlja

“background” JRO v tem projektu. Sodelujoči partner oz. kupec se mora z lastnikom “backgrounda” dogovoriti o pogojih dodelitve teh pravic. Obseg opredeljenih podrobnosti pogojev za dodelitev pravic je odvisen od predpostavk, ki jih obe stranki poznata v fazi priprave dogovora. Na primer: trenutni načrt komercializacije zahteva uporabo izuma in z izumom povezanih skritih znanj na določenih trgih, za določena produktna področja, ob predpostavki, da bo patent za predmetni izum podeljen. Za določanje robnih pogojev, ki strankama omogočijo informacije za pogajanja o določitvi, npr. licenčnine za uporabo takega “backgrounda” je lahko smiselna izvedba vrednotenja le tega. Pri tem je pomembno upoštevati načelo, da je ocena vrednosti v denarju na dan, ko je ocena podana, le približek, ob znanih predpostavkah, ki vplivajo na vrednotenje do dneva podane ocene. Vrednotenje je potrebno ponoviti, ko so znane nove predpostavke, ki pomembno vplivajo na določitev pogojev izkoriščanja in posledično oceno vrednosti, ki se s pogajanjem realizira s pogodbeno dogovorjeno ceno.

5.1 Metode in orodja za izvajanje kvalitativnih pristopov za ocenjevanje sredstev IL

Metoda JWP je namenjena evalvaciji tehnološkega in tržnega potenciala IL v zgodnjih razvojnih fazah tehnologije, ko je pomembno hitro in z omejenimi informacijami sprejeti odločitev o smiselnosti nadaljevanja postopka pridobivanja pravic IL in vlaganja virov v razvoj poslovnih modelov za njeno izkoriščanje. Metoda se večinoma uporablja v evalvacijah na JRO in njihovih pisarnah za prenos tehnologije in specializiranih podjetjih za podporo prenosa tehnologij na JRO, ko so okoliščine nastanka IL znane, dosedanje uporabe praviloma še ni, prihodnja (načrtovana) uporaba pa je negotova in opredeljena bolj s tehnološkimi in tržnimi hipotezami, manj pa z empiričnimi dokazi o uporabnosti oz. aplikativni vrednosti[16].

Metoda EVLIA je namenjena identifikaciji in pripravi opisa NoS. IL je v metodologiji vključena kot podmnožica širše skupine NoS, ki predstavljajo tako imenovani intelektualni kapital podjetja in kot tak vpliva na konkurenčnost podjetja. Pristop je usmerjen v podporo identifikaciji in opisu tistih NoS, ki so ključna za ustvarjanje konkurenčne moči podjetja. Metoda je strukturirana v obliki vprašalnika za opisovanje NoS oz. IL [11].

5.2 Metode in orodja za izvajanje kvantitativnih pristopov za ocenjevanje sredstev IL

MSOV 105 določa več načinov in metod ocenjevanja vrednosti, med katerimi kot glavne navaja naslednje [6]:

- način tržnih primerjav,
- nabavnovrednostni način,
- na donosu zasnovan način.

Vsak od treh načinov opredeljuje podrobne metode izvedbe. Kot smo že ugotovili, je potrebno izbrati najprimernejšo metodo, ki ustreza določenim okoliščinam. Ne zahteva se uporaba več kot ene metode, vendar pa naj bi ocenjevalec preučil več kot en sam način ali metodo, ki bi jo lahko uporabil za določitev vrednosti. To je še posebej pomembno v primerih, ko ni na razpolago dovolj stvarnih ali opazovanih vhodnih podatkov, ki bi omogočali, da bi že z eno samo metodo prišli do zanesljive ocenjene vrednosti. V takem primeru mora biti sklep o oceni, ki je nastala na podlagi več metod, utemeljen, celoten postopek analiziranja in usklajevanja različnih vrednosti v eno samo sklepno ugotovitev brez povprečenja pa naj bi ocenjevalec vrednosti opisal v poročilu [6].

5.2.1 Način tržnih primerjav

Način tržnih primerjav ali tržni pristop uporablja podatke o transakcijah IL na trgu kot osnovo za določitev vrednosti IL, ki je predmet vrednotenja. Vendar pa je ta pristop manj zanesljiv in uporaben kot drugi zaradi pomanjkanja zadostnega števila za konkretno vrednotenje relevantnih in kakovostnih podatkov in netransparentnosti njihovih značilnosti. Tržni pristop se sooča še z drugimi pomembnimi izzivi, kot je potreba po prilagoditvah primerljivosti, ko razlika med predmetno IL in primerljivo IL ni zanemarljiva. Obstajajo ponudniki zbirk podatkov, ki zbirajo informacije o primerljivih transakcijah, ki pa so še vedno omejene. V prihodnosti, ko bo trg za intelektualno lastnino postal bolj aktiven in bodo informacije o transakcijah postale bolj dostopne javnosti, se ta pristop lahko široko uporablja. Na primer, če podjetja povečajo svoja prostovoljna razkritja ali če se spremeni zakonodaja, ki spodbuja razkritje transakcij intelektualne lastnine.

5.2.2 Nabavno vrednostni način

Nabavno vrednostni način ali stroškovni pristop k vrednotenju intelektualne lastnine temelji na stroških pridobitve intelektualne lastnine z lastnim razvojem ali z nakupom oz. pridobitvijo od zunaj. Ta pristop temelji na izračunih reprodukcije in nadomestitvenih stroškov sredstva IL:

1. strošek reprodukcije je strošek izdelave natančne replike sredstva IL, ki je predmet vrednotenja; in
2. strošek zamenjave je strošek za pridobitev sredstva IL z enako uporabnostjo kot sredstvo, ki je predmet vrednotenja. Sredstvo z enako uporabnostjo bi bilo tako, ki opravlja enake funkcije, vendar lahko izpolnjuje zahtevane naloge na drugačen način.

Kljub velikemu potencialu za uporabo v drugih okoljih se stroškovni pristop ne uporablja široko v kontekstu vrednotenja patentov, ker ne odraža prihodnje ekonomske vrednosti vrednotenih patentov. Ta pristop je lahko kljub temu koristen pri računovodskih operacijah, ki temeljijo na preteklih stroških in jih narekujejo postopki za določanje davčnih obveznosti ali kot dodatek dohodkovnemu pristopu, ki ga navajamo v nadaljevanju.

5.2.3 Na donosu zasnovan način

Na donosu zasnovan način ali dohodkovni pristop poskuša izračunati sedanjo vrednost predvidenega prihodnjega toka dohodkov, ki temelji na sredstvu IL v času njegove gospodarske življenjske dobe.

Metoda diskontiranega denarnega toka omogoča, da se napovedani prihodnji denarni tok pretvori v sedanjo vrednost z diskontiranjem z določeno mero, imenovano diskontna mera. Eden najtežjih izzivov pri tem pristopu je, kako določiti diskontno mero. Dejavniki, ki vplivajo na diskontno mero, niso povezani samo s časovno vrednostjo denarja, ampak vključujejo tudi tveganja, povezana z napovedmi pri uporabljenem denarnem toku, z vrsto, geografsko lokacijo in dobo trajanja sredstva, vrsto denarnega toka. Vrsta denarnega toka naj bi bila s stališča udeleženca na trgu. Denarni tok je lahko pripravljen za celotno sredstvo ali zgolj lastniški delež v njem, s podatki pred ali po obdavčenju, za realni ali nominalni tok, z upotevanjem določene valute in z njo povezane inflacije. Pomembno je tudi upoštevati, da je treba, kadar neposredni dohodek, ki temelji na predmetnem sredstvu IL ni na voljo, njegovo vrednost ločiti od skupnega toka prihodkov projektov.

5.2.4 Druge metode, ki temeljijo na prihodnjih pogojnih dogodkih

Ta družina metod vključuje resnične možnosti, binomske modele in simulacijske metode, kot je metoda Monte Carlo, ki je omenjena tudi v MSOV 105. Te metode temeljijo na modelih odločitvenih dreves, kjer so pogojni dogodki, ki so potrebni, da IL ustvari vrednost, eksplicitno modelirani. V središču vsake od teh metod je dvostopenjski postopek: najprej se izračuna verjetnost ugodnega dogodka – ki je, da bo sredstvo IL prineslo vrednost (posredno ali v denarju), in drugič, izračunajte izplačilo, če pride do ugodnega dogodka (običajno z uporabo ene od tradicionalnih, že predhodno opisanih metod).

5.2.5 Izbira ustrezne metode kvantitativnega vrednotenja

Izbira najprimernejše metode kvantitativnega vrednotenja intelektualne lastnine je odvisna od številnih dejavnikov na vseh ravneh vrednotenja. Ključno je, da bo pravilno interpretiramo pravne, poslovne in finančne značilnosti, s katerimi opredelimo razpoložljivost, zanesljivost in primernost podatkov za uporabo izbrane metode. Glede na to, da vsaka metoda zahteva obsežno poznavanje podatkov, je to običajno odločilna točka pri izbiri metode. Če IL še ni komercializirana, potem je ena od alternativnih metod morda najbolj primerna. Na splošno velja, da se zanesljivost metode vrednotenja zmanjšuje z naraščanjem števila prilagoditev in predpostavk, zato je najboljša metoda običajno najenostavnejša in najbolj enostavna glede na dane okoliščine.

Za večino okoliščin vrednotenja IL ni hierarhije metod in vse metode se načeloma uporabljajo enako. Ob pravilni uporabi bi praviloma morale vse metode vrednotenja dati bolj ali manj podobno oceno vrednotenja. Posledično so priporočila stroke usmerjena v uporabo več metod za vrednotenje istega sredstva IL, kar doprinese k robustnosti in popolnosti analize. V praksi je to pogosto težko, saj podatki za več metod pogosto niso na voljo ali pa ekonomska karakterizacija sredstva izključuje uporabo določene metode oz. podlag vrednosti, na primer podjetniško sredstvo IL po definiciji ne bo imelo smiselne uporabe nadomestnih stroškov. V PRILOGI 1 podajamo primerjalno tabelo vseh treh najbolj uveljavljenih načinov vrednotenja. Vsi trije načini, način tržnih primerjav, nabavnovrednostni način in na donosu zasnovan način imajo svoje prednosti in slabosti ter ustrezajo različnim okoliščinam. Ustreznost vsakega od načinov se razlikuje glede na vrsto sredstva, razpoložljive podatke in posebne okoliščine različnih panogah.

5.3 Metode in orodja za izvajanje kvalitativnih in kvantitativnih pristopov

IP Score je orodje za evalvacijo in vrednotenje patentov in rezultatov razvojnih projektov z vgrajenimi računskimi postopki in prikazi vrednosti. Kategorije informacij, ki so predvidene za obdelavo v IP Score so pravni status, tehnologija, tržni pogoji, finance, strategija. Poleg kvalitativnih kategorij so v metodološke modele orodja vgrajene spremenljivke za kvantitativno vrednotenje, kot so podatki iz računovodskih izkazov podjetja, ki so osnova za izračun finančne napovedi in posledično izračune vrednosti tehnologije. IP Score ima vgrajena orodja za prikaze končnih in vmesnih rezultatov analiz v več tipskih poročilih, ki podajajo različne dimenzije vrednotenja in finančnih napovedi, kot je neto sedanja vrednost[19].

ÖNORM A 6801: V standardu opisana metoda za ocenjevanje vrednosti patentov. Avstrijski standard določa postopek za kvalitativno oceno in denarno vrednotenje patentov, uporabnih modelov in patentabilnega znanja in izkušenj [8].

6 VIRI

- [1] Banton, C., 2020. Economic Value, Investopedia. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, <https://www.investopedia.com/terms/e/economic-value.asp>.
- [2] Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino. O intelektualni lastnini. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, http://www.uil-sipo.si/uploads/media/uil_o-intelektualni-lastnini.pdf.
- [3] World Intellectual Property Office (WIPO). Valuing Intellectual Property Assets. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, https://www.wipo.int/sme/en/value_ip_assets/.
- [4] Pal, L., Stres, Š., 2022. Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva. D1.2.1 Smernice za upravljanje s pravicami IL v okviru sodelovalnih RR projektov.
- [5] Institut Jožef Stefan, Povzetek projektov CTT na področju IL. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, http://tehnologije.ijs.si/en/?page_id=81#.
- [6] Odbor za mednarodne standarde ocenjevanja vrednosti, 2017. Mednarodni standardi ocenjevanja vrednosti. Ogled 3-3-2022, https://si-revizija.si/datoteke/ocenjevalci/1021/ivs-msov-2017-slo_5.pdf
- [7] International Valuation Standards Council, International valuation standards, effective date: 31-1-2022. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, https://propertyinstitute.nz/Attachment?Action=Download&Attachment_id=5117
- [8] Austrian Standards Institute, 2011. ÖNORM A 6801. Methods for patent valuation. Edition: 2011-01-01.
- [9] Flignor P., Orozco, P., 2006. Intangible Assets & Intellectual Property Valuation: A Multidisciplinary Perspective, IPthought.com. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, https://www.wipo.int/export/sites/www/sme/en/documents/pdf/ip_valuation.pdf.
- [10] Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije – R&R&I, Uradni list EU. 2014 | C 198 | 01. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01)&from=HU)
- [11] Welzl, A., G., 2014. IP valuation of companies and business transactions, 7th International Technology Transfer Conference, Institut Jožef Stefan. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, <http://tehnologije.ijs.si/7ittc/7ITTC%20Brdo%20Slovenija%20ECONOMICA%20AGW%20Keynote%20final%20webversion%20170914.pdf>.
- [12] Evropska komisija, 2021. Horizon IP Scan Service, Guide for Applicants, Horizon IP Scan Helping SMEs manage and valorise Intellectual Property in R&I collaborations. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, https://intellectual-property-helpdesk.ec.europa.eu/horizon-ip-scan_en.
- [13] IPA4SME project consortium. IP preagnostics services. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, <https://www.ipa4sme.eu/guidelines#preagnosis>.
- [14] META Group, 2019. IP Booster Service. Dostopno na spletu, ogled: 3-3-2022, http://ipbooster.meta-group.com/Download/IPBooster/IPBooster_Service_1.pdf
- [15] Institut Jožef Stefan, 2021. PoC sklad za tehnologijo in inovacije. Dostop na spletu, ogled 4-3-2022, http://tehnologije.ijs.si/?page_id=12342.

- [16]Institut Jožef Stefan, 2021. Public call for best innovation in 2021 at Public research organizations. Criteria for evaluating the applications, Appendix, pg. 6. Dostopno na spletu, ogled 4-3-2022, http://ittc.ijs.si/wp-content/uploads/2021/02/14ITTC_Public_call_EN.pdf .
- [17]Porter, M., 2008. The Five Competitive Forces That Shape Strategy Competitive Advantage, Harvard Business Review.
- [18]Saaranto, I., 2016. A Review of the Methods for Valuing Intellectual Property Rights. Dostopno na spletu, ogled 23-3-2022, https://sal.aalto.fi/publications/pdf-files/esaa16_public.pdf.
- [19]IP Score: <https://www.epo.org/searching-for-patents/business/ipscore.html>
- [20]Zieger, M., Scheffer, G.v., 2005. Methods for Patent Valuation. Presentation at EPO-OECD-BMWA International Conference on Intellectual Property as an Economic Asset: Key Issues in Valuation and Exploitation, oecd.org/sti/ipr.

PRILOGA 1

Primerjalna tabela treh najbolj uveljavljenih načinov vrednotenja.

Vir: Zieger, M., Scheffer, G.v., 2005. Methods for Patent Valuation. Presentation at EPO-OECD-BMWA International Conference on Intellectual Property as an Economic Asset: Key Issues in Valuation and Exploitation, oecd.org/sti/ipr.

	<i>Cost approach</i>	<i>Income approach</i>	<i>Market approach</i>
Advantages	Objective and consistent. Reliability of historic cost data. If a recent acquisition cost of patent exists it is a reliable indicator of value.	Theoretically superior to other approaches as focused on future earnings or cash flow. Consistency can be achieved facilitating comparison across a patent portfolio. Widely accepted and concepts widely understood.	Practical approach which makes use of prices actually paid for comparable assets. Variety of market-based approaches such as comparable companies, comparable transactions or a premium price-earnings-multiple approach allows comparison.
Disadvantages	No correlation between expenditure on an asset and its value. Difficult to distinguish between 'normal' operating expenses and patent investment expenditure. Subjective nature of estimate of costs of replacement and some patents may not be replaceable.	Requires subjective cash flow allocation. Translation of theory into practice requires assumptions which are limiting. Relevant information is not always readily accessible from internal reporting systems.	Given the uniqueness of patents, third party arm's length transactions involving similar patents are infrequent. Transactions involving the shares of companies owning patents are more frequent but allocating value between the business and the patent is difficult.
Typical use	Only used in limited circumstances (e.g. when the replacement cost can be estimated with a reasonable degree of reliability and confidence). Cost is, however, a relevant benchmark where a patent has recently been acquired.	Primary valuation methodology and the most widely used where information of an appropriate quality can be obtained. The limiting nature of the assumptions needs to be understood and where possible scenario analysis should be performed.	Extremely important indicator of value, if information on recent transactions involving patents exists. However, in practice sufficient information is rarely disclosed and this methodology is used as a cross check on other more theoretical methodologies.

Source: Zieger and Scheffer, 2005.

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D1.3.2

Postopek za vrednotenje intelektualne lastnine po posameznih metodah

Avtor:

mag. Robert Blatnik, Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Pregledala:

prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič, Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan"

Podpis vodje projekta: BORKA
DŽONOVA
JERMAN BLAŽIČ

Digitally signed by BORKA
DŽONOVA JERMAN BLAŽIČ
Date: 2022.06.17 13:35:28
+02'00'

KAZALO:

1	UVOD	1
2	SLOVARČEK	2
3	UGOTOVITEV POTREBE PO VREDNOTENJU INTELEKTUALNE LASTNINE	2
4	KVALITATIVNO VREDNOTENJE INTELEKTUALNE LASTNINE.....	3
4.1	Zbiranje informacij in podatkov.....	3
4.2	Uporaba kvantitativnih metod evalvacije IL.....	5
4.2.1	Metoda EVLIA	5
4.2.2	Metoda JWP	6
4.2.3	IP Score	7
4.2.4	ProgressTT	7
4.3	Skladnost raziskav z MSOV	7
5	Kategorije podatkov in informacij	8
5.1	Namen vrednotenja (ocenjevanja vrednosti) sredstva	8
5.2	Opisovanje sredstva	8
5.3	Določitev podlage vrednosti.....	9
5.4	Določitev finančnih, poslovnih značilnosti in pravnih značilnosti NoS.....	9
5.5	Izbira načina in metode	10
6	KVANTITATIVNO VREDNOTENJE IL.....	11
6.1	Nabavnovrednostni način.....	11
6.1.1	Osnovni principi	11
6.1.2	Odločanje o uporabi	11
6.1.3	Metode nabavnovrednostnega načina.....	12
6.1.4	Ključni koraki metod nabavnovrednostnega načina	12
6.2	Način tržnih primerjav	13
6.2.1	Osnovni principi	13
6.2.2	Odločanje o uporabi	13
6.2.3	Metode načina tržnih primerjav.....	13
6.2.4	Ključni koraki metode načina primerljivih poslov.....	13
6.2.5	Premisleki v zvezi z načinom tržnih primerjav	13
6.3	Na donosu zasnovan način	14
6.3.1	Osnovni principi	14
6.3.2	Odločanje o uporabi	14
6.3.3	Metode na donosu zasnovanega načina	14
6.3.4	Ključni koraki metod	18

6.3.5	Premisleki v zvezi z na donosu zasnovanim načinom.....	20
7	PRIPRAVA POROČIL O VREDNOTENJU	21
8	VIRI.....	22
9	DODATNO BRANJE.....	23
10	SEZNAM PRILOG	23

Zavrnitev odgovornosti

To poročilo je namenjeno poenostavljenemu vpogledu v postopke vrednotenja intelektualne lastnine. Poročila se na noben način ne more šteti za avtoritativno razlago veljavne zakonodaje ali navodil in predpisov Evropske skupnosti in kot tako ne predstavlja uradnega stališča, odločitve ali navodil Evropske komisije, ministrstev in organov v sestavi ministrstev RS ali katerega koli drugega nacionalnega organa za državno pomoč in je v nobenem primeru ni mogoče razlagati na način, ki bi lahko vplival na takšno stališče, odločitev ali usmeritev. Institut Jožef Stefan ter avtorji ali sodelavci Instituta Jožef Stefan ne morejo biti odgovorni za kakršne koli odločitve, ki bi jih bralci sprejeli na podlagi posredovanih informacij in pripomb.

1 UVOD

Poročilo je rezultat analize stanja, preučevanja in uporabe metod za vrednotenje intelektualne lastnine (IL) v postopkih na JRO. Namen poročila je prikazati osnovne smernice za izvedbo postopkov vrednotenja IL v okviru obravnave trenutnih pravil in predpisov Evropske skupnosti o državnih pomočeh v raziskavah in inovacijah. Dokument je namenjen tehničnim pojasnilom in osnovnemu vpogledu v koncepte in metode vrednotenja IL za snovalce sistema upravljanja z državnimi pomočmi. Dokumenta v nobenem primeru ni mogoče razlagati kot zavezujoč predpis ali zakonodajni akt. Poročilo smiselno sledi smernicam za vrednotenje IL, kot smo jih opisali v mednarodnem pregledu postopkov vrednotenja IL [1].

Postopek za vrednotenje IL nam omogoči določitev oziroma ocenitev denarne vrednosti za konkretno opredeljeno sredstvo, s katerim uveljavljamo pravico izkoriščanja IL [2]. Postopek vrednotenja IL je sestavljen iz gradnikov na štirih piramidno strukturiranih ravneh, kjer gornje ravni »piramide« temeljijo na spodnjih [1]. Prva - **temeljna raven** - piramide opredeljuje temeljne okoliščine, v katerih opravljamo vrednotenje; **profil** je druga raven, na kateri so opredeljeni poslovni, pravni in ekonomski vidiki vrednotene IL; tretja raven je **metodologija**, kjer se izvaja izračunavanje vrednosti in finančna analiza; na četrti, najvišji ravni, pa je **rešitev**, ki vsebuje izročke, kot je poročilo vrednotenja in priporočila. Prvi dve ravni, temeljno raven in profil obravnavamo z metodami kvalitativnega vrednotenja. Vsak postopek vrednotenja temelji na prehodno pridobljenih in kvalitativno ovrednotenih informacijah in ustreznih podatkih za konkretno opredeljeno sredstvo in okoliščinah vrednotenja, ki jih uporabimo za določitev ocene vrednosti. Okoliščine vrednotenja IL v sodelovalnih projektih, kot jih opredeljujemo v tem poročilu, se v nanašajo na priporočila Evropske komisije v Okvirju državne pomoči za raziskave in razvoj ter inovacije (R&R&I) [3]. Opisi postopkov za kvantitativno vrednotenje IL v tem poročilu pretežno sledijo Mednarodnim standardom za ocenjevanje vrednosti (MSOV), zadnji prosto dostopen prevod različice MSOV je iz leta 2017 [4]. V letu 2022 veljavna različica standarda je prosto dostopna v angleškem jeziku [7]. MSOV zagotavlja preglednost in dosledno enakost izvedbe postopkov ocenjevanja vrednosti, kar povečuje samozaupanje in zaupanje uporabnikov storitev ocenjevanja vrednosti. MSOV opredeljuje vsesplošno sprejeta načela in pojme, postopke za prevzemanje nalog ocenjevanja vrednosti in poročanje, posebne zadeve, ki jih je treba preučiti, in metode, ki se navadno uporabljajo za ocenjevanje vrednosti različnih vrst sredstev (ne zgolj IL) in določa primerne postopke ocenjevanja vrednosti za pomembnejše namene, za katere so zahtevana ocenjevanja vrednosti. Sredstva IL so v MSOV opredeljena v skupini neopredmetenih sredstev (NoS). Za ocenjevanje vrednosti IL so predvsem relevantna poglavja MSOV 101 do 105 (Splošni standardi) in MSOV 210 (Standard neopredmetenih sredstev)¹.

Postopek vrednotenja IL v kontekstu zagotavljanja skladnosti s smernicami dodeljevanja državne pomoči lahko smiselno povzamemo v štirih korakih.

1. **Ugotavljanje potrebe** po vrednotenju za zagotavljanje skladnosti s pravili dodeljevanja državne pomoči.
2. **Kvalitativno vrednotenje**. Določanje okoliščin in izbira ustreznega načina in metode vrednotenja. Zbiranje informacij za kvalitativno in kvantitativno vrednotenje, evalvacija in ugotovitev, ali so pogoji za začetek vrednotenja in izbiro ustreznih metod doseženi, izbira metod, določitev podlage vrednosti.
3. **Kvantitativno vrednotenje**. Izvedba postopka oz. postopkov ocenjevanja vrednosti z ustreznimi prilagoditvami ocene vrednosti po izbranih metodah.
4. **Priprava poročila z oceno vrednosti**, z vso predvideno vsebino in pojasnili.

¹ V besedilu tega poročila referenciramo posebej označena poglavja na referencirani dokument MSOV v formatu [MSOV], ki mu sledi [tromestna številčna oznaka standarda], ki ji po podčrtaju sledi [številka odstavka standarda] [4].

Prvi in drugi korak sta sestavljena iz gradnikov prvih dveh ravni »piramide«, ki so temeljne okoliščine, v katerih opravljamo vrednotenje ter poslovni, pravni in ekonomski vidiki vrednotene IL. Drugi in tretji korak sta sestavljena iz izbrane metodologije izračunavanja vrednosti in finančna analiza ter izročki, kot je poročilo z oceno vrednosti. V nadaljevanju povzemamo vsakega od štirih korakov, z upoštevanjem razpoložljive literature, strokovnih priporočil in standardov na področju vrednotenja sredstev IL v sodelovalnih projektih.

V poglavju 3 najprej opredeljujemo okvir analize in odločanja o potrebi po vrednotenju IL v kontekstu zagotavljanja skladnosti s pravili dodeljevanja državnih pomoči. V nadaljevanju opisujemo postopek vrednotenja v dveh fazah. V poglavju 4 opisujemo postopke kvalitativne analize IL, ki nam omogočajo iskanje in razumevanje ustreznih virov, relevantnih za konkretno sredstvo IL, katerega vrednost ocenjujemo. Z uporabo kvalitativne analize v pravi fazi najprej pridobimo ustrezne informacije in vstopne podatke za drugo (kvantitativno) fazo postopka. V poglavju 5 opisujemo načine izvedbe kvantitativne analize z ustreznimi metodami za izračunavanje ocene vrednosti IL. V poglavju 6 so predstavljene smernice za pripravo ustreznega poročila o izvedbi vrednotenja in podajanje ocene vrednosti IL.

2 SLOVARČEK

KRATICA	POMEN
DCF	Diskontirani denarni tok (angleško: Discounted Cash Flow)
IL	Intelektualna lastnina
JRO	Javna raziskovalna organizacija
MSOV	Mednarodni standardi ocenjevanja vrednosti
NoS	Neopredmeteno sredstvo

3 UGOTOVITEV POTREBE PO VREDNOTENJU INTELEKTUALNE LASTNINE

Pred vsako izvedbo vrednotenja je potrebno opredeliti ključne okoliščine oziroma namen vrednotenja. Delovanje JRO v kontekstu upravljanja z IL, ki izvira iz sodelovalnih projektov, lahko v skladu s pravili EU o državnih pomočeh opredelimo kot:

1. delovanje zunaj področja nadzora državne pomoči EU – zadevna javno financirana dejavnost je negospodarske narave;
2. organizacija, ki je prejemnica državne pomoči – je opredeljena kot „podjetje“, ki izvaja zadevno javno financirano dejavnost;
3. organizacija je dajalka državne pomoči – daje določeno prednost podjetju.

Ustrezna opredelitev delovanja organizacije torej izvira iz njene dejavnosti in je odvisna od številnih pravnih in ekonomskih konceptov v skladu s splošnimi načeli in pravili EU o državnih pomočeh [3]. Analiza potreb po vrednotenju IL na JRO z vidika razumevanja in izpolnjevanja pravil za dodeljevanje državnih pomoči temelji na ustrezni opredelitvi konceptov, kot so:

- gospodarska dejavnost JRO: javno financiranje JRO za zagotavljanje storitev in blaga na trgu (npr. raziskave v imenu podjetij) pomeni pridobitev državne pomoči – JRO se v tem primeru opredeli kot “podjetje”;
- JRO, kot dajalka državne pomoči: podjetje iz dejavnosti JRO prejme določeno pomoč (npr. raziskovalna storitev ali prenos znanja iz JRO na podjetje predstavljata prednost, ki je podjetje v običajnih tržnih pogojih ne bi moglo pridobiti). V kolikor se JRO želi izogniti podelitvi takšne prednosti, je potrebno zagotoviti, da pogoji sodelovanja z industrijo upoštevajo predpostavke o tržnih okoliščinah, kot so opredeljene v pravilih EU o državni pomoči, npr. koncept „ustreznega plačila“;

- ohranjanje obsega prejete ali podeljene državne pomoči v zakonskih mejah pravil o državni pomoči.

Analizo lahko opravimo z uporabo pripomočka v obliki odločitvenega drevesa, ki nas vodi do ugotovitve o ustreznem ravnanju s predmetno IL. Pripomoček je objavljen v *Tehničnem poročilu Skupnega raziskovalnega središča Evropske komisije (Joint Research Centre), State Aid Rules in Research, Development & Innovation. Addressing Knowledge and Awareness Gaps among Research and Knowledge Dissemination Organisations. Decision Tree*, kateraga izvod v celoti prilagamo v PRILOGI 1 tega poročila [6]. Potrebno je upoštevati, da je pripomoček namenjen izvedbi poenostavljene analize, ki pa jo je za konkreten primer lahko potrebno nadgraditi, saj se okoliščine posameznih primerov med seboj lahko razlikujejo. Pripomoček ne nadomešča poznavanja uradnih smernic ali ocen, ki bi jo lahko dal nacionalni organ za državno pomoč, Evropska komisija ali ustrezna sodišča. V kolikor s predhodno analizo potrdimo potrebo po vrednotenju IL na JRO za zagotovitev skladnosti s pravili dodeljevanja državne pomoči, izvedemo postopke vrednotenja IL.

4 KVALITATIVNO VREDNOTENJE INTELEKTUALNE LASTNINE

Vsaka raziskava temelji na zbranih podatkih in informacijah. Kvalitativno vrednotenje izvedemo z metodami kvalitativnega raziskovanja, v katerih opravimo zbiranje podatkov in informacij, analizo in evalvacijo sredstva IL (ang. evaluation²). Kvalitativno vrednotenje je prva faza v postopku ocenjevanja vrednosti IL, skozi katero ocenjevalec vrednosti **pridobi ustrezne vstopne podatke in informacije o IL, okoliščinah njenega nastanka in dosedanje ter prihodnje (načrtovane) uporabe**. Dosedanja oziroma prihodnja uporaba sredstvu daje vrednost. Ocenjevalec z uporabo ustrezne metodologije kvantitativne evalvacije sledi postopku rangiranja in uteževanja dejavnikov oz. kazalnikov vrednosti, ki so določeni s konkretno metodo, ki jo ocenjevalec uporablja. Dejavniki ali »kazalniki vrednosti« lahko vplivajo na vrednost IL tako pozitivno kot negativno. Rezultat evalvacije je najpogosteje neka opisna razlaga, ki lahko vključuje številčni rezultat posameznih ocenjenih dejavnikov oz. kazalnikov vrednosti, do katerega pridemo z bolj ali manj subjektivno oceno. Ključen rezultat kvalitativnega vrednotenja je pridobitev vstopnih podatkov, ki jih potrebujemo za izvedbo kvantitativnega vrednotenja sredstva, ki predstavlja drugo - lahko ugotovimo najpomembnejšo fazo v postopku vrednotenja oz. ocenjevanja vrednosti sredstva.

4.1 Zbiranje informacij in podatkov

V fazi kvalitativnega vrednotenja lahko uporabimo že razpoložljive informacije in podatke, s katerimi naročnik vrednotenja razpolaga iz že predhodno izvedenih postopkov nastanka IL in pridobitve pravic za izkoriščanje IL ter ustvarjanja vrednosti. Upravljalci z IL na JRO, ko so pisarne za prenos tehnologij, izvajajo različne postopke v fazah nastanka in izkoriščanja pravic IL, kot so [7]:

- postopki identifikacije novonastale IL,
- postopki analize stanja tehnike in trga,
- postopki razkritja službenih izumov,
- postopki zaščite IL,
- postopki načrtovanja izkoriščanja IL (načrtovanje trženja, določanje poslovnih modelov),
- marketing IL, predstavitev vrednosti in pridobivanju interesa (priprava, objava in promocija tehnoloških ponudb, aktivno trženje),
- postopki izkoriščanja IL (interna uporaba za lastno dejavnost, prodaja in licenciranje, ustanavljanje odcepljenih podjetij, skupna vlaganja in druge oblike pogodbenega sodelovanja in skupnih raziskav),

² Angleški izraz *evaluation* prevajamo v slovenski izraz *evaluacija*, ki ga moramo ločevati od angleškega izraza *valuation* (slovenski prevod: *vrednotenje oziroma ocenjevanje vrednosti*).

- postopki določanja obstoječe IL v pogodbah sodelovalnih projektov “background IP” in dogovori o skupnem imetništvu oz. primerni razdelitvi imetništva rezultatov sodelovalnih projektov in s tem povezanih pravic za izkoriščanje IL.

Odločanje upravljalcev IL na JRO v postopkih upravljanja s pravicami IL, od njihovega nastanka do dodelitve pravic za izkoriščanje, lahko razdelimo v grobem na tri mejnike [8]:

1. ali vlagati sredstva v zaščito in trženje nove IL (npr. ali vložiti patentno prijavo za izum, ali dodeliti sredstva za preverjanje koncepta ipd.);
2. na kakšen način je najbolj smiselno tržiti novo IL (licenca obstoječim podjetjem, odcepljeno podjetje, lastna uporaba za tržno dejavnost ali drugi načini ustvarjanja vrednosti iz IL na JRO; npr. preko vključevanja “backgrounda” v sodelovalnih projektih);
3. kakšna je primerna (tržna) cena za dodelitev pravic IL podjetjem oz. drugim organizacijam.

Sprejemanje odločitev upravljalcev IL na JRO v različnih fazah postopkov upravljanja s pravicami IL je podvrženo stalni spremenljivosti okoliščin, ki so povezane s stanjem razvoja tehnologije, razpoložljivostjo finančnih, infrastrukturnih in človeških virov, stanjem tehnike in trga, postopkov pridobivanja pravic industrijske lastnine, možnostmi delovanja brez kršenja pravic drugih. Zaradi stalne spremenljivosti okoliščin ter stanja tehnike in trga poteka odločanje postopoma in večstopenjsko, kar omogoča optimalno rabo virov. Večstopenjsko odločanje (ang. stage-gate analysis³) torej stalno upošteva predhodne analize in odločitve ter najnovejše ugotovitve, s katerimi upravljalci IL potrjujejo ali zavračajo hipoteze o izvedljivosti zaščite pravic IL in njihovega izkoriščanja.

Pridobivanje relevantnih in aktualnih podatkov, ki so pomembni za odločanje o postopkih upravljanja z IL, kot je kvantitativno vrednotenje IL, predstavlja velik izziv. Na primer podatki o primerljivih poslih na trgu z IL so v javno dostopnih virih včasih dostopni, vendar zbiranje, urejanje in analiza takih podatkov zahteva zagotovitev precejšnjih virov. Zato podjetja in JRO poleg javno dostopnih virov uporabljajo komercialno dostopna orodja z namenskimi bazami podatkov. Nekaj primerov, ki so navedeni tudi v raziskavi UK IPO o stanju na trgu ocenjevanja vrednosti IL navajamo v nadaljevanju [9].

Komercialno dostopna orodja in specializirana podjetja:

Royalty Source (<https://www.royaltysource.com/>)

KTMine (<https://www.ktmine.com/>)

Capital IQ (<https://www.capitaliq.com>)

Bloomberg (<https://www.bloomberg.com>)

SEC Edgar (<https://www.sec.gov/edgar/searchedgar/companysearch.html>)

Lexis Nexis (<https://www.lexisnexis.com/en-us/home.page>)

Royalty Range: <https://www.royaltyrange.com/royalty-rate-data>

Duff in Phelpsov priročnik za vrednotenje podaja vpogled v razumevanje konceptov stroškov kapitala in pristopov vrednotenja s podatki o specifikah držav in gospodarstev [10].

Javno dostopne baze patentnih dokumentov in objavljenih člankov za vpogled v stanje tehnike: Espacenet, WIPO Patentscope, Google Patents in druge.

³ Stage (phase) gate process: https://en.wikipedia.org/wiki/Phase-gate_process

Poleg tega imajo nekatera za trženje IL specializirana posredniška podjetja dostop do lastnih edinstvenih baz podatkov. Primer je ICAP Patent Brokerage, ki ima dostop do podatkov, pridobljenih na javnih in zasebnih dražbah IL, vključno s preteklimi podatki o prodaji, pridobljenimi od Ocean Tomo.

Z zbranimi informacijami in podatki torej opredelimo poslovne, pravne in finančne značilnosti vrednotenega sredstva IL, ki so pomembne za odločanje o načinu zaščite in trženja v prvih dveh mejnikih, ki nam predstavljajo osnovo za ocenjevanje vrednosti v tretjem mejniku, ko se odločamo o primerni tržni ceni pravic IL. Analize v posameznih fazah odločanja izvajamo z različnimi metodami, ki so prilagojene namenu in stopnji zrelosti IL za tržno izkoriščanje. V nadaljevanju predstavljamo vpogled v uporabo nekaj metod za kvalitativno vrednotenje oziroma evalvacijo sredstev IL v organizacijah.

4.2 Uporaba kvantitativnih metod evalvacije IL

4.2.1 Metoda EVLIA

Metoda EVLIA je namenjena identifikaciji in pripravi opisa NoS [11], [12]. IL je v metodologiji vključena kot podmnožica širše skupine NoS, ki predstavljajo tako imenovani intelektualni kapital podjetja in kot tak vpliva na konkurenčnost podjetja. Pristop je usmerjen v podporo identifikaciji in opisu tistih NoS, ki so ključna za ustvarjanje konkurenčne moči podjetja. Metoda je strukturirana v obliki vprašalnika za opisovanje NoS oz. IL. Vprašalnik je priložen v PRILOGI 2. V nadaljevanju povzemamo ključne korake izvedbe analize NoS po metodi EVLIA.

V prvem koraku analitik preuči naslednja vprašanja.

- 1.1. Kakšna je strategija podjetja?
- 1.2. Ali je strategija podjetja skladna z zunanjim okoljem (dejanskim in pričakovanim)?
- 1.3. Kako je artikuliran poslovni model podjetja (dejanski in načrtovan)?
- 1.4. Kateri so najbolj kritični viri (opredmeteni in neopredmeteni) za uveljavitev poslovnega modela?

Namen metode je zagotoviti verodostojno in smiselno sliko tistih NoS, ki so pomembna za konkurenčni uspeh in jih je zato mogoče vrednotiti in rezultate vrednotenja uporabiti pri zagotavljanju virov financiranja (lastniški, dolžniški), prodaji pravic NoS oz. IL ali vlaganju IL kot stvarne kapitalske vloške v podjetja (npr. odcepljena podjetja na JRO), delitev imetništva pravic IL v sodelovalnih projektih, ali zgolj za ustrezno evidentiranje IL v organizaciji za ustrezno načrtovanje upravljanja z viri, operativnega planiranja ali določanja strategije. Natančneje metoda pomaga pri identifikaciji in opisovanju NoS, ki:

- 2.1. so na voljo podjetju in imajo vlogo pri realizaciji poslovnega modela;
- 2.2. niso na voljo, vendar bi imeli pomembno vlogo pri realizaciji poslovnega modela;
- 2.3. so na voljo za podjetje, vendar nimajo vloge v dejanskem ali načrtovanem poslovnem modelu oz. strategiji podjetja.

Opredeljene so štiri skupine NoS: človeški viri, IL, organizacijski kapital in relacijski kapital. Vsako skupino sestavlja štiri do šest vrst NoS. Skupno je opredeljenih osemnajst različnih vrst NoS.

Za vsako vrsto NoS mora analitik, ob upoštevanju točk 1.1 do 1.4, odgovoriti na naslednji dve vprašanji (PRILOGA 2, tabela 2):

- 3.1. Ali je to NoS pomembno za doseganje konkurenčnosti podjetja?
- 3.2. Ali podjetje z NoS razpolaga?

Za vsako NoS se lahko pojavijo 4 situacije:

- 4.1. Sredstvo je relevantno in podjetje z njim razpolaga;
- 4.2. Sredstvo je relevantno, vendar podjetje z njim ne razpolaga;
- 4.3. Sredstvo ni relevantno, podjetje pa z njim razpolaga;
- 4.4. Sredstvo ni niti relevantno niti podjetje z njim ne razpolaga.

Če je sredstvo pomembno za doseganje konkurenčnosti in podjetje z njim razpolaga, mora analitik nadaljevati z identifikacijo ustreznega niza kazalnikov (PRILOGA 2, tabela 3), pri čemer se osredotoči na različne faze upravljanja s sredstvom, in sicer kako je bilo sredstvo pridobljeno (ustvarjanje), kako se trenutno uporablja in koristi, ki jih zagotavlja (delovanje), kako se načrtuje njegova zamenjava ali regeneracija (načrtovanje).

Če je sredstvo pomembno za doseganje konkurenčnosti, vendar podjetje z njim ne razpolaga, mora analitik identificirati ustrezen nabor kazalnikov (PRILOGA 2, tabela 3), ki lahko pokažejo prizadevanja podjetja za pridobitev sredstva v fazi načrtovanja.

Če sredstvo ni pomembno za doseganje konkurenčnosti, podjetje pa z njim razpolaga, mora analitik izbrati kazalnike (PRILOGA 2, tabela 3), ki so uporabni pri sporočanju možnosti pridobivanja vrednosti prek prenosa na drugo entiteto (prenosljivost).

V kolikor sredstvo ni pomembno za doseganje konkurenčnosti niti podjetje z njim ne razpolaga, ni potrebe po nadaljnji analizi kazalnikov.

Identifikacija NoS poteka s pomočjo vprašalnika, ki ima opredeljene kazalnike vrednosti. Kazalniki vrednosti, kot so opredeljeni v tabeli 4 za vsako od 18 vrst NoS (oz. 6 vrstami IL) predstavljajo osnovni okvir, dejanska izbira pravih kazalnikov pa je odvisna od industrijskega sektorja oz. tehnološkega področja in posebnosti podjetja, zato je potrebno kazalnike smiselno prilagajati glede na strategijo in poslovni model.

Rezultat analize z metodo EVLIA nam da seznam identificiranih vrst IL (oziroma širše opredeljenih NoS) s konkretno opredeljenimi lastnostmi oz. kazalniki vrednosti IL z vidika njenega nastanka, uporabe (delovanja), zamenjave oz. regeneracije (načrtovanja) in prenosljivosti.

4.2.2 Metoda JWP

Metoda JWP⁴ je namenjena evalvaciji tehnološkega in tržnega potenciala IL v zgodnjih razvojnih fazah tehnologije, ko je pomembno hitro in z omejenimi informacijami sprejeti odločitev o smiselnosti nadaljevanja postopka pridobivanja pravic IL in vlaganja virov v razvoj poslovnih modelov za njeno izkoriščanje. Metoda se večinoma uporablja v evalvacijah na JRO in njihovih pisarnah za prenos tehnologije in specializiranih podjetjih za podporo prenosa tehnologij na JRO, ko so okoliščine nastanka IL znane, dosedanje uporabe praviloma še ni, prihodnja (načrtovana) uporaba pa je negotova in opredeljena bolj s tehnološkimi in tržnimi hipotezami, manj pa z empiričnimi dokazi o uporabnosti oz. aplikativni vrednosti [14], [14].

Metoda JWP temelji na piramidno zasnovani strukturi kazalnikov vrednosti, ki jih preko namenskega vprašalnika z ustrežno uteženimi kriteriji uporabimo v hitrem postopku evalvacije sredstva IL. Primer več kot desetletne uporabe metode je tudi v ocenjevanjih tehnološko-tržnega potenciala invencij za zagon odcepljenih podjetij na JRO z vprašalnikom za vrednotenje po metodi JWP je priložen kot PRILOGA 3.

⁴ Poimenovanje metode JWP je interno poimenovanje metode v uporabi na Centru za prenos tehnologij in inovacij na Institutu Jožef Stefan. Metoda je povzeta po avtorju metode Jonu Wulffu Petersenu, direktorju področja za prenos tehnologij v podjetju Plougmann Vingtoft s sedežem na Danskem.

4.2.3 IP Score

IP Score je orodje za evalvacijo in vrednotenje patentov in rezultatov razvojnih projektov z vgrajenimi računskimi postopki in prikazi vrednosti [15]. Kategorije informacij, ki so predvidene za obdelavo v IP Score so naslednje.

- A. Pravni status (ocena pravne podlage za ohranjanje in uveljavljanje patenta ter sposobnost in motivacijo podjetja).
- B. Tehnologija (splošna ocena stanja patentirane tehnologije, obstoj alternativnih tehnologij, obseg zaščite).
- C. Tržni pogoji (možnosti trženja patentirane tehnologije, poslovne priložnosti iz vključevanja tehnologije v izdelke, konkurenčni položaj na trgu, rast trga, pričakovana življenjska doba izdelka na trgu, priložnosti za izdajo licenc itd. pravni status patenta in tehnološki trendi)
- D. Finance (vpliv tehnologije na finančne kazalnike, stroški za razvoj in proizvodnjo izdelkov, zasluški, prispevek k celotnim prihodkom podjetja, potreba po naložbah v proizvodno opremo).
- E. Strategija (kategorizacija patentnega dokumenta z namenom tehtanja dejanskega namena uporabe patenta v primerjavi s kvalitativnimi in finančnimi ocenami; ali gre za zagotavljanje kratkoročne zaščite za en izdelek, ali zagotavlja pravice do razvoja širše skupine novih izdelkov na novih trgih in s tem zagotavljanje dolgoročne konkurenčnosti podjetja).

Poleg kvalitativnih kategorij A-E so v metodološke modele orodja vgrajene spremenljivke za kvantitativno vrednotenje, kot so podatki iz računovodskih izkazov podjetja, ki so osnova za izračun finančne napovedi in posledično izračune vrednosti tehnologije. IP Score ima vgrajena orodja za prikaze končnih in vmesnih rezultatov analiz v več tipskih poročilih, ki podajajo različne dimenzije vrednotenja in finančnih napovedi, kot je neto sedanja vrednost.

4.2.3.1 UK IPO: IPR VALUATION CHECKLIST

Vprašalnik za oceno IL v postopku priprave licenčne pogodbe oz. vrednotenja cene. Vprašalnik v celoti prilagamo v PRILOGI 4 [16].

4.2.4 ProgressTT

Vprašalnik za oceno potenciala tehnologije v več razvojnih fazah. Orodje je bilo dano na voljo strokovnjakom in udeležencem PROGRESS-TT Bootcamp, ki je potekal v prostorih Philipsa, Eindhoven, Nizozemska, od 8. do 10. novembra 2016. Vprašalnik v celoti prilagamo v PRILOGI 5. Vprašalnik ni namenjen javni objavi in predstavlja zaupno gradivo.

4.3 Skladnost raziskav z MSOV

Za skladnost raziskav z MSOV se mora ocenjevanje vrednosti izvajati v skladu z vsemi načeli MSOV ki ustrezajo namenu ocenjevanja (MSOV 102) [4]. Nekaj pomembnih načel, ki skladno z MSOV 102 opredeljujejo izvedbo raziskav, in v splošnem veljajo za kvalitativno in kvantitativno fazo vrednotenja, so:

- raziskave morajo ustrezati namenu ocenjevanja vrednosti in podlagam vrednosti;
- v postopkih vrednotenja je potrebno zbrati zadostne dokaze za ustrezno podporo ocenjevanju vrednosti; obseg dokazov se določi s strokovno presojo, da informacije ustrezajo namenu ocenjevanja;
- o mejah obsega preiskav, ki jih izvaja ocenjevalec vrednosti, je možen dogovor, ki pa mora biti zabeležen v obsegu dela; če zaradi omejitev raziskave ni mogoče v zadostni meri ovrednotiti vhodnih podatkov in predpostavk, se za takšno ocenjevanje ne sme navesti, da je skladno z MSOV;
- kadar ocenjevanje vrednosti vključuje sklicevanje na informacije, ki jih dostavi nekdo drug in ne ocenjevalec vrednosti, bi bilo treba preučiti, ali so informacije verodostojne in ali se je na njih mogoče zanesti, ne da bi to škodljivo vplivalo na verodostojnost mnenja o oceni vrednosti;
- pri preučevanju verodostojnosti informacij naj bi ocenjevalci upoštevali okoliščine, kot je npr. namen ocenjevanja vrednosti, pomembnost informacij za sklepne ugotovitve, strokovnost, izkušnje in neodvisnost vira informacij;

- namen, podlaga vrednosti, obseg, omejitve raziskav, vsi viri informacij so del obsega ocenjevanja vrednosti, ki ga je treba sporočiti vsem strankam ocenjevanja vrednosti:
- če se med izvajanjem ocenjevanja ugotovi, da z raziskavami, ki so bile vključene v obseg dela, ne bo mogoče priti do verodostojne ocene vrednosti, ali da informacije, ki jih morajo zagotoviti tretje stranke, niso dosegljive ali so neustrezne, takšno ocenjevanje vrednosti ne bo skladno z MSOV;
- v postopku ocenjevanja je treba po dokončanju dela hraniti zapis opravljenega dela in podlago za delo (vključno z ključnimi vhodnimi podatki, izračuni, raziskavami, analizami, ter kopijo vsakega osnutka ali končnega poročila), ki so pripeljali do sklepov, hraniti primerno dolgo glede na zakonske, pravne ali regulativne ureditve.

5 Kategorije podatkov in informacij

Opisujemo kategorije podatkov in informacij, ki predstavljajo osnovo za izvedbo vrednotenja.

5.1 Namen vrednotenja (ocenjevanja vrednosti) sredstva

Namen se nanaša na razlog za ocenjevanje vrednosti. Med običajnimi nameni so (med drugim) finančno poročanje, davčno poročanje, podpora sodnim sporom, podpora poslom in podpora pri posojilnih odločitvah (MSOV 101) [4].

Vrednost NoS se ocenjuje za različne namene, kot so (MSOV 101_20.10):

- računovodsko poročanje;
- davčno poročanje;
- tožbe na sodiščih;
- zakonskih zahtev ali pravnih dogodkov;
- odločanje o poslih in zavarovanja premoženja.

Namen ocenjevanja vrednosti običajno določa podlago vrednosti. Namen vrednotenja IL v sodelovalnih projektih, kot ga opredeljujemo v tem poročilu, se v nanaša na okoliščine, kot jih opredeljujejo priporočila Evropske komisije v Okvirju državne pomoči za raziskave in razvoj ter inovacije (R&R&I) [3]. Te okoliščine so:

- ugotovitev izklicne cene za odprt, pregleden in nediskriminatoren konkurenčni prodajni postopek skladno z R&R&I 29 (a);
- izvedba neodvisne strokovne cenitve IL skladno z R&R&I 29 (b);
- priprava na učinkovita pogajanja skladno z R&R&I 29 (c);
- kontrola upravičenosti ekonomsko ugodnih ponudb v primeru R&R&I 29 (d).

5.2 Opisovanje sredstva

Sredstva IL so v MSOV opredeljena v skupini NoS. NoS je nedenarno sredstvo, ki ima gospodarske lastnosti. Nima fizične oblike, vendar daje lastniku pravice in gospodarske koristi (MSOV 210_10). Obstaja več vrst NoS, v splošnem pa velja, da spadajo v eno ali več navedenih kategorij (MSOV 210_20.2):

- s trženjem povezana NoS (npr. blagovne znamke, trgovska imena, internetne domene)
- s strankami povezana NoS (npr. sezname strank oz. kupcev, pogodbe s strankami, pogodbeni ali nepogodbena razmerja z njimi)
- z umetnostjo povezana NoS (npr. pravice do koristi iz umetniških stvaritev);
- s pogodbo povezana NoS (npr. vrednost pravic izhaja iz pogodbenih sporazumov);
- s tehnologijo povezana NoS (npr. pogodbene ali nepogodbene pravice patentirane ali nepatentirane tehnologije, podatkovnih baz, formul, modelov, programske opreme, procesov, receptov).

Pomembno je razumeti vse pogoje, ki so potrebni, da lahko sredstvo IL (oz. NoS) opredelimo kot »sredstvo« ki mu je mogoče določiti vrednost. Sprašujemo se o naslednjih pogojih. Kaj sredstvo je, kako ga lahko opišemo oz. kako ga lahko določimo s prepoznavnim opisom. Obstoj sredstva mora biti oprijemljivo dokazan (npr. pogodba, licenca, registracijski dokument, evidenca v računovodskih izkazih). Sredstvo mora biti ustvarjeno v določljivem trenutku. Sredstvo mora biti prenosljivo in ga je mogoče pravno uveljavljati. Prihodek, ki ga sredstvo omogoča, mora biti ločeno prepoznaven od drugih poslovnih sredstev. Sredstvo je mogoče prodati neodvisno od drugih poslovnih sredstev. Sredstvo mora biti predmet uničenja ali prenehanja ob določenem času [2].

V nadaljevanju se sprašujemo, na kakšen način sredstvo lahko uporabimo, kaj so **pravne, poslovne in finančne značilnosti** vrednotenega sredstva in kdo je domnevni kupec oz. upravičenec pridobitve vrednosti iz sredstva, kar določa naravo posla oz. podlago vrednosti.

5.3 Določitev podlage vrednosti

Podlage vrednosti opisujejo temeljne premise, na katerih bodo temeljile ocenjene vrednosti. Podlaga vrednosti lahko vpliva na izbiro ali celo narekuje ocenjevalčevo izbiro metod, vhodnih podatkov in predpostavk ter s tem vpliva na končno mnenje o vrednosti (MSOV 104_10.1). Podlaga vrednosti mora torej ustrezati namenu ocenjevanja vrednosti. Vir, v katerem je opredeljena katerakoli uporabljena podlaga vrednosti, mora biti naveden ali pa podlaga vrednosti razložena (MSOV 101_20.3.g). Od ocenjevalca se lahko zahteva, da uporablja podlage vrednosti, ki so določene z zakonom, predpisom, pogodbo ali drugim dokumentom (MSOV 104_10.2). MSOV opredeljuje več podlag vrednosti. Za ocenjevanje vrednosti NoS navajamo tri podlage vrednosti, ki bi bile lahko najbolj relevantne za namen ocenjevanja vrednosti IL v sodelovalnih projektih.

- **Tržna vrednost** (MSOV 104_30): je cena po kateri bi voljan kupec in voljan prodajalec zamenjala sredstvo ali obveznost na dan ocenjevanja vrednosti v poslu med nepovezanima, neodvisnima strankama po ustreznem trženju, po katerem sta stranki delovali seznanjeno, preudarno in brez prisile.
- **Pravična vrednost** (MSOV 104_50): je ocenjena cena za prenos sredstva ali obveznosti med prepoznanima strankama ob upoštevanju vsakokratnih prednosti ali pomanjkljivosti, ki so splošno na voljo vsem tržnim udeležencem.
- **Poštena vrednost** (MSOV_104_90). Mednarodni standard računovodskega poročanja (MSRP13) določa pošteno vrednost kot ceno, ki je bila prejeta ob prodaji ali plačana za prenos obveznosti v urejenem poslu med tržnimi udeleženci. Poštena vrednost se pogosto uporablja v sodnih zadevah za določanje odškodnin.
- **Poštena tržna vrednost** (MSOV_104_100). Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) opredeljuje pošteno tržno vrednost kot ceno, ki bi jo voljan kupec plačal voljnemu prodajalcu v poslu na prostem trgu. Poštena tržna vrednost se po navodilih OECD uporablja za mednarodne davčne namene in kot podlaga vrednosti v nacionalnem, regijskem in lokalnem pravnem okolju.

5.4 Določitev finančnih, poslovnih značilnosti in pravnih značilnosti NoS

Finančne značilnosti določajo vpliv sredstva na vrednostno verigo izdelka ali storitve. Finančne značilnosti opredeljujejo tipični računovodski podatki, kot so prihodki, stroški, kapitalske naložbe, lahko pa tudi strateške informacije, kot so premije cen, prihranki pri stroških, presežki kapitala ali kateri koli drug finančni rezultat, ki temelji na uporabi sredstva, in neposredno ali posredno ustvarja vrednost. Pogosta vprašanja, ki so povezana s finančnim profilom so:

- a. Predvideni prihodki, stroški in kapitalske zahteve, povezane s komercializacijo NoS.
- b. Ocenjen čas za komercializacijo sredstva.

- c. Ocenjeni stroški alternativ, ki ne kršijo pravic drugih.
- d. Časovna vrednost denarja (stroška kapitala), povezana z NoS.
- e. Vpliv komercializacije na obratna sredstva (terjatve in obveznosti do kupcev).

Finančni profil naj običajno zajema celotno dobo koristnosti sredstva. Doba koristnosti sredstva (ali doba gospodarne uporabe predstavlja časovno obdobje, v katerem bo sredstvo ustvarilo prihodke ali omogočilo prihranke pri stroških. Doba koristnosti sredstva je lahko daljša ali krajša od zakonite dobe sredstva, odvisno od konkurenčnih dejavnikov, ki so ugotovljeni v analizi poslovnega profila (MSOV 210_100).

Opredelevitev poslovnih značilnosti opravimo z analizo celotne verige vrednosti v izkoriščanju IL oz. NoS. Večino IL izkoriščamo v povezavi z drugimi pravicami IL, kot so blagovne znamke, poslovne skrivnosti in druge. Ključna je skrbna preučitev medsebojnih odnosov med vso IL, ki nastopa v verigi vrednosti. Na sposobnost izkoriščanja pomembno vpliva tržni življenjski cikel. Za patente informacija o dobi veljavnosti zaščite bistveno vpliva na ekonomsko življenjsko dobo. Doba koristnosti (ali gospodarska doba) sredstva predstavlja časovno obdobje, v katerem bo sredstvo ustvarilo prihodke ali omogočilo prihranke pri stroških.

Pomemben element poslovnega profila je ekonomska karakterizacija NoS. Ekonomska karakterizacija se nanaša na zmožnost funkcije ali sredstva, da poganja ustvarjanje dohodka v nadaljevanju verige vrednosti. Verige vrednosti so sestavljene iz funkcij in sredstev, ki jih lahko opredelimo v dveh skupinah, rutinske in »nerutinske« oz. podjetniške. Rutinsko funkcijo ali sredstvo je načeloma mogoče pridobiti od alternativnega ponudnika v neodvisni transakciji. Zato lahko pogodbeni stranka zadrži vsak presežni dobiček (nad „rutinskim“ zneskom) in ta torej ne pripada lastniku ali izvajalcu sredstva ali funkcije. Nasprotno pa je podjetniška funkcija ali sredstvo tisto, ki je ključnega pomena za vrednostno verigo in ni na voljo pri alternativnih dobaviteljih. Zato so podjetniške funkcije in sredstva v veliko močnejšem pogajalskem položaju kot drugi členi vrednostne verige in zahtevajo večji delež celotnega dobička.

Opredelevitev pravne zaščite. Pravno zaščiteni IL, katere imetnik pravic ima izključni monopol nad izkoriščanjem določenega sredstva, je lahko rutinska ali podjetniška. Rutinska IL je tista, za katero je mogoče pridobiti nadomestno IL, pri čemer za nadomestno IL ne kršimo pravic imetnikov te alternativne IL. V farmacevtski industriji so patentirane učinkovine ponavadi podjetniška IL, saj je taka patentirana učinkovina edinstven in kritičen dejavnik za uspeh zdravila, medtem ko je druge elemente v verigi vrednosti, kot so proizvodnja, prodaja in distribucija, mogoče zagotoviti iz več virov. Nasprotno pa je v manj tehnološko zahtevnih in na IL manj temelječih proizvodnih industrijah proizvodna IL običajno rutinska, v kolikor so prednosti tehnologije na voljo iz drugih virov in lahko zagotovijo „zgornjo mejo“ vrednosti sredstva. V kompleksnih panogah, kot je avtomobilska industrija, pa je lahko več podjetniških sredstev IL, kot so tehnologije produktnih platform in blagovne znamke.

MSOV 210_90.3.d opredeljuje pojem „rutinskosti“ tudi v kontekstu ocenjevanja tveganj za doseganje vrednosti, ki vpliva na določanje diskontnih mer oz. mer donosa. Neopredmeteno sredstvo, ki je uporabljeno v tveganih (nerutinskih) funkcijah (na primer pri raziskavah in razvoju) je lahko bolj tvegano od sredstev, uporabljenih v dejavnostih z nižjim tveganjem ali bolj vsakdanjih (rutinskih) dejavnostih, kot je na primer dobava obstoječih izdelkov ali storitev.

5.5 Izbira načina in metode

Cilj izbire načinov in metod ocenjevanja vrednosti za neko sredstvo je poiskati najprimernejšo metodo v določenih okoliščinah (MSOV 105_10). Nobena metoda ni primerna za vsako morebitno situacijo. V postopku izbire najprimernejšega načina in metode naj bi ocenjevalci upoštevali vsaj:

- primerno podlago in premiso vrednosti, določeno s pogoji in namenom ocenjevanja vrednosti;
- ustrezne prednosti in slabosti možnih načinov in metod ocenjevanja vrednosti;
- primernost vsake metode glede na vrsto sredstva in načine ali metode, ki jih uporabljajo udeleženci na ustreznih trgih;

- razpoložljivost informacij, ki so potrebne za uporabo metod.

Od ocenjevalcev vrednosti se ne zahteva uporaba več kot ene metode za ocenjevanje vrednosti enega sredstva, zlasti, kadar ocenjevalec močno zaupa v natančnost in zanesljivost posamezne metode glede na dejstva in okoliščine ocenjevanja vrednosti. Vendar naj bi ocenjevalci vrednosti razmislili o uporabi več načinov in metod kadar nimajo dovolj stvarnih ali opazovanih vhodnih podatkov, ki bi omogočali, da bi že z eno samo metodo lahko prišli do zanesljive sklepne ugotovitve o ocenjeni vrednosti. V primeru uporabe več kot enega načina in/ali metode naj bi bil sklep o vrednosti na podlagi več načinov in metod utemeljen, celoten postopek analiziranja in usklajevanja različnih vrednosti brez povprečenja pa opisan v poročilu.

6 KVANTITATIVNO VREDNOTENJE IL

Kvantitativno vrednotenje IL se skladno z MSOV izvede na enega od treh glavnih možnih načinov: način tržnih primerjav, nabavnovrednostni način, na donosu zasnovan način. Vsak način vključuje različne in podrobne metode uporabe (MSOV 105) [4]. MSOV ne daje celotnega seznama vseh možnih metod, ki so lahko primerne, kot je npr. metoda Monte Carlo, metoda odločitvenih dreves in druge [17]. Izbiro najprimernejšega načina in metode se opravi z upoštevanjem okoliščin, in sicer najmanj z upoštevanjem primerne podlage in premise vrednosti; prednosti in slabosti načinov in metod ocenjevanja vrednosti; primernost glede na vrsto sredstva IL in načine in metode, ki jih uporabljajo udeleženci na ustreznih trgih; razpoložljivost zanesljivih informacij, potrebnih za uporabo metod. Za ocenjevanje vrednosti enega sredstva ni zahtevana uporaba več kot ene metode, zlasti, kadar ocenjevalec vrednosti zelo zaupa v natančnost in zanesljivost posamezne metode v danih okoliščinah posla ocenjevanja vrednosti. Vendar pa naj bi ocenjevalci vrednosti preučili in razmislili o uporabi več načinov in metod, zlasti, kadar nimajo dovolj vhodnih podatkov. Kadar se uporabi več načinov ali metod v okviru enega samega načina, naj bi ocena vrednosti bila utemeljena, celoten postopek analiziranja in usklajevanja več različnih vrednosti v eno samo sklepno ugotovitev brez povprečenja pa opisano v poročilu. Kadar se ocene vrednosti, ki so pridobljene po različnih načinih ali metodah zelo razlikujejo, mora ocenjevalec opraviti postopke, na podlagi katerih bo razumel, zakaj se ocene razlikujejo. Na splošno ni primerno samo tehtati različnih ocen vrednosti ampak ponovno preučiti okoliščine konkretne situacije, na osnovi katerih je prišlo do izbire uporabljenih metod. Tako naj bi ocenjevalci ugotovili, ali eden od načinov ali metod zagotavlja boljše ali zanesljivejšo oceno vrednosti. Pri vseh načinih je potrebno čim bolj uporabljati tržne informacije, pri čemer mora ocenjevalec vrednosti z ustrezno analizo ovrednotiti vhodne podatke in predpostavke ter njihovo ustreznost za namen ocenjevanja vrednosti MSOV 105 (10.1 do 10.8).

6.1 Nabavnovrednostni način

6.1.1 Osnovni principi

Osnovno načelo uporabe: kupec ne bo plačal več, kot je cena za pridobitev sredstva enake koristnosti z nakupom ali z gradnjo oz. izdelavo, razen če gre za neprimeren čas, nevšečnosti, tveganje ali druge dejavnike. Določitev vrednosti se izvede na podlagi stroška nadomestitve podobnega sredstva ali sredstva, ki omogoča možnost podobnih storitev ali koristnosti (MSOV 210-70).

6.1.2 Odločanje o uporabi

Lahko se uporabi, kadar ni mogoče uporabiti drugega načina. Kadar sredstvo ne izpolnjuje meril MSOV 105_60.2 in 60.3, ki so: a) tržni udeleženec bi lahko ponovno ustvaril sredstvo skoraj enake koristnosti, kot je ocenjevano sredstvo, brez regulativnih ali zakonskih omejitev, dovolj hitro, da tržnemu udeležencu ne bi bilo potrebno plačati posebne premije za možnost takojšnje uporabe; b) sredstvo neposredno ne ustvarja dohodka in kot tako uporaba na donosu zasnovanega načina ali načina tržnih primerjav ni izvedljiva; c) podlaga vrednosti, kise uporablja je zasnovana na nadomestitvenih stroških, npr. nadomestitvena nabavna vrednost. Dodatne okoliščine, ki nakazujejo odločitev v prid uporabe nabavnovrednostnega načina so še, na primer, v kolikor je bilo sredstvo ustvarjeno nedavno in imajo predpostavke za uporabo

nabavnovrednostnega načina visoko stopnjo zanesljivosti. Nabavnovrednostni način se običajno uporablja za ocenjevanje vrednosti NoS, kot je programska oprema in usposobljena delovna sila (MSOV 210_70).

6.1.3 Metode nabavnovrednostnega načina

Nabavnovrednostni način lahko izvedemo z uporabo treh možnih metod:

- Metoda nadomestitvene vrednosti (izračunavanje stroškov podobnega sredstva z enakovredno koristnostjo); se najpogosteje uporablja za NoS.⁵
- Metoda reprodukcijske nabavne vrednosti (izračunavanje stroškov za ponovno ustvarjanje replike sredstva); uporaba je primerna, ko je cena enakovrednega sredstva višja od stroškov izdelave kopije ocenjevanega sredstva; ali ko je koristnost omogočena le s kopijo, ne pa sodobno enakovredno sredstvo.
- Metoda seštevanja (seštevanje posameznih delov vrednosti).

6.1.4 Ključni koraki metod nabavnovrednostnega načina

6.1.4.1.1 Metoda nadomestitvene vrednosti

Izračun stroškov za ustvaritev ali pridobitev sredstva z enakovredno koristnostjo.

Ugotovitev, ali je potrebno znižanje vrednosti za morebitne funkcionalno ali ekonomsko zastarelost povezano z ocenjevanim sredstvom.

Odštetje znižanj vrednosti od celotnih stroškov za pridobitev ocene vrednosti sredstva.

6.1.4.1.2 Metoda reprodukcijske nabavne vrednosti

Izračun stroškov za ustvaritev natančne kopije ocenjevanega sredstva.

Ugotovitev, ali je potrebno znižanje vrednosti za morebitno funkcionalno zastarelost povezano z ocenjevanim sredstvom.

Odštetje znižanj vrednosti od celotnih stroškov za pridobitev ocene vrednosti sredstva.

6.1.4.1.3 Metoda seštevanja

Ocenitev (z uporabo ustreznih načinov in metod) vrednosti vsakega od sestavnih sredstev, ki je del ocenjevanega sredstva.

Seštetje vrednosti sestavnih sredstev za pridobitev ocene vrednosti sredstva.

6.1.4.2 Premisleki o stroških (nabavnovrednostni način)

Nabavnovrednostni način naj bi zajel vse stroške (različne glede na vrsto sredstva), ki bi jih imel *značilni udeleženeec trga*.

Ocenjene stroške za ustvarjanje sredstva enake koristnosti je potrebno prilagoditi z deprecijacijo⁶. Prilagoditev zaradi zmanjšanja vrednosti (deprecijacije) upošteva več vrst zastarelosti, kot je funkcionalna zastarelost (MSOV 105_80.2.b in 80.6).

Konkretno za metodo nadomestitvene vrednosti naj bi ocenjevalci upoštevali še *pribitek dobička*, kot zagotovilo donosa na naložbo (MSOV 210_70.7.c).

⁵ Mnoga NoS nimajo fizične oblike in jih ni mogoče reproducirati; pri sredstvih, kot je programska oprema, ki jih je sicer mogoče reproducirati, pa njihova vrednost običajno izhaja iz njihove funkcije oz. uporabnosti, in ne iz programskih vrstic (MSOV 210_70.5).

⁶ Depreciacije v kontekstu ocenjevanja vrednosti z nabavnovrednostnim načinom ne smemo zamenjevati z besedo *amortizacija* v računovodskem poročanju ali davčnem pravu, ki se nanaša na porabljanje naložb v osnovna sredstva v času (MSOV 105_80.1).

6.2 Način tržnih primerjav

6.2.1 Osnovni principi

Način tržnih primerjav nakazuje vrednost s primerjavo ocenjevanega sredstva z enakimi ali podobnimi sredstvi, za katera so na voljo informacije o cenah (MSOV 105_20.1 in MSOV 210_50).

6.2.2 Odločanje o uporabi

Uporaba načina tržnih primerjav je primerna v okoliščinah, če je bilo ocenjevano sredstvo nedavno prodano v primernem poslu za proučevanje, ali v primeru, ko se ocenjevano sredstvo ali podobno sredstvo dejavno javno trži, ali, ko obstajajo pogosti in/ali nedavni opazovani posli z bistveno podobnimi sredstvi (MSOV 105_20.2). V kolikor navedene okoliščine niso izpolnjene, je mogoče uporabiti način tržnih primerjav v kombinaciji z drugimi načini. V tem primeru je ugotovitvam iz načina tržnih primerjav možno dati ustrezno težo v primerih, kadar so okoliščine naslednje (MSOV 105_20.3):

- posli z ocenjevanim sredstvom ali bistveno podobnimi sredstvi niso bili sklenjeni dovolj nedavno glede spremenljivost in živahnost trga;
- sredstvo ali podobna sredstva se javno trži, vendar ne dejavno;
- informacije o poslih na trgu so na razpolago, vendar se primerljiva sredstva pomembno razlikujejo od ocenjevanega sredstva, zaradi česar bi bile verjetno potrebne subjektivne prilagoditve;
- informacije o nedavnih poslih niso zanesljive (izvirajo iz govoric, udeležen je sinergijski kupec, prodaja v stiski ipd.)
- cena, ki bi jo sredstvo do doseglo na trgu pomembneje vpliva na vrednost, kot cena obnovitve ali zmožnost ustvarjati dobiček.

Dodatno je za ocenjevanje vrednosti NoS možno uporabiti način tržnih primerjav le v okoliščinah, ko (MSOV 210_50.3):

- so na razpolago informacije o poslih, sklenjenih po tržnih načelih med nepovezanimi strankami na isti ali bližnji datum ocenjevanja vrednosti;
- je na voljo dovolj informacij za izvedbo ustreznih prilagoditev, ki odražajo pomembne razlike med ocenjevanim sredstvom in sredstvi, ki so vključena v take posle.

6.2.3 Metode načina tržnih primerjav

Metoda primerljivih poslov je na splošno edina metoda načina tržnih primerjav, ki se lahko uporablja za NoS (MSOV 105_30 in MSOV 210_50.3). Metoda primerljivih (prejšnjih) poslov (tudi metoda referenčnih poslov) izkorišča informacije o primerljivih poslih z ocenjevanimi sredstvi ali s sredstvi, ki so enaka ali podobna ocenjevanemu sredstvu.

6.2.4 Ključni koraki metode načina primerljivih poslov

Ključni koraki pri metodi primerljivih poslov so:

- ugotovitev enot primerjave, ki jih udeleženci uporabljajo na zadevnem trgu;
- poiskati primerljive posle in izračun ključne metrike ocenjevanja vrednosti za te posle;
- izvedba morebitnih prilagoditev metrik (tudi 30.12.d)
- uporaba prilagojenih metrik
- uskladitev kazalnikov vrednosti, če je bilo uporabljenih več metrik.

6.2.5 Premisleki v zvezi z načinom tržnih primerjav

Raznovrstnost NoS in dejstvo, da se z njimi le redko trguje ločeno od drugih sredstev, pomeni, da je na trgu le redko mogoče najti dokaze za posle z enakimi sredstvi. Najpogosteje gre za sredstva ki so podobna, ne pa enaka (MSOV 210_50.4).

Kadar so na razpolago dokazi o cenah ali mnogokratnikih ocenjevanja vrednosti, naj bi ocenjevalci vrednosti naredili prilagoditve za razlike med ocenjevanim sredstvom in sredstvi, ki so bila vključena primerljive posle. Take prilagoditve bodo morda določljive prej na kvantitativni, kot na kvantitativni ravni. V kolikor so ugotovljene potrebne kvantitativne prilagoditve, je smiselno razmisliti o drugih načinih ocenjevanja vrednosti (MSOV 210_50.5).

6.2.5.1 Premislek v zvezi z ocenjevanjem čez palec

Včasih se tudi nepreverjena merila ocenjevanja vrednosti »čez palec« upoštevajo kot način tržnih primerjav. Kazalniki vrednosti, ki izhajajo iz takih pravil, ne bi smeli imeti pomembne teže, razen če se lahko dokaže, da se kupci in prodajalci nanje pomembno zanašajo (MSOV 105_30.16).

Pravilo čez palec ali pravilo 25% temelji na predpostavki, da se v nepravdnih okoliščinah stranke običajno pogajajo med seboj, da bi dosegle primerno stopnjo licenčnine, ki se giblje približno med četrtno do ene tretjine bruto dobička ne glede na področje ali naravo IL [17].

6.3 Na donosu zasnovan način

6.3.1 Osnovni principi

Na donosu zasnovan način nakazuje vrednost s pretvorbo prihodnjih denarnih tokov v eno samo sedanjo vrednost. Vrednost sredstva se določi s sklicevanjem na vrednost dohodka, denarnega toka ali prihrankov pri stroških, ki jih je mogoče pripisati NoS v dobi njegove gospodarne uporabe (MSOV 105_40.1) in (MSOV 210_60.1).

6.3.2 Odločanje o uporabi

Uporaba na donosu zasnovanega načina je primerna v okoliščinah, ko velja, da ima sredstvo zmožnost, da ustvarja dohodek; in ko so utemeljene napovedi zneska in časa prihodnjih dohodkov na razpolago, vendar je malo ustreznih primerjav s trgom. V kolikor navedene okoliščine niso izpolnjene, je mogoče uporabiti način tržnih primerjav v kombinaciji z drugimi načini. V tem primeru je ugotovitvam na donosu zasnovanega načina možno dati ustrezno težo v primerih, kadar so okoliščine naslednje (MSOV 105_40.3):

- zmožnost ustvarjanja dohodka je le eden od več dejavnikov, ki vpliva na vrednost s stališča udeleženca;
- obstaja pomembna negotovost glede količine in časa prihodnjega dohodka;
- ni dostopa do informacij v zvezi z ocenjevanim sredstvom;
- ocenjevano sredstvo še ni začelo ustvarjati dohodka, predvideno pa je, da ga bo.

6.3.3 Metode na donosu zasnovanega načina

Metode na donosu zasnovanega načina temeljijo na diskontiranju prihodnjih zneskov denarnega toka na sedanjo vrednost. Obstaja več variacij metode diskontiranega denarnega toka (DCF). V nadaljevanju opisujemo metodo DCF in način določanja denarnega toka ter obdobja podrobne napovedi

Metoda diskontiranega denarnega toka (DCF) določa sedanjo vrednost sredstva na osnovi napovedanega denarnega toka, ki se diskontira nazaj na datum ocenjevanja (MSOV_105_50.2). Metoda DCF nam lahko da vrednost sredstva ob koncu izrecnega napovednega obdobja (npr. v okoliščinah, ko ima sredstvo dolgo ali nedoločeno dobo trajanja). DCF nam lahko da vrednost tudi brez izrecnega napovednega obdobja, kar imenujemo kapitalizacija donosa (MSOV_105_50.3).

Določanje vrste denarnega toka in priprava napovedi denarnega toka (MSOV 105_50.5).

Izbira primerne vrste denarnega toka glede na vrsto sredstva in nalogo ocenjevanja. Upoštevati je potrebno ugotovitev, ali gre za:

- denarni tok za celotno lastništvo NoS ali delni delež lastništva v njem;

- denarni tok pred ali po obdavčenju (po obdavčenju praviloma upoštevati davčno stopnjo udeleženca trga, ne pa lastnika);
- dejanski (realni) ali nominalni denarni tok (dejanski – brez upoštevanja inflacije; nominalni – z upoštevanjem napovedi inflacije);
- valute, ki se pri ocenjevanju vrednosti razlikujejo od valute uporabljene v projekcijah denarnega toka; npr. valute z visoko stopnjo inflacije na novo nastajajočih trgih (upoštevati ustrezno metodo pretvorbe valut, skladno z MSOV 210_50.7).

Obdobje podrobne napovedi se določi z upoštevanjem namena ocenjevanja vrednosti, vrste sredstva, razpoložljivih informacij in podlage vrednosti (MSOV 105_50.8). Za izbiro obdobja podrobne napovedi naj bi upoštevali (MSOV_105_50.9):

- dobo trajanja sredstva;
- razumno obdobje, za katero so na razpolago zanesljivi podatki za projekcije;
- najkrajše izrecno obdobje napovedi (mora biti dovolj dolgo, bi da sredstvo lahko doseglo stabilizirano raven rasti in dobičkov, po kateri se lahko uporablja končna vrednost);
- za sredstva z omejeno dobo trajanja se uporabi napoved denarnega toka za celotno dobo trajanja sredstva;
- v primeru, da sredstvo deluje na stabilizirani ravni rasti in dobičkov, morda ni potrebno upoštevati izrecnega obdobja napovedi in lahko preostala vrednost predstavlja edino podlago vrednosti (kapitalizacija donosa);
- nameravano obdobje posedovanja za enega naložbenika naj ne bi vplivalo na vrednost sredstva, razen, v kolikor je namen ocenjevanja določiti vrednost za naložbenika, se to obdobje upošteva pri določanju izrecnega obdobja napovedi.

Doba gospodarne uporabe NoS je pomemben premislek zlasti pri ocenjevanju vrednosti NoS po na donosu zasnovanem načinu (MSOV_210_100). Doba uporabe je lahko omejena s pravnimi, tehnološkimi, funkcionalnimi ali ekonomskimi dejavniki, druga sredstva pa imajo lahko neomejeno dobo trajanja. Za ocenjevanje dobe gospodarne uporabe NoS so potrebni naslednji premisleki:

- pravne, tehnološke, funkcionalne in ekonomske dejavnike je treba upoštevati posamično in skupno (npr. tehnična rešitev je omejena s pravno dobo patentne zaščite, kar pa ni izključni dejavnik, saj ekonomski dejavnik, kot je vstop konkurenčne tehnologije na trg lahko skrajša dobo gospodarne uporabe patenta; po drugi strani je lahko skrito znanje, ki je povezano z realizacijo rešitve po patentu uporabno še po preteku patentne zaščite);
- vzorec uporabe ali zamenjave NoS z novim, boljšim, cenejšim, drugim možnim sredstvom (npr. možnost hitre zamenjave nekega sredstva, kot je nova različica programske opreme, ki temelji na zamenjavi le dela obstoječe kode, v primerjavi z možnostmi zgolj počasne in dolgotrajne zamenjave proizvodnega procesa);
- količinska opredelitev izgubljanja strank je ključni dejavnik za ocenjevanje tistih NoS, ki so povezana s strankami ali kupci (gre za ocene v prihodnosti, na osnovi opažanj pojava v preteklosti);
- obstaja več načinov za merjenje in uporabo podatkov izgubljanja strank v preteklosti (MSOV 210_100.5 do 100.8).

Davčni ščit iz amortizacije NoS zmanjšuje davčno obremenitev zavezancev in povečuje denarni tok. Vrednost davčnega ščita iz amortizacije je v odvisnosti od namena ocenjevanja morda primerno vključiti v vrednost NoS (MSOV210_110). Za ustrezno uporabo davčnega ščita v ocenjevanju vrednosti NoS so potrebni naslednji premisleki:

- pri ocenjevanju vrednosti NoS na način tržnih primerjav ali nabavnovrednostni način se zmožnost amortiziranja sredstva kaže že v ceni, plačani za izdelavo ali nakup tega sredstva; pri na donosu zasnovanem načinu pa je treba davčni ščit izrecno izračunati in ga vključiti, kadar je to primerno;
- uporaba ustrezne diskontne mere pri izračunu davčnega štita iz amortizacije je lahko izvedena na dva načina: prvi način je z uporabo diskontne mere podjetja, ki uporablja NoS (npr. tehtano povprečje celotnega kapitala); drugi način pa je z uporabo diskontne mere, ki je primerna za ocenjevano NoS (na primer se ne predpostavlja, da lastnik NoS to sredstvo ločuje od poslovanja in dohodka).

Napoved denarnega toka za obdobje podrobne napovedi se oblikuje z uporabo napovednih finančnih informacij (npr. napovedi posloводства o predvidenih prihodkih in prilivih ter odhodkih in odlivih), ki jih mora ocenjevalec vrednosti ustrezno analizirati in ovrednotiti napovedne finančne informacije, predpostavke, in njihovo ustreznost za namen ocenjevanja vrednosti v odvisnosti od namena ocenjevanja vrednosti (MSOV_105_50.12 in 50.13). Napoved denarnega toka se pripravi z:

- razdelitvijo na primerne časovne razmike (tedensko, mesečno, četrletno, letno), odvisno od vrste sredstva, vzorca denarnega toka, razpoložljivih podatkov in dolžine napovednega obdobja;
- zajemanjem ustrezne količine in časovnega okvira vseh prihodnjih denarnih pritokov in odtokov, povezanih z ocenjevanim sredstvom, z upoštevanjem podlage vrednosti;
- prikazom najmanj enega od naslednjih:
 - pogodbeni ali obljubljeni denarni tok;
 - enotni najverjetnejši sklop denarnega toka;
 - verjetnostno tehtan pričakovani denarni tok; ali
 - več scenarijev možnega prihodnjega denarnega toka;
- upoštevanjem različnih ravni tveganja in različnih diskontnih mer za različne vrste denarnih tokov;
- prednostnim upoštevanjem napovednih finančnih informacij, ki bi jih predvidevali tržni udeleženci v primerjavi z napovedmi računovodskih prihodkov in odhodkov;
- upoštevanjem sezonstva in cikličnosti obravnavanega sredstva.

Preostala vrednost se izračuna v primerih, kadar se pričakuje, da bo sredstvo obstajalo tudi še po izrecnem obdobju napovedi. Preostala vrednost se diskontira nazaj na datum ocenjevanja vrednosti (običajno z enako diskontno mero, kot je uporabljena v napovedi denarnega toka). Preostala vrednost naj bi upoštevala (MSOV_105_50.20):

- ali se sredstvo s časom poslabšuje in ali ima omejeno ali neomejeno dobo trajanja;
- ali ima sredstvo možnost rasti tudi po izrecnem obdobju napovedi;
- ali se na koncu izrecnega obdobja napovedi pričakuje prejem vnaprej določenega fiksnega zneska kapitala;
- pričakovano raven tveganja sredstva v času preostale vrednosti;
- morebitno ciklično naravo sredstva (naj ne bi bila določena s trajno vršno, ali trajno minimalno ravnijo denarnega toka);
- davčne lastnosti sredstva po koncu izrecnega obdobja napovedi (če jih ima oz. ali trajajo v neskončnost).

Izračun preostale vrednosti se lahko izvaja na več načinov, npr. z metodo Gordonovega modela rasti (MSOV_105_50.23) ali tržnim načinom določitve izstopne vrednosti (MSOV 105_50.24).

Diskontna mera (ali mera donosa), po kateri se diskontira denarni tok napovedi, naj ne bi bila samo odraz časovne vrednosti denarja, pač pa tudi tveganj, povezanih s to vrsto denarnega toka in prihodnjim delovanjem sredstva (MSOV_105_50.29). Pri določitvi diskontne mere naj bi v splošnem upoštevali (MSOV_105_50.31):

- tveganje, povezano z napovedmi pri uporabljenem denarnem toku;
- vrsto sredstva;
- implicitne mere pri poslih na trgu;
- geografsko lokacijo sredstva in ali lokacijo trgov, na katerih bi se z njim trgovalo;
- dobo trajanja sredstva in skladnost z vhodnimi podatki (npr. podatki za 3 letno dobo trajanja v primerjavi s 30 letno dobo);
- vrsto denarnega toka;
- podlage vrednosti (za večino podlag naj bi bila diskontna mera pripravljena s stališča tržnega udeleženca).

Določitev diskontne mere se lahko izvede s katerokoli razumno metodo, kot so (MSOV_105_30):

- model določanja cen dolgoročnih naložb;
- tehtano povprečje stroškov celotnega kapitala;
- opazovane ali privzete mere donosnosti;
- notranja mera donosa;
- tehtano povprečje donosa na sredstva,
- metoda dograjevanja (npr. če ni vhodnih podatkov s trga).

Določitev diskontnih mer za NoS je lahko poseben izziv, ker je na trgu malo dokazov diskontnih mer za NoS, ki jih je mogoče opazovati. Zato je za izbiro diskontnih mer za NoS potrebna pomembna strokovna presoja (MSOV_210_90).

Pri ocenjevanju tveganj, povezanih z NoS, naj bi ocenjevalec vrednosti upošteval dejavnike, kot so med drugim (MSOV_210_90.3):

- tveganja so pri NoS pogosto večja, kot pri opredmetenih sredstvih;
- če je NoS zelo specializirano za sedanjo uporabo, bo morda tveganje za tako sredstvo večje, kot pri sredstvih, ki imajo več možnih vrst uporabe;
- posamezna NoS so lahko bolj tvegana, kot skupine sredstev;
- NoS, uporabljena v tveganih funkcijah (nevsakdanje ali rutinske), npr. pri raziskavah in razvoju, so lahko bolj tvegana kot NoS, uporabljena v dejavnostih z nižjim tveganjem ali bolj vsakdanjih, rutinskih dejavnostih, npr. dobava obstoječih izdelkov ali storitev;
- NoS z daljšo življenjsko dobo so (podobno, kot pri drugih naložbah) praviloma bolj tvegana, če je vse drugo enako;
- NoS, katerih denarni tok je mogoče takoj oceniti so manj tvegana od NoS s težje ocenljivim denarnim tokom.

Pri določanju diskontne mere je potrebno upoštevati referenčna merila, ki jih je mogoče opazovati na podlagi dokazov s trga ali opazovanih poslov. Nekatero referenčne mere, ki naj bi jih ocenjevalec upošteval so, med drugim (MSOV_210_90.4):

- netvegane mere s podobno zapadlostjo, kot je življenjska doba ocenjevanega NoS;
- mere za stroške dolga ali zadolževanja z zapadlostjo, podobno življenjski dobi ocenjevanega NoS;
- mere za stroške kapitala ali donos za udeležence trga za NoS;
- tehtano povprečje stroškov celotnega kapitala udeležencev trga za NoS.

Metode ocenjevanja NoS z na donosu zasnovanim načinom, opisane v MSOV 210_60.

Metoda presežnega donosa ocenjuje sedanjo vrednost denarnih tokov, ki jih je mogoče pripisati NoS, po izključitvi sorazmernega dela denarnih tokov, ki jih je treba pripisati drugim sredstvom, potrebnim za ocenjevanje denarnih tokov (*prispevajoča sredstva*). Prispevajoča sredstva so torej sredstva, ki se uporabljajo za ustvarjanje napovednih denarnih tokov.

Metoda oprostitve licenčnine določa vrednost NoS glede na vrednost hipotetičnih plačil licenčnine, ki bi jih prihranili z lastništvom sredstva v primerjavi s pridobitvijo licence za NoS od tretje stranke. V osnovi gre za metodo diskontiranega denarnega toka, uporabljeno za denarni tok, ki bi ga lastnik NoS prejel z licenciranjem NoS tretjim strankam.

Metoda vključitve in izključitve določa vrednost NoS s primerjavo scenarijev, da podjetje ocenjevano sredstvo uporablja in da podjetje sredstva ne uporablja (60.22). Primerjava se izvede na dva načina, z izračunom vrednosti podjetja po vsakem scenariju ali z izračunom razlike med dobički po obeh scenarijih za prihodnje obdobje.

Metoda presežka nad nabavno vrednostjo določa vrednost ocenjevanega NoS z uporabo projekcij denarnih tokov ob predpostavki, da je na datum ocenjevanja vrednosti ocenjevano NoS edino sredstvo podjetja. Vsa druga sredstva mora podjetje kupiti, izdelati ali najeti. Zasnova te metode temelji na metodi presežnega donosa. Običajno se metoda presežka nad nabavno vrednostjo uporablja za oceno NoS, ki nekaj "omogočajo", kot so franšizni sporazumi, radijski in televizijski frekvenčni spektri ipd.

Metoda distributerja je različica metode presežnih donosov, ki temelji na preučevanju različnih funkcij podjetja, ki so povezane z ustvarjanjem dobičkov. Ker distributerji običajno opravljajo samo funkcije, povezane z razpošiljanjem izdelkov kupcem, ne pa z razvojem IL ali s proizvodnjo, se informacije o stopnji dobička distributerjev uporabijo za oceno presežnega donosa, ki se lahko pripiše NoS, povezanim s strankami oz. kupci (60.33). Metoda distributerja se uporablja za ocenjevanje vrednosti NoS, povezanih s strankami oz. kupci, kadar neko drugo NoS (npr. tehnologija) velja za glavno ali najpomembnejše NoS in je njegova vrednost ocenjena po metodi več obdobjnih presežnih donosov.

6.3.4 Ključni koraki metod

6.3.4.1 Metoda diskontiranega denarnega toka (DCF)

Ključni koraki metode DCF so (MSOV 210_50.4):

- izbira najprimernejše vrste denarnega toka glede na vrsto ocenjevanega sredstva z opredelitvijo (pred/po obdavčenju, vsi denarni tokovi, samo v kapital, dejanski, normativni itd.);
- določitev najprimernejšega izrecnega obdobja, za katero bo denarni tok napovedan (kjer je to primerno);
- izdelava napovedi denarnega toka za to obdobje;
- določitev ustrezne končne vrednosti na osnovi odločitve, ali je za ocenjevano sredstvo na koncu obdobja izrecne napovedi primerna uporaba končne vrednosti;
- določitev primerne diskontne mere;
- uporaba diskontne mere za napovedani prihodnji denarni tok, vključno z morebitno končno vrednostjo.

6.3.4.2 Metoda presežnega donosa

Ključni koraki metode presežnega donosa so:

- napoved količine in časovnega okvira prihodnjih prihodkov, ki jih prinaša ocenjevano NoS in z njim povezana prispevajoča sredstva;
- napoved količine in časovnega okvira odhodkov, ki so potrebni za ustvarjanje prihodkov iz ocenjevanega NoS in z njim povezanih prispevajočih sredstev;
- prilagoditev odhodkov, tako da se izključijo tisti, ki so povezani z ustvarjanjem novih NoS, ki niso potrebna za ustvarjanje napovedanih prihodkov in odhodkov. Na primer, ker so izločene naložbe v nova NoS (npr. izdatki za raziskave in razvoj nove tehnologije), ali ker so izločeni izdatki za trženje v zvezi s pridobivanjem novih kupcev za novo tehnologijo (nepovezano z napovedanimi prihodki in odhodki) je lahko stopnja dobička, ki ga prinaša ocenjevano NoS lahko višja od stopnje dobička celotnega podjetja.

- Opredelitev prispevajajočih sredstev (npr. obratni kapital, osnovna sredstva, usposobljena delovna sila in druga opredeljiva NoS).
- Določitev ustrezne stopnje donosa za vsako prispevajoče sredstvo z upoštevanjem ocene tveganja, povezanega s tem sredstvom (npr. obratni kapital ima tipično nižje stopnje donosa, kot visoko specializirana oprema).
- Izračunati presežni donos, ki ga je možno pripisati ocenjenemu NoS (od napovedanega dobička odšteti zahtevane donose na prispevajoča sredstva).
- Določitev ustrezne diskontne mere za ocenjevano NoS in sedanje vrednosti ali pa kapitalizacija presežnih donosov.
- Izračun in prištetje davčnega ščita iz amortizacije za ocenjevano NoS (v kolikor je glede na namen ocenjevanja primerno (skladno z MSOV 210 odstavki 110.1 – 110.4)).

Izračun zahtevanih donosov na prispevajoča sredstva mora biti zaračunan za vsa sedanja in prihodnja opredmetena, neopredmetena in finančna sredstva, ki prispevajo k ustvarjanju denarnega toka.

Če se prispevajoče sredstvo po svoji naravi ne uporablja v poslovnem procesu, kot na primer obratni kapital, se zahteva samo pošten donos na tako sredstvo.

Metoda presežnega donosa naj bi se uporabljala samo za eno NoS v vsakem danem toku prihodkov in odhodkov.

6.3.4.3 Metoda oprostitve licenčnine

Ključni koraki pri metodi oprostitve licenčnine so (MSOV 210_60.19):

- Izdelava projekcij, povezanih z ocenjevanim NoS, za njegovo celo življenjsko dobo (najobičajnejša metrika je prihodek, saj se večina licenčin plačuje kot odstotek od prihodka, lahko pa gre za druge metrike, npr. licenčina na enoto).
- Določitev stopnje licenčnine za ocenjevano NoS. Izračun hipotetične stopnje licenčnine se lahko uporabita dve metodi: a) določitev na osnovi tržnih stopenj licenčnine za primerljive ali podobne posle; b) določitev na osnovi razdelitve dobička, ki bi ga v poslu, sklenjenem po običajnih tržnih pogojih med nepovezanima strankama, voljan prejemnik licence hipotetično plačal voljnemu dajalcu licence za pravice uporabe ocenjevanega NoS.
- Uporaba izbrane stopnje licenčnine v projekcijah za izračun plačila licenčin, ki bi se jim izognili, če bi bili lastniki NoS.
- Ocena vseh ostalih odhodkov, ki bi jih imel prejemnik licence za NoS. Npr. preučiti ali je v stopnji licenčnine predvideno, da so izdatki, kot so vzdrževanje patentnih zaščit, obveznosti dajalca ali prejemnika licence. Bruto stopnja licence upošteva vse obveznosti in izdatki, ki so povezani z lastništvom licenciranega NoS, na strani dajalca, neto licenčina pa pomeni, da so vsi ali nekateri izdatki, povezani z lastništvom licenciranega NoS povezanost prejemnika licence. Glede na bruto ali neto določitev licence se pri ocenjevanju vrednosti izključi ali vključi odbitek za izdatke, povezane z licenciranim NoS.
- V primeru davčno priznanih odhodkov za stroške in plačila licenčin je primerno uporabiti ustrezno davčno stopnjo za določitev prihrankov po obdavčenju, povezanih z lastništvom NoS.
- Določitev ustrezne diskontne mere za ocenjevano NoS in predstavitev vrednosti ali kapitalizacija prihrankov, povezanih z lastništvom NoS.
- Izračun in prištetje davčnega ščita iz amortizacije za ocenjevano NoS (v kolikor je glede na namen ocenjevanja primerno (skladno z MSOV 210 odstavki 110.1 – 110.4)).

6.3.4.4 Metoda vključitve in izključitve

Ključni koraki metode vključitve in izključitve so (MSOV 210_60.26):

- izdelava projekcij denarnih tokov po scenariju vključitve (prihodkov, odhodkov, naložb v osnovna sredstva in potreb po obratnem kapitalu za podjetje ob predpostavki uporabe vseh sredstev podjetja, vključno z ocenjevanim NoS);
- uporaba ustrezne diskontne mere za predstavitev vrednosti prihodnjih denarnih tokov in/ali izračun vrednosti podjetja po scenariju vključitve;
- izdelava projekcij prihodkov, odhodkov, naložb v osnovna sredstva in potreb po obratnem kapitalu za podjetje ob predpostavki uporabe vseh sredstev podjetja, razen ocenjevanega NoS);
- uporaba ustrezne diskontne mere za predstavitev vrednosti prihodnjih denarnih tokov in/ali izračun vrednosti podjetja po scenariju izključitve;
- odštetje sedanje vrednosti denarnih tokov ali vrednosti podjetja po scenariju vključitve od sedanje vrednosti denarnih tokov ali vrednosti podjetja po scenariju izključitve;
- v ustreznih primerih pretehtati razliko glede na verjetnost nastopa enega ali drugega scenarija; razlika v vrednosti med obema scenarijema naj bi se kazala samo v projekcijah denarnega toka, ne pa tudi z uporabo različnih diskontnih mer v obeh scenarijih.

6.3.4.5 Metoda presežka nad nabavno vrednostjo

Ključni koraki pri uporabi metode presežka nad nabavno vrednostjo so:

- priprava projekcij prihodkov, odhodkov, naložb v osnovna sredstva in potreb po obratnemu kapitalu za podjetje ob predpostavki, da je ocenjevano sredstvo edino sredstvo podjetja;
- predstavitev vrednosti prihodnjih denarnih tokov z uporabo ustrezne diskontne mere za podjetje, da se oceni vrednost ocenjevanega podjetja, ki ima v lasti samo ocenjevano NoS;
- izračun in prištete davčnega ščita iz amortizacije za ocenjevano NoS (v kolikor je glede na namen ocenjevanja primerno, skladno z MSOV 210 odstavki 110.1 – 110.4).

6.3.4.6 Metoda distributerja

Ključni koraki za izvedbo metode distributerja so:

- priprava projekcij prihodkov in odhodkov, povezanih z obstoječimi razmerji s strankami oz. kupci. Razmerja s strankami oz. kupci naj bi odražala pričakovano rast prihodkov v razmerjih do obstoječih strank oz. kupcev ter učinkov izgube strank oz. kupcev.
- identifikacija primerljivih distributerjev in izračun stopnje dobičkov primerljivih distributerjev, s podobnimi razmerji s strankami oz. kupci, kot podjetje, katerega NoS ocenjujemo;
- uporaba distributerjeve stopnje dobička za predvideni prihodek;
- ugotovitev, katera prispevajoča sredstva so povezana z opravljanjem distributerske funkcije in so potrebna za doseganje napovedanih prihodkov in odhodkov (obratni kapital, osnovna sredstva, delovna sila, redkeje blagovne znamke in tehnologija);
- določitev ustrezne mere donosa za vsako prispevajoče sredstvo na podlagi ocene tveganja, povezanega s tem sredstvom;
- izračun presežnega donosa za vsako napovedno obdobje (napovedi distributerjevega dobička se odšteje zahtevani donos, da dobimo presežni donos, ki se lahko prišteje samo ocenjevanemu NoS);
- določitev ustrezne diskontne mere za ocenjevano NoS in sedanje vrednosti presežnega donosa;
- izračun in prištete davčnega ščita iz amortizacije za ocenjevano NoS (v kolikor je glede na namen ocenjevanja primerno, skladno z MSOV 210 odstavki 110.1 – 110.4).

6.3.5 Premisleki v zvezi z na donosu zasnovanim načinom

Pri določitvi stopnje licenčnine bi bilo treba upoštevati naslednje dejavnike:

- a) značilnosti NoS in okolja, v katerem se uporablja, kot je konkurenčno okolje, pomembnost ocenjevanega NoS za lastnika, njegovo razlikovanje od tekmecev, tržno strategijo, sorazmerni pomen NoS v primerjavi z drugimi opredmetenimi in neopredmetenimi sredstvi;

- b) stroški lastnika za ustvarjanje, vzdrževanje in izboljšave ocenjevanega NoS;
- c) življenjski cikel, kot je pričakovana doba gospodarne uporabe sredstva in morebitna tveganja za zastarelost sredstva (MSOV 210_60.20);
- d) stopnja dobička prejemnika licence in sorazmerni prispevek licenciranega NoS k temu dobičku (60.21);
- e) primerljivost opazovanih licenčnih poslov z vidika posebnih pravic, ki se prenašajo na prejemnika licence (npr. omejitve na geografsko območje ali vrsto izdelka), vseh omejitev, plačilnih pogojev idr.

7 PRIPRAVA POROČIL O VREDNOTENJU

Pisno poročilo o ocenjevanju je namenjeno poročanju ocenjevalca vrednosti naročniku. Poročilo o ocenjevanju vrednosti predvidenim uporabnikom (naročniku) sporoča informacije, potrebne za pravilno razumevanje ocenjevanja vrednosti ali pregleda ocenjevanja vrednosti (MSOV 103). Poročilo mora vsebovati jasen in natančen opis obsega naloge, njen namen, omejitve uporabe, razkritje vseh predpostavk, pomembne negotovosti ali omejitvene pogoje, ki neposredno vplivajo na ocenjevanje vrednosti.

Poročilo mora vsebovati najmanj:

- obseg opravljenega dela, vključno s sestavinami MSOV 101_20.3;
- uporabljeni način ali načine ocenjevanja vrednosti;
- porabljeno metodo ali metode;
- uporabljene ključne podatke;
- sprejete predpostavke;
- sklep(e) vrednosti in glavne razloge za vse sprejete sklepe;
- datum poročila (ki se lahko razlikuje od datuma ocenjevanja vrednosti).

Na podlagi Zakona o revidiranju (Uradni list RS, št. 65/08) je Strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo sprejel pojasnilo s podrobnejšo vsebino pisnega poročila pooblaščenega ocenjevalca [18]. Pojasnilo je namenjeno podrobnejši opredelitvi vsebine pisnega poročila pooblaščenega ocenjevalca vrednosti, ki naj bi jo ocenjevalec vrednosti upošteval takrat, ko nastopa v vlogi pooblaščenega ocenjevalca vrednosti in predstavlja vsebinsko dopolnilo določb MSOV in pravil Hierarhije ocenjevanja vrednosti v tistem delu, v katerem ti opredeljujejo način in vsebino poročanja ocenjevalca vrednosti [19].

8 VIRI

- [1] Blatnik, R., 2022. CRP2021 / V7-2145. Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva, D1.3.1 Mednarodno primerjalni pregled sistemov vrednotenja tržne vrednosti pravic IL v sodelovalnih projektih .
- [2] World Intellectual Property Office (WIPO), Valuing Intellectual Property Assets, ogled 3-3-2022, https://www.wipo.int/sme/en/value_ip_assets/.
- [3] Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije – R&R&I, Uradni list EU. 2014|C 198|01. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01)&from=HU).
- [4] Odbor za mednarodne standarde ocenjevanja vrednosti, 2017. Mednarodni standardi ocenjevanja vrednosti. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, https://si-revizija.si/datoteke/ocenjevalci/1021/ivs-msov-2017-slo_5.pdf.
- [5] International Valuation Standards Council, International valuation standards, effective date: 31-1-2022. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, https://propertyinstitute.nz/Attachment?Action=Download&Attachment_id=5117 .
- [6] Kebapci, H., Von Wendland, B., Kaymaktchiyski, S., 2020. State Aid Rules in Research, Development & Innovation. Addressing Knowledge and Awareness Gaps among Research and Knowledge Dissemination Organisations. Decision Tree, Kaiser, L. (Ed.), Neu, M. (Ed.), Teernstra, F. (Ed.), Nicolaidis, P. (Ed.), EUR 30436 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, ISBN 978-92-76-25081-4, doi:10.2760/675525, JRC122304. Dostopno na spletu, ogled 23-3-2022, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC122304/kjna30436enn.pdf>.
- [7] Stres, Š., Pal, L., 2020. Priročnik o prenosu tehnologij za slovensko znanost in gospodarstvo. Institut Jožef Stefan. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022: <http://tehnologije.ijs.si/wp-content/uploads/2021/01/Priroc%CC%8Cnik-o-prenosu-tehnologij-web.pdf> .
- [8] Nelsen, L., 2010. Evaluating Inventions from Research Institutions. Chapter 9. MIT Technology Licensing Office. Dostopno na spletu, ogled 19.3.2022: <http://www.iphandbook.org/handbook/ch09/p01/>.
- [9] Brassell, M., Maguire, J., 2017. Hidden Value: A study of the UK IP Valuation Market. UK Intellectual Property Office. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/647086/IP-Valuation-Market.pdf.
- [10] Harrington, J. P., Nunes, C., Aboulamer, A., Grabowski, R. J., 2021. Valuation Handbook — International Guide to Cost of Capital: 2021 Summary Edition. CFA Institute Research Foundation Books, Dostopno na spletu, ogled 23-3-2022: <https://ssrn.com/abstract=3958962> ali <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3958962> .
- [11] Institut Jožef Stefan, Povzetek projekta EVLIA. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, http://tehnologije.ijs.si/en/?page_id=81#evlia.
- [12] Welzl, A., G., 2014. IP valuation of companies and business transactions, 7th International Technology Transfer Conference, Institut Jožef Stefan. Dostopno na spletu, ogled 3-3-2022, <http://tehnologije.ijs.si/7ittc/7ITTC%20Brdo%20Slovenija%20ECONOMICA%20AGW%20Keynote%20final%20webversion%20170914.pdf>.
- [13] Institut Jožef Stefan, 2021. Public call for best innovation in 2021 at Public research organizations. Criteria for evaluating the applications, Appendix, pg. 6. Dostopno na spletu, ogled 4-3-2022, http://ittc.ijs.si/wp-content/uploads/2021/02/14ITTC_Public_call_EN.pdf .

- [14] Petersen, J., W., 2020. How to Maximize the Impact of Technology Transfer Funnel at TTOs? Key note lecture. 13th International Technology Transfer Conference, Institut Jožef Stefan. Video posnetek predavanja, dostopno na spletu, ogled 23-3-2022, <https://www.youtube.com/watch?v=KZbhxaCAROM>.
- [15] European Patent Office, 2018. Patent Portfolio Management with IPscore 2.2. Dostopno na spletu, ogled 23-3-2022, <https://www.epo.org/searching-for-patents/business/ipscore.html>.
- [16] UK IPO, 2014. IPR valuation checklist. Dostopno na spletu, ogled 23-3-2022, <https://www.gov.uk/guidance/valuing-your-intellectual-property#supporting-checklists>.
- [17] Sharma, D., Kumar, A., 2021. Methods for Intellectual Property Valuation. Handbook of Intellectual Property Research: Lenses, Methods, and Perspectives. Print ISBN-13: 9780198826743; Published to Oxford Scholarship Online: September 2021; DOI: 10.1093/oso/9780198826743.001.0001. Dostopno na spletu, ogled 23-3-2022: <https://oxford.universitypressscholarship.com/view/10.1093/oso/9780198826743.001.0001/oso-9780198826743-chapter-39>.
- [18] Slovenski inštitut za revizijo, 2018. POJASNILO 1: Podrobnejša vsebina pisnega poročila pooblaščenega ocenjevalca. Dostopno na spletu, ogled 23-3-2022, https://www.si-revizija.si/datoteke/ocenjevalci/1150/pojasnilo-1-2018_0.pdf.
- [19] Slovenski inštitut za revizijo, 2010. Hierarhija pravil ocenjevanja vrednosti. Dostopno na spletu, ogled 23-3-2022, https://si-revizija.si/datoteke/ocenjevalci/1115/hierarhija_pravil-ocv.pdf.

9 DODATNO BRANJE

1. World Intellectual Property Organization (WIPO) – Module 11: IP Valuation. Dostopno na: https://www.wipo.int/export/sites/www/sme/en/documents/pdf/ip_panorama_11_learning_points.pdf
2. RICS professional standards and guidance, global. Valuation of intellectual property rights 2nd edition, March 2020. Dostopno na: <https://www.rics.org/globalassets/rics-website/media/upholding-professional-standards/sector-standards/valuation/valuation-of-intellectual-property-rights-2nd-edition.pdf>
3. A Meditation on Intangibility: The Input Value Problem of Patent Valuation. Dostopno na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2944742

10 SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1: State Aid Rules in Research, Development & Innovation. Addressing Knowledge and Awareness Gaps among Research and Knowledge Dissemination Organisations. Decision Tree.

PRILOGA 2: Metoda EVLIA, vprašalnik. EVLIA method for the identification and description of competitively relevant intangible assets.

PRILOGA 3: Metoda JWP.

PRILOGA 4: IPR valuation checklist.

PRILOGA 5: Vprašalnik ProgressTT: Due diligence, stopnja 2

CRP2021 / V7-2145 / Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva / **D1.3.2 Postopek za vrednotenje lintektualne lastnine po posameznih metodah** / Robert Blatnik, Špela Stres, Institut "Jožef Stefan", Ljubljana

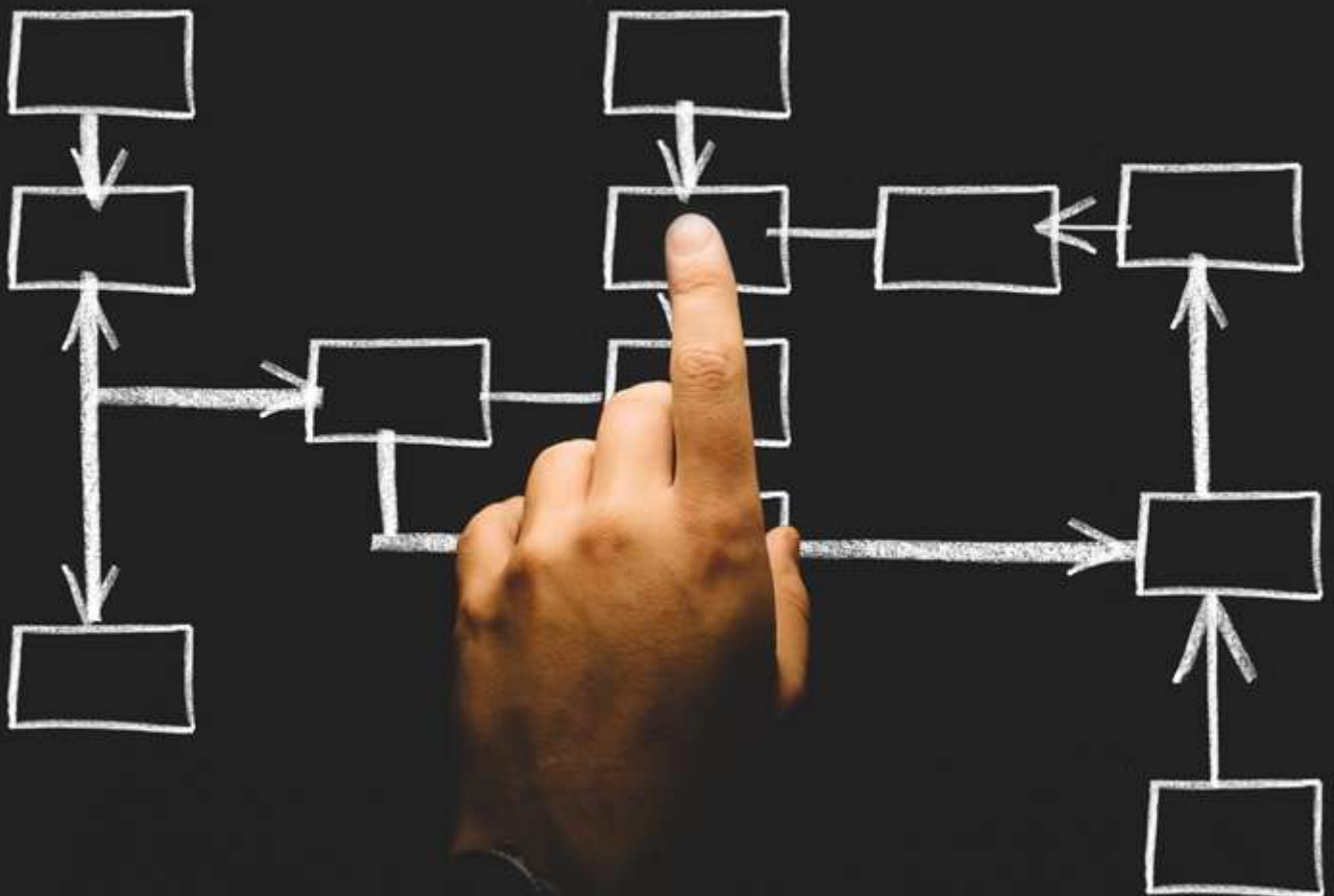
PRILOGA 1

State Aid Rules in Research, Development & Innovation. Addressing Knowledge and Awareness Gaps among Research and Knowledge Dissemination Organisations. Decision Tree.

STATE AID RULES IN RESEARCH, DEVELOPMENT & INNOVATION

*Addressing Knowledge and
Awareness Gaps among
Research and Knowledge
Dissemination Organisations*

Decision Tree

This publication is a Technical report by the Joint Research Centre (JRC), the European Commission's science and knowledge service. It aims to provide evidence-based scientific support to the European policymaking process. The scientific output expressed does not imply a policy position of the European Commission. Neither the European Commission nor any person acting on behalf of the Commission is responsible for the use that might be made of this publication. For information on the methodology and quality underlying the data used in this publication for which the source is neither Eurostat nor other Commission services, users should contact the referenced source. The designations employed and the presentation of material on the maps do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the European Union concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries.

Contact information

Competence Centre on Technology Transfer
European Commission, Joint Research Centre, Brussels – Belgium
Email: EC-CC-TT@ec.europa.eu

EU Science Hub

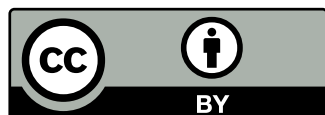
<https://ec.europa.eu/jrc>

JRC122304
EUR 30436 EN

PDF ISBN 978-92-76-25081-4 ISSN 1831-9424 doi:10.2760/675525 KJ-NA-30436-EN-N

Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020

© European Union, 2020

The reuse policy of the European Commission is implemented by the Commission Decision 2011/833/EU of 12 December 2011 on the reuse of Commission documents (OJ L 330, 14.12.2011, p. 39). Except otherwise noted, the reuse of this document is authorised under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licence (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). This means that reuse is allowed provided appropriate credit is given and any changes are indicated. For any use or reproduction of photos or other material that is not owned by the EU, permission must be sought directly from the copyright holders.

All content © European Union, 2020, except: cover page image, Gerd Altmann, Pexels/Pixabay, available under CC0.

How to cite this report: Kebapci, H., Von Wendland, B., Kaymaktchiyski, S., State Aid Rules in Research, Development & Innovation. Addressing Knowledge and Awareness Gaps among Research and Knowledge Dissemination Organisations. Decision Tree, Kaiser, L. (Ed.), Neu, M. (Ed.), Teernstra, F. (Ed.), Nicolaidis, P. (Ed.), EUR 30436 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020, ISBN 978-92-76-25081-4, doi:10.2760/675525, JRC122304.

State Aid Rules in Research, Development & Innovation

Addressing Knowledge and Awareness Gaps among Research and Knowledge
Dissemination Organisations

Decision Tree

Authors

Main author:

Huseyin Kebapci, European Commission, Joint Research Centre (JRC)*

Co-authors:

Bernhard von Wendland, European Commission, Directorate-General for Research and Innovation

Stoyan Kaymaktchiyski, European Commission, Joint Research Centre (JRC)

Panel of Independent Experts

Lorenz Kaiser, former Director of Legal and Contractual Affairs, Fraunhofer (Germany)

Michel Neu, Head of Intellectual Property and Valorisation, CEA (France)

Folkert Teernstra, Senior Licensing Associate/Legal Counsel, TNO (The Netherlands)

Phedon Nicolaides, Professor of European Economic Law and Governance at University of Maastricht and visiting professor at College of Europe in Bruges

Other contributors and stakeholders whose experience benefited this publication

Pavol Jozef Šafárik University (<https://www.upjs.sk/>)

Slovak Academy of Sciences, Institute of Materials Research (<http://www.imr.saske.sk/>)

Czech Academy of Sciences, Institute of Scientific Instruments (<https://www.isibrno.cz/>)

Sofia Tech Park (<https://sofiatech.bg/>)

Research Promotion Foundation of Cyprus (<http://www.research.org.cy/>)

European TTO Circle (<https://ec.europa.eu/jrc/communities/en/community/tto-circle-community>)

Prof. Pavol Miškovský, SAFTRA Photonics Ltd (<https://saftra-photonics.org/>)

Prof. Josef Lazar, Member of the Academy Council of CAS (<http://www.avcr.cz/en/>)

Acknowledgements

This publication was compiled by the Joint Research Centre's (JRC) Competence Centre on Technology Transfer (CCTT), based on the relevant EU State aid rules, the deliberations of a panel of independent experts, and consultations held with stakeholders from numerous Research and Knowledge Dissemination Organisations (RDOs) across Europe.

The JRC thanks the independent experts for their diligent work and contributions as well as their lively discussions over the course of multiple months. The JRC further thanks Pavol Jozef Šafárik University for having hosted a dedicated workshop, as well as all other stakeholders from European RDOs who shared with the CCTT the issues they regularly face on the subject-matter and their related questions.

Disclaimer

This publication is intended to be a simplified introduction on the subject-matter and nothing herein can in any way be considered as an authoritative interpretation of the applicable rules and regulations. Neither the author, the independent experts or the contributors, nor the JRC can be held liable for any decisions readers may take pursuant to the information and observations provided. This publication does not constitute an official position, decision or guidance of the European Commission or any other national state aid authority, and cannot under any circumstances be construed in a manner that may prejudice any such position, decision or guidance.

Contents

6	FORWARD
10	LEGISLATION
11	DECISION TREE
11	Before you begin, legend
12	Section A.1. Is this Decision Tree suitable for your organisation?
13	Section A.2. Understanding your organisation's activities
14	Section A.3. Understanding which activities are economic or non-economic
16	Section A.4. Understanding which economic activities are subject to state aid rules
19	Section A.5. Understanding block exemptions
25	Section B. Understanding indirect State Aid
31	ANNEX A: DEFINITIONS
35	ANNEX B: EXAMPLES / ILLUSTRATIONS

FOREWORD

The global economy is becoming more and more innovation-driven. Therefore, Research and Knowledge Dissemination Organisations (RDOs) need to take an ever more active role in translating knowledge into innovation, to fuel economic growth, jobs and competitiveness. This not only necessitates that RDOs collaborate more closely with a broad range of partners, including industry, but also that they embrace new innovative models through science parks, shared research infrastructures, innovation clusters or similar catalysts.

Such activities often involve intensive interaction between publicly funded RDOs and industry – e.g. in the form of R&D-collaboration, the outsourcing of R&D-services to RDOs, knowledge transfer or the sharing of RDO-infrastructure. While these activities are desirable from an innovation and industrial-policy point of view, they may involve an element of public support. Such public support could constitute ‘State aid’ to one or more of the parties involved – the RDO and/or the undertakings, depending on the circumstances.

The present work is the result of over one year of discussions among experts and European Commission (EC) staff from the different relevant services in order to provide guidelines in the form of a decision tree for research organisations when dealing with the current EC rules and regulations on State Aid in Research and Innovation. The document is intended to provide technical clarification and should not be interpreted as a piece of legislation.

The EU Treaties establish a system of State aid control in the EU. Article 107 (1) of the Treaty on the Functioning of the EU (TFEU) defines the concept of ‘State Aid’. In essence, this concept comprises measures implemented by a governmental authority or using governmental resources in any form whatsoever, e.g. monetary transfers, tax relief, allocation of property and resources, or other contributions of financial worth, which give the recipient a selective advantage over other operators in the market, thereby affecting fair competition.

Pursuant to Article 107 (1) TFEU prohibits aid that threatens to distort competition in the internal market and affects trade between Member States. Nevertheless, the TFEU allows exemptions from this principle in certain situations, e.g. where State aid is necessary to facilitate the development of certain economic activities or of certain economic areas, pursuant to an exemption set out in Article 107 (3) lit. c TFEU.

Article 108 (3) TFEU requires Member States to notify their state aid measures to

the European Commission for prior authorisation before they implement them.

Based on Article 107 TFEU, the EU has developed a body of State aid rules to ensure that the general prohibition of State aid and the exemptions from that prohibition are applied uniformly across the European Union:

- The General Block Exemption Regulation sets out conditions and limits for aid measures that Member States can implement without prior formal Commission approval – including for R&D&I-aid;
- Other secondary legal texts set out assessment criteria for the aid measures that exceed the limits set out in the General Block Exemption Regulation and therefore require prior Commission approval. In the area of R&D&I, such assessment criteria are specified in the R&D&I-Framework.

Moreover, and very relevant for this publication, the European Commission has issued guidance as to whether a public measure involves State aid:

- A Commission Notice comprehensively explains the many facets of the notion of State aid;
- The R&D&I-Framework explains the presence of State aid in certain R&D&I-typical situations.

From this guidance, it emerges that an RDO can have three different scenarios under EU State aid rules:

1. *outside* the scope of EU State aid control – the publicly funded activity concerned is of a non-economic character;
2. *recipient* of State Aid – your organisation qualifies as an ‘undertaking’ in relation to the publicly funded activity concerned;
3. *grantor* of State Aid – your organisation provides an advantage to an undertaking.

The scenario must be defined in relation to your organisation’s activities. It depends on a number of legal and economic concepts under the general principles of EU State aid rules:

- **The concept of ‘Research and knowledge dissemination organisation’ (RDO)** as legally defined under EU State aid rules: In essence that broad legal definition encompasses entities pursuing predominantly non-commercial education and

knowledge dissemination objectives. In order to find out if the decision tree is useful for you, you first need to establish whether your organisation is an RDO (→ Section A1 of the Decision Tree).

- **The concept of ‘Economic activity’:** Public funding for an RDO can constitute State aid to the RDO if that funding is for an ‘economic activity’. This is the case if the RDO provides goods or services on the market, for example by carrying out research services on behalf of undertakings. If so, then your organisation qualifies as ‘undertaking’ in the context of the activity concerned, and public funding for that activity can fall under State aid rules. Understanding the concept of ‘economic activity’ and assessing the economic or non-economic character of your organisation’s various activities is therefore vital (→ Sections A2-A4 of the Decision Tree).
- **The presence of aid at the level of undertakings involved** in the activities of your organisation: RDOs could be in the position of a grantor of State aid if the conditions of the interaction concerned, e.g. a research service or a transfer of knowledge, constitute an advantage the undertaking could not have obtained on normal market conditions. If you aim to avoid the granting of such advantage, you need to determine whether the conditions of your interactions with industry are in line with the market condition presumptions under EU State aid rules, e.g. the notion of ‘adequate remuneration’ paid for your services (→ Section B of the Decision Tree). You have to be careful that such services remain below the relevant thresholds and are ancillary, otherwise your organisation risks becoming an undertaking itself.
- **Basic rules for the compatibility of State aid with the internal market:** If public funding involved in your activities indeed involves State aid at the level of your organisation or the undertakings involved in your activities, then knowing how to keep this aid within the legal limits of State aid rules is key (→ Section A.5 of the Decision Tree).

Practitioners in RDOs are encountering difficulties interpreting these concepts. It appears that these difficulties are due to certain knowledge and awareness gaps that result partly from a lack of detailed understanding of the applicable legal framework, and partly from various cultural and administrative differences across Member States.

As a research organisation with a broad European network, the Joint Research Centre (JRC) has mapped these knowledge and awareness gaps across a wide range of stakeholders. In order to understand better how such knowledge and awareness gaps can be addressed, the JRC’s Competence Centre on Technology Transfer (CCTT) in early 2019 convened a panel of independent experts, composed of esteemed

European legal professionals with hands-on experience in prominent RDOs. At the same time, the CCTT reached out bilaterally to numerous stakeholders and collected information on the challenges and problems they experience regarding State Aid. A dedicated workshop was held in Slovakia hosted by Pavol Jozef Šafárik University in May 2019, and a discussion session took place with the technology transfer offices of major European RDOs at the 12th plenary meeting of the European TTO Circle in Dublin in July 2019, hosted by Teagasc. In addition, in 2019-2020 JRC provided support and guidance to the 14 recently established Centres of Excellence and Centres of Competence in Bulgaria, from where it gathered further questions from stakeholder organisations. In this sense, this publication may be particularly useful for RDOs from the Member States that joined the EU with the 2004 enlargement and thereafter.

This publication is drawing from these sources. It aims to close the knowledge and awareness gaps RDOs are experiencing in the area EU State Aid rules. To help RDO navigate the assessment of the presence of State aid in their R&D-interactions, this publication contains a **Decision Tree that walks the reader through the different stages of the assessment**. Annex A provides the legal definitions under EU State aid rules, corresponding to the terminology used in this publication. Annex B provides several examples / illustrations that may be useful.

LEGISLATION

Non-exhaustive list of legislative and other relevant acts and documents

The up-to date acts can be found directly on the following page:

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html

- Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU).
- Commission Notice on the notion of State aid as referred to in Article 107(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union, 2016/C 262/01 (OJ C 262).
- Communication from the Commission — Framework for State aid for research and development and innovation, 2014/C 198/01 (OJ C 198).
- General Block Exemption Regulation: Commission Regulation (EU) No 651/2014 of 17 June 2014 declaring certain categories of aid compatible with the internal market in application of Articles 107 and 108 of the Treaty (OJ L 187).
- Commission Regulation (EU) No 1407/2013 of 18 December 2013 on the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to de minimis aid (OJ L 352).
- Commission Directive 2006/111/EC of 16 November 2006 on the transparency of financial relations between Member States and public undertakings as well as on financial transparency within certain undertakings (OJ L 318/OJ L 348M).
- Communication from the Commission — Guidelines on State aid to promote risk finance investments, 2014/C 19/04 (OJ C 19).

DECISION TREE

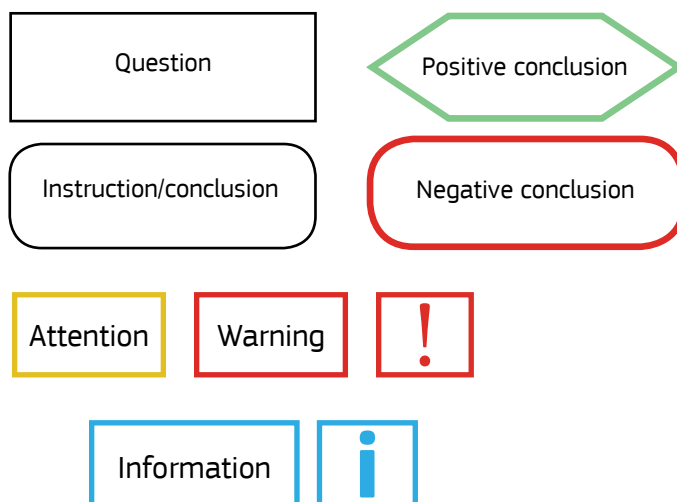
Before you begin

The aim of this Decision Tree is to help Research and Knowledge Dissemination Organisations better understand and comply with State Aid rules within the European Union. It should, however, be underlined that the information provided in this document is intended as a simplified introduction. State Aid measures are normally dealt with **on a case-by-case basis**, as the specific circumstances of each case may differ from one another. As such, the information provided in this document does not replace any formal advice, guidance or assessment your National State Aid Authority, the European Commission or relevant Courts may deliver. The Joint Research Centre, in response to requests to facilitate Research Organisations' basic understanding of certain rules, has strived to provide this very general outline and cannot be held liable for any decisions you may take pursuant to the information provided in this Decision Tree. In case of any doubts/questions you must always first contact the State Aid authorities of your Member State.

You will find that this document is divided into 6 Sections (Section A1 to A5, and Section B). You are advised to follow it in the given order since each Section leads on to one another to guide you through the relevant considerations accordingly. Please also refer to the Annexes for a list of definitions (Annex A) and for several described examples (Annex B).

It is recommended to print the present Decision Tree document in colour.

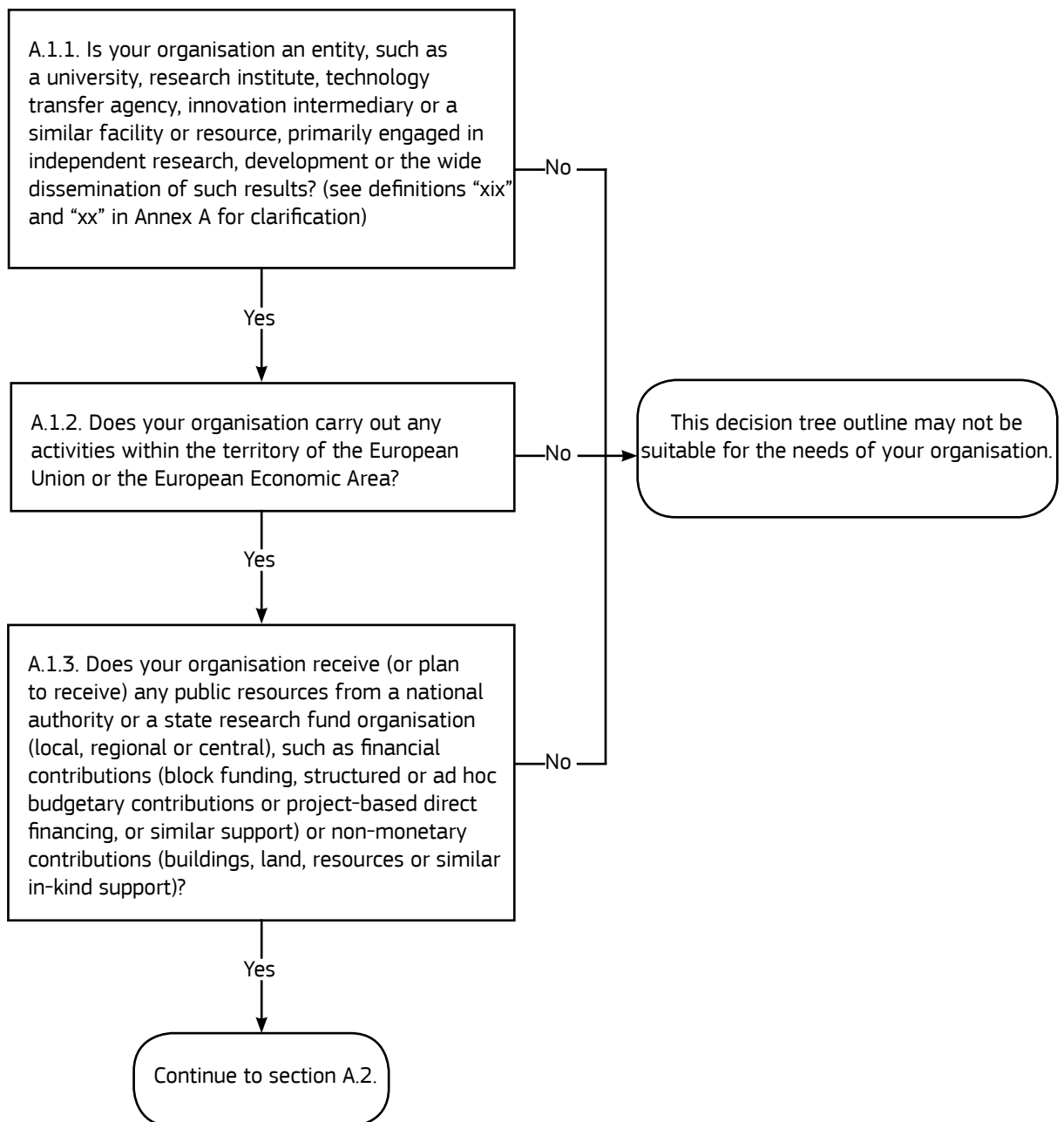
Legend

SECTION A1

Is this Decision Tree suitable for your organisation?

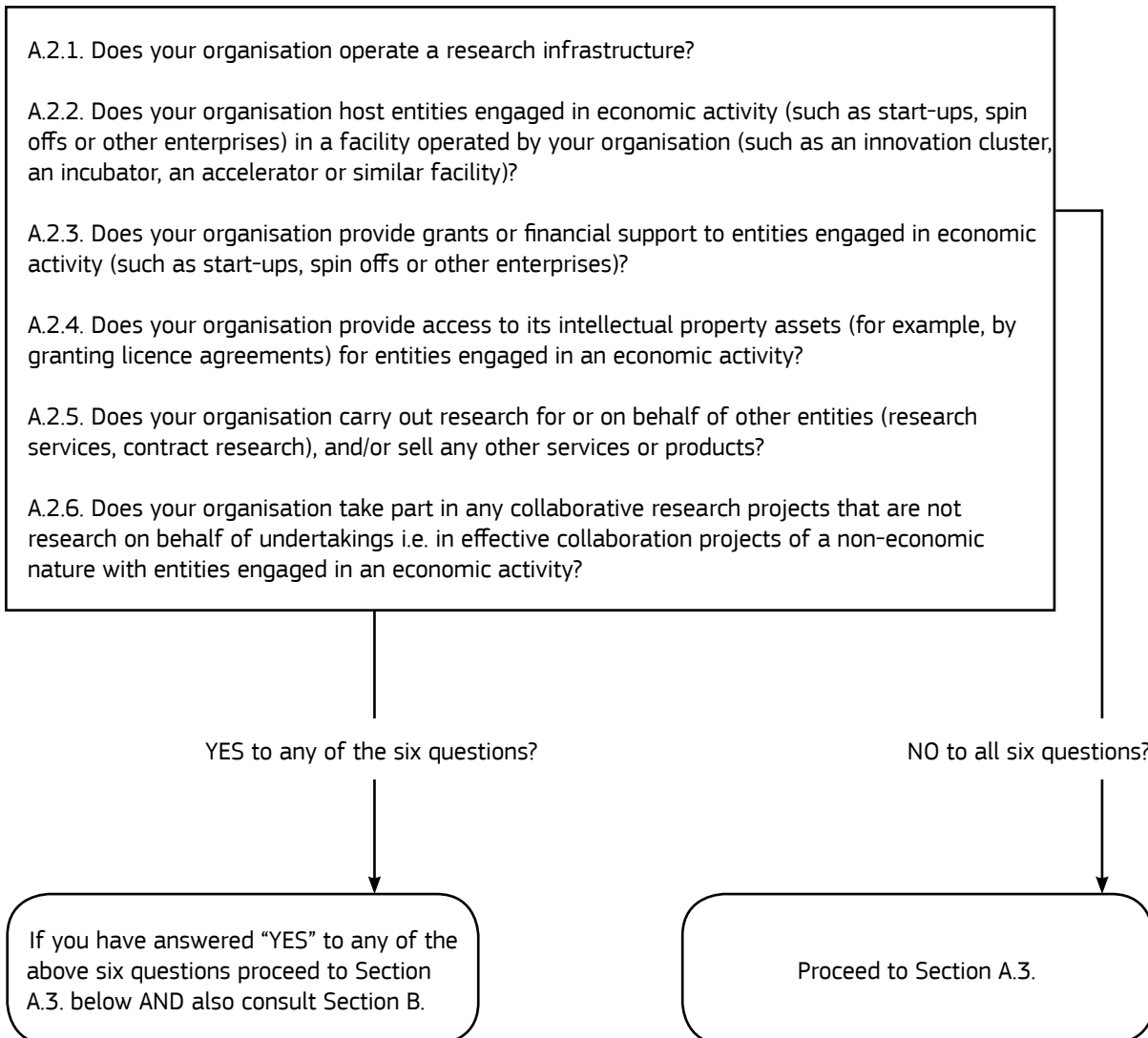
This Decision Tree has been prepared for the specific context of Research and Knowledge Dissemination Organisations. This Section will assist you in deciding whether this Decision Tree is suitable for the needs of your organisation, before you proceed with other considerations.

SECTION A2

Understanding your organisation's activities

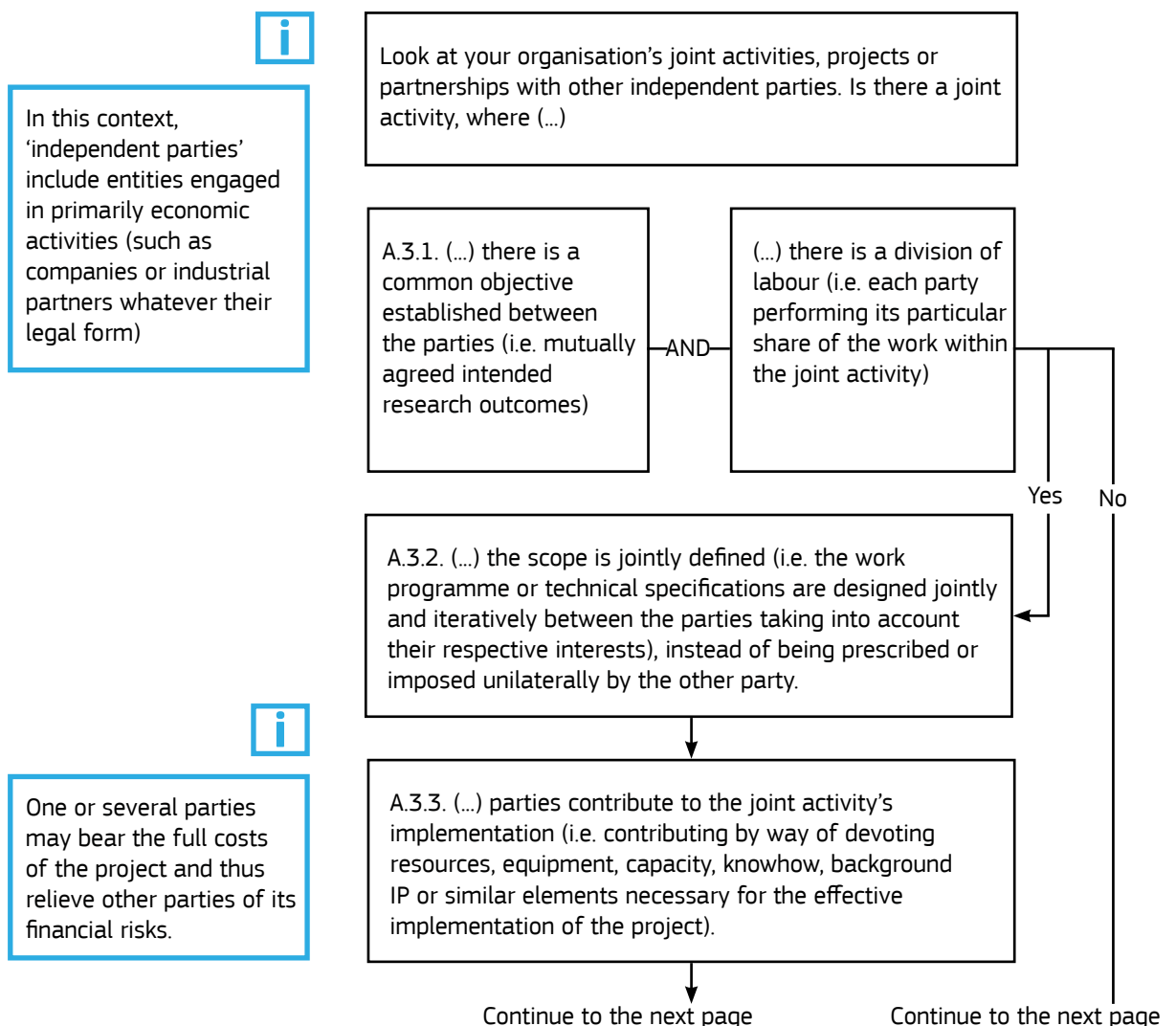
Under state aid rules, research and knowledge dissemination organisations may be considered both as a recipient of aid but also - under certain circumstances - a provider of indirect aid to other entities engaged in economic activity. This Section will help you understand which activities may relate to situations where your organisation is a recipient of aid, and which activities may result in passing on indirect aid to third-parties (which are then addressed in Section B of the decision tree).

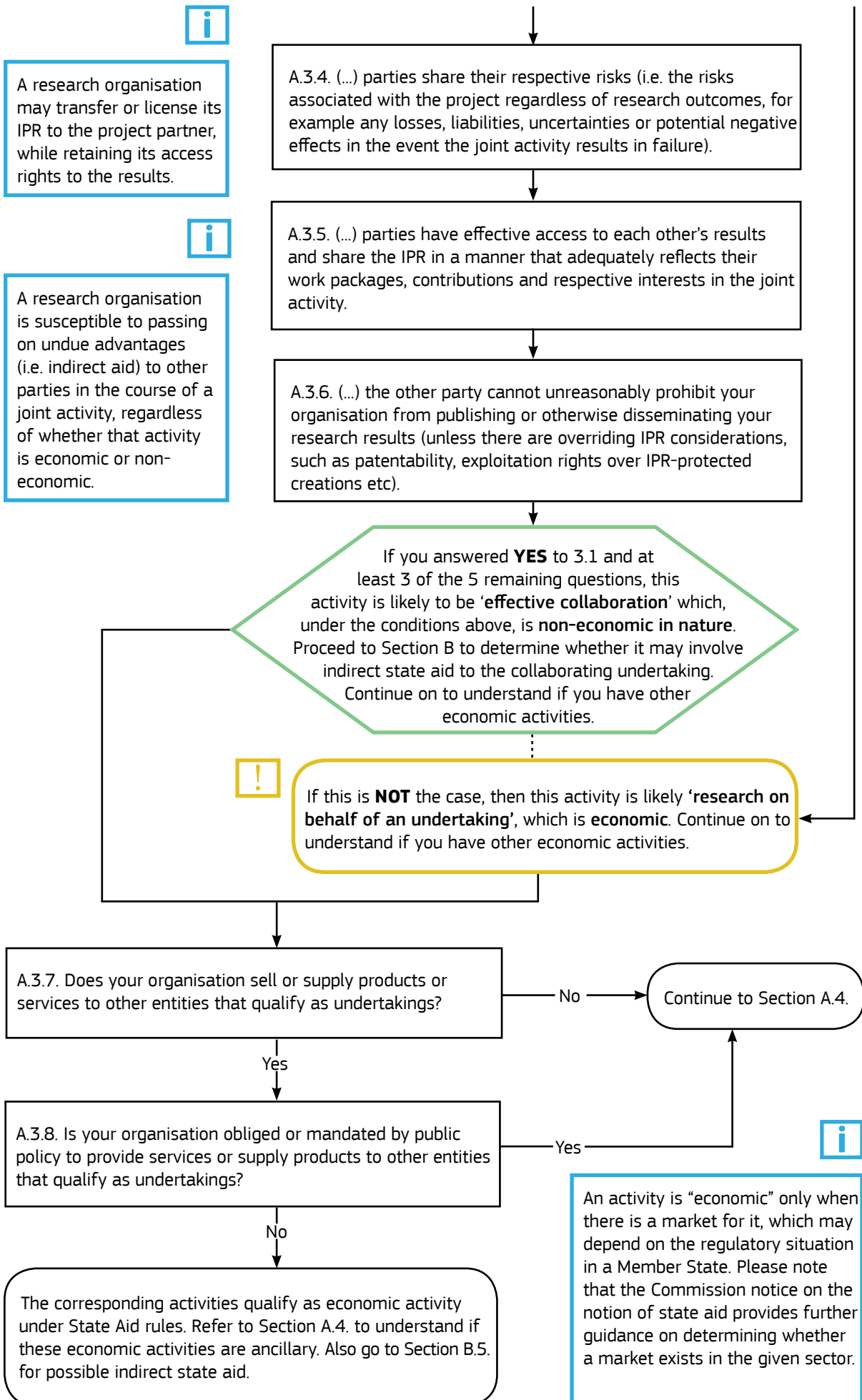

SECTION A3

Understanding which activities are economic or non-economic

Under State Aid rules, the distinction between economic and non-economic activities is crucial. Generally primary activities of research and knowledge dissemination organisations have a non-economic character. These activities are namely education, independent research (including “effective collaboration” between independent parties), wide dissemination of research results (where this is non-exclusive and non-discriminatory) for example through teaching or publications. These may also include knowledge transfer activities (such as, protection and licensing of intellectual property, mobility of researchers, knowledge management, contributing to standardisation, and similar activities). Other activities, such as contract research or selling of products and services, are considered as economic activities which may have state aid consequences. This Section will help you understand how to distinguish your economic activities from your non-economic activities.

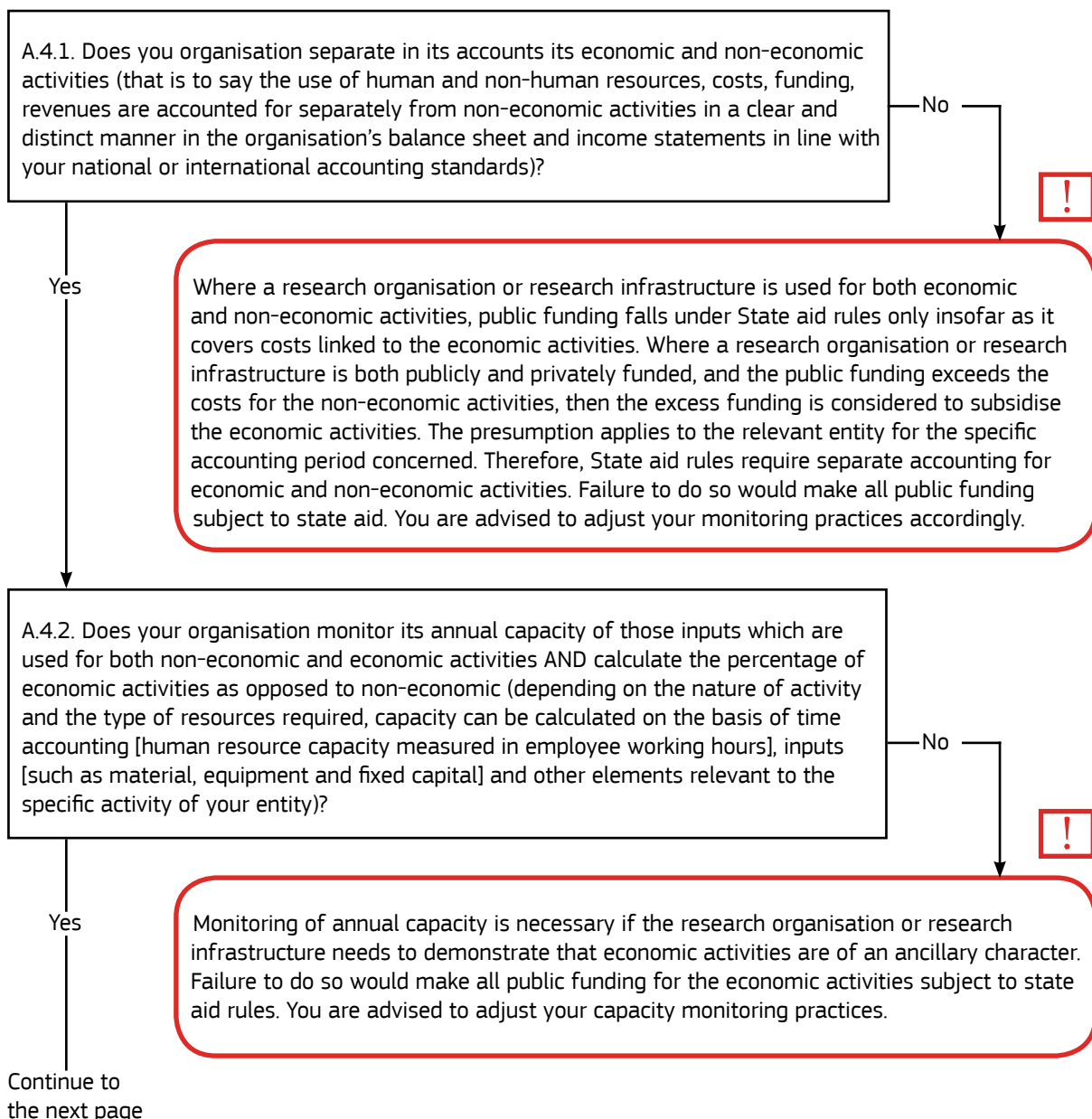

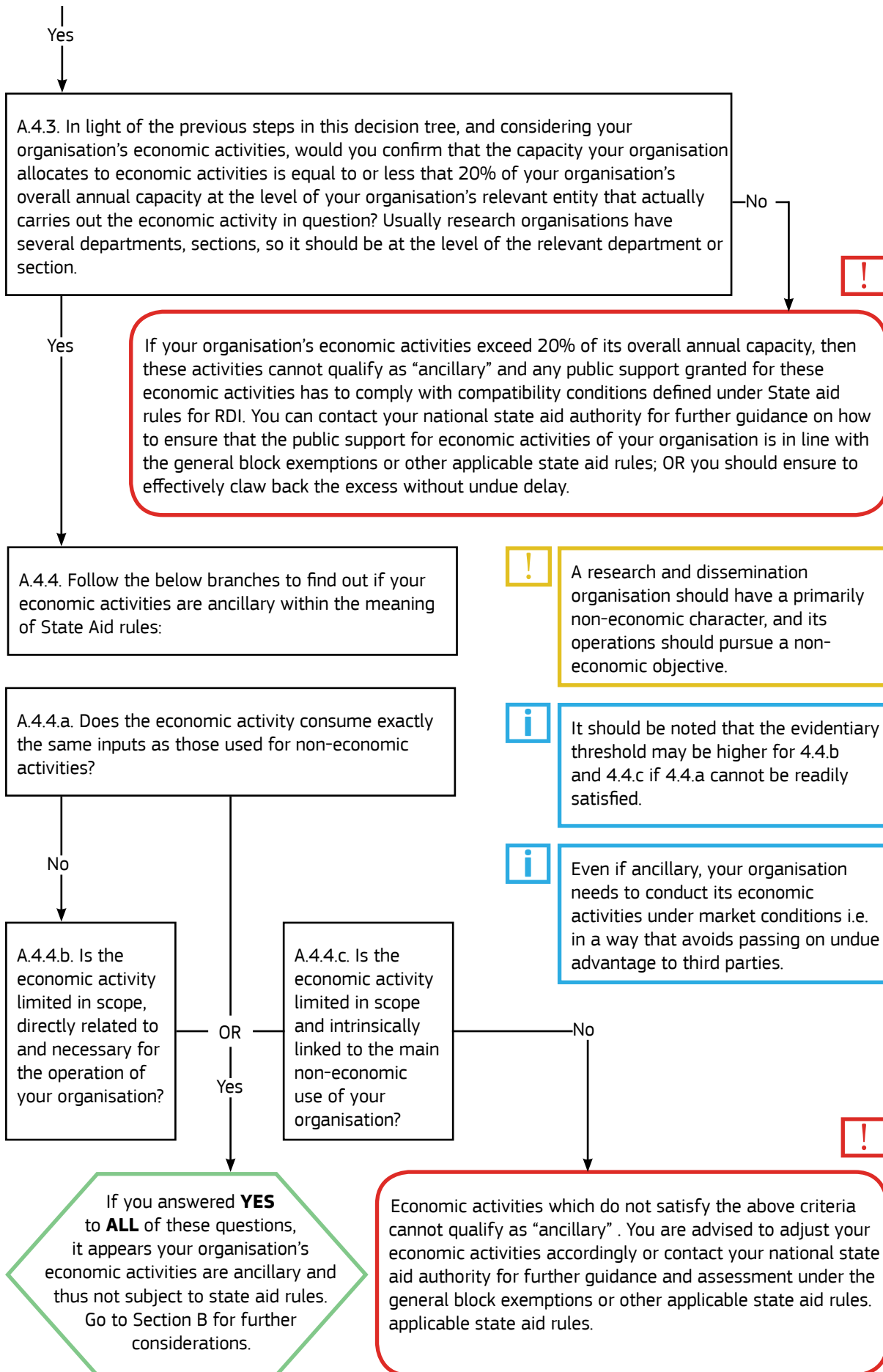

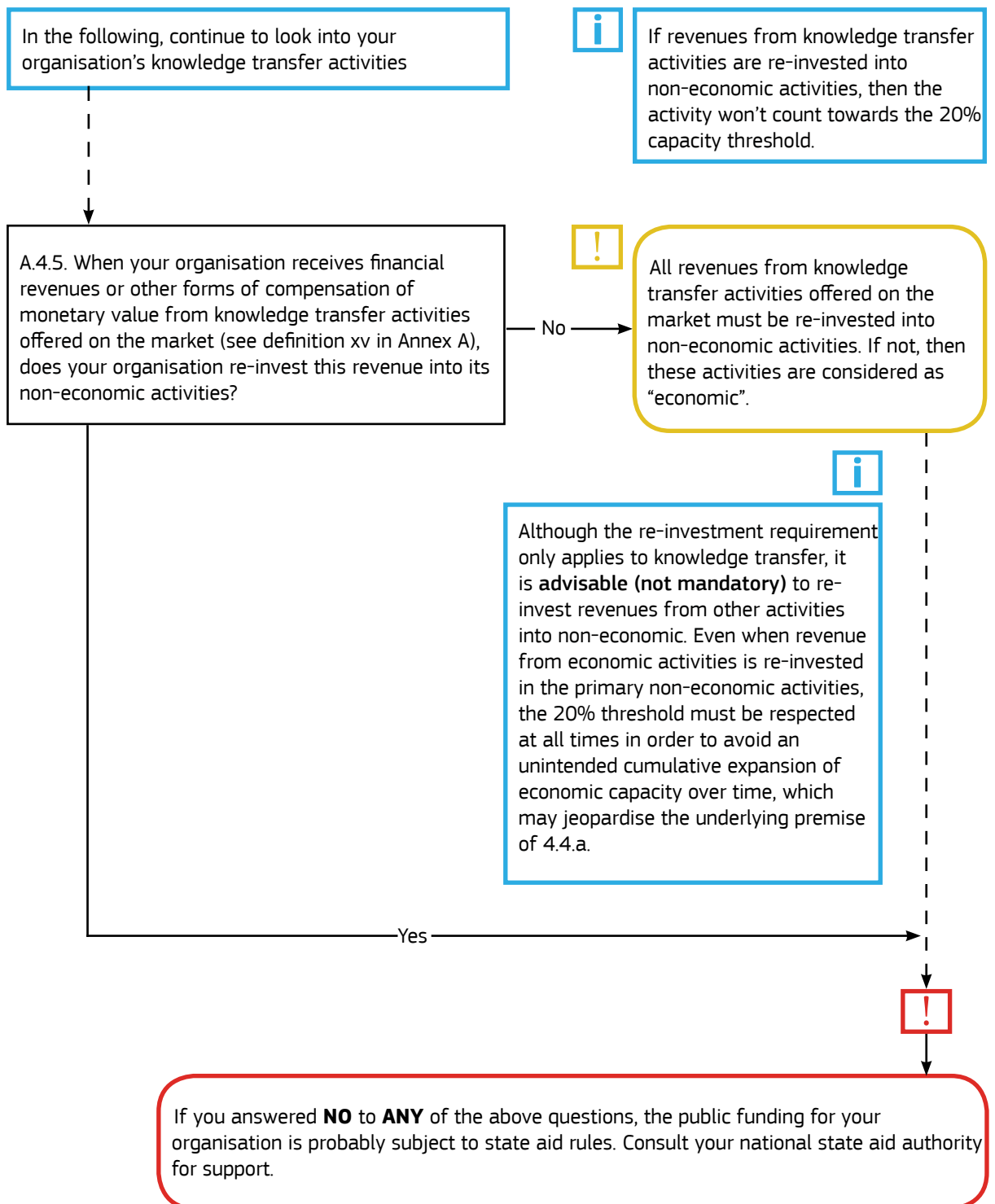
SECTION A4

Understanding which economic activities are subject to state rules

Once economic activities are properly identified, they are in principle subject to state aid rules. Nevertheless, economic activities which are purely “ancillary” to the non-economic activities of your organisation may fall out of the scope of state aid rules. For this, certain additional requirements (concerning, for examples, accounting practices, re-investment of revenues, and other modalities) must be fulfilled. Otherwise, state aid rules would apply to the public funding of these activities. In that case, a further evaluation may be necessary under applicable block exemptions. This Section will help you understand whether your organisation’s economic activities are ancillary and if other additional requirements are fulfilled.

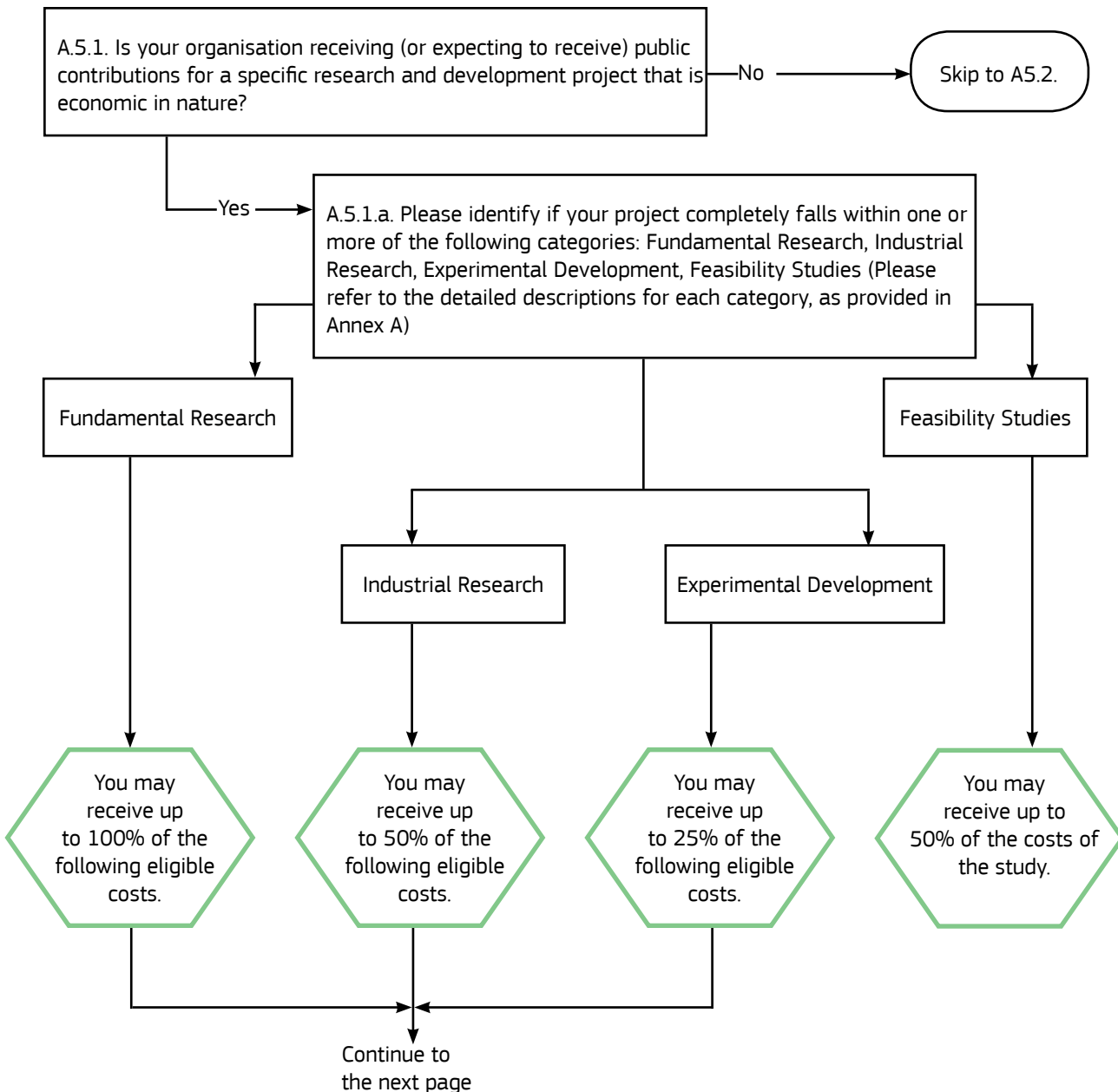

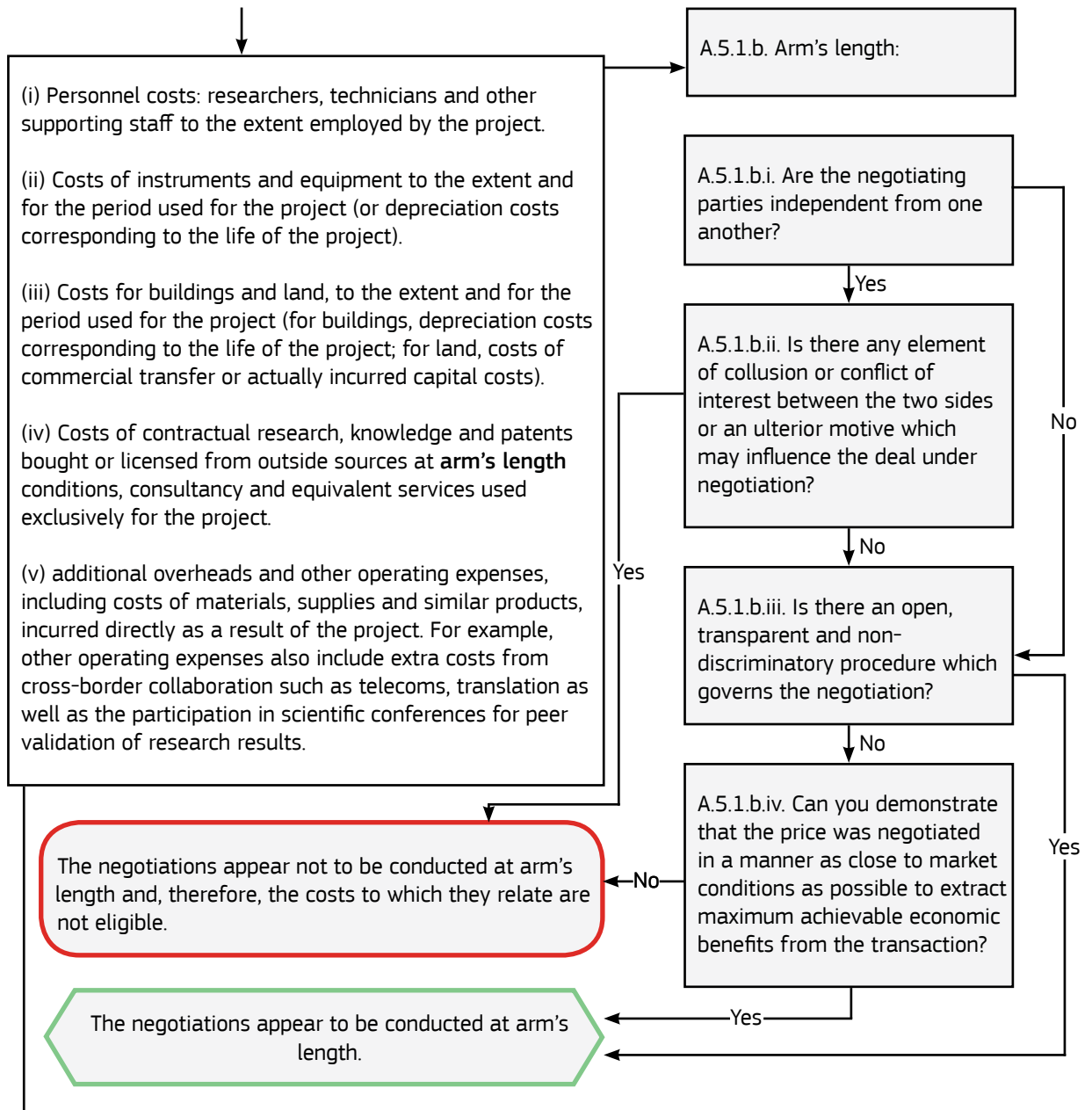

SECTION A5

Understanding block exemptions

State Aid rules allow national authorities (at local, regional or central levels of government) to grant aid for research organisations or research infrastructures under certain conditions. The General Block Exemption Regulation establishes conditions under which such aid can be provided without formally notifying the European Commission. If your organisation has received public funding for its economic activities, this Section will help you understand the different conditions which apply to such aid, and whether public funding received by your organisation could be in line with the applicable block exemptions.

i Although small and medium sized enterprises are accorded more favourable aid thresholds (additional 10% to 20%), it should be noted that a state-owned research and knowledge dissemination organisation, regardless of its size, cannot be considered as an SME for the purposes of benefiting from these privileges under the block exemptions.

A research and knowledge dissemination organisation (RDO, also abbreviated as RO) which carries out both economic and non-economic activities is regarded as an 'undertaking' under State Aid rules only with regard to its economic activities, provided it maintains account separation. The same rules apply to a RO conducting an economic activity, for which activity the RO receives public funding, as for 'regular' undertakings.

Does the project involve at least 1 SME or take place in at least 2 EU/EEA countries, and no single entity bears more than 70% of eligible costs?

OR

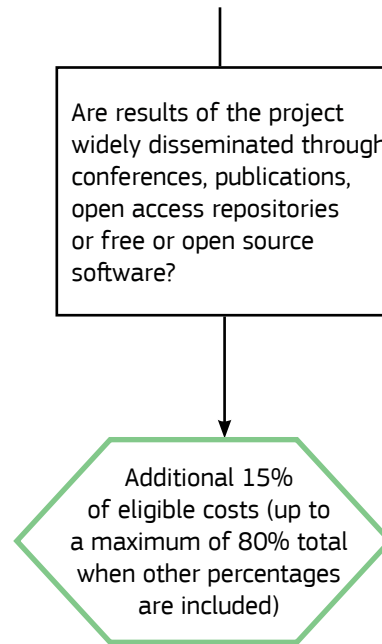
Is the project between undertakings and at least one research or knowledge dissemination organisation where the latter bears at least 10% of eligible costs and can publish own research results?

OR

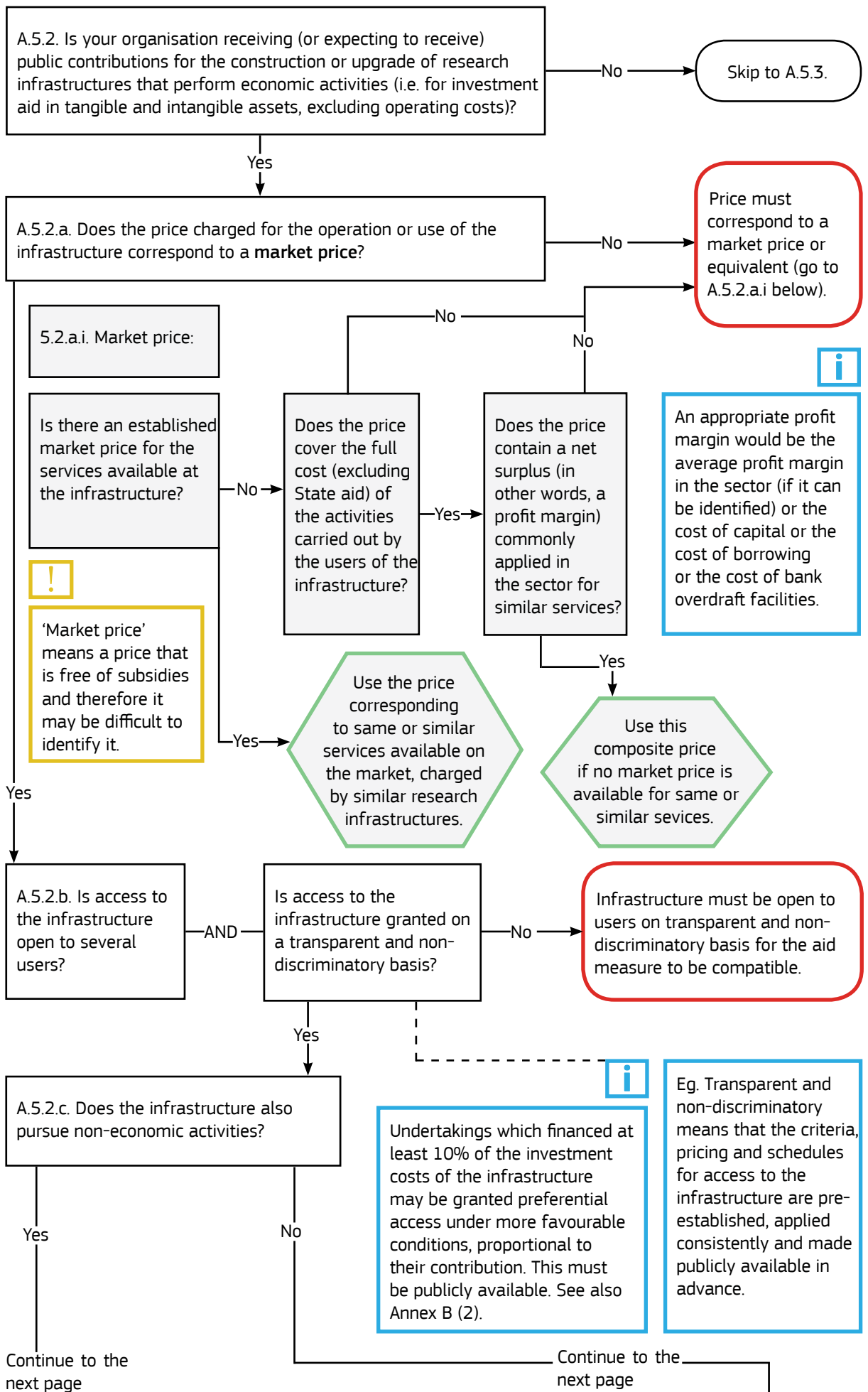
Continue to the next page

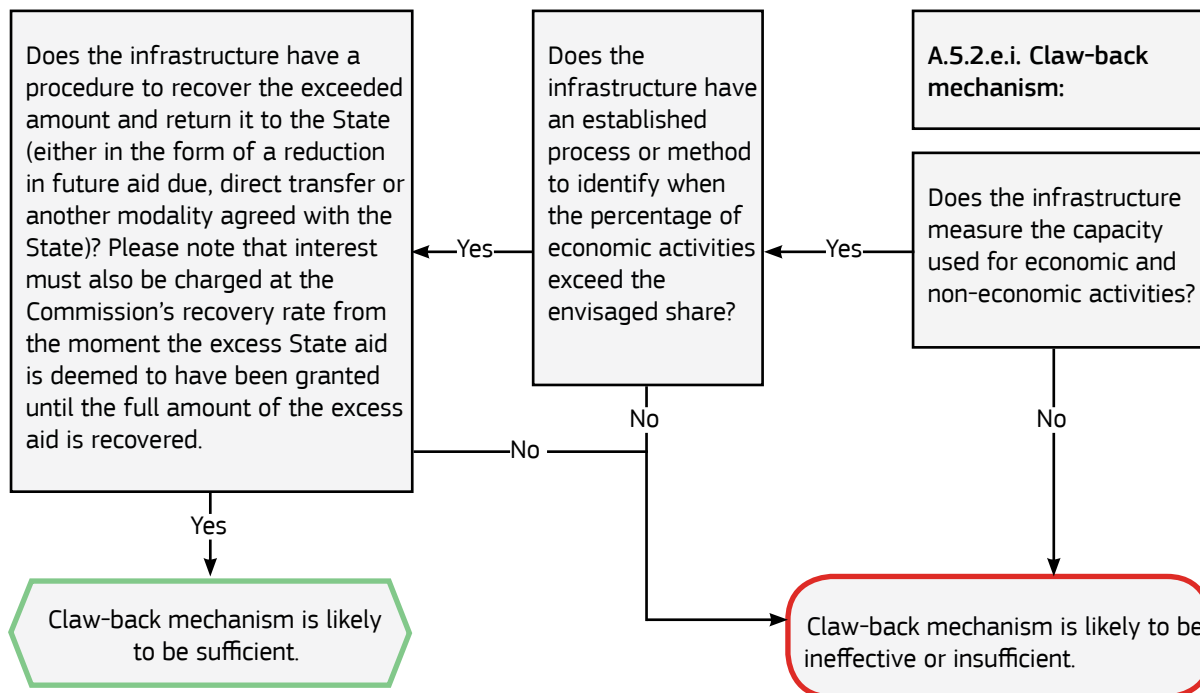
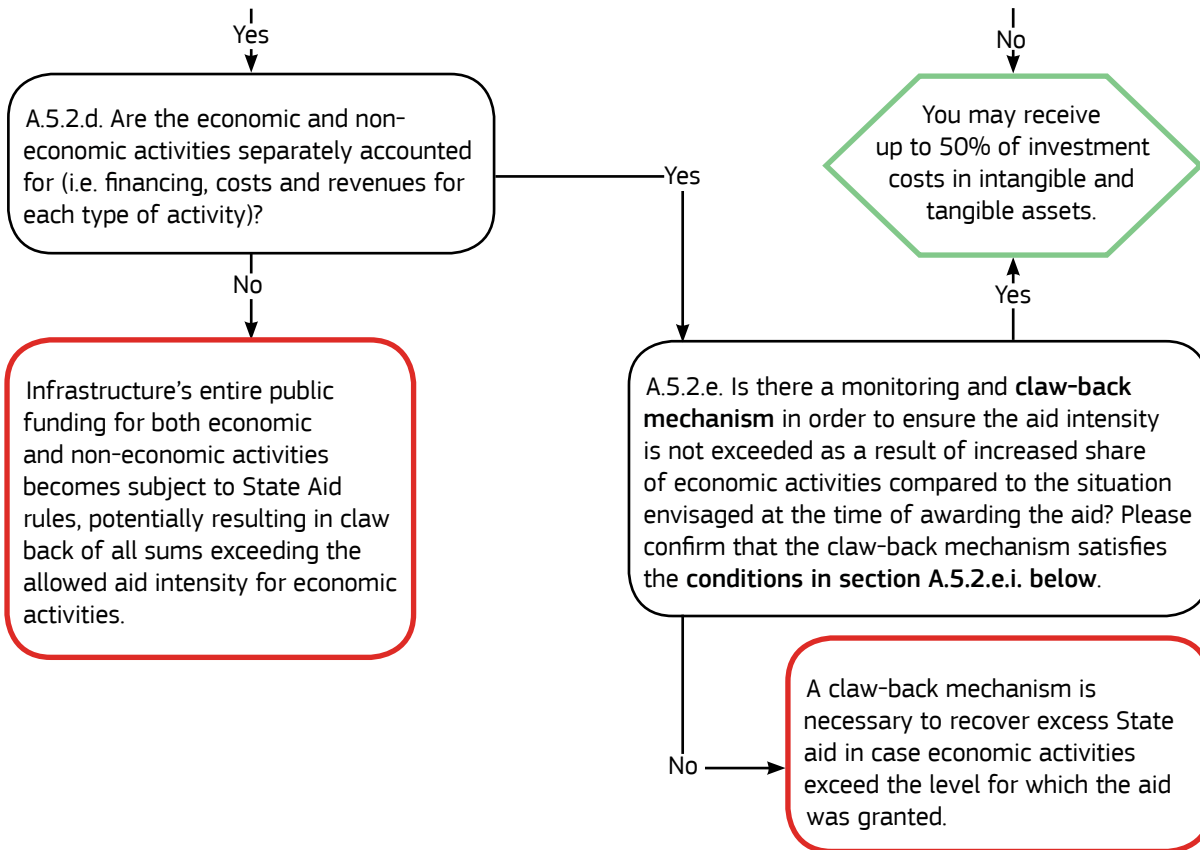

Please note that if the economic activities are kept below 20% of your organisation's annual capacity and otherwise fulfil the requirements for being ancillary (see Section A.4.4. above), your organisation does not lose its classification as a non-undertaking. To keep this status and avoid being qualified as a 'beneficiary' of State Aid while still carrying out economic activities, your organisation should continuously maintain separate accounting, abide to the abovementioned capacity usage threshold and make sure the economic activities remain ancillary.

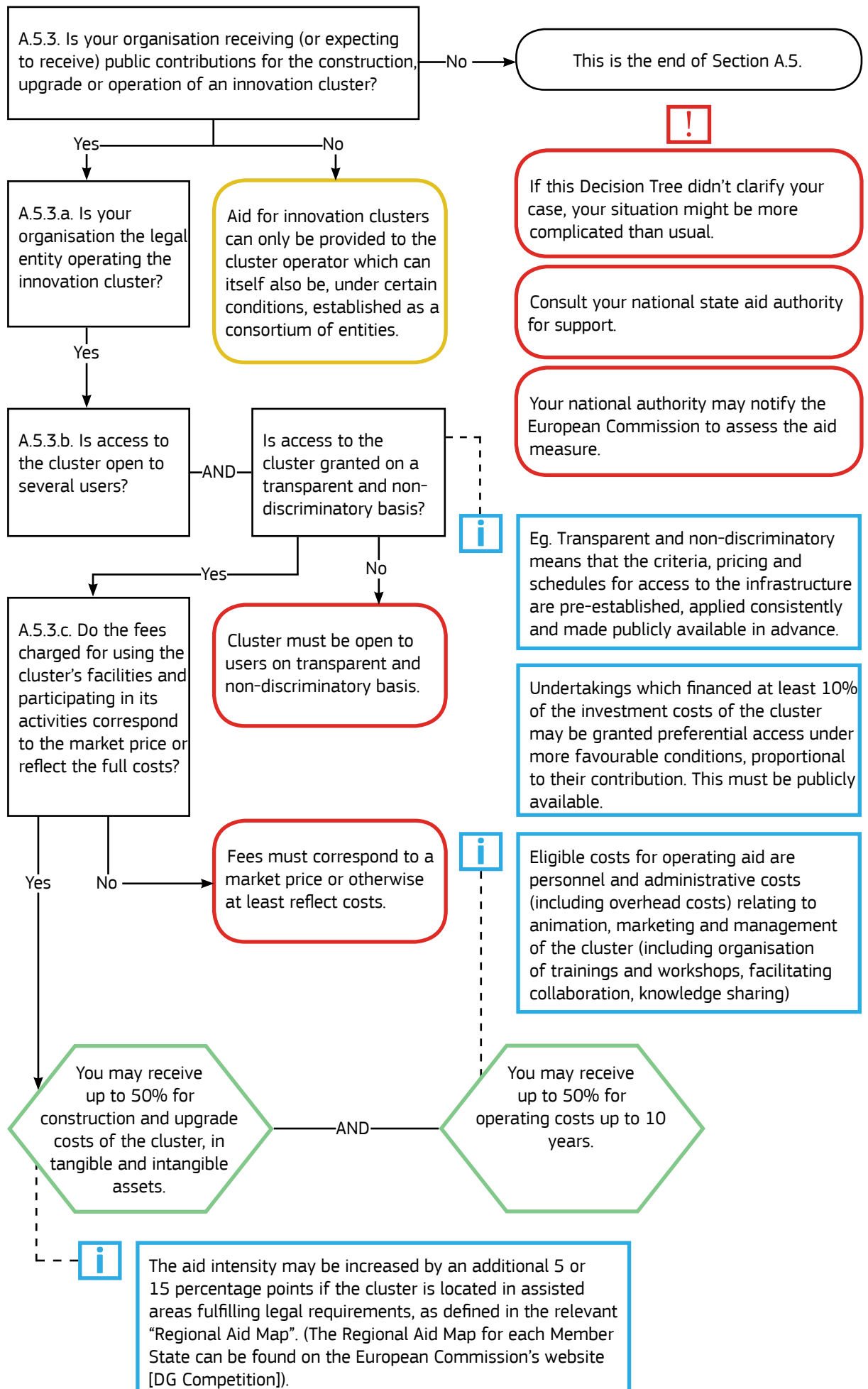

Section A5 continues to the next page

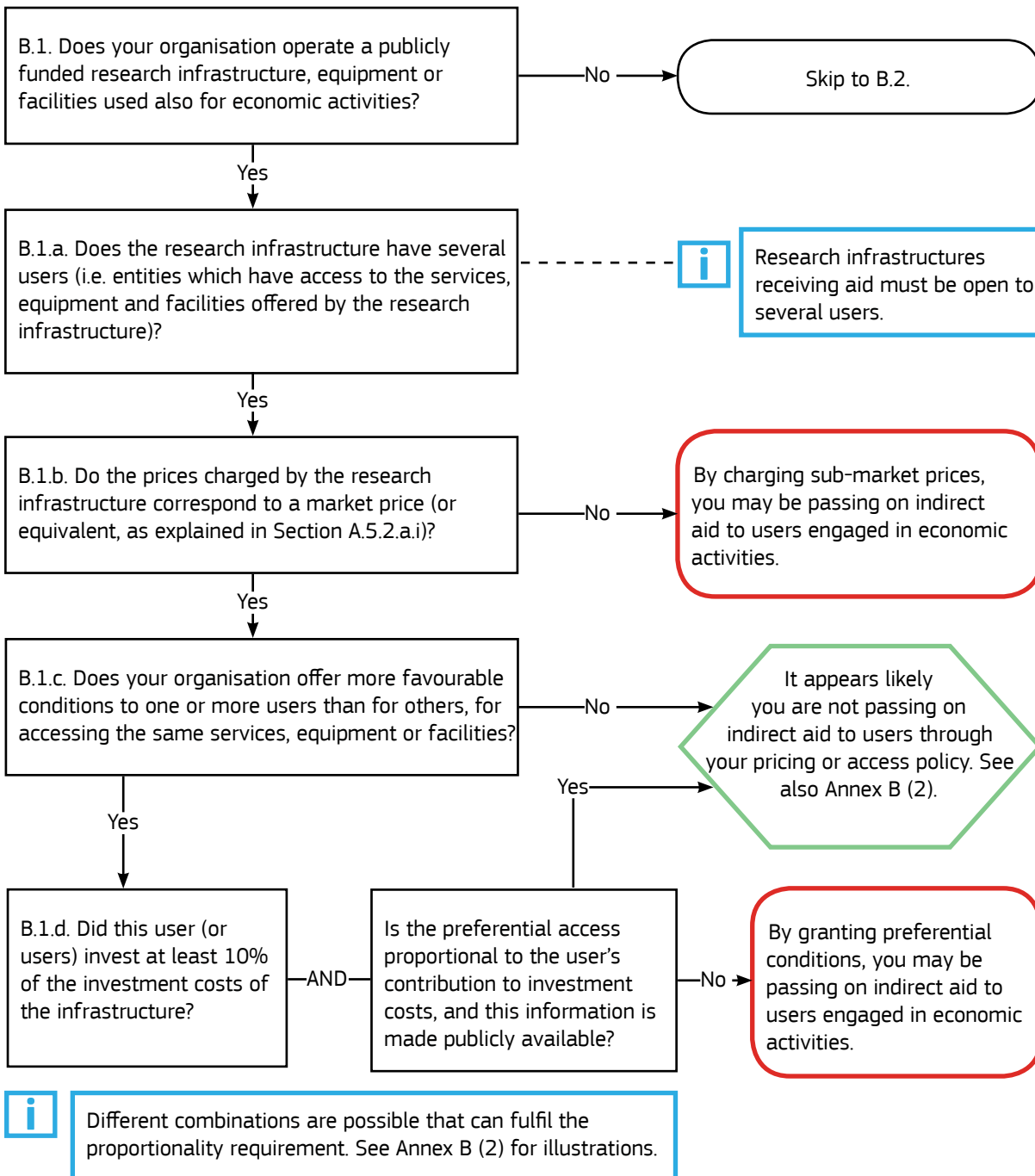
i If there is an effective separation of accounts between economic and non-economic activities, then the amount clawed back is proportional to the public funding received that corresponds to the overall percentage of the economic activities.
 For examples / illustrations on the application of the claw-back mechanism - see Annex B (1).
 If there is no effective separation of accounts, then the public funding received for both economic AND non-economic activities must be clawed back to the maximum amount of aid intensity under State Aid rules.

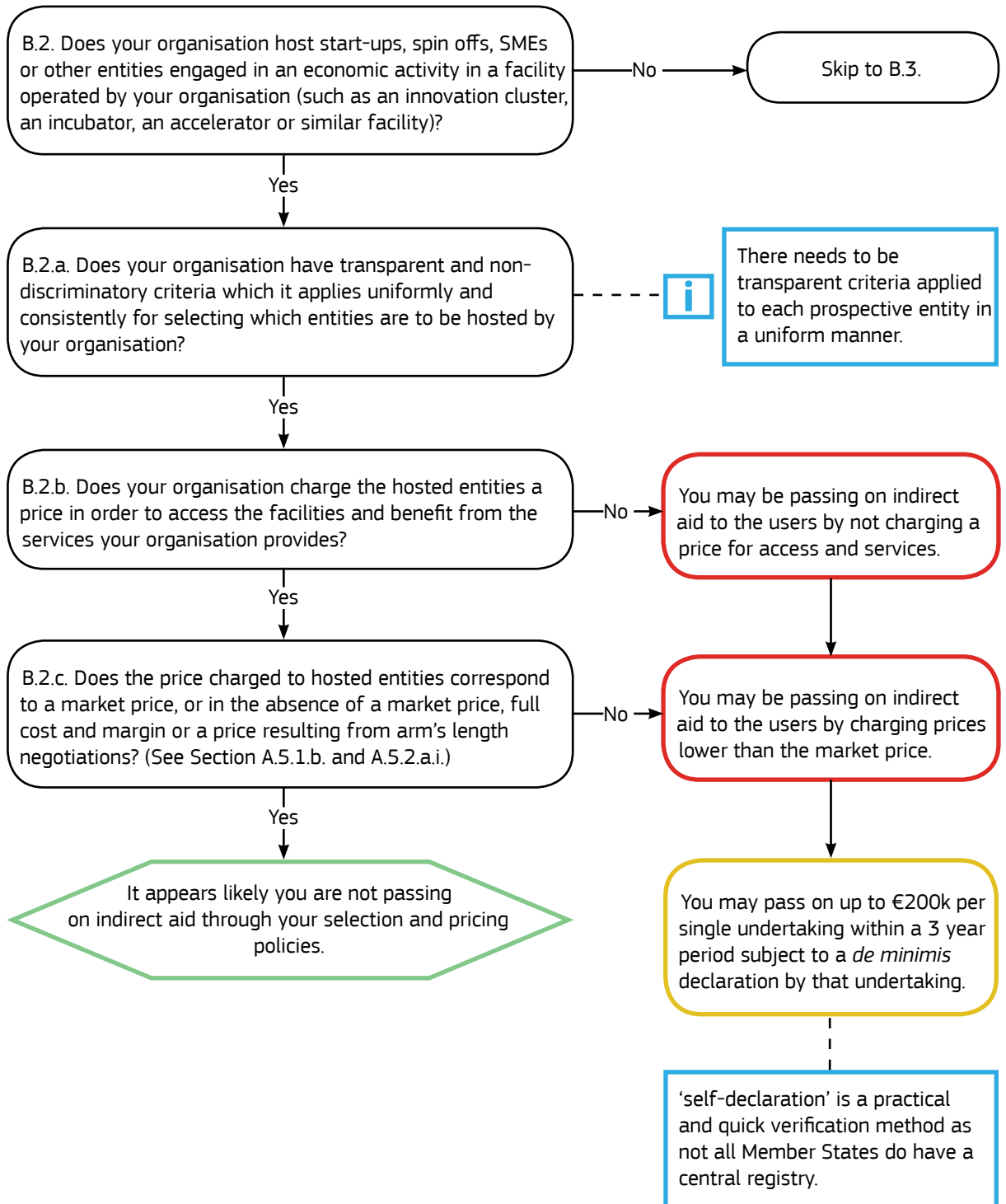

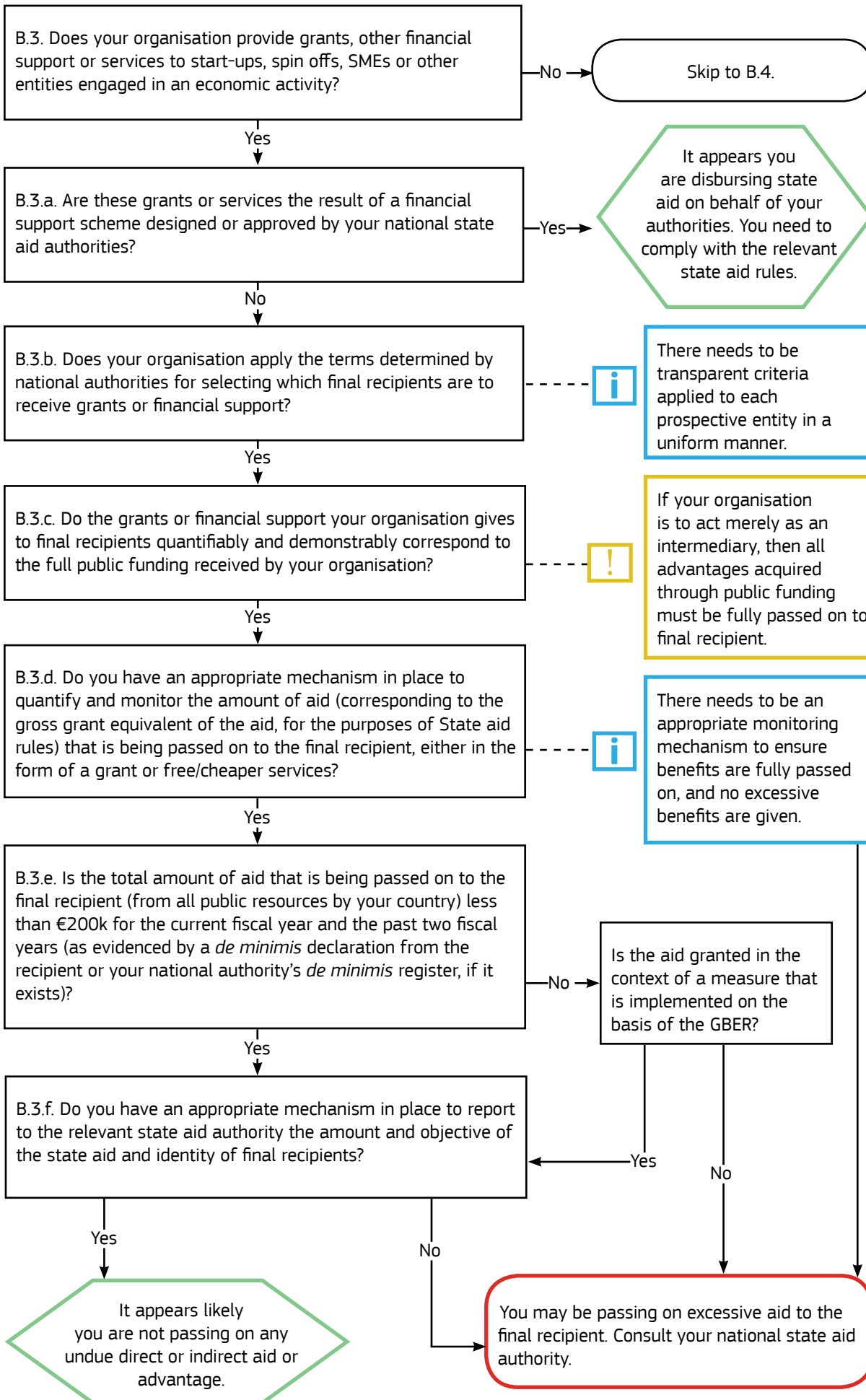
SECTION B

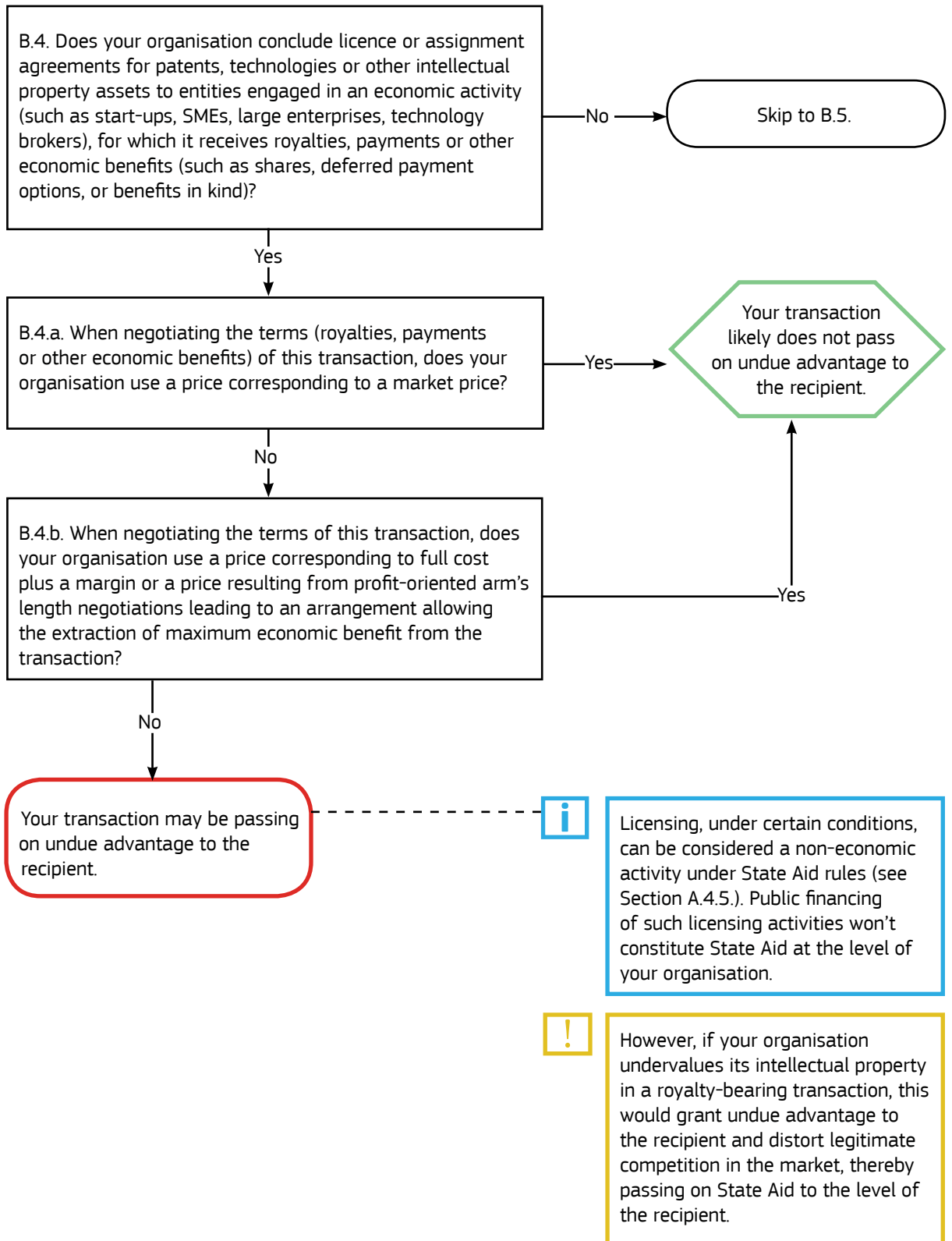
Understanding indirect State Aid

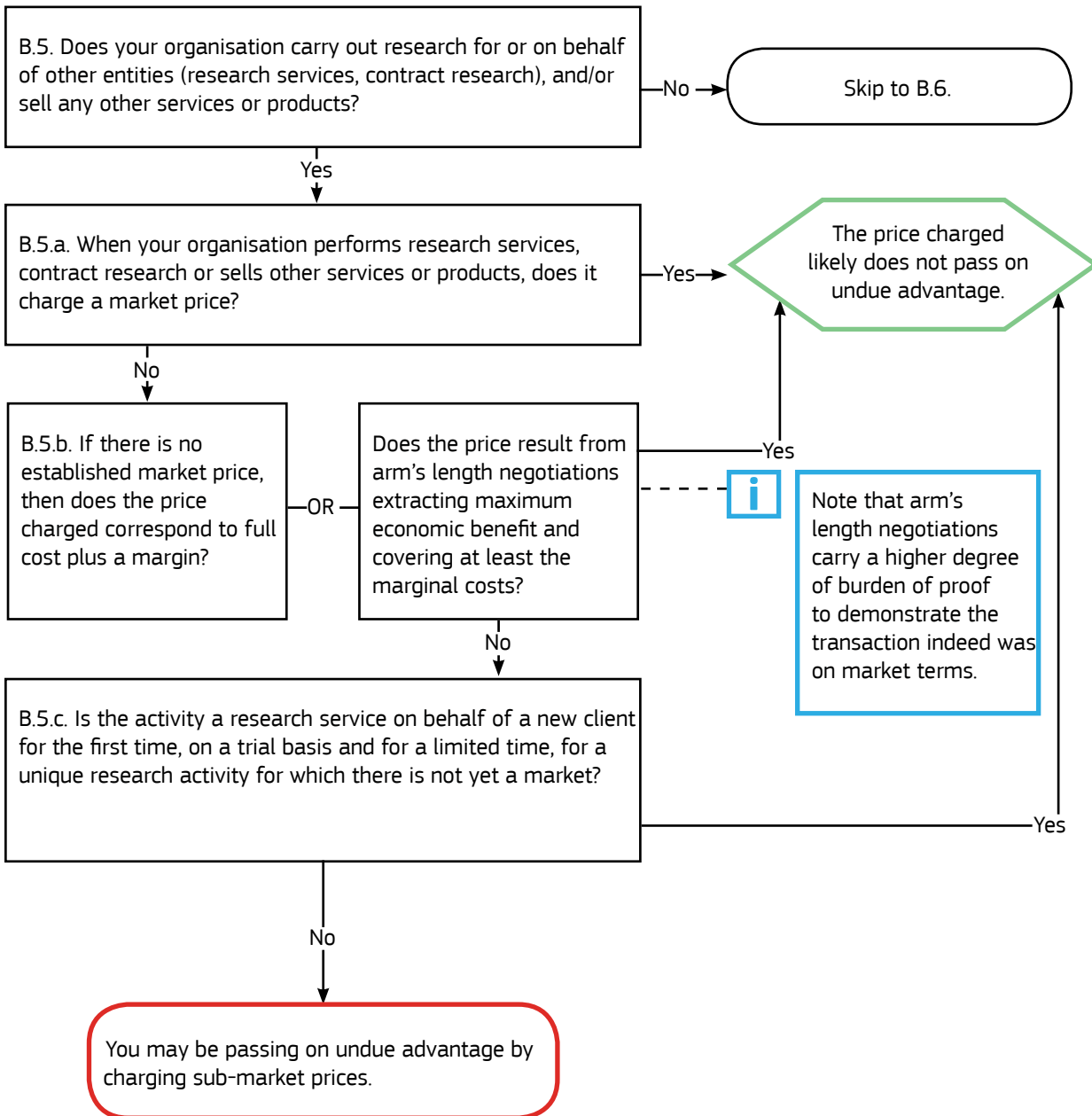
If the Decision Tree advised you at any point to also consult Section B, then please proceed with this Section. As mentioned in Section A.2., research and knowledge dissemination organisations may be considered both as a recipient of aid but also - under certain specific circumstances - a provider of aid to other entities engaged in economic activity. This Section will help you understand whether your organisation may be providing or pass on such indirect aid to third parties.

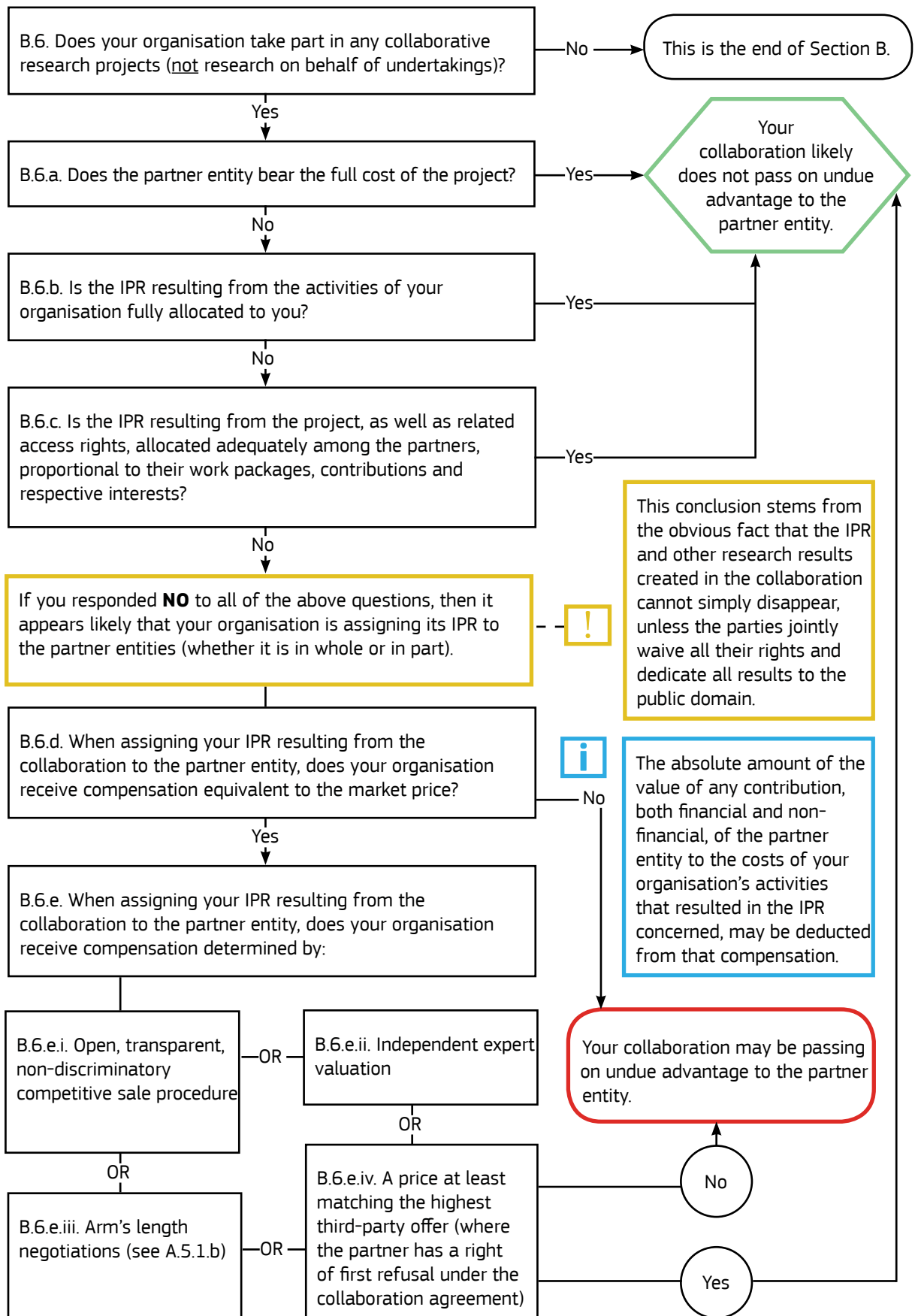

i Even if your organisation's economic activities are ancillary and below 20% of overall annual capacity, it needs to still conduct its activities in a way that avoids passing on undue advantage to third parties.

! Sales contracts for services or products should not undervalue the price of the respective service or product to the benefit of the buyer and the detriment of your organisation. Such practices would distort legitimate competition in the market.

This is the end of the Decision Tree.

Please be reminded that this document is intended for general information purposes only, and nothing here may substitute or prejudice any formal decision or authoritative advice competent State Aid authorities may issue.

ANNEX A

DEFINITIONS*

- i. **‘aid’** means any measure fulfilling the criteria laid down in Article 107(1) of the Treaty;
- ii. **‘aid intensity’** means the gross aid amount expressed as a percentage of the eligible costs, before any deduction of tax or other charge. Where aid is awarded in a form other than a grant, the aid amount is the grant equivalent of the aid. Aid payable in several instalments is discounted to its value at the date of award. The interest rate to be used for this purpose is the discount rate applicable at the date of award. The aid intensity is calculated per beneficiary;
- iii. **‘aid scheme’** means any act on the basis of which, without further implementing measures being required, individual aid may be awarded to undertakings defined therein in a general and abstract manner and any act on the basis of which aid which is not linked to a specific project may be awarded to one or several undertakings;
- iv. **‘applied research’** means industrial research, experimental development, or any combination of both;
- v. **‘arm’s length’** means that the conditions of the transaction between the contracting parties do not differ from those which would be stipulated between independent enterprises and contain no element of collusion. Any transaction that results from an open, transparent and non-discriminatory procedure is considered as meeting the arm’s length principle;
- vi. **‘effective collaboration’** means collaboration between at least two independent parties to exchange knowledge or technology, or to achieve a common objective based on the division of labour where the parties jointly define the scope of the collaborative project, contribute to its implementation and share its risks, as well as its results. One or several parties may bear the full costs of the project and thus relieve other parties of its financial risks. Contract research and provision of research services are not considered forms of collaboration.

**This Annex reproduces the standard definitions provided under R&D&I State Aid rules regarding certain concepts and terminologies. These definitions correspond to [Section 1.3 of the EU R&D&I State Aid Framework](#). For the sake of expediency, only the definitions for those concepts and terminologies used in the Decision Tree have been reproduced here. For the complete set of definitions, please refer to the R&D&I Framework.*

vii. **‘experimental development’** means acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills with the aim of developing new or improved products, processes or services. This may also include, for example, activities aiming at the conceptual definition, planning and documentation of new products, processes or services. Experimental development may comprise prototyping, demonstrating, piloting, testing and validation of new or improved products, processes or services in environments representative of real life operating conditions where the primary objective is to make further technical improvements on products, processes or services that are not substantially set. This may include the development of a commercially usable prototype or pilot which is necessarily the final commercial product and which is too expensive to produce for it to be used only for demonstration and validation purposes. Experimental development does not include routine or periodic changes made to existing products, production lines, manufacturing processes, services and other operations in progress, even if those changes may represent improvements;

viii. **‘feasibility study’** means the evaluation and analysis of the potential of a project, which aims at supporting the process of decision making by objectively and rationally uncovering its strengths and weaknesses, opportunities and threats, as well as identifying the resources required to carry it through and ultimately its prospects for success;

ix. **‘fundamental research’** means experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundations of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;

x. **‘industrial research’** means the planned research or critical investigation aimed at the acquisition of new knowledge and skills for developing new products, processes or services or for bringing about a significant improvement in existing products, processes or services. It comprises the creation of components parts of complex systems, and may include the construction of prototypes in a laboratory environment or in an environment with simulated interfaces to existing systems as well as of pilot lines, when necessary for the industrial research and notably for generic technology validation;

xi. **‘innovation advisory services’** means consultancy, assistance and training in the fields of knowledge transfer, acquisition, protection and exploitation of intangible assets, use of standards and regulations embedding them;

xii. **‘innovation clusters’** means structures or organised groups of independent parties (such as innovative start-ups, small, medium and large enterprises, as

well as research and knowledge dissemination organisations, non-for-profit organisations and other related economic actors) designed to stimulate innovative activity by promoting sharing of facilities and exchange of knowledge and expertise and by contributing effectively to knowledge transfer, networking, information dissemination and collaboration among the undertakings and other organisations in the cluster;

xiii. **‘innovation support services’** means the provision of office space, data banks, libraries, market research, laboratories, quality labelling, testing and certification for the purpose of developing more effective products, processes or services;

xiv. **‘intangible assets’** means assets that do not have a physical or financial embodiment such as patents, licences, know-how or other intellectual property;

xv. **‘knowledge transfer’** means any process which has the aim of acquiring, collecting and sharing explicit and tacit knowledge, including skills and competence in both economic and non-economic activities such as research collaborations, consultancy, licensing, spin-off creation, publication and mobility of researchers and other personnel involved in those activities. Besides scientific and technological knowledge, it includes other kinds of knowledge such as knowledge on the use of standards and regulations embedding them and on conditions of real life operating environments and methods for organisational innovation, as well as management of knowledge related to identifying, acquiring, protecting, defending and exploiting intangible assets;

xvi. **‘large enterprises’** means undertakings which do not fall within the definition of small and medium-sized enterprises;

xvii. **‘personnel costs’** means the cost of researchers, technicians and other supporting staff to the extent employed on the relevant project or activity;

xviii. **‘R&D project’** means an operation that includes activities spanning over one or several categories of research and development defined in this framework, and that is intended to accomplish an indivisible task of a precise economic, scientific or technical nature with clearly pre-defined goals. A R&D project may consist of several work packages, activities or services, and includes clear objectives, activities to be carried out to achieve those objectives (including their expected costs), and concrete deliverables to identify the outcomes of those activities and compare them with the relevant objectives. When two or more R&D projects are not clearly separable from each other and in particular when they do not have independent probabilities of technological success, they are considered as a single project.

xix. **‘research and knowledge dissemination organisation’** or **‘research organisation’** means an entity (such as universities or research institutes, technology transfer agencies, innovation intermediaries, research-oriented physical or virtual collaborative entities), irrespective of its legal status (organised under public or private law) or way of financing, whose primary goal is to independently conduct fundamental research, industrial research or experimental development or to widely disseminate the results of such activities by way of teaching, publication or knowledge transfer. Where such entity also pursues economic activities, the financing, the costs and the revenues of those economic activities must be accounted for separately. Undertakings that can exert a decisive influence upon such an entity, for example in the quality of shareholders or members, may not enjoy a preferential access to the results generated by it.

xx. **‘research infrastructure’** means facilities, resources and related services that are used by the scientific community to conduct research in their respective fields and covers scientific equipment or set of instruments, knowledge-based resources such as collections, archives or structured scientific information, enabling information and communication technology-based infrastructures such as grid, computing, software and communication, or any other entity of a unique nature essential to conduct research. Such infrastructures may be ‘single-sited’ or ‘distributed’ (an organised network of resources);

xxi. **‘small and medium-sized enterprises’** or **‘SMEs’**, **‘small enterprises’** and **‘medium-sized enterprises’** means undertakings fulfilling the criteria laid down in the Commission recommendation on the definition of micro, small and medium-sized enterprises;

xxii. **‘start of works’** or **‘start of the project’** means either the start of R&D&I activities, or the first agreement between the beneficiary and the contractors to conduct the project, whichever comes first. Preparatory works such as obtaining permits and conducting feasibility studies are not considered as start of works;

xxiii. **‘tangible assets’** means assets consisting of land, buildings and plants, machinery and equipment.

ANNEX B

EXAMPLES / ILLUSTRATIONS

1. Claw-back mechanism (see Section A.5.2.e. of the Decision Tree)

Example 1. A research infrastructure costs EUR 10 million to build and is expected to have ancillary economic activities not exceeding 20% of its overall annual capacity. In this case, the entire public funding of EUR 10 million is not considered state aid. However, if the infrastructure turns out to have 30% of economic activities, and assuming that this equals to 30% of the costs (i.e. EUR 3 million), this will need to be considered as funding of economic activities. Since block exemptions only allow an aid intensity of 50% for research infrastructures, EUR 1.5 million is excessive support for economic activities and has to be clawed-back (notwithstanding any other applicable national rules which may be more restrictive).

If there is no effective separation of accounts, then the public funding received for both economic AND non-economic activities must be clawed back to the maximum amount of aid intensity under State Aid rules (i.e. EUR 5 million, in the above example).

Example 2. A research infrastructure (RI) that is, from the beginning, intended to be used for commercial purposes.

Assume that 40% of a RI is to be used commercially, that the investment cost of the RI is 100 and that the investment is depreciated within one year. State aid may cover 20 of the 40 of the investment costs. The remaining 60 of the investment costs are 100% covered by public money as 60% of the RI is to be used for non-economic purposes.

Now, assume the economic use actually rises to 50% of the capacity of the RI. This means that 10 additional investment costs have been fully funded by the state, as they fall in the 60 that received 100% public funding.

However, only 5 have to be clawed-back because the additional costs of 10 could have benefited from 50% State aid.

Another issue that needs clarification is that the claw-back mechanism has to remain in place during the lifetime of the infrastructure until the investment is fully depreciated.

- Operators of RIs should take into account that some RIs may have an expected life of 20-25 years.
- Operators of RIs should also take into account situations where the State aid covers investment in both buildings with long life and equipment with a (much) shorter life. The claw-back mechanism may be discontinued only after full depreciation of the investment in assets.

2. Proportionality of investment costs to the more favourable conditions (see Sections A.5.2.b., B.1.c. and B.1.d. of the Decision Tree)

The terms of preferential access to a research infrastructure (RI) under more favourable conditions may vary according to the nature of the RI, the user's activities and - most importantly - the share of RI-investment costs (at least 10%) the user had financed. When fixing these terms, the RI-operator must ensure proportionality and transparency (i.e. terms publicly available), and must prevent overcompensation.

For example, such preferential access terms may specify a certain percentage of capacity use or user time, or a combination of both. These percentages should be based on the RI's available total capacity and be proportional to the share of investment costs financing borne by the user. Where a combination of factors applies, e.g. of capacity and time, one factor (e.g. percentage of capacity use) may even exceed the percentage of the investment financing borne by the user, provided that other factors (e.g. user time) are reduced accordingly.

Preferential access should not be granted in the form of reduced prices (below market rates) but rather e.g. in the form of favourable conditions concerning access to the capacity (preferential capacity allocation).

GETTING IN TOUCH WITH THE EU

IN PERSON

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct information centres.

You can find the address of the centre nearest you at: https://europa.eu/european-union/contact_en

ON THE PHONE OR BY MAIL

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union.

You can contact this service:

–by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (certain operators may charge for these calls),

–at the following standard number: +32 22999696, or

–by electronic mail via: https://europa.eu/european-union/contact_en

FINDING INFORMATION ABOUT THE EU

ON-LINE

Information about the European Union in all the official languages of the EU

is available on the Europa website at: https://europa.eu/european-union/index_en

EU PUBLICATIONS

You can download or order free and priced EU publications from EU Bookshop at:

<https://publications.europa.eu/en/publications>. Multiple copies of free publications may be obtained by contacting Europe Direct or your local information centre (see https://europa.eu/european-union/contact_en).

EU LAW AND RELATED DOCUMENTS

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1952

in all the official language versions, go to EUR-Lex at: <http://eur-lex.europa.eu>

OPEN DATA FROM THE EU

The EU Open Data Portal (<http://data.europa.eu/euodp/en>) provides access to datasets from the EU.

Data can be downloaded and reused for free, for both commercial and non-commercial purposes.

PRILOGA 2

Metoda EVLIA, vprašalnik.

EVLIA method for the identification and description of competitively relevant INTANGIBLE ASSETS

The EVLIA method for the identification and description of intangible assets stems from the concept of **competitive relevance**. Therefore it is aimed at supporting the identification and description of those intangible assets that are crucial for the generation of the competitive strength of the company.

Consequently before beginning with assets' identification and description the Analyst should make clear the following points:

- 1.1. What is the strategy of the company?
- 1.2. Is it coherent with the external environment (actual and expected)?
- 1.3. How is articulated the company's business model (actual and planned)?
- 1.4. What are the most critical resources (tangible and intangible) for the business model enactment?

Once these points are completely clarified, the identification and description of competitively relevant intangible assets can begin.

It is aimed at providing to the external audience (i.e. banks, financiers, other relevant stakeholders) a credible and meaningful picture of those intangible assets that are important for the competitive success and therefore can be appreciated for financing decisions. More precisely it is aimed at identifying and describing the intangible assets that:

- 2.1. Are available for the company and have a role for the business model realization;
- 2.2. Are not available but would have a significant role for the business model realization;
- 2.3. Are available for the company but do not have a role in the actual business model.

4 groups of competitively relevant intangible assets are identified: Human Resources, Intellectual Property, Organizational Capital and Relational Capital. Each group is composed by 4 to 6 intangible assets (Tab.1). On overall 18 different intangible assets types are identified.

Tab. 1 Types of intangible assets.

Human Resources	Intellectual property	Organizational Capital	Relational Capital
Entrepreneurial experience	Codified knowledge. Data bases, procedures and manuals	Methods/procedures for production/ supply of services	Customer attraction
Staff education and competences	Business information. Trade and business secret	Certifications	Customer portfolio management
Know how and Tacit knowledge	Patents and inventions	Project management tools and systems	Suppliers management
Staff motivation and loyalty	Trademarks and Brands	Administrative system	Cooperation and networks
	Designs and models		
	Copyright		

For each type of intangible assets the analyst, having in mind what at points 1.1 to 1.4, should answer the following 2 questions (see Tab. 2):

- 3.1. Is this intangible asset competitively relevant for our company?
- 3.2. Is this intangible asset available to our company?

For each intangible assets 4 situations may occur:

- 4.1. The asset is relevant and available;
- 4.2. The asset is relevant but not available;
- 4.3. The asset is not relevant but available;
- 4.4. The asset is neither relevant nor available.

If the asset is both relevant and available the analyst should proceed to the identification of a proper set of indicators (Tab. 3), focusing on how the asset has been obtained (creation), how it is currently used and the benefits it provides (functioning), how its substitution or regeneration is managed (planning).

If the asset is relevant but not available the analyst should identify a proper set of indicators (Tab. 3) capable at demonstrating the company efforts for acquiring it. Therefore only the planning section should be used.

If the asset is not relevant but available the analyst should choose indicators (Tab. 3) useful at communicating the chances of value extraction via its transfer to another entity (transferability).

Finally, if the asset is neither relevant nor available no indicator is required.

Tab. 3. Indicators types.

Intangible assets management phases	Description
Creation	How do you obtained the asset?
Functioning	How is the asset used? How does it contribute to the business model? Can be the advantages it provides quantitatively estimated?
Planning	How is the asset regeneration managed? How do we manage to obtain the required asset?
Transferability	Is the asset relevant to someone else? Can we charge something for that?

The actual choice of the right indicators is contingent to the company industry and specificities and therefore a definitive list cannot be compiled. The list provided at Tab. 4 is therefore only suggestive of possible indicators and should be adapted and integrated according to the case specificities.

Tab. 2. Identification of intangible assets

Human Resources		Intellectual property		Organizational Capital		Relational Capital	
Entrepreneurial experience	Available Y ☐ or N ☐	Codified knowledge. Data bases, procedures and manuals	Available Y ☐ or N ☐	Methods/procedures for production/ supply of services	Available Y ☐ or N ☐	Customer attraction	Available Y ☐ or N ☐
	Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐
Staff education and competences	Available Y ☐ or N ☐	Business information. Trade and business secret	Available Y ☐ or N ☐	Certifications	Available Y ☐ or N ☐	Customer portfolio management	Available Y ☐ or N ☐
	Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐
Know how and Tacit knowledge	Available Y ☐ or N ☐	Patents and inventions	Available Y ☐ or N ☐	Project management tools and systems	Available Y ☐ or N ☐	Suppliers management	Available Y ☐ or N ☐
	Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐
Staff motivation and loyalty	Available Y ☐ or N ☐	Trademarks and Brands	Available Y ☐ or N ☐	Administrative system	Available Y ☐ or N ☐	Cooperation and networks	Available Y ☐ or N ☐
	Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐		Relevant Y ☐ or N ☐
		Designs and models	Available Y ☐ or N ☐				
			Relevant Y ☐ or N ☐				
		Copyright	Available Y ☐ or N ☐				
			Relevant Y ☐ or N ☐				

Tab. 4. Indicators

Intangible assets
Intellectual capital
I. Human Resources
1. Entrepreneurial experience
Creation
Years of experience:
Quality of the experience <ul style="list-style-type: none"> • Creation (Yes/No) • Restructuring (Yes/No) • Restart (Yes/No) • M&A (Yes/No)
Functioning
Style of management:
traditional (family-run business, pyramidal decision-making...)
managerial (increasing the awareness of employees)
cooperative (mandate and participation)
total freedom and minimum control
minimum freedom and total control
Programming
do you expect a substitution of the top management in the next years?
If yes: will it impact on the management style?
If yes: please specify if the change will be soft/moderate/intense
Transferability
Succession planning/generational change
Internal communication systems
2. Staff competences
Creation

Investments in training as % of net sales
% of employees with competency development plans
Functioning
% possession of necessary competencies
% of use/ exploitation of competencies available
lacking competencies (from 1 "no perceived lack" to 6 "extremely relevant lack")
Programming
Do you expect changes in necessary competencies?
If yes: actions in place to develop the new competencies required
Transferability
Ability and level of communication and sharing of knowledge
3. Tacit knowledge
Creation
Relevant tacit knowledge available (Describe)
Sources of relevant tacit knowledge
Functioning
% of tacit knowledge exploitation in the production process/supply of services:
% of sales volume attributable to tacit knowledge
Programming
Expected lost of tacit knowledge due to staff turnover
Expected lost of tacit knowledge due to staff turnover
Actions planned for tacit knowledge updating /requalification
Transferability
Possibility to transfer making explicit
Possibility to transfer through teaching
4. Staff motivation and loyalty
Creation

Mechanisms of participation of the staff to the life of the enterprise (Describe)
Collection of ideas/suggestions (Yes/No)
Common spaces for informal communication (Describe)
Functioning
Level of credibility of the management (high, medium, low)
Staff satisfaction (high, medium, low)
Efficiency of the workforce (high, medium, low)
Effectiveness of the workforce (high, medium, low)
Programming
Review of mechanism of compensation (regular/occasional/reactive- if necessary/proactive)
Transferability
Not applicable
II. Intellectual Property
1. Codified knowledge
Creation
Archives/Databases. (Year/s)
Organized information (for example: handbooks, CDs...) (Year/s)
Organization of know-how (for example: handbooks, CDs...) (Year/s)
Context of application
Functioning
Impact on the functioning of enterprise (low, medium, high)
Impact on the supply chain (low, medium, high)
Management and protection:
yes, methodical with monitoring
yes, with only necessary evaluation

no, only sporadic actions
no, no actions
Effects on sales volumes (%):
Programming
Management and maintenance/updating (regular/occasional/reactive - if necessary/proactive)
Commitment and/or investments for managing/updating of what exists: foreseen? (Yes/No)
Commitment and/or investments for creations/new purchases: foreseen? (Yes/No)
quantifiable as (EUR)
Transferability
Knowledge/know-how linked to specific assets of the enterprise (Yes/No)
Of possible interest for other competing enterprises (Yes/No)
Of possible interest for non-competing enterprises, also of other sectors (Yes/No)
2. Business information and proprietary technologies. Trade and business secret and their management
Creation
Commitment/investments in proprietary technologies: (Year/s)
Commitment/investments in structuring business commercial information, clients, suppliers...: (Year/s)
Context of implementation:
Functioning
Management and safeguard of trade and business secrets
Yes, methodical with monitoring of the state of the art
Yes, with evaluation only when it is necessary
No, only sporadic actions
No, no actions
Effects of business (commercial) information on sales volume (%):
Programming

Management and maintenance/updating (regular/occasional/reactive- if necessary/proactive)
Planning of activities to improve/update business information (Yes/No)
Planning of activities to improve/update proprietary technologies/trade secrets (Yes/No):
Transferability
Business information and proprietary technologies linked to specific assets of the enterprise (Yes/No)
Of possible interest for competing enterprises (Yes/No)
Of possible interest for non-competing enterprises, potentially also of other sectors (Yes/No)
3. Inventions: awareness and protection
Creation
Commitment/Investments on R&S: (Years)
Ability of finding and selecting inventions: (high, medium, low)
Number of patents:
Expenditure: (EUR)
Number of registered patents
Number of valid patents
Geographical coverage
Context of implementation
Functioning
Management and protection of inventions:
Yes, methodical with monitoring of the state of the art
Yes, with evaluation only when it is necessary
No, only sporadic actions
No, no actions
Effects of inventions on sales volume (%)
Exploitation of inventions with respect to potential, in (%)
Programming

Management, updating, monitoring (regular/occasional/reactive- if necessary/proactive)
Activities of control on competition (Yes/No)
Planning of activities to complete or make the exploitation of inventions more effective and/or efficient (Yes/No)
Transferability
Inventions linked to some peculiar assets of the enterprise (Yes/No)
Of possible interest for competing enterprises (Yes/No)
Of possible interest for non-competing enterprises, potentially also of other sectors (Yes/No)
4. Trademarks and brands
Creation
Commitment/Investments in brands or trademarks: (Year/s)
Number of trademarks
Number of registered trademarks
Number of valid trademarks
Geographical coverage
Commitment/Investments in visibility and standing of trademarks and brands: (Year/s)
Context of implementation
Functioning
Management and protection of trademarks:
Yes, methodical with monitoring of the state of the art
Yes, with evaluation only when it is necessary
No, only sporadic actions
No, no actions
Effects of branded products on sales volume (%)
on profit(%), with respect to the so-called "unbranded" products, without brand
Exploitation of trademarks with respect to potential, in (%)
Spread of trademark

Programming
Management, updating, monitoring (regular/occasional/reactive- if necessary/proactive)
Activities of control on competition (Yes/No)
Planning of activities to implement/improve/update the trademarks and brands portfolio (Yes/No)
Planning of activities to complete or make the exploitation of trademarks and brands more effective and/or efficient (Yes/No)
Transferability
Of possible interest for competing enterprises (Yes/No)
Of possible interest for non-competing enterprises, potentially also of other sectors (Yes/No)
5.Designs and models
Creation
Commitment/Investments in designs/models: (Year/s)
Number of designs/models
Number of registered designs/models
Number of valid designs/models
Geographical coverage
Commitment/Investments in the implementation of designs/models on products:(Year/s)
Context of implementation
Functioning
Management and protection of designs/models:
Yes, methodical with monitoring of the market and of the state of the art
Yes, with evaluation only when it is necessary
No, only sporadic actions
No, no actions
Effects of designed products on sales volume (%)
Exploitation of designs/models with respect to potential, in (%)

Programming
Management, updating, monitoring (regular/occasional/reactive- if necessary/proactive)
Activities of control on competition (Yes/No)
Planning of activities to implement/improve/update the designs and models portfolio (Yes/No)
Planning of activities to complete or make the exploitation of trademarks and brands more effective and/or efficient (Yes/No)
Transferability
Designs/models linked to specific assets of the enterprise (Yes/No)
Of possible interest for competing enterprises (Yes/No)
Of possible interest for non-competing enterprises, potentially also of other sectors (Yes/No)
6. Copyrights
Creation
Copyright. Description (Year/s)
Context of implementation
Functioning
Impact on the functioning of the enterprise (low, medium, high)
Impact on the production chain (low, medium, high)
Management and protection:
Yes, methodical with monitoring of the market and of the state of the art
Yes, with evaluation only when it is necessary
No, only sporadic actions
No, no actions
Effects on sales volume (%)
Programming
Management and maintenance/updating (regular/occasional/reactive- if necessary/proactive)
Commitment and/or investments for the management/updating of what exists: Foreseen? (Yes/No)

Quantifiable in: (EUR)
Commitment and/or investments for the management/updating of creations/ new purchases: Foreseen? (Yes/No)
Quantifiable in: (EUR)
Transferability
Copyrights linked to specific assets of the enterprise (Yes/No)
Of possible interest for competing enterprises (Yes/No)
Of possible interest for non-competing enterprises, potentially also of other sectors (Yes/No)
Structural Capital
III. Organizational Capital
1.Methods/procedures for production/ supply of services
Creation
Does the business apply structured and codified procedures for the delivery of product/services (Describe)
Are they supported by IT systems?
Are they developed internally or acquired?
Functioning
Response time of supply compared to the market average: (higher/equal/lower)
Contribute to the efficiency of production, thanks to methods/procedures (%)
Contribute to the effectiveness of production, thanks to methods/procedures (%)
Programming
Scheduled improvement of methods and procedures (no, average, optimal)
Remaining lifetime before obsolescence (y ears)
Transferability
Methods/procedures linked to specific assets of the enterprise (Yes/No)
Of possible interest for competing enterprises (Yes/No)
Of possible interest for noncompeting enterprises, potentially also of other sectors (Yes/No)

2.Certifications
Creation
What certifications? (Describe)
Total amount of investment: (EUR)
Functioning
Are the certifications mandatory:
Yes, all of them
Yes, some
Are those certifications essential to receive orders/commissions?
Yes, all of them
Yes, some
It is a matter of image:
Yes, all of them
Yes, some
Those certifications are exploited the (%), with respect to their potential
Costs advantages of certifications: satisfaction/usefulness of the (%)
Programming
Conservation and updating:
necessary
optional
strategic
Annual investment (EUR)
Foreseen costs/advantages for conservation: satisfaction/usefulness of the (%)
Transferability
Possibilities of transferring?
3. Project management tools and systems
Creation
Does the business use project management tools/systems (Describe)

Are they supported by IT systems?
Are they developed internally or acquired?
Functioning
Contribution to efficiency (%)
Contribution to effectiveness (%)
Time needed to develop new services/products compared to the average that can be found in the market: (higher/equal/lower)
Time of response compared to the average that can be found in the market: (higher/equal/lower)
Programming
Scheduled improvement of project management tools/systems
Remaining lifetime before obsolescence (Years)
Transferability
Systems of project management linked to specific assets of the enterprise (Yes/No)
Of possible interest for competing enterprises (Yes/No)
Of possible interest for noncompeting enterprises, potentially also of other sectors (Yes/No)
4. Administrative System
Creation
Does the business use an integrated software (e.g. ERP) (Describe)
Commitment/Investment: (Year/s)
Functioning
Contribution to efficiency (%)
Contribution to effectiveness (%)
Programming
Scheduled improvement of administrative system
Remaining lifetime before obsolescence (Years)
Transferability
Systems of project management linked to specific assets of the enterprise (Yes/No)

IV. Relational Capital
1.Customer attraction
Creation
Identification of target customers and specific initiatives of visibility/attraction/marketing
Introduction of IT supporting systems or system of information (Year/s)
Functioning
Speed of positioning of a new product/service towards new customers (high/medium/low)
Tax of conversion from "interested person" to "customer" (How many customers purchase after considering the product/service)
Picture and reputation of the firm if compared to the average of the sector (high/medium/low)
Contribution to the image/reputation to the sales volume (%)
Programming
Initiatives to improve the image/reputation (Yes/No)
Planned initiatives of marketing: Investment of (EUR)
Transferability
Systems linked to specific assets of the enterprise (Yes/No)
Of possible interest for competing enterprises (Yes/No)
Of possible interest for noncompeting enterprises, potentially also of other sectors (Yes/No)
2. Customers portfolio management
Creation
Does the business use tools for managing customer relationships (e.g. CRM) (Describe)
Are they supported by IT systems?
Are they developed internally or acquired?
Preferential agreements for selling: (Yes/No, when, type)
Preferential agreements for distribution: (Yes/No, when, type)
Initiatives of loyalty: (Yes/No, when, investment)

Functioning
Impact on sales volume of mechanisms mentioned above (high/medium/low)
Impact of profit margin of mechanisms mentioned above (high/medium/low)
Impact on market share of mechanisms mentioned above (high/medium/low)
Programming
Monitoring, control, evaluation customer satisfaction (Yes/No)
Adjustment/improvement (on request/reactive/active/proactive)
Transferability
Systems linked to specific assets of the enterprise (Yes/No)
Of possible interest for competing enterprises (Yes/No)
Of possible interest for noncompeting enterprises, potentially also of other sectors (Yes/No)
3.Suppliers management
Creation
Does the business use systems for the selection and qualification of suppliers (Yes/No)
Are they supported by IT systems?
Are they developed internally or acquired?
Preferential agreements with suppliers (Yes/No)
Functioning
Advantages of suppliers management systems
Lower costs (%)
Higher sales (%)
Impact on efficiency (%)
Impact on effectiveness (%)
Programming
Monitoring, control, evaluation of suppliers (Yes/No)
Adjustment/improvement (on request/reactive/active/proactive)
Transferability

Bounded to the asset of the enterprise or transferable?
4.Cooperation and networks
Creation
Existing partnership / network agreements (Describe)
Functioning
Advantages concerning image/reputation/sustainability/functionality that can be measured trough:
Impact on sales volume/sales (%)
Lower costs, for example of development (%)
Higher stability of the market shares
Programming
Initiatives for establishing partnership / network agreements (Describe)
Transferability
Bounded to the asset of the enterprise or transferable?

PRILOGA 3

Metoda JWP

Criteria	Short description of the criteria	Max number of points (min is 0)
Application	Which problem is the technology solving? Has this been verified with end users? What is the Technology Readiness Level (TRL)? How many different applications can the technology be used for? Is there a well-defined end-user for this technology? Is there any barrier to the end-user adopting this solution? Is there a clear existing end user need for this solution? How well does this solution match the users needs? When will this solution be ready for market? Will this solution have a social impact or bring other benefits to people?	10
Value chain	Where does the technology fit in? How well does the technology fit the existing value chain?	3
Market size and development costs	How is the market size in relation to the development costs? How large is the potential customer community for this product? 1000 100K 1m 100m? How strong is the competition in this market? How receptive will the market be to your idea? What total market share do you expect to get in 5 years? How aligned are the market drivers to the proposed solution? What is the perceived value by the end user? What is the perceived Strength level overall? What is the perceived Weakness level overall? What is the perceived Opportunity level overall? What is the perceived Threat level in your overall? Only limited development is required before an investor will commit Funds are available to complete the development investor or other sources (eg. PoC) The time to market is shorter or comparable to the time scale for any competition For VC's: The costs associated with taking the product to market is at least 25 times smaller than the value of the market	2
Competition	What do the end users use today? Any other technology underway? Which is the expected competition level when you will hit the market How good is the present solution (not yours) in solving the problem? How good will any expected future solutions (not yours) be in solving the problem? How good will your solution be in solving the problem? How strong is your market differentiator?	1
The team	Are the inventors, members of the team, dedicated to the idea? The researchers have unique skills, have experience with tech transfer, and are enthusiastic about following the project through The team has the technical, business, marketing, financing skills needed to understand and develop the idea into a marketable product?	3
IPR & Regulatory	Can the intellectual property of the technology be protected? How strong is the patent likely to be? How dense is the IPR landscape in this technology area in terms of pending and granted patents? How strong is the IPR competition? How complex is the regulatory system in this area Is the technology ready for investment?	1

Table 1: Criteria for evaluating the applications (source: TTO Triangle, Jon Wulff Petersen, TTO A/S, Denmark)

PRILOGA 4

IPR VALUATION CHECKLIST

IPR VALUATION CHECKLIST

The IPRs:

The proposed transaction:

The parties:

Seller/licensor:

Buyer/licensee:

QUESTION	ANSWER	SCORE (on a range of 0-5 where 5 means you are in a strong position and 0 means you are in a weak position)	POSSIBLE STEPS TO BE TAKEN TO IMPROVE THE POSITION
What benefits does the IPR bring to the buyer/licensee?			
a) Does the IPR allow the buyer/licensee to: <ul style="list-style-type: none">• Generate revenues in future?• Create, maintain or increase cash flow?• Increase sales?• Price their products at a premium?• Reduce production costs?• Increase the speed of production?• Improve the quality of their products?• Create customer following?• Avoid or reduce development costs?• Increase or maintain market share by creating a barrier to competition?			

QUESTION	ANSWER	SCORE on a range of 0 (weak) - 5 (Strong)	POSSIBLE STEPS TO BE TAKEN TO IMPROVE THE POSITION
Will the seller/licensor provide: <ul style="list-style-type: none"> • technical assistance? • help with quality control? • know-how? • some other benefit to the buyer/licensee? 			
If there are existing licences, does the buyer want the revenue generated by the existing licences?			
Are the terms of those licences commercially sound?			
Is there some other benefit to the buyer/licensor?			
What benefits does the buyer/licensee bring to the seller's/licensor's business?			
Does the buyer/ licensor bring: <ul style="list-style-type: none"> • A complementary product? • Sales and marketing experience? • Good geographical coverage? • IPR which increases the attractiveness of the product? • Other benefits? 			
The nature and strength of the IPR			

QUESTION	ANSWER	SCORE on a range of 0 (weak) - 5 (Strong)	POSSIBLE STEPS TO BE TAKEN TO IMPROVE THE POSITION
Is the IPR in the early stages of development/close to market/on the market?			
Does the IPR give the owner a monopoly, (as with patents, trade marks and registered designs) rather than just a right to prevent copying?			
Does the IPR give the owner a wide monopoly?			
Is the IPR new, or a modification of existing IPR?			
If it is a modification, is it vital to the operation of the product?			
Is the IPR dependent on earlier IPR?			Seller/licensor should obtain a licence under the earlier IPR
Has the IPR been kept confidential?			Seller/licensor should obtain non-disclosure undertakings
Does the seller/licensor own the IPR?			Seller/licensor should take an assignment of the IPR from the owner
Does the seller/licensor have the right to license the IPR?			Seller/licensor should acquire the right to license the IPR
Have all contributors to copyright works waived their moral rights?			Seller/licensor should obtain waivers if the moral rights affect the value of the IPR
If the IPR can be registered, has it been registered? (Ask this question for each relevant territory)			Seller/licensor should submit application for registration
If the IPR is registered, will it expire soon?			Seller/licensor should submit renewal application if possible

QUESTION	ANSWER	SCORE on a range of 0 (weak) - 5 (Strong)	POSSIBLE STEPS TO BE TAKEN TO IMPROVE THE POSITION
If it is about to expire, can it be renewed?			Seller/licensor should investigate whether it can be renewed
Is the IPR likely to be challenged?			Consider contacting the IPO to make a freedom to operate search (providing information to help establish whether a product or process may infringe somebody else's patent) and obtaining information about a rival company's patent activity (competitive intelligence) Consider filing a new patent to strengthen the existing patent
If it is likely to be challenged, can it be easily defended?			
Does the owner have sufficient resources to resist any challenge?			
Can competitors design around the IPR?			
Is the IPR the subject of a legal dispute?			
If the IPR is infringed, will it be difficult or expensive to stop the infringement?			Consider obtaining insurance cover
Will the licensee pay a royalty for a licence to avoid a dispute?			
Will the licensee have exclusive rights?			
Will the licence be long enough to allow the licensee to recoup its costs?			
May the licensee grant sub-licences?			
The potential market			
Is there a market for the products protected by the IPRs?			

QUESTION	ANSWER	SCORE on a range of 0 (weak) - 5 (Strong)	POSSIBLE STEPS TO BE TAKEN TO IMPROVE THE POSITION
What is the nature of that market?			
What is the size of that market?			
What is the value of that market?			
Where is that market?			
How much are customers prepared to pay?			
What is the potential market share?			
The competition			
Does the IPR create a barrier for competitors?			
Can competitors easily work round the IPR?			
How long will it take to work round the IPR?			
How much might it cost to work round the IPR?			
Further development and investment			
How much will the buyer/licensee have to spend before the product is ready for market and attracting customers?			
How long will it take to be ready for market and to attract customers?			
What are the risks of the development not being successful?			
What are the risks of competitors getting to market first?			
The economic life of the IPRs			

QUESTION	ANSWER	SCORE on a range of 0 (weak) - 5 (Strong)	POSSIBLE STEPS TO BE TAKEN TO IMPROVE THE POSITION
How likely is technological change which will make the product obsolete?			
How likely are changes in legislation which will make the product obsolete?			
Are production costs likely to increase substantially?			
For how long might market share increase?			
How long is the economic life of the IPR?			
The position of the parties			
Does the buyer/licensee have skills, technology, geographic or market presence or financial resources which help it to get the IPRs to market more quickly, to exploit them more successfully and to see off competitors and challengers?			
Will the buyer/licensee have to buy-in expertise or other IPR in order to be able to exploit the IPRs?			
Does the seller/licensor need money quickly?			
Does the buyer/licensee need a quick deal?			
Is the seller in liquidation?			
Does the buyer/licensee have access to funding?			

QUESTION	ANSWER	SCORE on a range of 0 (weak) - 5 (Strong)	POSSIBLE STEPS TO BE TAKEN TO IMPROVE THE POSITION
Does the buyer/licensee want to exploit the IPRs as widely as possible to generate income?			
Does the buyer/licensee want to stop its competitors using the IPR?			
If there are existing licences, does the buyer see the existing licensees as a threat to its own operations?			
The payment structure			
Is the seller/licensor insisting on an up-front payment?			
Is the seller/licensor prepared to share the risks in the form of success payments?			
		Total Score:	

CRP2021 / V7-2145 /Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva / **D2.1.1 Primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih raziskovalno- razvojnih (RR) projektih podjetij in Javnih Raziskovalnih Organizacij JRO v Evropi.** Levin Pal, Špela Stres, Institut "Jožef Stefan", Ljubljana

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D2.1.1

Primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih raziskovalno- razvojnih (RR) projektih podjetij in Javnih Raziskovalnih Organizacij JRO v Evropi

Avtorji:

dr. Levin Pal, dr. Špela Stres; Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Pregledala:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič; Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan"

Podpis vodje projekta:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič, Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan", Jamova cesta 39, 1000 Ljubljana, Slovenija

KAZALO:

1	PRAVNI POUK:	3
2	UVOD	4
3	SLOVARČEK:	5
4	UVOD V EVROPSKA PRAVILA GLEDE DRŽAVNIH POMOČI	5
4.1	Trije scenariji za raziskovalne organizacije	6
4.2	Izjeme: GBER in DeMinimis	6
5	DRŽAVNA POMOČ ZA RAZISKAVE, RAZVOJ IN INOVACIJE (RRI).....	7
5.1	Povezave med GBER in okvirom R&R&I.....	7
5.2	Poglavitne smernice okvirja R&R&I.....	9
5.3	Gospodarska vs. negospodarska dejavnost: RO kot prejemniki državne pomoči.....	10
5.3.1	Negospodarska dejavnost.....	10
5.3.2	Gospodarska dejavnost:.....	13
5.3.3	Obvestilo Komisije o pojmu državne pomoči	13
5.3.4	Mešana gospodarska in negospodarska dejavnost	13
5.4	Uporaba zmogljivosti (kapacitet), ustrezni subjekt in pomožna gospodarska dejavnost...	15
5.5	Razumevanje učinkovitega sodelovanja.....	18
5.6	Kako kvalificirati, da gre za negospodarsko dejavnost v okviru učinkovitega sodelovanja?	19
5.7	Posredna pomoč pri sodelovalnem raziskovanju.....	20
6	FINANČNI VIDIKI	22
6.1	Financiranje osnovne dejavnosti RO in dejavnosti prenosa tehnologij ni državna pomoč.	22
6.2	Za pomožno gospodarsko dejavnost na RO ne veljajo pravila državnih pomoči, za posredovanje državne pomoči podjetjem pa veljajo	22
6.3	Pravila za neposredno državno pomoč se uporabljajo samo za RO, ki so skladno s pravili o državnih pomočeh definirane tudi kot podjetja	22
6.4	Raziskave v imenu podjetij so gospodarska dejavnost, učinkovito sodelovanje pa ni gospodarska dejavnost.....	23
6.5	Kdaj je potrebna priglasitev?.....	23
6.6	Posredna pomoč v povezavi s sodelovalnimi projekti.....	25
6.7	Vprašanja in odgovori ekspertov in Evropske Komisije glede intenzivnosti financiranja raziskovalnih organizacij in podjetij.....	29
7	PRIMERI EVROPSKIH SODELOVALNIH PROJEKTOV:	36
8	REFERENCE:	37

1 PRAVNI POUK:

Pravni pouk: Avtorji tega izročka in v tem izročku anonimizirani tuji strokovnjaki kot tudi Institut »Jožef Stefan« ne moremo jamčiti za veljavnost v tem izročku podanih informacij, odgovorov in izjav. Čeprav smo se razumno potrudili vključiti točne in posodobljene informacije, ne moremo jamčiti za njihovo točnost ter ne prevzemamo odgovornosti za napake ali vsebinsko neprimerne ali pomanjkljive informacije.

Upoštevajte, da nič v informacijah tega izročka ne predstavlja pravnega nasveta. V primeru kakršnihkoli posebnih pomislekov, se je potrebno obrniti na ustrezno usposobljenega pravnega ali drugega strokovnjaka, ki bo ocenil vaše posebne okoliščine. Zavračamo odgovornost za kakršne koli odločitve, sprejeta v skladu z informacijami in opažanji, navedenimi v izročku, vključno z vsebino izjav anonimiziranih pravnih strokovnjakov. Informacije, odgovori in izjave v tem izročku ne predstavljajo uradnega stališča, odločitve, pravnega nasveta ali napotka Instituta »Jožef Stefan« in pravnih strokovnjakov, s katerimi je bil Institut »Jožef Stefan v stiku«.

2 UVOD

Pregled nad opravljenim delom in kratkoročni plan dela (stanje na dan 28.8.2022):

V okviru projekta CRP2021 V7-2145 smo do sedaj pripravili in oddali naslednje izročke:

- D1.1.1 »Pregled kritičnih točk prenosa intelektualne lastnine (IL) iz raziskovalne sfere v gospodarstvo«.
- D1.2.1 »Smernice za upravljanje s pravicami intelektualne lastnine v okviru sodelovalnih RR projektov JRO - podjetje in podjetje – podjetje«
- D1.2.2 »Vzorci pogodb za posamezne vrste sodelovanj med partnerji z ustreznimi členi za opredelitev obstoječe, novonastale IL ter ravnanja z obema ob začetku, med potekom in ob zaključku projekta«
- D1.3.1: »Mednarodno primerjalni pregled sistemov vrednotenja tržne vrednosti pravic IL v sodelovalnih projektih«
- D1.3.2: »Postopek za vrednotenje IL« po posameznih metodah

Konkretni izroček D2.1.1 z naslovom »Primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih raziskovalno - razvojnih (RR) projektih podjetij in Javnih Raziskovalnih Organizacij JRO v Evropi« na dan 24.4.2022 je vseboval nabor informacij o sistemih nacionalnih državnih pomoči v evropskih državah, ki smo jih uspeli pridobiti s strani mednarodnih ekspertov na tem področju do roka oddaje izročka.

Izroček D2.1.1, oddan na dan 1.5.2022, smo na dan 10.6.2022 nadgradili na podlagi poglobljenih informacij, ki smo jih naknadno prejeli na delavnici »[Innovation and Technology Transfer in Central and Southeast Europe, European Commission, Knowledge4Policy](#)«, ki je potekala dne 19.5.2022 v Bratislavi. Izroček smo dodatno preuredili še skladno s prejetimi komentarji vsebinske spremljevalke z dne 25.5.2022, nato smo ga v obdobju do 8.10.2022 v komunikaciji z MIZŠ še dodatno nadgradili.

Osnovna struktura izročka je zasnovana po poglavju »Understanding EU State Aid rules in RDI« iz publikacije kompetenčnega centra za prenos tehnologij JRC (Joint research Competence Centre on Technology Transfer) avtorjev Andonova in sod (2021) [1], ki je bila predstavljena kot najbolj relevantna na omenjenem dogodku v Bratislavi. V drugem delu se nekoliko bolj naslanjamo na informacije študije EARTO (Kaiser s sod., 2021)[2], ki bolje pokriva finančne vidike pravil državnih pomoči. Zaradi lažjega sklicevanja na relevantno literaturo smo tekst obarvali z različnimi barvami.

- **Z ležečim tekstom** so v dokumentu označeni sklici na relevantno zakonodajo (predvsem GBER [3]) in komunikacije EC (predvsem R&R&I [4]);
- **S tekstom sivo modre barve** je osnovna struktura nadgrajena z vključki iz publikacije Evropskega Združenja raziskovalnih in tehnoloških organizacij (EARTO) avtorjev Kaiser in sod. (2021) [2];
- **S tekstom magenta barve** so dodane določene specifične reference, značilne za Slovenski ekosistem (npr. zakonodaja, pristojni organi ipd.);
- **Z ležečim tekstom cyan barve** so navedeni prevedeni in anonimizirani citati komentarjev ekspertov, s katerimi smo govorili bodisi na dogodku v Bratislavi, bodisi prek telekonference, bodisi pisno prek e-maila.*
- **Z ležečim tekstom zelene barve** so navedeni prevedeni izbrani citati odgovorov Evropske Komisije (Directorate-General for Competition – DG COMP) iz sistema e-wiki (vir: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport prek Ministrstva za Finance), ki jih na koncu izročka D2.1.1 v izogib morebitni napačni interpretaciji, v celoti navajamo v angleškem jeziku**

**Intervjuvane osebe A, B, C, D, E in F so pravni strokovnjaki s področja intelektualne lastnine, ki opozarjajo, naj se njihove trditve jemljejo kot striktno njihova osebna mnenja in naj se jih nikakor ne razume kot konkretne pravne nasvete. Njihove pisne in ustne odgovore smo anonimizirali, pisno komunikacijo hranimo na Institutu »Jožef Stefan«. Komentarji strokovnjakov so kljub temu koristni za bolj poglobljeno razumevanje sistema državnih pomoči.*

*** Odgovori DG COMP ne predstavljajo uradnega in dokončnega stališča Evropske komisije, ampak le neformalne smernice, pripravljene s strani služb DG COMP za lažjo uporabo zakonodaje GBER in komunikacije R&R&I. Odgovori zato niso pravno zavezujoči in od njih ni moč pričakovati pravne točnosti ali legitimnosti.*

3 SLOVARČEK:

KRATICA	POMEN
GBER	(angl. General Block Exemption Regulation): Uredba Komisije EU o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 PDEU (UL. L. 187, 26.6.2014)
PDEU	Pogodba o delovanju Evropske Unije, Uradni list EU 326/49
R&R&I	Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije – R&R&I, Uradni list EU. 2014 C 198 01
RO	Raziskovalna organizacija skladno s 83. točko 2. člena GBER in 15. (ee) točko R&R&I, podrobneje definirana in opisana v poglavju »Negospodarska dejavnost« tega izročka
RRI	raziskave, razvoj in inovacije
ZZRID	Zakon o Znanstveno-Raziskovalni in Inovacijski Dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21)

4 UVOD V EVROPSKA PRAVILA GLEDE DRŽAVNIH POMOČI

Državne pomoči so tisti del javnih sredstev, ki jih javni organi (ministrstva, občine, javni zavodi, skladi in agencije ter drugi javni organi) z namenom splošnega gospodarskega razvoja selektivno dodelijo subjektom, ki delujejo na trgu. Spodbude lahko dodelimo v različnih oblikah, na primer kot nepovratna sredstva, oprostitev plačila davkov in prispevkov ali drugih zakonskih obveznosti, ugodna posojila, garancije ali vložke kapitala, ki niso skladni s tržnimi pogoji. **Z dodelitvijo državne pomoči prejemniki dobijo prednost pred konkurenti, ki je pod običajnimi tržnimi pogoji ne bi imeli** (<https://www.gov.si/podrocja/finance-in-davki/drzavne-pomoci/>).

Enotni evropski trg – eden ključnih elementov Evropske unije – si prizadeva zagotoviti prost pretok blaga, kapitala, storitev in delovne sile med državami članicami EU. Selektivna pomoč, ki jo države članice dodelijo podjetjem, bi lahko izkrivila navedene enake pogoje na enotnem evropskem trgu. Zato 107. člen Pogodbe o delovanju EU (PDEU [4]) v splošnem prepoveduje dodelitev državne pomoči.

Nezdružljivost pomoči z notranjim trgom je mogoče ugotoviti s t.i. štirifaktorskim testom (vir: PDEU 107 (1) in Andonova in sod., 2021):

- pomoč je dodeljena s strani države članice ali iz državnih sredstev in
- izkrivlja konkurenco oz. bi lahko izkrivljala konkurenco
- daje prednosti določenim podjetjem ali proizvodnji določenega blaga

- prizadene trgovino med državami članicami

Da je nek ukrep nacionalne pomoči nezdržljiv z notranjim trgov, mora ne samo izkrivljati (ali kazati na to, da bo izkrivljajal) konkurenco z dajanjem prednosti določenim podjetjem ali proizvodnji določenega blaga, temveč obenem tudi prizadeti trgovino med državami članicami. Pogoji iz 107 (1) PDEU so kumulativni, kar pomeni, da morajo biti izpolnjeni v celoti, da je določen ukrep skladno s 107 (1) PDEU nezdržljiv z notranjim trgov in kot tak prepovedan (razen, če PDEU in Pogodba o Evropski uniji določata drugače).

Generalni direktorat Evropske komisije za konkurenco (DG COMP) je pristojen za uveljavljanje pravil EU o konkurenci skupaj z, v nekaterih primerih, nacionalnimi organi za konkurenco. DG COMP je torej odgovoren za ocenjevanje združljivosti ukrepov, ki so jih sprejele države članice. Ustreznih posrednikov z DG COMP za raziskovalne organizacije so ustrezni pristojni organi v državah članicah. **Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence ima položaj pravne osebe javnega prava in je samostojen ter neodvisen organ, pristojen za varstvo konkurence na območju Republike Slovenije (<http://www.varstvo-konkurence.si/o-agenciji/>).**

Oseba A »V zvezi z razlago pravil in načel EU o državni pomoči se je smiselno obrniti na DG COMP, saj JRC, čeprav založnik publikacij kot je npr. Bolgarsko poročilo Andonove in sod. (2021), na splošno nima pristojnosti svetovanja na tem področju. Obstaja sistem, v katerem lahko nacionalne kontaktne točke postavljajo vprašanja Komisiji (DG COMP) prek platforme eStateaidWiki in jih nato interno razširjajo v državi.«

4.1 Trije scenariji za raziskovalne organizacije

Raziskovalne organizacije (RO) imajo lahko tri različne scenarije v skladu s pravili EU o državni pomoči:

- **je izven obsega** nadzora državne pomoči EU – zadevna javno financirana dejavnost je negospodarske narave;
- **je prejemnik državne pomoči** – raziskovalna organizacija se šteje za „podjetje“ v zvezi z zadevno javno financirano dejavnostjo;
- **je dajalec državne pomoči** – raziskovalna organizacija daje prednost podjetju.

Scenarij je potrebno opredeliti glede na dejavnosti raziskovalne organizacije. Raziskovalne organizacije so podrobneje opredeljene v naslednjih poglavjih nadaljnega teksta.

4.2 Izjeme: GBER in DeMinimis

Ukrepi državne pomoči, ki izpolnjujejo osnovne pogoje (štirifaktorski test) iz člena 107(1), na splošno niso združljivi z notranjim trgov. Vendar pa obstajajo določene izjeme od tega splošnega pravila. Včasih so ukrepi pomoči držav članic potrebni za ustvarjanje, spodbujanje ali varovanje dobro delujočega gospodarstva. Zato je kljub splošni prepovedi nezdržljivih državnih pomoči s členom 107(3) PDEU ostaja Evropski komisiji odprta možnost, da odobri nekatere ukrepe pomoči v državah članicah. Takšno pomoč mora država članica priglasiti pri Evropski Komisiji in se lahko dodeli šele po pridobitvi odobritve Komisije.

Vendar pa obstajajo številne pomembne izjeme, ki ne zahtevajo predhodne priglasitve in odobritve s strani Evropske Komisije. Prva je "Uredba De Minimis", ki določa mejno vrednost, pod katero se lahko šteje, da se člen 107(1) ne uporablja na podlagi predpostavke, da ukrepi pomoči do tega zneska običajno ne prizadenejo trgovine in konkurence med državami članicami. Ta prag je trenutno določen na 200.000

EUR na podjetje v treh proračunskih letih. Vendar je potrebno upoštevati, da izjema »de minimis« ni na voljo za vse sektorje. Glede na omejen znesek »de minimis« to pravilo v nadaljevanju ne bo podrobneje obravnavano. Tematika je lahko relevantna za univerzitetne inkubatorje ali pospeševalnike, ki podpirajo zagonska ali odcepljena podjetja.

Za potrebe sodelovalnih projektov je bolj relevantna Uredba o splošnih skupinskih izjemah (GBER), s katero so nekatere kategorije državne pomoči izvzete, če so izpolnjeni določeni pogoji. Te kategorije zajemajo pomoč za raziskave, razvoj in inovacije (RDI) kot opisano v naslednjih poglavjih.

5 DRŽAVNA POMOČ ZA RAZISKAVE, RAZVOJ IN INOVACIJE (RRI)

Spodbujanje raziskav, razvoja in inovacij je pomemben cilj EU in je izražen v 179. členu PDEU. Ta člen navaja, da je *»Cilj Unije okrepi njene znanstvene in tehnološke temelje z oblikovanjem Evropskega raziskovalnega območja, v katerem raziskovalci, znanost in tehnologija prosto krožijo, spodbujati njeno večjo konkurenčnost, vključno z industrijo, in pospeševati vse raziskovalne aktivnosti, ki so potrebne zaradi drugih poglavij Pogodb.«* Drugi členi naslova XIX PDEU obravnavajo načine, kako se to izvaja v Uniji, vključno z velikimi večletnimi okvirnimi programi. Pomoč, ki jo Komisija dodeli neposredno v okviru takšnih okvirnih programov („z nepovratnimi sredstvi v proračun“), se ne šteje za državno pomoč in ima svoje zahteve in merila v okviru posebnih programov in projektov. Te pomoči po definiciji ne dodeli država članica in zato ne spada v štiri-faktorski test iz člena 107(1) PDEU, opisan v začetku tega izročka. Kakorkoli že nacionalna javna sredstva, ki se usklajujejo s proračunom, lahko štejejo za dovoljeno državno pomoč pod določenimi izjemami ali pa nedovoljeno državno pomoč.

Kadar ima država članica pooblastilo za odločanje glede dodeljevanja evropskih finančnih sredstev, kot so npr. sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), se uporaba tovrstnih evropskih finančnih sredstev pripiše državi in za ukrepe veljajo pravila EU o državni pomoči. Države članice lahko same sprejmejo nacionalne regionalne ali lokalne ukrepe pomoči za RRI, npr. dodeljevanje subvencij ali posojil. Za takšne ukrepe v celoti veljajo tudi pravila EU o državni pomoči. Glede na vsebino člena 179 PDEU ni presenetljivo, da je Evropska Komisija izdala posebno zakonodajo in sprejela politike o nadzoru državne pomoči v zvezi z RRI, opisane predvsem z GBER in R&R&I.

5.1 Povezave med GBER in okvirom R&R&I

Kljub temu, da je problematika državnih pomoči v dejavnosti RRI precejšen izziv, na tem področju obstajajo bolj podrobna pravila kot na drugih področjih in trgih, ki naj bi pomagala preseči odprta vprašanja. Ta pravila so določena v dveh pomembnih dokumentih: »Uredba Komisije EU o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 PDEU« v tem poročilu okrajšano z **GBER** in »Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije« v tem poročilu okrajšano z **(R&R&I)**. Slednji dokument ima status »komunikacije« (smernice Evropske Komisije ta politiko). Komisija je z GBER razglasila posebne kategorije državne pomoči za združljive s Pogodbo o delovanju EU, ki, če so izpolnjeni nekateri pogoji, so lahko izvzete in jih ni potrebno predhodno priglasiti pri Komisiji ter odobriti s strani Komisije. O takih primerih Komisija ne odloča.

V primerih, ko GBER ne predvideva izjeme, mora odločiti Komisija. Na področju RRI je Komisija za te namene določila svoja načela in politike, navedene v okviru R&R&I. Okvir R&R&I ni uradno zavezujoča uredba, ampak pravilo politike, ki (do neke mere) zavezuje Komisijo. **V praksi je smiselno R&R&I obravnavati, kot da bi bil zakon**, ker se na Evropskem sodišču odločbe Komisije izredno redko izpodbijajo.

Če pa se že izpodbija določena odločba Komisije, jo Evropsko sodišče najpogosteje sprejme kot ustrezno odločitev Komisije.

GBER in R&R&I ne določata le zahtev, temveč tudi izjeme za delo v RRI za obravnavanje zakonitih dejanj v primerih tržne nepopolnosti. In te izjeme resnično pomagajo, da ne pridejo v nasprotje s pravili zakona o državnih pomoči. Veljajo naslednje razlike:

- **GBER obravnava različne specifične trge** (telekomunikacije, bančništvo, energetiko in številne druge, vključno z RRI) in določa pravila, po katerih je državna pomoč izvzeta iz zahteve po predhodni priglasitvi – je »skupinsko izvzeta«. Če je treba ukrep priglasiti, ker ni izvzet, je treba začeti postopek obveščanja komisiji po pravilih GBER. Postopek obveščanja je treba izvesti tudi v primeru, da so presežene meje iz GBER.
- **Okvir R&R&I se uporablja izrecno in samo za dejavnost RRI** in določa pravila, po katerih to delo ni v nasprotju s pravili o državni pomoči (1. in 2. poglavje). Poleg tega določa okvir za ugotavljanje primerov, ki jih države članice priglasijo po posebnih merilih (3. in 4. poglavje). Zagotavlja osnovne in splošne smernice za oceno, ali je dejavnost v skladu ali v nasprotju s pravili o državni pomoči.

Pogosto vprašanje je, kateri od teh dveh dokumentov, GBER ali R&R&I se uporablja. Katerega je treba upoštevati ali oboje velja hkrati? Odgovor je, da se oba dokumenta dopolnjujeta. Preprosto povedano: splošna pravila za dodeljevanje državne pomoči na različnih in posebnih trgih, vključno s primeri R&R&I, so obravnavana v okviru GBER. **Posebne zahteve za RRI, kjer mora Komisija oceniti dani ukrep pomoči, so določene v okviru R&R&I.**

S členom 107 PDEU je Evropski Komisiji dovoljeno izvzeti določene kategorije državne pomoči pod določenimi pogoji. En tak primer so aktivnosti RRI. GBER se tako nanaša na pomoč, ki sicer izpolnjuje štiri-faktorski test iz člena 107 (1) PDEU, vendar je izvzeta. Takšne pomoči ni potrebno priglasiti Evropski Komisiji s strani relevantnih nacionalnih avtoritet. Druge pomoči, ki se glede na člen 107 PDEU kvalificirajo kot nekompatibilne (to pomeni, da ne padejo niti med izjeme GBER niti med izjeme de minimis) je potrebno priglasiti pri Evropski Komisiji in jih ni dovoljeno implementirati pred odobritvijo Evropske Komisije. Uredba o splošnih skupinskih izjemah (GBER) se po svoji naravi nanaša predvsem za pomoč, ki jo države članice dodelijo raziskovalnim organizacijam, *prejemnicam* državne pomoči (v praksi se to imenuje **neposredna pomoč** – gre za pomoč na ravni raziskovalne organizacije), pri čemer se GBER v delu, ki se nanaša na RRI, ne aplicira le na raziskovalne organizacije, temveč tudi na MSP in velika podjetja, dovoljena višina (intenzivnost) pomoči pa se razlikuje glede na tip (raziskovalna organizacija / podjetje) in velikost podjetja.

Opomba: Vsak načrt državne pomoči ali pomoči de minimis podjetjem je treba pred začetkom izvajanja priglasiti na Ministrstvu za finance, Sektor za spremljanje državnih pomoči, razen nekaterih načrtov pomoči v kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu in akvakulturi, ki jih je treba priglasiti pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (<https://www.gov.si/teme/priglasitev-drzavnih-pomoci-in-pomoci-de-minimis/> in <https://www.gov.si/zbirke/storitve/priglasitev-nacrtov-drzavnih-pomoci-in-pomoci-de-minimis-na-ministrstvu-za-finance/>).

Državna pomoč je lahko dodeljena tudi posredno, prek raziskovalne organizacije, podjetjem. V nadaljevanju bodo predstavljene tudi situacije, ko raziskovalna organizacija deluje kot podeljevalec pomoči – to se včasih imenuje posredna pomoč, saj se ne dodeli neposredno, temveč prek raziskovalnih

organizacij tretjim osebam (v kontekstu sodelovalnih projektov glej poglavje 5.7 »Posredna pomoč pri sodelovalnem raziskovanju«).

Raziskovalna organizacija (RO), če prejme pomoč s strani / prek države, postane **prejemnica pomoči**. Obstajajo pa tudi situacije, ko lahko RO v sodelovanju z industrijo prenese takšno pomoč na podjetje – postane **dajalka pomoči**. V takem primeru točka 22 okvir R&R&I določa, da *Komisija raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture ne bo obravnavala kot upravičenca do državne pomoči, če deluje le kot posrednik, ki na končne prejemnike prenaša celotno javno financiranje in vse prednosti, pridobljene s takšnim financiranjem. Temu je na splošno tako, če:*

- a) *sta javno financiranje in kakršna koli prednost, pridobljena s takšnim financiranjem, merljiva in dokazljiva, in če obstaja ustrezen mehanizem, ki zagotavlja, da se v celoti prenese na končne prejemnike, na primer v obliki znižanih cen; in*
- b) *ni nobene dodatne prednosti za posrednika, ker je ta bodisi izbran na odprtem postopku oddaje javnega naročila ali so javna sredstva na voljo vsem subjektom, ki izpolnjujejo potrebna objektivna merila, tako da lahko stranke kot končni prejemniki pridobijo enakovredne storitve od katerega koli zadevnega posrednika.«*

Če so pogoji iz točke 22 izpolnjeni, se pravila o državni pomoči uporabljajo na ravni končnih prejemnikov (točka 23 R&R&I). Ukrepe pomoči v skladu 107. členom PDEU in ki ne izpolnjujejo pogojev za izzetje na podlagi GBER ali drugega pravnega akta, kot je pravilo de minimis, je potrebno priglasiti pri Evropski Komisiji, ki bo opravila oceno in odločila o združljivosti ukrepa z notranjim trgov. **Opomba:** Dejstvo, da nek ukrep ne spada v okvir GBER torej še ne implicira domneve o njegovi nezakonnosti.

R&R&I - »Okvir za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije« je na področju politik in smernic RRI najpomembnejši dokument, še posebej za ukrepe na področju raziskav in razvoja. Trenutna različica je bila objavljena leta 2014. **Opomba:** okvir R&R&I ima status sporočila – komunikacije in nima formalne pravne moči. Kljub temu R&R&I služi kot glavni vir informacij o uporabnosti pravil o državni pomoči za raziskave in razvoj. Določa in pojasnjuje številna pomembna načela za uporabo pravil EU o državni pomoči, specifičnih za področje raziskav in inovacij ter javnih raziskovalnih organizacij, kot so javno financirane univerze ali raziskovalni inštituti.

5.2 Poglavitne smernice okvirja R&R&I

Okvir R&R&I določa politiko, ki jo je sprejela Komisija. Nima moči zakona. To se v samem dokumentu odraža v zapisih tipa: »Komisija »meni«, da so nekatere vrste pomoči združljive z notranjim trgov...«

Oseba B: »Ta »neformalnost« pravil (da ne gre za uradna pravila) samo po sebi ni nenavaden pojav. Po objavi je uradna zakonodaja EU (kot je npr. GBER) zakleščena (zapisana v kamen) in Komisija ne more preprosto zagotoviti lastne pravne konstrukcije zakona, saj je ta naloga formalno rezervirana za Sodišče EU. Podobno boste opazili, da v celotnem R&D&I (ki ima kot sporočilo status političnega dokumenta) Komisija uporablja izjemno previdno besedilo, kot je "Komisija meni, da (...) namesto "Komisija se je odločila". Delno je to tudi zato, da bi se izognili razhajanjem glede morebitnih mnenj in odločitev Sodišča EU (ECJ – European Court of Justice). Med pripravo poročila o Bolgariji smo iskali kakršne koli namige v zakonodajnem postopku, kako je prišlo do zapisa pravila 20% v GBER in R&D&I, vendar nismo našli nobenih namigov glede razlage 20-odstotnega deleža. Med postopkom, ki je na koncu pripeljal do drevesa odločitev (Kebapci in sod., 2021 [6]), so strokovnjaki večkrat prosili predstavnike EK za pojasnilo tega vprašanja. Brez

uspeha... Iz zgoraj navedenih razlogov je jasno, zakaj ima R&R&I status komunikacije in zakaj ga je kljub temu smiselno v praksi obravnavati kot da bi bil zakon.

Oseba C: »Popolnoma se strinjam z A. Po mnenju pravnih strokovnjakov. Je besedilo pravil o državni pomoči ponekod nejasno in zavajajoče. Kot je povedal že predhodnik so besede EC zelo previdne in v resnici niso zavezujoče. Pri R&R&I gre »komunikacij« in ne za uredbo. Izraz "podjetje" je v okviru državnih pomoči res zelo zavajajoč. Opredelitev "organizacije za raziskave in širjenje znanja" pomeni, da tam ni na voljo nobena gospodarska dejavnost. Ker je to daleč od realnosti, je Komisija to popravila z 20-odstotnim pragom in navedla izjemo, ki se vedno zgodi.«

Kot omenjeno v enem izmed predhodnih poglavij, je v praksi smiselno okvir R&R&I obravnavati, kot da bi bil zakon.

Za odločitve v zvezi s pravno konstrukcijo PDEU je torej pristojno Sodišče EU. Okvir RRI obravnava državno pomoč za raziskave, razvoj in inovacije v širšem smislu. Zajema tudi pomoč za MSP in velika podjetja.

Tako GBER kot R&R&I razlikujeta med pomočjo, ki jo država članica neposredno daje raziskovalnim organizacijam, in pomočjo, ki jo podjetje dobi prek raziskovalne organizacije. Da bi ugotovili, katere aktivnosti vplivajo na določene premisleke in kakšne zahteve veljajo v različnih scenarijih, je potrebno najprej razlikovati med gospodarsko in negospodarsko dejavnostjo.

5.3 Gospodarska vs. negospodarska dejavnost: RO kot prejemniki državne pomoči

Skladno s členom 107 (1) PDEU, so ukrepi državne pomoči združljivi z notranjim trgom, če ne vplivajo na trgovino med državami članicami in ne izkrivljajo ali vse kaže, da bodo izkrivljali konkurenco – pomeni, da podjetjem ni dodeljena nobena selektivna pomoč. Podjetje je opredeljeno kot subjekt, ki opravlja gospodarske dejavnosti, ki vključujejo ponujanje katerega koli izdelka ali storitve na določenem trgu. Zato ni pomembno, kako je podjetje organizirano, ne glede na to, ali gre za javno ali zasebno pravo, ali je usmerjeno v ustvarjanje dobička ali ne.

5.3.1 Negospodarska dejavnost

Glede na scenarij raziskovalnih organizacij kot prejemnikov državne pomoči se pravila o državni pomoči uporabljajo samo za javno financiranje gospodarske dejavnosti, ki jih te organizacije izvajajo. Pravila ne veljajo za negospodarsko dejavnost, ki je običajno glavna dejavnost raziskovalnih organizacij.

5.3.1.1 RAZISKOVALNE ORGANIZACIJE

Definicija iz (83. odstavek 2. člena GBER in 15. točka R&R&I): „organizacija za razširjanje raziskav in znanja“ ali „raziskovalna organizacija“ pomeni subjekt (kot so univerze ali raziskovalni inštituti, agencije za prenos tehnologije, posredniki za inovacije, v raziskave usmerjeni fizični ali virtualni skupni subjekti), ne glede na njegov pravni status (organizirana po javnem ali zasebnem pravu) ali način financiranja, katerega glavni cilj je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja ali obsežna razširitev rezultatov teh aktivnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja. Tudi če ta subjekt med drugim opravlja gospodarsko dejavnost, je treba financiranje, stroške in prihodke te gospodarske dejavnosti obračunati (knjižiti) ločeno. Podjetja, ki imajo lahko odločilen vpliv na takšen subjekt, npr. v vlogi delničarjev ali članov, ne smejo imeti prednostnega dostopa do rezultatov raziskav, ki jih je subjekt izvedel.

Definicije raziskovalne organizacije (RO) se ne sme zamenjevati z vprašanjem, ali je prejemnik ukrepa financiranja podjetje ali ne. Definicija RO je le opis nalog in ciljev organizacije. Pravzaprav je možno mnoge neprofitne raziskovalne organizacije, ki prejemajo javno podporo, kvalificirati tudi kot podjetja za določene dele svojih dejavnosti. Povsem običajno je, da se pod isto streho in z istimi viri izvajajo različne dejavnosti.

Za raziskovalno organizacijo, ki izvaja pretežno negospodarsko dejavnost, vključno z učinkovitim sodelovanjem z industrijo, in izvaja izključno pomožno gospodarsko dejavnost, ni treba priglasiti državne pomoči, če potrebuje dodatno javno financiranje poleg osnovnega stabilnega financiranja. Na splošno pravila o državni pomoči ne veljajo za financiranje negospodarske dejavnosti.

Po grobi oceni torej glede na vsebino R&R&I večina raziskovalnih organizacij (glede na naravo svojih dejavnosti) ne bo imela težav z dodatnim javnim financiranjem. Vendar pa je ena pomembna zahteva: Raziskovalna organizacija mora imeti vzpostavljen jasen vpogled v gospodarsko dejavnost, iz katerega je jasno razviden resnični delež gospodarske dejavnosti. Za raziskovalno organizacijo je ključno torej, da so financiranje, stroški in prihodki vezani na gospodarsko in negospodarsko dejavnost računovodsko ločeno vodeni in jasno razvidni – kot izhaja iz definicije RO po GBER in R&R&I.

Komisija v točki 19 okvira RRI navaja seznam aktivnosti, za katere meni, da so na splošno negospodarske narave. Gre za aktivnosti javnega interesa, ki so izjemnega pomena za pravilno delovanje družbe, kot so osnovno, srednje in terciarno izobraževanje ter neodvisne temeljne raziskave. Za opredelitev raziskovalne organizacije je zahtevana določeno mera neodvisnosti od podjetij - druge zasebne organizacije smejo imeti odločilnega vpliva ali imeti nesorazmernih koristi od svojega sodelovanja z RO - 15 (ee) R&R&I. V nasprotnem primeru lahko organizacija izgubi status RO v skladu s pravili o državni pomoči. To je še posebej pomembno za raziskovalne organizacije, ki se osredotočajo na uporabne (aplikativne) raziskave.

Negospodarska dejavnost vključuje:

- i. Primarne aktivnosti raziskovalnih organizacij, še posebej:**
 - a. Javno izobraževanje organizirano znotraj nacionalnega izobraževalnega sistema, prednostno ali v celoti državno financirano in nadzorovano s strani države;
 - b. Neodvisne raziskave in razvoj za pridobivanje več znanja in boljše razumevanje vključno s sodelovalnimi raziskavami in razvojem z vzpostavljenim učinkovitim sodelovanjem;
 - c. Široko razširjanje raziskovalnih rezultatov na ne-ekskluziven in ne-diskriminatoren način, npr. skozi poučevanje, odprto dostopne baze podatkov, prosto dostopne objave ali prosto dostopno programsko opremo.
- ii. Aktivnosti prenosa znanja**, vzpostavljene na raziskovalni organizaciji ali skupaj z ali v imenu drugih takšnih entitet in pri čemer je **ves dobiček z naslova teh aktivnosti re-investiran v primarne aktivnosti raziskovalne organizacije.**

Opomba: 19. točko okvira R&R&I, ki navaja, da so aktivnosti prenosa znanja negospodarske narave, je potrebno pazljivo interpretirati s pojasnilom, da se to nanaša izključno na javno financiranje aktivnosti (npr. pisarn za prenos tehnologij) in ne na predmet prenosa (npr. licenčna pogodba). Če želi raziskovalna organizacija kateri koli rezultat javno financiranih raziskav prenesti na podjetje, mora podjetje plačati pristojbino po tržni ceni. V nadaljevanju bo ta tematika obravnavana v poglavju »Razumevanje učinkovitega sodelovanja«.

Za financiranje primarnih aktivnosti raziskovalnih organizacij ne veljajo pravila o državni pomoči. To navodilo je povsem jasno in ne bi smelo povzročiti nesporazumov [1]. Opomba: Med primarne aktivnosti RO spada tudi učinkovito sodelovanje.

Definicija raziskovalne organizacije iz [Zakona o Znanstveno Raziskovalni in Inovacijski dejavnosti \(ZZRID\)](#) se v grobem vsebinsko prekriva z definicijo raziskovalne organizacije skladno z 15. točko R&R&I in 83. odstavkom 2. člena GBER (podčrtan tekst v spodnjem odstavku kaže vsebinske podobnosti nacionalne zakonodaje z GBER in R&R&I).

Raziskovalna organizacija (RO) glede na 5. člen (15. odstavek) ZZRID je pravna oseba zasebnega ali javnega prava ter samostojni podjetnik posameznik, ki izpolnjuje pogoje za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki skladno s 16. členom ZZRID pomeni ustvarjanje novega znanja in njegov prenos ter izvajanje temeljnih in industrijskih raziskav ter eksperimentalnega razvoja. Raziskovalna organizacija je skladno s 5. členom (15. odstavek) ZZRID vpisana v evidenco izvajalcev znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki jo vodi javna Agencija za Raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS). Skladno s 4. členom [Pravilnika o vsebini in načinu vodenja evidence o izvajalcih raziskovalne in razvojne dejavnosti](#) je v evidenco lahko vpisana le RO, ki izpolnjuje naslednje pogoje: (i) je pravna oseba ali samostojni podjetnik, (ii) ima raziskovalno in razvojno dejavnost registrirano v sodnem registru ali ima samostojni podjetnik dejavnost priglášeno pri pristojnem organu, (iii) ima najmanj eno raziskovalno skupino z najmanj dvema raziskovalcema, ki ima organizacijsko opredeljeno in finančno ločeno vodeno raziskovalno in razvojno dejavnost, (iv) raziskovalci v raziskovalni skupini so razvrščeni v raziskovalne nazive v skladu s predpisom ali splošnim pravnim aktom, (v) razpolaga z ustrežno raziskovalno opremo za izvajanje raziskovalne in razvojne dejavnosti, (vi) razpolaga z ustreznimi prostori za izvajanje raziskovalne in razvojne dejavnosti. V evidenco raziskovalnih organizacij so vpisane tudi gospodarske družbe, ki izpolnjujejo omenjene pogoje (i) do (vi). Po 3. členu [Zakona o gospodarskih družbah \(ZGD-1\)](#) je gospodarska družba pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost, posledično gospodarske družbe ne morejo izpolnjevati določb iz 15 (ee) R&R&I in se torej po GBER in R&R&I ne uvrščajo med Raziskovalne organizacije, četudi se ukvarjajo z raziskavami in razvojem (kar je razlog za vpis gospodarskih družb v evidenco izvajalcev raziskovalno razvojnih aktivnosti ARRS).

Lahko torej trdimo, da vsaka organizacija, ki je vpisana v evidenco pri ARRS (<https://cris.cobiss.net/ecris/si/si/>) in ni gospodarska družba, vsaj v grobem izpolnjuje pogoje iz definicije raziskovalne organizacije (RO) iz točke 15 (ee) R&R&I in izvaja primarne aktivnosti RO in aktivnosti prenosa znanja skladno z 19. točko R&R&I, med katere spadajo »neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja ali obsežna razširitev rezultatov teh aktivnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja (15. (ee) R&R&I)«.

! Smiselno je torej v prvi fazi ugotoviti, če je organizacija, ki ni gospodarska družba, v evidenci raziskovalnih organizacij (RO) in zakaj ne? V drugi fazi je smiselno po potrebi preveriti specifikke od primera do primera. Najbolj enostavno je, če organizacija sama znotraj sebe preveri, ali izpolnjuje vse pogoje skladno s točko 15 (ee) R&R&I (in specifikke, predvsem iz poglavja 2.1 R&R&I)!

Iz tujih razpisnih dokumentacij (glej primere v poglavju 7) je razvidno, da je splošna praksa, da RO ob prijavi projektov z ustrežno izjavo potrdijo, da izpolnjujejo pogoje iz definicije RO (točka 15 ee R&R&I), saj iz podatkovnih baz ni mogoče pridobiti dovolj jasnih informacij (več o tem v prihodnjih izročkih D2.1.2 in D2.2.1).

Iz pogovora s predstavnico ARRS v zvezi z vpisi v bazo izvajalcev znanstvenoraziskovalne dejavnosti: »Podatkov o deležu opravljanja gospodarske oz. raziskovane/razvojne dejavnosti pri nas ne hranimo, niti organizacij za ta podatek ne pozivamo. Bistveno je, da imajo prijavljeno raziskovalno in razvojno dejavnost v sodnem registru, ter da nam posredujejo izjavo s katero jamčijo, da imajo opredeljeno in finančno ločeno vodeno raziskovalno in razvojno dejavnost.«

5.3.2 Gospodarska dejavnost:

Vse druge aktivnosti na trgih, razen zgoraj naštetih, so gospodarske dejavnosti, pa naj gre za proizvodnjo blaga, opravljanje storitev ali oddajanje opreme ali prostorov v najem; vse takšne aktivnosti je treba skladno z zakonodajo o državni pomoči obravnavati kot „gospodarsko dejavnost“. **Opomba:** Ni potrebno, da organizacija za take aktivnosti prejme nadomestilo ali ustvarja dobiček. Državam članicam načeloma ni dovoljeno uporabljati javnih sredstev za financiranje gospodarske dejavnosti raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, razen v primeru, da gre za eno od izjem ali pa je Komisija priglasila ukrep pomoči in ga odobrila.

5.3.3 Obvestilo Komisije o pojmu državne pomoči

V določenih specifičnih primerih, ki jih ne opisujemo v tem dokumentu (npr. izvajanje raziskovalnih storitev na neposredno zahtevo občin), se je težko odločati, ali gre za gospodarsko ali negospodarsko dejavnost. Odgovor na tako vprašanje zahteva analizo več različnih dejavnikov, med katerimi je tudi »obstoje trg« (znanstvena dejavnost je gospodarska, če za njo obstaja trg), odločitev pa je odvisna še od izvajanja nacionalne javne politike. V zvezi s temi vprašanji je koristno dodatno gradivo »Obvestilo Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije« [8].

5.3.4 Mešana gospodarska in negospodarska dejavnost

Kot opisano, so primarne aktivnosti RO negospodarske narave in pravila o državni pomoči zanje ne veljajo. Vendar pa se večina RO ukvarja tudi z gospodarsko dejavnostjo, ki dopolnjuje njihovo osnovno (primarno) dejavnost.

Pogosto prihaja do nerazumevanja in enačenja po principu »zdravega razuma«, da se neprofitne organizacije ukvarjajo z negospodarskimi aktivnostmi, profitne pa z gospodarskimi. Razlikovanje med gospodarskimi in negospodarskimi dejavnostmi s konceptualnega vidika in izogibanje preseganju t.i. 20-odstotni praga (20 R&R&I) je izjemno pomembno v kontekstu pomoči za gradnjo in posodobitev raziskovalne infrastrukture. Za sodelovalne projekte pa je t.i. 20-odstotni prag le posredno relevanten z vidika izpolnjevanja pogojev iz definicije RO (15 ee R&R&I) kot opisano v nadaljnjem tekstu in označeno s črnim okvirjem. Izredno pomembno pa je tudi v kontekstu sodelovalnih projektov, da ima raziskovalna organizacija računovodsko ustrezno razmejeno gospodarsko in negospodarsko dejavnost.

Države članice načeloma ne morejo neposredno ali posredno financirati gospodarske dejavnosti. Iz tega sledi, da je potrebno ločevati med gospodarsko dejavnostjo in negospodarsko dejavnostjo. Financiranje in računovodstvo morata jasno razločevati med gospodarsko in negospodarsko dejavnostjo, da se je mogoče izogniti navzkrižnemu subvencioniranju gospodarskih dejavnosti z javnimi sredstvi, ki so bila namenjena negospodarskim dejavnostim. Zlasti na področju RRI je pogosto precej težko razlikovati med obema vrstama dejavnosti, saj se pogosto uporabljajo isti vhodni dejavniki (osebje ali uporabljena oprema in objekti). Zato je izrednega pomena, da imajo partnerji RRI projektov ustrezen računovodski sistem, ki omogoča ustrezno knjigovodstvo gospodarskih dejavnosti. Kjer se uporabljajo skupni vhodni faktorji za

gospodarske in negospodarske dejavnosti, mora biti vzpostavljeno **analitično računovodstvo**, ki omogoča ločeno spremljanje uporabe opreme in objektov (in režijskih stroškov) za gospodarsko dejavnost.

DG COMP: »Točka 18 Okvira RRI jasno določa, da je treba stroške, financiranje in prihodke gospodarskih dejavnosti jasno ločiti od stroškov, financiranja in prihodkov negospodarskih dejavnosti. Raziskovalna organizacija bi zato morala vzpostaviti ločeno računovodstvo (stroškovno računovodstvo). Komisija svetuje, naj se v tej zadevi sklicujejo na mednarodne standarde.

Opozoriti je treba, da ta zahteva vpliva tudi na raziskovalne organizacije, ki imajo manj kot 20 % pomožnih gospodarskih dejavnosti, kot način za spremljanje skladnosti s pragom. ...

... Raziskovalna organizacija mora predložiti bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in morebitno klasično knjigovodsko listino, ki bi omogočala prepoznavanje stroškov, financiranja in prihodkov gospodarskih v primerjavi z negospodarskimi dejavnostmi.«

Če povzamemo, pravila o državni pomoči zahtevajo obvezno ločeno računovodstvo za gospodarske in negospodarske dejavnosti za vse raziskovalne organizacije, ki opravljajo gospodarske dejavnosti. Če sistem ločenega računovodstva na RO ni vzpostavljen, je vso prejeto javno financiranje predmet državne pomoči. Stroške, financiranje in prihodke je treba obračunati ločeno za gospodarske in negospodarske dejavnosti, na jasn in razločen način v bilancah stanja in izkazih poslovnega izida organizacij, v skladu s Slovenskimi Računovskimi Standardi in mednarodnimi računovodskimi standardi.

Tako imenovan »20-odstotni prag« iz točke 20 R&R&I razlikuje med tem, kdaj je gospodarska dejavnost pomožna (<20%).

Oseba D: »Raziskovalna organizacija ne more biti hkrati kvalificirana kot »organizacija za razširjanje raziskav in znanja (R&R&I 15(ee))« in kot »podjetje«. Trditev, da se organizacija večinoma ukvarja s pogodbenimi raziskavami in storitvami, ki opravlja več kot 20 % gospodarskih dejavnosti« je zelo protislovna z R&R&I 15(ee) »subjekt ... katerega glavni cilj je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja ali obsežna razširitev rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja...«.

Oseba C: »Opredelitev "organizacije za raziskave in širjenje znanja" pomeni, da tam ni na voljo nobena gospodarska dejavnost. Ker je to daleč od realnosti, je Komisija to popravila z 20-odstotnim pragom in navedla izjemo, ki se vedno zgodi.«

DG COMP: »Da bi ugotovili, kaj je primarni cilj raziskovalne organizacije, je treba pogledati vsebino mandata, ki ga je tej organizaciji podelila država, in ali so njene dejavnosti v skladu z njenim mandatom. Mandat pa seveda ne bo zadoščal, da bi subjekt obravnavali kot raziskovalno organizacijo, če de facto ne opravlja te primarne dejavnosti.«

To je moč razumeti, da v večji meri kot se raziskovalna organizacija ukvarja z gospodarsko dejavnostjo (raziskavami v imenu podjetij), večja je verjetnost, da organizacija ne izpolnjuje svojega glavnega cilja, ki je »neodvisna izvedba temeljnih in industrijskih raziskav in eksperimentalnega razvoja ...«.

Oseba D: »To je vzrok, zakaj je potrebno skladno s točko 20 R&R&I spremljati deleže gospodarske dejavnosti v raziskovalni organizaciji. Če je delež gospodarske dejavnosti nižji od 20%, potem ste lahko brez skrbi, saj kot raziskovalna organizacija ne zapadete pod pravila o državnih pomočeh. Če je ta delež višji od

20%, potem je tudi v kontekstu sodelovalnih projektov situacija kompleksna – odvisna od mnogih dejavnikov in ni nujno, da je določena raziskovalna organizacija dejansko upravičena do 100% financiranja.

DG COMP: »Ni treba izračunati, kolikšen odstotek dejavnosti RO je povezan z njenim primarnim ciljem, saj bo ne glede na ta odstotek status raziskovalne organizacije za namene uporabe pravil o državni pomoči priznan le za tiste dejavnosti, ki se skladajo z njenim javnim mandatom. Za preostali del (gospodarske dejavnosti) bo raziskovalna organizacija obravnavana kot podjetje.«

Poglejte še poglavje »Vprašanja in odgovori ekspertov glede intenzivnosti financiranja raziskovalnih organizacij in podjetij«, kjer je vprašanje upravičenosti financiranja raziskovalne organizacije podrobneje razdelano na konkretnem primeru.

Pomembno: V prvi fazi naj organizacije interno sploh ugotovijo, ali je delež njihove gospodarske dejavnosti resnično nad pragom 20%. Pogosto raziskovalne organizacije pod gospodarsko dejavnost štejejo vse aktivnosti, na podlagi katerih obstaja finančni tok v smeri od podjetij k raziskovalnim organizacijam. To je podrobneje prikazano v preglednici v **sledočem poglavju »Posredna državna pomoč v povezavi s sodelovalnimi projekti«** iz poročila o državnih pomočeh EARTO (Kaiser s sod., 2021), ob kateri se nahaja naslednji komentar: *Oseba D: »... zakaj pogosto pride do nesporazuma, ko RO trdijo, da imajo več kot 20 % gospodarskih dejavnosti. Če RO enostavno seštejejo zasedenost kapacitet, ki se nanašajo na sodelovanja s podjetji (finančni tok s podjetij na RO), je v primeru iz preglednice vsota zasedenosti kapacitet 30%. Vendar pa se le 7% sodelovanj z industrijo skladno z definicijami R&R&I uvršča v gospodarsko dejavnost, saj učinkovito sodelovanje, ki predstavlja 23% zasedenosti kapacitet, ni gospodarska dejavnost.*

5.4 Uporaba zmogljivosti (kapacitet), ustreznosti subjekt in pomožna gospodarska dejavnost

Okvir R&R&I v točki 20 vsebuje nadaljnje smernice o sorazmerju mešanih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti. Če je gospodarska raba le pomožna, potem financiranje v celoti ne spada v okvir pravil o državni pomoči:

Če se raziskovalna organizacija ali raziskovalna infrastruktura uporablja za gospodarske in negospodarske dejavnosti, spada javno financiranje v področje uporabe pravil o državni pomoči samo, če zajema stroške, ki so povezani z gospodarskimi dejavnostmi. Če se raziskovalna organizacija ali raziskovalna infrastruktura uporablja skoraj izključno za negospodarske dejavnosti, je lahko njeno financiranje v celoti izvzeto iz področja uporabe pravil o državni pomoči, če je njena gospodarska dejavnost izključno pomožna dejavnost, tj. dejavnost, ki je neposredno povezana z delovanjem raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture in je zanjo potrebna ali pa je neločljivo povezana z njeno glavno negospodarsko rabo, po obsegu pa je ta dejavnost omejena. V tem okviru Komisija zastopa stališče, da je temu tako, če gospodarske dejavnosti uporabljajo povsem enake vložke (kot so material, oprema, delo in osnovna sredstva) kot negospodarske dejavnosti in če zmogljivosti, ki jih vsako leto dodelijo za takšne gospodarske dejavnosti, ne presegajo 20 % zadevnih celotnih letnih zmogljivosti subjekta. – tako imenovani » 20-odstotni prag«.

Pomožna narava gospodarske dejavnosti. Gospodarsko dejavnost lahko označimo kot pomožno v primerih, ko uporablja »povsem enake vložke« (iste materiale, prostore, opremo in osebje) kot za negospodarsko dejavnost. Takšna dejavnost v praksi nastane vzporedno z negospodarsko dejavnostjo ali pa kot nujna posledica presežka zmogljivosti prostorov opreme in osebja. Eden od ciljev izjeme za

pomožno rabo je komercialna uporaba (ali izkoriščanje) obstoječih presežnih zmogljivosti prostorov, opreme in osebja.

Uporaba zmogljivosti (kapacitet). Poleg tega pomožna gospodarska raba ne sme presežati 20 odstotkov skupne letne zmogljivosti zadevnega subjekta. **Opomba:** Razumeti je treba, da se ta trditev nanaša na kapacitete, ne na promet, prihodke ali dobičke. Načeloma ni omejitev za ustvarjene prihodke – pomembno je, da skupna letna izkoriščenost zmogljivosti infrastrukture ne presega 20 odstotkov.

Kako izmeriti porabo zmogljivosti (kapacitet)? Glede na naravo dejavnosti in vrsto potrebnih virov je zmogljivost možno izmeriti na podlagi obračuna časa (v človeških urah - kadrovska zmogljivost v delovnih urah zaposlenih, čas uporabe), kot skupni znesek vložkov (kot so material, oprema in osnovna sredstva) na letni osnovi in drugih elementov, pomembnih za specifično dejavnost ustreznega subjekta / enote znotraj raziskovalne organizacije.

Ustrezen subjekt (relevant entity). Pomembno vprašanje je, kaj je v resnici „ustrezen subjekt“? Kakšna bi morala biti razdrobljenost tega merila? Ali to velja za en sam laboratorij, inštitut, pravno osebo ali morda organizacijo kot celoto? Ustrezeni subjekt je opredeljen na naslednji način: »ustrezni subjekt je vsak posamezen subjekt (kot je Laboratorij ali oddelek), ki bi z organizacijsko strukturo, kapitalom, materialom in delovno silo, s katerimi dejansko razpolaga, lahko sam opravljal zadevno dejavnost« (Reppel in Augustidou, 2018 [7], citirano po Andonova in sod. 2021[1]). Omenjeno definicijo se navadno razume kot »najmanjšo upravno enoto«. Tako bi morala biti zmogljivost, ki jo raziskovalna organizacija dodeli gospodarskim dejavnostim, enaka ali manjša od 20 odstotkov skupne letne zmogljivosti organizacije na ravni subjekta, ki dejansko opravlja zadevno gospodarsko dejavnost. Običajno imajo raziskovalne organizacije več enot (oddelkov, kateder ipd.), zato naj bi se »ustrezen subjekt« znotraj organizacije razumelo kot posamezno enoto na ravni ustreznega oddelka ali sekcije.

Če na primer neka enota določene RO opravlja gospodarske dejavnosti z uporabo bistvenih virov druge enote iste RO, je smiselno »najmanjšo upravno enoto« definirati tako, da zajema obe enoti iste RO in njune skupne letne zmogljivosti. Priporočljivo je, da se najmanjše enote definira s pomočjo ustrezno usposobljenih računovodij, saj je omenjeno pravilo »najmanjše upravne enote« v lokalnem kontekstu mogoče implementirati le od primera do primera.

Oseba B »Glede tega, kaj je »ustrezen subjekt« dejansko ne obstaja uradna razlaga. Kriterij o najmanjšem ustreznem subjektu, ki so zapisani v poročilu EARTO (Kaiser s sod., 2021 [2]) in Bolgarskem poročilu (Andonova s sod., 2021[1]), izhaja iz predstavitve DG REGIO (Reppel in Augustidou, 2018 [7]). Take predstavitve nikoli ne vsebujejo uradnih izjav – kot sem omenil že prej, je to razumljivo, saj Komisija ne more po svoje konstruirati zakonodaje, ampak je to v domeni Evropskega sodišča. Kakorkoli že, pristop razčlenjevanja na najmanjše ustrezne subjekte znotraj RO ni naletel na nobeno glasno kritiko s strani uporabnikov pravil državnih pomoči, s katerimi smo bili v stiku. To je tudi najbolj logičen pristop. Torej, za vse namene verjamem, da je to prava predvidena pot.«

Oseba D »pri majhnih RO, ki se ukvarjajo pretežno z gospodarsko dejavnostjo, bi bilo možno večje laboratorije, ki obenem izvajajo gospodarsko in negospodarsko dejavnost razbiti na več manjših enot, od katerih se nekatere ukvarjajo izključno z gospodarsko dejavnostjo, druge pa izključno z negospodarsko dejavnostjo. V tem primeru je koristna uporaba »ustreznega subjekta«, saj se lahko tako definirana najmanjša enota na RO ukvarja izključno z negospodarsko dejavnostjo.«

DG COMP: "ustrezen subjekt" pomeni vsak posamezen subjekt (kot je laboratorij ali oddelek), ki bi lahko z organizacijsko strukturo, kapitalom, materialom in delovno silo, s katero dejansko razpolaga, sam izvajal zadevno dejavnost, ne glede na to, ali je tak "ustrezen subjekt" ločena pravna oseba.

Opomba: V relevantni zakonodaji in priporočilih (GBER in R&R&I) ni moč zaslediti konkretne pravne podlage za razčlenjevanje raziskovalnih organizacij (RO) na najmanjše administrativne enote), zato se zdi smiselno (glede na GBER, R&R&I in tudi ZZRID), razčlenjevati izključno na nivoju pravnih oseb, ne pa na nivoju posameznih enot ene in iste pravne osebe. Avtorji tega dokumenta razumemo, da v slovenskem prostoru posamezni raziskovalni oddelek raziskovalne organizacije (kot je npr. Institut »Jožef Stefan«) ne razpolaga z lastno organizacijsko strukturo, temveč je del organizacijske strukture (uprava) skupen za vse oddelke, zato posamezni oddelek / laboratorij ne more samostojno izvajati zadevne dejavnosti. Podobno organizirane se zdijo tudi fakultete, ki pa so kot članice univerz, organizacijsko precej bolj samostojne (ob enem so tudi ločene pravne osebe).

Kadar se državna pomoč za RRI dodeli v okviru strukturnih skladov, kot je ESRR, mora organ upravljanja (**v Sloveniji je to Služba vlade Republike Slovenije za kohezijo**) najprej zagotoviti, da je pomoč dodeljena v popolni skladnosti s pravili o državni pomoči, in drugič, da spremlja obveznosti, zapisane v sporazumu za dodelitev sredstev (vključno z uporabo razmerja 80/20 - negospodarske / gospodarske dejavnosti). Vendar okvir GBER in RDI ne nalagata posebne merilne metode za to, zato mora tudi izpolnjevanje ustreznih računovodskih standardov preveriti organ upravljanja.

Tudi če so gospodarske dejavnosti zgolj pomožne, je ločeno računovodstvo obvezno. RO morajo biti sposobne dokazati, da so takšne gospodarske dejavnosti res pomožne, to je, da uporabljajo iste vhodne faktorje (ali eno od drugih alternativnih možnosti, navedenih zgoraj) in ostanejo pod 20-odstotnim pragom.

Kaj pa, če poraba zmogljivosti (kapacitet) preseže 20-odstotni prag? Skupni letni delež porabe kapacitet za gospodarsko dejavnost, merjen glede na negospodarsko dejavnost je odločilen. Preprost letni računovodski izkaz ne zadošča za prikaz pomožnega značaja gospodarskih dejavnosti.

Če v določenem letu gospodarske dejavnosti raziskovalne organizacije presegajo 20 odstotkov njene skupne letne zmogljivosti, se te dejavnosti ne morejo opredeliti kot "pomožne" in vsaka javna podpora, dodeljena tem gospodarskim dejavnostim, mora biti v skladu s pogoji združljivosti, opredeljenimi v pravilih o državni pomoči za RDI. V takem primeru se mora RO obrniti na nacionalni organ za državno pomoč (**v Sloveniji je to Ministrstvo za finance, Sektor za spremljanje državnih pomoči (klikni tu)**) za nadaljnje smernice o tem, kako zagotoviti, da je javna podpora gospodarskim dejavnostim te organizacije v skladu s splošnimi skupinskimi izjemami ali drugimi veljavnimi pravili o državni pomoči; oziroma mora organizacija zagotoviti učinkovito povrnitev presežka (claw back mechanism) brez nepotrebnega odlašanja.

Celotni stroški gospodarskih dejavnosti morajo biti načeloma kriti izključno iz komercialnih prihodkov, tudi za komercialne naloge, ki so bile opravljene (v istem letu) tik preden je bil prag presežen. Tak izračun mora upoštevati sorazmerne stroške amortizacije uporabljene infrastrukture.

Eden od možnih načinov ostajanja v okviru 20-odstotnega praga je, da organizacija poskuša potencialne pogodbene raziskave in raziskovalne storitve »pretvoriti« ali »izpogajati« kot projekte učinkovitega sodelovanja. **To nikakor ne sme biti prikrita raziskava v imenu podjetij (!), temveč morajo organizacije vzpostaviti interne postopke in pogajalska izhodišča za sporazume o sodelovanju z industrijo, ki so po svoji naravi »učinkovita sodelovanja«** - torej dejavnosti, ki se štejejo za negospodarske. V takih skupnih projektih z gospodarstvom si mora organizacija prizadevati za čim večjo prednost in možnost, da obdrži del ustvarjenih raziskovalnih rezultatov.

Običajno je za učinkovito sodelovanje potrebno sofinanciranje s strani RO, zato je priporočljivo, da se v ta namen rezervirajo določena sredstva. **Opomba:** Obstajati mora resničen delež vložkov, odgovornosti in rezultatov, da bi se takšen "pretvorjen" projekt obravnaval v skladu s točko 28 (d) v povezavi s točko 29 okvira R&R&I. Za ugotavljanje narave dejavnosti je potrebno izvesti štiri-faktorski test, predstavljen v začetku tega izročka.

5.5 Razumevanje učinkovitega sodelovanja

Za začetek je potrebno poudariti, da so pogodbene raziskave, raziskovalne storitve in najem opreme s strani podjetij očitna gospodarska dejavnost. Neodvisne in interne raziskave pa očitno negospodarska dejavnost. Pogodbe o sodelovanju ali skupni projekti ali pobude, odvisno od določb in njihovih posledic, lahko štejejo za »učinkovito sodelovanje« ali pa tudi ne. Za učinkovito sodelovanje morajo biti izpolnjeni minimalni pogoji. Kadar RO sodelujejo z enim ali več podjetji, morajo biti pogoji sodelovanja dovolj jasni, da se zagotovi, da se zadevna dejavnost šteje za gospodarsko ali negospodarsko (učinkovito sodelovanje) v skladu s pravili EU o državni pomoči.

Za raziskovalne organizacije je zelo pomembno, da znajo pravilno strukturirati kompleksnejše sporazume s partnerji v industriji. Aktivnosti učinkovitega sodelovanja niso omejene z zmogljivostjo raziskovalne infrastrukture in sodijo med primarne aktivnosti raziskovalne organizacije. V praksi se izkaže, da morajo **raziskovalne organizacije imeti dobro vzpostavljen sistem razlikovanja med gospodarskimi in negospodarskimi aktivnostmi v vseh svojih dejavnostih ter učinkovito ščititi svoje interese v smislu ohranjanja dela raziskovalnih rezultatov takšnih sodelovanj.**

Definicija učinkovitega sodelovanja iz točke 15(h) okvirja R&R&I :

„učinkovito sodelovanje“ pomeni sodelovanje med najmanj dvema neodvisnima pogodbenicama za izmenjavo znanja ali tehnologije ali za doseganje skupnega cilja na podlagi delitve dela, če pogodbenice skupaj določijo področje uporabe sodelovalnega projekta, prispevajo k njegovem izvajanju in delijo tveganja, ki pri projektu nastanejo, in njegove rezultate. Ena ali več pogodbenic lahko nosi celotne stroške projekta in tako druge pogodbenice razbremeni finančnih tveganj. Pogodbene raziskave in zagotavljanje raziskovalnih storitev se ne obravnavajo kot oblike sodelovanja

To področje je ponovno naslovljeno v okviru R&R&I v delu 2.1 in 2.2, in sicer točka 27 navaja:

Za projekt šteje, da se izvaja prek učinkovitega sodelovanja, če imata vsaj dve neodvisni pogodbenici skupni cilj, ki temelji na delitvi dela, ter skupaj opredelita njegov obseg, sodelujeta pri njegovi zasnovi, prispevata k izvajanju ter delita finančna, tehnološka, znanstvena in druga tveganja kot tudi rezultate. Ena ali več pogodbenic lahko nosi celotne stroške projekta in tako druge pogodbenice razbremeni finančnih tveganj. O pogojih sodelovalnega projekta, zlasti kar zadeva prispevke za stroške, delitev tveganj in rezultatov, razširjanje rezultatov, dostop do pravic intelektualne lastnine in pravila za njihovo dodelitev, se

je treba dogovoriti pred začetkom projekta. Pogodbene raziskave in zagotavljanje raziskovalnih storitev se ne obravnavajo kot oblike sodelovanja.

Kot rečeno, je narava razmerja med RO in podjetji odločilna in prinaša številne posledice.

Opomba: Ena od strank lahko krije celotne stroške raziskovalne dejavnosti in to dejstvo samo po sebi ni odločilen dejavnik pri določanju značaja dejavnosti. To je pogost nesporazum: tudi če industrijski partner plača celotne stroške (z drugimi besedami sponzorira raziskavo), se dejavnost še vedno lahko opredeli kot negospodarsko učinkovito sodelovanje, če so minimalni pogoji za to izpolnjeni. To načelo je jasno omenjeno v točki 27 okvira R&D&I in določa, da lahko podjetje učinkovito sodelovanje financira (sponzorira) do 100 odstotkov.

Kakšna so tveganja, če je narava dejavnosti RRI, ki jo izvaja RO, nepravilno kvalificirana?

- Če raziskovalna organizacija napačno kvalificira/upošteva/šteje aktivnosti kot negospodarske, ki pa so po svoji naravi gospodarske, potem tvega, da preseže 20-% prag infrastrukturnih kapacitet, ki se uporablja za gospodarsko dejavnost, kar vodi do nadaljnjih posledic (vrnitev/izterjava čezmernega financiranja po mehanizmu »claw back«).
- Če raziskovalna organizacija napačno kvalificira/upošteva/šteje aktivnosti, ki so po svoji naravi negospodarske, potem tvega, da bo prehitro dosegla prag 20 odstotkov in nato po nepotrebnem prenehala izvajati gospodarsko dejavnost, s čimer bi ogrozila lastno trajnost/ obstoj zaradi zavrnitve sprejemanja novih zahtev industrije.

5.6 Kako kvalificirati, da gre za negospodarsko dejavnost v okviru učinkovitega sodelovanja?

Definicija »učinkovitega sodelovanja« v največji možni meri opisuje naravo te dejavnosti, neodvisni strokovnjaki pa so razvili praktično metodo ocenjevanja, predstavljeno spodaj, ki pomaga RO, da z večjo gotovostjo ugotovijo, ali je določeno aktivnost res mogoče opredeliti kot »učinkovito sodelovanje«. " v skladu s pravili EU o državni pomoči. Metoda je izpeljana iz publikacije o drevesih odločanja (Kebapci s sod., 2020 [6]), na podlagi praktičnih izkušenj in mnenj neodvisnih strokovnjakov in kot taka služi kot pomoč, na noben način pa ne predstavlja uradnega stališča.

V zvezi s skupnimi aktivnostmi, projekti in partnerstvi raziskovalne organizacije z neodvisnimi strankami (»neodvisne stranke« v tem kontekstu vključujejo samo subjekte, ki primarno izvajajo ekonomske dejavnosti, kot so podjetja ali industrijski partnerji ne glede na pravno obliko):

Vprašanje 1: Ali obstaja skupni cilj, določen med strankami z medsebojno dogovorjenimi načrtovanimi rezultati raziskav? Ali obstaja delitev dela, tako da vsaka stranka v zadevni skupni dejavnosti opravlja svoj določen delež dela?

- Če je odgovor DA na obe zgornji vprašanji, to pomeni, da se dejavnost lahko označi kot »učinkovito sodelovanje«, vendar mora biti ob tem izpolnjeno še minimalno število drugih pogojev. Nadaljujte spodaj na vprašanja od 2 do 6
- Če je odgovor NE na eno od zgornjih ali na obe vprašanji, to pomeni, da dejavnost verjetno NI učinkovito sodelovanje, temveč raziskava v imenu podjetij in gre za gospodarsko dejavnost. O raziskavah v imenu podjetij v nadaljevanju tega izročka ne pišemo.

Vprašanja 2 – 6 (uporabite le v primeru, da ste na obe podvprašanji iz 1. vprašanja odgovorili pritrdilno):

Vprašanje 2: Ali je obseg skupne dejavnosti opredeljen skupaj, kar pomeni, da so delovni program ali tehnične specifikacije oblikovane skupaj v iteraciji med strankami ob upoštevanju zadevnih interesov?

Vprašanje 3: Ali stranke prispevajo k izvajanju skupne dejavnosti, kar pomeni, da vsaka namenja sredstva, opremo, zmogljivost, znanje, obstoječo intelektualno lastnino ali podobne elemente, potrebne za učinkovito izvajanje projekta?

Vprašanje 4: Ali stranke medsebojno delijo tveganja, torej tveganja, povezana s projektom, ne glede na rezultate raziskave, na primer morebitne izgube, negotovosti, odgovornosti ali morebitne negativne učinke, če skupna dejavnost povzroči neuspeh?

Vprašanje 5: Ali stranke dostopajo do rezultatov drug drugega in si delijo pravice intelektualne lastnine na način, ki ustrezno odraža njihove delovne sklope, prispevke in ustrezne interese v skupni dejavnosti?

Vprašanje 6: Ali je res, da katerakoli stranka raziskovalni organizaciji ne more neutemeljeno prepovedati objavljajanja ali kakšnega drugačnega razširjanja rezultatov raziskav (razen če obstajajo prevladujoči premisleki o pravicah intelektualne lastnine, kot so patentabilnost, pravice izkoriščanja glede z intelektualno lastnino zaščiteneh kreacij)?

Odgovori in rezultat: Če je raziskovalna organizacija odgovorila z DA na obe podvprašanji Vprašanja 1 in dodatno k temu pritrdilno odgovorila vsaj še na tri vprašanja izmed zgornjih petih vprašanj (vprašanja številka 2-3-4-5-6), potem je zadevna dejavnost najverjetneje »učinkovito sodelovanje« in kot taka negospodarska.

5.7 Posredna pomoč pri sodelovalnem raziskovanju

Raziskovalna organizacija (RO), če prejme pomoč s strani / prek države, postane prejemnica pomoči. Obstajajo pa tudi situacije, ko lahko RO v sodelovanju z industrijo prenese takšno pomoč na podjetje – postane dajalka pomoči. V takem primeru gre za posredno pomoč.

Tudi če so gospodarske dejavnosti raziskovalne organizacije pomožne in pod 20 odstotki skupne letne zmogljivosti, mora organizacija še vedno izvajati vse svoje dejavnosti na način, ki preprečuje prenašanje neupravičenih prednosti na tretje osebe (zasebne/industrijske partnerje in stranke). To velja za vse vrste poslov z industrijo, tako gospodarske kot negospodarske: učinkovito sodelovanje, raziskave v imenu podjetij, najem opreme, licenciranje, ustvarjanje odcepljenih podjetij, podpora zagonskim podjetjem v inkubatorjih itd.

Za skupne raziskave so pogoji, ki jih morajo izpolnjevati raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, da bi se izognili prenosu posredne pomoči tretjim osebam (industriji / gospodarstvu), vsebovani v točkah 28, 29 in 30 okvira R&R&I; spodaj navajamo samo 28. točko.

*»Če sodelovalne projekte skupaj izvajajo podjetja in raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, Komisija ugotavlja, da **udeleženi podjetjem ni bila dodeljena nobena posredna državna pomoč** prek navedenih subjektov zaradi ugodnih pogojev sodelovanja, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:*

(a) udeležena podjetja nosijo celotne stroške projekta; ali

(b) rezultati sodelovanja, iz katerih ne izhajajo pravice intelektualne lastnine, se lahko splošno razširjajo in katere koli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz dejavnosti raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, se lahko v celoti dodelijo zadevnim subjektom; ali

(c) katere koli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz projekta, ter s tem povezane pravice dostopa, se sodelujočim partnerjem dodelijo tako, da ustrezno odražajo njihove delovne sklope, prispevke in interese; ali

(d) raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture prejmejo nadomestilo v višini tržne cene za pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz njihovih dejavnosti in so dodeljene udeležnim podjetjem ali za katere se udeležnim podjetjem dodelijo pravice dostopa. Absolutni znesek vrednosti vseh prispevkov, tj. finančnih in nefinančnih, udeleženih podjetij k stroškom dejavnosti raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, iz katerih izhajajo zadevne pravice intelektualne lastnine, se lahko odšteje od navedenega nadomestila.«

Prenos pravic intelektualne lastnine, ki izhaja iz učinkovitega sodelovanja s podjetji. V skladu s točko 28(d) okvira RRI se državna pomoč ne prenese na podjetje, če RO prejme nadomestilo, ki je enakovredno tržni ceni za intelektualno lastnino, ki izhaja iz raziskave, ki jo je opravila RO in je dodeljena ali licencirana sodelujočemu podjetju. V tem primeru se lahko vrednost kakršnega koli prispevka, tako v denarju kot v drugi obliki (*in kind*), odšteje od zahtevanega nadomestila.

Nadaljnje določbe so vsebovane v točkah 29 in 30, ki pojasnjujejo ali razširjajo točko 28. **Opomba:** Točka 30 okvira R&R&I določa, da če ni izpolnjen noben od pogojev iz točke 28, se celotna vrednost prispevka raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture k projektu obravnava kot prednost za udeležena podjetja. Če torej ni izpolnjen noben od pogojev iz točke 28 in ne velja nobena druga izjema, potem mora podjetje kot prejemnik pomoči po mehanizmu »claw back« vrniti polno vrednost prispevka raziskovalnih organizacij k projektu.

Večina pogojev iz točke 28 je jasnih, razen pogoja (c), ki pogosto vodi v dodatna vprašanja. Ni nenavadno, da RO sprejemajo naloge od podjetij in izvedejo večji del raziskav z lastnimi znanji, podjetjem pa ne zaračunavajo izkoriščanja svojega obstoječega znanja, niti nastalih pravic intelektualne lastnine. RO izvedejo nalogo pod splošnimi pogoji, ki navajajo, da je RO lastnik ustvarjenih pravic intelektualne lastnine in podjetju podeljuje licenco za uporabo le teh.

Po najverjetnejšem scenariju bodo raziskovalne organizacije obdržale del pravic intelektualne lastnine (tisti, ki izhaja iz lastnih dejavnosti) ali pa bodo pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz projekta, ter pravice dostopa ustrezno razporejene med partnerje sorazmerno z njihovimi delovnimi paketi, prispevki in interesi. V teh primerih, pa tudi v primerih, ko partnerski subjekt (npr. iz industrije) nosi celotne stroške projekta, raziskovalne organizacije najverjetneje niso prenesle neupravičene prednosti na partnerje.

Pravice intelektualne lastnine so lahko dodeljene partnerjem (iz industrije). Pri tem se je potrebno zavedati, da tudi za učinkovito sodelovanje obstajajo določeni pogoji, ki jih je treba izpolniti (ne samo pri raziskavah v imenu podjetja). Tako mora raziskovalna organizacija pri dodelitvi pravic intelektualne lastnine, ki izhajajo iz sodelovanja, od partnerskega subjekta (iz zasebnega sektorja/industrije) prejeti nadomestilo, ki je enako tržni ceni. Za prodajo intelektualne lastnine po tržni ceni so na voljo štiri alternativne možnosti: odprt, pregleden in nediskriminatoren konkurenčni postopek prodaje; ali pogajanja med strankami; ali ocena vrednosti s strani neodvisnega strokovnjaka; ali ujemanje z najvišjo

ponudbo tretje osebe. **Opomba:** Od nadomestila se lahko odšteje absolutni znesek vrednosti katerega koli prispevka, tako finančnega kot nefinančnega, partnerskega subjekta k stroškom dejavnosti raziskovalne organizacije, ki so povzročile zadevno intelektualno lastnino (točka 26 R&R&I).

6 FINANČNI VIDIKI

Kot uvodoma zapisano, je razlikovanje med gospodarsko in negospodarsko dejavnostjo bistveno, saj se državna pomoč nanaša le na podporo gospodarskih dejavnosti.

6.1 Financiranje osnovne dejavnosti RO in dejavnosti prenosa tehnologij ni državna pomoč

Osnovne dejavnosti RO so pretežno negospodarske narave, kot opredeljeno v predhodnem tekstu in točki 19a R&R&I, med katere sodi še dejavnost prenosa tehnologij (19b R&R&I). Financiranje osnovne dejavnosti, v katero spada izobraževanje, samostojne raziskave in razvoj za več znanja in boljše razumevanje (**vkjučno**) z učinkovitim sodelovanjem pri raziskavah in razvoju (ki ga lahko delno ali v celoti financirajo podjetja) in aktivnostmi razširjanja rezultatov raziskav, ni v nobenem primeru opredeljeno kot državna pomoč.

6.2 Za pomožno gospodarsko dejavnost na RO ne veljajo pravila državnih pomoči, za posredovanje državne pomoči podjetjem pa veljajo

V drugih primerih je lahko RO **prejemnik** državne pomoči **in/ali posrednik**, prek katerega se državna pomoč prenese na podjetja. Če RO izvaja gospodarsko dejavnost (npr. pogodbene raziskave ali raziskovalne storitve v skladu s točko 25 okvira R&R&I), financirano s strani države ali veje države, se razume, da je RO prejemnik državne pomoči. Lahko pa se RO temu izogne, če je gospodarska dejavnost le pomožna.

Če se javno financiranje dodeli RO ali raziskovalni infrastrukturi z **mešanimi gospodarskimi in negospodarskimi dejavnostmi**, javna sredstva pa se uporabljajo tudi za tako imenovane pomožne gospodarske dejavnosti, potem za te gospodarske dejavnosti ne veljajo pravila o državni pomoči. Če se na račun ukrepa državne pomoči nelojalno zniža prag 20 % gospodarskih dejavnosti, se uporablja pomožna izjema pod dodatnimi predpogoji, navedenimi v nadaljevanju, pri čemer veljajo posebne in stroge zahteve:

- Najprej in predvsem, da gospodarske dejavnosti zadevnega subjekta ne predstavljajo več kot 20 % skupne letne zmogljivosti tega subjekta. To zmogljivost je treba izmeriti **npr. v vložkih človek – ur, vendar nikoli v smislu prihodkov, finančnega proračuna ali prometa.**
- Drugič, da te gospodarske dejavnosti porabljajo popolnoma enake vložke (kot so material, oprema, delovna sila in osnovni kapital) kot negospodarska dejavnost.
- Ni dokončno jasno, kako oceniti situacijo, ko je 20% prag dejansko presežen. V takem primeru se preveri dejstvo, ali so gospodarske dejavnosti le dodatne in pomožne dejavnosti, potrebne za opravljanje negospodarskih dejavnosti, ali pa prevladujejo na drugačen način – da je mogoče domnevati, da se RO z gospodarskimi dejavnostmi obnaša kot podjetje na trgu. Tudi za te primere je 20% prag lahko dobra orientacija.

6.3 Pravila za neposredno državno pomoč se uporabljajo samo za RO, ki so skladno s pravili o državnih pomočeh definirane tudi kot podjetja

To se lahko zgodi, ko delež gospodarskih dejavnosti ni ali ni več pomožen. Povsem normalno je, da imajo RO skladno s svojim poslanstvom določen, a precej majhen pomožni del gospodarskih dejavnosti (npr.

poslanstvo večine raziskovalnih organizacij vključuje dejavnosti, kot je prenos tehnologij v zasebni sektor in ne za lastno neposredno komercialno uporabo). Znanje in intelektualno lastnino RO prenašajo na podjetja, slednja pa jih uporabljajo za neposredno komercialno izkoriščanje. RO zato uporabljajo svoje rezultate za posredno izkoriščanje znanja (npr. z licenciranjem ali sodelovanjem s podjetji). Proizvodnja in prodaja izdelkov na RO navadno ne poteka. **Če povzamemo: Če RO izvaja samo pomožne gospodarske dejavnosti, potem neposredna državna pomoč ni dodeljena. Če se izdelki prodajajo, storitve opravljajo ali objekti oddajajo v najem po tržni ceni, potem običajno tudi ni posredne državne pomoči podjetjem.**

Pri vzpostavljanju RRI sodelovanja RO s podjetji, je treba preveriti, ali sodelovanje spada v dejavnost, ki je bodisi neodvisna raziskava, učinkovito sodelovanje v skladu s točko 27 okvira R&R&I ali se jo kvalificira kot raziskavo v imenu podjetij v skladu s točko 25 okvira. Za RO je pomembno, da dokaže, da se nobena posredna državna pomoč ne prenese na podjetje prek takšnih raziskovalnih partnerstev (glej prejšnja poglavja – vprašalnik glede identifikacije sodelovalnega projekta).

6.4 Raziskave v imenu podjetij so gospodarska dejavnost, učinkovito sodelovanje pa ni gospodarska dejavnost

Globalno lahko država članica neposredno posreduje državno pomoč podjetju, pa tudi posredno prek partnerstva RDI s posrednikom, kot je RO. Vprašanja, ali in pod kakšnimi pogoji se državna pomoč prenese na podjetja, so opredeljena v oddelku 2.2 okvira R&R&I). **Okvir R&R&I v oddelku 2.2. jasno in ključno razlikuje med dvema primeroma (1) raziskave v imenu podjetij (pogodbene raziskave ali raziskovalne storitve), ki so gospodarske in (2) učinkovitim sodelovanjem s podjetji, ki je negospodarske narave.**

6.5 Kdaj je potrebna priglasitev?

Za obravnavo vprašanj o neposredni državni pomoči obstajata dva ključna dokumenta, GBER in R&R&I, ki veljata za državno pomoč za RRI. Dokumenta dajeta napotke, katere omejitve financiranja je treba upoštevati in v katerih primerih je potrebno enotno obvestilo (priglasitev), kar pomeni enotno odobritev projekta ali infrastrukture.

a) Ko ukrep financiranja spada v področje uporabe GBER, ker ni izvzet po pravilih GBER, ni potrebno zaprositi za priglasitev projektov, če so ti pod določenim pragom financiranja. Ne velja pa naknadna priglasitev, če je prag presežen.

1. Ta uredba se ne uporablja za pomoč, ki presega naslednje pragove:

(i) pomoč za raziskave in razvoj:

(i) če je projekt pretežno temeljna raziskava: 40 milijonov EUR na podjetje in na projekt; to velja, če več kot polovica upravičenih stroškov projekta nastane z dejavnostmi, ki spadajo v kategorijo temeljnih raziskav;

(ii) če je projekt pretežno industrijska raziskava: 20 milijonov EUR na podjetje in na projekt; to velja, če več kot polovica upravičenih stroškov projekta nastane z dejavnostmi, ki spadajo v kategorijo industrijskih raziskav ali v kategorijo industrijskih in kategorijo temeljnih raziskav kot celoti;

(iii) če je projekt pretežno eksperimentalni razvoj: 15 milijonov EUR na podjetje in na projekt; to velja, če več kot polovica upravičenih stroškov projekta nastane z dejavnostmi, ki spadajo v kategorijo eksperimentalnega razvoja;

b) Okvir za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (R&R&I oddelek 4.5) jasno opisuje, kakšne naj bodo meje financiranja pri dodeljevanju neposredne državne pomoči (intenzivnosti pomoči v deležih [%] upravičenih stroškov).

Kot je navedeno v točki 76 okvira R&R&I, so največje intenzivnosti pomoči, ki se na splošno uporabljajo za vse upravičene ukrepe R&R&I, določene v Prilogi II.

PRILOGA II

Največje intenzivnosti pomoči

	Malo podjetje	Srednje podjetje	Veliko podjetje
Pomoč za projekte R&R			
Temeljne raziskave	100 %	100 %	100 %
Industrijske raziskave	70 %	60 %	50 %
— odvisno od učinkovitega sodelovanja med podjetji (za velika podjetja: čezmejno sodelovanje ali sodelovanje z vsaj enim MSP) ali med podjetjem in raziskovalno organizacijo ali	80 %	75 %	65 %
— odvisno od obsežnega razširjanja rezultatov			
Ekspperimentalni razvoj	45 %	35 %	25 %
— odvisno od učinkovitega sodelovanja med podjetji (za velika podjetja: čezmejno sodelovanje ali sodelovanje z vsaj enim MSP) ali med podjetjem in raziskovalno organizacijo ali	60 %	50 %	40 %
— odvisno od obsežnega razširjanja rezultatov			

V nadaljevanju točka 89 okvira R&R&I daje možnost uporabe še višjih pragov intenzivnosti pomoči v določenih okoliščinah: *»Kadar je pomoč odobrena za projekte R&R ali za gradnjo ali posodobitev raziskovalnih infrastruktur ter kadar Komisija na podlagi metodologije iz točk 87 ali 88 lahko ugotovi, da je pomoč strogo omejena na najnižji potrebni znesek, se lahko dovolijo višje najvišje intenzivnosti pomoči od tistih, ki so določene v Prilogi II, in sicer do ravni, določenih v spodnji razpredelnici.«*

Tabela v točki 89 okvira R&R&I (spodaj) navaja višje največje intenzivnosti pomoči od tistih, določenih v Prilogi II, ki so lahko dovoljene v skladu s to točko 89.

	Malo podjetje	Srednje podjetje	Veliko podjetje
Pomoč za projekte R&R			
Temeljne raziskave	100 %	100 %	100 %
Uporabne raziskave	80 %	70 %	60 %
— odvisno od učinkovitega sodelovanja med podjetji (za velika podjetja: čezmejno sodelovanje ali z vsaj enim MSP) ali med podjetjem in raziskovalno organizacijo, ali	90 %	80 %	70 %
— odvisno od obsežnega razširjanja rezultatov			
Pomoč za gradnjo in posodobitev raziskovalnih infrastruktur	60 %	60 %	60 %

(uporabne raziskave = industrijske raziskave + eksperimentalni razvoj)

Kot razvidno, je prag dovoljene intenzivnosti neposredne pomoči podjetjem višji, če je RRI partnerstvo med RO in podjetjem učinkovito sodelovanje. Za priglasitev projekta obstajajo omejitve in pravila.

V splošnem je Komisija upravičena, da je seznanjena z vso državno pomočjo podjetjem svojih držav članic, razen primerov, navedenih v čl. 107 (2) in (3) PDEU. Generalni direktorat za konkurenco (DG Competition) Evropske Komisije je odgovoren za ta vprašanja in izvaja trenutni nadzor nad vso državno pomočjo, dodeljeno v državah članicah, ter zahteva priglasitev, da bi bil natančno obveščen o tem, kaj se dogaja. Pravila, ki dajejo nasvete o tem, kako in kdaj, ali sploh ne priglasiti, so opisana v GBER in okviru R&R&I. Zato mora biti Komisija v zvezi z možnostjo raziskovalne in razvojne dejavnosti ali druge javno financirane dejavnosti v državi članici obveščena s postopkom priglasitve, ki jasno opisuje, katera pomoč je dodeljena in ali omejitve (glej zgoraj) niso presežene. Podlaga za to je določena v čl. 108 PDEU in v GBER, ki vsebuje seznam izjem.

6.6 Posredna pomoč v povezavi s sodelovalnimi projekti

Različne poti, po katerih so raziskovalne organizacije vključene v partnerstvo z industrijo [2]. Ilustrativni primer različnih tipov RRI sodelovanj v neki raziskovalni organizaciji (RO).

Tip RRI aktivnosti	I	II	III	IV
Opis	Ni sodelovanja z industrijo	RRI projektno sodelovanje v konzorciju RO in podjetij	Neodvisno učinkovito RRI sodelovanje	Raziskave v imenu podjetij (pogodbene raziskave ali raziskovalne storitve)
Financira	Stabilno financiranje (neposredna letna javna subvencija za RO)	Financira javna agencija (H2020, DFG, ANR,...).	Financira industrija skladno s 27 R&R&I	Financira industrija skladno s 25 R&R&I:

			(na primer 50 % do 100% polnih stroškov).	(100 % polni stroški plus marža)
Finančni tok	Ni finančnega toka	Ni finančnega toka s P na RO	Finančni tok od P na RO	Finančni tok od P na RO
Gospodarska / negospodarska dejavnost	Negospodarska dejavnost	Negospodarska dejavnost	Negospodarska dejavnost	Gospodarska dejavnost
Informativni delež zasedenosti zmogljivosti (kapacitet)	35 %	35 %	23 %	7 %

(P -podjetje, RO – raziskovalna organizacija, Deleži zasedenosti zmogljivosti so izključno informativni)

V splošnem so dejavnosti RRI v zgornjem primeru RO večinoma negospodarske, saj je gospodarski del njihovih dejavnosti pomožne narave (7 % zmogljivosti R&R&I). Raziskovalna organizacija je kvalificirana kot »organizacija za raziskave in širjenje znanja« v skladu z opredelitvami okvira R&R&I.

Oseba D: »Kontekst prikaza finančnega toka v zgornji preglednici iz EARTO študije Kaiser in sod., 2021 [2] (gre za praktični primer razreza za neko konkretno RO): Smer finančnih tokov iz preglednice ni zahteva - da do učinkovitega sodelovanja pride le, če je finančni tok v smeri od podjetij na RO. Gre za ilustracijo razloga, zakaj pogosto pride do nesporazuma, ko RO trdijo, da imajo več kot 20 % gospodarskih dejavnosti. Če RO enostavno seštejejo zasedenost kapacitet, ki se nanašajo na sodelovanja s podjetji (finančni tok s podjetij na RO), je v primeru iz gornje preglednice vsota zasedenosti kapacitet 30%. Vendar pa se le 7% sodelovanj z industrijo skladno z definicijami R&R&I uvršča v gospodarsko dejavnost, saj učinkovito sodelovanje, ki predstavlja 23% zasedenosti kapacitet, ni gospodarska dejavnost.«

Oblike sodelovanj iz zgornje preglednice so zelo raznolike. V nadaljevanju so opisani različni scenariji, ki ne povzročajo nasprotja z zakonom o državni pomoči [2]:

Tip RRI aktivnosti I: Interne RRI dejavnosti, financirane z neposrednim stabilnim financiranjem raziskovalne organizacije: tukaj ni sodelovanja z industrijo. Pogosto so RRI na nizki stopnji TRL (stopnja tehnološke pripravljenosti).

Ilustrativni primer za tip aktivnosti I: Raziskovalna organizacija ne najde nobenega obstoječega podjetja za nadaljnje sodelovanje (stolpci II, III, IV). V okviru programa je bila razvita prebojna inovacija. Po tržni študiji RO sklene, da je najboljši način za prenos rezultatov v družbo, tako da bo družba imela koristi od novih izdelkov in storitev, ustvariti novo podjetje (**to je negospodarska dejavnost in prigrasitev ni potrebna**). Raziskovalna organizacija ima podružnico, ki prevzame lastniški kapital v zagonskem podjetju raziskovalne organizacije (semenski kapital). RO in podružnica ustvarita zagonsko podjetje (start-up). Eden ali več zaposlenih v RO postanejo del začetnega osebja v zagonskem podjetju. Kljub temu je to negospodarska dejavnost in je kot taka izvzeta iz zakona o državni pomoči (R&R&I 19 – dejavnost prenosa tehnologij in ustanavljanje odcepljenih podjetij). **Opomba:** Lastniški delež mora biti v skladu s členoma 21

in 22 GBER in dejanska licenca zagonskemu podjetju ali prispevek v obliki sredstev v zagonskemu podjetju predstavlja posredno državno pomoč zagonskemu podjetju, če ni sklenjena v skladu s tržnimi pogoji.

Tip RRI aktivnosti II: Skupni institucionalni konkurenčni RRI projekt, ki ga financira javna agencija (H2020, DFG, ANR,...). Podjetja in raziskovalne organizacije financira agencija; finančnih tokov iz podjetij v raziskovalne organizacije ni. Primeri tukaj so projekti H2020 II ali III, kjer sodelujejo raziskovalne organizacije in podjetja.

Ilustrativni primer za tip aktivnosti II: RO je našla eno ali več podjetij, da bi začeli sodelovalni projekt RRI, financiran v okviru instrumenta javnega financiranja, skladnega z državno pomočjo, v skladu s stolpcem II (**to je negospodarska dejavnost in priglasitev ni potrebna**), z namenom, da nadgradijo svoje obstoječo intelektualno lastnino na višjo raven TRL. Po takšnem sodelovanju so možne različne možnosti in tukaj je nekaj primerov:

- Eno ali več podjetij iz konzorcija lahko pridobi licenco za celotno ali dele novonastale intelektualne lastnine, ustvarjene v projektu. Če deli te novonastale intelektualne lastnine potrebujejo predhodno obstoječo intelektualno lastnino za izkoriščanje, licenca vključuje dostop do pravic tako za predhodno obstoječo kot novonastalo intelektualno lastnino. Licenca za predhodno obstoječo intelektualno lastnino običajno ni izključna. Licenca za novonastalo intelektualno lastnino pa je lahko izključna ali neizključna, omejena na določen področje / sektor, časovno omejena in z načinom izkoriščanja, ki zagotavlja, da podjetje ne blokira uporabe rezultatov, financiranih z javnimi sredstvi. Slednje je mogoče doseči na primer s plačilom enkratne pristojbine ob podpisu licence in uvedbo obveznih pragov za izkoriščanje, pod katerimi podjetje izgubi sektorsko ekskluzivnost.
- Nobeno podjetje v konzorciju ne pridobi licence za novonastalo intelektualno lastnino, ki je bila ustvarjena v projektu. Tu sta dve glavni možnosti:
 - o Podjetje je kljub temu zainteresirano za celotno ali dele novonastale intelektualne lastnine. RO in podjetje zato skleneta dvostransko RRI sodelovanje, ki ga v celoti ali delno financira podjetje, da bi dvignili stopnjo TRL novonastale intelektualne lastnine na višjo raven. Sklic na stolpec III ali IV.
 - o Vrnitev na stolpec I: RO poskuša ustvariti odcepljeno podjetje.

Tip RRI aktivnosti III: Učinkovito RRI sodelovanje (skladno s 27 R&R&I), ki ga **financira industrija (na primer 50 % - 100 % polnih stroškov)** s finančnim tokom s podjetij v raziskovalne organizacije

Ilustrativni primer za tip aktivnosti III: RO in podjetje sodelujeta v skupnem dvostranskem projektu R&R&I v skladu s točko 27 Okvira R&R&I (neodvisno učinkovito sodelovanje). To sodelovanje ima lahko več različnih oblik. Ponovno je to negospodarske narave in obvestilo ni potrebno. Lahko gre za:

- skupne raziskave brez ustvarjanja fizičnega skupnega laboratorija, kot tudi;
- skupne raziskave v okviru fizičnega skupnega laboratorija.

Takšne dvostranske skupne raziskave pogosto vključujejo visoko tvegane R&R&I.

Tipične številke skupnih raziskovalnih projektov po tipu RRI aktivnosti III so:

- Trajanje: več kot 1 leto

- Skupno financiranje v smeri od podjetja do RO: običajno več kot 500.000 - 1 milijon EUR

Tip RRI aktivnosti IV: Raziskave v imenu podjetij (pogodbene raziskave ali raziskovalne storitve) skladno s 25 R&R&I s finančnim tokom s podjetij v raziskovalne organizacije: plačilo **100 % celotnih stroškov plus marža**

Ilustrativni primer za tip aktivnosti IV: Takšne situacije se običajno pojavijo, ko podjetje nima (ali ima slabe) lastne zmogljivosti za raziskave in razvoj in inovacije: nekatere ali vse svoje potrebe R&R&I odda zunanjim izvajalcem. To je na splošno nizko tveganje R&R&I na zelo visoki stopnji tehnološke pripravljenosti. Tipične, a ne dokončne številke so:

- Trajanje: manj kot 1 leto
- Skupno financiranje v smeri od podjetja do RO: povprečna vrednost 50.000 evrov ali celo manj za storitve RRI. Vendar se lahko dejanske vrednosti močno razlikujejo, npr. v odvisnosti od namena projekta.

6.7 Vprašanja in odgovori ekspertov in Evropske Komisije glede intenzivnosti financiranja raziskovalnih organizacij in podjetij

Pravni pouk: Avtorji tega izročka in v tem izročku anonimizirani tuji strokovnjaki in službe DG COMP Evropske Komisije kot tudi Institut »Jožef Stefan« ne moremo jamčiti za veljavnost v tem izročku podanih informacij, odgovorov in izjav. Čeprav smo se razumno potrudili vključiti točne in posodobljene informacije, ne moremo jamčiti za njihovo točnost ter ne prevzemamo odgovornosti za napake ali vsebinsko neprimerne ali pomanjkljive informacije.

Upoštevajte, da nič v informacijah tega izročka ne predstavlja pravnega nasveta. V primeru kakršnihkoli posebnih pomislekov, se je potrebno obrniti na ustrezno usposobljenega pravnega ali drugega strokovnjaka, ki bo ocenil vaše posebne okoliščine. Zavračamo odgovornost za kakršne koli odločitve, sprejeta v skladu z informacijami in opažanji, navedenimi v izročku, vključno z vsebino izjav anonimiziranih pravnih strokovnjakov. Informacije, odgovori in izjave v tem izročku ne predstavljajo uradnega stališča, odločitve, pravnega nasveta ali napotka Instituta »Jožef Stefan« in pravnih strokovnjakov, s katerimi je bil Institut »Jožef Stefan v stiku«.

Vprašanje: Kakšne so najvišje intenzivnosti financiranja RO (pri kateri gospodarska dejavnost predstavlja manj kot 20%) za njihove »temeljne raziskave«, »industrijske raziskave« in eksperimentalni razvoj« v projektih sodelovanja? Ali je 100 % za RO za vse tri vrste dejavnosti?

Razlog za vprašanje: V tabeli iz Priloge II R&R&I so intenzivnosti opredeljene samo za podjetja. Ali naj se RO obravnavajo kot podjetja (npr. se naš inštitut z več kot 1000 zaposlenimi obravnava kot veliko podjetje)? Našli smo primer sodelovalnega projekta v Združenem kraljestvu ([Razpis UK GOV, 2022](#)), kjer raziskovalna organizacija prejme 100 % financiranje. V avstrijskem primeru ([Razpis FFG, 2018](#)) raziskovalne ustanove dobijo financiranje v višini 85 % (industrijske raziskave) in 60 % (eksperimentalni razvoj), kar je nekoliko višje od vrednosti, določenih za mala podjetja v R&R&I. Nismo prepričani, od kod prihaja 85 % v avstrijskem primeru, in tudi nismo prepričani, če je odločitev, da je npr. RO financirana 100 % za vse tri tipe dejavnosti v domeni države.

Oseba B: »Nadzor državne pomoči EU velja samo za gospodarske dejavnosti. Tako se lahko RO za svoje primarne dejavnosti, kot je opisano v R&R&I financira do 100 %. Torej, npr. stabilno financiranje s strani države članice za neodvisne raziskave ali usklajevanje nepovratnih sredstev EU se ne šteje za državno pomoč. Vendar se taka pomoč nikoli ne sme uporabiti za sofinanciranje gospodarskih dejavnosti, npr. z umetnim zniževanjem cene pogodbenih raziskav ali oddajanja laboratorijev in opreme podjetjem. Zato je absolutno nujno uporabiti ločeno računovodstvo gospodarskih in negospodarskih dejavnosti. Ob tem smo pogosto opazili, da se v državah članicah dogovori o dodelitvi sredstev za sodelovanje v raziskavah in razvoju (ki so negospodarske narave!) največje intenzivnosti pomoči, ki veljajo za podjetja (pogosto MSP), uporabljajo tudi za RO. Vendar to NE temelji na zakonodaji EU o državni pomoči, temveč pogosto na notranjih političnih vprašanjih, ki ne želijo dati prednost javnim pravnim osebam pred MSP.«

Oseba C: »Odgovor osebe B drži. Zavedati se morate, da je osnovna predpostavka Komisije, da je RO dejavna le v negospodarskih dejavnostih. Zgornje meje za financiranje opisujejo, kakšna je zakonsko najvišja stopnja financiranja. Le tip sodelovanja določa, ali gre za gospodarsko dejavnost – ne glede na to, za kateri tip raziskave (temeljna, industrijska) oz. razvoja gre. Ukrepi financiranja so tako ali tako priglašeni

in Komisija ne bo v nasprotju sama s sabo, če je nek ukrep financiranja priglasila pozitivno. Vendar bodite previdni pri besedilih v pogodbah.«

Oseba D: »Če raziskovalna organizacija izvaja negospodarske dejavnosti (kot je opredeljeno zgoraj), je 100 % za vse tri vrste dejavnosti. Toda na primer v primeru javnega financiranja prek konkurenčnega financiranja s strani nacionalnih agencij za financiranje skupnih projektov bi lahko raziskovalno organizacijo financirale agencije z nižjo intenzivnostjo, ne zaradi državne pomoči, ampak zaradi druge vrste razlogov. Na primer, uporaba nižje intenzivnosti za RO omogoča javni nacionalni agenciji za financiranje, da financira več projektov RDI (in s tem več RO) v okviru istega letnega proračunskega dodatka ! EARTO je opravil raziskavo na to temo in številne RTO so odgovorile, da so v tem primeru v svoji državi (na voljo so preglednosti) (nižje intenzivnosti niso zaradi državne pomoči RDI, ampak zaradi financiranja več projektov s tistim enakim letnim proračunskim nadomestilom)«

Oseba E: »Odvisno od nacionalnih pravil. Pri nas je ta delež skoraj vedno pod 100%.

Vprašanje: Kakšne pa so najvišje intenzivnosti financiranja za podjetja v praksi? So ti deleži enaki kot v Prilogi II R&R&I ali višje (točka 89 R&R&I) ali nižje (npr. 50% za oboje, Industrijske raziskave in eksperimentalni razvoj – zato, da smo na varni strani)?

Oseba D: »Da, te tabele prikazujejo največje dovoljene intenzivnosti za podjetja. Toda na nacionalni ravni financiranja lahko država uporabi nižje intenzivnosti, da se bodisi prepriča, da je na varni strani zaradi razlogov državne pomoči ali zaradi varčevanja financiranja !!: financiranje podjetij z nižjo intenzivnostjo državi članici omogoča financiranje več RRI projektov (in zato več podjetij) v okviru istega letnega proračuna !!«

Oseba E: »Pri nas ostajamo v okvirih GBER.«

Vprašanje: Ali nacionalni projekti vnaprej opredelijo deleže in financiranje temeljnih raziskav, industrijskih raziskav in eksperimentalnega razvoja, ali te deleže opredelijo konzorcijski partnerji v konzorcijski pogodbi?

Oseba D: »Na splošno je prva opcija – država vnaprej opredeli.« V vsakem primeru pa RO, ki izvaja pretežno negospodarske aktivnosti ni bistveno prizadeta glede te razdelitve«

Oseba E: »Odvisno od nacionalne ureditve, nekatere razpise pripravi agencija, nekateri pa so odprti.«

Primer: Ministrstvo je objavilo razpis za skupne projekte, ki se izvajajo z učinkovitim sodelovanjem (kot je opredeljeno v 27 R&R&I). Ministrstvo je določilo intenzivnosti financiranja, in sicer 100 % intenzivnost za »raziskovalne organizacije«, ki izpolnjujejo pogoje 15 (ee) R&R&I, in maksimalne intenzivnosti za sodelovalne projekte po Prilogi II R&R&I za »podjetja«.

Projektnemu konzorciju, ki se namerava prijaviti na navedeni razpis, se pridružuje »raziskovalna organizacija«, ki izpolnjuje pogoje 15 (ee) R&R&I. Raziskovalna organizacija je zasebni subjekt, ki se

večinoma ukvarja s pogodbenimi raziskavami in storitvami, ki opravlja več kot 20 % gospodarskih dejavnosti – kar pomeni, da gospodarske dejavnosti niso pomožne.

Vprašanje: Ali je raziskovalna organizacija (kljub več kot 20-odstotnemu deležu gospodarskih dejavnosti) še vedno upravičena do 100-odstotne finančne podpore ministrstva za dejavnosti, ki se bodo izvajale z učinkovitim sodelovanjem?

Naše razumevanje: Primarne dejavnosti raziskovalnih organizacij, med katere spada tudi učinkovito sodelovanje, so na splošno negospodarske narave (19 R&R&I). Javno financiranje negospodarskih dejavnosti ne sodi v področje uporabe člena 107(1) Pogodbe, če je raziskovalna organizacija sposobna jasno ločiti gospodarsko in negospodarsko dejavnost in njune stroške, financiranje in prihodke na način, da dejansko prepreči navzkrižno subvencioniranje gospodarske dejavnosti (18 R&R&I).

Ali pravilno razumemo, da je odgovor DA? Ali prav razumemo, da je raziskovalna organizacija ne glede na delež svojih gospodarskih dejavnosti upravičena do 100 % financiranja za svoje negospodarske dejavnosti, kot je učinkovito sodelovanje – če so pri tem izpolnjeni pogoji iz točk 15 (ee) ter 18 in 19 R&R&I?

Oseba D: »Na to vprašanje ni tako enostavno odgovoriti.

Raziskovalna organizacija je lahko na primer zasebna, vendar tudi kvalificirana kot neprofitna. Delničarjem ne izplačuje dividend (eventualne koristi se ponovno namenjajo za financiranje negospodarskih dejavnosti RRI). Izvršnega direktorja imenuje vlada in ima jasno javno poslanstvo. V tem primeru in če lahko dokaže 19 a) in b), bi odgovor lahko bil pritrdilen. (v taki situaciji je več evropskih raziskovalnih organizacij).

Nasprotno, zasebna raziskovalna organizacija bi lahko bila tudi profitna organizacija. Delničarjem izplačuje dividende. Izvršnega direktorja imenujejo delničarji. Organizacija nima javnega poslanstva. Ne vidim, kako bi lahko primarne dejavnosti potem opisali kot v 19 in kako bi ga lahko opredelili kot v 15(ee) kot subjekt »katerega glavni cilj je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja ali obsežna razširitev rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja...«. V tem primeru je lahko odgovor »Ne«.

Raziskovalna organizacija ne more biti hkrati kvalificirana kot »organizacija za razširjanje raziskav in znanja (R&R&I 15(ee))« in kot »podjetje«.

Zgornja trditev »ki se večinoma ukvarja s pogodbenimi raziskavami in storitvami, ki opravlja več kot 20 % gospodarskih dejavnosti« je zelo protislovna z R&R&I 15(ee) »katerega glavni cilj je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja ali obsežna razširitev rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja...«.

Za opredelitev »kot podjetje« je odločilno, ali izvaja gospodarsko dejavnost, ki vključuje ponujanje proizvodov in storitev na določenem trgu (R&R&I 17). Ker pa je tako podjetje vključeno v učinkovito sodelovanje (»razpis za skupne projekte, ki se izvajajo z učinkovitim sodelovanjem«), z drugimi podjetji ali raziskovalnimi organizacijami, je torej največja intenzivnost pomoči višja kot v primeru, ko sodelovanja z drugimi strankami ni: na primer, če je ta zasebna pridobitna raziskovalna organizacija MSP (50 do 250 zaposlenih), je največja intenzivnost pomoči za industrijske raziskave od 60 % do 75 %, v primeru učinkovitega sodelovanja z drugimi strankami (R&R&I Priloga II). Kar pa ni tako slabo za takšno podjetje.

VPRAŠANJE: V točki 18 R&R&I je navedeno: »Če isti subjekt izvaja gospodarske in negospodarske dejavnosti, javno financiranje negospodarskih dejavnosti ne sodi v področje uporabe člena 107(1) Pogodbe, če so lahko dve vrsti dejavnosti in njuni stroški, financiranje in prihodki jasno ločeni, da se dejansko prepreči navzkrižno subvencioniranje gospodarske dejavnosti. Ustrezna razporeditev stroškov, financiranja in prihodkov se lahko dokaže na podlagi letnih finančnih izkazov zadevnega subjekta.«.

a) Prosimo za navodila, kako mora upravičenec (RO) razdeliti stroške, financiranje in prihodke. Navedite nam primere drugih držav članic. Hvaležni bi bili tudi, če bi imeli nekaj predlog, metodologijo itd. Predvidevamo, da to ne vpliva na raziskovalne organizacije, ki imajo manj kot 20 % dopolnilnih gospodarskih dejavnosti.

b) Prosimo, navedite primer, kako se zgoraj omenjene zahteve uporabljajo za letne računovodske izkaze ustreznega subjekta.

DG COMP: »a-b) Točka 18 Okvira RRI jasno določa, da je treba stroške, financiranje in prihodke gospodarskih dejavnosti jasno ločiti od stroškov, financiranja in prihodkov negospodarskih dejavnosti. Raziskovalna organizacija bi zato morala vzpostaviti ločeno računovodstvo (stroškovno računovodstvo). Komisija svetuje sklicevanje na mednarodne standarde.

Opozoriti je treba, da ta zahteva vpliva tudi na raziskovalne organizacije, ki imajo manj kot 20 % pomožnih gospodarskih dejavnosti ...

... Raziskovalna organizacija mora po navodilu predložiti bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in morebitno klasično knjigovodsko listino, ki bi omogočala prepoznavanje stroškov, financiranja in prihodkov gospodarskih v primerjavi z negospodarskimi dejavnostmi.«

VPRAŠANJE: Prejšnji odgovor Evropske Komisije na naša vprašanja o RRI (september 2014) navaja, da se 20-odstotni prag za opravljanje gospodarske dejavnosti nanaša na "relevantni subjekt", ki je lahko oddelek ali laboratorij, ki pripada "pravni osebi" in je sposoben sam izvajati zadevna dejanja s svojo organizacijsko strukturo, kapitalom, materialom in delovno silo.

Ali mora imeti organizacija za raziskovanje in razširjanje znanja (raziskovalna organizacija) ločeno pravno osebo? Ali mora imeti raziskovalna infrastruktura ločeno pravno osebo? Ali lahko »pravna oseba« označi celotno univerzo, ki je pravna oseba, »ustrezna oseba« pa posamezne fakultete, ki nimajo pravne osebnosti?

DG COMP: »Pravzaprav bo 20-odstotni prag za ugotovitev, da je gospodarska dejavnost omejena po obsegu, ocenjen na ravni "ustreznega subjekta", to je vsakega posameznega subjekta (kot je laboratorij ali oddelek), ki bi lahko z organizacijsko strukturo, kapitalom, materialom in delovno silo, s katero dejansko razpolaga, sam opravljal zadevno dejavnost, ne glede na to, ali ima tak "relevantni subjekt" ločeno pravno osebnost ali ne.«

Celotni vprašnji in odgovori DG COMP v angleškem jeziku, katerih dele smo citirali v tem izročku. Na portalu e-wiki je na voljo več odgovorov na pogosto zastavljena vprašanja:

Oseba A »V zvezi z razlago pravil in načel EU o državni pomoči se je smiselno obrniti na DG COMP, saj JRC, čeprav založnik publikacij kot je npr. Bolgarsko poročilo Andonove in sod. (2021), na splošno nima pristojnosti svetovanja na tem področju. Obstaja sistem, v katerem lahko nacionalne kontaktne točke postavljajo vprašanja Komisiji (DG COMP) prek platforme eStateaidWiki in jih nato interno razširjajo v državi.«

Article - **Point 18 - RDI Framework**

Member state – HR

Key words – cost accounting

Question

The interpretation of the Communication from the Commission — Framework for State aid for research and development and innovation (2014/C 198/01):

In the *Communication from the Commission — Framework for State aid for research and development and innovation* (later in text: Framework (par. 18)) it is stated that where the same entity carries out activities of both economic and non-economic nature, the public funding of the non-economic activities will not fall under Article 107(1) of the Treaty if the two kinds of activities and their costs, funding and revenues can be clearly separated so that cross-subsidisation of the economic activity is effectively avoided. Evidence of due allocation of costs, funding and revenues can consist of annual financial statements of the relevant entity.

- a) Please give us instruction on how the beneficiary (RO) has to divide the costs, funding and revenues. Please give us examples of other MS. Also we would appreciate to have some templates, methodology ect. We presume that this doesn't affect the research organisation that have less than 20 % of ancillary economic activities.
- b) Please provide us with example how above-mentioned requirements are applied on annual financial statements of the relevant entity.
- c) What do we check in the evaluation of project proposals? In other words, does an applicant have to prove to us (as a contraction body – PT1) what are its economic and non-economic activities? Does it have to show the status before (historic data) the application or just to state what will be the economic/non-economic activities in the project proposal?

Reply Commission (20 Jan 2016)

a-b) Point 18 of the RDI Framework clearly states that the costs, funding and revenues of the economic activities should be clearly separated from the costs, funding and revenues of the non-economic activities. The research organisation should therefore

put in place separate accounting (cost accounting). The Commission would advise the Croatian authorities to refer themselves to international standards in this matter.

It should be noted that this requirement affects also research organisations that have less than 20 % ancillary economic activities as a way to monitor the compliance with the threshold. In case it is not respected, a claw-back mechanism should be put in place. For example, let's assume an infrastructure that costs EUR 10 million and which was expected to have ancillary activities not exceeding 20% is entirely funded with public money. In this case the entire funding of EUR 10 million is considered no aid. However, if the infrastructure ends up by having 30% economic activities, then 30% of the funding (i.e. EUR 3 million) will be considered as funding of economic activities (the latter no longer qualifying as ancillary in their totality). The RDI Framework (as well as GBER) however only allows an aid intensity of 50% for the latter. Therefore the infrastructure has received EUR 1.5 million excessive support for its economic activities that has to be clawed-back (with possible interest). This is linked to the fact that we are passing from an initial "no aid" to an "aid" situation.

In the instruction, the research organisation should provide balance sheet, income statement and any classical accounting document that would allow to identify costs, funding and revenues of economic as opposed to non-economic activities.

c) An applicant will have to describe to the national competent authorities the activities of its organisation (both economic and non-economic; broadly speaking, the Court of Justice having consistently held that any activity consisting in offering goods and services on a market is an economic activity) and their respective shares in the total activity. The applicant will also have to describe the project, its financing and request of public financing in light of its general activity. If the organisation has both economic and non-economic activities, you must be able to assess their respective share in order to verify the compliance with the 20% threshold.

Disclaimer: This reply does not represent a formal and definite position of the European Commission but is only an informal guidance provided by the services of DG Competition to facilitate the application of the GBER. It is therefore not binding and cannot create legal certainty or legitimate expectations.

Article - Point 20 - RDI Framework

Member state - CZ

Key words -

Question

1) The previous statement from the European Commission to our questions on RDI (September 2014) states that the 20% threshold for performing economic activities refers to the "relevant entity", which can be a department or laboratory belonging to

the "legal entity" and is able to perform itself the actions concerned with respect to its organisational structure, capital, material and workforce.

Must a research and knowledge dissemination organisation (research organisation) have a separate legal personality? Must a research infrastructure have a separate legal personality? Can a "legal entity" designate the entire university, which has legal personality and a "relevant entity" designate individual faculties, which do not have legal personality?

2) What exactly is meant by total annual capacity, respectively what values / items can be (must be) included in the calculation of the extent of the capacity?

3) According to what is considered the inseparability of activities?

Reply Commission

1) Indeed the 20% threshold for considering that an economic activity is limited in scope will be assessed at the level of the "relevant entity", that is to say every individual entity (such as a laboratory or department) that, with the organisational structure, capital, material and workforce that it effectively has at its disposal, could alone perform the activity concerned, regardless of whether or not such "relevant entity" has a separate legal personality.

2) In order to provide for the necessary flexibility to accommodate the specificities of individual cases, neither the GBER not the R&D&I Framework provide for any mandatory means to measure the "overall annual capacity share" of economic activities. Depending on the relevant circumstances, it would thus be possible to rely on indicators such as the time of use or the total value of inputs consumed yearly.

3) For the purposes of point 20 of the R&D&I Framework, an economic activity is considered to be "directly related to and necessary for the operation of the research organisation or research infrastructure or intrinsically linked to its main non-economic use" where it consumes "exactly the same inputs (such as material, equipment, labour and fixed capital) as the non-economic activities".

Disclaimer: This reply does not represent a formal and definite position of the European Commission but is only an informal guidance provided by the services of DG Competition to facilitate the application of the GBER. It is therefore not binding and cannot create legal certainty or legitimate expectations.

7 PRIMERI EVROPSKIH SODELOVALNIH PROJEKTOV:

Za primere razpisov in odgovore na vprašanja v povezavi z definicijo RO, definicijo najmanjše operative enote RO, intenziteto financiranja za RO in podjetja, smo zaprosili 25 mednarodnih ekspertov in od štirih mednarodnih ekspertov prejeli zelo koristne odgovore na vprašanja pod oznakami A, B, C, D, ki jih smo jih navedli v predhodnem tekstu. Oseba E nam posredovala povezavo do Italijanskih razpisov (spodaj):

Oseba E: »V tem dokumentu na strani 36 in 37 najdete dober pregled meril in intenzivnosti pomoči. <https://ipi-urbaneurope.eu/wp-content/uploads/2021/10/Positive-Energy-Districts-and-Neighbourhoods-for-Climate-Neutrality-Call-Text.pdf>. To velja za vse projekte, v katerih je ministrstvo za raziskovalno sofinanciranje italijanskih partnerjev v mednarodnih raziskovalnih projektih (sofinanciranih itd.).

Celoten odlok (samo v italijanščini): [http://attiministeriali.miur.it/anno-2016/luglio/dm-26072016-\(3\).aspx](http://attiministeriali.miur.it/anno-2016/luglio/dm-26072016-(3).aspx)«

Glede primerov nacionalne dokumentacije v povezavi s sodelovalnimi projekti je bil odziv manjši (najverjetneje niso v vseh državah na voljo v angleškem jeziku). S pomočjo internetnih iskalnikov smo uspeli najti še različne nacionalne dokumentacije za primere razpisov iz Anglije, Irske in Avstrije, ki jih spodaj navajamo z internetnimi povezavami:

Primeri dokumentacij / informacij v zvezi z nacionalnimi sodelovalnimi projekti:

1 Anglija: MyWorld Collaborative Research & Development. 2022. Internetni vir: <https://apply-for-innovation-funding.service.gov.uk/competition/1132/overview#eligibility>

2 Avstrija: Guidelines for cooperative R&D projects. FFG, 2018. Internetni vir: https://www.ffg.at/sites/default/files/dok/guidelines_cooperative_rd_projects_v31.pdf

3 Irska: Open for collaboration SFI industry RD&I Fellowship. Science Foundation Ireland Research and Innovation Programme 2021-2025. 2022. Internetni vir: https://www.sfi.ie/funding/funding-calls/sfi-industry-fellowship-programme/2022-SFI-Industry-RDI-Fellowship-call-document_FINAL.pdf

4 Italija: positive energy districts and neighbourhoods for climate neutrality (str. 36 in 37): <https://ipi-urbaneurope.eu/wp-content/uploads/2021/10/Positive-Energy-Districts-and-Neighbourhoods-for-Climate-Neutrality-Call-Text.pdf>

5 Irska: Frequently Asked Questions (FAQ): State Aid, 2021. Government of Ireland. Internetni vir: <https://assets.gov.ie/120235/ff72174b-38d0-4596-a809-787817a7064f.pdf>

Za naslednji izroček, katerega naslov je »Krovni postopek za rabo sistema državnih pomoči in utemeljitev za partnerje« (rok za oddajo pa je do 25.6.2022), planiramo za osnovo uporabiti zgoraj navedeni avstrijski dokument (2), za katerega se zdi, da zelo pregledno navaja ključne smernice za partnerje v povezavi s sodelovalnimi projekti.

8 REFERENCE:

- [1] Andonova, E., Barrada, M., Bole, D., Gulda, K., Hudson, J., Jimenez, V., Karanikic, P., Kaymaktchiyski, S., Kokorotsikos, P., Koycheva, C., Mladenov, T., Rizzuto, C., Shvarova, O., Taylor, S., Teernstra, F., Strategic evaluation of the Bulgarian Centres of Competence and Centres of Excellence and recommendations for their further development; Kert, K., Mosca, J. (ed.), European Commission, Brussels, 2021, JRC123084. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/bulgarian_centres/bulgarian_centres_report.pdf
- [2] Kaiser L., Neu M., Teernstra F. 2021. State Aid on R&D&I – The Right Way, A report analysing and clarifying State Aid Rules in R&D&I for RDOs. EARTO - European Association of Research and Technology Organisations. <https://www.earto.eu/wp-content/uploads/EARTO-Report-on-State-Aid-on-RDI-The-Right-Way-Final.pdf>
- [3] GBER - Uredba Komisije EU o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 PDEU (Uradni List EU 187, 26.6.2014): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02014R0651-20210801&from=EN>
- [4] R&R&I - Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije, Uradni list EU. 2014|C 198|01 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01)&from=HU)
- [5] PDEU – Pogodba o delovanju Evropske Unije (Uradni list EU 326/47): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=SK>
- [6] Kebapci, H., Von Wendland, B., Kaymaktchiyski, S. 2020. State Aid Rules in Research, Development & Innovation. Addressing Knowledge and Awareness Gaps among Research and Knowledge Dissemination Organisations. Decision Tree, Kaiser, L. (Ed.), Neu, M. (Ed.), Teernstra, F. (Ed.), Nicolaidis, P. (Ed.), EUR 30436 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020, ISBN 978-92-76-25081-4, doi:10.2760/675525, JRC122304. https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/11/20-11-2020-jrc-published-guidelines-in-the-form-of-a-decision-tree-for-practitioners-in-research-organisations-to-better-understand-and-correctly-apply-eu-state-aid-rules-in-research-and-innovation
- [7] Reppel K., Augustidou V. (2018). State Aid rules for RDI: Key issues / Questions identified by practitioners in Member States, Directorate-General Regional Policy, 2018, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/conferences/state-aid/rdi_2018/presentation_rdi_avgoustidou.pdf
- [8] Obvestilo Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107 (1) Pogodbe o delovanju Evropske Unije (Uradni List EU C262/1) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN)

CRP2021 / V7-2145 /Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva / **D2.1.2 Krovni postopek za rabo sistema državnih pomoči in utemeljitev za partnerje**. Levin Pal, Špela Stres, Institut "Jožef Stefan", Ljubljana

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D2.1.2

Krovni postopek za rabo sistema državnih pomoči in utemeljitev za partnerje

Avtorji:

dr. Levin Pal, dr. Špela Stres; Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Pregledala:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič; Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan"

Podpis vodje projekta:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič, Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan",
Jamova cesta 39, 1000 Ljubljana, Slovenija

SLOVARČEK:

Skozi izroček v nadaljevanju se ponavljajo določene kratice, ki jih pojasnjujemo v tem slovarčku. Enake kratice so, vsakič ko se prvič pojavijo v tekstu izročka, nekoliko bolj podrobno obrazložene tudi v nogi izročka s pripadajočo internetno povezavo, ki je bila nazadnje dostopna dne, 22.6.2022.

KRATICA	POMEN
GBER	(angl. General Block Exemption Regulation): Uredba Komisije EU o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 PDEU (UL. L. 187, 26.6.2014)
PDEU	Pogodba o delovanju Evropske Unije, Uradni list EU 326/49
Okvir R&R&I	Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije – R&R&I, Uradni list EU. 2014 C 198 01
Raziskovalna organizacija	pomeni »raziskovalno organizacijo« kot je definirana v 2. členu GBER (točka 83) in 12. točki (odstavek ee) Okvira R&R&I, katere negospodarska dejavnost obsega dejavnosti iz 19. točke Okvira R&R&I.
Projekti RRI	Pomeni sodelovalne raziskovalno-razvojne projekte Raziskovalnih organizacij in Podjetij, podrtje z državnimi sredstvi
Podjetje	angl. »undertaking«; kocept »Podjetja« v okviru konkurenčnega prava Evropske Unije pomeni subjekt, ki se ukvarja z "gospodarsko dejavnostjo" (ponuja blago in storitve na trgu)

SMERNICE ZA PRIJAVITELJE IN PREJEMNIKE DRŽAVNE POMOČI ZA SODELOVALNE RAZISKOVALNO RAZVOJNE (RRI) PROJEKTE

Pričujoče smernice, pripravljene na Institutu »Jožef Stefan« v okviru projekta CRP 2020 št. V7-2145, so vsebinsko osnovane na predhodnih izročkih omenjenega projekta. Vsebinska podlaga za te smernice je podrobneje opredeljena v Mednarodno primerjalnem pregledu sistema državnih pomoči v sodelovalnih RR projektih predhodnega izročka D2.1.1¹. Strukturno je izroček pripravljen po zgledu Smernic prijaviteljem in prejemnikom sredstev za sodelovalne projekte² iz Irske sheme državnih pomoči za sodelovalne raziskovalno razvojne projekte³ Znanstvene Fundacije na Irskem (SFI – Science Foundation Ireland), ki so sicer široko dostopne vključno z ostalimi viri in pravnimi podlagami (glejte spodnji razdelek z viri). Izročku je priložen Obrazec za »učinkovito« sodelovanje z industrijo, ki ga na Irskem prijavitelji financerju oddajo pred sklenitvijo konzorcijske pogodbe. Z Obrazcem financer opravi predhodni preizkus skladnosti potencialne prijave z definicijo »učinkovitega sodelovanja« in razumevanje koncepta upravičenosti državne pomoči pri prijaviteljih projektov. Slednjim obrazec koristi kot osnova (uvodne določbe) za sklepanja konzorcijske pogodbe.

¹ »Mednarodno primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih RR projektih«, izroček projekta Projekt CRP 2020 št. V7-2145.

² [Guidance on state aid for applicants to, and recipients of, SFI grant funding](#)

³ [Science Foundation Ireland Research and Innovation Programme 2021 – 2025.](#)

1 Državna pomoč in financiranje ministrstva / agencije

V nadaljevanju so predstavljene smernice o državni pomoči, ki so pomembne za vse prijavitelje sodelovalnih raziskovalno-razvojnih projektov (v nadaljevanju »Projekti RRI«), podprtih z nepovratnimi državnimi sredstvi, in zlasti za vse prejemnike nepovratne državne pomoči za sodelovanje v okviru Projektov RRI. Prijavitelje in prejemnike nepovratnih sredstev z raziskovalnih organizacij spodbujamo, da po potrebi aktivno sodelujejo s svojimi pisarnami za prenos tehnologij.

Vsa odobrena nepovratna državna sredstva za Projekte RRI so predmet zakonodaje o državni pomoči na podlagi člena 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske Unije (PDEU)⁴, njihova dodelitev in poraba morata biti skladna z njo.

Prijavitelji in prejemniki nepovratnih sredstev za Projekte RRI se morajo zavedati, da se državna pomoč za Projekte RRI razlikuje in ni v enaki meri »zanesljiva« kot pomoč v okviru Pravila de minimis, temveč spada pod izjeme Uredbe o splošnih skupinskih izjemah (GBER)⁵. Z drugimi besedami, dejavnosti, ki se financirajo kot del predlaganega raziskovalnega programa morajo biti "negospodarske" narave in/ali v skladu z definicijo "učinkovitega sodelovanja", če projekt vključuje sodelovanje raziskovalnih organizacij (v nadaljevanju »Raziskovalne organizacije«⁶) z industrijo (v nadaljevanju »Podjetja«⁷) v skladu z Okvirom za državno pomoč za raziskave, razvoj in inovacije (2014/C 198/01) (v nadaljevanju „Okvir R&R&I“⁸).

Prejemniki nepovratnih sredstev morajo zato zagotoviti, da kakršna koli finančna sredstva, ki jih prejmejo od države, ne povzročijo dodelitve neposredne ali posredne državne pomoči in kakorkoli drugače ne izpolnjujejo pogojev iz Okvira R&R&I (Oddelek 2). Prosilci se morajo seznaniti z vsemi ustreznimi smernicami in zagotoviti, da pomisleki glede državne pomoči ne veljajo za njihov predlagani sodelovalni projekt. Vse prijavitelje spodbujamo, da se po potrebi aktivno posvetujejo s svojimi pisarnami za prenos tehnologij. Podjetja, če projekte prijavljajo skupaj z Javnimi Raziskovalnimi Organizacijami (v nadaljevanju »JRO«), lahko nasvet pridobijo posredno od pisarne za prenos tehnologij partnerske JRO, sicer pa se lahko za nasvet obrnejo na ustrezne notranje ali zunanje pravne strokovnjake. Poudariti velja, da je v interesu vseh partnerjev, da je tako izpolnjevanje vseh pogojev za pridobitev projekta, kot tudi sama izvedba in poraba sredstev skladna s pravili o državnih pomočeh.

Nepovratna državna sredstva morajo biti uporabljena za financiranje negospodarskih dejavnosti, podrobneje opisanih v 19. točki Okvira R&R&I, s čimer se zagotovi, da ne pride do dodelitve državne pomoči.

Kot že omenjeno prijaviteljem in prejemnikom nepovratnih sredstev svetujemo, da dodatno k spodnjim navodilom poiščejo lasten neodvisen pravni nasvet. Ministrstvo / agencija ne more

⁴ PDEU - [Pogodba o delovanju Evropske Unije](#).

⁵ GBER - [UREDBA KOMISIJE \(EU\) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgov pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe](#)

⁶ »Raziskovalna organizacija« pomeni »raziskovalno organizacijo« kot je definirana v 2. členu GBER (točka 83) in 12. točki (odstavek ee) Okvira R&R&I, katere negospodarska dejavnost obsega dejavnosti iz 19. točke Okvira R&R&I.

⁷ »Podjetje« pomeni v okviru konkurenčnega prava Evropske Unije vsak subjekt, ki se ukvarja z "gospodarsko dejavnostjo", ne glede na njegov pravni status in način financiranja. In vsaka dejavnost, ki sestoji iz ponujanja blaga ali storitev na danem trgu je gospodarska dejavnost (vir: npr. [European Court Reports 2006 II-04797](#))

⁸ »Okvir R&R&I« [Okvir za državno pomoč za raziskave in razvoj in inovacije](#)

zagotoviti navodil po meri za vsak individualni sodelovalni projekt, in ni odgovorna za skladnost prejemkov nepovratnih sredstev z zakonodajo in pravili o državni pomoči.

Prejemniki nepovratnih sredstev, dodeljenih s strani ministrstva / agencije bodo morali dokazati skladnost z zakonodajo o državni pomoči v sami prijavi projekta ter zaveze iz prijavnice dokumentacije upoštevati med izvajanjem projekta (o pogojih bolj podrobno v nadaljevanju).

2 Upravljanje s pravicami intelektualne lastnine

Ministrstvo / agencija zahteva, da se pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz nepovratnih državnih sredstev, upravljajo skladno s pogoji 28 in/ali 29 Okvira R&R&I.

Vsi dogovori o pravicah intelektualne lastnine morajo biti skladni z zakonodajo in pravili o državnih pomočeh in naj odražajo sodelovalno naravo projekta, raven denarnih in stvarnih obveznosti s strani industrijskih partnerjev ter skladnost z uredbami o državni pomoči. Nadaljnja navodila so podana v nadaljevanju.

3 Skladnost spodbud za sodelovalne projekte z Okvirom R&R&I

Financiranje sodelovalnega projekta se dodeli pod naslednjimi pogoji:

- a) Raziskovalna organizacija vstopa v »učinkovito sodelovanje« skladno s točko 15 (h) Okvira R&R&I;
- b) Raziskovalna organizacija mora zagotoviti, da je izvajanje njenega raziskovalnega programa skladno z določbami 2.2 in 2.3 Okvira R&R&I;
- c) Raziskovalna organizacija in kateri koli drugi subjekt, ki prejema finančna sredstva iz nepovratnih sredstev, ki izvaja dejavnosti tako gospodarske kot negospodarske narave, ima vzpostavljene ustrezne računovodske ločevalne postopke (vključno v zvezi z delovanjem "raziskovalnih infrastruktur") v skladu s točko 18 Okvira R&R&I, tako da je mogoče jasno ločiti obe vrsti dejavnosti ter njune stroške, financiranje in prihodke, da se učinkovito izognemo navzkrižnemu subvencioniranju gospodarske dejavnosti.; in
- d) * Če se raziskovalna organizacija ali raziskovalna infrastruktura uporablja za gospodarske in negospodarske dejavnosti, spada javno financiranje v področje uporabe pravil o državni pomoči samo, če zajema stroške, ki so povezani z gospodarskimi dejavnostmi. Zato je izredno pomembno, da se projekt izvaja prek »učinkovitega sodelovanja (točki 15h in 27 okvira R&R&I), ki samo po sebi šteje med negospodarske dejavnosti (19a okvira R&R&I).

Opomba (d): Irske smernice zastavljajo nekoliko strožje pogoje, ki se nahajajo v drugem delu točke 20 R&R&I in se glasijo: *»če se Raziskovalna organizacija in kateri koli drugi subjekt, ki prejema finančna sredstva iz nepovratnih sredstev (vključno v zvezi z "raziskovalnimi infrastrukturami"), ukvarja tako z gospodarskimi kot negospodarskimi dejavnostmi, mora biti njihova gospodarska dejavnost izključno pomožna dejavnost, tj. dejavnost, ki je neposredno povezana z delovanjem Raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture in je zanjo potrebna ali pa je neločljivo povezana z njeno glavno negospodarsko rabo, po obsegu pa je ta dejavnost omejena skladno s točko 20 Okvira R&R&I. Temu je tako, če gospodarske dejavnosti uporabljajo povsem enake vložke (kot so material, oprema, delo in osnovna sredstva) kot negospodarske dejavnosti in če zmogljivosti, ki jih vsako leto dodelijo za takšne gospodarske dejavnosti, ne presegajo 20 % zadevnih celotnih letnih zmogljivosti subjekta.«*

Komentar (d): Skladno s Študijami EARTO⁹ in JRC¹⁰ ter na podlagi pogovorov z eksperti, povzetimi v izročku 2.1.1¹¹ je ključen nasvet raziskovalnim organizacijam (RO), naj najprej same znotraj sebe preverijo, če imajo dejansko več kot 20% gospodarske dejavnosti. Glede na preglednico na str. 16 študije EARTO oz. poglavju 6.6 izročka 2.1.1 med gospodarske dejavnosti štejejo le »raziskave v imenu podjetij« (pogodbene raziskave in raziskovalne storitve), medtem ko neodvisno učinkovito sodelovanje in projektno sodelovanje s podjetji (financirano s strani javnih agencij) ne šteje v gospodarsko dejavnost, četudi poteka s podjetji in lahko celo denarni tok poteka v smeri s podjetja na RO in jih slovenske javne RO v letnih poročilih prikazujejo skupno kot »prihodke na domačem / tujem trgu«. Podatek o dejanski porabi kapacitet za gospodarsko dejavnost, ki je za slovenske javne RO po vsej verjetnosti manjši od 20%, je koristen tudi z vidika prejemanja pomoči v druge namene (npr. financiranje infrastrukture), saj je lahko financiranje raziskovalne organizacije v celoti izvzeto iz področja uporabe pravil o državni pomoči, če je njena gospodarska dejavnost izključno pomožna dejavnost (točka 20 R&R&I). Ločeno obračunavanje financiranja, stroškov in prihodkov gospodarskih dejavnosti pa je pomembno določilo iz definicije RO v 83. točki 2. člena GBER in 15. (ee) točki okvira R&R&I.

Raziskovalne organizacije naj torej:

I. uredijo ustrezno računovodsko razmejevanje med gospodarsko in negospodarsko dejavnostjo (83. točka 2. člena GBER in točka 15 (ee) okvira R&R&I) in

II. pravilno pojmujejo in računovodsko prikazujejo zasedenost kapacitet za gospodarsko dejavnost in negospodarsko dejavnost (glej preglednico na str. 16 študije EARTO oz. poglavju 6.6 izročka 2.1.1 tega projekta).

Potencialnim prijaviteljem predlagamo pregled smernic Evropske komisije v poglavju 2 Okvira R&R&I. Kot že sporočeno, prosilcem svetujemo tudi, da poiščejo neodvisen pravni nasvet, preden se prijavijo za financiranje pri ministrstvu / agenciji, če so potrebna dodatna pojasnila.

4 »Učinkovito sodelovanje«

Pričujoče smernice so zastavljene v podporo razvijanju in izvajanju programa raziskav ali projekta skladno s pogoji "učinkovitega sodelovanja", kot je opredeljeno v Okviru R&R&I. „Učinkovito sodelovanje“ zahteva tudi, da je izpolnjen eden od pogojev, opredeljenih v točkah 28 in / ali 29 Okvira R&R&I. Prejemniki nepovratnih sredstev s strani ministrstva / agencije morajo dokazati skladnost s pogoji »učinkovitega sodelovanja« in v podporo temu smo izdelali Obrazec za »učinkovito« sodelovanje z industrijo po vzoru obrazca, razvitega s strani Science Foundation Ireland (SFI). Ta obrazec utegne koristiti, če se ga smiselno uporablja za izvajanje predhodnih in naknadnih preverjanj skladnosti z zakonodajo in pravili državne pomoči, ki ga izvede ministrstvo / agencija. Ali pa obrazec

⁹ Kaiser L., Neu M., Teernstra F. 2021. State Aid on R&D&I – The Right Way, A report analysing and clarifying State Aid Rules in R&D&I for RDOs. EARTO - European Association of Research and Technology Organisations. <https://www.earto.eu/wp-content/uploads/EARTO-Report-on-State-Aid-on-RDI-The-Right-Way-Final.pdf>

¹⁰ Andonova, E., Barrada, M., Bole, D., Gulda, K., Hudson, J., Jimenez, V., Karanikic, P., Kaymaktchiyski, S., Kokorotsikos, P., Koycheva, C., Mladenov, T., Rizzuto, C., Shvarova, O., Taylor, S., Teernstra, F., Strategic evaluation of the Bulgarian Centres of Competence and Centres of Excellence and recommendations for their further development; Kert, K., Mosca, J. (ed.), European Commission, Brussels, 2021, JRC123084. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/bulgarian_centres/bulgarian_centres_report.pdf

¹¹ »Mednarodno primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih RR projektih«, izroček projekta Projekt CRP 2020 št. V7-2145.

služi koordinatorju projekta kot neke vrste zaveza partnerjev k spoštovanju omenjenih pravil o državni pomoči in seznam določb, ki morajo biti smiselno naslovljene v konzorcijski pogodbi.

Vsi projekti, ki vključujejo sodelovanje s Podjetji morajo biti skladni z naslednjimi karakteristikami:

»Za projekt šteje, da se izvaja prek učinkovitega sodelovanja, če imata vsaj dve neodvisni pogodbenici skupni cilj, ki temelji na delitvi dela, ter skupaj opredelita njegov obseg, sodelujeta pri njegovi zasnovi, prispevata k izvajanju ter delita finančna, tehnološka, znanstvena in druga tveganja kot tudi rezultate. Ena ali več pogodbenic lahko nosi celotne stroške projekta in tako druge pogodbenice razbremeni finančnih tveganj. O pogojih sodelovalnega projekta, zlasti kar zadeva prispevke za stroške, delitev tveganj in rezultatov, razširjanje rezultatov, dostop do pravic intelektualne lastnine in pravila za njihovo dodelitev, se je treba dogovoriti pred začetkom projekta. Pogodbene raziskave in zagotavljanje raziskovalnih storitev se ne obravnavajo kot oblike sodelovanja.«

Dodatno mora projekt izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

- a) udeležena Podjetja nosijo celotne stroške projekta; ali
- b) rezultati sodelovanja, iz katerih ne izhajajo pravice intelektualne lastnine, se lahko splošno razširjajo in katerekoli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz dejavnosti Raziskovalnih organizacij, se lahko v celoti dodelijo zadevnim subjektom; ali
- c) katere koli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz projekta, ter s tem povezane pravice dostopa, se sodelujočim partnerjem dodelijo tako, da ustrezno odražajo njihove delovne sklope, prispevke in interese; ali
- d) Raziskovalne organizacije prejmejo nadomestilo v višini tržne cene za pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz njihovih dejavnosti in so dodeljene udeležnim Podjetjem ali za katere se udeležnim Podjetjem dodelijo pravice dostopa. Absolutni znesek vrednosti vseh prispevkov, tj. finančnih in nefinančnih, udeleženih Podjetij k stroškom dejavnosti Raziskovalnih organizacij, iz katerih izhajajo zadevne pravice intelektualne lastnine, se lahko odšteje od navedenega nadomestila.

4.1 Pismo o nameri in Obrazec za »učinkovito« sodelovanje z industrijo:

Po zgledu Irskega modela državnih pomoči za sodelovalne projekte je smiselno uvodoma podpisati tudi Pismo o nameri, v katerem se partnerji projekta zavežejo, da sredstva, ki jih prejmejo od ministrstva / agencije ne bodo neposredno ali posredno povzročila dodelitve državne pomoči. To je prvi korak v predhodnih pregledih preverjanja državne pomoči s strani ministrstva / agencije (tj. vnaprejšnji pregled pred dodelitvijo sredstev / delno dodelitvijo sredstev). Obrazec za »učinkovito« sodelovanje z industrijo, opisan spodaj, obsega drugi del teh preverjanj, konzorcijska pogodba pa tretji del.

5 Obrazec za »učinkovito« sodelovanje z industrijo – Primer z Irske

Obrazec za »učinkovito« sodelovanje z industrijo je zasnovan, da podpira raziskovalce pri sodelovanju s partnerji iz industrije in pomaga pri opredelitvi odnosa med strankami, njihovih odgovornosti, upravljanja in regulativnih zadev, pravic intelektualne lastnine, dostopa do infrastrukture in drugih materialov pred začetkom projekta. Namen obrazca je zagotovitev skladnosti z zakonodajo in pravili o državni pomoči. Na Irskem od januarja 2021 naprej SFI – Science Foundation Ireland zahteva, da se ta obrazec izpolni in vrne SFI na dan ali pred datumom, ko je bil sporazum o sodelovanju v raziskavah (konzorcijska pogodba) „dogovorjen“ ali podpisan s strani

ustreznih partnerjev. SFI – Science Foundation Ireland obrazec uporablja za izvajanje predhodnih in naknadnih preverjanj skladnosti z zakonodajo in pravili državne pomoči – predhodna in naknadna preverjanja naj bi bila predpisana kot posledica rezultata revizije dejavnosti, ki jih sofinancira ESRR.

Obrazec vsebuje kontrolni seznam zahtev, ki jih je treba izpolniti, da se zagotovi, da je projekt, ki se izvaja z ustreznim industrijskim partnerjem skladen z definicijo »učinkovitega sodelovanja« iz 27. točke Okvira R&R&I.

Poleg tega obrazec zagotavlja evidenco o tem, kako se je sodelovanje razvilo, kar koristi kot informacija za morebitne prihodnje revizije s strani ministrstva / agencije.

V podporo razumevanju definicij, navedenih v obrazcu in ostali zakonodaji prijavitelje z Raziskovalnih organizacij spodbujamo k sodelovanju s pisarnami za prenos tehnologij, prijavitelje s Podjetij pa z ustreznimi pravnimi eksperti, če se to izkaže kot potrebno.

Na Irskem mora od januarja 2021 glavni raziskovalec (principal researcher) Obrazec za »učinkovito« sodelovanje z industrijo posredovati financerju po e-pošti ali v ustrezni programski nabiralnik pred »dokončanjem«¹² konzorcijske pogodbe.

6 Vloga Konzorcijske pogodbe – pogodbe o sodelovalnem projektu

Za vse uspešne prijave, v katerih sodelujejo Podjetja, morata Raziskovalna organizacija in zadevni industrijski partner(ji) podpisati sporazum o sodelovanju (konzorcijsko pogodbo). Konzorcijska pogodba mora jasno začrtati ureditve glede intelektualne lastnine, zavarovanje, odgovornost in jamstva. Tipično vsebuje podrobno opredelitev dela za raziskavo, ki jo je treba izvesti, in mora vsebovati klavzulo, ki opisuje, kako se bodo rezultati projekta razširjali. Poleg tega mora biti ta sporazum skladen z opredelitvijo „učinkovitega sodelovanja“ iz Okvira R&R&I ali „brez državne pomoči“. Upoštevajte, da ministrstvo / agencija ne ponuja popolnega predloga konzorcijske pogodbe, vsebuje pa nekatere predloge členov in smernice v povezavi z upravljanjem intelektualne lastnine pred, med in po »učinkovitem sodelovanju« na svojih spletnih straneh (*to je v tem trenutku fiktivna trditev*). Konzorcijska pogodba mora biti podpisana s strani vseh zadevnih strank, preden se (ustrezen) program raziskav/projekta pred podpisom krovne pogodbe med ministrstvom / agencijo in koordinatorjem projekta. Tako konzorcijska kot krovna pogodba morata biti podpisani, preden se lahko projekt sploh prične.

7 Pregled skladnosti s pravili o državnih pomočeh

Ministrstvo / agencija imenuje ustrezno osebo / pregledovalce, ki opravijo pregled skladnosti s predpisi o državni pomoči. Kot rečeno na Irskem v prvi fazi, še preden je dejansko podpisana konzorcijska pogodba, izvedejo pregled Obrazca za sodelovanje z industrijo, ki ga prijavitelj pošlje financerju na datum ali pred datumom, ko je bila konzorcijska pogodba dogovorjena. Na Irskem kopijo vsake konzorcijske pogodbe hranijo prijavitelji, kopijo Obrazca za sodelovanje z industrijo pa hrani ministrstvo. Konzorcijsko pogodbo morajo prijavitelji projekta dati v vpogled ministrstvu / agenciji, če ta izvaja revizijo projekta. **V Sloveniji je kopija konzorcijske pogodbe kot del projektne dokumentacije arhivirana tudi na ministrstvu / agenciji, zato verjetno posebnega**

¹² Dokončanje pomeni, da je bila vsebina konzorcijske pogodbe dogovorjena s strani vseh strank in da so bili pridobljeni podpisi vseh strank, ki potrjujejo vsebino konzorcijske pogodbe.

Obrazca za sodelovanje z industrijo načeloma ne bi bilo potrebno oddati ministrstvu / agenciji. Je pa obrazec iz Priloge 1, ki ga na Irskem prijavitelji podpišejo pred sklepanjem konzorcijske pogodbe, vsebinsko koristen tako za prijavitelje (da se vnaprej medsebojno zavežejo k spoštovanju pravil državnih pomoči, ki jih v nadaljevanju vnesejo tudi v konzorcijsko pogodbo) kot pregledovalce pri financerju (da se prepričajo, da bo imela potencialna projektna prijava ključne sestavine »učinkovitega sodelovanja«).

Če se ob pregledu dokumentacije (predhodnem – pred prijavo projekta in naknadnem – po odobritvi in med izvedbo projekta) ugotovijo dvomi v zvezi z upoštevanjem zakonodaje ali pravil državne pomoči ali če se izkaže, da vpletenost Podjetij ne odraža pogojev za „učinkovito sodelovanje“ in pogojev v zvezi s pravicami intelektualne lastnine iz Okvira R&R&I, bo odobritev vloge ali dodelitev sredstev/delnih sredstev zadržana do prejema za pregledovalce zadovoljivo revidirane konzorcijske pogodbe oziroma bo potrebno že dodeljena sredstva vračati po mehanizmu za vračilo sredstev (GBER).

Ministrstvo / agencija priporoča, da raziskovalci in Podjetja ocenijo, ali menijo, da obstaja potencial za neupoštevanje pravil o državnih pomočeh, preden zaprosijo za financiranje. Glede tega se morajo dogovoriti pred oddajo projektne prijave. Prijavitelji bodo morali v spremnem pismu ob prijavi projekta poudariti, zakaj menijo, da državna pomoč ne bo veljala za projekt (tj. "učinkovito sodelovanje", "brez državne pomoči"), če bo to od njih zahtevalo ministrstvo / agencija.

Priloga 1: Obrazec za »učinkovito« sodelovanje z industrijo

- Priloga I: Določbe o učinkovitem sodelovanju v Okviru Evropske komisije za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (2014/C 198/01) (»Okvir R&R&I«)
- Priloga II: Smernice EARTO za učinkovito sodelovanje in sporazume o sodelovanju v raziskavah

Priloga 1: Obrazec za »Učinkovito« sodelovanje z industrijo

Obrazec za »učinkovito« sodelovanje z industrijo

Konkreten obrazec je bil pripravljen s strani Science Foundation Ireland (SFI) in je javno dostopen na naslednji povezavi: <https://www.sfi.ie/funding/sfi-policies-and-guidance/state-aid/>. V nadaljevanju prilagamo prevod originalnega obrazca v slovenski jezik.

S tem obrazcem za industrijsko sodelovanje želi SFI predhodno (tj. vnaprej) preveriti, če projekt, ki bo potencialno financiran v okviru nepovratnih sredstev SFI in bo predvidoma vključeval sodelovanje z industrijskimi partnerji¹, v skladu z ustreznimi določbami Okvira Evropske komisije za državno pomoč za raziskave in razvoj in inovacije izpolnjuje pogoje za "učinkovito sodelovanje".

Ta obrazec morajo prejemniki nepovratnih sredstev izpolniti skupaj z ustreznimi strokovnjaki (pisarne za prenos tehnologij na Raziskovalnih organizacijah in ustrezna notranja/zunanja pravna podpora v podjetjih). Izpolnjene obrazce je treba predložiti SFI na dan ali pred datumom, ko je bil sporazum o sodelovanju v raziskavah (ali pravicah intelektualne lastnine) „dogovorjen“ ali podpisan s strani ustreznih partnerjev. Upoštevajte, da lahko ustrezno pismo o nameri določa določen časovni okvir, v katerem se morajo sporazumi o sodelovanju (ali pravicah intelektualne lastnine) „dogovoriti“ ali podpisati, na primer v 90 ali 180 dneh od začetnega datuma dodelitve nepovratnih sredstev.

¹ "Industrijski partner" je z drugimi besedami "Podjetje" in pomeni v okviru konkurenčnega prava Evropske Unije vsak subjekt, ki se ukvarja z "gospodarsko dejavnostjo", ne glede na njegov pravni status in način financiranja. In vsaka dejavnost, ki sestoji iz ponujanja blaga ali storitev na danem trgu je gospodarska dejavnost (vir: npr. [European Court Reports 2006 II-04797](#))

1. Povzetek projekta:

1.1 Naslov	

1.2 Številka prijave	

Cilji projekta	

Program	

2. Kontaktni podatki

2.1 Glavni raziskovalec	
Ime	
Organizacija	
2.2. Projektni vodja (če ni glavni raziskovalec)	
Ime	
Organizacija	
Industrijski partner 1	
Ime	
Ime glavne kontaktne osebe	
Delovno mesto	
Naslov podjetja	
Industrijski partner 2	
Ime	
Ime glavne kontaktne osebe	
Delovno mesto	
Naslov podjetja	
Industrijski partner 3 ... n (dodaj po potrebi...)	
Ime	
» ...«	

3. Sodelovalni projekt mora biti »učinkovito sodelovanje«²

Z naslednjimi vprašanji se predhodno (vnaprej) preverja, če bo skupni raziskovalni projekt in z njim povezana konzorcijska pogodba skladna z ustreznimi določbami Okvira R&R&I.³

Prosimo preglejte tudi Prilogi 1 in 2 tega Obrazca za sodelovanje z industrijo.

Prosimo potrdite, da bo raziskovalni projekt vključeval vsaj dve neodvisni stranki, ki zasledujeta skupni(e) cilj(e).
DA / NE
Prosimo opišite neodvisni stranki in njun skupni cilj / njun(e) skupni(e) cilj(e) (max. 300 besed).
<i>Vnesite tekst</i>
Prosimo potrdite, da bo projekt osnovan na delitvi dela na način, da bosta stranki / bodo stranke skupaj opredelili njegov obseg, sodelovali pri njegovi zasnovi in prispevali k izvajanju projekta.
DA / NE
Prosimo opišite, kako bo projekt osnovan na delitvi dela na način, da bosta stranki / bodo stranke skupaj opredelili njegov obseg, sodelovali pri njegovi zasnovi in prispevali k izvajanju projekta (max. 300 besed).
<i>Vnesite tekst</i>
Prosimo potrdite, da bo projekt vključeval delitev finančnih, tehnoloških, znanstvenih in drugih tveganj ter rezultatov.
DA / NE
Prosimo opišite, kako bo projekt vključeval delitev finančnih, tehnoloških, znanstvenih in drugih tveganj ter rezultatov (max. 300 besed).
<i>Vnesite tekst</i>
V kolikor raziskovalni projekt vključuje rezultate in/ali pravice intelektualne lastnine, potrdite, da bodo pravice intelektualne lastnine obravnavane v skladu z enim od pogojev iz odstavka 28 Okvira R&R&I (in 29. odstavek, če primerno). Upoštevajte, da se lahko zahteva revizija, ob kateri je potrebno predložiti tudi druga dokazila (licenčne / prodajne pogodbe ipd.) o skladnosti z 28. in 29. točko Okvira R&R&I.
DA / NE
Prosimo potrdite, da bodo v konzorcijski pogodbi vključeni in z vsemi strankami usklajeni vsi zgoraj opisani pogoji ter da bo konzorcijska pogodba podpisana s strani vseh strank pred pričetkom sodelovalnega projekta.
DA / NE
Prosimo potrdite, da raziskovalni projekt NE bo vključeval pogodbenih raziskav in raziskovalnih storitev kot opisano v sekciji 2.2.1 Okvira R&R&I.
DA / NE

² Projekt mora imeti značilnosti »učinkovitega sodelovanja«, kot je določeno v 27. odstavku Okvira Evropske komisije za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (2014/C 198/01) (v nadaljevanju »Okvir R&R&I«) in izpolnjevati enega od pogojev iz odstavkov 28 in 29 (kot je primerno) Okvira R&R&I. Prosilec bo moral dokumentirati in ministrstvu / agenciji predložiti ustrezna dokazila, ki jasno dokazujejo skladnost s temi zahtevami, tako vnaprej kot v času trajanja projekta.

³ Dodatne smernice glede ključnih šestih vprašanj o »učinkovitem« sodelovanju najdete še v poglavju "Kako kvalificirati, da gre za negospodarsko dejavnost v okviru učinkovitega sodelovanja« v izročku projekta CRP 2021 V7-2145 »D2.1.1 Primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih raziskovalno- razvojnih (RR) projektih podjetij in Javnih Raziskovalnih Organizacij JRO v Evropi«

4. Prispevek Industrijskega(ih) partnerja(ev)⁴

Prispevki industrijskih partnerjev	Leto 1	Leto 2	Leto 3	Leto 4	Leto 5	Skupaj
Denarne obveznosti (cash)	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi
Stvarne obveznosti (in kind)	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi
Stroški 1	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi
Stroški 2	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi
Skupaj	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi	Vnesi

5. Podpisi

S spodnjimi podpisi potrjujemo sprejemanje dogovora, da bo projekt potekal skladno z relevantnimi določili Okvir R&R&Ia, ki se nanašajo na "učinkovito sodelovanje".	
ZAKONITI ZASTOPNIK ORGANIZACIJE KOORDINATORJA PROJEKTA	VODJA PROJEKTA
Ime:	Ime:
Delovno mesto / naziv:	Delovno mesto / naziv:
Raziskovalna organizacija:	Raziskovalna organizacija / podjetje:
E -pošta:	E -pošta:
Podpis:	Podpis:
Datum:	Datum:
GLAVNI RAZISKOVALEC (če relevantno)	INDUSTRIJSKI PARTNER 1, 2, 3, ..., n

⁴ Če industrijski partnerji nosijo celotne stroške skupnega raziskovalnega projekta, to pomeni, da nosijo vsa finančna tveganja v skladu z Okvirom R&R&I (kot je določeno v točki 28(a)). Metodologija za izračun celotnih stroškov raziskovalnega projekta mora temeljiti na robustni metodologiji in je lahko predmet revizije.

Priloga 1 k Obrazcu za sodelovanje z industrijo:

Določbe o učinkovitem sodelovanju v Okviru Evropske komisije za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (2014/C 198/01) (»Okvir R&R&I«)

2.2.2 Sodelovanje s podjetji

Točka 27

Za projekt šteje, da se izvaja prek učinkovitega sodelovanja, če imata vsaj dve neodvisni pogodbenici skupni cilj, ki temelji na delitvi dela, ter skupaj opredelita njegov obseg, sodelujeta pri njegovi zasnovi, prispevata k izvajanju ter delita finančna, tehnološka, znanstvena in druga tveganja kot tudi rezultate. Ena ali več pogodbenc lahko nosi celotne stroške projekta in tako druge pogodbenice razbremeni finančnih tveganj. O pogojih sodelovalnega projekta, zlasti kar zadeva prispevke za stroške, delitev tveganj in rezultatov, razširjanje rezultatov, dostop do pravic intelektualne lastnine in pravila za njihovo dodelitev, se je treba dogovoriti pred začetkom projekta¹. Pogodbene raziskave in zagotavljanje raziskovalnih storitev se ne obravnavajo kot oblike sodelovanja.

Točka 28

Če sodelovalne projekte skupaj izvajajo podjetja² in raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, Komisija ugotavlja, da udeležnim podjetjem ni bila dodeljena nobena posredna državna pomoč prek navedenih subjektov zaradi ugodnih pogojev sodelovanja, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:

- (a) udeležena podjetja nosijo celotne stroške projekta; ali
- (b) rezultati sodelovanja, iz katerih ne izhajajo pravice intelektualne lastnine, se lahko splošno razširjajo in katerekoli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz dejavnosti raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, se lahko v celoti dodelijo zadevnim subjektom; ali
- (c) katere koli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz projekta, ter s tem povezane pravice dostopa, se sodelujočim partnerjem dodelijo tako, da ustrezno odražajo njihove delovne sklope, prispevke in interese; ali
- (d) raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture prejmejo nadomestilo v višini tržne cene za pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz njihovih dejavnosti in so dodeljene udeležnim podjetjem ali za katere se udeležnim podjetjem dodelijo pravice dostopa. Absolutni znesek vrednosti vseh prispevkov, tj. finančnih in nefinančnih, udeleženih podjetij k stroškom dejavnosti raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, iz katerih izhajajo zadevne pravice intelektualne lastnine, se lahko odšteje od navedenega nadomestila.

¹ To ne vključuje dokončnih sporazumov o tržni vrednosti iz projekta izhajajočih pravic intelektualne lastnine in vrednosti prispevkov za projekt

² podjetje pomeni v okviru konkurenčnega prava Evropske Unije vsak subjekt, ki se ukvarja z "gospodarsko dejavnostjo", ne glede na njegov pravni status in način financiranja. In vsaka dejavnost, ki sestoji iz ponujanja blaga ali storitev na danem trgu je gospodarska dejavnost ([European Court Reports 2006 II-04797](#))

Točka 29

Za namen točke 28(d) Komisija meni, da prejeta nadomestilo ustreza tržni ceni, če omogoča zadevnim raziskovalnim organizacijam ali raziskovalnim infrastrukturnam, da uživajo polno gospodarsko korist teh pravic, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:

(a) znesek nadomestila je bil določen na podlagi odprtega, preglednega in nediskriminatornega konkurenčnega prodajnega postopka; ali

(b) neodvisne strokovne cenitve potrjujejo, da je znesek nadomestila najmanj enak tržni ceni; ali

(c) raziskovalna organizacija ali raziskovalna infrastruktura lahko kot prodajalec dokaže, da se je o nadomestilu učinkovito pogajala na podlagi strogo poslovnih pogojev, da bi pridobila največjo možno gospodarsko korist v času, ko je pogodba sklenjena, pri tem pa je upoštevala svoje zakonsko določene cilje; ali

(d) v primerih, ko sporazum o sodelovanju udeležnemu podjetju daje pravico prve zavrnitve, kar zadeva pravice intelektualne lastnine, ki so jih ustvarile udeležene raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, če ti subjekti uveljavljajo vzajemno pravico za pridobitev več ekonomsko ugodnih ponudb od tretjih oseb, tako da mora udeleženo podjetje svojo ponudbo v tem smislu uskladiti.

Točka 30

Če ni izpolnjen noben od pogojev iz točke 28, se celotna vrednost prispevka raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture k projektu obravnava kot prednost za udeležena podjetja, za katero se uporabljajo pravila o državnih pomočeh.

Priloga 2 k Obrazcu za sodelovanje z industrijo

Smernice EARTO za učinkovito sodelovanje in sporazume o sodelovanju v raziskavah

Nadaljnji tekst temelji na smernicah, ki jih je objavilo Evropsko združenje raziskovalnih in tehnoloških organizacij (EARTO) v svoji opombi o pravilih EU o državni pomoči za raziskave in inovacije (30. januarja 2018)¹. Kot ugotavlja EARTO, je treba Okvir R&R&I »šteti kot splošni pojasnjevalni dokument. Analiza določenega primera državne pomoči s strani Evropske komisije je močno odvisna od danega konteksta primera, kjer je potrebno strokovno vodenje s pomočjo ustreznih kvalificiranih pravnih ekspertov s področja državnih pomoči in konkurenčnega prava.« V zvezi s konzorcijskimi pogodbami strankam svetujemo, naj pridobijo neodvisno pravno svetovanje v zvezi s skladnostjo glede pravil o državni pomoči.

V skladu z Okvirom R&R&I konzorcijska pogodba, ki vsebuje spodaj naštetih pogoje, načeloma ne bi smela biti problematična z vidika kršenja zakonodaje in pravil o državni pomočeh, saj naj ne bi zagotavljala niti neposredne državne pomoči raziskovalnemu organu niti posredne državne pomoči industrijskemu partnerju.

Bistvene lastnosti take konzorcijske pogodbe so:

- projekt odraža sodelovanje med vsaj dvema neodvisnima strankama, ki zasledujeta skupni cilj, pri čemer v splošnem nista zavezani k doseganju rezultatov, temveč predvsem k zagotavljanju sredstev za izpolnitev skupnega cilja;
- projekt temelji na delitvi dela, tako da stranke skupaj določajo obseg projekta, sodelujejo pri njegovem oblikovanju in prispevajo k njegovi izvedbi;
- obstaja delitev finančnih, tehnoloških, znanstvenih in drugih tveganj med strankami, čeprav lahko ena ali več industrijskih strank nosi celotne stroške projekta in tako druge stranke razbremeni finančnih tveganj;
- obstaja delitev raziskovalnih rezultatov. S tem v zvezi:
 - o Pravice intelektualne lastnine in pravice dostopa do intelektualne lastnine je treba dodeliti različnim strankam glede na vrednost njihovih vložkov in prispevkov k nastanku, v primeru gospodarskega izkoriščanja s strani partnerjev pa se raziskovalni organizaciji izplača nadomestilo, enako tržni ceni, glede na vrednost prispevka raziskovalne organizacije k nastanku in vrednost tehnologije;
 - o Rezultati, ki niso povezani z pravicami intelektualne lastnine, se lahko široko razširjajo, na primer s konferencami, objavami, repozitoriji z odprtim dostopom ali brezplačno ali odprtodno programsko opremo; in
- Konzorcijska pogodba mora biti sklenjena pred začetkom projekta. Vendar to ne pomeni, da morajo biti pred začetkom projekta sklenjeni dokončni dogovori glede tržne vrednosti nastalih pravic intelektualne lastnine in vrednosti prispevkov na projektu.

Da bi se izognili dvomom, je treba poudariti, da pogodbene raziskave in zagotavljanje raziskovalnih storitev ne spadajo med oblike učinkovitega sodelovanja.

¹ EARTO Note on EU State Aid Rules for Research & Innovation. <https://www.earto.eu/wp-content/uploads/EARTO-Note-on-EU-state-aid-rules-for-RDI-final.pdf>

CRP2021 / V7-2145 /Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva / **D2.2.1 Dolgoročni vzdržni model državnih pomoči na nacionalni ravni**. Levin Pal, Špela Stres, Institut "Jožef Stefan", Ljubljana

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D2.2.1

Dolgoročni vzdržni model državnih pomoči na nacionalni ravni

Avtorji:

dr. Levin Pal, dr. Špela Stres; Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Pregledala:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič; Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan"

Podpis vodje projekta:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič, Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan",
Jamova cesta 39, 1000 Ljubljana, Slovenija

KAZALO:

1	Kaj so sodelovalni raziskovalno razvojni projekti?	5
2	Zahteve glede konzorcija:.....	5
3	Dolžnosti vodje konzorcija.....	7
4	Kdo je upravičen do financiranja?.....	7
5	Ali lahko sodelujejo partnerji izven Slovenije?.....	8
6	Koliko sredstev je zagotovljenih?.....	8
7	Kateri stroški so upravičeni?.....	11
8	Intelektualna lastnina	12
9	Kriteriji za ocenjevanje projektnih prijav	12
10	Dokumenti za oddajo.....	15
11	Omenjanje ostalih projektov	15
12	Zagotavljanje znanstvene integritete.....	15
13	Postopek ocenjevanja:.....	16

SLOVARČEK:

Skazi izroček v nadaljevanju se ponavljajo določene kratice in pojmi, ki jih pojasnjujemo v tem slovarčku.

POJEM	POMEN
Ekperimentalni razvoj	<i>„ekspertmentalni razvoj“ pomeni pridobivanje, združevanje, oblikovanje in uporabo obstoječega znanstvenega, tehnološkega, poslovnega ali drugega ustreznega znanja in spretnosti, katerih cilj je razvoj novih ali izboljšanih proizvodov, procesov ali storitev. Ti lahko vključujejo npr. tudi druge dejavnosti, usmerjene v konceptualne opredelitve, načrtovanje in dokumentacijo novih proizvodov, procesov ali storitev. Ekspertmentalni razvoj lahko vključuje izdelavo prototipov, predstavitve, pilotne projekte, preskušanje in potrjevanje novih ali izboljšanih proizvodov, procesov ali storitev v okoljih, ki so tipični za vsakdanje pogoje obratovanja, kadar je osnovni cilj nadalje tehnično izboljšati proizvode, procese ali storitve, ki niso v veliki meri ustaljeni. To lahko vključuje razvoj prototipa ali pilotnega projekta za tržno uporabo, ki je obvezno končni tržni izdelek in je predrag, da bi ga izdelali samo za namene predstavitve in potrjevanja. Ekspertmentalni razvoj ne vključuje rednih ali občasnih sprememb obstoječega proizvoda, proizvodnih linij, proizvodnih procesov, storitev in drugih tekočih dejavnosti, tudi če takšne spremembe pomenijo izboljšanje (točka 15 (j) R&R&I).</i>
GBER	(angl. General Block Exemption Regulation): Uredba Komisije EU o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 PDEU (UL. L. 187, 26.6.2014): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02014R0651-20210801&from=EN (22.7.2022)
Industrijske raziskave	<i>„industrijske raziskave“ pomeni načrtovane raziskave ali kritične preiskave, usmerjene v pridobivanje novega znanja in spretnosti za razvoj novih proizvodov, procesov ali storitev ali za znatno izboljšanje obstoječih proizvodov, procesov ali storitev. Vključuje oblikovanje komponent kompleksnih sistemov in lahko vključuje izdelavo prototipov v laboratorijskem okolju ali okolju s simuliranimi vmesniki obstoječih sistemov ter pilotnih linij, kadar je to potrebno za industrijske raziskave, zlasti za vrednotenje generične tehnologije (15 (q) R&I&I).</i>
Podjetje	angl. »undertaking«; Za opredelitev upravičenca kot podjetje je odločilno, ali izvaja gospodarsko dejavnost, ki vključuje ponujanje proizvodov ali storitev na določenem trgu (Sodba Sodišča z dne 16. junija 1987 v zadevi C-118/85, Komisija proti Italiji, Recueil, str. 2599, točka 7; sodba Sodišča z dne 18. junija 1998 v zadevi C-35/96, Komisija proti Italiji, Recueil, str. I-3851, točka 36; sodba Sodišča z dne 19. februarja 2002 v zadevi C-309/99, Wouters, Recueil, str. I-1577, točka 46) (17 R&R&I).
Poročilo EARTO	Kaiser L., Neu M., Teernstra F. 2021. State Aid on R&D&I – The Right Way, A report analysing and clarifying State Aid Rules in R&D&I for RDOs. EARTO - European Association of Research and Technology Organisations. https://www.earto.eu/wp-content/uploads/EARTO-Report-on-State-Aid-on-RDI-The-Right-Way-Final.pdf (22.7.2022)
R&R&I	Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije – R&R&I, Uradni list EU. 2014 C 198 01 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01)&from=HU (22.7.2022)
Raziskovalna organizacija	<i>„organizacija za razširjanje raziskav in znanja“ ali „raziskovalna organizacija“ pomeni subjekt (kot so univerze ali raziskovalni inštituti, agencije za prenos tehnologije, posredniki za inovacije, v raziskave usmerjeni fizični ali virtualni skupni subjekti), ne glede na njegov pravni status (organizirana po javnem ali zasebnem pravu) ali način financiranja, katerega glavni cilj je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja ali obsežna razširitev rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja. Tudi če ta subjekt med drugim opravlja gospodarske dejavnosti, je treba financiranje, stroške in prihodke teh gospodarskih dejavnosti obračunati ločeno. Podjetja, ki imajo lahko odločilen vpliv na takšen subjekt, npr. v vlogi delničarjev ali članov, ne smejo imeti prednostnega dostopa do rezultatov tega subjekta (2. (83) GBER in 12 (ee) R&R&I).</i>
Sodelovalni (raziskovalno razvojni) projekti	Sodelovalni projekti so projekti, ki se izvajajo prek učinkovitega sodelovanja: »Za projekt šteje, da se izvaja prek učinkovitega sodelovanja, če imata vsaj dve neodvisni pogodbenici skupni cilj, ki temelji na delitvi dela, ter skupaj opredelita njegov obseg, sodelujeta pri njegovi zasnovi, prispevata k izvajanju ter delita finančna, tehnološka, znanstvena in druga tveganja kot tudi rezultate. Ena ali več pogodbenic lahko nosi celotne stroške projekta in tako druge pogodbenice razbremeni finančnih tveganj. O pogojih sodelovalnega projekta, zlasti kar zadeva prispevke za stroške, delitev tveganj in rezultatov, razširjanje rezultatov, dostop do pravic intelektualne lastnine in pravila za njihovo dodelitev, se je treba dogovoriti pred začetkom projekta (3). Pogodbene raziskave in zagotavljanje raziskovalnih storitev se ne obravnavajo kot oblike sodelovanja.« (27. R&R&I)

UVOD:

Pregled nad opravljenim delom in kratkoročni plan dela (stanje na dan 28.8.2022):

V okviru projekta CRP2021 V7-2145 smo do sedaj pripravili in oddali naslednje izročke:

- D1.1.1 »Pregled kritičnih točk prenosa intelektualne lastnine (IL) iz raziskovalne sfere v gospodarstvo«.
- D1.2.1 »Smernice za upravljanje s pravicami intelektualne lastnine v okviru sodelovalnih RR projektov JRO - podjetje in podjetje – podjetje«
- D1.2.2 »Vzorci pogodb za posamezne vrste sodelovanj med partnerji z ustreznimi členi za opredelitev obstoječe, novonastale IL ter ravnanja z obema ob začetku, med potekom in ob zaključku projekta«
- D1.3.1: »Mednarodno primerjalni pregled sistemov vrednotenja tržne vrednosti pravic IL v sodelovalnih projektih«
- D1.3.2: »Postopek za vrednotenje IL« po posameznih metodah«
- D2.1.1: »Mednarodno primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih RR projektih«
- D2.1.2: »Krovni postopek za rabo sistema državnih pomoči in utemeljitev za partnerje«

Konkretni izroček D2.2.1 z naslovom »Dolgoročni vzdržni model državnih pomoči na nacionalni ravni«, pripravljen na dan 26.7.2022, je bil dopolnjen do dne 28.8.2022. Izroček je vključno s prilogami zasnovan po avstrijskem dokumentu "Guidelines for cooperative R&D projects. 2018. Version 3.1. Austrian Research Promotion Agency". Razlog za izbiro avstrijskega modela je njegova dobra strukturiranost, saj zelo kratko in jedrnato, večinoma po alinejah, povzema bistvene vidike sodelovalnih projektov, obenem pa je v angleškem jeziku.* Izroček je na več mestih prilagojen za slovenske razmere in vsebuje komentarje in sklice na predhodne izročke ter relevantno zakonodajo. Dokument naj bi tako odražal osnovno nastavitvev, da se v okviru sodelovalnega projekta financira podjetja po pravilih državnih pomoči, financiranje raziskovalnih organizacij pa je izvzeto iz državnih pomoči in so (ob pravilni nastavitvi in izvedbi) financirane do 100%.

* Med pripravo pregleda tujih nacionalnih sodelovalnih projektov, ki jih navajamo v izročku D2.1.1 v poglavju 7 »Primeri Evropskih sodelovalnih projektov«, je uspelo najti nekaj gradiv iz Anglije, Avstrije, Irske in Italije. Italijanska dokumentacija je dostopna le v italijanskem jeziku. Irska dokumentacija je najbolj izčrpna in obsežna - strukturirana in vsebinsko podobna poročilom EARTO in JRC, iz katerih smo črpali materiale za vsebinski del izročka D2.1.1 in izroček D2.1.2. Angleška dokumentacija je v obliki spletnih strani, ki jih je težavno povezati v neko smiselno celoto. Avstrijski model pa zelo kratko in jedrnato povzame bistvene parametre, ki se nanašajo na sodelovalne projekte skladno s točkami 27-30 okvira R&R&I in 25. člena GBER, zato se zdi najbolj primeren za osnovno strukturo.

DOLGOROČNI VZDRŽNI MODEL DRŽAVNIH POMOČI NA NACIONALNI RAVNI

1 Kaj so sodelovalni raziskovalno razvojni projekti?

Sodelovalni raziskovalno razvojni projekti so projekti, ki sovpadajo z definicijo »učinkovitega sodelovanja« iz točke 15 h in točke 27 R&R&I. V sodelovalnih projektih po principu »učinkovitega sodelovanja« sodeluje več partnerjev, ki so si zastavili skupne raziskovalno razvojne cilje, ki vodijo v razvoj novih produktov, postopkov ali storitev oz. v izboljšavo obstoječih proizvodov, postopkov ali storitev.

Prijavitelji projektov so seznanjeni z naslednjimi osnovnimi parametri:

- Trajanje;
- Višina financiranja;
- Možni kraj vodje in partnerjev konzorcija: (npr. morajo imeti poslovalnico/podružnico v Sloveniji);
- Kontaktna točka (navadno je to vodja konzorcija)
- Kdo lahko odda prijavo projekta za financiranje (navadno vodja konzorcija)

Komentar: Informativni podatek iz avstrijskega razpisa: Maksimalno trajanje: 3 leta; Višina financiranja med 100,000 in maksimalno 2 milijona EUR. Poročilo EARTO (str. 18) navaja naslednje tipične karakteristike sodelovalnih projektov: Trajanje: tipično več kot 1 leto; Višina financiranja (s podjetja na RO): angl. Total global funding from undertaking to RO: 500.000,00 EUR do 1.000.000 EUR (to velja za velike organizacije, npr. Fraunhofer, KU Lueven, CEA ...). V splošnem velja, da vsak vir financiranja prinese določena pravila glede črpanja - na eni strani so vsebinska izhodišča (namen in splošni cilji financiranja) ter na drugi strani sama pravila za izvedbo financiranja (zahteve v smislu kdo je lahko upravičenec in kakšna so pravila glede stroškov, načinov poročanja, zahtevnosti in oblik reševanja vprašanja administrativnega bremena. Če je cilj projekta opraviti celotno razvojno pot od TRL3 do TR6 je trajanje projekta ustrezno daljše, kar velikokrat pomeni okvirno 3 leta (odvisno od področja raziskave), na obdobje pa vpliva tudi kompleksnost vsebine projekta (vir: Komunikacija z vsebinsko spremljevalko CRP V7-2145 na MIZŠ).

2 Zahteve glede konzorcija:

Konzorcij mora vsebovati vsaj eno podjetje in enega ali več medsebojno neodvisnih¹ partnerjev. V vsakem primeru pa mora biti v konzorciju udeležen:

- vsaj eno majhno do srednje veliko podjetje (MSP)² ALI
- ena raziskovalna organizacija ALI
- en partner iz druge članice EU ali druge pogodbenice Sporazuma o evropskem gospodarskem prostoru (EGP)³

Sodelovanje je možno tako med podjetji kot med podjetji in raziskovalnimi organizacijami.

¹ Podjetje je neodvisno, če ima v lasti manj kot 25-odstotni delež (kapitala ali glasovalnih pravic) v katerem koli drugem podjetju in če nobeno drugo podjetje v njem nima več kot 25-odstotnega deleža (<https://echa.europa.eu/sl/support/small-and-medium-sized-enterprises-smes/how-to-determine-the-company-size-category>)

² Definicija MSP: Priporočila Komisije 2003/361/ES z dne 6. 5. 2003, o opredelitvi mikro, majhnih in srednje velikih podjetij in Priloga I Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014

³ Sporazum o evropskem gospodarskem prostoru. Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 9/05 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE5915> (22.7.2022)

Dodatni kriteriji:

- Posamezna podjetja lahko porabijo največ 70 % upravičenih stroškov projekta, pri čemer se deleži s podjetjem povezanih družb štejejo kot eno podjetje;
- Raziskovalne organizacije lahko porabijo največ 70% upravičenih stroškov projekta;
- Raziskovalne organizacije morajo imeti pravico do objave rezultatov, pridobljenih v okviru projekta;
- Pogodbeno sodelovanje in raziskovalne storitve niso upravičene do (so)financiranja;

Konzorcijska pogodba ureja sodelovanje med partnerji konzorcija in pravice intelektualne lastnine, ki se nanašajo na projekt (glej izroček projekta D1.2.2 projekta CRP 2020 V7-2145).

Komentar: Navedene zahteve so iz avstrijskega modela in vse kaže, da so pripravljene z namenom omogočanja maksimalnih kapacitet financiranja za podjetja - skladajo se z zahtevami 6. točke 25. člena GBER (i), po kateri je mogoče zagotoviti maksimalne intenzitete financiranja, če projekt vključuje učinkovito sodelovanje med podjetjem in eno ali več raziskovalnih organizacij. Naveden maksimalni 70% delež porabe upravičenih stroškov projekta iz avstrijskega modela razumemo, da je relevanten za podjetja, ni pa relevanten za raziskovalne organizacije. **Za raziskovalne organizacije je relevantno, da krijejo vsaj 10% upravičenih stroškov, če se v projektu pričakuje rezultate, iz katerih bodo izhajale pravice intelektualne lastnine (izumi, patenti, podatki, skrito znanje, programska oprema...), ki se ne bodo splošno razširjali in dajali v splošno rabo - GBER, 25 (6) (b) (i).** V primeru, da je narava projekta taka, da se vnaprej ve, da iz rezultatov ne bo izhajala intelektualna lastnina, ki je ne bi želeli razkriti javnosti, in je torej predvideno, da se vse rezultate projekta prosto razširja, so lahko ravno tako podjetja financirana do maksimalnih intenzitet, raziskovalne organizacije pa do 100% - GBER, 25 (6) (b) (ii).

Najbolj smiselna nastavitvev za projekte, ki vključujejo »učinkovito sodelovanje« je po GBER 25 (6) (b) (i), saj ta dopušča možnost, da se del rezultatov (npr. komercialno zanimive intelektualne lastnine) ne objavi in se z njo rokuje skladno s točkama 28 in 29 R&R&I.

GBER 25 (6) Intenzivnost pomoči za industrijske raziskave (50% op. a.) in eksperimentalni razvoj (25% op. a) se lahko poveča do največje intenzivnosti pomoči v višini 80 % upravičenih stroškov v naslednjih primerih:

(a) za 10 odstotnih točk za srednja podjetja in 20 odstotnih točk za mala podjetja;

(b) za 15 odstotnih točk, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:

(i) projekt vključuje učinkovito sodelovanje:

*— med podjetji, od katerih je vsaj en MSP; ali se projekt izvaja v vsaj dveh državah članicah ali pa v eni državi članici in eni pogodbenici Sporazuma EGP, **nobeno posamezno podjetje pa ne nosi več kot 70 % upravičenih stroškov, ali***

— med podjetjem in eno ali več organizacij za raziskovanje in širjenje znanja, kadar slednje krijejo vsaj 10 % upravičenih stroškov in imajo pravico objaviti svoje rezultate raziskav;

(ii) rezultati projekta se splošno razširjajo prek konferenc, objav, prosto dostopnih zbirk podatkov ali brezplačne in odprte programske opreme.

3 Dolžnosti vodje konzorcija

(Povzeto po avstrijskem modelu – gre za fleksibilne specifikacije, ki se jih lahko ustrezno prilagajajo glede na potrebe. Jih je pa smiselno določiti ob pripravi razpisa.)

Vodja konzorcija je skozi celotno trajanje projekta odgovoren za:

- Vodenje projekta
- Komunikacijo s financerjem in projektnimi partnerji
- Pregledovati poročila in račune, ki jih dostavijo partnerji konzorcija

Vodja konzorcija se zaveže, da bo

- Upravljal in razdeljeval sredstva
- zaračunane stroške mogoče jasno pripisati projektu
- da bodo stroški upravičeni in vsebina projekta skladna s prijavo
- morebitne spremembe sporočil pravočasno
- zagotovil račune in poročila skladno s pogodbo za financiranje
- zagotovil, da so pogoji sodelovanja določeni v konzorcijski pogodbi

4 Kdo je upravičen do financiranja?

Do sredstev so upravičene pravne osebe, partnerstva in samostojni podjetniki, ki niso del državne uprave, in sicer:

- Podjetja skladno z definicijo¹
- Raziskovalne Organizacije²

Naslednji lahko sodelujejo, vendar ni nujno, da prejmejo tudi sredstva

(Predlog, povzet po avstrijskem modelu – dopuščene so druge rešitve, zadeva je odprta za drugačne situacije – izhodišča za financiranje sorodnih sodelovalnih projektov v na primer Sloveniji so lahko drugačna):

- Podizvajalci (angl. Subcontractors): niso partnerji sodelovalnega projekta. Zagotavljajo izvedbo vnaprej definiranih nalog in so navedeni v kategoriji »stroški tretjih oseb« in niso upravičeni do izkoriščanja rezultatov projekta.
- Drugi udeleženci: to so fizične ali pravne osebe, ki ne prejema sredstev, vendar so navedene v pogodbi o financiranju, vključno z obsegom njihove udeležbe. S pogodbo so določene tudi njihove pravice in dolžnosti.
- Udeležba podizvajalcev in drugih udeležencev mora biti utemeljena v projektni prijavi. Morebitni »drugi udeleženci« so lahko tudi del državne uprave.

¹ »Podjetje« pomeni v okviru konkurenčnega prava Evropske Unije vsak subjekt, ki se ukvarja z "gospodarsko dejavnostjo", ne glede na njegov pravni status in način financiranja. In vsaka dejavnost, ki sestoji iz ponujanja blaga ali storitev na danem trgu je gospodarska dejavnost (vir: npr. [European Court Reports 2006 II-04797](#))

² »Raziskovalna organizacija« pomeni »raziskovalno organizacijo« kot je definirana v 2. členu GBER (točka 83) in 12. točki (odstavek ee) Okvira R&R&I, katere negospodarska dejavnost obsega dejavnosti iz 19. točke Okvira R&R&I.

5 Ali lahko sodelujejo partnerji izven Slovenije?

(Povzeto po avstrijskem modelu – gre za fleksibilne specifike, ki se jih lahko ustrezno prilagaja glede na potrebe. Jih je pa smiselno določiti ob pripravi razpisa.)

- Tuji partnerji ustvarjajo koristi za slovenske konzorcijske partnerje in/ali Slovenijo kot poslovno in raziskovalno lokacijo;
- Omenjene koristi so izrecno navedene v vlogi za pridobitev sredstev;
- Nepovratna sredstva, izplačana partnerjem izven Slovenije, ne presegajo 20 % celotnega zneska financiranja;
- Ocenjevalna komisija priporoča zagotovitev financiranja tujemu partnerju;
- Tuji partner dokaže svojo kreditno sposobnost in likvidnost v skladu z merili, ki veljajo za slovenske partnerje pred sklenitvijo pogodbe;
- Tuji partner se zaveže, da bo pregledal projekt, kot je določeno v pogodbi o financiranju, in predložil ustrezne dokumente v slovenskem ali angleškem jeziku

Alternativna možnost je, da tuje organizacije krijejo svoje stroške iz lastnih sredstev in/ali sredstev, ki jih zagotovi njihova matična država. Sporazumi o sodelovanju za skupno financiranje so sklenjeni z več evropskimi in neevropskimi državami (npr. Evropska pobuda EUREKA, ki zagotavlja finančno podporo za čezmejno sodelovanje med programi). Kot podizvajalci lahko sodelujejo tudi organizacije izven Slovenije.

Komentar: V avstrijskem dokumentu so naštetih zgornji pogoji za vključitev partnerjev iz tujine, vendar pa so ti spet odvisni od izhodišč za financiranje sodelovalnih projektov. Tako je pri kohezijski politiki cilj krepitev regije, zato je tipična situacija, da so vsi partnerji iz določene kohezijske regije (vir: Komunikacija z vsebinsko spremljevalko z MIZŠ). Spodaj informativno naštevamo avstrijske pogoje, iz katerih je razvidno tudi, da vključevanje tujih partnerjev lahko postane še nekoliko bolj kompleksno.

6 Koliko sredstev je zagotovljenih?

Podpora se izplača v obliki nepovratnih sredstev.

Stopnja financiranja se razlikuje glede na vrsto partnerja.

- Stopnja financiranja za podjetja temelji na raziskovalni kategoriji in velikosti podjetja
- Stopnja financiranja za raziskovalne organizacije temelji samo na raziskovalni kategoriji pod pogojem, da prispevek vključuje nekomercialno dejavnost.
- Če prispevek k projektu vključuje komercialno dejavnost, so stopnje financiranja enake kot za podjetja.
- V prijavi je treba navesti, če dodatna sredstva dodeljuje kateri koli drug sofinancer. Če se pridobi večkratno financiranje, le to kumulativno ne sme preseči evropske omejitve financiranja iz GBER (8. člen).

Najvišje intenzivnosti financiranja po GBER 25 (6) (b) (i):

	Raziskovalna(e) organizacija(e) (RO)**	Malo podjetje	Srednje podjetje	Veliko podjetje
Temeljne raziskave	Učinkovito sodelovanje	100 %	100 %	100 %
Industrijske raziskave GBER, Člen 25, odstavek 6 (b) (i)	RO krijejo vsaj 10% upravičenih stroškov	80 %	75 %	65 %
Eksperimentalni razvoj GBER, Člen 25, odstavek 6 (b) (i)	RO imajo pravico objaviti svoje rezultate raziskav	60 %	50 %	40 %

Najvišje intenzivnosti financiranja po GBER 25 (6) (b) (ii):

	Raziskovalna(e) organizacija(e) (RO)**	Malo podjetje	Srednje podjetje	Veliko podjetje
Temeljne raziskave	Pod pogojem, da se rezultati projekta splošno razširjajo prek konferenc, objav, prosto dostopnih zbirk podatkov ali brezplačne in odprte programske opreme	100 %	100 %	100 %
Industrijske raziskave **GBER, Člen 25, odstavek 6 (b) (ii)		80 %	75 %	65 %
Eksperimentalni razvoj ** GBER, Člen 25, odstavek 6 (b) (ii)		60 %	50 %	40 %

Komentar: V primeru »učinkovitega sodelovanja«, pri katerem se pričakuje/dopušča možnost nastanka rezultatov, iz katerih izhajajo komercialno zanimive pravice intelektualne lastnine, ki je partnerji ne bi želeli javno objaviti/dati v splošno uporabo (primer: skrito znanje - poslovna skrivnost, vsebina patentnih prijav prvih 18 mesecev po vložitvi, če je partnerji ne želijo objaviti ipd.) je smiselno postopati po GBER 25 (6) (b) (i) – raziskovalne organizacije krijejo vsaj 10% upravičenih stroškov – to se zdi smiselna nastavitve za sodelovalne projekte, ki vključujejo »učinkovito sodelovanje«, saj dopušča, da se del rezultatov, iz katerih izhaja intelektualna lastnina, ne objavi in ne da v splošno rabo ter se z njimi rokuje skladno s točkama 28 in 29 R&R&I.

Komentar eksperta: »Da, te tabele prikazujejo največje dovoljene intenzivnosti za podjetja. Toda na nacionalni ravni financiranja lahko država uporabi nižje intenzivnosti, da se bodisi prepriča, da je na varni strani zaradi razlogov državne pomoči ali zaradi varčevanja financiranja !!: financiranje podjetij z nižjo intenzivnostjo državi članici omogoča financiranje več RRI projektov (in zato več podjetij) v okviru istega letnega proračuna !!«

Komentar eksperta: »Nadzor državne pomoči EU velja samo za gospodarske dejavnosti. Tako se lahko RO za svoje primarne dejavnosti, kot je opisano v R&R&I financira do 100 %. Torej, npr. stabilno financiranje s strani države članice za neodvisne raziskave ali usklajevanje nepovratnih sredstev EU se ne šteje za državno pomoč. Vendar se taka pomoč nikoli ne sme uporabiti za sofinanciranje gospodarskih dejavnosti ...« (Za več komentarjev ekspertov na to temo glej še izroček D2.1.1)

** Na raziskovalni organizaciji so financirane le njene nekomercialne aktivnosti, ki so skladno s točko 19 R&I&I naslednje:

- Primarne aktivnosti kot je izobraževanje;
- Raziskave in razvoj (neodvisne ali kot del »učinkovitega sodelovanja«)
- Prenos in razširjanje znanja

Velikost podjetja se določi skladno z definicijo iz Priporočil Komisije 2003/361/ES ¹

Raziskovalna kategorija (temeljne ali industrijske raziskave ali eksperimentalni razvoj) mora biti jasno specificirana, da je možno ugotoviti dovoljeno intenzivnost financiranja. Predvsem je treba razlikovati med industrijskimi raziskavami in eksperimentalnim razvojem.

„industrijske raziskave“ pomeni načrtovane raziskave ali kritične preiskave, usmerjene v pridobivanje novega znanja in spretnosti za razvoj novih proizvodov, procesov ali storitev ali za znatno izboljšanje obstoječih proizvodov, procesov ali storitev. Vključuje oblikovanje komponent kompleksnih sistemov in lahko vključuje izdelavo prototipov v laboratorijskem okolju ali okolju s simuliranimi vmesniki obstoječih sistemov ter pilotnih linij, kadar je to potrebno za industrijske raziskave, zlasti za vrednotenje generične tehnologije (točka 15 (q) R&I&I).

Industrijske raziskave imajo z drugimi besedami naslednje značilnosti:

- Poudarek je na načrtovanem raziskovanju ali kritičnem raziskovanju za pridobivanje novega znanja in sposobnosti;
- Industrijske raziskave potekajo predvsem v laboratoriju ali na laboratorijskem nivoju;
- Razvojno tveganje je večje kot pri eksperimentalnem razvoju;
- Stopnja tehnološke pripravljenosti je nižja;
- Časovni horizont za uvedbo na trg je daljši;

„eksperimentalni razvoj“ pomeni pridobivanje, združevanje, oblikovanje in uporabo obstoječega znanstvenega, tehnološkega, poslovnega ali drugega ustreznega znanja in spretnosti, katerih cilj je razvoj novih ali izboljšanih proizvodov, procesov ali storitev. Ti lahko vključujejo npr. tudi druge dejavnosti, usmerjene v konceptualne opredelitve, načrtovanje in dokumentacijo novih proizvodov, procesov ali

¹ Priporočila Komisije 2003/361/ES z dne 6. 5. 2003, o opredelitvi mikro, majhnih in srednje velikih podjetij in Priloga I Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014

storitev. Eksperimentalni razvoj lahko vključuje izdelavo prototipov, predstavitev, pilotne projekte, preskušanje in potrjevanje novih ali izboljšanih proizvodov, procesov ali storitev v okoljih, ki so tipični za vsakdanje pogoje obratovanja, kadar je osnovni cilj nadalje tehnično izboljšati proizvode, procese ali storitve, ki niso v veliki meri ustaljeni. To lahko vključuje razvoj prototipa ali pilotnega projekta za tržno uporabo, ki je obvezno končni tržni izdelek in je predrag, da bi ga izdelali samo za namene predstavitve in potrjevanja. Eksperimentalni razvoj ne vključuje rednih ali občasnih sprememb obstoječega proizvoda, proizvodnih linij, proizvodnih procesov, storitev in drugih tekočih dejavnosti, tudi če takšne spremembe pomenijo izboljšanje (točka 15 (j) R&R&I).

Eksperimentalni razvoj z drugimi besedami vključuje razvijanje nečesa novega iz nečesa, kar že obstaja in / ali izboljševanje nečesa, kar že obstaja. To vključuje:

- Pridobivanje obstoječega znanja in sposobnosti;
- Združevanje obstoječega znanja in sposobnosti;
- Oblikovanje obstoječega znanja in sposobnosti;
- Uporabo obstoječega znanja in sposobnosti;

Ne glede na to, ali projekt vključuje znanstveno, tehnično, ekonomsko ali drugo znanje in sposobnosti – cilj je razvoj novih ali izboljšanih izdelkov, postopkov ali storitev.

Eksperimentalni razvoj ne vključuje rutinskih ali rednih prilagoditev, tudi če bi te spremembe pomenile izboljšave.

Za podrobnosti o obeh raziskovalnih kategorijah (industrijskih raziskavah in eksperimentalnem razvoju) glej prilogo.

Ocenjevalna komisija odloči, v katero raziskovalno kategorijo sodi projekt. Projekt se lahko pretežno dodeli tudi industrijskim raziskavam, če več kot polovica upravičenih stroškov projekta nastane za dejavnosti te kategorije.

Komentar: Glede na vsebino avstrijskih smernic razumemo, da imajo v Avstriji en razpis za financiranje industrijskih raziskav in eksperimentalnega razvoja. Financer imenuje lastno komisijo. Komisija se glede na vsebino prijave odloči, ali bo šlo za projekt TRL 2- 4 (industrijske raziskave) ali za projekt TRL 5-8 (eksperimentalni razvoj) – glej prilogo 2. Kot navedeno v tem poglavju pa mora tudi prijavitelj v prijavi jasno opredeliti in utemeljiti raziskovalno kategorijo (ali gre za industrijske raziskave ali eksperimentalni razvoj).

7 Kateri stroški so upravičeni?

(Povzeto po avstrijskem modelu – gre za fleksibilne specifikke, ki se jih lahko ustrezno prilagaja glede na potrebe. Jih je pa smiselno določiti ob pripravi razpisa.)

Upravičene stroške je potrebno dodeliti neposredno na projekt. To pomeni, da stroški:

- nastanejo poleg običajnih operativnih stroškov v obdobju financiranja projekta;
- so v skladu s pogodbo o financiranju;
- jih je možno dokazati z računi;

Najzgodnejši možni datum za začetek projekta je po oddaji vloge za pridobitev sredstev. Stroški pred tem datumom niso upravičeni.

Posebne določbe za sodelovalne projekte: Stroški tretjih oseb so omejeni na 20 % skupnih stroškov na partnerja. Vsak presežek mora biti utemeljen v opisu projekta. Ta omejitev ne velja za storitve, ki jih zagotavljajo povezana podjetja in so prikazane kot stroški tretjih oseb.

Komentar: Upravičeni stroški so podrobno opredeljeni v Okviru R&R&I (Priloga 1 R&R&I, str. 27)

8 Intelektualna lastnina

Pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz rezultatov projekta, pripadajo konzorciju. Za urejanje razmerij glede intelektualne lastnine med podjetji in raziskovalnimi organizacijami se uporabi določbe Okvira R&R&I iz točk 27 – 30. Okvir R&R&I določa, da se pravice intelektualne lastnine raziskovalnim institucijam dodelijo na način, ki ustrezno odraža njihovo delo, prispevke in interese. Če se pravice prenesejo na vpletena podjetja, prejmejo raziskovalne ustanove nadomestilo v višini tržne cene^{1 2 3}.

Komentar: V zvezi z intelektualno lastnino in pogodbami, ki se nanašajo na upravljanje intelektualne lastnine pred pričetkom projekta uporabite izroček D1.2.1, ki vsebuje člene glede upravljanja intelektualne lastnine skladno z Okvirjem R&R&I. V zvezi z intelektualno lastnino skozi obdobje trajanja sodelovalnega projekta uporabite izroček D2.2.2, ki je bil pripravljen hkrati s tem izročkom.

9 Kriteriji za ocenjevanje projektnih prijav

(Povzeto po avstrijskem modelu – gre za fleksibilne specifikacije, ki se jih lahko ustrezno prilagajajo glede na potrebe. Jih je pa smiselno določiti ob pripravi razpisa. Možna je uporaba drugih meril – npr. prilagoditev meril za ocenjevanje projektov Obzorje Evropa ipd.)

Projektne prijave so ocenjene na podlagi naslednjih štirih kriterijev

1. Kvaliteta projekta (max. 30 točk)
2. Primernost prijavitelja / projektnih partnerjev (max. 20 točk)
3. Koristi od izkoriščanja rezultatov (max. 30 točk)
4. Relevantnost glede na razpis (max. 20 točk)

Spodnja preglednica predstavlja relevantne pod-kriterije. Med ocenjevanjem vsak kriterij dobi določeno število točk. Dodatno je za vsak kriterij določen prag. Če katerikoli pod-kriterij iz točke 4 (Relevantnost glede na razpis) dobi 0 točk, je prijava zavrnjena.

¹ Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije – R&R&I, Uradni list EU. 2014|C 198|01 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01)&from=HU) (21.7.2022)

² D1.2.1 Priprava vzorcev pogodb: Pogodba o financiranju, Konzorcijska pogodba. Izroček CRP2021 / V7-2145

³ D2.2.2 Tipske pogodbe v povezavi z upravljanjem intelektualne lastnine v sodelovalnih projektih. Izroček CRP2021 / V7-2145

1. KVALITETA PROJEKTA	
Točke	30
Prag	18
1.1 Kako dobro je opisano stanje tehnike (raven znanja/tehnologije) in/ali komercialno dostopni izdelki in storitve ter kako zanesljiva je ocena?	6
1.2 Kakšna je stopnja inovativnosti, ki presega stanje tehnike in/ali obstoječe izdelke in storitve ter kako visoko je s tem povezano tveganje?	13,5
1.3. Kakšna je kakovost načrtovanja na podlagi naslednjih kriterijev? <ul style="list-style-type: none"> - Pregledna struktura delovnih paketov - Pregleden prikaz stroškov - Pregleden opis delovnih sklopov glede na obseg dela - Ustrezno razmerje med stroški in planom dela - Ustrezen obseg vodenja projekta - Določbe za obvladovanje tveganj - Realnost izvedbe načrta (trajanje, roki, mejniki, rezultati) - Jasnost in skladnost kooperativnih odnosov - Učinkovita porazdelitev nalog med partnerji konzorcija 	6
1.4. Če se projekt nanaša na ljudi ¹ V kolikšni meri so bile pri načrtovanju projekta upoštevane spolno specifične teme? <ul style="list-style-type: none"> - Kakovost analize spolno specifičnih tem - Integracija v metodični pristop projekta 	4,5
2. PRIMERNOST PRIJAVITELJA IN PROJEKTHNIH PARTNERJEV	
Točke	20
Prag	12
2.1. Ali konzorcij izkazuje znanstvene, tehnične, ekonomske in vodstvene sposobnosti, potrebne za doseganje ciljev projekta?	8,5
2.2. V kolikšni meri imajo konzorcijski partnerji potrebne kvalifikacije in sredstva za zagotovitev uspešne izvedbe projekta sodelovanja?	8
2.3. Ali sestava projektne skupine odraža cilj izboljšanja uravnotežene zastopanosti spolov v sektorju?	3,5

¹ Če so (skupine) oseb predmet raziskave ali bodo rezultati raziskave vplivali na osebe, se mora to odražati v načrtu raziskave. Projekti, katerih vsebina in fokus po tej analizi nimata pomena za spol, bodo v tej podkategoriji dosegli polne točke.

3. KORISTI OD IZKORIŠČANJA REZULTATOV	
Točke	30
Prag	18
<p>3.1. Kakšna je korist za tiste, ki uporabljajo rezultate projekta in kakšen je potencial za izkoriščanje rezultatov? Glede na raziskovalno kategorijo so pomembne različne dimenzije:</p> <p>Za vse raziskovalne kategorije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Komunikacija v zvezi s koristmi za ustrezno ciljno skupino je jasno dokumentirana - Koristi, prednosti ali USP – Unique Selling Proposition so bile kvantitativno in kvalitativno opisane in so verjetne <p>Za projekte industrijskih raziskav</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povečanje znanja ustrezne znanstveno-tehnične ciljne skupine <p>Za projekte eksperimentalnega razvoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uporabniki, trgi in tržni segmenti so opredeljeni in utemeljeni s podatki o prometu - Potencial za povečan promet inovacije oziroma dodana vrednost za rast trga glede na načrtovane stroške projekta - Sredstva, potrebna za prenos rezultatov na trg 	
11	
<p>3.2. Kakšen je vpliv ali strateški pomen rezultatov projekta za vključene organizacije? Na primer z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dolgoročno povečanje raziskovalno-razvojnih zmogljivosti - zagotovitev ali razširitev njihovega položaja na področju raziskav in razvoja - razširitev obstoječih R&R dejavnosti na nova področja uporabe - razvoj R&R platform - odpiranje novih področij poslovanja itd. 	
10	
4. RELEVANTNOST GLEDE NA RAZPIS	
Točke	20
Prag	12
4.1. V kolikšni meri projekt obravnava teme razpisa?	
8	
4.2. V kolikšni meri projekt prispeva k doseganju ciljev razpisa?	
8	
4.3. V kolikšni meri financiranje pozitivno vpliva na projekt v eni ali več od naslednjih dimenzij?	
<ul style="list-style-type: none"> - Izvedba: financiranje sploh omogoča izvedbo projekta - Pospešitev: financiranje pospeši izvajanje - Področje uporabe: financiranje poveča področje uporabe - Obseg: financiranje naredi projekt bolj ambiciozen skozi: <ul style="list-style-type: none"> bolj radikalen pristop k inoviranju večje tveganje nova ali razširjena sodelovanja dolgoročno strateško usmeritev 	
4	

10 Dokumenti za oddajo

(Povzeto po avstrijskem modelu – gre za fleksibilne specifikke, ki se jih lahko ustrezno prilagaja glede na potrebe. Jih je pa smiselno določiti ob pripravi razpisa.)

Poleg stroškovnika in projektne prijave so pomembne priloge še:

- Letni izkaz računovodskih izkazov (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida) iz zadnjih 2 poslovnih let
- Dokazilo o velikosti podjetja

Komentar: Raziskovalna organizacija: naj je vpisana v evidenco raziskovalnih organizacij ARRS (glej izroček CRP V7-2145 D2.1.1¹); izvaja raziskovalni program skladno z določbami 2.2 in 2.3 Okvira R&R&I; če se ukvarja z gospodarsko dejavnostjo, mora imeti vzpostavljene ustrezne računovodske postopke skladno s točko 18 Okvira R&R&I tako da je mogoče jasno ločiti gospodarsko dejavnost od negospodarske dejavnosti.

Učinkovito sodelovanje: priporočljivo je, da se konzorcijski partnerji medsebojno uskladijo in v konzorcijski pogodbi definirajo osnovne sestavine sodelovalnega projekta (glej obrazec za »učinkovito« sodelovanje z industrijo - izroček CRP V7-2145 D2.1.2 in primer konzorcijske pogodbe – izroček CRP V7-2145 D1.2.2)

11 Omenjanje ostalih projektov

(Povzeto po avstrijskem modelu – gre za fleksibilne specifikke, ki se jih lahko ustrezno prilagaja glede na potrebe. Jih je pa smiselno določiti ob pripravi razpisa.)

V podporo presoji vsebine projekta morajo biti v vlogi za financiranje navedeni tisti projekti, ki so bili ali jih javno financirajo slovenski organi in/ali nepovratna sredstva EU, če so ti:

- Predprojekti, ki prinašajo rezultate za ta projekt
- Tekoči ali zaključeni projekti (v zadnjih 3 letih), povezani s prijavljenim projektom

Večkratno sprejemanje že financiranih stroškov ali dela stroškov ni možno. Predlagani projekt se mora jasno razlikovati od projektov, ki so že bili financirani.

12 Zagotavljanje znanstvene integritete

(Povzeto po avstrijskem modelu – gre za fleksibilne specifikke, ki se jih lahko ustrezno prilagaja glede na potrebe. Jih je pa smiselno določiti ob pripravi razpisa.)

Financiranje se lahko dodeli samo prijaviteljem, ki med prijavo in izvedbo projekta izkažejo visoko znanstveno integriteto.

Če preiskava razkrije pomanjkanje znanstvene integritete ali napačno ravnanje (npr. plagiat), je treba prijavo zavrnilo iz formalnih razlogov. Če je bilo financiranje že odobreno, ga je treba zmanjšati, obdržati ali zahtevati nazaj.

¹ D2.1.1 Mednarodno primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih projektih. Izroček CRP2021 / V7-2145

13 Postopek ocenjevanja:

(Povzeto po avstrijskem modelu – gre za fleksibilne specifike, ki se jih lahko ustrezno prilagaja glede na potrebe. Jih je pa smiselno določiti ob pripravi razpisa.)

Predložene dokumente pregledajo nacionalni in mednarodni strokovnjaki na podlagi meril, navedenih v poglavju 1.9. Ocenjevalna komisija na podlagi pisnih mnenj poda priporočilo glede financiranja. V utemeljenih primerih je možno izključiti recenzente (posameznike ali osebe posameznih organizacij).

Financer s pomočjo lastnih strokovnjakov preveri finančni potencial (boniteta in likvidnost) sodelujočih podjetij. Podjetjem v težavah¹ ni mogoče zagotoviti financiranja.

¹ Podjetja v težavah, kot so opredeljena v Uredbi o splošnih skupinskih izjemah (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014

Priloga 1:

Raziskovalna Kategorija »Industrijske raziskave«

Industrijske raziskave vključujejo načrtovane raziskave ali kritične raziskave za pridobivanje novih znanj in sposobnosti z namenom razvoja novih izdelkov, postopkov ali storitev ali občutne izboljšave obstoječih.

To lahko vključuje tudi:

- razvijanje delov kompleksnih sistemov
- če je to potrebno za validacijo tehnoloških osnov
- izdelava prototipov v laboratorijskem okolju ali v okolju s simuliranimi vmesniki do obstoječih sistemov
- izgradnja pilotnih linij

Industrijske raziskave ne segajo dlje od dokazovanja koncepta (Proof of concept).

Naslednja vprašanja so koristna pri razvrščanju projekta v ustrezno kategorijo. Če so odgovori na večino teh vprašanj pritrdilni, gre za industrijsko raziskavo:

- Ali projekt izključuje neposredno komercialno izkoriščanje rezultatov?
- Ali projekt vključuje načrtovano raziskovanje ali kritično raziskovanje z namenom pridobivanja novih znanj in sposobnosti?
- Ali raziskovalne dejavnosti večinoma potekajo v laboratoriju ali na laboratorijskem nivoju?
- Ali projekt vključuje visoko raziskovalno tveganje?
- Ali je za projekt značilna nizka stopnja tehnološke zrelosti ali integracije?
- Ali ima projekt dolgo časovno obdobje v smislu tržne pripravljenosti v dotičnem gospodarskem sektorju?
- Ali se prototipi uporabljajo izključno za validacijo tehničnih osnov in ali projekt izključuje gradnjo prototipov zunaj laboratorijskega okolja?
- Ali projekt izključuje razvoj prototipa, katerega oblika, obseg, funkcija, delovanje in izdelava so v veliki meri podobni končnemu izdelku?

Raziskovalna kategorija »Eksperimentalni razvoj«

Eksperimentalni razvoj vključuje pridobivanje, združevanje, oblikovanje in uporabo obstoječega znanstvenega, tehničnega, ekonomskega ali drugega ustreznega znanja in sposobnosti z namenom razvoja novih ali izboljšanih izdelkov, postopkov ali storitev.

To lahko vključuje tudi:

- Aktivnosti za oblikovanje, načrtovanje in dokumentiranje novih izdelkov, postopkov in storitev.
- Če je glavni cilj izboljšanje prihodnjih izdelkov, postopkov ali storitev: razvoj prototipov, demonstracijskih ukrepov in pilotnih projektov ter testiranje in validacija novih ali izboljšanih izdelkov, postopkov in storitev v ustreznem okolju v dejanskih pogojih delovanja.
- Razvoj komercialno uporabnih prototipov in pilotnih projektov, če bi bil razviti izdelek predrag samo za namene demonstracije in validacije.

Eksperimentalni razvoj ne sega dlje od »demonstracije prototipa (sistema) v ustreznem okolju«. Izjema: komercialno uporabni prototipi in pilotni projekti, če bi bil razviti izdelek predrag samo za namene predstavitve in validacije.

Eksperimentalni razvoj ne vključuje rutinskih ali rednih prilagoditev, tudi če bi spremembe pomenile izboljšave.

Naslednja vprašanja so koristna pri razvrščanju projekta v ustrežno kategorijo. Če so odgovori na večino teh vprašanj pritrdilni, je treba projekt dodeliti eksperimentalnemu razvoju:

- Ali projekt temelji na obstoječem znanstvenem, tehničnem, ekonomskem ali drugem pomembnem znanju in sposobnostih, tako da ustvarja novo razširjeno znanje in sposobnosti ali rekombinira obstoječe znanje?
- Ali projekt izključuje rutinske ali redne spremembe izdelkov, proizvodnih linij, proizvodnih procesov, obstoječih storitev ali drugih tekočih operativnih procesov?
- Ali projekt izključuje neposredno komercialno izkoriščanje rezultatov ali končnega izdelka? Izjema: komercialno uporabni prototipi in pilotni projekti, če neizogibno predstavljajo komercialni končni izdelek in bi bila njihova proizvodnja predraga samo za namene predstavitve in validacije.
- Ali projekt izrecno izključuje aktivnosti, ki so usmerjene v serijsko proizvodnjo?
- Ali projekt izrecno izključuje aktivnosti, namenjene uvajanju na trg?

Priloga 2:

Stopnje pripravljenosti tehnologije

Če se razpis nanaša na shemo »TRL« (Technology Readiness Levels^{1 2 3}), je relevantna spodnja shema:

Raziskovalna kategorija:	Raven tehnološke razvitosti proizvoda
Temeljne raziskave	TRL 1 Osnovni principi - opaženi
Industrijske raziskave	TRL 2 Zamisel tehnologije in/ali izoblikovana uporabnost TRL 3 Analitičen in eksperimentalni dokaz kritične funkcije in/ali značilnosti v potrditev koncepta TRL 4 Potrditev tehnološke sestavine v laboratorijskem okolju / osnovne tehnološke sestavine so integrirane
Eksperimentalni razvoj	TRL 5 Potrditev tehnološke sestavine v simuliranem okolju / laboratorijska integracija komponent TRL 6 Tehnološki sistem ali demonstracijski prototip v ustrezno oblikovanem okolju / preizkušanje prototipa v verodostojnem laboratorijskem okolju TRL 7 Demonstracija prototipa tehnološkega sistema v operativnem okolju TRL 8 Dejanski tehnološki sistem je dokončan in s tehničnimi preizkusi ter demonstracijo kvalificiran
Predstavitev na trgu	TRL 9 Tehnološki sistem je kvalificiran z uspešno izvedbo operativnih nalog / uporaba tehnologije v njeni končni obliki in v predvidenih pogojih operativne uporabe

¹ A European strategy for Key Enabling Technologies – A bridge to growth and jobs: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0341:FIN:EN:PDF> (22.7.2022)

² Točka 75 okvira R&R&I: Pri razvrščanju različnih dejavnosti glede na ustrezno kategorijo se bo Komisija sklicevala na lastno prakso ter na posebne primere in pojasnila iz priložnika Frascati organizacije OECD (V praksi velja, razen če se dokaže, da bi bilo treba v posameznih primerih uporabljati drugačno lestvico, da različne kategorije R&R ustrezajo ravnom **1 (temeljne raziskave)**, **2-4 (industrijske raziskave)** in **5-8 (eksperimentalni razvoj)** tehnološke pripravljenosti – glej Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, „Evropska strategija za ključne omogočivne tehnologije – pot do rasti in delovnih mest“, COM(2012) 341 final z dne 26. junija 2012.).

³ Zaščita in trženje tehnologij za raziskovalce in podjetja. Zbornik prispevkov partnerjev Konzorcija za prenos tehnologij z JRO v gospodarstvo (KTT) http://tehnologije.ijs.si/wp-content/uploads/2021/02/Brosura_KTT_29.01.2021_splet_23.2.pdf (22.7.2022)

CRP2021 / V7-2145 /Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva / **D2.2.2 Tipske pogodbe med subjekti sodelovalnih projektov in s tretjimi osebami glede na vrsto sodelovanja.** Levin Pal, Tomaž Lutman, Špela Stres, Institut "Jožef Stefan", Ljubljana

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D2.2.2

Tipske pogodbe med subjekti sodelovalnih projektov in s tretjimi osebami glede na vrsto sodelovanja

Avtorji:

dr. Levin Pal, Tomaž Lutman, dr. Špela Stres; Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Pregledala:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič; Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan"

Podpis vodje projekta:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič, Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan",
Jamova cesta 39, 1000 Ljubljana, Slovenija

KAZALO:

1	Upravljanje z intelektualno lastnino pred, med in po sodelovalnem projektu – krovno.....	4
1.1	Splošna priporočila partnerjem pred začetkom projekta.....	4
1.1.1	Sodelovalni projekt mora izpolnjevati pogoje »učinkovitega sodelovanja«.....	5
1.2	Splošna priporočila partnerjem med in po izvajanju sodelovalnega projekta.....	5
2	Primerne in nesprejemljive specifike v zvezi z obstoječo intelektualno lastnino pred začetkom projekta.....	7
3	Upravljanje z novonastalo intelektualno lastnino v okviru sodelovalnega projekta.....	9
3.1	Tipično stanje intelektualne lastnine po nastanku v sodelovalnem projektu:	10
3.2	Tipična pot upravljanja z intelektualno lastnino v (delni) lasti raziskovalne organizacije v primeru interesa po komercialni uporabi.....	10
3.2.1	Kaj so pogajanja na podlagi strogo poslovnih pogojev?	10
	Priloga 1: Dogovor o skupnem imetništvu izuma.....	12
	Priloga 2: Pogodba o nerazkrivanju zaupnih podatkov	18
	Priloga 3: Licenčna pogodba	22
	Priloga 4: Kupoprodajna pogodba.....	28
	Priloga 5: Pogodba o medsebojnem sodelovanju in izkoriščanju tehnologije	32

UVOD:

Pregled nad opravljenim delom in kratkoročni plan dela (stanje na dan 26.7.2022):

V okviru projekta CRP2021 V7-2145 smo do sedaj pripravili in oddali naslednje izročke:

- D1.1.1 »Pregled kritičnih točk prenosa intelektualne lastnine (IL) iz raziskovalne sfere v gospodarstvo«.
- D1.2.1 »Smernice za upravljanje s pravicami intelektualne lastnine v okviru sodelovalnih RR projektov JRO - podjetje in podjetje – podjetje«
- D1.2.2 »Vzorci pogodb za posamezne vrste sodelovanj med partnerji z ustreznimi členi za opredelitev obstoječe, novonastale IL ter ravnanja z obema ob začetku, med potekom in ob zaključku projekta«
- D1.3.1: »Mednarodno primerjalni pregled sistemov vrednotenja tržne vrednosti pravic IL v sodelovalnih projektih«
- D1.3.2: »Postopek za vrednotenje IL« po posameznih metodah«
- D2.1.1: »Mednarodno primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih RR projektih«
- D2.1.2: »Krovni postopek za rabo sistema državnih pomoči in utemeljitev za partnerje«
- D2.2.1: »Dolgoročni vzdržni model državnih pomoči na nacionalni ravni«

Konkretni izroček D2.2.2 z naslovom »Tipske pogodbe med subjekti sodelovalnih projektov in s tretjimi osebami glede na vrsto sodelovanja« je bil pripravljen na dan 27.7.2022.

V izročku se na začetku nahaja:

- Krovni shematski prikaz upravljanja z intelektualno lastnino pred, med in po sodelovalnem projektu (Slika 1);
- Podrobnejši shematski prikaz pogojev v zvezi z obstoječo intelektualno lastnino pred začetkom projekta (Slika 2) in;
- Podrobnejši shematski prikaz upravljanja z novonastalo intelektualno lastnino (Slika 3).

Shematskim prikazom sledijo tipske pogodbe za upravljanje z intelektualno lastnino, pripravljene na Centru za prenos tehnologij in inovacij na Institutu Jožef Stefan:

- Pogodba o deljenem imetništvu intelektualne lastnine
- Pogodba o ne-razkrivanju zaupnih informacij
- Licenčna pogodba
- Pogodba o prodaji intelektualne lastnine
- Raziskovalno razvojna pogodba z izkoriščanjem intelektualne lastnine

1 Upravljanje z intelektualno lastnino pred, med in po sodelovalnem projektu – krovno

Splošna priporočila pred sodelovalnim projektom so vsebinsko podrobneje razdelana v Izročkih D1.1 in D1.2.1 tega projekta, shematično so prikazana na Sliki 1 tega izročka, ustrezni predlogi pogodb za upravljanje z intelektualno lastnino pa se nahajajo v Prilogah tega izročka.

Pred sodelovalnim projektom se lahko pri vsakem izmed partnerjev ali pri posameznih partnerjih projekta nahaja določena **obstoječa intelektualna lastnina (angl. Background)**, s katero posamezni partnerji vstopajo v projekt.

1.1 Splošna priporočila partnerjem pred začetkom projekta

Splošna priporočila partnerjem v obdobju prijavljanja sodelovalnega projekta, torej pred začetkom samega projekta:

- Partnerji naj med seboj sklenejo **Pogodbo o ne-razkrivanju zaupnih podatkov (Priloga 2)** še preden se sploh pričnejo podrobneje pogovarjati o vsebini in izvedbi projekta ter še posebej o obstoječi intelektualni lastnini (izumih, patentih, poslovnih skrivnostih, vsebini projekta ipd.);
- Partnerji naj se v zvezi s postopki in analizami intelektualne lastnine obrnejo na pisarne za prenos tehnologij na JRO oz. na ustrezno usposobljene notranje ali zunanje strokovnjake.
- Partnerji naj vsak pri sebi poskrbijo, da imajo urejene pravno-formalne zadeve v zvezi intelektualno lastnino in dostop do nje:
 - o **Pogodba o deljenem imetništvu intelektualne lastnine (Priloga 1)** mora biti sklenjena med imetniki intelektualne lastnine, če je teh več. Pogodba mora dopuščati dostop do intelektualne lastnine za namen sodelovalnega projekta še posebej v primeru, da so imetniki intelektualne lastnine drugi partnerji od tistih, ki se dogovarjajo za sodelovalni projekt;
 - o **Obstoječa intelektualna lastnina imeti ustrezen tehnološki in tržni potencial ter prostost uporabe (FTO - Freedom To Operate):** Pri analizah tehnološkega, tržnega potenciala in FTO na JRO se je na JRO smiselno obrniti na pisarne za prenos tehnologij, v podjetjih pa na ustrezno usposobljene notranje ali zunanje strokovnjake;
 - o **Intelektualna lastnina mora biti praviloma registrirana kot neopredmeteno sredstvo:** pravilno je, da se ta formalni postopek pri imetniku vedno opravi takoj ob prevzemu intelektualne lastnine in se hkrati intelektualni lastnini določi začetna nabavna vrednost, ki je praviloma predstavlja nabavno vrednost intelektualne lastnine in stroške v zvezi z njenim nastajanjem;
 - o **Priporočljivo je, da je obstoječa intelektualna lastnina ustrezno zaščitena** že pred pričetkom sodelovalnega projekta, in sicer:
 - **Poslovno skrivnost** se registrira interno kot neopredmeteno sredstvo, pred tretjimi osebami se jo zaščiti s **Pogodbami o ne-razkrivanju zaupnih informacij (Priloga 2)**. Poslovna skrivnost je lahko izum ali katerokoli drugo avtorsko delo (npr. programska koda), ki zaradi svojega komercialnega potenciala ni bilo razkrito javnosti.
 - **Industrijsko lastnino** (najpogosteje Patente, Modele in Znamke), se zaščiti **pri uradih za zaščito intelektualne lastnine;**
 - o **Obstoječo intelektualno lastnino se lahko vnaprej ovrednoti – določi tržno vrednost** pred pričetkom sodelovalnega projekta (npr. če že v času prijave projekta obstaja interes

na trgu za licenciranje / odkup te intelektualne lastnine). Za vrednotenje intelektualne lastnine se najpogosteje uporabi kombinacija Dohodkovne metode, Tržne metode in Stroškovne metode, *o čemer podrobneje pišemo v izročkih D1.3.1 in D1.3.2 tega projekta.*

1.1.1 Sodelovalni projekt mora izpolnjevati pogoje »učinkovitega sodelovanja«

Sodelovalni projekt mora zadostiti definiciji »učinkovitega sodelovanja« skladno s točko 27 R&R&I – kot povzeto na Sliki 1. Učinkovito sodelovanje je namreč skladno z R&R&I negospodarska dejavnost, ki se jo lahko financira z maksimalnimi intenzitetami po shemi iz Priloge II R&R&I.

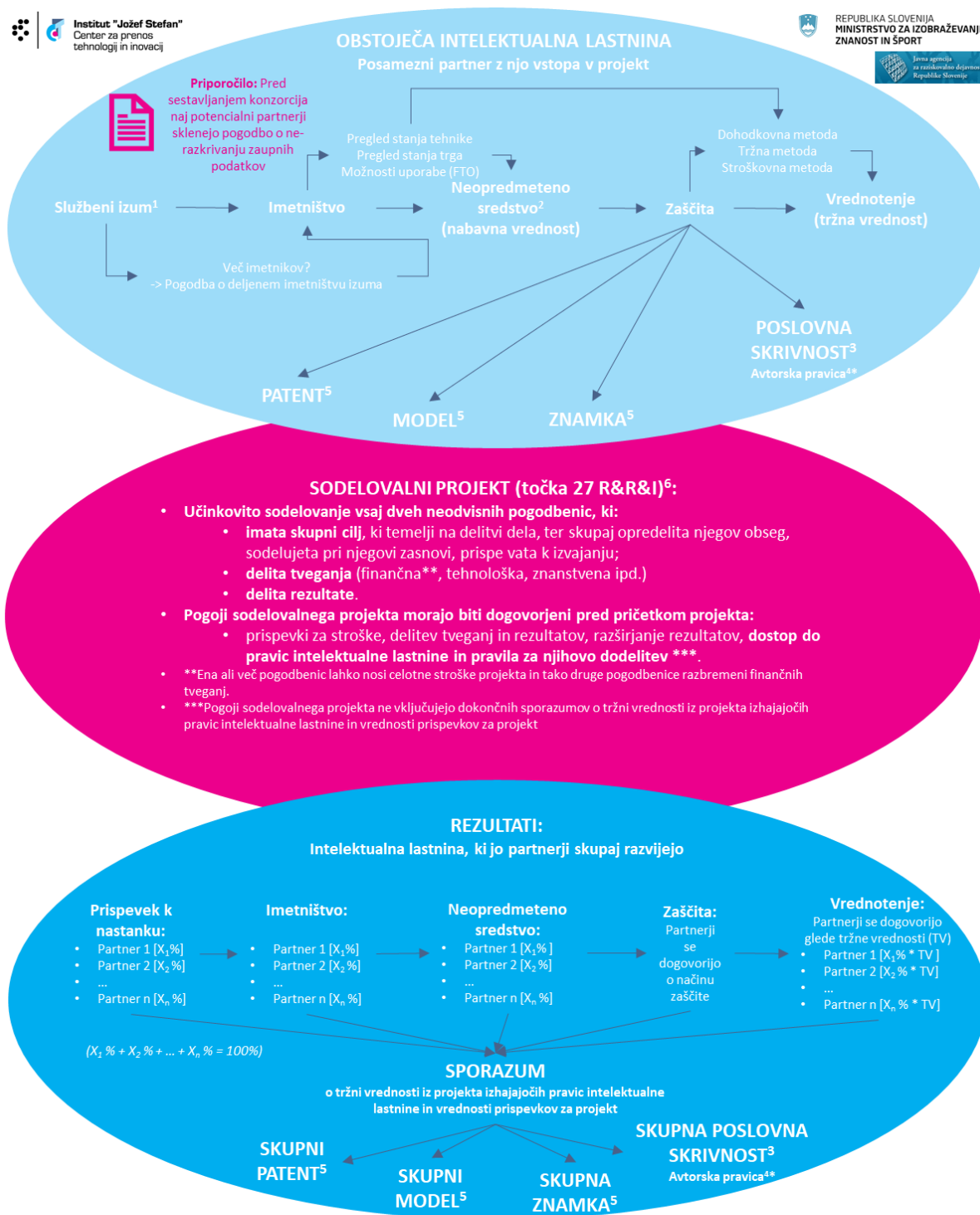
Podrobneje o tem v izročku D2.1.1 tega projekta. Povzetek bistvenih značilnosti sodelovalnih projektov kot negospodarske dejavnosti se nahaja tudi v izročku D2.1.2. Povzetek bistvenih zahtev za maksimalno intenziteto financiranja glede na sestavo konzorcija se nahaja v izročku D2.2.1.

1.2 Splošna priporočila partnerjem med in po izvajanju sodelovalnega projekta

Splošna priporočila partnerjem v obdobju med izvajanjem sodelovalnega projekta, ko partnerji skupaj razvijajo novo-nastalo intelektualno lastnino (Rezultate – *angl. Results*):

- **Prispevke posameznih partnerjev k nastanku Rezultatov** naj partnerji določijo ob nastanku nove intelektualne lastnine;
- **Imetništvo Rezultatov** naj uredijo s pogodbo o deljenem imetništvu intelektualne lastnine (**Priloga 1**). Delež imetništva intelektualne lastnine naj izpeljejo iz deležev prispevkov k nastanku izuma;
- Intelektualno lastnino naj skladno z deleži imetništva registrirajo kot **neopredmeteno sredstvo** ter se (navadno kar s pogodbo o deljenem imetništvu) dogovorijo **o ustreznem načinu zaščite** in trženja.
- V primeru, da obstaja znotraj konzorcija ali pri tretjih osebah interes po uporabi (licenciranju) ali odkupu intelektualne lastnine, je treba **ovrednotiti tržno vrednost intelektualne lastnine** skladno z Okvirom R&R&I (kar je shematsko prikazano v 3. poglavju tega izročka).
- Partnerji se v medsebojnih pogajanjih in pogajanjih s tretjimi osebami še pred prodajo **dokončno sporazumejo o tržni vrednosti** iz projekta izhajajočih pravic **intelektualne lastnine**.

Postopki upravljanja z intelektualno lastnino med in po zaključenem projektu so podrobneje opisani v 3. poglavju tega dokumenta.

1. Zakon o izumih z delovnega razmerja (ZPILDR), Uradni List RS, št. 15/07; 2. Slovenski računovodski standardi – SRS, Uradni List RS, št. 95/15; 3. Zakon o poslovni skrivnosti (ZPosS), Uradni List, št. 22/19; 4. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP), Uradni List, št. 16/07; 5. Zakon o industrijski lastnini (ZIL-1), Uradni List RS, št. 51/06; 6. R&R&I: Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije – R&R&I, Uradni list EU. 2014[C 198]01

* Poslovna skrivnost je lahko izum ali katerokoli drugo avtorsko delo, ki zaradi svojega komercialnega potenciala ali drugih objektivnih razlogov ni razkrito javnosti (npr. rezultati raziskav, računalniški program, baza podatkov, načrti, tehnične risbe ipd.)

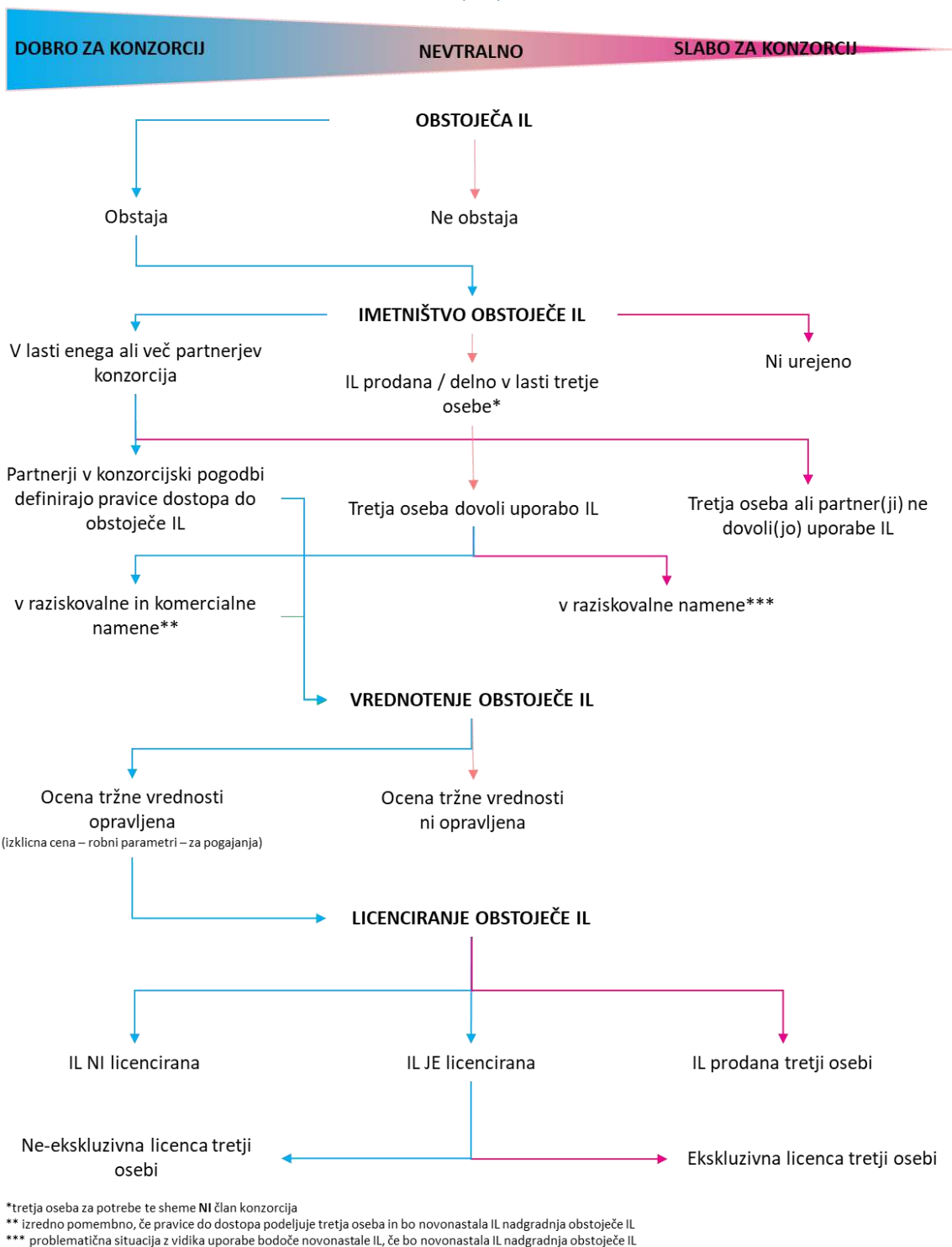
Slika 1. Krovni shematski prikaz upravljanja z intelektualno lastnino pred, med in po sodelovalnem projektu.

2 Primerne in nesprejemljive specifike v zvezi z obstoječo intelektualno lastnino pred začetkom projekta

Pred prijavo konzorcija je smiselno, da vsak parter pri sebi preveri, če ima zagotovljene možnosti, da lahko ponudi dostop do obstoječe intelektualne lastnine projektnim partnerjem.

- **Imetništvo:** Če je več imetnikov intelektualne lastnine, mora biti imetništvo urejeno.
- **Pravice dostopa do obstoječe intelektualne lastnine:** Solastnik(i), ki bodisi so bodisi niso projektni partnerji, morajo dovoliti dostop do intelektualne lastnine za potrebe projekta.
- **Dostop do obstoječe intelektualne lastnine v raziskovalne in komercialne namene:** Dostop do intelektualne lastnine izključno v raziskovalne namene utegne biti kasneje tekom projekta problematičen, če bi potencialno prišlo do komercializacije izdelkov, storitev ali novonastale intelektualne lastnine, ki bi nastala z uporabo in kot nadgradnja obstoječe intelektualne lastnine.
- **Vrednotenje obstoječe intelektualne lastnine:** Ni nujno, da je ob začetku projekta intelektualna lastnina ovrednotena, zagotovo pa bi morala biti praviloma predhodno ovrednotena (izklicna cena – robni parametri za pogajanja) v primeru, da je bila obstoječa intelektualna lastnina že licencirana tretjim osebam
- **Licenciranje intelektualne lastnine:** Če je bila intelektualna lastnina pred pričetkom sodelovalnega projekta licencirana tretjim osebam, je primerno, da je licenca ne-ekskluzivna. V primeru ekskluzivne licence tretjim osebam (še posebej, če te niso članice konzorcija), je dajanje dostopa do intelektualne lastnine partnerjem konzorcija v komercialne namene brez predhodnega soglasja kupca ekskluzivne licence postane problematično v primeru, da tekom sodelovalnega projekta nastane nova intelektualna lastnina, ki je zasnovana kot nadgradnja obstoječe intelektualne lastnine, ekskluzivno licencirane tretji osebi, ki ni konzorcijski partner.
- **Prodaja intelektualne lastnine:** Če je bila intelektualna lastnina prodana tretji osebi, ki ni član konzorcija, jo projektni partnerji sicer lahko uporabljajo v raziskovalne namene, vendar kakršnakoli raba v komercialne namene ni mogoča brez predhodnega soglasja imetnika intelektualne lastnine. Podobno kot pri ekskluzivni licenci tudi v primeru prodane obstoječe intelektualne lastnine situacija postane problematična v primeru, da tekom sodelovalnega projekta nastane nova intelektualna lastnina, ki je zasnovana kot nadgradnja obstoječe intelektualne lastnine, ki je v lasti tretje osebe, ki ni konzorcijski partner.

Postopki upravljanja z intelektualno lastnino med in po zaključenem projektu so podrobneje opisani v 3. poglavju tega dokumenta.

Slika 2. Podrobnejši shematski prikaz pogojev v zvezi z obstoječo intelektualno lastnino pred začetkom projekta.

3 Upravljanje z novonastalo intelektualno lastnino v okviru sodelovalnega projekta

Poleg tega, da mora projekt imeti značilnosti »učinkovitega sodelovanja«, mora v zvezi z intelektualno lastnino dodatno izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

V zvezi s tem glejte še Prilogo 1 k izročku D2.1.2 oz. Okvir R&R&I v točkah 28 in 29 spodaj - kot citirano na Sliki 3 tega izročka.

Točka 28 R&R&I

Če sodelovalne projekte skupaj izvajajo podjetja¹ in raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, Komisija ugotavlja, da udeležnim podjetjem ni bila dodeljena nobena posredna državna pomoč prek navedenih subjektov zaradi ugodnih pogojev sodelovanja, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:

(a) udeležena podjetja nosijo celotne stroške projekta; ali

(b) rezultati sodelovanja, iz katerih ne izhajajo pravice intelektualne lastnine, se lahko splošno razširjajo in katerekoli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz dejavnosti raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, se lahko v celoti dodelijo zadevnim subjektom; ali

(c) katere koli pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz projekta, ter s tem povezane pravice dostopa, se sodelujočim partnerjem dodelijo tako, da ustrezno odražajo njihove delovne sklope, prispevke in interese; ali

(d) raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture prejmejo nadomestilo v višini tržne cene za pravice intelektualne lastnine, ki izhajajo iz njihovih dejavnosti in so dodeljene udeležnim podjetjem ali za katere se udeležnim podjetjem dodelijo pravice dostopa. Absolutni znesek vrednosti vseh prispevkov, tj. finančnih in nefinančnih, udeleženih podjetij k stroškom dejavnosti raziskovalnih organizacij ali raziskovalnih infrastruktur, iz katerih izhajajo zadevne pravice intelektualne lastnine, se lahko odšteje od navedenega nadomestila.

Točka 29 R&R&I

Za namen točke 28(d) Komisija meni, da prejeta nadomestilo ustreza tržni ceni, če omogoča zadevnim raziskovalnim organizacijam ali raziskovalnim infrastrukturam, da uživajo polno gospodarsko korist teh pravic, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:

(a) znesek nadomestila je bil določen na podlagi odprtega, preglednega in nediskriminatornega konkurenčnega prodajnega postopka; ali

(b) neodvisne strokovne cenitve potrjujejo, da je znesek nadomestila najmanj enak tržni ceni; ali

(c) raziskovalna organizacija ali raziskovalna infrastruktura lahko kot prodajalec dokaže, da se je o nadomestilu učinkovito pogajala na podlagi strogo poslovnih pogojev, da bi pridobila največjo možno gospodarsko korist v času, ko je pogodba sklenjena, pri tem pa je upoštevala svoje zakonsko določene cilje; ali

(d) v primerih, ko sporazum o sodelovanju udeležnemu podjetju daje pravico prve zavrnitve, kar zadeva pravice intelektualne lastnine, ki so jih ustvarile udeležene raziskovalne organizacije ali raziskovalne infrastrukture, če ti subjekti uveljavljajo vzajemno pravico za pridobitev več ekonomsko ugodnih ponudb od tretjih oseb, tako da mora udeleženo podjetje svojo ponudbo v tem smislu uskladiti.

¹ podjetje pomeni v okviru konkurenčnega prava Evropske Unije vsak subjekt, ki se ukvarja z "gospodarsko dejavnostjo", ne glede na njegov pravni status in način financiranja. In vsaka dejavnost, ki sestoji iz ponujanja blaga ali storitev na danem trgu je gospodarska dejavnost ([European Court Reports 2006 II-04797](#))

3.1 Tipično stanje intelektualne lastnine po nastanku v sodelovalnem projektu:

Tipično ima intelektualna lastnina po nastanku v sodelovalnem projektu naslednji status:

- **Rezultati so javno objavljeni (28b R&I&I);**
- **Iz rezultatov izhajajo pravice intelektualne lastnine (28c R&R&I),** ki ustrezno odražajo delovne sklope, prispevke in interese partnerjev: V tem primeru je potrebno urediti imetništvo intelektualne lastnine (**Pogodba o deljenem imetništvu - Priloga 1**).

3.2 Tipična pot upravljanja z intelektualno lastnino v (delni) lasti raziskovalne organizacije v primeru interesa po komercialni uporabi

POZOR: Pred razkrivanjem tehničnih podrobnosti izumov in drugih vrst intelektualne lastnine ali zaupnih informacij potencialno zainteresiranim partnerjem je potrebno skleniti **Pogodbo o ne-razkrivanju zaupnih informacij (Priloga 2)**.

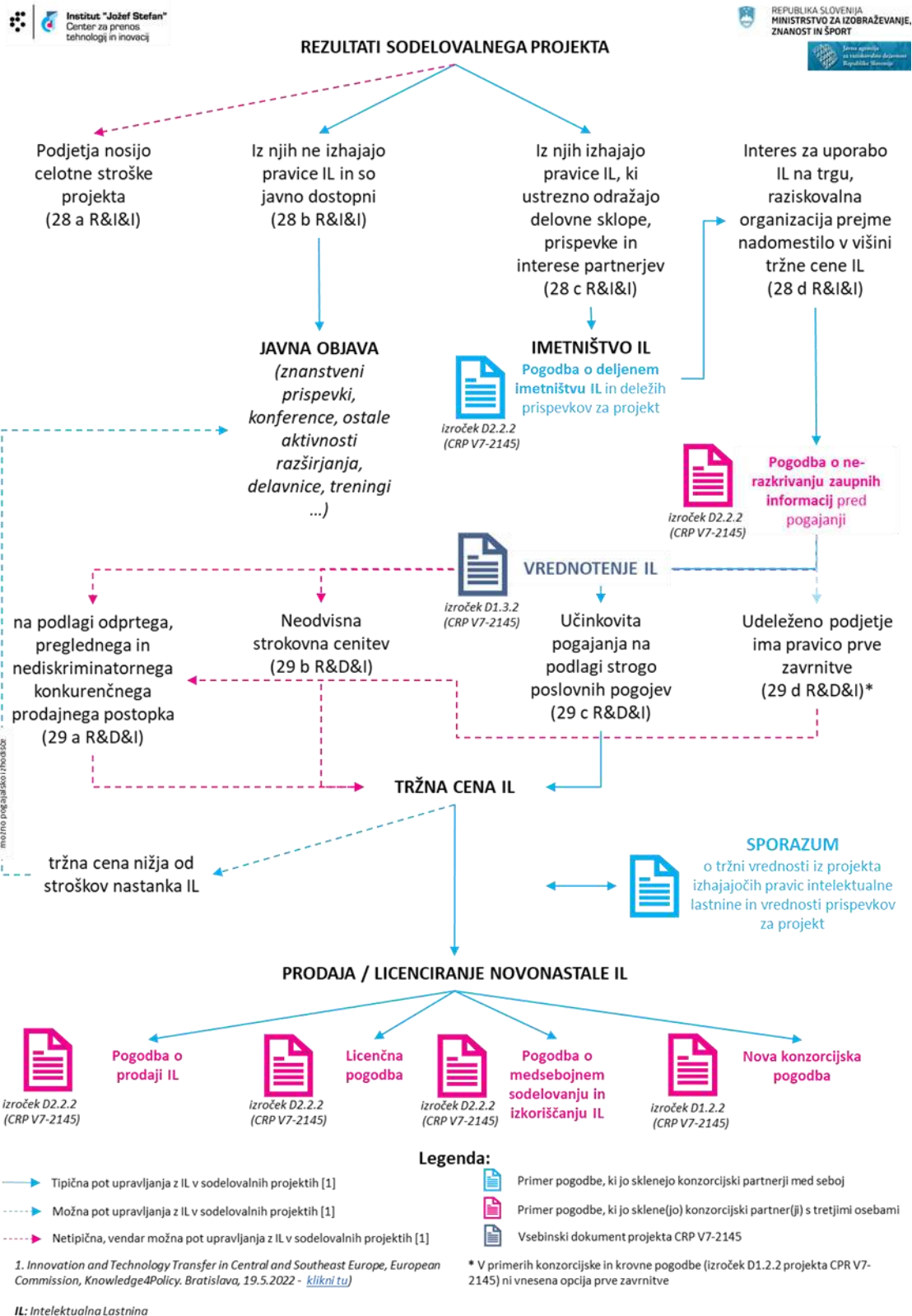
Tipično raziskovalna organizacija za intelektualno lastnino, nastalo v okviru sodelovalnih projektov, zaračuna nadomestilo v višini tržne cene (28d R&R&I), pri čemer:

- Vrednoti intelektualno lastnino:** izključno ceno intelektualne lastnine in robne pogoje za pogajanja vnaprej ovrednoti po mednarodno priznani metodologiji ([glej izroček D1.3.1 in D1.3.2](#))
- Se učinkovito pogaja na podlagi strogo poslovnih pogojev (29c R&R&I):** na podlagi določene izključne cene in robnih pogojev iz gornje alineje se učinkovito pogaja z zainteresirano stranko ([glej 3.2.1](#)).
- Tržna cena intelektualne lastnine:** Z vidika raziskovalne organizacije bi bil najboljši možni scenarij izpogajati višjo ali vsaj dovolj visoko ceno, da bi se stroški ustvarjanja intelektualne lastnine raziskovalni organizaciji povrnili z licenčninami ali prodajo intelektualne lastnine. **Komentar eksperta:** *Popolnoma mogoče je, da tržna cena intelektualne lastnine ne pokrije stroškov nastanka intelektualne lastnine, če to opravičujejo okoliščine. Zadostuje, da se z zaračunano ceno izravna vrednost, ki jo ima intelektualna lastnina za pridobitelja licence.*
- Z zainteresirano stranko se sklene **Licenčna pogodba (Priloga 3)** ali **Pogodba o prodaji intelektualne lastnine (Priloga 4)** ali **Pogodba o medsebojnem sodelovanju in izkoriščanju intelektualne lastnine (Priloga 5)** ali nova **Konzorcijska Pogodba** v novem projektu ([Izroček D1.2.2](#)) ali druga pogodba, ki vsebuje kombinacije elementov omenjenih pogodb.

3.2.1 Kaj so pogajanja na podlagi strogo poslovnih pogojev?

»Pogajanja na podlagi strogo poslovnih pogojev« (angl. Arm's length negotiations), kot je opredeljeno v točki 1.3f okvira R&R&I, na kratko pomeni, da se strani pogajajo na enak način, kot bi se pogajala podjetja na trgu – pod enakimi pogoji kot bi bili določeni med neodvisnimi podjetji in ne vsebujejo nobenega elementa nedovoljenega dogovarjanja ([glej točko 1.3 \(f\) R&R&I](#)). Upoštevati je treba odprte, pregledne in ne-diskriminatorne pristope. **POMEMBNO:** **Potek in vsebina pogajanj morajo biti dobro dokumentirani (npr. dokumentacija o trajanju pogajanj, številu sestankov, zapisnikih teh sestankov ali ocene pogajalskih izhodišč (ponudb) drug drugega.**¹

¹ Kaiser L., Neu M., Teernstra F. 2021. State Aid on R&D&I – The Right Way, A report analysing and clarifying State Aid Rules in R&D&I for RDOs. EARTO - European Association of Research and Technology Organisations. <https://www.earto.eu/wp-content/uploads/EARTO-Report-on-State-Aid-on-RDI-The-Right-Way-Final.pdf> (22.7.2022)

Slika 3. Podrobnejši shematski prikaz upravljanja z novonastalo intelektualno lastnino med in po sodelovalnem projektu

Priloga 1: Dogovor o skupnem imetništvu izuma

OPOZORILO: Ta dokument je pripravil Center za prenos tehnologij in inovacij na Institutu Jožef Stefan za interno uporabo.

Ta dokument je živ dokument. Če bi želeli kaj dodati ali spremeniti ali bi ga bilo potrebno napisati na poseben način v skladu z vašimi zahtevami, je potrebno dokument ustrezno preurediti.

NAVEDI IME STRANKE 1

NAVEDI NASLOV

v nadaljnjem besedilu »**NAVEDI KRATICO**«

in

NAVEDI IME STRANKE 2

NAVEDI NASLOV

v nadaljnjem besedilu »**NAVEDI KRATICO**«

se dogovorita in skleneta naslednji

DOGOVOR O SKUPNEM IMETNIŠTVU IZUMA

1. UVODNE DOLOČBE

- 1.1. Podpisnika tega dogovora sta v okviru sodelovanja **OPREDELI VRSTO SODELOVANJA / POGODBO / PRAKTIČNO SODELOVANJE / PROJEKT**, z dne **NAVEDI DATUM**, ustvarila izum z naslovom »**ime izuma**« (v nadaljevanju: Izum), ki je podrobneje opisan v **prilogi /dejanski opis / patentna prijava (če je) / DRUGI PODATKI**.
- 1.2. Pri Izumu so kot izumitelji (v nadaljnjem besedilu Izumitelji) sodelovali: **ime**, **NAVEDI STRANKO** (prispevek k ustvaritvi Izuma: **delež**), **ime**, **NAVEDI STRANKO** (prispevek k ustvaritvi Izuma: **delež**) in **ime**, **NAVEDI STRANKO** (prispevek k ustvaritvi Izuma: **delež**) / **PODATKI O IZUMITELJIH, GLEDE NA NJIHOVO ŠTEVILO (če jih je več, lahko narediš tabelo)**.
- 1.3. Vse pravice intelektualne lastnine na Izumu, povezane s sodelovanjem raziskovalcev, zaposlenih na **NAVEDI STRANKO 1** in **NAVEDI STRANKO 2**, pri nastanku Izuma, po opravljenem postopku prevzema službenega izuma v skladu s slovensko zakonodajo pripadajo **NAVEDI STRANKO 1** oziroma **NAVEDI STRANKO 2**.

2. RAZMERJE PRAVIC NA IZUMU

- 2.1. Podpisnika tega dogovora se dogovorita, da pravice intelektualne lastnine na Izumu podpisnikoma pripadajo v razmerju **/NAVEDI DELEŽ/ NAVEDI STRANKO** in **/NAVEDI DELEŽ/ NAVEDI STRANKO**.

3. NAČIN ZAŠČITE INTELEKTUALNE LASTNINE

- 3.1. Podpisnika tega dogovora se dogovorita, da se bo intelektualna lastnina, vezana na Izum, **ščitila v obliki skritega znanja / patenta / NAVEDI DRUGO OBLIKO ZAŠČITE IL po potrebi.**
- 3.2. Podpisnika tega dogovora se dogovorita, da bo prva **Patentna prijava / NAVEDI DRUGO OBLIKO IL (če je potrebno),** vložena pri Uradu **/ NAVEDI URAD.**

4. DELITEV STROŠKOV

- 4.1. Zunanje stroške v zvezi s pripravo, vložitvijo in vzdrževanjem patentne prijave (pristojbine uradov, delo patentnega zastopnika ipd.) si bodo stranke pogodbe delile v skladu s točko 3.1. te pogodbe.
- 4.2. Stranka dogovora, ki se odreče nadaljnjem sodelovanju v postopkih prijave, zaščite in drugih zgoraj navedenih procesih, vezanih na predmet te pogodbe, nima pravice do povrnitve stroškov, nastalih do trenutka odpovedi nadaljnega sodelovanja v okviru tega dogovora.
- 4.3. Če se katera stranka odloči, da ne bo plačala stroškov prijave, vzdrževanja, se o tem sklene aneks, v katerem se določijo spremenjena lastniška razmerja in spremenjeni solastniški deleži.

5. VLAGANJE, VODENJE IN VZDRŽEVANJE PATENTNIH PRIJAV

- 5.1. Podpisnika se strinjata, da bo postopke prijave Izuma za patent in razširitev ter vzdrževanja v nacionalnih in mednarodnih postopkih koordiniral **NAVEDI STRANKO 1.** Kot koordinator bo **NAVEDI STRANKO 1** vodil komunikacijo s patentnimi zastopniki in patentnimi uradi, povezano s pridobitvijo, širitvijo in vzdrževanjem patentnega varstva izuma.
- 5.2. **NAVEDI STRANKO 2** se zavezuje, da bo po svojih najboljših močeh nudil vso potrebno pomoč in podporo, ki bi jo **NAVEDI STRANKO 1** potreboval v okviru izvajanja nalog koordinatorja, kot so te opredeljene v predhodnem odstavku.

- 5.3. O vseh predlogih v zvezi z vodenjem patentnih prijav koordinator drugega podpisnika dogovora pisno obvesti najkasneje dva (2) meseca pred rokom za izvedbo navedenih postopkov. Koordinator bo drugega podpisnika dogovora ustrezno obveščal o patentnih postopkih, dejanjih patentnega zastopnika in komunikaciji s patentnim zastopnikom.
- 5.4. V primeru, da se podpisnik dogovora v tridesetih (30) dneh po prejemu pisnega obvestila koordinatorja o nameravanim postopku zaščite pisno ne odzove, se šteje da ta podpisnik ne nasprotuje predlogu koordinatorja.

6. UPORABA IZUMA

- 6.1. Podpisnika tega dogovora se dogovorita, da sme vsak od podpisnikov samostojno ali skupaj z drugim podpisnikom, neomejeno in brez kakršnegakoli plačila drugemu podpisniku, uporabljati Izum za nekomercialne namene in za nadaljnje razvojno raziskovalno delo.
- 6.2. Dejavnosti, ki vključujejo poslovna pogajanja, komercialno trženje in pripravo licenčnih pogodb, katerih predmet je Izum, izvaja izključno **NAVEDI STRANKO**, ki mu na tej podlagi pripada / **NAVEDI DELEŽ** / prihodkov od licenčnine.

ALI

Dejavnosti, ki vključujejo poslovna pogajanja, komercialno trženje in pripravo licenčnih pogodb, katerih predmet je Izum, izvaja izključno **NAVEDI STRANKO**, ki mu na tej podlagi pripada / **NAVEDI DELEŽ** / prihodkov od licenčnine. **NAVEDI STRANKO 2** lahko predlaga potencialne poslovne partnerje. Stranki, ki pridobi novega poslovnega partnerja v okviru poslovnega sodelovanja v zvezi z Izumom, pripada / **NAVEDI DELEŽ** / prihodkov od licenčnine.

ALI

Dejavnosti, ki vključujejo poslovna pogajanja, komercialno trženje in pripravo licenčnih pogodb, katerih predmet je Izum, lahko izvajata obe stranki pogodbe. Stranki, ki na podlagi teh dejavnosti, s poslovnim partnerjem doseže poslovni licenčni dogovor o sodelovanju v pogodbeni obliki, pripada / **NAVEDI DELEŽ** / prihodkov od licenčnine. Preostanek prihodkov od licenčnine se med stranki pogodbe razdeli v skladu odstavkom 3.1 te pogodbe.

IZBERI ENEGA IZMED TREH ZGORNJIH ODSTAVKOV TER GA DOPOLNI / VNESI MANJKAJOČE PODATKE (DRUGA DVA IZBRIŠI)

- 6.3. Podpisnika tega dogovora se dogovorita, da bo prioritetni način komercializacije **NAVEDI DOGOVOR O PRIORITETNEMU NAČINU KOMERCIALIZACIJE po potrebi ter morebitne NAČRTE GLEDE USTANOVITVE ODCEPLJENEGA PODJETJA (po potrebi).**
- 6.4. V primeru stečaja ali likvidacije enega od podpisnikov tega dogovora, stranki dogovora upoštevata predkupno upravičenje na skupnem Izumu. Podpisnik, zoper katerega se uvaja stečajni ali likvidacijski postopek, nastopa kot prodajalec in se kot podpisnik-prodajalec zavezuje, da bo drugega sopodpisnika-predkupnega upravičenca obvestil o nameravani prodaji idealnega deleža na skupnem Izumu in njem temelječih **patentnih prijavah / NAVEDI DRUGE PROCESE (po potrebi)** drugim zainteresiranim osebam ter mu ponudil, naj ta idealni delež kupi, in sicer pod enakimi pogoji. Predkupni upravičenec mora v 30 dneh po prejemu obvestila o nameravani prodaji na zanesljiv način obvestiti podpisnika prodajalca o svoji odločitvi, da bo izkoristil svojo predkupno pravico.

7. NAGRAJEVANJE IZUMITELJEV

- 7.1. Podpisnika tega dogovora bosta višino in način izplačila nagrad izumiteljem ter notranjo razdelitev prihodkov iz naslova uporabe Izuma na način in pod pogoji, določenimi s tem dogovorom, določila v skladu s pravili za upravljanje s pravicami intelektualne lastnine vsakega izmed podpisnikov.
- 7.2. Pri višini in načinu izplačila nagrad Izumiteljem, sta stranki dogovora dolžni spoštovati veljavno zakonodajo in interne predpise.

8. ZAUPNE INFORMACIJE

- 8.1. Pogodbene stranke soglašajo, da se kot poslovno skrivnost varuje vsebina te pogodbe s prilogami in vse, kar določi ena ali druga stranka kot poslovno skrivnost.
- 8.2. Pogodbene stranke soglašajo, da se kot poslovna skrivnost varujejo vsi podatki o Izumu.
- 8.3. Pogodbene stranke soglašajo, da brez predhodne pisne odobritve drugih strank ne bodo uporabile ali razkrile zaupnih podatkov, ki si jih bodo izmenjale v času izvajanja te pogodbe. Zaveza po varovanju zaupnih podatkov veže stranke tega dogovora še 7 (sedem) let po prenehanju veljavnosti te pogodbe.
- 8.4. Podatke, ki so označeni kot poslovna skrivnost, bodo stranke zaupale svojim zaposlenim, zastopnikom ali podizvajalcem samo v obsegu, ki je nujno potreben za izpeljavo nalog zaposlenih, zastopnikov ali podizvajalcev, vse pod pogojem, da jih veže zakonska ali pogodbeno dolžnost skrbnega varovanja zaupanih jim podatkov.
- 8.5. Obveznost zaupnosti podatkov, kot določeno v tej pogodbi, ne velja za naslednje vrste podatkov, četudi imajo zaupno naravo:

- podatke, posredovane stranki s strani tretje osebe, ki ob posredovanju teh zaupnih podatkov ni kršila nobenih lastnih obveznosti ali dogovorov o zaupnosti, oziroma je tretja oseba ob razkritju podatkov stranki izkazala, da je ne veže nobena obveznost ali dogovor o zaupnosti;
- podatke, ki so ali bodo postali dostopni širši javnosti, neodvisno od stranke, ki je prejela podatke;
- podatke, za katere je stranka, ki je podatke prejela, od stranke, na katere se podatki nanašajo, pridobila pisno soglasje za njihovo razkritje ali spremembo statusa zaupnosti;
- podatke, ki jih je stranka, ki je podatke pridobila, neodvisno razvila sama;
- podatke, ki jih je stranka dolžna razkriti na podlagi zahteve sodišča ali drugega uradnega organa - v takšnem primeru se stranka, ki je podatke dolžna razkriti, zavezuje nasprotno stranko nemudoma obvestiti, tako da lahko nasprotna stranka uveljavlja vsa veljavna pravna sredstva za zaščito podatkov, preprečitev ali omejitev razkritja oziroma omejitev morebitne škode, ki bi jo takšno razkritje lahko povzročilo;
- podatke, ki v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ; Uradni list RS, št. 24/03, s spremembami) veljajo za informacije javnega značaja - ob izpolnitvi pogojev iz 6.a člena ZDIJZ za takšne veljajo tudi osnovni podatki o pravnem poslu, in sicer podatek o vrsti posla, podatki o pogodbenem partnerju (za pravno osebo naziv ali firma, sedež, poslovni naslov in številka bančnega računa pravne osebe, za fizično osebo osebno ime in kraj bivanja), pogodbeni vrednost in višina posameznih izplačil, datum in trajanje posla ter enaki podatki iz morebitnih aneksov k pogodbi.;
- podatke, ki jih stranke iz te pogodbe potrebujejo za potrebe poročanja v okviru projektov pogodbenih strank, pod pogojem, da je med pogodbenimi strankami in naslovniki teh informacij sklenjen dogovor o nerazkrivanju zaupnih podatkov.

9. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

- 9.1. Vse spremembe in dopolnitve tega dogovora bosta podpisnika urejala z aneksi k temu dogovoru.
- 9.2. Ta dogovor začne veljati z dnem, ko ga podpišeta oba podpisnika.
- 9.3. Vse morebitne spore, izhajajoče iz tega dogovora bosta pogodbeni stranki skušali rešiti s soglasjem. Če soglasje ne bo mogoče, je za reševanje sporov pristojno **sodišče v Ljubljani / NAVEDI DRUGO SODIŠČE (po potrebi).**
- 9.4. **PO POTREBI DODAJ NAVEDBE O PREDSTAVNIKIH ZA KOORDINACIJO IZVAJANJA POGODBE.**
- 9.5. Dogovor je napisan v **štirih / NAVEDI DRUGO ŠTEVILO (po potrebi)**, vsebinsko enakih izvodih, od katerih prejme vsak od podpisnikov tega dogovora **po dva izvoda / NAVEDI DRUGAČNO ŠTEVILO (po potrebi).**

NAVEDI KRAJ, dne

NAVEDI KRAJ, dne

NAVEDI IME STRANKE

NAVEDI IME STRANKE

Direktor / DRUGI ZASTOPNIK

Direktor / DRUGI ZASTOPNIK

NAVEDI IME ZASTOPNIKA

NAVEDI IME ZASTOPNIKA

Priloga 2: Pogodba o nerazkrivanju zaupnih podatkov

OPOZORILO: Ta dokument je pripravil Center za prenos tehnologij in inovacij na Institutu Jožef Stefan za interno uporabo.

Ta dokument je živ dokument. Če bi želeli kaj dodati ali spremeniti ali bi ga bilo potrebno napisati na poseben način v skladu z vašimi zahtevami, je potrebno dokument ustrezno preurediti.

Stranki

Naziv stranke 1
Naslov stranke 1

in

Naziv stranke 2
Naslov stranke 2

skleneta

POGODBO O NERAZKRIVANJU ZAUPNIH PODATKOV

1. člen

Pogodbeni stranki ugotavljata, da lahko tekom razgovorov in/ali tekom poslovnega sodelovanja na področju **VSTAVI**, vsaka od strank nasprotni stranki razkrije določene informacije ali podatke, ki lahko veljajo za zaupne.

Namen te pogodbe je omogočiti sodelovanje med strankama, pri čemer bodo zaupni podatki vsake izmed strank varovani pred nepooblaščenno uporabo ali razkritjem.

2. člen

Za zaupne podatke veljajo vsi podatki (med drugim, vendar ne izključno: osebni podatki, tehnični podatki, osnutki, skice, slike, specifikacije, standardi, navodila za uporabo, konstrukcije, poročila, obrazci, procesi, sezname, patenti, zaščitni znaki, poslovne skrivnosti, odkritja, ideje, koncepti, znanja, tehnike, tržni načrti, cilji, prodajni podatki, promet, dobiček, računalniški programi, programska oprema, zbirke podatkov in dokumentacija programske opreme, podatki finančne, cenovne ali marketinške narave, ki se nanašajo na poslovne operacije stranke, druge tehnične, finančne ali poslovne informacije), posredovani neposredno ali posredno, v kakršnikoli obliki in na kakršenkoli način, pisno ali ustno, grafično, v drugi otipljivi obliki ali na kakršenkoli drug način, pri čemer so (a) označeni za zaupne, (b) neoznačeni (npr. posredovani ustno), vendar v času posredovanja obravnavani kot zaupni, pri čemer mora biti nasprotni stranki njihova zaupnost pisno sporočena v roku 14 dni, ali (c) takšni, da bi razumna oseba njihovo zaupnost razbrala iz narave podatkov in okoliščin njihovega posredovanja.

3. člen

Stranki se zavezujeta, da bosta zaupne podatke, posredovane s strani nasprotne stranke, uporabili izključno za izvedbo sodelovanja na področju **VSTAVI**. Stranki se zavezujeta, da zaupnih podatkov nasprotne stranke ne bosta prenesli tretjim osebam, prav tako pa ne svojim zaposlenim, podizvajalcem, svetovalcem ali agentom, z izjemo tistih, ki morajo biti s podatki seznanjeni zaradi izvedbe sodelovanja na področju **VSTAVI**.

Stranki se zavezujeta, da bosta zaupne podatke, posredovane s strani nasprotne stranke, varovali s takšno stopnjo skrbnosti, kot jo uporabljata za lastne zaupne informacije, ki so podobne narave kot s to pogodbo določeni zaupni podatki. S tem namenom se stranki zavezujeta, da bodo vsi njuni zaposleni, podizvajalci, svetovalci in agenti, katerim bo omogočen dostop do zaupnih podatkov nasprotne stranke, podpisali pogodbo o nerazkrivanju zaupnih podatkov, ki je po svoji vsebini in pogojih v bistvenem enaka tej pogodbi, oziroma bosta zagotovili, da obveznost nerazkrivanja zaupnih podatkov nasprotne stranke, ki je po svoji vsebini in pogojih v bistvenem enaka tej pogodbi, zaposlene, podizvajalce, svetovalce in agente posamezne stranke veže na drugi pravni podlagi.

Stranki se zavezujeta, da bosta izvedli vse razumne ukrepe, potrebne za varstvo zaupnih podatkov nasprotne stranke, oziroma potrebne, da zaupni podatki nasprotne stranke ne bi prišli v javno domeno oziroma v posest nepooblaščenih oseb.

4. člen

Obveznost zaupnosti, kot določeno v tej pogodbi, ne velja za naslednje vrste podatkov, četudi imajo zaupno naravo:

- podatke, posredovane stranki s strani tretje osebe, ki ob posredovanju teh zaupnih podatkov ni kršila nobenih lastnih obveznosti ali dogovorov o zaupnosti, oziroma je tretja oseba ob razkritju podatkov stranki izkazala, da je ne veže nobena obveznost ali dogovor o zaupnosti;
- podatke, ki so ali bodo postali dostopni širši javnosti, neodvisno od stranke, ki je prejela podatke;
- podatke, za katere je stranka, ki je podatke prejela, od stranke, na katere se podatki nanašajo, pridobila pisno soglasje za njihovo razkritje ali spremembo statusa zaupnosti;
- podatke, ki jih je stranka, ki je podatke pridobila, neodvisno razvila sama;
- podatke, ki jih je stranka dolžna razkriti na podlagi zahteve sodišča ali drugega uradnega organa - v takšnem primeru se stranka, ki je podatke dolžna razkriti, zavezuje nasprotno stranko nemudoma obvestiti, tako da lahko nasprotna stranka uveljavlja vsa veljavna pravna sredstva za zaščito podatkov, preprečitev ali omejitev razkritja oziroma omejitev morebitne škode, ki bi jo takšno razkritje lahko povzročilo;
- podatke, ki v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ; Uradni list RS, št. 24/03, s spremembami) veljajo za informacije javnega značaja - ob izpolnitvi pogojev iz 6.a člena ZDIJZ za takšne veljajo tudi osnovni podatki o pravnem poslu, in sicer podatek o vrsti posla, podatki o pogodbenem partnerju (za pravno osebo naziv ali firma, sedež, poslovni naslov in številka bančnega računa pravne osebe, za fizično osebo osebno ime in kraj bivanja),

pogodbena vrednost in višina posameznih izplačil, datum in trajanje posla ter enaki podatki iz morebitnih aneksov k pogodbi.;

- podatke, ki jih stranke iz te pogodbe potrebujejo za potrebe poročanja v okviru projektov pogodbenih strank, pod pogojem, da je med pogodbenimi strankami in naslovniki teh informacij sklenjen dogovor o nerazkrivanju zaupnih podatkov.

5. člen

Vsi zaupni podatki, ki jih stranka posreduje nasprotni stranki, bodisi v celoti ali samo delno, ostanejo v lasti stranke, ki je podatke posredovala.

Vse pravice na zaupnih podatkih, ki so predmet te pogodbe, ostanejo izključno stranki, ki je podatke posredovala.

Nobena določba te pogodbe ne pomeni dovoljenja oziroma podelitve pravic uporabe oz. licence in drugih pravic stranki, ki podatke prejema, iz podatkov, na podatkih ali na podlagi podatkov.

6. člen

Pogodbeni stranki se strinjata, da sklenitev te pogodbe ne obvezuje katere koli pogodbene stranke k nadaljnjim pogovorom, nadaljnjim pogajanjem oziroma k sklepanju kakršnega koli poslovnega dogovora.

Nadalje se pogodbeni stranki strinjata, da sklenitev te pogodbe ne vzpostavlja nobenih obveznosti, razen obveznosti, ki izrecno izhajajo iz te pogodbe. Obveznosti iz te pogodbe veljajo tudi za pravne naslednike pogodbenih strank.

V primerih, ki jih ne urejajo predhodne določbe, pravice, interesi in obveze obeh strank ne bodo dodeljene ali prenesene na tretjega, v celoti ali deloma, brez vnaprejšnje pisne odobritve druge stranke.

7. člen

Vsaka stranka je v primeru kršitve določb te pogodbe dolžna nasprotni stranki plačati pogodbeno kazen v višini 10.000,00 EUR (deset tisoč evrov). Plačilo pogodbene kazni ne izključuje sprožitve odškodninskih postopkov zaradi povzročene materialne ali nematerialne škode, se pa plačana pogodbeno kazen všteje v znesek prisojene odškodnine.

8. člen

Obveznosti, določene s to pogodbo, ostanejo v veljavi 7 (sedem) let od datuma sklenitve te pogodbe.

9. člen

V primeru, da je ali postane katerakoli določba te pogodbe v celoti ali delno neveljavna ali neizvršljiva, to ne vpliva na veljavnost oziroma izvršljivost preostalih določb. V takšnem primeru se stranki zavezujeta nemudoma začeti pogajanja z namenom dopolnitve pogodbe na način, da bo neveljavna oziroma neizvršljiva določba zamenjana z določbo, ki bo v svojem bistvu enakovredna neveljavni oziroma neizvršljivi določbi.

10. člen

Stranki soglašata, da bosta vse morebitne spremembe oziroma dopolnitve pogodbe sklenili pisno v obliki aneksa k pogodbi.

Pogodbeni stranki si bosta prizadevali vse spore v zvezi s to pogodbo rešiti na miren način. V primeru, da posameznega spora stranki ne moreta rešiti po mirni poti, je za reševanje spora izključno pristojno stvarno pristojno sodišče v Ljubljani.

Pogodba prične veljati z dnem, ko jo podpišeta obe pogodbeni stranki.

Pogodba je napisana v dveh enakih izvodih, od katerih vsaka stranka prejme po en izvod.

Naziv stranke 1
ime priimek, položaj

Naziv stranke 2
ime priimek, položaj

Datum: _____

Datum: _____

Priloga 3: Licenčna pogodba

OPOZORILO: Ta dokument je pripravil Center za prenos tehnologij in inovacij na Institutu Jožef Stefan za interno uporabo. Ta dokument je živ dokument. Če bi želeli kaj dodati ali spremeniti ali bi ga bilo potrebno napisati na poseben način v skladu z vašimi zahtevami, je potrebno dokument ustrezno preurediti.

NAVEDI IME STRANKE 1

NAVEDI NASLOV

v nadaljnjem besedilu »NAVEDI KRATICO 1«

in

NAVEDI IME STRANKE 2

NAVEDI NASLOV

v nadaljnjem besedilu »NAVEDI KRATICO 2«

skleneta

LICENČNO POGODBO

1. člen (uvodne določbe)

Pogodbeni stranki uvodoma ugotavljata:

- da je bila na **NAVEDI STRANKO 1** razvita tehnologija / **NAVEDI KATERA** / (v nadaljevanju »Tehnologija«);
- da ima **NAVEDI STRANKO 2** interes za uporabo Tehnologije;
- da imata pogodbeni stranki interes za sodelovanje tudi na drugih področjih, kot so šolanje potrebnih kadrov, sodelovanje pri tržnih aktivnostih in organizaciji izobraževalnih delavnic / **DOPOLNI** ali **NAVEDI DRUGE AKTIVNOSTI** (če je potrebno).

2. člen (predmet pogodbe)

Predmet pogodbe je opredelitev pravic in obveznosti pogodbenih strank v zvezi s Tehnologijo, ki je podrobneje opredeljena in obrazložena v prilogah k pogodbi / členih.../ nadaljevanju te pogodbe / uvodu / **NAVEDI DRUGO OPREDELITEV** (če je potrebno) in ureditev drugih medsebojnih odnosov, ki s tem nastanejo.

3. člen (podelitev licence)

S sklenitvijo te pogodbe **NAVEDI STRANKO 1 NAVEDI STRANKO 2** dovoljuje, da v okviru svojih tržnih aktivnosti / prodajnih aktivnosti / **NAVEDI DRUGE AKTIVNOSTI (po potrebi)**, v obsegu in na način, kot je to določeno s to pogodbo, uporablja Tehnologijo za **razvoj / izdelavo / trženje / prodajo (izberi, dopolni) rezultatov projekta / določenih produktov / NAVEDI PRODUKT, STORITEV (po potrebi).**

NAVEDI STRANKO 2 prevzema navedeno Tehnologijo v stanju na dan podpisa pogodbe, pri čemer se šteje, da je razvoj Tehnologije dokončan na dan podpisa te pogodbe / **NAVEDI STRANKO 1** ne jamči njenega pravilnega delovanja in ne zagotavlja podpornih storitev ter dodatnega razvoja / **NAVEDI BISTVENO INFORMACIJO GLEDE ODNOSA STRANKA 1 - TEHNOLOGIJA (po potrebi).**

Pravica uporabe Tehnologije, ki jo v skladu s to pogodbo pridobi **NAVEDI STRANKO 2**, je **ekskluzivna / neekskluzivna (izberi)**, **NAVEDI STRANKO 1** pa obdrži pravico do uporabe Tehnologije za nadaljnji razvoj in raziskave ter trženje drugim potencialnim interesentom. (SAMO ČE NE GRE ZA EKSKLUZIVNO PRAVICO).

NAVEDI STRANKO 2 razume in se strinja, da pravic za uporabo Tehnologije po tej pogodbi ne bo preneslo na tretjo fizično ali pravno osebo in jih ne bo prodalo ali kakorkoli drugače predalo v uporabo drugim podjetjem ali posameznikom, ki niso zaposleni v **NAVEDI STRANKO 2.** / SPREMENI TA ČLEN, ČE STRANKA 2 LAHKO PRENESE / PRODA TE PRAVICE

NAVEDI STRANKO 1 po tej pogodbi ne sprejema nikakršne odgovornosti iz naslova uporabe Tehnologije s strani **NAVEDI STRANKO 2** ali tretjih oseb, katerim **NAVEDI STRANKO 2** daje v uporabo kateri koli del Tehnologije ali izdelke, ki so razviti, izdelani ali proizvedeni na osnovi Tehnologije.

ODSTRANI TA ODSTAVEK (PO POTREBI)

NAVEDI STRANKO 2 razume in se strinja, da bo Tehnologijo uporabljalo samo za **razvoj / izdelavo / proizvodnjo / trženje / prodajo / NAVEDI DRUGO DEJAVNOST (po potrebi)** in bo kakršnokoli uporabo Tehnologije izvajalo na tak način, da to ne bo povzročalo zmanjševanja ugleda in dobrega imena **NAVEDI STRANKO 1.**

NAVEDI STRANKO 2 ima pravico do uporabe Tehnologije na **geografsko omejenem / neomejenem območju.** NAVEDI NA KATEREM OBMOČJU, ČE JE OMEJENO

4. člen (pravice in obveznosti)

NAVEDI STRANKO 2 se zavezuje, da bo vse nadgradnje Tehnologije, ki jih razvije na podlagi lastnega dela, predalo **NAVEDI STRANKO 1** v vpogled.

NAVEDI STRANKO 1 se zavezuje, da nadgradenj, ki mu jih **NAVEDI STRANKO 2** preda v vpogled, ne bo komercialno izrabljajal, prav tako pa se zavezuje, da brez soglasja **NAVEDI STRANKO 2** ne bo javno objavljajal rezultatov raziskav, ki se nanašajo na navedene nadgradnje, če bi to lahko **NAVEDI STRANKO 2** povzročilo škodo.

NAVEDI STRANKO 2 lahko dodatni razvoj tehnologij in postopkov preda v izvedbo **NAVEDI STRANKO 1**, kar se uredi s posebno pogodbo.

5. člen (obveznost plačila)

NAVEDI STRANKO 2 se zavezuje, da bo za izkoriščanje Tehnologije **NAVEDI STRANKO 1** plačalo **fikсно nadomestilo v znesku / nadomestilo v % bruto prometa / NAVEDI ZNESEK IN NAČIN PLAČILA /** (brez DDV). Nadomestilo zapade v plačilo v **/ NAVEDI ROK PLAČILA /** od sklenitve pogodbe. **(če gre za enkratni znesek)**

NAVEDI PODATKE O VARIABILNEM DELU PLAČILA, ČE JE TAKO DOGOVORJENO (NOVI Odstavek).

NAVEDI OBRAČUNSKO OBDOBJE ZA PLAČILO, ČE IMAMO PODATKE GLEDE TEGA (NOVI Odstavek).

Vsa plačila je potrebno izvesti z nakazilom na transakcijski račun **NAVEDI STRANKO 1**, št. **NAVEDI TRR**, odprt pri **NAVEDI BANKO**, in sicer v **enkratnem znesku / obrokih / NAVEDI NATANČNO ČASOVNO OPREDELITEV PLAČIL.**

SPODNJA Odstavka Ostaneta le, če gre za nadomestilo v % od prometa

NAVEDI STRANKO 2 je dolžno **NAVEDI STRANKO 1** za vsako posamezno obračunsko obdobje predložiti poročilo o prihodkih iz naslova prodaje izdelkov, katerih sestavni del so tehnologije in postopki, ki so predmet te pogodbe, in sicer v 30 (tridesetih) dneh od zaključka posameznega obračunskega obdobja.

NAVEDI STRANKO 2 je dolžno **NAVEDI STRANKO 1** na njegovo pisno zahtevo omogočiti tudi vpogled v vso poslovno dokumentacijo, s katero je mogoče nadzirati obračun višine variabilnega dela nadomestila. O nameravanim pregledu mora biti **NAVEDI STRANKO 2** pisno obveščeno najmanj 15 (petnajst) dni pred pregledom. **NAVEDI STRANKO 1** lahko pregled opravi med delovnim časom **NAVEDI STRANKO 2** in ob upoštevanju dolžnosti varovanja poslovne skrivnosti.

Če je nadomestilo, določeno v deležu od bruto prometa **NAVEDI STRANKO 2**, s strani **NAVEDI STRANKO 2** nepravilno obračunano, **NAVEDI STRANKO 2** plača razliko do dogovorjenega zneska ter zamudne obresti od dneva zapadlosti plačila.

6. člen (možnost odkupa patenta / DRUGE PRAVICE IL)

NAVEDI POGOJE ODKUPA PRAVIC IL, ČE GRE ZA TAKŠEN PRIMER – ČE NE, TA ČLEN NI POTREBEN

7. člen (intelektualna lastnina)

Stranki se zavezujeta, da bosta vsa vprašanja v zvezi z imetništvom pravic intelektualne lastnine na tehničnih izboljšavah in izpopolnitvah Tehnologije, ki so predmet samostojnega dela **NAVEDI STRANKO 2**, vključno z določitvijo delitve stroškov in prihodkov, ki se nanašajo na zaščito in

izkoriščanje intelektualne lastnine, uredili s sklenitvijo ločene pogodbe, ki jo bosta sklenila v roku 3 (treh) mesecev od nastanka posameznega predmeta intelektualne lastnine.

8. člen (odškodninska odgovornost)

Pogodbeni stranki soglašata, da je odškodninska odgovornost, ki bi izvirala iz te pogodbe, omejena po temelju na zahtevke, ki bi izvirali iz namena ali hude malomarnosti in po višini na zahtevke, ki izkazujejo realno nastalo poslovno škodo. Stranki ne moreta uveljavljati odškodnine zaradi izgubljenih bodočih dobičkov. Nastalo škodo na stroške stranke kršiteljice ovrednoti pooblaščenec ocenjevalec vrednosti, ki ga stranki določita sporazumno.

NAVEDI STRANKO 2 jamči, da bo morebitne odškodninske zahtevke tretjih oseb zaradi uporabe izdelkov, ki jih je **NAVEDI STRANKO 2** razvilo, izdelalo ali proizvedlo z uporabo Tehnologije, obravnavalo in poravnavalo v svojem imenu in za svoj račun in da ne more uveljavljati regresnih zahtevkov zoper **NAVEDI STRANKO 1**.

9. člen (omejitev odgovornosti)

NAVEDI STRANKO 1 ne odgovarja za škodo, ki bi **NAVEDI STRANKO 2** ali tretjim osebam nastala kot rezultat uporabe Tehnologije, oziroma izdelkov, ki na Tehnologiji temeljijo.

NAVEDI STRANKO 1 ne odgovarja za tehnično izvedljivost in uporabnost Tehnologije.

10. člen (varovanje poslovnih skrivnosti)

Pogodbene stranke soglašajo, da se kot poslovno skrivnost varuje vsebina te pogodbe in vse, kar določi ena od pogodbениh strank kot poslovno skrivnost.

Pogodbene stranke soglašajo, da se kot poslovna skrivnost varujejo vsi podatki o **Tehnologiji / Izumu / Patentu / DOPOLNITE PO POTREBI**.

Pogodbene stranke soglašajo, da brez predhodne pisne odobritve drugih strank ne bodo uporabile ali razkrile zaupnih podatkov, ki si jih bodo izmenjale v času izvajanja te pogodbe. Zaveza po varovanju zaupnih podatkov veže stranke tega dogovora še 7 (sedem) let po prenehanju veljavnosti te pogodbe.

Podatke, ki so označeni kot poslovna skrivnost, bodo stranke zaupale svojim zaposlenim, zastopnikom ali podizvajalcem samo v obsegu, ki je nujno potreben za izpeljavo nalog zaposlenih, zastopnikov ali podizvajalcev, vse pod pogojem, da jih veže zakonska ali pogodbeno dolžnost skrbnega varovanja zaupanih jim podatkov.

Obveznost zaupnosti, kot določeno v tej pogodbi, ne velja za naslednje vrste podatkov, četudi imajo zaupno naravo:

- podatke, posredovane stranki s strani tretje osebe, ki ob posredovanju teh zaupnih podatkov ni kršila nobenih lastnih obveznosti ali dogovorov o zaupnosti, oziroma je tretja oseba ob razkritju podatkov stranki izkazala, da je ne veže nobena obveznost ali dogovor o zaupnosti;
- podatke, ki so ali bodo postali dostopni širši javnosti, neodvisno od stranke, ki je prejela podatke;
- podatke, za katere je stranka, ki je podatke prejela, od stranke, na katere se podatki nanašajo, pridobila pisno soglasje za njihovo razkritje ali spremembo statusa zaupnosti;
- podatke, ki jih je stranka, ki je podatke pridobila, neodvisno razvila sama;
- podatke, ki jih je stranka dolžna razkriti na podlagi zahteve sodišča ali drugega uradnega organa - v takšnem primeru se stranka, ki je podatke dolžna razkriti, zavezuje nasprotno stranko nemudoma obvestiti, tako da lahko nasprotna stranka uveljavlja vsa veljavna pravna sredstva za zaščito podatkov, preprečitev ali omejitev razkritja oziroma omejitev morebitne škode, ki bi jo takšno razkritje lahko povzročilo;
- podatke, ki v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ; Uradni list RS, št. 24/03, s spremembami), veljajo za informacije javnega značaja - ob izpolnitvi pogojev iz 6.a člena ZDIJZ za takšne veljajo tudi osnovni podatki o pravnem poslu, in sicer podatek o vrsti posla, podatki o pogodbenem partnerju (za pravno osebo naziv ali firma, sedež, poslovni naslov in številka bančnega računa pravne osebe, za fizično osebo osebno ime in kraj bivanja), pogodbeni vrednost in višina posameznih izplačil, datum in trajanje posla ter enaki podatki iz morebitnih aneksov k pogodbi.;
- podatke, ki jih stranke iz te pogodbe potrebujejo za potrebe poročanja v okviru projektov pogodbenih strank, pod pogojem, da je med pogodbenimi strankami in naslovniki teh informacij sklenjen dogovor o nerazkrivanju zaupnih podatkov.

11. člen (koordinacija pri izvajanju sodelovanja)

Koordinator sodelovanja na strani **NAVEDI STRANKO 1** je / **NAVEDI IME, PRIIMEK, NAZIV IN ELEKTRONSKI NASLOV** /, na strani **NAVEDI STRANKO 2** pa / **NAVEDI IME, PRIIMEK, NAZIV IN ELEKTRONSKI NASLOV** /. Koordinatorja sta zadolžena za urejanje sodelovanja in spremljanje izvajanja določil te pogodbe.

12. člen (višja sila)

Kadar je izpolnjevanje prevzetih obveznosti iz te pogodbe katere od strank ali njenih povezanih oseb onemogočeno zaradi okoliščin in dogodkov izven njenega nadzora, ki jih ni mogla predvideti, odvrniti ali se jim izogniti ob izkazani razumni skrbnosti, je ta stranka oproščena izpolnjevanja dogovorjenih obveznosti, vse dokler trajajo take okoliščine. Stranka, katere delovanje je onemogočeno, mora o tem takoj, oziroma kakor hitro je to mogoče, obvestiti drugo stranko o nastopu zgoraj opisanih okoliščin in jo hkrati obvestiti o predvidenem času, v katerem bo lahko nadaljevala z normalnim izpolnjevanjem prevzetih obveznosti.

13. člen (prenehanje pogodbe)

Ta pogodba je sklenjena za dobo veljavnosti / **NAVEDI DOBO V LETIH ALI JO DRUGAČE OPREDELI/.**

V primeru, da pride do hujše kršitve pogodbe, lahko vsaka od pogodbenih strank odpove pogodbo brez odpovednega roka. Pred pisno odpovedjo pogodbe mora pogodbi zvesta stranka pisno pozvati stranko, ki krši določila te pogodbe, naj s kršitvami preneha. V kolikor stranka kršiteljica v roku 30 (petnajstih) dni ne odpravi kršitve, lahko pogodbi zvesta stranka pisno odpove pogodbo. Šteje se, da je odpovedni rok začel teči z dnem, ko stranka kršiteljica prejme pisni poziv za odpoved.

14. člen (prehodne in končne določbe)

Stranki soglašata, da bosta vse morebitne spremembe oziroma dopolnitve pogodbe sklenili pisno v obliki aneksa k pogodbi.

Pogodbeni stranki si bosta prizadevali vse spore v zvezi s to pogodbo rešiti na miren način. V primeru, da posameznega spora stranki ne moreta rešiti po mirni poti, je za reševanje spora izključno pristojno stvarno pristojno sodišče v **Ljubljani / NAVEDI DRUG KRAJ (po potrebi).**

Pogodba prične veljati z dnem, ko jo podpišeta obe pogodbeni stranki.

Pogodba je napisana v **dveh (2) / NAVEDI DRUGAČNO ŠTEVILO (po potrebi)** enakih izvodih, od katerih vsaka stranka prejme po en izvod.

Datum

Datum

NAVEDI STRANKO 1

NAVEDI STRANKO 2

Direktor / DRUGI ZASTOPNIK

Direktor / DRUGI ZASTOPNIK

NAVEDI IME ZASTOPNIKA

NAVEDI IME ZASTOPNIKA

Priloga 4: Kupoprodajna pogodba

OPOZORILO: Ta dokument je pripravil Center za prenos tehnologij in inovacij na Institutu Jožef Stefan za interno uporabo.

Ta dokument je živ dokument. Če bi želeli kaj dodati ali spremeniti ali bi ga bilo potrebno napisati na poseben način v skladu z vašimi zahtevami, je potrebno dokument ustrezno preurediti.

NAVEDI IME STRANKE 1

NAVEDI NASLOV

v nadaljnjem besedilu »Prodajalec«

in

NAVEDI IME STRANKE 2

NAVEDI NASLOV

v nadaljnjem besedilu »Kupec«

skleneta

KUPOPRODAJNO POGODBO

1. člen (uvodne določbe)

Pogodbeni stranki uvodoma ugotavljata:

- da je Prodajalec v okviru sodelovalnega projekta **NAVEDI IME PROJEKTA** razvil tehnologijo **NAVEDI KATERO** (v nadaljevanju »Tehnologija«), ki je zaščitena s patentnim dokumentom **NAVEDI ŠTEVILKO PATENTA** ter ostalimi patenti in patentnimi prijavami v tej družini (v nadaljevanju »Patent«) (če je relevantno);
- da pravice za uporabo Tehnologije niso podeljene tretji stranki / da je Kupec seznanjen s podeljenimi pravicami tretjim strank in bo spoštoval dogovore, sklenjene s temi strankami (izberi/dopolni ustrezno opcijo)
- da na strani Prodajalca obstaja interes prodati, na strani Kupca pa interes kupiti Tehnologijo;
- da je Kupec seznanjen z delovanjem Tehnologije, kot mu je bila predstavljena s strani Prodajalca in jo ima namen kupiti v takšnem stanju, kakršna je, po načelu videno – kupljeno;

2. člen (prodaja)

Prodajalec proda Tehnologijo v izključno last in posest, Kupec pa kupi in prevzame v last in posest.

Pogodbeni stranki izjavljata, da poznata tržne razmere, ki zadevajo cene tehnologij s področja Tehnologije in upoštevajoč to dejstvo sta se sporazumno dogovorili za kupnino v skupnem znesku **XY EUR**.

Pogodbeni stranki sta se dogovorili, da bo Kupec po sklenitvi te pogodbe prodajalcu plačal aro v višini **XY EUR** z nakazilom na Prodajalčev **TRR št. XXX**, odprt pri banki **NAVEDI NAZIV BANKE**. /Ustrezno preoblikovati, v kolikor se poravna kupnina v enem koraku

Preostali znesek kupnine, zmanjšan za že plačano aro, v višini **XXX EUR**, se Kupec obvezuje Prodajalcu plačati iz lastnih sredstev, in sicer v **XXX** bančnih delovnih dneh od dne, ko bo Prodajalec patentnemu zastopniku **NAVEDI IME ZASTOPNIKA** sporočil namero o spremembi lastnika Patenta in o tem obvestil Kupca. Ob nakazilu kupnine Kupec in Prodajalec bančni potrdili o nakazilu in prejemu posredujeta patentnemu zastopniku, ki uredi spremembo lastnika Patenta. Strošek spremembe imena Patenta pokrije Prodajalec. /Ustrezno preoblikovati, v kolikor patentna prijava še ni vložena

Kupec se zavezuje, da bo poleg kupnine uredil plačilo davka na nakup neopredmetenega sredstva.

3. člen (obveznosti do tretjih oseb)

Prodajalec jamči, da je Tehnologija bremen prosta, pri čemer še izrecno zagotavlja, da ne obstaja nobena stvarnopravna ali obligacijsko pravna pravica ali zahtevk ali prepoved tretje osebe ali listina, ki bi lahko imela za posledico tako pravico ali zahtevk ter da nasploh ne obstaja nobeno dejstvo, ki bi lahko imelo za posledico kakršno koli ogrožanje lastninske pravice, ali kateri koli drugi interes kupca v zvezi s to pogodbo ter da ne obstaja nobena licenčna ali podobna pogodba, ter da glede nepremičnin ne obstaja prepoved odsvojitve ali obremenitve, niti niso predmet sodnih ali upravnih sporov. /Ustrezno preoblikovati v primeru sklenjenih licenčnih ali drugih pogodb s tretjimi osebami.

Prodajalec tudi izrecno izjavlja in jamči, da ima poravnane vse stroške v zvezi s tehnologijo (npr. pristojbine patentnih uradov in dela patentnega zastopnika).

4. člen (odgovornost)

Prodajalec ne odgovarja za škodo, ki bi Kupcu ali tretjim osebam nastala kot rezultat uporabe Tehnologije, oziroma izdelkov, ki na Tehnologiji temeljijo.

Prodajalec ne jamči pravilnega delovanja Tehnologije in ne zagotavlja podpornih storitev ter dodatnega razvoja / **NAVEDI BISTVENO INFORMACIJO GLEDE ODNOSA PRODAJALEC - TEHNOLOGIJA (po potrebi)**.

Pogodbene stranke soglašata, da je odškodninska odgovornost, ki bi izvirala iz te pogodbe, omejena po temelju na zahtevke, ki bi izvirali iz namena ali hude malomarnosti in po višini na zahtevke, ki izkazujejo realno nastalo poslovno škodo. Stranki ne moreta uveljavljati odškodnine zaradi izgubljenih bodočih dobičkov. Nastalo škodo na stroške stranke kršiteljice ovrednoti pooblaščen ocenjevalec vrednosti, ki ga stranki določita sporazumno.

5. člen (varovanje poslovnih skrivnosti)

Pogodbene stranke soglašajo, da se kot poslovno skrivnost varuje vsebina te pogodbe in vse, kar določi ena od pogodbениh strank kot poslovno skrivnost.

Pogodbene stranke soglašajo, da brez predhodne pisne odobritve drugih strank ne bodo uporabile ali razkrile zaupnih podatkov, ki si jih bodo izmenjale v času izvajanja te pogodbe. Zaveza po varovanju zaupnih podatkov veže stranke tega dogovora še 7 (sedem) let po prenehanju veljavnosti te pogodbe.

Podatke, ki so označeni kot poslovna skrivnost, bodo stranke zaupale svojim zaposlenim, zastopnikom ali podizvajalcem samo v obsegu, ki je nujno potreben za izpeljavo nalog zaposlenih, zastopnikov ali podizvajalcev, vse pod pogojem, da jih veže zakonska ali pogodbena dolžnost skrbnega varovanja zaupanih jim podatkov.

Obveznost zaupnosti, kot določeno v tej pogodbi, ne velja za naslednje vrste podatkov, četudi imajo zaupno naravo:

- podatke, posredovane stranki s strani tretje osebe, ki ob posredovanju teh zaupnih podatkov ni kršila nobenih lastnih obveznosti ali dogovorov o zaupnosti, oziroma je tretja oseba ob razkritju podatkov stranki izkazala, da je ne veže nobena obveznost ali dogovor o zaupnosti;
- podatke, ki so ali bodo postali dostopni širši javnosti, neodvisno od stranke, ki je prejela podatke;
- podatke, za katere je stranka, ki je podatke prejela, od stranke, na katere se podatki nanašajo, pridobila pisno soglasje za njihovo razkritje ali spremembo statusa zaupnosti;
- podatke, ki jih je stranka, ki je podatke pridobila, neodvisno razvila sama;
- podatke, ki jih je stranka dolžna razkriti na podlagi zahteve sodišča ali drugega uradnega organa - v takšnem primeru se stranka, ki je podatke dolžna razkriti, zavezuje nasprotno stranko nemudoma obvestiti, tako da lahko nasprotna stranka uveljavlja vsa veljavna pravna sredstva za zaščito podatkov, preprečitev ali omejitev razkritja oziroma omejitev morebitne škode, ki bi jo takšno razkritje lahko povzročilo;
- podatke, ki v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ; Uradni list RS, št. 24/03, s spremembami), veljajo za informacije javnega značaja - ob izpolnitvi pogojev iz 6.a člena ZDIJZ za takšne veljajo tudi osnovni podatki o pravnem poslu, in sicer podatek o vrsti posla, podatki o pogodbenem partnerju (za pravno osebo naziv ali firma, sedež, poslovni naslov in številka bančnega računa pravne osebe, za fizično osebo osebno

ime in kraj bivanja), pogodbena vrednost in višina posameznih izplačil, datum in trajanje posla ter enaki podatki iz morebitnih aneksov k pogodbi.;

- podatke, ki jih stranke iz te pogodbe potrebujejo za potrebe poročanja v okviru projektov pogodbenih strank, pod pogojem, da je med pogodbenimi strankami in naslovniki teh informacij sklenjen dogovor o nerazkrivanju zaupnih podatkov.

6. člen (koordinacija pogodbe)

Koordinator na strani Prodajalca je / **NAVEDI IME, PRIIMEK, NAZIV IN ELEKTRONSKI NASLOV /**, na strani Kupca pa / **NAVEDI IME, PRIIMEK, NAZIV IN ELEKTRONSKI NASLOV /**. Koordinatorja sta zadolžena za urejanje in izvajanja določil te pogodbe.

7. člen (prehodne in končne določbe)

Stranki soglašata, da bosta vse morebitne spremembe oziroma dopolnitve pogodbe sklenili pisno v obliki aneksa k pogodbi.

Pogodbeni stranki si bosta prizadevali vse spore v zvezi s to pogodbo rešiti na miren način. V primeru, da posameznega spora stranki ne moreta rešiti po mirni poti, je za reševanje spora izključno pristojno stvarno pristojno sodišče v **Ljubljani / NAVEDI DRUG KRAJ (po potrebi).**

Pogodba prične veljati z dnem, ko jo podpišeta obe pogodbeni stranki.

Pogodba je napisana v **dveh (2) / NAVEDI DRUGAČNO ŠTEVILO (po potrebi)** enakih izvodih, od katerih vsaka stranka prejme po en izvod.

Datum

Datum

NAVEDI STRANKO 1

NAVEDI STRANKO 2

Direktor / DRUGI ZASTOPNIK

Direktor / DRUGI ZASTOPNIK

NAVEDI IME ZASTOPNIKA

NAVEDI IME ZASTOPNIKA

Priloga 5: Pogodba o medsebojnem sodelovanju in izkoriščanju tehnologije

OPOZORILO: Ta dokument je pripravil Center za prenos tehnologij in inovacij na Institutu Jožef Stefan za interno uporabo.

Ta dokument je živ dokument. Če bi želeli kaj dodati ali spremeniti ali bi ga bilo potrebno napisati na poseben način v skladu z vašimi zahtevami, je potrebno dokument ustrezno preurediti.

Stranki

NAVEDI IME STRANKE 1

NAVEDI NASLOV

v nadaljnjem besedilu »NAVEDI KRATICO 1«

in

NAVEDI IME STRANKE 2

NAVEDI NASLOV

v nadaljnjem besedilu »NAVEDI KRATICO 2«

skleneta

POGODBO **o medsebojnem sodelovanju in izkoriščanju tehnologije**

1. člen (uvodne določbe)

Pogodbeni stranki uvodoma ugotavljata:

- da želi **Navedi stranko 2** pri **Navedi stranko 1** naročiti izvedbo [kratek opis raziskave] vzorcev [kratek naziv vzorcev – npr. material, ime];
- da je bil na **Navedi stranko 1** razvit in skladno s Pravilnikom o postopku prevzema službenih izumov **Navedi stranko 1** dne [datum] popolno prevzet izum z naslovom »Naslov izuma« (v nadaljevanju Tehnologija);
- da je **Navedi stranko 1** z uporabo Tehnologije pripravljen za **Navedi stranko 2** izvesti [kratek opis raziskave].

2. člen (predmet pogodbe)

Stranki sklepata to pogodbo z namenom opredelitve in ureditve njunih odnosov v zvezi z [kratek opis raziskave] ter določitve pravic in obveznosti, ki za stranki izhajajo iz takšnega sodelovanja.

3. člen (izvedba [kratek opis raziskave])

Navedi stranko 2 bo v roku [beseda(Št)] delovnih dni po podpisu pogodbe **Navedi stranko 1** dostavilo vzorce [kratek naziv vzorcev – npr. material, ime] v naslednji obliki in številu (v nadaljevanju Vzorci):

- opis;
- št. vzorcev:

Navedi stranko 1 bo v roku [**beseda(Št)**] delovnih dni od prejema Vzorcev izvedel [**opis raziskave**] (v nadaljevanju Raziskava).

Navedi stranko 1 bo Raziskavo Vzorcev izvedel v lastnih prostorih, z lastno opremo in osebjem ter v okviru te dejavnosti izkoriščal Tehnologijo, opredeljeno v prvem členu te pogodbe.

4. člen (obveznost plačila)

Navedi stranko 2 se zavezuje, da bo izvedbo Raziskave Vzorcev plačalo v enkratnem znesku [**1.234,56**] EUR (znesek ne vsebuje DDV), pri čemer je navedeni skupni znesek sestavljen iz:

- [**1.234,56**] EUR za stroške dela osebja ter uporabe opreme in prostorov **Navedi stranko 1**;
- [**1.234,56**] EUR za izkoriščanje Tehnologije.

Navedi stranko 1 bo v roku [**petih (5)**] delovnih dni od podpisa pogodbe **Navedi stranko 2** izstavil račun za plačilo skupnega zneska iz prejšnjega odstavka tega člena, **Navedi stranko 2** pa je račun dolžno plačati v roku trideset (30) dni od dneva izstavitve računa. **Navedi stranko 2** bo sredstva nakazalo na transakcijski račun številka: **navedi številko**, odprt pri **navedi banko**.

5. člen (varovanje poslovnih skrivnosti)

Pogodbeni stranki soglašata, da se kot poslovno skrivnost varuje vse, kar določi ena od pogodbenih strank kot poslovno skrivnost.

Pogodbeni stranki soglašata, da brez predhodne pisne odobritve nasprotne stranke ne bosta uporabili ali razkrili zaupnih podatkov, ki si jih bosta izmenjali v času izvajanja te pogodbe. Zaveza po varovanju zaupnih podatkov veže stranki tega dogovora še 7 (sedem) let po prenehanju veljavnosti te pogodbe.

Podatke, ki so označeni kot poslovna skrivnost, bosta stranki zaupali svojim zaposlenim, zastopnikom ali podizvajalcem samo v obsegu, ki je nujno potreben za izpeljavo nalog zaposlenih, zastopnikov ali podizvajalcev, vse pod pogojem, da jih veže zakonska ali pogodbeno dolžnost skrbnega varovanja zaupanih jim podatkov.

Obveznost zaupnosti, kot določeno v tej pogodbi, ne velja za naslednje vrste podatkov, četudi imajo zaupno naravo:

- podatke, posredovane stranki s strani tretje osebe, ki ob posredovanju teh zaupnih podatkov ni kršila nobenih lastnih obveznosti ali dogovorov o zaupnosti, oziroma je tretja oseba ob razkritju podatkov stranki izkazala, da je ne veže nobena obveznost ali dogovor o zaupnosti;
- podatke, ki so ali bodo postali dostopni širši javnosti, neodvisno od stranke, ki je prejela podatke;
- podatke, za katere je stranka, ki je podatke prejela, od stranke, na katere se podatki nanašajo, pridobila pisno soglasje za njihovo razkritje ali spremembo statusa zaupnosti;
- podatke, ki jih je stranka, ki je podatke pridobila, neodvisno razvila sama;

- podatke, ki jih je stranka dolžna razkriti na podlagi zahteve sodišča ali drugega uradnega organa - v takšnem primeru se stranka, ki je podatke dolžna razkriti, zavezuje nasprotno stranko nemudoma obvestiti, tako da lahko nasprotna stranka uveljavlja vsa veljavna pravna sredstva za zaščito podatkov, preprečitev ali omejitev razkritja oziroma omejitev morebitne škode, ki bi jo takšno razkritje lahko povzročilo;
- podatke, ki v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ; Uradni list RS, št. 24/03, s spremembami) veljajo za informacije javnega značaja - ob izpolnitvi pogojev iz 6.a člena ZDIJZ za takšne veljajo tudi osnovni podatki o pravnem poslu, in sicer podatek o vrsti posla, podatki o pogodbenem partnerju (za pravno osebo naziv ali firma, sedež, poslovni naslov in številka bančnega računa pravne osebe, za fizično osebo osebno ime in kraj bivanja), pogodbena vrednost in višina posameznih izplačil, datum in trajanje posla ter enaki podatki iz morebitnih aneksov k pogodbi.;
- podatke, ki jih stranke iz te pogodbe potrebujejo za potrebe poročanja v okviru projektov pogodbenih strank, pod pogojem, da je med pogodbenimi strankami in naslovniki teh informacij sklenjen dogovor o nerazkrivanju zaupnih podatkov.

6. člen (koordinacija pri izvajanju določil pogodbe)

Koordinator, zadolžen za izvajanje določil te pogodbe na strani **Navedi stranko 1** je [ime], na strani **Navedi stranko 2** pa [ime].

7. člen (prenehanje pogodbe)

Ta pogodba je sklenjena za dobo veljavnosti **[beseda (Št)]** mesecev od datuma podpisa.

8. člen (prehodne in končne določbe)

Stranki soglašata, da bosta vse morebitne spremembe oziroma dopolnitve pogodbe sklenili pisno v obliki aneksa k pogodbi in si bosta prizadevali vse spore v zvezi s to pogodbo rešiti na miren način. V primeru, da posameznega spora stranki ne moreta rešiti po mirni poti, je za reševanje spora izključno pristojno stvarno pristojno sodišče v Ljubljani.

Pogodba prične veljati z dnem, ko jo podpišeta obe pogodbeni stranki.

Pogodba je napisana v dveh enakih izvodih, od katerih vsaka stranka prejme po en izvod.

Datum _____

Datum _____

[Ime stranke 1],

[Ime stranke 2],

[Ime, položaj]

[Ime, položaj]

CRP2021 / V7-2145 /Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva / **D2.3.1 Določitev potrebnih sprememb sistema državnih pomoči na EU in nacionalni ravni.** Levin Pal, Špela Stres, Institut "Jožef Stefan", Ljubljana

Ciljni raziskovalni program "CRP2021" v letu 2021; Projekt št: V7-2145; Naslov projekta: Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva; Izroček št.

D2.3.1

Določitev potrebnih sprememb sistema državnih pomoči na EU in nacionalni ravni

Avtorji:

dr. Levin Pal, dr. Špela Stres; Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Pregledala:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič; Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan"

Podpis vodje projekta:

Prof. dr. Borka Džonova Jerman Blažič, Laboratorij za odprte sisteme in mreže, Institut "Jožef Stefan", Jamova cesta 39, 1000 Ljubljana, Slovenija

KAZALO:

1	UVOD.....	5
1.1	Priporočilo na nacionalnem nivoju:	5
1.2	Priporočilo na nivoju EU	5
2	Dostopna zakonodaja, komunikacije EK in ostala literatura glede državnih pomoči	6
3	Priporočila za odpravljanje težav v zvezi z razumevanjem določb GBER IN R&R&I.....	7
3.1	Seznam težav, na katere naleti neizkušeni uporabnik sistema državnih pomoči	9
3.1.1	Iskanje ustreznih pravnih podlag	9
3.1.2	Identifikacija relevantnih ukrepov.....	9
3.1.3	Definicija Raziskovalne Organizacije.....	9
3.1.4	Definicija podjetja.....	10
3.1.5	Razlikovanje »učinkovitega sodelovanja« od »raziskav v imenu podjetij«	11
3.1.6	Težave z razumevanjem razdelitve pravic intelektualne lastnine	11
3.1.7	Težave z ugotavljanjem tržne cene intelektualne lastnine	12
3.1.8	Kakšna je maksimalna intenziteta financiranja raziskovalnih organizacij?	12

SLOVARČEK:

Skazi izroček v nadaljevanju se ponavljajo določene kratice in pojmi, ki jih pojasnjujemo v tem slovarčku.

POJEM	POMEN
Bolgarsko poročilo (Andonova s sod., 2021)	Andonova, E., Barrada, M., Bole, D., Gulda, K., Hudson, J., Jimenez, V., Karanikic, P., Kaymaktchiyski, S., Kokorotsikos, P., Koycheva, C., Mladenov, T., Rizzuto, C., Shvarova, O., Taylor, S., Teernstra, F., Strategic evaluation of the Bulgarian Centres of Competence and Centres of Excellence and recommendations for their further development; Kert, K., Mosca, J. (ed.), European Commission, Brussels, 2021, JRC123084 https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/bulgarian_centres/bulgarian_centres_report.pdf (27.8.2022)
GBER	(angl. General Block Exemption Regulation): Uredba Komisije EU o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgov pri uporabi členov 107 in 108 PDEU (UL. L. 187, 26.6.2014): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02014R0651-20210801&from=EN (22.7.2022)
Podjetje	angl. »undertaking«; <i>Za opredelitev upravičenca kot podjetje je odločilno, ali izvaja gospodarsko dejavnost, ki vključuje ponujanje proizvodov ali storitev na določenem trgu (Sodba Sodišča z dne 16. junija 1987 v zadevi C-118/85, Komisija proti Italiji, Recueil, str. 2599, točka 7; sodba Sodišča z dne 18. junija 1998 v zadevi C-35/96, Komisija proti Italiji, Recueil, str. I-3851, točka 36; sodba Sodišča z dne 19. februarja 2002 v zadevi C-309/99, Wouters, Recueil, str. I-1577, točka 46) (17 R&R&I).</i>
Poročilo EARTO (Kaser s sod., 2021)	Kaiser L., Neu M., Teernstra F. 2021. State Aid on R&D&I – The Right Way, A report analysing and clarifying State Aid Rules in R&D&I for RDOs. EARTO - European Association of Research and Technology Organisations. https://www.earto.eu/wp-content/uploads/EARTO-Report-on-State-Aid-on-RDI-The-Right-Way-Final.pdf (22.7.2022)
Pravila državnih pomoči R&R&I (Kepapci s sod., 2020)	Kebapci, H., Von Wendland, B., Kaymaktchiyski, S., State Aid Rules in Research, Development & Innovation. Addressing Knowledge and Awareness Gaps among Research and Knowledge Dissemination Organisations. Decision Tree, Kaiser, L. (Ed.), Neu, M. (Ed.), Teernstra, F. (Ed.), Nicolaidis, P. (Ed.), EUR 30436 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020, ISBN 978-92-76-25081-4, doi:10.2760/675525, JRC122304
R&R&I	Okvir za državno pomoč za raziskave, razvoj ter inovacije – R&R&I, Uradni list EU. 2014 C 198 01 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01)&from=HU (22.7.2022)
Raziskovalna organizacija	<i>„organizacija za razširjanje raziskav in znanja“ ali „raziskovalna organizacija“ pomeni subjekt (kot so univerze ali raziskovalni inštituti, agencije za prenos tehnologije, posredniki za inovacije, v raziskave usmerjeni fizični ali virtualni skupni subjekti), ne glede na njegov pravni status (organizirana po javnem ali zasebnem pravu) ali način financiranja, katerega glavni cilj je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja ali obsežna razširitev rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja. Tudi če ta subjekt med drugim opravlja gospodarske dejavnosti, je treba financiranje, stroške in prihodke teh gospodarskih dejavnosti obračunati ločeno. Podjetja, ki imajo lahko odločilen vpliv na takšen subjekt, npr. v vlogi delničarjev ali članov, ne smejo imeti prednostnega dostopa do rezultatov tega subjekta (2. (83) GBER in 12 (ee) R&R&I.</i>
Sodelovalni projekt	Sodelovalni projekt je projekt, ki se izvaja prek učinkovitega sodelovanja: »Za projekt šteje, da se izvaja prek učinkovitega sodelovanja , če imata vsaj dve neodvisni pogodbenici skupni cilj, ki temelji na delitvi dela, ter skupaj opredelita njegov obseg, sodelujeta pri njegovi zasnovi, prispevata k izvajanju ter delita finančna, tehnološka, znanstvena in druga tveganja kot tudi rezultate. Ena ali več pogodbenic lahko nosi celotne stroške projekta in tako druge pogodbenice razbremeni finančnih tveganj. O pogojih sodelovalnega projekta, zlasti kar zadeva prispevke za stroške, delitev tveganj in rezultatov, razširjanje rezultatov, dostop do pravic intelektualne lastnine in pravila za njihovo dodelitev, se je treba dogovoriti pred začetkom projekta (3). Pogodbene raziskave in zagotavljanje raziskovalnih storitev se ne obravnavajo kot oblike sodelovanja.« (27. R&R&I)

V okviru projekta CRP2021 V7-2145 smo do sedaj pripravili in oddali naslednje izročke (stanje na dan 30.8.2022):

- D1.1.1 »Pregled kritičnih točk prenosa intelektualne lastnine (IL) iz raziskovalne sfere v gospodarstvo«.
- D1.2.1 »Smernice za upravljanje s pravicami intelektualne lastnine v okviru sodelovalnih RR projektov JRO - podjetje in podjetje – podjetje«
- D1.2.2 »Vzorci pogodb za posamezne vrste sodelovanj med partnerji z ustreznimi členi za opredelitev obstoječe, novonastale IL ter ravnanja z obema ob začetku, med potekom in ob zaključku projekta«
- D1.3.1: »Mednarodno primerjalni pregled sistemov vrednotenja tržne vrednosti pravic IL v sodelovalnih projektih«
- D1.3.2: »Postopek za vrednotenje IL« po posameznih metodah«
- D2.1.1: »Mednarodno primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih RR projektih«
- D2.1.2: »Krovni postopek za rabo sistema državnih pomoči in utemeljitev za partnerje«
- D2.2.1: »Dolgoročni vzdržni model državnih pomoči na nacionalni ravni«
- D2.2.2: »Tipske pogodbe med subjekti sodelovalnih projektov in s tretjimi osebami glede na vrsto sodelovanja«

Konkretni izroček D2.3.1 z naslovom »Določitev potrebnih sprememb sistema državnih pomoči na EU in nacionalni ravni«, pripravljen na dan 30.8.2022, v prvem delu uvodoma izpostavi, da je sistem državnih pomoči primerno zastavljen in ne potrebuje vsebinskih sprememb kar se tiče logike določil GBER in R&R&I. V dokumentu podajamo nekaj priporočil na nacionalnem nivoju in na nivoju EU, s katerimi bi sistem državnih pomoči naredili bolj razumljiv. Podajamo tudi seznam kritičnih vprašanj in stališča, ki jih zavzemamo do njih, v zvezi z razumevanjem sistema državnih pomoči. Nekatere koncepte bi bilo dobro preveriti pri EK prek sistema eStateaidWiki, do katerega imajo dostop nacionalne kontaktne točke s področja državnih pomoči.

V zadnjem delu se dokument osredotoči na težave, na katere naleti manj izkušen uporabnik sistema državnih pomoči - v praksi bi to lahko bil predstavnik podjetja in raziskovalec, ki skupaj prijavljata sodelovalni projekt. Seznam težav utegne koristiti pri pripravi akta na nacionalnem nivoju v smislu, da bo ta obravnaval ključne tematike, ki jih je brez poglobljenega razumevanja težko izluščiti iz GBER in R&R&I. Ravno tako bi si želeli, da bi podobno strukturiran dokument pripravila in izdala tudi Evropska Komisija, saj se v tem trenutku posamezne države lahko zanašajo le na pojasnila, podana v publikacijah interesnih skupin in združenj.

1 UVOD

Uvodoma je potrebno poudariti, da je iz pogovorov z eksperti jasno, da je sistem državnih pomoči smiselno zastavljen in ga ni smiselno spreminjati. Je pa potrebno sistem državnih pomoči razumeti, v kar je potrebno vložiti veliko časa in za te aktivnosti namenjenih resursov, ki v podjetjih in raziskovalnih organizacijah pogosto manjkajo. Potrebno je tudi odpraviti določene nejasnosti, ki se pojavijo v povezavi z določili GBER in R&R&I. Da nekdo popolnoma suvereno pokriva področje državnih pomoči, mora po izkušnjah ekspertov na tem področju delovati vsaj 10 let in dobro je, da ima pravno izobrazbo. To je tudi razlog, da je v novo pridruženih članicah EU precej več težav z razumevanjem sistema državnih pomoči kot v starih članicah EU.

Dokumentacija PDEU, GBER in R&R&I je precej kompleksna, zato jo manj izkušeni uporabniki težko absorbirajo v hitrem času. Evropska Komisija je R&R&I zastavila preišljeno, da vsaki članici EU prepušča dovolj maneverskega prostora, da lahko na nacionalnem nivoju sistem državnih pomoči vpelje prilagojeno glede na svoje specifične razmere.

1.1 Priporočilo na nacionalnem nivoju:

Priporočamo, da država Slovenija pripravi akt, v katerem specificira pravila državnih pomoči, prilagojena na slovenski prostor, in na ta način naredi sistem državnih pomoči jasen uporabnikom – podjetjem in raziskovalnim organizacijam. Pri tem so v povezavi s sodelovalnimi projekti v pomoč predhodni izročki projekta CRP V7-2145 in tudi ta izroček, kjer dodatno izpostavljam najbolj ključne tematike, ki povzročijo nerazumevanje pri neizkušenem uporabniku in bi jih zato veljalo vpeljati v državni akt. Izpostavljam tudi nekaj vprašanj, predvsem v povezavi z relacijo med definicijo raziskovalnih organizacij in podjetij, ki posledično vplivajo na intenzitete financiranja, za katera menimo, da bi jih bilo potrebno nasloviti na EK, natančneje DG COMP, prek portala eStateaidWiki, do katerega dostopajo nacionalne kontaktne točke. Opredelitev DG COMP do teh vprašanj bi bila koristna, saj v tem trenutku izročki projekta CRP razpolagajo le z mnenji avtorjev, izdelanimi na podlagi publikacij EARTO in JRC ter mnenj ekspertov, ki, kakor slednji sami pogosto poudarijo, niso uradna stališča EK.

Na področju razumevanja obstoječega sistema državnih pomoči s strani raziskovalnih organizacij in podjetij je torej potrebno intenzivno delati. In v tem smislu bi bilo potrebno na nacionalnem nivoju imeti neke dobre smernice, ki bi izhajale iz dokumentiranih uradnih stališč EK. Določene specifikke GBER in R&R&I, ki jih izpostavljam v nadaljevanju tega dokumenta, so neodvisne od nacionalnega sistema posameznih članic, pa vendar nejasne, zato podajamo tudi priporočilo na nivoju EU.

1.2 Priporočilo na nivoju EU

Priporočamo, da se na nivoju EU pripravi in izda uradna pojasnila določb GBER in R&R&I v obliki dokumenta s strukturo obstoječih Poročil EARTO (Kaiser s sod., 2021), Bolgarskega poročila (Andonova s sod., 2021) in Pravil državnih pomoči za R&R&I (Kebabpci s sod., 2020), ki je za razliko od navedenih dokumentov uradno komentiran, potrjen in s strani EK izdan dokument – posledično ima tudi na nivoju posameznih članic EU večjo težo od omenjenih poročil interesnih skupin in združenj.

Kot razvidno iz pregleda projektov, ki smo ga opravili v izročku D2.2.1 je trenutna situacija taka, da tudi druge države izdajo vsaka svoje smernice, pri čemer kot vire navajajo GBER, R&R&I, za podrobnejša vsebinska pojasnila pa se pretežno naslanjajo na Poročilo EARTO in druga poročila Združenja EARTO.

2 Dostopna zakonodaja, komunikacije EK in ostala literatura glede državnih pomoči

Generalno mnenje mnogih ekspertov je, da bi Evropska Komisija (EK) morala poiskati način, kako zelo jasno predstaviti specifične pravil državnih pomoči. Že na nivoju sodelovalnih projektov je tematika za podjetja in raziskovalne organizacije problematična. Na nivoju ostalih ukrepov (npr. financiranja infrastruktur) pa so pravila še bolj kompleksna.

Še najbližje nekim uradnim smernicam EK je publikacija, izdana s strani JRC (Joint Research Centre EK) z naslovom »State Aid rules in research, development innovation« (Kebapci s sod., 2020). Publikacija shematično zelo dobro povzame osnovne principe R&R&I, vendar podrobni vsebinski in finančni vidiki niso zajeti.

Bolj v globino, vendar specifično za bolgarski inovacijski sistem so vsebinski in finančni vidiki obravnavani v Bolgarskem poročilu (Andonova s sod., 2021), publikaciji JRC, z naslovom »Strategic evaluation of the Bulgarian Centres of Competence and Centres of Excellence and recommendations for their further development« (Andonova s sod., 2021). Slednja v četrtem poglavju, ki se nanaša na Evropska pravila o državnih pomočeh za raziskave, razvoj in inovacije (RRI) takoj na začetku eksplicitno navede pravni pouk, naj bralec ničesar od vsebine v nobenem primeru ne razume kot pravni nasvet ali dejansko pravilo in podlago za odločitve ali uradno smernico.

Poročilo združenja EARTO (Kaiser s sod., 2021) z naslovom »State Aid on R&D&I« je precej uporabno za razumevanje vsebinskih in finančnih detajlov na splošno za evropski prostor, vendar tudi to poročilo vsebuje enak pravni pouk kot Bolgarsko poročilo, saj ni bilo pripravljeno s strani organa EK, ampak združenja.

Bistven problem je torej, da omenjena literatura, ki skuša pojasniti ključne člene GBER in točke R&R&I ni pravno zavezujoča in njeni avtorji ne morejo sprejeti nikakršne odgovornosti za morebitno narobe podana mnenja in njihove osebne poglede, saj so v veliki večini člani združenja EARTO ne pa predstavniki EK. Poleg tega so kot predstavniki raziskovalnih organizacij lahko tudi v konfliktu interesov in teoretično bi lahko v publikaciji tudi lobirali k točno določeni interpretaciji pravil.

Zato bi takšna dokumentacija imela bistveno večjo težo, če bi bila pregledana, komentirana in potrjena tudi s strani EK v obliki popolnoma jasnih navodil, kako interpretirati posamezne točke R&R&I in člene GBER. Eksperti obenem izpostavljajo, da je potrebno razumeti tudi EK, da se ta ne more opredeliti do nekaterih vprašanj, dokler ne preveri vseh vidikov vsake posamezne opredelitve, kar je tudi razlog, da ima tudi celoten okvir R&R&I status komunikacije. Kljub temu priporočajo, da se Okvir R&R&I upošteva kot da bi bil zakon.

Manjkajo torej uradna pojasnila določb GBER in R&RI, izdana s strani EK, ki bi enotno zajela vsebinske in finančne specifične za posamezne ukrepe – npr. na področju sodelovalnih projektov bi take smernice države članice v lastnem jeziku objavile kot pomoč podjetjem in raziskovalnim organizacijam, prejemnicam pomoči za projekte R&R.

3 Priporočila za odpravljanje težav v zvezi z razumevanjem določb GBER IN R&R&I

Kot rečeno, je ureditev na področju državnih pomoči logična, vendar precej kompleksna. Manj izkušenemu uporabniku (npr. podjetju) je torej zakonodaja in komunikacije EK nerazumljiva. Na raziskovalnih organizacijah je morda zavedanje nekoliko višje, vendar je razumevanje ravno tako pomanjkljivo.

Na podlagi lastnih izkušenj z delom v okviru projekta CRP lahko potrdimo, da se po enem letu intenzivnega preučevanja R&R&I (in to pretežno le na enem izmed širokega nabora področij – sodelovalni projekti) še vedno pojavljajo določena vprašanja in dvomi, ki jih razčiščujemo vsakič znova. Tudi s strani ekspertov ni mogoče dobiti enoznačnih odgovorov, ampak podajajo neke vrste mnenja, saj ne obstajajo ustrezna uradna pojasnila posameznih določb GBER in R&R&I s strani EK za posamezne specifične v točkah R&R&I, na katere bi se strokovnjaki lahko sklicevali. Relevantni podatki se nahajajo na več mestih in jih je potrebno ustrezno povezati, zato je občutek pri analizi R&R&I pogosto podoben kot ob reševanju ugank.

V nadaljevanju smo identificirali pomanjkljivosti zakonodaje in komunikacij EK, pri katerih bi neizkušeni uporabniki potrebovali dodatna pojasnila, da bi jih hitreje razumeli. S tega vidika se identificirane pomanjkljivosti zdijo koristne tudi v smislu priprave nacionalnega akta in uradnih pojasnil s strani EK, ki jih uvodoma navajamo kot glavni priporočili na nacionalnem in EU nivoju za lažjo vpeljavo in operativno izvedbo ukrepov sistema državnih pomoči.

Večino spodaj navedenih dvomov je sicer mogoče razjasniti z analizo členov GBER in točk R&R&I, vendar pogosto le v kombinaciji z uporabo dodatne literature (Poročila EARTO in Bolgarskega Poročila JRC). Rešitve na težave, ki jih opisujemo v nadaljevanju tega dokumenta, sicer podajamo v predhodnih izročkih projekta CRP V7-2145:

- Izroček D2.1.1 »Mednarodno primerjalni pregled sistema državnih pomoči v sodelovalnih RR projektih« obsega splošno interpretacijo pravil glede državnih pomoči, pripravljeno na podlagi zakonodaje in komunikacij EK ter druge literature (kot opisano v poglavju 2 tega dokumenta). D2.1.1 obravnava definicijo raziskovalne organizacije skladno s 15 (ee) R&R&I in relacijo do 20-odstotnega praga gospodarske dejavnosti skladno z 20 R&R&I, po katerem EK razume, da so gospodarske dejavnosti pomožne narave. V kombinaciji z definicijo podjetja iz 17 R&R&I, po kateri se organizacijo, ki presega 20-odstotni prag lahko obravnava kot podjetje, bi lahko razumeli, da organizacija, ki presega 20-odstotni prag iz 20R&R&I po definiciji ni več raziskovalna organizacija in je posledično lahko financirana do maksimalnih intenzitet, ki veljajo za podjetja.
 - o **Priporočilo na nacionalnem nivoju:** Preveriti prek eStateaidWiki in pridobiti uradno opredelitev, ali je gospodarska dejavnost v obsegu do 20% pogoj, da neko organizacijo štejemo za raziskovalno organizacijo (20 R&R&I)? Ali posledično Raziskovalna organizacija, ki ima višji delež gospodarske dejavnosti, ne izpolnjuje svojega primarnega cilja in zato šteje za podjetje (17 R&R&I)?

Opomba: naknadno smo s strani vsebinske spremljevalke z MIZŠ prijazno prejeli pojasnila v obliki izpisa pogosto zastavljenih vprašanj prek portala eStateAid Wiki, do katerega dostopajo le nacionalne kontaktne točke, kjer se nahaja naslednje pojasnilo: *DG COMP: »Da bi ugotovili, kaj je primarni cilj raziskovalne organizacije, je treba pogledati vsebino mandata, ki ga je tej organizaciji podelila država, in*

ali so njene dejavnosti v skladu z njenim mandatom. Mandat pa seveda ne bo zadoščal, da bi subjekt obravnavali kot raziskovalno organizacijo, če de facto ne opravlja te primarne dejavnosti.

Ni treba izračunati, kolikšen odstotek dejavnosti RO je povezan z njenim primarnim ciljem, saj bo ne glede na ta odstotek status raziskovalne organizacije za namene uporabe pravil o državni pomoči priznan le za tiste dejavnosti, ki se skladajo z njenim javnim mandatom. Za preostali del (gospodarske dejavnosti) bo raziskovalna organizacija obravnavana kot podjetje.« (glej izroček D2.1.1)

- V izročku 2.1.2 »Krovni postopek za rabo sistema državnih pomoči in utemeljitev za partnerje« izpostavljam, naj raziskovalne organizacije, če opravljajo mešano gospodarsko in negospodarsko dejavnost, uredijo ločeno računovodstvo za financiranje, stroške in prihodke, skladno s 15 (ee) R&R&I, in porabo kapacitet za te dejavnosti, skladno z 20 R&R&I. Sicer se jih obravnava kot podjetja.
 - o **Priporočilo na nacionalnem nivoju:** Preveriti prek eStateaidWiki in pridobiti uradno opredelitev, na kakšen način se meri zasedenost kapacitet za gospodarsko in negospodarsko dejavnost skladno z 20 R&R&I.

Opomba: DG COMP: »a-b) Točka 18 Okvira RRI jasno določa, da je treba stroške, financiranje in prihodke gospodarskih dejavnosti jasno ločiti od stroškov, financiranja in prihodkov negospodarskih dejavnosti. Raziskovalna organizacija bi zato morala vzpostaviti ločeno računovodstvo (stroškovno računovodstvo). Komisija svetuje sklicevanje na mednarodne standarde.

Opozoriti je treba, da ta zahteva vpliva tudi na raziskovalne organizacije, ki imajo manj kot 20 % pomožnih gospodarskih dejavnosti ...

... Raziskovalna organizacija mora po navodilu predložiti bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in morebitno klasično knjigovodsko listino, ki bi omogočala prepoznavanje stroškov, financiranja in prihodkov gospodarskih v primerjavi z negospodarskimi dejavnostmi.« (glej izroček D2.1.1)

-
- V izročku D2.2.1 »Dolgoročni vzdržni model državnih pomoči na nacionalni ravni« se med drugim osredotočimo tudi na vprašanje, ali je neka raziskovalna organizacija v sodelovalnem projektu lahko 100% financirana in pod kakšnimi pogoji. Zagovarjamo stališče, da skladno s členom 25 (6) (b) (i) GBER mora v sodelovalnem projektu raziskovalna organizacija v okviru sodelovalnih projektov kriti vsaj 10 % upravičenih stroškov, pri čemer obdrži pravico do objave svojih rezultatov raziskav in pravico do komercializacije intelektualne lastnine, ki izhaja iz teh rezultatov;
 - o **Priporočilo na nacionalnem nivoju:** Pri izvedbi državnega financiranja sodelovalnih projektov upoštevati določbe GBER: člen 25, točka 6b alineja (i) - raziskovalne organizacije v sodelovalnih projektih krijejo 10% upravičenih stroškov...
 - V izročku 2.2.2 »Tipske pogodbe med subjekti sodelovalnih projektov in s tretjimi osebami glede na vrsto sodelovanja« uvodoma pojasnjujemo in shematično ponazarjamo bistvena pravila in prilagamo vse vrste tipskih pogodb za upravljanje z intelektualno lastnino v sodelovalnih projektih skladno s točkami 27, 28 in 29 R&R&I.
 - o **Priporočilo na nacionalnem nivoju:** V pomoč uporabnikom (raziskovalnim organizacijam in podjetjem) upoštevati in objaviti sheme in obrazložitve shem v izročku D2.2.2. Predlagamo, da se jih za vsak slučaj posreduje v komentar prek eStateaidWiki – V ta namen jih lahko pripravimo v angleškem jeziku.

Opomba: Naknadno so bile sheme dne 14.9.2022 posredovane v obliki znanstvenega članka za Mednarodno konferenco o prenosu tehnologij (<http://ittc.ijs.si/>) v pregled in komentar štirim evropskim ekspertom s področja državnih pomoči v RRI in posredno je bila preverjena pravilnost konceptov, zapisanih v izročkih in končnem poročilu projekta CRP V7-2145 ter omenjenih shem.

3.1 Seznam težav, na katere naleti neizkušeni uporabnik sistema državnih pomoči

3.1.1 Iskanje ustreznih pravnih podlag

Za nekoga, ki se prvič srečuje s sistemom državnih pomoči, obenem pa nima izkušenj in znanj na področju pravne ureditve EU veliko težavo predstavlja že samo iskanje ustreznih pravnih podlag. Ob prvem srečanju z informacijami o državnih pomočeh pride do konfuzne situacije, ko se v različnih virih prepletajo različne vsebine TFEU, GBER in R&R&I, pri čemer jih je brez predhodnega znanja zelo težko umestiti v kontekst – katere situacije obravnavajo, za kaj so uporabne in kje v teh vsebinsko obsežnih dokumentih najti ustrezne pravne podlage za določen ukrep. Naša lastna izkušnja je taka, kljub temu, da smo aktivni na področju prenosa tehnologij in redno prebiramo zakonodajo EC bi brez pomoči in napotkov vsebinske spremljevalke z MIZŠ ter publikacij Združenja EARTO težko razumeli relacije med TFEU, GBER in R&R&I.

3.1.2 Identifikacija relevantnih ukrepov

GBER in R&R&I sta obsežna dokumenta, ki obravnavata mnogo področij in ukrepov. Za neizkušenega uporabnika predstavlja pravi izziv sploh najti ustrezno sekcijo v GBER in ustrezni ukrep v R&R&I, ki se nanaša na neko tematiko s področja državnih pomoči. V primeru sodelovalnih projektov je izmed vse vsebine in ukrepov relevanten le ukrep »pomoč za projekte R&R«, kar pa je v začetku težavno identificirati, še posebej če se prvič srečuje s konceptom »učinkovitega sodelovanja«.

3.1.3 Definicija Raziskovalne Organizacije

Težave z definicijo raziskovalne organizacije skladno z GBER in R&R&I so večplastne, saj je tudi definicija raziskovalne organizacije večplastna in med drugim poleg definicije pravnega statusa in glavnega cilja obsega še zahtevo po ločenem obračunavanju gospodarske in negospodarske dejavnosti in neodvisnost od podjetij v smislu prednostnega dostopa do rezultatov raziskav.

Na nacionalnem nivoju so raziskovalne organizacije lahko drugače definirane kot v GBER in R&R&I: konkretno v Sloveniji so skladno z ZZRID raziskovalne organizacije definirane kot izvajalci znanstvenoraziskovalne dejavnosti, vodeni v evidenci ARRS, za kar pa zadošča, da organizacija le izvaja raziskovalno in razvojno dejavnost ne glede na to, v kakšnih deležih. S tem v osnovi ni nič narobe, le paziti je treba, ker definicija raziskovalne organizacije po GBER in R&R&I zahteva, da je glavni cilj raziskovalnih organizacij izvedba negospodarske dejavnosti (kot je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja ali obsežna razširitev rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja). Z drugimi besedami: Glavni cilj raziskovalne organizacije po GBER in R&R&I ni izvajanje gospodarske dejavnosti (pogodbenih raziskav in raziskovalnih storitev).

3.1.3.1 Kaj je meja, pri kateri neka raziskovalna organizacija ne izpolnjuje več svojega glavnega cilja?

Iz R&R&I in GBER je težko ugotoviti, kdaj neka raziskovalna organizacija ne izpolnjuje več svojega glavnega cilja in kaj se takrat zgodi. V točki 17 R&R&I piše, da je za opredelitev raziskovalne organizacije kot podjetje odločilno, ali izvaja gospodarsko dejavnost, ki vključuje ponujanje proizvodov ali storitev na določenem trgu. V členu 20 R&R&I piše, da je gospodarska dejavnost pomožna dejavnost, če zmogljivosti, namenjene gospodarski dejavnosti, ne presegajo 20% zadevnih celotnih letnih zmogljivosti subjekta.

Na podlagi zapisanega v točkah 17 R&R&I in 20 R&R&I bi bilo možno sklepati, da se organizacijo, ki presega omenjenih 20% gospodarske dejavnosti, tretira kot podjetje tudi pri financiranju sodelovalnih projektov (pomeni, da so intenzitete financiranja enake intenzitetam financiranja podjetij). Do teh vprašanj se Poročilo EARTO in Bolgarsko poročilo JRC ne izjasnita, prav tako je neuradna razlaga eksperta D v izročku D2.1.1 glede tega dvomljiva. Razlaga DG COMP, naknadno pridobljena s strani MIZŠ prek MF, pa je glede tega bolj jasna: *»DG COMP: »Da bi ugotovili, kaj je primarni cilj raziskovalne organizacije, je treba pogledati vsebino mandata, ki ga je tej organizaciji podelila država, in ali so njene dejavnosti v skladu z njenim mandatom. Mandat pa seveda ne bo zadoščal, da bi subjekt obravnavali kot raziskovalno organizacijo, če de facto ne opravlja te primarne dejavnosti. Ni treba izračunati, kolikšen odstotek dejavnosti RO je povezan z njenim primarnim ciljem, saj bo ne glede na ta odstotek status raziskovalne organizacije za namene uporabe pravil o državni pomoči priznan le za tiste dejavnosti, ki se skladajo z njenim javnim mandatom. Za preostali del (gospodarske dejavnosti) bo raziskovalna organizacija obravnavana kot podjetje.«* (glej še izroček D2.1.1). Bolgarsko poročilo in poročilo EARTO, prav tako pa tudi DG COMP, izpostavljajo, da se je v izogib težavam pomembno posvetiti ustreznemu računovodskemu razločevanju gospodarske in negospodarske dejavnosti na raziskovalnih organizacijah, saj je ta zahteva eksplicitno opredeljena tudi v sami definiciji raziskovalne organizacije iz GBER in R&R&I. Nadalje Poročilo EARTO navaja, da se ob pravilnem računovodskem vodenju gospodarske in negospodarske dejavnosti izkaže, da je v praksi na evropskih raziskovalnih organizacijah gospodarska dejavnost pomožna (predstavlja manj kot 20% celoletnih zmogljivosti), zato je lahko njihovo financiranje v celoti izvzeto iz področja uporabe pravil o državni pomoči (20 R&R&I).

3.1.3.2 Kako v praksi vzpostaviti ločeno obračunavanje financiranja, stroškov in prihodkov gospodarske dejavnosti in merjenje porabe zmogljivosti?

V definiciji raziskovalne organizacije piše, da v primeru, da ta opravlja mešano gospodarsko in negospodarsko dejavnost, ločeno obračunava gospodarsko dejavnost v smislu financiranja, stroškov in prihodkov. Točka 20 R&R&I navaja deleže zmogljivosti, ki jih raziskovalna organizacija vsako leto dodeli za gospodarske dejavnosti.

Ne obstaja pa nadaljnja uradna pojasnila s strani EK, kako naj bi se te zmogljivosti v praksi merile. Razlago je mogoče najti v Poročilu JRC o Bolgarskih centrih (Andonova s sod., 2021), o čemer pišemo v izročki D2.1.1. Vendar pa pri tem ne gre za uradno pojasnilo EK, ampak mnenje piscev Bolgarskega poročila.

3.1.3.3 Ustrezen subjekt oz. najmanjša administrativna enota

Ideja je, da bi se raziskovalne organizacije razčlenjevalo po najmanjših administrativnih enotah, vendar ne obstaja uradna razlaga o tem, kako naj bi to v praksi potekalo, niti ne obstaja uradna definicija ustreznega subjekta s strani EK.

3.1.4 Definicija podjetja

V R&R&I je v poglavju 1.5 »Opredelitev pojmov« mogoče najti definicijo raziskovalne organizacije, medtem ko definicije podjetja ni v tej sekciji, kar je za nevajenega uporabnika precej konfuzno.

Definicija se le posredno pojavi v točki 17 *»Za njegovo opredelitev kot podjetje je odločilno, ali izvaja gospodarsko dejavnost, ki vključuje ponujanje proizvodov ali storitev na določenem trgu.«* s sklicem na Sodba Sodišča z dne 16. junija 1987 v zadevi C-118/85, Komisija proti Italiji, Recueil, str. 2599, točka 7; sodba Sodišča z dne 18. junija 1998 v zadevi C-35/96, Komisija proti Italiji, Recueil, str. I-3851,

točka 36; sodba Sodišča z dne 19. februarja 2002 v zadevi C-309/99, Wouters, Recueil, str. I-1577, točka 46

3.1.4.1 Velikost podjetja

Izkaže se, podobno kot pri definiciji raziskovalne organizacije, da je potrebno paziti in uporabljati definicijo velikosti podjetij za potrebe pravil o državnih pomočeh (Priporočili Komisije 2003/361/ES z dne 6. 5. 2003, o opredelitvi mikro, majhnih in srednje velikih podjetij in Priloga I Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014), ki je drugačna od definicije velikosti podjetij po Zakonu o gospodarskih družbah (ZGD) v Sloveniji.

Neizkušen uporabnik bi posledično utegnil narobe oceniti maksimalno intenziteto financiranja sodelovalnega projekta za svoje podjetje, če bi sledil definiciji iz ZGD (tudi sami nismo bili pozorni na to razliko, dokler nas na to ni opozorila vsebinska spremljevalka z MIZŠ).

3.1.5 Razlikovanje »učinkovitega sodelovanja« od »raziskav v imenu podjetij«

Učinkovito sodelovanje (27 R&R&I) in raziskave v imenu podjetij (25 R&R&I) so dobro definirane. Težava je le v zavedanju raziskovalnih organizacij in podjetij o teh kategorijah, in sicer:

3.1.5.1 Učinkovito sodelovanje s podjetji je negospodarska dejavnost

Drži, da je učinkovito sodelovanje ena izmed oblik sodelovanja z gospodarstvom. Vendar pa učinkovito sodelovanje samo po sebi spada pod negospodarsko dejavnost. S tega vidika bi bilo smiselno preurediti letna poročila slovenskih JRO in skladno z ločenim računovodskim vodenjem gospodarskih in negospodarskih dejavnosti poleg »prilivov na domačem in tujem trgu« ustrezno prikazovati tudi deleže porabe zmogljivosti za gospodarsko in negospodarsko dejavnost. O tem več pišemo v izročku D2.1.1.

3.1.5.1.1 UČINKOVITO SODELOVANJE IN VNAPREJ DOLOČEN REŽIM UPRAVLJANJA Z INTELEKTUALNO LASTNINO

Pri učinkovitem sodelovanju je režim prenosa intelektualne lastnine natančno določen. Podjetja pogosto razumejo, da jim bo po nekem avtomatizmu pripada vsa intelektualna lastnina, kar drži le v primeru, da sama financirajo celoten projekt. Sicer pa mora podjetje za prenos intelektualne lastnine raziskovalni organizaciji plačati nadomestilo v višini tržne cene intelektualne lastnine. O tem več pišemo v izročku D2.2.2.

3.1.5.1.2 UČINKOVITO SODELOVANJE NI RAZISKAVA V IMENU PODJETJA

Pri učinkovitem sodelovanju ne gre za raziskovalno storitev ali pogodbeno raziskavo v imenu podjetja, kjer vso delo opravi raziskovalna organizacija, podjetje pa plača za raziskavo / storitev in prejme rezultate.

Podjetja in raziskovalne organizacije morajo razumeti, da morajo podjetja pri projektih učinkovitega sodelovanja dejansko prispevati k izvajanju projekta in deliti tveganja in rezultate. O tem več pišemo v izročku D2.2.2.

3.1.6 Težave z razumevanjem razdelitve pravic intelektualne lastnine

Pri podjetjih in raziskovalnih organizacijah je potrebno vzpostaviti razumevanje, da pri učinkovitem sodelovanju pravice intelektualne lastnine ostanejo v lasti tiste stranke, ki je intelektualno lastnino razvila. Interes podjetij je pogosto, da bi intelektualno lastnino zadržala zase, medtem ko bi raziskovalne organizacije v želji po projektne financiranju želele popustiti pod pritiskom podjetij.

Kakorkoli že, potrebno je vzpostaviti vzajemno razumevanje, da prenos intelektualne lastnine z raziskovalne organizacije na podjetje v sodelovalnem projektu, ki ga sofinancira država, ni mogoč, če podjetje ne plača nadomestila v višini tržne cene intelektualne lastnine. O tem več pišemo v izročkih D2.1.2 in D2.2.2.

3.1.7 Težave z ugotavljanjem tržne cene intelektualne lastnine

Iz vsebine GBER in R&R&I ni mogoče enostavno priti do odgovorov na vprašanja v zvezi z določanjem tržne cene intelektualne lastnine:

- Kako se izvede odprt, pregleden in nediskriminatoren konkurenčni prodajni postopek?
- Kdo so neodvisni strokovni ocenjevalci?
- Kako potekajo pogajanja?
- Kaj se zgodi, če je izpogajana tržna cena nižja od stroška investicije v intelektualno lastnino? V pogovorih z eksperti smo razumeli, da se takega primera izogibajo na način, da naredijo rezultate javno dostopne.
- Na kakšen način se postavi izklicna cena, na kakšen način se določi robne pogoje za pogajanja?
- Kakšna dokazila so potrebna za izkazovanje, da so bila izvedena učinkovita pogajanja?

Eksplisitnega opisa, kako izvajati določbe točk 28 in 29 R&R&I ni mogoče najti v GBER in R&R&I, niti v uvodoma omenjenih publikacijah EARTO in JRC (Kaiser s sod, 2020; Andonova s sod., 2021, Kebapci s sod., 2021).

Odgovore na gornja vprašanja smo pridobili v pogovorih z eksperti in jih povzemamo v shematičnih prikazih v izročku D2.2.2. V zvezi z izklicno ceno, robnimi pogoji za pogajanja pišemo v izročkih D1.3.1 in D1.3.2.

3.1.8 Kakšna je maksimalna intenziteta financiranja raziskovalnih organizacij?

V prilogi II R&R&I so našteje maksimalne intenzitete financiranja podjetij, ni pa podatka, kakšne naj bi te intenzitete bile za raziskovalne organizacije. Podatek o tem, da so raziskovalne organizacije lahko financirane do 100% je možno najti v le v GBER (25. člen, 6. odstavek (b) (ii)).

3.1.8.1 Nejasnost Priloge II R&R&I glede na določila GBER

Priloga II R&R&I v preglednici prikazuje izračun maksimalnih intenzitet, ki se sklada s številkami iz 25. člena GBER (b). Navede tudi, da so maksimalne intenzitete financiranja podjetij lahko višje:

- »odvisno od učinkovitega sodelovanja med podjetji (za velika podjetja: čezmejno sodelovanje ali sodelovanje z vsaj enim MSP) ali med podjetjem in raziskovalno organizacijo« in/ali »od obsežnega razširjanja rezultatov«;
- »odvisno od obsežnega razširjanja rezultatov«

V preglednici Priloge II pa niso navedene druge ključne določbe 25. člena GBER (b) glede maksimalne intenzitete financiranja podjetij in raziskovalnih organizacij, in sicer

- (i) Projekt vključuje učinkovito sodelovanje:
 - med podjetji, od katerih je vsaj en MSP; ali se projekt izvaja v vsaj dveh državah članicah ali pa v eni državi članici in eni pogodbenici Sporazuma EGP, **nobeno posamezno podjetje pa ne nosi več kot 70 % upravičenih stroškov**, ali
 - med podjetjem in eno ali več **organizacij za raziskovanje** in širjenje znanja, **kadar slednje krijejo vsaj 10 % upravičenih stroškov in imajo pravico objaviti svoje rezultate raziskav**;

CRP2021 / V7-2145 /Vrednotenje IL kot podlaga za predlog dolgoročno vzdržnega modela državnih pomoči za spodbujanje sodelovanja znanosti in gospodarstva / **D2.3.1 Določitev potrebnih sprememb sistema državnih pomoči na EU in nacionalni ravni.** Levin Pal, Špela Stres, Institut "Jožef Stefan", Ljubljana

- (ii) rezultati projekta se splošno razširjajo prek konferenc, objav, prosto dostopnih zbirk podatkov ali brezplačne in odprte programske opreme.